

ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា
និង
សេចក្តីប្រជុំសាសនាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
សំយុត្តនិកាយ សង្ខារយានវគ្គ
សត្តមភាគ
៣៥

បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនាសិក្សា ភ្នំពេញ
៣៧ ២៥០៦

សុត្តន្តបិដក
សំយុត្តនិកាយ សង្ខារយានវគ្គ

សត្តមភាគ

៣៥

ព. ស. ២៥០៦

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាព សេម រឿយ

(ល្អាងភ្នំព្រះគ្រាម)

សុត្តនិបិដក

សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយតនវិគ្គោ

សត្តមោ ភាគោ

ធមោ គស្ស គកវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមបណ្ណាសកំ

អនិប្បវិគ្គោ

[១] ឯវុទ្ធស្មតំ ។ ឯតិ សមយំ គកវា សាវត្ថិយំ

វិហរតិ ជេតវាធម អនាថបិណ្ណិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ

តោ គកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ អនន្តេតិ តេ

ភិក្ខុ គកវតោ បទ្ធស្សោសុំ ។ គកវា ឯតនវោច ចត្ថំ

ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ យននិច្ចំ ភិ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តននត្តា

សុត្តនិបិដក

សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវិគ្គោ

សត្តមភាគ

សូមក្រាបថ្វាយបង្គំ ព្រះមានព្រះភាគ

អរោនុសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

បឋមបណ្ណាសកៈ

អនិប្បវិគ្គ

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ណិកសេដ្ឋី ដ៏តម្រូវ
សាវត្ថិ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅភិក្ខុចាំឡាយ
មកថា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ។ ភិក្ខុចាំនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីការព្រះ
មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
ត្រាស់ផ្សំច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ភ្នែកមិនទៀង របស់ណាមិន
ទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគនវគ្គ

យទទត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ ទេសោ អត្តា-
 តំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឡប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ សោតំ
 អធិត្ថំ យទធិត្ថំ ។ បេ ។ យាទំ អធិត្ថំ យទធិត្ថំ
 ។ បេ ។ ជិក្ខុ អធិត្ថា យទធិត្ថំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ
 តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ ទេសោ
 អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឡប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។
 កាយោ អធិត្ថោ យទធិត្ថំ ។ បេ ។ មនោ
 អធិត្ថោ យទធិត្ថំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា
 យទទត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ ទេសោ
 អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឡប្បញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។
 ឯវំ បស្សំ កិត្តវេ សុតវា អរិយស្សវកោ ចក្កស្មីចំ
 ធិត្ថំទុតិ សោតស្មីចំ ធិត្ថំទុតិ យាទស្មីចំ ធិត្ថំទុតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគនវគ្គ

ជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ភាមពិត យ៉ាង
 នេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញទេ ។ ក្រចៀកមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង ។ បេ ។
 ច្រមុះមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង ។ បេ ។ អណ្តកមិនទៀង របស់
 ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា
 របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ភាម
 ពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែន
 ជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ កាយមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង ។ បេ ។
 ចិត្តមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ
 របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ភាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុបំណងឡាយ
 កាលបើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏ទៀយណាយ
 នឹងភ្នែកផង ឃើញណាយនឹងក្រចៀកផង ទៀយណាយនឹងច្រមុះផង

ដំក្កយមិ ធិត្ថំទ្កតិ កាយស្មីមិ ធិត្ថំទ្កតិ មនស្មីមិ
 ធិត្ថំទ្កតិ ធិត្ថំទ្កិ វិវដ្តតិ វិវតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី
 វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ វុសិតិ
 ព្រហ្មចរិយំ កតិ កាវណីយំ ចាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ ប-
 ជាណតិ ។ បឋមំ ។

[២] ចក្កំ កិក្កវេ ទុក្កំ យំ ទុក្កំ តននត្តា
 យននត្តា តំ នេតិ មម នេសោហមស្មី ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋត្ថំ ។
 សោតិ ទុក្កំ ។ បេ ។ យាជំ ទុក្កំ ។ ដំក្ក ទុក្កា ។
 កាយោ ទុក្កោ ។ មនោ ទុក្កោ យំ ទុក្កំ តននត្តា
 យននត្តា តំ នេតិ មម នេសោហមស្មី ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋត្ថំ ។

ឡើយណាយនំអណ្តាតផង ឡើយណាយនំកាយផង ឡើយណាយ
 នំចិត្តផង កាលបើឡើយណាយ វេមនិប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះតែ
 ប្រាសចាកកម្រេក ចិត្តកំផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ។ កាលបើចិត្ត
 ផុតស្រឡះហើយ ញាណកំភើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។
 (អាយសាវកនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អញ) អស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡុសកិច្ច
 អាត្មាអញក៏បានឆ្លើយហើយ មគ្គការណ៍កិច្ចផង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោ-
 ឡុសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[២] ម្ចាស់កិក្កទាំងឡាយ ភ្នែកជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់
 នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ភាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ត្រចៀកជាទុក្ខ ។ បេ ។
 ច្រមុះជាទុក្ខ ។ អណ្តាតជាទុក្ខ ។ កាយជាទុក្ខ ។ ចិត្តជាទុក្ខ
 របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះ
 បុគ្គលត្រូវយល់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍ ភាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិន
 មែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុឡាយគណនី

ឯវិ ចស្សី ។ ថេ ។ ឆាបវិ ឥត្តន្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

នុតិយំ ។

[៣] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនត្តា យននត្តា តំ នេតំ មម

នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាភូតិ

សម្មច្បញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ សោតំ អនត្តា ។ ថេ ។ យានំ

អនត្តា ។ ជិហ្គំ អនត្តា ។ កាយោ អនត្តា ។ មនោ

អនត្តា យននត្តា តំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន

មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាភូតិ សម្មច្បញ្ញាយ

នដ្ឋតំ ។ ឯវិ ចស្សី ។ ថេ ។ ឆាបវិ ឥត្តន្តាយាតិ

បជាបាតីតិ ។ នុតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុឡាយគណនី

កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ (អរិយសាវកនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់

ថា មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន

ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ខី ២ ។

[៣] ខ្នាតភិក្ខុចាំដទ្បាយ ភ្នែកជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា

របស់នោះ បុគ្គលត្រូវយល់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា

នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ

ទេ ។ ត្រចៀកជាអនត្តា ។ ថេ ។ ច្រមុះជាអនត្តា ។ អណ្តាតជា

អនត្តា ។ កាយជាអនត្តា ។ ចិត្តជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់

នោះបុគ្គលត្រូវយល់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិន

មែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។

កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ (អរិយសាវកនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា

មគ្គការនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន

ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ខី ៣ ។

(៤) រូបា ភិក្ខុវេ អធិប្បាយនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ
 ទុក្ខំ តទទន្តា យទទន្តា តំ ទេតំ មម ទេសោ ហមស្មិ
 ន មេសោ អន្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ
 នដ្ឋតំ ។ សទ្ធា កថា រសា ដោដ្ឋតា ធម្មា អធិប្បាយ
 យនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទន្តា យទទន្តា តំ ទេតំ
 មម ទេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អន្តាតិ ឯវមេតំ យថា-
 ក្ខតំ សធម្មញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ ឯវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា
 អរិយស្សវរោ រូមេសុបិ ចិត្តន្តតិ សទ្ធសុបិ ចិត្តន្តតិ
 កទ្ធសុបិ ចិត្តន្តតិ រសេសុបិ ចិត្តន្តតិ ដោដ្ឋតេសុបិ
 ចិត្តន្តតិ ធម្មេសុបិ ចិត្តន្តតិ ចិត្តន្តិ វិជ្ជតិ វិភា វិមុត្ត-
 តិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ចំណា ជាតិ

៤. ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ រូបតាំងឡាយមិនទៀង របស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់
 ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃ តាម
 ពិតយ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែន
 ជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ សំឡេង ភ្លឺន រស រោងផ្កា ខ័ណ្ឌធម្មាណ៍
 តាំងឡាយមិនទៀង របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណា
 ជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវ
 យល់ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃ តាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ
 ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំង-
 ឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏នឿយ
 ណាយនឹងរូបតាំងឡាយផង នឿយណាយនឹងសំឡេងតាំងឡាយផង
 នឿយណាយនឹងភ្លឺនតាំងឡាយផង នឿយណាយនឹងរសតាំងឡាយផង
 នឿយណាយនឹងសម្ផស្សតាំងឡាយផង នឿយណាយនឹងធម្មាម្មណ៍
 តាំងឡាយផង កាលបើនឿយណាយ រមែងប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះ
 ប្រាសចាកកម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ (ចាកភាសវៈ) ។ កាលបើចិត្តផុត
 ស្រឡះ (ចាកភាសវៈ) ហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្ត (របស់អញ)
 ផុតស្រឡះហើយ ។ (អរិយសាវ័កនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ

ស្រីសំតិ ព្រហ្មចរិយំ កកតំ កករណីយំ យាបរំ ឥត្តន្តាយាតិ
បជាយាតិ ។ ធហុត្តំ ។

[៦] រូហា ភិក្ខុវេ ទុក្ខា យំ ទុក្ខំ តទទន្តា យ-
ទទន្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ឧ មេសោ
អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ ទដ្ឋត្ថំ ។
សត្តា កត្តា រសា ដោដ្ឋត្តា ទត្តា ទុក្ខា យំ ទុក្ខំ
តទទន្តា យទទន្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ឧ
មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាក្ខតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ
ទដ្ឋត្ថំ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ យាបរំ ឥត្តន្តាយាតិ បជា-
យាតិ ។ បញ្ចមំ ។

មត្តព្រហ្មចរិយធមំ អត្តាញ្ញបានប្រព្រឹត្តត្រង់ត្រាន់ហើយ សោច្យស-
កិច្ច អត្តាញ្ញក៏បានធ្វើចំហើយ មត្តភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោច្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ៦ ។

[៧] ខ្លួនភិក្ខុចាំឡាយ ប្រចាំឡាយ ជាទុក្ខ របស់ណា
ជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា របស់ណា ជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវ
យល់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះ
មិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ សំរោង ក្លិន រស
ជាដើម្បី ទំន់ធម្មាម្មណ៍ចាំឡាយជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះ
ជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលត្រូវយល់ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ
ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះហើយ ។ បេ ។
(អរិយសាវ័កនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា មត្តភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោច្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ៧ ។

(៦) រួច កិច្ចវេ អនត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាត្វតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ សន្តា តត្វា រសា ដោដ្ឋតា
 ទន្តា អនត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ
 ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាត្វតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋតំ ។ ឯវំ មស្សំ ។ មេ ។ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ មជា-
 ឆាតិ ។ ទដ្ឋំ ។

(៧) ទក្កំ កិច្ចវេ អនិច្ចំ អតីតាធាតតំ កោ បទ
 វាឆោ បទ្កប្បន្នស្ស ។ ឯវំ មស្ស កិច្ចវេ សុតវា អរិ-
 យស្សវកោ អតីតស្មី ទក្កស្មី អទបេក្ខោ ហោតិ អ-
 ឆាតតំ ទក្កំ ឆាតិទទតិ បទ្កប្បន្នស្ស ទក្កស្ស ឯត្វិ-
 ឆាយ វិកតាយ ឯរេឆាយ បដិមន្តោ ហោតិ ។ សោ-
 តំ អនិច្ចំ ។ យាទំ អនិច្ចំ ។ ឯត្វំ អនិច្ចា អតីតា-

(៦) ម្ចាស់កិច្ចចាំឯទ្បាយ ប្រចាំឯទ្បាយជាអនត្តា របស់ណា
 ជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលក្រ្រយល់តាមភិក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍
 នេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញទេ ។ សំឡេង ក្លិន រស ដោយដ្ឋៈ និងធម្មាម្មណ៍ចាំឯ-
 ទ្បាយ ជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបុគ្គលក្រ្រយល់តាម
 ភិក ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រៃសណីយ៍នេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិន
 មែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ
 ។ មេ ។ (អរិយសាវ័កនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការពារកិច្ចវេទប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោសកិច្ចវេនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បឋស្សត្ថ ចំ ៦ ។

(៧) ម្ចាស់កិច្ចចាំឯទ្បាយ ភ្នែកជាអតីតអនាគត មិនទៀងទៅ
 ហើយ ចាំបាច់និយាយដូច្នោះភ្នែកជាបទ្កប្បន្ន ។ ម្ចាស់កិច្ចចាំឯទ្បាយ
 កាលបើអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអារឡះតា-
 លើយនឹងភ្នែកជាអតីត មិនប្រកអរចំពោះភ្នែកជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ ខ្លូភ្នែកជា
 បទ្កប្បន្ន ។ ក្រចៀកមិនទៀង ។ ច្រមុះមិនទៀង ។ អណ្តាតជាអតីត

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយន្តវិញ្ញា

នាគតា កោ បទ វាណោ បច្ចុប្បន្នាយ ។ ឯវិ បស្សី
 កិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយស្សវកោ អតីតាយ ជិក្ខុយ អ-
 នបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ ដ្បិ ធាកិទន្ធតិ បច្ចុប្បន្នាយ
 ជិក្ខុយ ធិត្ថំនាយ វិរាគាយ ធិរោតាយ បដិបន្នោ
 ហោតិ ។ កាយោ អនិច្ចោ ។ បេ ។ មនោ អនិច្ចោ
 អតីតនាគតា កោ បទ វាណោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវិ
 បស្សី កិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយស្សវកោ អតីតស្មី ម-
 នស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ មនំ ធាកិទន្ធតិ
 បច្ចុប្បន្នស្ស មនស្ស ធិត្ថំនាយ វិរាគាយ ធិរោតាយ
 បដិបន្នោ ហោតីតិ ។ សត្តមំ ។

(៨) ចក្កំ កិក្ខុវេ ទុក្កំ អតីតនាគតិ កោ បទ
 វាណោ បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវិ បស្សី កិក្ខុវេ សុត្តវា អរិ-
 យស្សវកោ អតីតស្មី ចក្កស្មី អនបេក្ខោ ហោតិ
 អនាគតំ ធកុំ ធាកិទន្ធតិ បច្ចុប្បន្នស្ស ចក្កស្ស
 ធិត្ថំនាយ វិរាគាយ ធិរោតាយ បដិបន្នោ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយន្តវិញ្ញា

អនាគតមិនទៀងទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់អណ្តាតជាបច្ចុប្បន្ន ។
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ
 ជាអ្នកមិនព្រោះកាល័យនឹងអណ្តាតជាអតីត មិនព្រេកអរចំពោះអណ្តាត
 ជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រក
 ដើម្បីរលត់ ខ្ញុំអណ្តាតជាបច្ចុប្បន្ន ។ កាយមិនទៀង ។ បេ ។ ចិក្ខុជា
 អតីតអនាគត មិនទៀងទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ចិក្ខុជាបច្ចុប្បន្ន ។
 ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ
 ជាអ្នកមិនព្រោះកាល័យនឹងចិក្ខុជាអតីត មិនព្រេកអរចំពោះចិក្ខុជាអនា-
 គត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រក ដើម្បី
 រលត់ខ្ញុំចិក្ខុជាបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ចំ ៧ ។

(៨) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្រែកជាអតីតអនាគតជាទុក្ខទៅហើយ
 ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ក្រែកជាបច្ចុប្បន្ន ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនព្រោះកាល័យនឹង
 ក្រែកជាអតីត មិនព្រេកអរចំពោះក្រែកជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បី
 ឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រក ដើម្បីរលត់ ខ្ញុំក្រែកជាបច្ចុប្បន្ន

១ បេ ១ ដំក្ល ធុត្តា អតីតាធាតតា កោ បទ វាដោ
 បត្តប្បន្នាយ ។ ឃី បស្សី ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ
 អតីតាយ ដំក្លយ អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ ដំក្ល
 ធាតិទទ្ធតិ បត្តប្បន្នាយ ដំក្លយ វិញ្ញាយ វិកាយ
 វិភាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ កាយោ ធុត្តា
 ១ បេ ១ ធានា ធុត្តា អតីតាធាតតា កោ បទ វាដោ
 បត្តប្បន្នស្ស ។ ឃី បស្សី ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ
 អតីតស្សី មនស្សី អនបេក្ខោ ហោតិ អនាគតំ មនិ
 ធាតិទទ្ធតិ បត្តប្បន្នស្ស មនស្ស វិញ្ញាយ វិកាយ
 វិភាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ អដ្ឋមិ ។

(៧) ធុត្តំ ភិក្ខុវេ អនត្តា អតីតាធាតតិ កោ
 បទ វាដោ បត្តប្បន្នស្ស ។ ឃី បស្សី ភិក្ខុវេ សុតវា
 អរិយស្សាវកោ អតីតស្សី ធុត្តស្សី អនបេក្ខោ ហោតិ
 អនាគតំ ធុត្តំ ធាតិទទ្ធតិ បត្តប្បន្នស្ស ធុត្តស្ស
 វិញ្ញាយ វិកាយ វិភាយ បដិបន្នោ ហោ-
 តិ ។ បេ ១ ដំក្ល អនត្តា អតីតាធាតតា កោ បទ

១ បេ ១ អណ្ណតជាអតីតអនាគត ជាទុក្ខទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វី
 ដល់អណ្ណតជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក
 ជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនការឡោះកាល័យនឹងអណ្ណតជា
 អតីត មិនត្រេកអរចំពោះអណ្ណតជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយ
 ណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវអណ្ណតជាបច្ចុប្បន្ន ។
 កាយជាទុក្ខ ។ បេ ១ ចិត្តជាអតីតអនាគត ជាទុក្ខទៅហើយ ចាំបាច់
 និយាយថ្វីដល់ចិត្តជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយ-
 សាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនការឡោះកាល័យក្នុងចិត្ត
 ជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះចិត្តជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយ
 ណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវចិត្តជាបច្ចុប្បន្ន ។
 ចប់ស្រួត ទី ៨ ។

(៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភ្នែកជាអតីតអនាគត ជាអនត្តាទៅ
 ហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ភ្នែកជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនការឡោះកា-
 ល័យនឹងភ្នែកជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះភ្នែកជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិ-
 បត្តិដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវភ្នែក
 ជាបច្ចុប្បន្ន ។ បេ ១ អណ្ណតជាអតីតអនាគត ជាអនត្តាទៅហើយ ចាំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយនគវិញ្ញា

វាណោ បច្ចុប្បន្នាយ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយ-
 ស្សាវកោ អតីតាយ ជីវ្ហាយ អនបេត្តោ ហោតិ អនា-
 គតំ ជិវំ ធាតិទទ្ទតិ បច្ចុប្បន្នាយ ជីវ្ហាយ ធិត្វិធាយ
 វិកាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ កាយោ អនត្តា
 ។ បេ។ មនោ អនត្តា អតីតានាគតោ កោ បទ វាណោ
 បច្ចុប្បន្នស្ស ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយស្សាវ-
 កោ អតីតស្មី មនស្មី អនបេត្តោ ហោតិ អនាគតំ
 មនំ ធាតិទទ្ទតិ បច្ចុប្បន្នស្ស មនស្ស ធិត្វិធាយ វិក-
 កាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ ទវមំ ។

[១០] រូបា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា អតីតានាគតា កោ
 បទ វាណោ បច្ចុប្បន្នានំ ។ ឯវំ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុ-
 ត្តវា អរិយស្សាវកោ អតីតេសុ រូបេសុ អនបេត្តោ
 ហោតិ អនាគតេ រូបេ ធាតិទទ្ទតិ បច្ចុប្បន្នានំ រូបានំ
 ធិត្វិធាយ វិកាយ ធិរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិ ។
 សន្នា គន្ធា រសា ដោដ្ឋព្វា ធម្មា អនិច្ចា អតីតានាគតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយនគវិញ្ញា

បាចំនិយាយេប្បីដល់អណ្ណាគជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនការឡោះកាល័យនឹង
 អណ្ណាគជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះអណ្ណាគជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីឲ្យឃើញនាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវអណ្ណាគ
 ជាបច្ចុប្បន្ន ។ កាយជាអនត្តា ។ បេ ។ ចិត្តជាអតីតអនាគត ជាអនត្តា
 ទៅហើយ ចាំបាចំនិយាយេប្បីដល់ចិត្តជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនការឡោះ
 កាល័យនឹងចិត្តជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះចិត្តជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិ-
 បត្តិដើម្បីឲ្យឃើញនាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវចិត្តជា
 បច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយជាអតីតអនាគត មិន
 ទៀងទៅហើយ ចាំបាចំនិយាយេប្បីដល់រូបទាំងឡាយជាបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នក
 មិនការឡោះកាល័យ នឹងរូបទាំងឡាយជាអតីត មិនត្រេកអរចំពោះរូបទាំង-
 ឡាយជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យឃើញនាយ ដើម្បីប្រាសចាក
 កម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវរូបទាំងឡាយជាបច្ចុប្បន្ន ។ សំឡេង ក្លិន រស
 ជាដ្ឋព្វៈ ធម្មាម្មណ៍ទាំងឡាយជាអតីតអនាគត មិនទៀងទៅហើយ

អនិច្ចារ្យ បរមោ

កោ បទ វណោ បទ្កប្បដ្ឋានំ ។ ឃិវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ
សុត្តវា អរិយស្សវកោ អតីតេសុ ធម្មេ អនបេក្ខោ
ហោតិ អនាគតេ ធម្មេ នាភិទទ្គតិ បទ្កប្បដ្ឋានំ ធម្មានំ
ធិត្ថិណយ វិរកាយ ធិរោណយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

(១១) រូបា ភិក្ខុវេ ឧត្តា អតីតានាគតា កោ
បទ វណោ បទ្កប្បដ្ឋានំ ។ ឃិវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា
អរិយស្សវកោ អតីតេសុ រូបេសុ អនបេក្ខោ ហោតិ
អនាគតេ រូបេ នាភិទទ្គតិ បទ្កប្បដ្ឋានំ រូបានំ ធិត្ថិ-
ណយ វិរកាយ ធិរោណយ បដិបន្នោ ហោតិ ។

(១២) រូបា ភិក្ខុវេ អនត្តា អតីតានាគតា កោ
បទ វណោ បទ្កប្បដ្ឋានំ ។ ឃិវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុត្តវា
អរិយស្សវកោ អតីតេសុ រូបេសុ អនបេក្ខោ ហោតិ
អនាគតេ រូបេ នាភិទទ្គតិ បទ្កប្បដ្ឋានំ រូបានំ ធិត្ថិណ-
យ វិរកាយ ធិរោណយ បដិបន្នោ ហោតិ ។ សុត្តា

អនិច្ចារ្យ ទី ១

ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ ជាអ្នកមិនអា-
រឿនកាលយំនឹងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយជាអតីត មិនក្រេកអរចំពោះធម្ម-
ារម្មណ៍ទាំងឡាយជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បី
ប្រាសចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយជាអតីតអនាគត ជា
ទុក្ខទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់រូបទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ជា
អ្នកមិនអាចរឿនកាលយំនឹងរូបទាំងឡាយជាអតីត មិនក្រេកអរចំពោះរូប
ទាំងឡាយជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាស
ចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវរូបទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។

[១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយជាអតីតអនាគត ជា
អនត្តាទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់រូបទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ ជា
អ្នកមិនអាចរឿនកាលយំនឹងរូបទាំងឡាយជាអតីត មិនក្រេកអរចំពោះរូប
ទាំងឡាយ ជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីប្រាស
ចាកតម្រេក ដើម្បីរលត់ នូវរូបទាំងឡាយជាបទ្កប្បដ្ឋាន ។ សំឡេង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវវិញ្ញា

កត្តា រសា ដោដ្ឋត្វា ធម្មា អនត្តា អភិកាធាគតា
កោ បទ វាលោ បច្ចុប្បន្នានិ ។ ឯវិ បស្សី ភិក្ខុវេ
សុត្តវា អរិយស្សវកោ អភិកេសុ ធម្មេសុ អនបេក្ខា
ហោតិ អនាគតេ ធម្មេ ធាតុនន្តតិ បច្ចុប្បន្នានិ ធម្មានិ
និព្វិនាយ វិរាគាយ និរោធាយ បដិបន្នោ ហោតិវិ។
នសមី ។

អនិច្ចវិញ្ញា ចរហេ ។

តស្ស្យទ្ធានំ

អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា ច
តយោ អជ្ឈត្តពាហិរា
។ បេ។ យននិក្ខេន តយោ
វុត្តា តេ តេ អជ្ឈត្តពាហិរាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវវិញ្ញា

ក្លិន សេ ដោដ្ឋន្តៈ ធម្មារម្មណំ ចាំនិច្ចាយ ធាអភិកេសាគត ធាអនត្តា
ពៅហើយ ចាំបាច់និយាយអ្វីដល់ធម្មារម្មណំ ចាំនិច្ចាយ ធាបច្ចុប្បន្ន ។
ម្នាលភិក្ខុចាំនិច្ចាយ កាលបើអរិយសាវ័កជាអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ
ជាអ្នកមិនការឡោះកាលយនឹងធម្មារម្មណំ ចាំនិច្ចាយ ជាអភិក មិនក្រេក-
អចំពោះធម្មារម្មណំ ចាំនិច្ចាយ ជាអនាគត ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយ
ណាយ ដើម្បីប្រាសចាកកម្រេក ដើម្បីរលត់ ខ្លួនធម្មារម្មណំ ចាំនិច្ចាយ
ជាបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ អនិច្ចវិញ្ញ ទី ១ ។

ទុក្ខាននៃអនិច្ចវិញ្ញនោះ គឺ

និយាយអំពី (អាយតនៈ) មិនទៀង ជាទុក្ខ ជាអនត្តា ចាំនិ
ចាំនិក្ខន្ធនិងចាំនិក្ខក្រៅ ព្យលើក ។ បេ ។ និយាយអំពី (អាយតនៈ)
ចាំនិក្ខនោះ ចាំនិក្ខក្នុងនិងចាំនិក្ខក្រៅ (ជាអភិក អនា-
គត បច្ចុប្បន្ន) ដែលណាមកពាល ព្យលើកទៀត ដោយអណាចអនិច្ចាទិលក្ខណៈ ។

យមកវិគ្គ

[១៧] ឬ ទ្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធាយ(១) អនិ-
សម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្ស រសតោ ឯតនហោសិ កោ
នុ ទោ ចតុស្ស អស្សាធា កោ អាទិទេវេ តី
និស្សរណិ កោ សោតស្ស ។ បេ ។ កោ យានស្ស ។
កោ ជិក្ខយ ។ កោ កាយស្ស ។ កោ មនស្ស អស្សា-
ធា កោ អាទិទេវេ តី និស្សរណិ ។ តស្ស មឃ្ហិ
ភិក្ខុវេ ឯតនហោសិ យំ ទោ ចតុំ មជិតុ ឧប្បជ្ជតិ
សុទំ សោមនស្សំ អយំ ចតុស្ស អស្សាធា យំ ចតុំ
អនិច្ចំ ធុតុំ វិបវិណាមធម្មំ អយំ ចតុស្ស អាទិទេវេ
យោ ចតុស្សំ ធន្តភកវិទយោ ធន្តភក្សហានិ ឥទិ
ចតុស្ស និស្សរណិ ។ បេ ។ យំ ជិក្ខិ មជិតុ ឧប្បជ្ជតិ
សុទំ សោមនស្សំ អយំ ជិក្ខយ អស្សាធា យោ ជិក្ខ

១ ឧ. ម. សម្ពោធា ។

យមកវិគ្គ

[១៧] ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ក្នុងកាលមុន ភថាគតនៅជា
ពោធិសត្វ មិនទាន់បាមគ្រាស់ដឹងសម្ពោធាញ្ញាណនៅឡើយ មានសេច-
ក្តីគ្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អ្វីហ្ន៎ជាភានិសង្សរបស់ភ្នែក អ្វីហ្ន៎ជាទោសរបស់
ភ្នែក អ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញខ្លវភ្នែក អ្វីជាភានិសង្សរបស់គ្រចៀក
។ បេ ។ អ្វីជាភានិសង្សរបស់ប្រមុខ ។ អ្វីជាភានិសង្សរបស់អណ្តាត ។
អ្វីជាភានិសង្សរបស់កាយ ។ អ្វីជាភានិសង្សរបស់ចិត្ត អ្វីជាទោសរបស់
ចិត្ត អ្វីជាគ្រឿងរលាស់ចេញខ្លវចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភថាគត
មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យភ្នែក នេះជាភានិសង្សរបស់ភ្នែក ភ្នែកណា មិនទៀង
ជាខុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រួលជាធម្មតា នេះជាទោសរបស់ភ្នែក ការ
កំចាត់បំបាត់ខ្លវធម្មតា ការលេបដំខ្លវធម្មតា ក្នុងភ្នែកណា នេះជាគ្រឿង
រលាស់ចេញខ្លវភ្នែក ។ បេ ។ សេចក្តីសុខនិងសោមនស្សណា កើតឡើង
ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត នេះជាភានិសង្សរបស់អណ្តាត អណ្តាតណា

អនិច្ចា ទុក្ខា វិបវណាមធម្មា អយំ ជីក្ខុយ អាទីនកេ
 យោ ជីក្ខុយ ធន្តកកវិទយោ ធន្តកកប្បហានំ ឥទិ
 ជីក្ខុយ វិស្សាណំ ។ បេ ។ យំ មនំ បដិក្ខុ ឧប្បជ្ជតិ សុខំ
 សោមនស្សំ អយំ មនស្ស អស្សនោ យោ មនោ អ-
 និច្ចា ទុក្ខា វិបវណាមធម្មា អយំ មនស្ស អាទីនកេ
 យោ មនស្សំ ធន្តកកវិទយោ ធន្តកកប្បហានំ ឥទិ ម-
 នស្ស វិស្សាណំ ។ យាវក្កវត្តាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ធន្តិ
 អជ្ឈតិកានំ អាយតនានំ ឃីវិ អស្សនេត្វ អស្សនេតោ
 អាទីនវត្ត អាទីនវតោ វិស្សាណេត្វ វិស្សាណេតោ
 យថាក្ខតំ នាត្តញ្ញាសី ។ នេវ តាវាហំ ភិក្ខុវេ សនេវតេ
 លោកេ សមារកេ សម្រាញកេ សស្សបណាត្រាញណិ-
 យា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ
 អភិសម្ពុទ្ធាតិ បច្ចញ្ញាសី ។ យេតោ ធន មោហំ ភិក្ខុវេ

មិនទៀត ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាពោសរបស់
 អណ្តាត ការកំចាត់បដិម្បធន្តក ការលះបង់ម្បធន្តក ក្នុងអណ្តាត
 ណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវអណ្តាត ។ បេ ។ សេចក្តីសុខនិង
 សោមនស្សណា កើតឡើងព្រោះតាស្រ័យចិត្ត នេះជាតាមិនសិរ្សរបស់
 ចិត្ត ចិត្តណា មិនទៀត ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះ
 ជាពោសរបស់ចិត្ត ការកំចាត់បដិម្បធន្តក ការលះបង់ម្បធន្តក ក្នុង
 ចិត្តណា នេះជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គថាគត មិនបាទដឹងរ្យាស់តាមវិត ខ្ញុំតាមិនសិរ្សថាជាតាមិនសិរ្ស នូវ
 ពោសថជាពោស នូវគ្រឿងរលាស់ចេញថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នៃ
 តាយកខៈខាងក្នុងទាំង៦នេះ យ៉ាងនេះ អស់កាលក្រឹមណា ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគតមិនបាទបដិម្បធន្តកថា ជាអ្នកក្រាស់ដឹងនូវសម្ម-
 សម្ពោធិញ្ញាណ ដែលអតមានសេចក្តីដឹងទៀតក្រែលើដាង ក្នុងលោក
 ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពល្លកសត្វ ព្រម
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សជំនេសស
 អស់កាលក្រឹមណារនៅឡើយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែគថាគត

យមវិញ្ញា ទុកិយោ

សមេសំ ធន្នំ អធិញ្ញំ កាណិ អាយតនានិ ឃីវិ អស្សា-
 នញ្ច អស្សាណោ អាទិទេវញ្ច អាទិទេវតោ ធិស្សវណាញ្ច
 ធិស្សវណាតោ យថាភូតិ អន្តញ្ញាសី ។ អជាហំ ភិក្ខុវេ
 សនេវតោ លោកេ សមារតោ សត្រញ្ញតោ សស្ស-
 មណាត្រាញ្ញណិយា មដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរិ
 សម្មាសម្ពោធិ អភិសម្មុទ្ធាតិ មទ្ធិញ្ញាសី ។ ញាណាញ្ច
 មន មេ ធន្ស្នំ ធន្នានិ អកុរ្យា មេ វិមុត្តិ(១)
 អយមន្តិមា ជាតិ ធន្និទានិ បុណ្ណកោតិ ។ បវេមិ ។

[១២] បុព្វេ មេ ភិក្ខុវេ សម្ពោធិយ អនភិ-

សម្ពុទ្ធស្ស តោធិសត្តស្សវ សតោ ឃតនេហាសិ កោ
 ទុ ទោ រូចានិ អស្សាណោ កោ អាទិទេវ កី

១ ឃ. ម. ពណ៌មុត្តិ ។

ពុទ្ធវិទ្ធិច្បាស់តាមភិក ឲ្យតាមសិទ្ធិថាជាតាមសិទ្ធិ ឲ្យទោសថាជា
 ទោស ឲ្យគ្រឿងលោសំចេញថាជាគ្រឿងលោសំចេញ ខែតាយនៈ
 ភាគក្នុងតាំង ៦ នេះ យ៉ាងនេះហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ទើប
 គង្គានុប្បវចន្តថា ជាអ្នកប្រាសដឹងខ្យល់ម្នាសម្ពោធិញ្ញាណ ឥតមាន
 សេចក្តីដឹងទៀតក្រៅលក់ជាន់ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទៅលោក ទារ-
 លោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រម
 ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សជីវសេស ។ ចញ្ញាវិជេសវិទ្ធិច្បាស់
 ឃើញច្បាស់របស់គង្គានុប្បវចន្ត ក៏កើតឡើងដូច្នេះថា សេចក្តីរួចផុតវិសេស
 របស់គង្គានុប្បវចន្ត មិនប្រគ្រឿងច្រឡំទៀតឡើយ ជាតិទេវកិច្ចិមុត្ត
 គ្រឹមនេះហើយ ឥឡូវនេះ ភពប្តីគិតប្រគ្រឿងច្រឡំទៀត ក៏មិនមាន
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(១២) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ក្នុងកាលមុន គង្គានុប្បវចន្ត
 តោធិសត្វ មិនទាន់បានប្រាសដឹងសម្ពោធិញ្ញាណឡើយ មាន
 សេចក្តីគ្រឿងដូច្នេះថា អ្វីហ្ន៎ជាតាមសិទ្ធិរបស់ប្រេ អ្វីជាទោសរបស់ប្រេ អ្វី

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថាវគ្គោ

វិស្សរណំ កោ សន្តានំ ។ បេ ។ កោ ភន្តានំ ។ បេ ។
 កោ រសានំ ។ កោ ដោដ្ឋន្តានំ ។ កោ ធម្មានំ
 អស្សរោ កោ អាទិណវេ កី វិស្សរណន្តិ ។ ភស្ស
 មឃ្ហំ ភិក្ខុវេ ឯតទហោសិ យំ ទោ រូបេ បដិក្ខុ ឧប្ប-
 ដ្ឋតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ រូបានំ អស្សរោ យំ រូបា
 អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា អយំ រូបានំ អាទិណវេ
 យោ រូបេសុ ធន្តរាភិណយោ ធន្តរាភយ្យាណំ ឥទំ រូបានំ
 វិស្សរណំ ។ យំ សន្តេ ភានុ រាសេ ដោដ្ឋត្វេ យំ ធម្ម
 បដិក្ខុ ឧប្បដ្ឋតិ សុខំ សោមនស្សំ អយំ ធម្មានំ
 អស្សរោ យំ ធម្មា អនិច្ចា ទុក្ខា វិបរិណាមធម្មា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថាវគ្គោ

ជាត្រៀងរលាស់ចេញទូរូប អ្វីជាភានិសង្សរបស់សំរេង ។ បេ ។ អ្វីជា
 ភានិសង្សរបស់ភ្នំ ។ បេ ។ អ្វីជាភានិសង្សរបស់សេ ។ អ្វីជាភានិសង្ស
 របស់ផ្កាដ្ឋព្វៈ ។ អ្វីជាភានិសង្សរបស់ធម្មាម្មណ៍ អ្វីជាភោសាបេសំ
 ធម្មាម្មណ៍ អ្វីជាត្រៀងរលាស់ចេញទូរធម្មាម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុបំរើ-
 ទ្យាយ គេជាគតមានសេចក្តីក្រិនិះដូច្នោះថា សេចក្តីសុខនិរិសោមនស្ស
 ណា កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យរូប នេះជាភានិសង្សរបស់រូប រូបណា
 មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាភោសាបេសំ
 រូប ការកំចាត់បដិក្ខុធន្តរាភិណយោ ការលះចង់ខ្វះខាតធន្តរាភយ្យាណា នេះជា
 ត្រៀងរលាស់ចេញទូរូប ។ សេចក្តីសុខនិរិសោមនស្សណា កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យសំរេង ភ្នំ សេ ផ្កាដ្ឋព្វៈ ធម្មាម្មណ៍ នេះជាភានិសង្ស
 របស់ធម្មាម្មណ៍ ធម្មាម្មណ៍ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តី

អយំ ធម្មានិ អាទិទេវោ យោ ធម្មេសុ ធម្មកតវិទិយោ
 ធម្មកតប្បហានិ វិនិ ធម្មានិ វិស្សារណិ ។ យាវតី-
 វត្តាហំ ភិក្ខុវេ វិមេសំ ធម្មំ ពាហិកំ អាយតនានិ
 ឃំ អស្សនញ្ច អស្សនតោ អាទិទេវត្ថុ អាទិទេវតោ
 វិស្សារណញ្ច វិស្សារណតោ យថាភូតំ ពន្ធន្ហាសី ។
 ទេវ ភាវិហំ ភិក្ខុវេ សទេវតេ លោកេ សមារតេ
 សត្រញ្ចកេ សស្សមណាស្រាញ្ចណិយា ថជាយ ស-
 ទេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ សន្តាសត្តោនី អភិសម្ពុត្តោ-
 តំ បទុញ្ហាសី ។ យតោ ធម ទោហំ ភិក្ខុវេ វិមេ-
 សំ ធម្មំ ពាហិកំ អាយតនានិ ឃំ អស្សនញ្ច
 អស្សនតោ អាទិទេវត្ថុ អាទិទេវតោ វិស្សារណញ្ច

ប្រែប្រួលជាធម្មតា នេះជាពោសរបស់ធម្មារម្មណ៍ ការកំចាត់បង្ខំខ្លួនត្រូវ
 កត ការលម្អិតខ្លួនត្រូវកត ក្នុងធម្មារម្មណ៍ណា នេះជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញខ្លួនធម្មារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមិនបានដឹងច្បាស់
 កាមតិក ខ្លួនអាទិសង្ស្រាវជាអាទិសង្ស្រាវ ខ្លួនពោសថជាពោស ខ្លួនគ្រឿង
 រលាស់ចេញថជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នៃអាយតនៈខាងក្រៅទាំង ៦ នេះ
 យ៉ាងនេះ អស់កាលត្រឹមណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតមិន
 បានប្រុងខ្លួនថ ជាអ្នកគ្រាស់ដឹងខ្លួនសម្មាសម្ពុច្ចិក្ខាណា ដែលវេកមាន
 សេចក្តីដឹងឯទៀតក្រៃលែងជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មា-
 លោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្រូវទាំងសមណាស្រាញ្ចណ៍ ព្រម
 ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេវនិមនុស្សជីវសស អស់កាលត្រឹមណោះ នៅ
 ឡើយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែគឺជាគតបានដឹងច្បាស់កាម
 តិក ខ្លួនអាទិសង្ស្រាវជាអាទិសង្ស្រាវ ខ្លួនពោសថជាពោស ខ្លួនគ្រឿង

ចិស្សវណ្ណោតោ យជាត្វតិ អត្តញ្ញាសី ។ អជាហំ ភិក្ខុវេ
 សនេវតោ លោកេ សមារតោ សម្រេហ្មកេ សស្ស-
 មណាព្រាហ្មណីយោ បដាយ សនេវមនុស្សាយ អនុត្តរំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធិ អភិសម្ពុទ្ធាតិ បព្វញ្ញាសី ។ ញាណញ្ច
 បទ មេ ទស្សនំ ឧទទានំ អកុប្ប មេ វិមុត្តិ អយ-
 មន្តិមា ជាតិ ទត្តិទានំ បុណ្ណភោតិ ។ ទុតិយំ ។

(១៥) ចក្កុស្សហំ ភិក្ខុវេ អស្សាទបរិយេសនំ អ-
 ចរិ យោ ចក្កុស្ស អស្សានោ តទជ្ឈតមិ យាវតា ចក្កុ-
 ស្ស អស្សានោ បញ្ញាយ មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ ចក្កុ-
 ស្សហំ ភិក្ខុវេ អាទិនវរិយេសនំ អចរិ យោ ចក្កុស្ស
 អាទិនវេ តទជ្ឈតមិ យាវតា ចក្កុស្ស អាទិនវេ បញ្ញា-
 យ មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ ចក្កុស្សហំ ភិក្ខុវេ ចិស្សវណ្ណ-
 បរិយេសនំ អចរិ យំ ចក្កុស្ស ចិស្សវណ្ណំ តទជ្ឈតមិ

លោសំចេញថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នៃអាយតនៈខាងក្រៅទាំង៦ ទេ
 យ៉ាងនេះហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបគេយកប្រដាប់ទាំងនេះ ជា
 អ្នកគ្រាស់ដឹងខ្លួនសម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ឥតមានសេចក្តីដឹងទៀតក្រៅលែង
 ជាង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុង
 តណ្ហកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព
 និងមនុស្សដ៏សេស ។ បញ្ញាដែលដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់ របស់គេជាគត
 ក៏កើតឡើងដូច្នោះថា សេចក្តីច្រឡំក្នុងសេសរបស់គេជាគត មិនប្រក្រត្យប់
 ការប្រើទៀតឡើយ ជាគិរនេជាទីបំផុតគ្រឹមនេះហើយ ឥឡូវនេះ កតប្តី
 គឺការត្រឡប់កើតទៀត ក៏មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេយកប្រដាប់គ្រឿង ត្រូវរក
 ខ្លួនក្នុងសង្ឃនៃភិក្ខុ ក៏បានចូលប្រទះនឹងអាទិនវរ នៃភិក្ខុនោះឯង
 គេយកប្រដាប់ឃើញដោយស្វាយ ខ្លួនក្នុងសង្ឃ នៃភិក្ខុនោះទាំងប៉ុន្មាន
 ដោយបញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេយកប្រដាប់គ្រឿង ត្រូវរក
 ខ្លួនចោលនៃភិក្ខុ ក៏បានចូលប្រទះខ្លួនចោល នៃភិក្ខុនោះឯង គេយ-
 កប្រដាប់ឃើញដោយស្វាយ ខ្លួនចោលនៃភិក្ខុនោះទាំងប៉ុន្មាន ដោយ
 បញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេយកប្រដាប់គ្រឿង ត្រូវរកខ្លួនគ្រឿង
 លោសំចេញខ្លួនភិក្ខុ ក៏បានចូលប្រទះ ខ្លួនគ្រឿងរលាស់ចេញ

យាវតា ចតុស្ស វិស្សាលាំ បញ្ញាយ មេ ឯតំ សុ-
 ទិដ្ឋិ ។ ឃោតស្សហំ កិក្ខុវេ ។ យាទស្សហំ កិក្ខុ-
 វេ ។ ជិក្ខុយាហំ កិក្ខុវេ អស្សនបរិយេសទំ អចរិ
 យោ ជិក្ខុយ អស្សនោ តទជ្ឈតមំ យាវតា ជិក្ខុយ
 អស្សនោ បញ្ញាយ មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ ជិក្ខុយាហំ
 កិក្ខុវេ អាទីនវបរិយេសទំ អចរិ យោ ជិក្ខុយ អាទីនវេ
 តទជ្ឈតមំ យាវតា ជិក្ខុយ អាទីនវេ បញ្ញាយ មេ
 ឯសោ សុទិដ្ឋោ ជិក្ខុយាហំ កិក្ខុវេ វិស្សាលាំបរិយេ-
 សទំ អចរិ យំ ជិក្ខុយ វិស្សាលាំ តទជ្ឈតមំ យាវ-
 តា ជិក្ខុយ វិស្សាលាំ បញ្ញាយ មេ ឯតំ សុទិដ្ឋិ
 ។ មេ ។ មទស្សហំ កិក្ខុវេ អស្សនបរិយេសទំ អចរិ

ខ្ញុំវត្តនោះឯង គឺជាគតបានឃើញដោយនិយម ខ្ញុំត្រៀមលោសចេញ
 ខ្ញុំវត្តនោះទាំងប៉ុន្មាន ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតបាន
 ប្រព្រឹត្តស្វែងរកខ្ញុំវត្តនោះនៃគ្រូចៀក ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 បានប្រព្រឹត្តស្វែងរកខ្ញុំវត្តនោះនៃប្រមុខ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជា-
 គតបានប្រព្រឹត្ត ស្វែងរកខ្ញុំវត្តនោះនៃអណ្តាត ក៏បានចូលប្រទះខ្ញុំវត្ត-
 នោះនៃអណ្តាតនោះឯង គឺជាគតបានឃើញដោយនិយម ខ្ញុំវត្តនោះនៃ
 នៃអណ្តាតនោះទាំងប៉ុន្មាន ដោយបញ្ញា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគត
 បានប្រព្រឹត្ត ស្វែងរកខ្ញុំវត្តនោះនៃអណ្តាត ក៏បានចូលប្រទះខ្ញុំវត្តនោះ
 អណ្តាតនោះ គឺជាគតបានឃើញដោយនិយម ខ្ញុំវត្តនោះនៃអណ្តាតនោះ
 ទាំងប៉ុន្មាន ដោយបញ្ញា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតបានប្រព្រឹត្ត
 ស្វែងរកខ្ញុំត្រៀមលោសចេញខ្ញុំវត្តនោះ ក៏បានចូលប្រទះ ខ្ញុំត្រៀម
 លោសចេញខ្ញុំវត្តនោះនោះ គឺជាគតបានឃើញដោយនិយម ខ្ញុំត្រៀម
 លោសចេញ ខ្ញុំវត្តនោះនោះ ទាំងប៉ុន្មាន ដោយបញ្ញា ។ មេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតបានប្រព្រឹត្ត ស្វែងរកខ្ញុំវត្តនោះនៃគ្រូ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយកថា

យោ មនស្ស អស្សាទោ តទជ្ឈកម្មំ យាវតា មនស្ស
 អស្សាទោ បញ្ញាយ មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ មនស្សាហំ
 កិក្ខវេ អាទិទវបរិយេសនំ អចរី យោ មនស្ស អាទិទ-
 រោ តទជ្ឈកម្មំ យាវតា មនស្ស អាទិទរោ បញ្ញាយ
 មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ មនស្សាហំ កិក្ខវេ វិស្សរណា-
 បរិយេសនំ អចរី យំ មនស្ស វិស្សរណំ តទជ្ឈកម្មំ
 យាវតា មនស្ស វិស្សរណំ បញ្ញាយ មេ ឯតិ សុទិដ្ឋំ ។
 យាវក្កវត្តាហំ កិក្ខវេ ឥមេសំ ធម្មំ អជ្ឈត្តិកាទំ អា-
 យតទានំ អស្សាទត្ថា អស្សាទតោ អាទិទវត្ថា អាទិទ-
 រតោ វិស្សរណត្ថា វិស្សរណតោ យជាត្ថតិ ធាត្តញ្ញា-
 សី ។ មេ ។ អត្តញ្ញាសី ។ ញាណត្ថា មន មេ ទស្សនំ
 ឧទទានិ អត្ថប្បា មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ ទត្តិទា-
 និ មុទត្តរោតិ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយកថា

កំបាទច្ចបប្រទេខុវកានិសង្សវនិច្ចុន្តោ ភវាភតបាទឃើញដោយងាយ
 ខុវកានិសង្សវនិច្ចុន្តោ តំនិប្បុន្តោ ដោយចញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភវាភតបាទប្រព្រឹត្ត ស្វែងរកខុវកោសវនិច្ចុន្ត កំបាទច្ចបប្រទេខុវកោស
 វនិច្ចុន្តោនិង ភវាភតបាទឃើញដោយងាយ ខុវកោសវនិច្ចុន្ត តំនិ
 ប្បុន្តោ ដោយចញ្ញា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាភតបាទប្រព្រឹត្ត ស្វែង
 រកខុវក្រៀងរលាស់ចេញខុវកោសវនិច្ចុន្ត កំបាទច្ចបប្រទេខុវក្រៀងរលាស់ចេញខុ
 វនិច្ចុន្តោ ភវាភតបាទឃើញដោយងាយ ខុវក្រៀងរលាស់ចេញខុវកោ
 សវនិច្ចុន្តោ តំនិប្បុន្តោ ដោយចញ្ញា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាភតមិនបានដឹង
 ច្បាស់ ខុវកានិសង្សវនិច្ចុន្ត ខុវកោសវនិច្ចុន្ត ខុវក្រៀង
 រលាស់ចេញវាជាគ្រៀងរលាស់ចេញ វនិច្ចុន្តនេះមានក្នុងតំនិ ៦ នេះ
 កសំកាលក្រឹមណា ។ មេ ។ បានដឹងច្បាស់ ។ បញ្ញាវដលដឹងច្បាស់
 ឃើញច្បាស់ របស់ភវាភត ក៏រឹតតែឡើងហើយដូច្នោះថា រេសត្តិរូបផុត
 វិសេសរបស់ភវាភត មិនប្រក្រត្យប់កម្រើកទៀតឡើយ ជាគំនិតជា
 ច័ប្បុត្តក្រឹមនេះហើយ ឥឡូវនេះ ភវាភតក៏ក្រត្យប់កើតទៀត ក៏មិន
 មានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(១៦) រូបាណាហំ កិក្កុវេ អស្សនបរិយេសនំ អចរិ
 យោ រូបាណំ អស្សនោ តទជ្ឈកមំ យាវតា រូបាណំ
 អស្សនោ បញ្ញាយ មេ ឯសោ សុដិដ្ឋោ រូបាណាហំ
 កិក្កុវេ អាទិនវរិយេសនំ អចរិ យោ រូបាណំ អាទិនវរិ
 តទជ្ឈកមំ យាវតា រូបាណំ អាទិនវរិ បញ្ញាយ មេ
 ឯសោ សុដិដ្ឋោ រូបាណាហំ កិក្កុវេ ធិស្សនណាបរិយេ-
 សនំ អចរិ យំ រូបាណំ ធិស្សនណំ តទជ្ឈកមំ យាវតា
 រូបាណំ ធិស្សនណំ បញ្ញាយ មេ ឯតំ សុដិដ្ឋំ ។ សន្តា-
 ណាហំ កិក្កុវេ ។ កន្តាណាហំ កិក្កុវេ ។ រសាណាហំ
 កិក្កុវេ ។ ដោដ្ឋាណាហំ កិក្កុវេ ។ ធម្មាណាហំ កិក្កុវេ
 អស្សនបរិយេសនំ អចរិ យោ ធម្មាណំ អស្សនោ ត-
 ទជ្ឈកមំ យាវតា ធម្មាណំ អស្សនោ បញ្ញាយ មេ ឯសោ
 សុដិដ្ឋោ ធម្មាណាហំ កិក្កុវេ អាទិនវរិយេសនំ អចរិ

(១៦) ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្ត
 កានិសង្សនៃរូប ក៏បានចូលប្រទះនូវកានិសង្សនៃរូបនោះ ភវតកកុមារ
 ឃើញដោយសិរិយ នូវកានិសង្សនៃរូបនុ៎ះចំណុចនោះ ដោយបញ្ញា ម្ចាស់
 កិក្កុវេច្បាយ ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃរូប ក៏បាន
 ចូលប្រទះនូវព្រាសនៃរូបនោះ ភវតកកុមារឃើញដោយសិរិយ នូវព្រាស
 នៃរូបនុ៎ះចំណុចនោះ ដោយបញ្ញា ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ ភវតកកុមារ
 ប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃគ្រឿងលោសនៃចេញនូវរូប ក៏បានចូលប្រទះនូវគ្រឿង
 លោសនៃចេញនូវរូបនោះ ភវតកកុមារឃើញដោយសិរិយ នូវគ្រឿង
 លោសនៃចេញ នូវរូបនុ៎ះចំណុចនោះ ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃសំឡេង ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃក្លិន ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃរស ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃរោម ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃរោមដ្ឋាន ។ ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃធម្មារម្មណ៍ ក៏បាន
 ចូលប្រទះ នូវកានិសង្សនៃធម្មារម្មណ៍នោះ ភវតកកុមារឃើញដោយសិរិយ
 នូវកានិសង្សនៃធម្មារម្មណ៍នុ៎ះ ចំណុចនោះ ដោយបញ្ញា ម្ចាស់កិក្កុវេច្បាយ
 ភវតកកុមារប្រព្រឹត្ត ស្វែងកេត្តនៃព្រាសនៃធម្មារម្មណ៍ ក៏បាន

យោ ធម្មានំ អាទិទកេ តទជ្ឈកមំ យាវតា ធម្មានំ
 អាទិទកេ បញ្ញាយ មេ ឯសោ សុទិដ្ឋោ ធម្មានាហំ
 កិក្ខវេ និស្សរណាបរិយេសនំ អចរិ យំ ធម្មានំ និស្ស-
 រណំ តទជ្ឈកមំ យាវតា ធម្មានំ និស្សរណំ បញ្ញា-
 យ មេ ឯតំ សុទិដ្ឋំ ។ យាវកិវញ្ញាហំ កិក្ខវេ ឥមេសិ
 ទន្ធិ តាហំកនំ អាយតនានំ អស្សាទត្ថា អស្សាទតោ
 អាទិទវត្ថុ អាទិទវតោ និស្សរណាត្ថា និស្សរណាតោ
 យថាភូតំ នាត្តញ្ញាសិ ។ មេ ។ អត្តញ្ញាសិ ។ ញ្ញាណត្ថា
 បទ មេ នស្សនំ ទទទានំ អកុប្បា មេ វិមុត្តិ អយមន្តិ-
 មា ជាតិ ទត្ថិទានំ បុទត្តវោតិ ។ ចតុត្ថិ ។

(១៧) នោ ទេទំ កិក្ខវេ ចក្កុស្ស អស្សាទោ
 អភវិស្ស ន យំទំ សត្តា ចក្កុស្សិ សារដ្ឋយ្យំ យស្មា
 ច នោ កិក្ខវេ អត្ថិ ចក្កុស្ស អស្សាទោ តស្មា សត្តា
 ចក្កុស្សិ សារដ្ឋន្តិ នោ ទេទំ កិក្ខវេ ចក្កុស្ស អាទិទកេ

ច្ចប្បទទេន្តវេទាសវៃធម្មាម្មណំនោះ ភថាភក្កបានឃើញដោយនិយមន្ត
 ទោសវៃធម្មាម្មណំនេះ ចំនិប្បិទាន ដោយបញ្ញា ម្ចាស់កិក្ខុចំនិទ្បាយ
 ភថាភក្កបានប្រព្រឹត្ត ស្វែងរកនូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញ នូវធម្មាម្មណំ
 ក៏បានច្ចប្បទទេន្តវេទាសវៃធម្មាម្មណំនោះ ភថាភក្ក
 បានឃើញដោយនិយមន្ត នូវធម៌ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនូវធម្មាម្មណំនេះចំនិ
 ប្បិទាន ដោយបញ្ញា ។ ម្ចាស់កិក្ខុចំនិទ្បាយ ភថាភក្កមិនបានដឹងច្បាស់
 ភាវិត នូវកានិសង្សថាជាតានិសង្ស នូវទោសថាជាទោស នូវគ្រឿង
 រលាស់ចេញថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ខែកាយភនៈភាវិតក្រាចំនិ ៦ ខែ
 អស់កាលត្រឹមណា ។ មេ ។ បានដឹងច្បាស់ ។ បញ្ញាដែលដឹងច្បាស់
 ឃើញច្បាស់របស់ភថាភក្ក ក៏កើតឡើងផ្សំច្នោះថា សេចក្តីចម្រើនវិសេស
 របស់ភថាភក្ក មិនប្រគេចរូបកម្រិតទៀតឡើយ ជាតិខេះ ក៏ជាវិ
 ប័ដុតត្រឹមនេះហើយ ឥឡូវនេះ ភថាភក្កក៏បានប្រគេចរូបកម្រិតទៀត ក៏មិនមាន
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(១៧) ម្ចាស់កិក្ខុចំនិទ្បាយ បើកានិសង្សវៃក្នុង មិនមាន
 ទេ សព្វចំនិទ្បាយ ក៏មិនត្រេកអរនឹងក្នុងឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុចំនិទ្បាយ
 កានិសង្សវៃក្នុង មាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសព្វ
 ចំនិទ្បាយ ត្រេកអរនឹងក្នុង ម្ចាស់កិក្ខុចំនិទ្បាយ បើទោសវៃក្នុង

អភវិស្ស ១ យំទំ សត្តា ចក្កុស្សី ធិត្ថិន្ទ្រយ្យំ យស្មា ច
 ទោ កិក្ខវេ អត្ថិ ចក្កុស្ស អាទីនកេ តស្មា សត្តា
 ចក្កុស្សី ធិត្ថិន្ទ្រ ទោ ទេទំ កិក្ខវេ ចក្កុស្ស ធិស្សវណំ
 អភវិស្ស ១ យំទំ សត្តា ចក្កុស្មា ធិស្សវេយ្យំ យស្មា
 ច(១) កិក្ខវេ អត្ថិ ចក្កុស្ស ធិស្សវណំ តស្មា សត្តា
 ចក្កុស្មា ធិស្សវន្តំ ។ ទោ ទេទំ កិក្ខវេ សោតស្ស
 អស្សរោ អភវិស្ស ។ ទោ ទេទំ កិក្ខវេ យានស្ស
 អស្សរោ អភវិស្ស ។ ទោ ទេទំ កិក្ខវេ ជិក្ខុយ
 អស្សរោ អភវិស្ស ១ យំទំ សត្តា ជិក្ខុយ សារជ្ជេយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខវេ អត្ថិ ជិក្ខុយ អស្សរោ តស្មា
 សត្តា ជិក្ខុយ សារជ្ជន្តំ ទោ ទេទំ កិក្ខវេ ជិក្ខុយ
 អាទីនកេ អភវិស្ស ១ យំទំ សត្តា ជិក្ខុយ ធិត្ថិន្ទ្រយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខវេ អត្ថិ ជិក្ខុយ អាទីនកេ តស្មា

១ ១. ម. ច ៣ ។

មិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិនឡើយណាយនឹងក្លាក្រឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ទោសវៃនក្លាក្លាម ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជា
 សត្វទាំងឡាយ ឡើយណាយនឹងក្លាក្លា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 គ្រឿងរលាស់ចេញខ្លះក្លាក្លាមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិនរលាស់ចេញ
 ចាកក្លាក្រឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ គ្រឿងរលាស់ចេញ ខ្លះក្លាក្លា
 មាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយរលាស់
 ចេញចាកក្លាក្លា ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើអាទិសង្ឃវៃគ្រចៀកមិន
 មានទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើអាទិសង្ឃវៃច្រមុះមិនមានទេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើអាទិសង្ឃវៃអណ្តាតមិនមានទេ សត្វទាំង-
 ឡាយមិនក្រកអនឹងអណ្តាតឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អាទិសង្ឃ
 វៃអណ្តាតមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយ
 ក្រកអនឹងអណ្តាត ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសវៃអណ្តាតមិន
 មានទេ សត្វទាំងឡាយមិនឡើយណាយនឹងអណ្តាតឡើយ ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ ទោសវៃអណ្តាតមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ

សត្តា ជិក្ខុយ វិច្ឆិទ្ធន្តំ ទោ ទេនិ កិក្ខុវេ ជិក្ខុយ
 វិស្សរណំ អភវិស្ស ទ យំនិ សត្តា ជិក្ខុយ វិស្សរេយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខុវេ អត្ថំ ជិក្ខុយ វិស្សរណំ តស្មា
 សត្តា ជិក្ខុយ វិស្សរន្តំ ។ ទោ ទេនិ កិក្ខុវេ កាយស្ស
 អស្សនោ អភវិស្ស ។ ទោ ទេនិ កិក្ខុវេ មនស្ស
 អស្សនោ អភវិស្ស ទ យំនិ សត្តា មនស្សំ សារដ្ឋេយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខុវេ អត្ថំ មនស្ស អស្សនោ តស្មា
 សត្តា មនស្សំ សារដ្ឋន្តំ ទោ ទេនិ កិក្ខុវេ មនស្ស
 អាទិទរោ អភវិស្ស ទ យំនិ សត្តា មនស្សំ វិច្ឆិទ្ធយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខុវេ អត្ថំ មនស្ស អាទិទរោ តស្មា
 សត្តា មនស្សំ វិច្ឆិទ្ធន្តំ ទោ ទេនិ កិក្ខុវេ មនស្ស
 វិស្សរណំ អភវិស្ស ទ យំនិ សត្តា មនស្សា វិស្សរេយ្យំ
 យស្មា ច ទោ កិក្ខុវេ អត្ថំ មនស្ស វិស្សរណំ តស្មា
 សត្តា មនស្សា វិស្សរន្តំ ។ យាវតីវត្ថុ កិក្ខុវេ សត្តា
 ឥមេសិ ធន្តំ អដ្ឋត្តិកាមំ កាយតទាមំ អស្សនេត្ថ
 អស្សនេតោ អាទិទវត្ថុ អាទិទវតោ វិស្សរណេត្ថ

បានជាសត្វទាំងឡាយក្រែកអរនឹងអណ្តាត ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើការ
 លោស់ចេញទូរអណ្តាតមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិនលោស់ចេញចាក
 អណ្តាតឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ការលោស់ចេញទូរអណ្តាតមាន
 ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយលោស់ចេញចាក
 អណ្តាត ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើអាទិសង្ឃ្រៃនកាយមិនមានទេ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើអាទិសង្ឃ្រៃចិត្តមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយ
 មិនក្រែកអរនឹងវិក្ខុឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អាទិសង្ឃ្រៃចិត្តមាន
 ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយក្រែកអរនឹងវិក្ខុ
 ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បើលោស់ចេញចិត្តមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិនឡើយ
 ណាយនឹងចិត្តឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ លោស់ចេញចិត្តមាន ព្រោះ
 ហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយឡើយណាយនឹងចិត្ត ម្ចាស់
 កិក្ខុទាំងឡាយ បើការលោស់ចេញទូរចិត្តមិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិន
 លោស់ចេញចាកចិត្តឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ការលោស់ចេញទូរ
 ចិត្តមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយលោស់
 ចេញចាកចិត្ត ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយមិនបានដឹងច្បាស់
 កាមកិក ទូរអាទិសង្ឃ្រៃជាអាទិសង្ឃ្រៃ ទូរលោស់ជាលោស ទូរគ្រឿង

ធិស្សនាលោកោ យថាភូតំ ឆាន្តញ្ញាសុំ ។ ទេវំ ភាវំ ភិក្ខុវេ
 សត្តា សនេវតោ លោកោ សមាវតោ សព្វេហ្មតោ
 សស្សមណាព្រាហ្មណិយោ បដាយ សនេវមនុស្សាយ(១)
 ធិស្សនា វិសញ្ញត្តា វិប្បមុត្តា វិបវិយាទិកតេន(២) ចេត-
 សា វិហារីសុ ។ យតោ ច ទោ ភិក្ខុវេ សត្តា ឥមេសំ
 ចន្ទំ អដ្ឋត្តិកាទំ អាយតនាទំ អស្សាទត្ត អស្សាទតោ
 អាទិទវត្ត អាទិទវតោ ធិស្សនាលោកោ ធិស្សនាលោកោ
 យថាភូតំ អញ្ញញ្ញាសុំ ។ អថ ភិក្ខុវេ សត្តា សនេវ-
 តោ លោកោ សមាវតោ សព្វេហ្មតោ សស្សមណា-
 ព្រាហ្មណិយោ បដាយ សនេវមនុស្សាយ ធិស្សនា
 វិសញ្ញត្តា វិប្បមុត្តា វិបវិយាទិកតេន ចេតសា
 វិហារីសុតិ ។ បញ្ចមំ ។

(១៨) ទោ ចេទិ ភិក្ខុវេ រូបាទិ អស្សាទោ អគ-
 វិស្ស ទ យិទិ សត្តា រូបេសុ សារដ្ឋេយ្យំ យស្មា ច
 ទោ ភិក្ខុវេ អត្ថិ រូបាទិ អស្សាទោ តស្មា សត្តា

១ សស្សមណាព្រាហ្មណំ បដា សវេវមនុស្សតិ ឯវំ ឥវីត្តំ ។ ២ កន្លង វិបវិយាទិក-
 តេនាភំ វិ ពាលី ។

លោសំចេញថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ខែអាយតនៈខាងក្នុងទាំង ៦ នេះ
 អស់កាលគ្រឹមណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វលោកទាំងឡាយព្រម
 ទាំងទៅលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងពពួកសត្វនិងសម-
 ណាព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេពនិងមនុស្សជីវសេស មិន
 បានរលាស់ចេញ មិនបានប្រាសចេញ មិនបានរួចស្រឡះ មានចិត្ត
 មិនបានប្រព្រឹត្តកន្លងឡើយដទៃគឺកិលេសនិងវដ្តៈ អស់កាលគ្រឹមណោះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែសត្វទាំងឡាយបានជីវិតរលាស់ភាមពិត ឡើ
 កាន់សិទ្ធិថាជាភានិសិទ្ធិ ឡើទោសថាជាទោស ឡើគ្រឿងរលាស់ចេញ
 ថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ខែអាយតនៈខាងក្នុងទាំង ៦ នេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបសត្វលោកទាំងឡាយ ព្រមទាំងទៅលោក មារ-
 លោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងពពួកសត្វនិងសមណាព្រាហ្មណ៍ ព្រម
 ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេព និងមនុស្សជីវសេស រលាស់ចេញ ប្រាស
 ចេញ រួចស្រឡះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តកន្លងឡើយដទៃគឺកិលេសនិងវដ្តៈបាន ។
 ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

(១៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភានិសិទ្ធិខែរួចមិនមានទេ សត្វ
 ទាំងឡាយ មិនគ្រេកអរក្នុងម្រេឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភានិសិទ្ធិ
 ខែរួចមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគវេទ្ឋ

រូបេសុ សារដ្ឋន្តំ នោ ទេនំ ភិក្ខុវេ រូបាទំ អាទិទកេ
 អភវិស្ស ឧ យេនំ សត្តា រូបេសុ ចិច្ចិន្ទេយ្យំ យស្មា ច
 ទោ ភិក្ខុវេ អត្ថំ រូបាទំ អាទិទកេ តស្មា សត្តា
 រូបេសុ ចិច្ចិន្ទន្តំ នោ ទេនំ ភិក្ខុវេ រូបាទំ និស្សវណំ
 អភវិស្ស ឧ យេនំ សត្តា រូបេសុ ចិស្សវេយ្យំ យស្មា
 ច ទោ ភិក្ខុវេ អត្ថំ រូបាទំ និស្សវណំ តស្មា សត្តា
 រូបេសុ ចិស្សវន្តំ ។ នោ ទេនំ ភិក្ខុវេ សវន្តាទំ កម្មាទំ
 រសាទំ ដោដ្ឋព្វាទំ ធម្មាទំ អស្សាទោ អភវិស្ស ឧ
 យេនំ សត្តា ធម្មេសុ សារដ្ឋេយ្យំ យស្មា ច ទោ ភិក្ខុវេ
 អត្ថំ ធម្មាទំ អស្សាទោ តស្មា សត្តា ធម្មេសុ សា-
 រដ្ឋន្តំ នោ ទេនំ ភិក្ខុវេ ធម្មាទំ អាទិទកេ អភវិស្ស
 ឧ យេនំ សត្តា ធម្មេសុ ចិច្ចិន្ទេយ្យំ យស្មា ច ទោ
 ភិក្ខុវេ អត្ថំ ធម្មាទំ អាទិទកេ តស្មា សត្តា ធម្មេសុ
 ចិច្ចិន្ទន្តំ នោ ទេនំ ភិក្ខុវេ ធម្មាទំ និស្សវណំ អភវិស្ស ឧ
 យេនំ សត្តា ធម្មេសុ ចិស្សវេយ្យំ យស្មា ច ទោ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគវេទ្ឋ

ក្រេកអរនឹងរូប ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសវៃរូបមិនមានទេ សត្វ
 ទាំងឡាយមិនឡើយណាយនឹងរូបឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសវៃ
 រូបមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំងឡាយឡើយ
 ណាយនឹងរូប ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបមិនមាន
 ទេ សត្វទាំងឡាយមិនរលាស់ចេញចាករូបឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គ្រឿងរលាស់ចេញនូវរូបមាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជា
 សត្វទាំងឡាយរលាស់ចេញចាករូប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគមិ-
 សន្សំរូបសំសំឡើង ក្លិន រស ជោដ្ឋព្វៈ ធម្មារម្មណ៍មិនមានទេ សត្វ
 ទាំងឡាយមិនក្រេកអរនឹងធម្មារម្មណ៍ឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គមិ-
 សន្សំធម្មារម្មណ៍មាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាសត្វទាំង-
 ឡាយក្រេកអរនឹងធម្មារម្មណ៍ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើទោសវៃធម្មា-
 រម្មណ៍មិនមានទេ សត្វទាំងឡាយមិនឡើយណាយនឹងធម្មារម្មណ៍ឡើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសវៃធម្មារម្មណ៍មាន ព្រោះហេតុណា ហេតុ
 នោះ បានជាសត្វទាំងឡាយរមែងឡើយណាយនឹងធម្មារម្មណ៍ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បើគ្រឿងរលាស់ចេញនូវធម្មារម្មណ៍មិនមានទេ សត្វ
 ទាំងឡាយមិនរលាស់ចេញចាកធម្មារម្មណ៍ឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

អត្ថំ ធម្មាទំ និស្សវណំ តស្មា សត្តា ធម្មេហិ និស្ស-
 វន្តំ ។ យាវក្កវត្ត កិក្កវេ សត្តា ឥមេសំ ធម្មំ ពាហិវទំ
 អយតនាទំ អស្សាធន្យ អស្សាធនោ អាទីទវត្ត អា-
 ទីទវតោ និស្សវណត្យ និស្សវណតោ យជាត្វតំ នាត្ត-
 ញាស្មិ ។ នេវ តាវ កិក្កវេ សត្តា សនេវកា លោកា
 សមាវកា សព្វេហ្មកា សស្សមណាព្រាហ្មណីយា ប-
 ដាយ សនេវមទុស្សយ និស្សជា វិសញ្ញត្តា វិប្បមុត្តា
 វិបវិយាទិកតោន ចេតសា វិហារីសុ ។ យតោ ច ទោ
 កិក្កវេ សត្តា ឥមេសំ ធម្មំ ពាហិវទំ អយតនាទំ
 អស្សាធន្យ អស្សាធនោ អាទីទវត្ត អាទីទវតោ ។ បេ ។
 យជាត្វតំ អត្តញ្ញាស្មិ ។ អថ កិក្កវេ សត្តា សនេវកា
 លោកា សមាវកា សព្វេហ្មកា សស្សមណាព្រាហ្ម-
 ណីយា បដាយ សនេវមទុស្សយ និស្សជា វិសញ្ញត្តា
 វិប្បមុត្តា វិបវិយាទិកតោន ចេតសា វិហារីសុ ។ ធម្មំ ។

គ្រឿងរលាស់ចេញខ្លួនឲ្យរលាស់បាន ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បាន
 ជាសត្វទាំងឡាយរលាស់ចេញចាកធម្មារម្មណ៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 សត្វទាំងឡាយ បានដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លួនកាន់សង្ស័យជាតានិសង្សផង
 ខ្លួនចោលថាជាចោលផង ខ្លួនគ្រឿងរលាស់ចេញថាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ
 ផង ខែអាយតនៈខាងក្រៅទាំង ៦ នេះ អស់កាលក្រឹមណា ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វលោកទាំងឡាយ ព្រមទាំងទៅលោក មា-
 លោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងពពួកសត្វនិងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រម
 ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស មិនបានរលាស់ចេញ មិន
 បានប្រាសចេញ មិនបានប្រស្រឡះ មានចិត្តមិនបានប្រព្រឹត្តកម្មនូវ
 ដែនគីតិលេសនិងវដ្តៈ អស់កាលក្រឹមណោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 លុះតែសត្វទាំងឡាយ បានដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លួនកាន់សង្ស័យជាតានិ-
 សង្សផង ខ្លួនចោលថាជាចោលផង ខែអាយតនៈខាងក្រៅទាំង ៦ នេះ
 ។ ១០ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបសត្វលោកទាំងឡាយ ព្រមទាំង
 ទៅលោក មាលោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងពពួកសត្វនិងសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេពនិងមនុស្សដ៏សេស រលាស់
 ចេញ ប្រាសចេញ ប្រស្រឡះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តកម្មនូវដែនគីតិលេស
 និងវដ្តៈបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សម្មយននវគ្គ

(១៧) យោ ភិក្ខុវេ ចក្កំ អភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ សោ
 អភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ អភិទទ្ធតិ អបរិមុត្តោ សោ
 ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ ឃេ ។ យោ ជិវំ អភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ សោ
 អភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ អភិទទ្ធតិ អបរិមុត្តោ សោ
 ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ ឃេ ។ យោ មនំ អភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ
 សោ អភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ អភិទទ្ធតិ អបរិមុត្តោ
 សោ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ ចក្កំ
 នាភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ សោ នាភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ នា-
 ភិទទ្ធតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ ឃេ ។ យោ
 ជិវំ នាភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ សោ នាភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ
 នាភិទទ្ធតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ យោ មនំ
 នាភិទទ្ធតិ ទុក្ខំ សោ នាភិទទ្ធតិ ។ យោ ទុក្ខំ នាភិ-
 ទទ្ធតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វនាមិ ។ សត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សម្មយននវគ្គ

(១៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ត្រេកអរចំពោះភ្នែក
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាត្រេកអរចំពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គល
 ណាត្រេកអរចំពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះមិនផុតចាកទុក្ខ ។ ឃេ ។ បុគ្គលណា
 ត្រេកអរចំពោះអណ្តាត បុគ្គលនោះឈ្មោះថាត្រេកអរចំពោះទុក្ខ ។ គថា-
 គតពោលថា បុគ្គលណាត្រេកអរចំពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះមិនផុតចាកទុក្ខ
 ។ ឃេ ។ បុគ្គលណា ត្រេកអរចំពោះចិត្ត បុគ្គលនោះឈ្មោះថាត្រេកអរ
 ចំពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គលណាត្រេកអរចំពោះទុក្ខ បុគ្គល
 នោះមិនផុតចាកទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា មិនត្រេក-
 អរចំពោះភ្នែក បុគ្គលនោះ ទើបឈ្មោះថាមិនត្រេកអរចំពោះទុក្ខ គថា-
 គតពោលថា បុគ្គលណាមិនត្រេកអរចំពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះរួចផុតចាក
 ទុក្ខ ។ ឃេ ។ បុគ្គលណាមិនត្រេកអរចំពោះអណ្តាត បុគ្គលនោះឈ្មោះ
 ថាមិនត្រេកអរចំពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គលណាមិនត្រេកអរ
 ចំពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះរួចផុតចាកទុក្ខ ។ បុគ្គលណា មិនត្រេកអរ
 ចំពោះចិត្ត បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមិនត្រេកអរចំពោះទុក្ខ ។ គថាគត
 ពោលថា បុគ្គលណាមិនត្រេកអរចំពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះរួចផុតចាកទុក្ខ ។
 ចប់សូត្រ ទី៧ ។

(២០) យោ ភិក្ខុវេ រូបេ អភិទទ្ទតិ ទុក្ខំ សោ
 អភិទទ្ទតិ ។ យោ ទុក្ខំ អភិទទ្ទតិ អបរិមុត្តោ សោ
 ទុក្ខស្មាតិ វធាមិ ។ យេ ។ យោ សទ្ទេ កទ្ទេ វសេ
 ដោដ្ឋេ ធម្មេ អភិទទ្ទតិ ទុក្ខំ សោ អភិទទ្ទតិ ។ យោ
 ទុក្ខំ អភិទទ្ទតិ អបរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វធាមិ ។
 យោ ច ទោ ភិក្ខុវេ រូបេ ឆាភិទទ្ទតិ ទុក្ខំ សោ ឆាភិ-
 ទទ្ទតិ ។ យោ ទុក្ខំ ឆាភិទទ្ទតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខ-
 ស្មាតិ វធាមិ ។ យោ សទ្ទេ កទ្ទេ វសេ ដោដ្ឋេ ធម្មេ
 ឆាភិទទ្ទតិ ទុក្ខំ សោ ឆាភិទទ្ទតិ ។ យោ ទុក្ខំ ឆាភិ-
 ទទ្ទតិ បរិមុត្តោ សោ ទុក្ខស្មាតិ វធាមិ ។ អដ្ឋមិ ។

[២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា ព្រឹកអច់ពោះរូប
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គល
 ណាព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះមិនរូបផុតចាកទុក្ខ ។ យេ ។ បុគ្គល
 ណាព្រឹកអច់ពោះសំឡេង ក្លិន វសេ ដោដ្ឋេ ធម្មាម្មណ៍ បុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថាព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គលណាព្រឹកអ
 ច់ពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះមិនរូបផុតចាកទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះវេស
 បុគ្គលណាមិនព្រឹកអច់ពោះរូប បុគ្គលនោះទើបឈ្មោះថាមិនព្រឹកអច់-
 ពោះទុក្ខ ។ គថាគតពោលថា បុគ្គលណាមិនព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ បុគ្គល
 នោះរូបផុតចាកទុក្ខ ។ បុគ្គលណាមិនព្រឹកអ ច់ពោះសំឡេង ក្លិន
 វសេ ដោដ្ឋេ ធម្មាម្មណ៍ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាមិនព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ ។
 គថាគតពោលថា បុគ្គលណាមិនព្រឹកអច់ពោះទុក្ខ បុគ្គលនោះរូបផុត
 ចាកទុក្ខ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគវេន្ត

(២០) យោ ភិក្ខុវេ ធកុស្ស ឧប្បាទោ មិត្តិ អភិ-
 ធិត្ថត្ថិ ខាតុការោ ធុក្កុស្សេសោ ឧប្បាទោ រោគាធិ មិត្តិ
 ជរាមរណស្ស ខាតុការោ យោ សោតស្ស ។ មេ ។ យោ
 យានស្ស ។ យោ ជិក្ខុយ ។ យោ កាយស្ស ។ យោ
 មនស្ស ឧប្បាទោ មិត្តិ អភិធិត្ថត្ថិ ខាតុការោ ធុក្កុស្សេ-
 សោ ឧប្បាទោ រោគាធិ មិត្តិ ជរាមរណស្ស ខាតុកា-
 រោ ។ យោ ច ខោ ភិក្ខុវេ ធកុស្ស ធិរោធា វ្រុបសមោ
 អន្តង្គមោ ធុក្កុស្សេសោ ធិរោធា រោគាធិ វ្រុបសមោ
 ជរាមរណស្ស អន្តង្គមោ ។ យោ សោតស្ស ។ យោ
 យានស្ស ។ យោ ជិក្ខុយ ។ យោ កាយស្ស ។ យោ
 មនស្ស ធិរោធា វ្រុបសមោ អន្តង្គមោ ធុក្កុស្សេសោ
 ធិរោធា រោគាធិ វ្រុបសមោ ជរាមរណស្ស អន្តង្គ-
 មោតិ ។ ទវមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគវេន្ត

(២១) ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ការកើតឡើង ការគាំងនៅ ការ
 កើតចំពោះ ការកើតប្រាកដ នៃភ្នែកណា ខ្ញុំ ឈ្មោះថាការកើតឡើង
 នៃទុក្ខ ការគាំងនៅនៃរោគចាំនិទ្ធាយ ការកើតប្រាកដនៃជរាធិមរណៈ
 (ការកើតឡើងជាដើម) នៃត្រចៀកណា ។ មេ ។ នៃច្រមុះណា ។
 នៃអណ្តាតណា ។ នៃកាយណា ។ ការកើតឡើង ការគាំងនៅ
 ការកើតចំពោះ ការកើតប្រាកដ នៃចិត្តណា ខ្ញុំ ឈ្មោះថាការកើត
 ឡើងនៃទុក្ខ ការគាំងនៅនៃរោគចាំនិទ្ធាយ ការកើតប្រាកដនៃជរាធិ
 មរណៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ សុវេនការលេត ការឡប់ ការ
 វិនាស នៃភ្នែកណា ខ្ញុំ ទើបឈ្មោះថាការលេតនៃទុក្ខ ការឡប់នៃ
 រោគចាំនិទ្ធាយ ការវិនាសនៃជរាធិមរណៈបាន ។ (ការលេត) នៃ
 ត្រចៀកណា ។ នៃច្រមុះណា ។ នៃអណ្តាតណា ។ នៃកាយ
 ណា ។ ការលេត ការឡប់ ការវិនាស នៃចិត្តណា ខ្ញុំ ឈ្មោះ
 ថាការលេតនៃទុក្ខ ការឡប់នៃរោគចាំនិទ្ធាយ ការវិនាសនៃជរាធិ
 មរណៈបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២២] យោ កិក្ខុវេ រូបាទំ ឧប្បាទោ មិតិ មភិ-
 ទិព្វត្ថិ ចាតុការេវ ទុក្ខស្សសោ ឧប្បាទោ រោគាទំ
 មិតិ ជរាមរណស្ស ចាតុការេវ ។ យោ សន្នាទំ ។ មេ ។
 យោ ធម្មាទំ ឧប្បាទោ មិតិ អភិទិព្វត្ថិ ចាតុការេវ
 ទុក្ខស្សសោ ឧប្បាទោ រោគាទំ មិតិ ជរាមរណស្ស
 ចាតុការេវ ។

[២៣] យោ ច ទោ កិក្ខុវេ រូបាទំ និរោទោ វ្រុប-
 សមោ អត្តន្តមោ ទុក្ខស្សសោ និរោទោ រោគាទំ
 វ្រុបសមោ ជរាមរណស្ស អត្តន្តមោ ។ យោ សន្នាទំ ។
 យោ កន្ទាទំ ។ យោ រសាទំ ។ យោ ដោដ្ឋត្វាទំ ។
 យោ ធម្មាទំ និរោទោ វ្រុបសមោ អត្តន្តមោ ទុក្ខស្ស-
 សោ និរោទោ រោគាទំ វ្រុបសមោ ជរាមរណស្ស អត្តន្ត-
 មោតិ ។ ធសមិ ។

[២២] ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ ការកើតឡើង ការកាំងនៅ ការ
 កើតចំពោះ ការកើតប្រាកដ នៃរូបចាំនិទ្យាយណា ម៉ុះ ឈ្មោះថាការ
 កើតឡើងនៃទុក្ខ ការកាំងនៅនៃរោគចាំនិទ្យាយ ការកើតប្រាកដនៃជរា
 និងមរណៈ ។ (ការកើតឡើងជាដើម) នៃសំឡេងចាំនិទ្យាយណា
 ។ មេ ។ ការកើតឡើង ការកាំងនៅ ការកើតចំពោះ ការកើតប្រាកដ
 នៃធម្មាម្មណ៍ចាំនិទ្យាយណា ម៉ុះ ឈ្មោះថាការកើតឡើងនៃទុក្ខ ការ
 កាំងនៅនៃរោគចាំនិទ្យាយ ការកើតប្រាកដនៃជរា និងមរណៈ ។

[២៣] ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្យាយ លុះតែការលក់ ការឡប់
 ការវិភាស នៃរូបចាំនិទ្យាយណា ម៉ុះ ទើបឈ្មោះថាការលក់នៃទុក្ខ
 ការឡប់នៃរោគចាំនិទ្យាយ ការវិភាសនៃជរានិងមរណៈបាន ។ (ការ
 លក់ជាដើម) នៃសំឡេងចាំនិទ្យាយណា ។ នៃក្លិនចាំនិទ្យាយណា ។
 នៃសេចាំនិទ្យាយណា ។ នៃដោដ្ឋត្វៈចាំនិទ្យាយណា ។ ការលក់
 ការឡប់ ការវិភាស នៃធម្មាម្មណ៍ចាំនិទ្យាយណា ម៉ុះ ឈ្មោះថា
 ការលក់នៃទុក្ខ ការឡប់នៃរោគចាំនិទ្យាយ ការវិភាសនៃជរានិងមរ-
 ណៈបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

៣២

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

តស្ស្យទានំ

សម្ពោទេន ធុរេ វុត្តា

អស្សាទេន អបរេ ទ្វេ

នោ ចេតេន ទ្វេ វុត្តា

អភិទេន អបរេ ទ្វេ

ឧប្បាទេន ធុរេ វុត្តា

វុត្តា តេន បំវុត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវគ្គ

ទុទាននៃយមកវិគ្គនោះ គឺ

និយាយ អំពីការត្រួតសង្កេតពីរលើក អំពីការនិសង្សពីរលើក

ដទៃទៀត អំពីចិត្តមិនបានប្រព្រឹត្តកម្មនូវវេជនគិលេសនិង

វដ្តៈពីរលើក អំពីការត្រួតអរពីរលើកដទៃទៀត អំពីការ

គិតឡើងពីរលើក ហេតុនោះ ទើបហៅថាវគ្គ ។

សព្វវិគ្គោ

[២៤] សត្វំ វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ តំ សុណាម ។
ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ សត្វំ ចក្កុញ្ចេវ រូបា ច លោកញ
សន្តា ច យាទញ កត្តា ច ជិក្ខុ ច រសា ច កាយោ
ច ដោជ្ជត្វា ច មោចា ច ធម្មា ច ។ ឥទំ វុទ្ធកិ
ភិក្ខុវេ សត្វំ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឯវំ វាយេយ្យ អហមេតំ
សត្វំ បទុក្ខាយ អញ្ញំ^(១) បញ្ញាបេស្សមីតិ ។ តស្ស វាចា
វក្កុ ទេវស្ស^(២) ។ បុដ្ឋោ ច ទ សម្មាយេយ្យ^(៣) ឧត្តរិ
ច វិយាតិ អាចារ្យេយ្យ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ យថា តំ
ភិក្ខុវេ អវិសយស្មិន្តិ ។ បវមី ។

១ ពន្ធពិ អញ្ញំ សត្វំ ។ ២ ឧ. វិស្សេស្ស ។ ឃ. វិក្កុវេស្ស ។ ក ឧ. ទ សម្មាយេយ្យ ។

សព្វវិគ្គ

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនិស្សវម្ពន្ធន៍កាយគនៈទាំង
ត្នង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចាំស្តាប់ខ្ញុំកាយគនៈនោះចុះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយគនៈទាំងត្នង តើដូចម្តេច តីវ្រក ១ រូប ១
ត្រចៀក ១ សំឡេង ១ ប្រមុះ ១ ក្លិន ១ អណ្តាត ១ រស ១ កាយ ១
រោម្បព្វៈ ១ ចិត្ត ១ ធម្មាម្មណ៍ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅ
ថាកាយគនៈទាំងត្នង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណានិយាយយ៉ាង
នេះថា អញ្ញយាត់ខ្ញុំកាយគនៈទាំងត្នងខ្ញុំ ហើយនឹងបញ្ញាកម្មវិភង្គិ ។
វាចាចេសបុគ្គលនោះ គ្រាន់តែឲ្យកើតទៅជារឿងប៉ុណ្ណោះឯង ។ បុគ្គល
នោះ បើមានតស្សមក ក៏មិនអាចញ្ចាត់រឿងនោះឲ្យសម្រេចបាន ទាំង
ឲ្យលំបាកទៅទាំងមុខ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ព្រោះថា (សត្វទាំងឡាយគឺជាគន្ធន៍សុខសុភមង្គល) ក្នុងទី
ឯទីមិនជាវិស័យដោយពិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(២៤) សត្វំ បហានាយ វេ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេ-
 សិស្សាមិ នំ សុណាថ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សត្វំ
 បហានាយ ធម្មោ ។ ចត្តំ ភិក្ខុវេ បហានត្វំ រុទា
 បហានត្វា ចត្តុវិញ្ញាណំ បហានត្វំ ចត្តុសម្មុស្សោ
 បហានត្វោ យម្បីទំ ចត្តុសម្មុស្សប្បន្ទយា ទប្បន្ទ-
 តិ វេទយិនំ សុទំ វ ទុត្តំ វ អទុត្តមសុទំ វ
 តម្បិ បហានត្វំ ។ សោតិ បហានត្វំ ។ យាទំ បហា-
 នត្វំ ។ ជិក្ខុ បហានត្វា វសា បហានត្វា ជិក្ខុវិញ្ញាណំ
 បហានត្វំ ជិក្ខុសម្មុស្សោ បហានត្វោ យម្បីទំ ជិក្ខុ-
 សម្មុស្សប្បន្ទយា ទប្បន្ទតិ វេទយិនំ សុទំ វ ទុត្តំ វ
 អទុត្តមសុទំ វ តម្បិ បហានត្វំ ។ កាយោ បហា-
 នត្វោ ។ មនោ បហានត្វោ ធម្មោ បហានត្វោ មនោ-
 វិញ្ញាណំ បហានត្វំ មនោសម្មុស្សោ បហានត្វោ យម្បីទំ

(២៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាភក្ខីនៃសម្ពុទ្ធសម្ពុទ្ធ ដើម្បីការ
 លះបង់នូវអាយុកនៈទាំងពួង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចាំស្តាប់
 ធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌សម្រាប់ការលះបង់នូវអាយុកនៈ
 ទាំងពួង ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់
 ចក្ក អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ប្រេ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ចក្កវិញ្ញាណ
 អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ចក្កសម្ពុស្ស វេទនាណ ជាសុទក្តី ជាទុក្តក្តី
 មិនទុក្ខមិនសុទក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ពុស្សជាបច្ច័យ អ្នក
 ទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវវេទនាពោះចេញ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវ
 លះបង់សោតៈ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់យានៈ ។ អ្នកទាំង-
 ឡាយត្រូវលះបង់ជិក្ខុ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់វេស អ្នកទាំងឡាយ
 ត្រូវលះបង់ជិក្ខុវិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ជិក្ខុសម្ពុស្ស ពោះបី
 វេទនាណ ជាសុទក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្ខមិនសុទក្តី ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះជិក្ខុសម្ពុស្សជាបច្ច័យ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់នូវវេទនា
 ពោះចេញ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់កាយ ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះ
 បង់មនោ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ធម្មាម្មណ៍ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់
 មនោវិញ្ញាណ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់មនោសម្ពុស្ស ពោះបីវេទនាណ

សព្វវគ្គ គតិយា

មនោសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា
ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ បហាតតំ ។ អយំ
ទោ ភិក្ខុវេ សត្វំ បហានាយ ធម្មោតិ ។ ទុតិយំ ។

[២៦] សត្វំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហានាយ វោ

ភិក្ខុវេ ធម្មំ ធនិស្សន្តមំ តិ សុណាម ។ កតមោ ច

ភិក្ខុវេ សត្វំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហានាយ ធម្មោ ។

ចក្កំ ភិក្ខុវេ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតតំ រូទា អភិញ្ញា-

បរិញ្ញា បហាតតា ចក្កវិញ្ញាណំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា ប-

ហាតតំ ចក្កសម្មស្សា អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតតោ

សព្វវគ្គ ទី ៣

ជាសុខក្តិ ជាសុក្តិ បិទសុក្តិបិទសុខក្តិ វេលកើតឡើង ព្រោះមនោ-
សម្មស្សជាបដ្ឋិយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ ខ្ញុំវេទនាទោរចេញ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាធម៌សម្រាប់ការលះបង់ ខ្ញុំតាយគនៈ
ទាំងពួង ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគគន្តិសម្តែងខ្ញុំធម៌ ចំពោះ

អ្នកទាំងឡាយ ដើម្បីការលះបង់ខ្ញុំតាយគនៈទាំងពួង ដោយអភិញ្ញាធិន

បរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយចាំស្តាប់ខ្ញុំធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ចុះធម៌ សម្រាប់ការលះបង់ខ្ញុំតាយគនៈទាំងពួង ដោយអភិញ្ញាធិនបរិញ្ញា

តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំចក្ក

ដោយអភិញ្ញាធិនបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំរូប ដោយអភិញ្ញា

ធិនបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំចក្កវិញ្ញាណ ដោយអភិញ្ញាធិន

បរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំចក្កសម្មស្ស ដោយអភិញ្ញាធិនបរិញ្ញា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយតវគ្គោ

យម្យំនិ ចតុសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំនំ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ អភិញ្ញាបរិញ្ញា ប-
 ហាតត្វិ ។ បេ ។ ជិក្ខុ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វា វសា
 អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វា ជិក្ខុវិញ្ញាណំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា
 បហាតត្វិ ជិក្ខុសម្មស្សោ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វោ
 យម្យំនិ ជិក្ខុសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំនំ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ អភិញ្ញាបរិញ្ញា
 បហាតត្វិ ។ កាយោ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វោ ។
 មនោ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វោ ធម្មា អភិញ្ញាបរិញ្ញា
 បហាតត្វា មនោវិញ្ញាណំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វិ
 មនោសម្មស្សោ អភិញ្ញាបរិញ្ញា បហាតត្វោ យម្យំ-
 និ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំនំ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ អភិញ្ញាបរិញ្ញា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយតវគ្គោ

វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង
 ព្រោះចក្ខុសម្ពុស្សជាច្រើន អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះបង់ខ្ញុំវេទនាដោយ
 ដោយអភិញ្ញានិធិបរិញ្ញា ។ បេ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះបង់ខ្ញុំជិក្ខុ
 ដោយអភិញ្ញានិធិបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំវេទនា
 និធិបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំជិក្ខុវិញ្ញាណា ដោយអភិញ្ញា
 និធិបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំជិក្ខុសម្ពុស្ស ដោយអភិញ្ញា
 និធិបរិញ្ញា វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះជិក្ខុសម្ពុស្សជាច្រើន អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំវេ-
 ទនាដោយ ដោយអភិញ្ញានិធិបរិញ្ញា ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំកាយ
 ដោយអភិញ្ញានិធិបរិញ្ញា ។ អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំមនោ ដោយ
 អភិញ្ញានិធិបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំធម្មាម្មណំ ដោយអភិញ្ញា
 និធិបរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំមនោវិញ្ញាណា ដោយអភិញ្ញានិធិ
 បរិញ្ញា អ្នកទាំងឡាយត្រូវលះបង់ខ្ញុំមនោសម្ពុស្ស ដោយអភិញ្ញានិធិ
 បរិញ្ញា វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង
 ព្រោះមនោសម្ពុស្សជាច្រើន អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវលះបង់ខ្ញុំវេទនាដោយ

លទ្ធផល កត់យោ

បឋមាភគ្គំ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ សុត្តំ អភិញ្ញាបរិញ្ញា
បឋមាធាយ ធម្មានិ ។ អនិយំ ។

[២៧] សុត្តំ ភិក្ខុវេ អនតិជាដំ អបរិជាដំ អវិក-
ជយំ អប្បជហំ អភត្វា ទុក្ខត្តយាយ ។ តិញ្ញ
ភិក្ខុវេ សុត្តំ អនតិជាដំ អបរិជាដំ អវិកជយំ អប្បជ-
ហំ អភត្វា ទុក្ខត្តយាយ ។ ចន្ទំ ភិក្ខុវេ អនតិ-
ជាដំ អបរិជាដំ អវិកជយំ អប្បជហំ អភត្វា ទុក្ខ-
ត្តយាយ ។ រូប អនតិជាដំ អបរិជាដំ អវិកជយំ
អប្បជហំ អភត្វា ទុក្ខត្តយាយ ចន្ទវិញ្ញាណំ ។ មេ ។
ចន្ទសម្មស្សំ ។ មេ ។ យម្បិដំ ចន្ទសម្មស្សប្បក្កយា
។ មេ ។ ទុក្ខត្តយាយ ។ ដិក្ខ អនតិជាដំ អបរិជាដំ
អវិកជយំ អប្បជហំ អភត្វា ទុក្ខត្តយាយ រសេ
។ មេ ។ ដិក្ខវិញ្ញាណំ ។ មេ ។ ដិក្ខសម្មស្សំ ។ មេ ។

សព្វក្ក ទី ៣

ដោយអភិញ្ញានិងបរិញ្ញាញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោលនិ ហៅថាដេរី
សម្រាប់ការលះបង់ក្នុងកាយគន្លះទាំងពួង ដោយអភិញ្ញានិងបរិញ្ញា ។

សព្វក្ក ទី ៣ ។

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់
ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឲ្យកាយគន្លះទាំងពួង មិនគួរដើម្បី
អស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលមិនដឹងច្បាស់
មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឲ្យកាយគន្លះទាំងពួង
មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ រូ
បក្ខុ មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខឡើយ ។ ភិក្ខុកាលមិនដឹងច្បាស់ មិន
កំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឲ្យរូបទាំងឡាយ មិនគួរដើម្បី
អស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ឲ្យចន្ទវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ឲ្យចក្ខុសម្ព័ន្ធស្យ
។ មេ ។ រក្សានៃចក្ខុសម្ព័ន្ធស្យជាច្រើនណា ។ មេ ។ ដើម្បីអស់ទៅនៃ
ទុក្ខបានឡើយ ។ ភិក្ខុកាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយ
ណាយ មិនលះបង់ ឲ្យដិក្ខុ មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ រូសេ
ទាំងឡាយ ។ មេ ។ ឲ្យដិក្ខុវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ឲ្យដិក្ខុសម្ព័ន្ធស្យ ។ មេ ។

៣៨

សុត្តនិបាត សំបុត្តនិបាតស្ស មគ្គបរិយាយសុត្តនិបាត

យម្បិទំ ធិន្ទសម្មាសម្មាប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទំ
 ក ធុត្តំ ក អធុត្តមសុទំ ក តម្បិ អនតិជាតិ អបរិជាតិ
 អវិកដយំ អប្បជហំ អគតោ ធុត្តត្តយាយ ។ កាយិ
 មនិ អនតិជាតិ អបរិជាតិ អវិកដយំ អប្បជហំ អគតោ
 ធុត្តត្តយាយ ធម្ម ។ មេ ។ មនោវិញ្ញាណំ ។ មេ ។
 មនោសម្មស្សំ ។ មេ ។ យម្បិទំ មនោសម្មស្សប្បទូយា
 ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទំ ក ធុត្តំ ក អធុត្តមសុទំ ក
 តម្បិ អនតិជាតិ អបរិជាតិ អវិកដយំ អប្បជហំ អគតោ
 ធុត្តត្តយាយ ។ ឥទិ ទោ តិក្ខវេ សត្វិ អនតិជាតិ
 អបរិជាតិ អវិកដយំ អប្បជហំ អគតោ ធុត្តត្តយាយ ។

សុត្តនិបាត សំបុត្តនិបាតស្ស មគ្គបរិយាយសុត្តនិបាត

ទោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុ កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង
 ណាត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលរបង ខ្ញុំវេទនាៈនាៈ មិនគួរដើម្បី
 អស់វេទទុក្ខបានឡើយ ។ ភិក្ខុ កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង
 មិនឡើយណាយ មិនលរបង ខ្ញុំវេទនាៈនាៈ មិនគួរដើម្បីអស់វេទ
 ទុក្ខបានឡើយ ខ្ញុំធម្មាម្មណំ ។ មេ ។ ខ្ញុំមនោវិញ្ញាណ ។ មេ ។ ខ្ញុំ
 មនោសម្មស្ស ។ មេ ។ ទោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិន
 ទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុ
 កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលរបង
 ខ្ញុំវេទនាៈនាៈ មិនគួរដើម្បីអស់វេទទុក្ខបានឡើយ ។ ម្នួលភិក្ខុចាំផ្ល-
 ឡាយ ភិក្ខុ កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ
 មិនលរបង ខ្ញុំវេទនាៈនាៈចាំផ្លធុនវេទឯង មិនគួរដើម្បីអស់វេទទុក្ខ
 បានឡើយ ។

[២៥] សព្វញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ មគិដានិ មរិដានិ វិក-
 ជយំ មជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ
 សត្វំ អភិដានិ មរិដានិ វិកជយំ មជហំ កញ្ចោ
 ទុក្ខក្កយាយ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ អភិដានិ មរិដានិ វិក-
 ជយំ មជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ ។ មេ អភិដានិ
 មរិដានិ វិកជយំ មជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ អភិដានិ មរិដានិ វិកជយំ មជហំ កញ្ចោ
 ទុក្ខក្កយាយ ចក្កសម្មស្សំ អភិដានិ មរិដានិ វិកជយំ
 មជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ យម្បិទំ ចក្កសម្មស្សប្ប-
 ទ្ធិយា ឧប្បជ្ឈតិ វេជយតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខម-
 សុទំ វា តម្បិ អភិដានិ មរិដានិ វិកជយំ មជហំ
 កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ ។ មេ ។ វិញ្ញំ អភិដានិ មរិដានិ
 វិកជយំ មជហំ កញ្ចោ ទុក្ខក្កយាយ វស ។ មេ ។

(២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង
 ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនកាយគនៈទាំងពួង ទើបគួរដើម្បីអស់ទៅនៃ
 ទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង
 ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនកាយគនៈទាំងពួង ទើបគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខ
 បាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់
 ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនចក្ក គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ភិក្ខុ
 កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនរូប គួរដើម្បី
 អស់ទៅនៃទុក្ខបាន ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ
 លះបង់ ខ្លួនកុំព្វាណ គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ភិក្ខុ កាលដឹង
 ច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនចក្កសម្មស្ស គួរដើម្បីអស់
 ទៅនៃទុក្ខបាន ទោះបីវេទនាណា ជាសុទក្តី ជាទុក្តក្តី មិនសុខមិនទុក្ត
 ក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់
 កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្លួនវេទនាទាំង គួរដើម្បីអស់ទៅ
 នៃទុក្ខបាន ។ មេ ។ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ
 លះបង់ ខ្លួនជញ្ជុំ គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ខ្លួនសទាំងឡាយ ។ មេ ។

ដំបូងវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ ដំបូងសម្មស្សំ ។ បេ ។ យឡើនិ
 ដំបូងសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតំ សុខំ វា ទុក្ខំ
 វា អនុក្ខមសុខំ វា តឡឺ អភិជាតំ បរិជាតំ វិវា
 បដហំ កញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ។ ទាយំ មនំ អភិជាតំ
 បរិជាតំ វិវាជយំ បដហំ កញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ធម្ម
 ។ បេ ។ មោទាវិញ្ញាណំ ។ បេ ។ មោទាសម្មស្សំ ។ បេ ។
 យឡើនិ មោទាសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តឡឺ អភិជាតំ បរិជាតំ
 វិវាជយំ បដហំ កញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ។ ឥនិ ទោ
 តិក្កុវេ សង្ឃំ អភិជាតំ បរិជាតំ វិវាជយំ បដហំ កញ្ចា
 ទុក្ខក្កយាយាតិ ។ ទុក្ខំ ។

ទូដំបូងវិញ្ញាណ ។ បេ ។ ទូដំបូងសម្មស្ស ។ បេ ។ ទោបិវេទនាណា
 ជាសុខក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះដំបូង-
 សម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ
 លះបង់ ទូវេទនាទោះ គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្តបាន ។ ភិក្ខុ កាល
 ដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ទូកាយនិងមោទា គួរ
 ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្តបាន ទូបម្ភាម្មណំ ។ បេ ។ ទូមោទាវិញ្ញាណ
 ។ បេ ។ ទូមោទាសម្មស្ស ។ បេ ។ ទោបិវេទនាណា ជាសុខក្តី ជា
 ទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោទាសម្មស្សជា
 បច្ច័យ ភិក្ខុ កាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់
 ទូវេទនាទោះ គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្តបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ខាងឡើយ
 ភិក្ខុកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ទូកាយនេះ
 ខាងត្បូងនេះឯង គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្តបាន ។ ចប់សូត្រ ៦ ។

សព្វត្ថា ភិក្ខុយោ

(២៧) សត្វំ ភិក្ខុវេ អនិចារិ អបរិចារិ អវិកជយិ អប្បជហំ អកត្វោ ទុក្ខក្កយាយ ។ កំត្វា ភិក្ខុវេ សត្វំ អនិចារិ អបរិចារិ អវិកជយិ អប្បជហំ អកត្វោ ទុក្ខក្កយាយ ។ យត្វា ភិក្ខុវេ ចក្កំ យេ ច រូថា យត្វា ចក្កវិញ្ញាណំ យេ ច ចក្កវិញ្ញាណវិញ្ញាតត្វា ចង្កា ។ បេ ។ យា ច ជិន្នំ យេ ច រសា យត្វា ជិន្នវិញ្ញាណំ យេ ច ជិន្នវិញ្ញាណវិញ្ញាតត្វា ចង្កា ។ បេ ។ យោ ច មនោ យេ ច ចង្កា យត្វា មនោវិញ្ញាណំ យេ ច មនោវិញ្ញាណវិញ្ញាតត្វា ចង្កា ។ ឥទំ ទោ ភិក្ខុវេ សត្វំ អនិចារិ អបរិចារិ អវិកជយិ អប្បជហំ អកត្វោ ទុក្ខក្កយាយ ។

(៣០) សត្វត្ថា^(១) ភិក្ខុវេ អនិចារិ បរិចារិ វិកជយិ បជហំ កត្វោ ទុក្ខក្កយាយ ។ កំត្វា ភិក្ខុវេ សត្វំ អនិចារិ បរិចារិ វិកជយិ បជហំ កត្វោ ទុក្ខក្កយាយ ។ យត្វា ភិក្ខុវេ ចក្កំ យេ ច រូថា យត្វា ចក្កវិញ្ញាណំ

សព្វត្ថ ទី ៣

(២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឡូវអាយតនៈទាំងពួង មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឡូវអាយតនៈទាំងពួង មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កណាភិ ប្រណាភិ ចក្កវិញ្ញាណណាភិ ធម្មាម្មណ៍ណាដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណភិ ។ បេ ។ ជិន្នណាភិ រសណាភិ ជិន្នវិញ្ញាណណាភិ ធម្មាម្មណ៍ណាដែលត្រូវដឹងដោយជិន្នវិញ្ញាណភិ ។ បេ ។ មនោណាភិ ធម្មាម្មណ៍ណាភិ មនោវិញ្ញាណណាភិ ធម្មាម្មណ៍ណាដែលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណភិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ កាលមិនដឹងច្បាស់ មិនកំណត់ដឹង មិនឡើយណាយ មិនលះបង់ ឡូវអាយតនៈទាំងពួងនេះឯង មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។

(៣០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ឡូវអាយតនៈទាំងពួង គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកាលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ឡូវអាយតនៈទាំងពួង គួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កណាភិ ប្រណាភិ ចក្កវិញ្ញាណ

១១. សព្វត្ថ ភោ ។

យេ ច ចក្កវិញ្ញាណវិញ្ញាតញា ធម្មា ។ មេ ។ យោ ច
 ដិក្ខុ យេ ច រសាយញា ដិក្ខុវិញ្ញាណំ យេ ច ដិក្ខុ-
 វិញ្ញាណវិញ្ញាតញា ធម្មា ។ មេ ។ យោ ច មនោ យេ ច
 ធម្មា យញា មនោវិញ្ញាណំ យេ ច មនោវិញ្ញាណវិញ្ញា-
 តញា ធម្មា ។ វដិ វោ ភិក្ខុវេ សត្វំ អភិជាដំ បរិជាដំ
 វិកជយំ បដយំ កញោ ធុត្តុត្តយាយាតិ ។ បញ្ចមំ ។

(៣០) ឯវេទ្ធ សុតិ ។ ឯតំ សមយំ កកា

តយាយំ វិហរតិ កយាសិសេ សុត្វំ ភិក្ខុសហាស្ស-
 ច ។ តត្រ ខោ កកា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ សត្វំ ភិក្ខុវេ
 អាជិក្ខំ ។ តេញា ភិក្ខុវេ សត្វំ អាជិក្ខំ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ
 អាជិក្ខំ រូបា អាជិក្ខា ចក្កវិញ្ញាណំ អាជិក្ខំ ចក្ក-
 សម្មស្សោ អាជិក្ខោ យម្បំដំ ចក្កុសម្មស្សប្បត្តយា
 ឧប្បម្មតិ វេទយំតិ សុតំ វិ ធុត្វំ វិ កត្តុត្តមសុតំ វិ

ណាភិ ធម្មាម្មណំណាវេលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណភិ ។ មេ ។ ដិក្ខុ
 ណាភិ រសណាភិ ដិក្ខុវិញ្ញាណណាភិ ធម្មាម្មណំណាវេលត្រូវដឹង
 ដោយដិក្ខុវិញ្ញាណភិ ។ មេ ។ មនោណាភិ ធម្មាម្មណំណាភិ មនោ-
 វិញ្ញាណណាភិ ធម្មាម្មណំណាវេលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណភិ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ ភិក្ខុ កាសដឹកច្បាស់ កំណត់ដឹង ខៀយណាយ
 លះបង់ ខ្ញុំអោយគន្លោះព័ន្ធក្នុងនេះឯង ក្នុងដើម្បីអស់ទៅនៃខ្ញុំក្នុងបាន ។
 ចប់សូត្រ វិ ៥ ។

(៣១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅជិតស្រះកង្ក្រែកឈ្មោះកយាសិសៈ ជាមួយទឹក
 ភិក្ខុ ១.០០០ រូប ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់ហៅ
 ភិក្ខុព័ន្ធភាយមកជា ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ វត្តព័ន្ធក្នុងជារបស់កៅ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភាយ វត្តព័ន្ធក្នុងជារបស់កៅ គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ព័ន្ធភាយ ចក្កជារបស់កៅ រូបជារបស់កៅ ចក្កវិញ្ញាណជារបស់កៅ
 ចក្កុសម្មស្សជារបស់កៅ ពោះបីវេទនាណាជាសុខភិ ជាវុត្តភិ មិន
 មែនខុកមិនមែនសុខភិ ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កុសម្មស្សជារបស់កៅ

សព្វវិញ្ញាណ

ធម្មំ អាទិភ្នំ ។ កេន អាទិភ្នំ ។ ភក្កុតា ទោសភ្នំនា
 មោហភ្នំនា អាទិភ្នំ ជាតិយា វេទយ មរណោន សោ-
 កេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយា-
 សេហិ អាទិភ្នំ វេទាមិ ។ បេ ។ ជិញ្ញា អាទិភ្នំ រសា
 អាទិភ្នំ ជិញ្ញាវិញ្ញាណំ អាទិភ្នំ ជិញ្ញាសម្មស្សេ អាទិភ្នំ
 យឃ្មំជិ ជិញ្ញាសម្មស្សប្បធុយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុខំ វ
 ទុក្ខំ វ អទុក្ខមសុខំ វ ធម្មំ អាទិភ្នំ ។ កេន អា-
 ទិភ្នំ ។ ភក្កុតា ទោសភ្នំនា មោហភ្នំនា អាទិភ្នំ ជាតិ-
 យា វេទយ មរណោន សោកេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ
 ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ អាទិភ្នំ វេទាមិ ។ បេ ។
 បរិទេ អាទិភ្នំ ជញ្ញា អាទិភ្នំ មរណាវិញ្ញាណំ អាទិភ្នំ

សព្វវិញ្ញាណ

វេទនាទោតំជាបសំក្កៅវេ ។ ក្កៅដោយអ្វី ។ ភយំភក្កោលថា ក្កៅ
 ដោយភ្នំភិក្កនៈ ដោយភ្នំភិក្កិពាសៈ ដោយភ្នំភិក្កិមោហៈ ក្កៅដោយ
 សេចក្តីភិក្ក ដោយសេចក្តីគ្រាគ្រា ដោយសេចក្តីស្លាប់ ដោយសេចក្តី
 សោក ដោយសេចក្តីឡើងឡើយ ដោយសេចក្តីទុក្ខក្នុងកាយ ដោយ
 សេចក្តីទុក្ខក្នុងចិត្ត ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចាំនិទ្ធាយ ។ បេ ។
 អណ្តាភជាបសំក្កៅ សេដាបសំក្កៅ ជិញ្ញាវិញ្ញាណជាបសំក្កៅ ជិញ្ញា-
 សម្មស្សជាបសំក្កៅ ទោមនស្សេហា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិន
 មែនទុក្ខមិនមែនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះជិញ្ញាសម្មស្សជាបច្ច័យ
 វេទនាទោតំជាបសំក្កៅវេ ។ ក្កៅដោយអ្វី ។ ភយំភក្កោលថា
 ក្កៅដោយភ្នំភិក្កនៈ ដោយភ្នំភិក្កិពាសៈ ដោយភ្នំភិក្កិមោហៈ ក្កៅ
 ដោយសេចក្តីភិក្ក ដោយសេចក្តីគ្រាគ្រា ដោយសេចក្តីស្លាប់ ដោយ
 សេចក្តីសោក ដោយសេចក្តីឡើងឡើយ ដោយសេចក្តីទុក្ខក្នុងកាយ ដោយ
 សេចក្តីទុក្ខក្នុងចិត្ត ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចាំនិទ្ធាយ ។ បេ ។
 មរណាជាបសំក្កៅ មរណាជាបសំក្កៅ មរណាវិញ្ញាណជាបសំក្កៅ

មហោសម្មស្សោ អាទិក្ខោយម្យំទិ មហោសម្មស្សប្បទ្ធា
 ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទំ វា
 តម្បំ អាទិក្ខំ ។ កោទ អាទិក្ខំ ។ វាគត្តិជា ក្តិជា
 មោហក្តិជា អាទិក្ខំ ជាតិយា ជរាយ មរណោ ន សោ-
 កេហិ បរិទេវេហិ ទុក្ខេហិ ធាមនស្សេហិ ឧបាយា-
 សេហិ អាទិក្ខន្តំវាមិ ។ ឃីវិ បស្សំ វិក្កុវេ សុតវា អរិ-
 យស្សាវកោ ចក្កស្មិបំ ចិត្តំទុតិ រូបេសុបំ ចិត្តំទុតិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណេបំ ចិត្តំទុតិ ចក្កសម្មស្សេបំ ចិត្តំទុតិ យម្យំទិ
 ចក្កសម្មស្សប្បទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ
 វា អនុក្ខមសុទំ វា តស្មិបំ ចិត្តំទុតិ ។ មេ ។ យម្យំទិ
 មហោសម្មស្សប្បទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុទំ វា
 ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទំ វា តស្មិបំ ចិត្តំទុតិ ចិត្តំ

មហោសម្មស្សជាបេសំកៅ ចោបំវេទនាណា ជាសុខក្តិ ជាទុក្ខក្តិ មិន
 មិនទុក្ខមិនមិនសុខក្តិ ដែលកើតឡើង ព្រោះមហោសម្មស្សជាច្រើន
 វេទនាខាងក៏ជាបេសំកៅដែរ ។ កៅដោយអ្វី ។ ភពាគភោលជា
 កៅដោយភ្នំនីគំពនៈ ដោយភ្នំនីទោសៈ ដោយភ្នំនីតិមាហៈ កៅ
 ដោយសេចក្តីកើត ដោយសេចក្តីគ្រាំគ្រា ដោយសេចក្តីស្លាប់ ដោយ
 សេចក្តីសោត ដោយសេចក្តីទ្រុឌទ្រួល ដោយសេចក្តីទុក្ខក្តិកាយ
 ដោយសេចក្តីទុក្ខក្តិចិត្ត ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តចាំនិទ្ធាយ ។
 មាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ កាលបើអរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹង បានយល់
 ឃើញយំនិរនេះហើយ ក៏ឡើយណាយនឹងចក្ខុផង ឡើយណាយនឹង
 ច្រផង ឡើយណាយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណផង ឡើយណាយនឹងចក្ខុសម្មស្ស
 ផង ចោបំវេទនាណា ជាសុខក្តិ ជាទុក្ខក្តិ មិនមិនទុក្ខមិនមិនសុខ
 ក្តិ ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្មស្សជាច្រើន ក៏ឡើយណាយ
 មិនវេទនាខាងផង ។ មេ ។ ចោបំវេទនាណា ជាសុខក្តិ ជាទុក្ខក្តិ
 មិនមិនទុក្ខមិនមិនសុខក្តិ ដែលកើតឡើង ព្រោះមហោសម្មស្សជា
 ច្រើន ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនាខាងផង កាលបើឡើយណាយ

វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ ។ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ

ហោតិ ។ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ វិបុល្លាសិ

សិយំ ធាបរិ សត្តត្តាយាតិ បដាចាតិ ។ សិយំ ធាបរិ

កតិ ។ អត្តមន្ត តេ ភិក្ខុ កតិ កតិ កតិ កតិ កតិ កតិ

ធម្មំ ។ សមស្មិ ធម បទ វេយ្យាករណស្មិ កត្តាមាទេ

តស្ស ភិក្ខុសហស្សស្ស អនុបាទាយ អាសវេហិ

ចិត្តានិ វិបុល្លាសិ ។ ធម្មំ ។

ភិក្ខុសហស្សស្ស ព្រះប្រាសាទភិក្ខុសហស្សស្ស (បាគ

អាសវៈ) ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណកិក្ខុឡើងថា ចិត្ត

ផុតស្រឡះហើយ ។ (អរិយសាវ័តនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាភិក្ខុ

ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោច្យសកិច្ច

អញក៏បានធ្វើរួចហើយ មគ្គការណកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោច្យសកិច្ច

នេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាន់ភាសិតនេះ

ហើយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត

នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពាក្យវេយ្យាករណ៍ (ព្រះសូត្រវេយ្យាករណ៍

ថា) នេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគកំពុងគ្រាន់ទេសនា ចិត្តរបស់ភិក្ខុ

ទាំង ១.០០០ រូបនោះ ក៏បានផុតស្រឡះហើយពាក្យអាសវៈទាំងឡាយ

ប្រោះការមិនប្រកាន់មាំ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

៣២- ឯវេទ្ធ សុតិ ។ ឯភិ សមយំ កកកំ ពជគ-

ហោ វិហារតិ វេទ្ធករោ កលទ្ធកនិជិយេ ។ តត្រ ទោ
កកកំ ភិក្ខុ អាមទ្ធកសិ សត្វំ ភិក្ខុវេ អនុក្ខតំ ។ ភិក្ខុ
ភិក្ខុវេ សត្វំ អនុក្ខតំ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនុក្ខតំ រុទា អនុ-
ក្ខតា ចក្កវិញ្ញាណំ អនុក្ខតំ ចក្កសម្មស្សោ អនុក្ខតោ
យម្បិទំ ចក្កសម្មស្សប្បក្កយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយិតិ សុខំ
វ ឧក្កំ វ អនុក្ខមសុខំ វ តម្បិ អនុក្ខតំ ។ កោឧ
អនុក្ខតំ ។ ជាតិយា ជកយ មរណោ រោសាកោហិ បរិទេ-
វេហិ ឧក្កេហិ រោមទស្សេហិ ឧតាយសេហិ អនុក្ខតន្តិ
វនាមិ ។ បេ ។ ជិក្ខុ អនុក្ខតា វសា អនុក្ខតា ជិក្ខុ-

៣២ | ឧំ ប្រាស្តាស្តាស្តេក យ៉ាវិរេ ។ សមិយប្បយ ព្រះមានព្រះ

ភាគទ្រង់គង់ក្នុងវេទ្ធករោ ជា កលទ្ធកនិជិយោ និកក្រុងវិជ្ជាជ្រះ ។
ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួង ជា របស់ទ្វាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
វត្តទាំងពួង ជា របស់ទ្វាក់ តើដូចម្តេចចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ក
ជា របស់ទ្វាក់ ប្រជា របស់ទ្វាក់ ចក្កវិញ្ញាណជា របស់ទ្វាក់ ចក្កសម្មស្សជា
របស់ទ្វាក់ នោះបីវេទនាណា ជា សុខក្តី ជា ឧក្កក្តី មិនមែនឧក្កមិនមែន
សុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជា ចម្លើយ វេទនា នោះក៏ជា
របស់ទ្វាក់ ។ ជា របស់ទ្វាក់ដោយអ្វី ។ តថាគតពោលថា ជា របស់ទ្វាក់
ដោយសេចក្តីកើត សេចក្តីត្រាំត្រា សេចក្តីស្លាប់ សេចក្តីសោក សេច-
ក្តីទ្រៀមទ្រួល សេចក្តីខ្ពក្នុងកាយ សេចក្តីខ្ពក្នុងចិត្ត សេចក្តីចង្អៀត
វង្សិលចិត្តទាំងឡាយ ។ បេ ។ ជិក្ខុជា របស់ទ្វាក់ សេជា របស់ទ្វាក់ ជិក្ខុ-

សព្វវិញ្ញាណ

វិញ្ញាណំ អនុក្ខតំ ជីវ្ហសម្មស្សា អនុក្ខតោ យម្បំនិ
 ជីវ្ហសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ
 វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ អនុក្ខតំ ។ កោន អនុក្ខតំ ។
 ជាតិយា ជរាយ មរណោ នោកោហិ បរិនេវេហិ
 ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ អនុក្ខតន្តិ
 វនាមិ ។ បេ ។ មនោ អនុក្ខតោ ធម្មា អនុក្ខតា មនោ-
 វិញ្ញាណំ អនុក្ខតំ មនោសម្មស្សា អនុក្ខតោ យម្បំនិ
 មនោសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុទ្ធំ វា
 ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ អនុក្ខតំ ។ កោន
 អនុក្ខតំ ។ ជាតិយា ជរាយ មរណោ នោកោហិ
 បរិនេវេហិ ទុក្ខេហិ នោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ
 អនុក្ខតន្តិ វនាមិ ។ ឯវិ បស្សិ កិក្ខុវេ សុតវា អរិយ-
 ស្សាវកោ ចក្កស្មិច ចិទ្ធិន្តតិ ចក្កវិញ្ញាណេចិ ចិទ្ធិន្តតិ

សព្វវិញ្ញាណំ ៣

វិញ្ញាណំ ជា របស់ ទាក់ ជីវ្ហសម្មស្ស ជា របស់ ទាក់ វេទនាណា ជា សុខក្តី
 ជា ទុក្ខក្តី មិន មែន ទុក្ខ មិន មែន សុខក្តី ដែល កើត ឡើង ព្រោះ ជីវ្ហសម្មស្ស
 ជា បច្ច័យ វេទនា នោះ ជា របស់ ទាក់ ។ ជា របស់ ទាក់ ដោយ អ្វី ។ តថាគត
 ពោល ថា ជា របស់ ទាក់ ដោយ សេចក្តី កើត សេចក្តី ត្រាំ ត្រា សេចក្តី ស្លាប់
 សេចក្តី សោត សេចក្តី ឡើង ឡូល សេចក្តី ទុក្ខក្តី កាយ សេចក្តី ទុក្ខក្តី ចិត្ត
 សេចក្តី ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត
 សេចក្តី ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត
 វនាមិ ។ បេ ។ មនោ ជា របស់ ទាក់ ធម្មា-
 វិញ្ញាណំ ជា របស់ ទាក់ មនោសម្មស្ស ជា របស់ ទាក់
 នោះ បី វេទនាណា ជា សុខក្តី ជា ទុក្ខក្តី មិន មែន ទុក្ខ មិន មែន សុខក្តី ដែល
 កើត ឡើង ព្រោះ មនោសម្មស្ស ជា បច្ច័យ វេទនា នោះ ក៏ ជា របស់ ទាក់ ។ ជា
 របស់ ទាក់ ដោយ អ្វី ។ តថាគត ពោល ថា ជា របស់ ទាក់ ដោយ សេចក្តី កើត
 សេចក្តី ត្រាំ ត្រា សេចក្តី ស្លាប់ សេចក្តី សោត សេចក្តី ឡើង ឡូល សេចក្តី
 ទុក្ខក្តី កាយ សេចក្តី ទុក្ខក្តី ចិត្ត សេចក្តី ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត
 ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត ចង្អៀត
 យ៉ាង នេះ ក៏ ឡើយ ណា យន្តិ ចក្កផល ឡើយ ណា យន្តិ ចក្កវិញ្ញាណផល

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខុមារគម្ពីរ

ធកុសម្មស្សេវិ ចិត្តិទ្ធិតិ ។ បេ ។ យម្បិទិ មហោ-
 សម្មស្សប្បទ្ធា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទ្ធំ វា ធុត្តំ
 វា អធុត្តមសុទ្ធំ វា តស្មីបិ ចិត្តិទ្ធិតិ ចិត្តិទ្ធិ វិរដ្ឋតិ
 វិរាតា វិអុត្តតិ ។ វិអុត្តស្មី វិអុត្តមិទិ ញាណំ ហោតិ ។
 ទំណា ជាតិ វុសិទិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាចាតិទិ ។ សត្តមំ ។

[៣៣] សព្វមត្តិកសមុត្តាភសារុប្បិ វេ កិក្ខវេ
 បដិបទិ ទេសិស្សាបិ តិ សុណាដ សាធុកំ មទសិ-
 ករោដ ភាសិស្សាមិទិ ។ កតមា ច សា កិក្ខវេ
 សព្វមត្តិកសមុត្តាភសារុប្បា បដិបទា ។ ឥច កិក្ខវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខុមារគម្ពីរ

ឡើយណាយនឹងចក្ខុសម្ព័ស្សជន ។ បេ ។ ពោះបិវេទនាណា ជាសុខក្ក
 ជាទុក្ខក្ក មិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខក្ក ដែលកើតឡើង ព្រោះមរោសម្ព័ស្ស
 ជាបច្ច័យ ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនាពោះឯង កាលបើឡើយណាយ ក៏
 ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះតែការប្រាសចាកកម្រេក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះ ។
 កាលបើចិត្តផុតស្រឡះ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។
 (អើយសាវ័កនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អញ
 បានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ រសាទ្យសកិច្ចអញបានធ្វើច្រើហើយ មត្តការ-
 មាភិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរសាទ្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៣៣] ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កថាគរ នឹងសំដែងខ្លះបដិបទាដ៏
 សមគួរដល់ការដកឡើងព្រមទូរសេចក្តីសំគាល់វត្ថុទាំងពួង ដល់អ្នកទាំង-
 ឡាយ ។ ចូរស្តាប់ខ្លះបដិបទានោះ ចូរធ្វើទុក្ខក្កចិត្តឱ្យប្រពៃ កថាគរ
 នឹងសំដែង ។ ខ្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាដ៏សមគួរដល់ការដក
 ឡើងព្រមទូរសេចក្តីសំគាល់វត្ថុទាំងពួងនោះ អើដូចម្តេចខ្លះ ។ ខ្នាល

សព្វវិញ្ញាណតិយោ

ចក្កំ ន មញ្ញតិ ចក្កស្មី ន មញ្ញតិ ចក្កតោ ន មញ្ញតិ
 ចក្កំ មេតិ ន មញ្ញតិ ។ រូប ន មញ្ញតិ រូបសុ ន មញ្ញ-
 តិ រូបតោ ន មញ្ញតិ រូបា មេតិ ន មញ្ញតិ ចក្កវិញ្ញា-
 ណំ ន មញ្ញតិ ចក្កវិញ្ញាណស្មី ន មញ្ញតិ ចក្កវិញ្ញាណ-
 តោ ន មញ្ញតិ ចក្កវិញ្ញាណំ មេតិ ន មញ្ញតិ ចក្ក-
 សម្មស្មី ន មញ្ញតិ ចក្កសម្មស្មស្មី ន មញ្ញតិ ចក្ក-
 សម្មស្មតោ ន មញ្ញតិ ចក្កសម្មស្មស្ម មេតិ ន មញ្ញតិ
 យម្បិទំ ចក្កសម្មស្មប្បប្បយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយតិ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា ភម្បំ ន មញ្ញតិ តស្មីបិ
 ន មញ្ញតិ តតោបិ ន មញ្ញតិ តំ មេតិ ន មញ្ញតិ
 ។ មេ ។ ជីវំ ន មញ្ញតិ ជីវ្ហយ ន មញ្ញតិ ជីវ្ហតោ
 ន មញ្ញតិ ជីវ្ហ មេតិ ន មញ្ញតិ រសេ ន មញ្ញតិ

សព្វវិញ្ញាណ ទី ៣

កំពុំទាំងឡាយ ក៏ក្នុងសាសនានេះ មិនសំគាល់ខ្លួនចក្ក មិនសំគាល់ក្នុង
 ចក្ក មិនសំគាល់ដោយចក្ក មិនសំគាល់ថាចក្កជាបេសំអញ ។ មិនសំ-
 គាល់ខ្លួនបេសំឡាយ មិនសំគាល់ក្នុងបេសំឡាយ មិនសំគាល់ដោយ
 បេសំ មិនសំគាល់ថាបេសំឡាយជាបេសំអញ មិនសំគាល់ខ្លួនក្រិញ្ញាណ
 មិនសំគាល់ក្នុងក្រិញ្ញាណ មិនសំគាល់ដោយក្រិញ្ញាណ មិនសំគាល់
 ថាក្រិញ្ញាណជាបេសំអញ មិនសំគាល់ខ្លួនចក្កសម្មស្ម មិនសំគាល់ក្នុង
 ចក្កសម្មស្ម មិនសំគាល់ដោយចក្កសម្មស្ម មិនសំគាល់ថាចក្កសម្មស្ម
 ជាបេសំអញ ពោះបីវេទនាណ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខមិន
 មែនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្មជាបច្ច័យ ក៏មិនសំគាល់
 ខ្លួនវេទនាពោធិវេទនា មិនសំគាល់ក្នុងវេទនាពោធិវេទនា មិនសំគាល់ដោយ
 វេទនាពោធិវេទនា មិនសំគាល់ថាវេទនាពោធិវេទនាជាបេសំអញ ។ មេ ។ មិន
 សំគាល់ខ្លួនអណ្តាត មិនសំគាល់ក្នុងអណ្តាត មិនសំគាល់ដោយអណ្តាត
 មិនសំគាល់ថាអណ្តាតជាបេសំអញ មិនសំគាល់ខ្លួនសេចក្តីឡាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយននវគ្គោ

រសេសុ ធម្មតិ រសេតោ ធម្មតិ រសោ មេតិ ធម្មតិ ។ ជិក្ខុវិញ្ញាណំ ធម្មតិ ជិក្ខុវិញ្ញាណាស្មី ធម្មតិ ជិក្ខុវិញ្ញាណតោ ធម្មតិ ជិក្ខុវិញ្ញាណំ មេតិ ធម្មតិ ជិក្ខុសម្មស្សំ ធម្មតិ ជិក្ខុសម្មស្សាស្មី ធម្មតិ ជិក្ខុសម្មស្សតោ ធម្មតិ ជិក្ខុសម្មស្សោ មេតិ ធម្មតិ ។ យម្បិទំ ជិក្ខុសម្មស្សច្បយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា ភម្មំ ធម្មតិ ភស្មីបំ ធម្មតិ ភតោបិ ធម្មតិ ភំ មេតិ ធម្មតិ ។ បេ។ មនំ ធម្មតិ មនស្មី ធម្មតិ មនតោ ធម្មតិ មនោ មេតិ ធម្មតិ ។ ធម្មេ ធម្មតិ ធម្មេសុ ធម្មតិ ធម្មេតោ ធម្មតិ ធម្មោ មេតិ ធម្មតិ ។ មនោវិញ្ញាណំ ធម្មតិ មនោវិញ្ញាណាស្មី ធម្មតិ មនោវិញ្ញាណតោ ធម្មតិ មនោវិញ្ញាណំ មេតិ ធម្មតិ ។ មនោសម្មស្សំ ធម្មតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយននវគ្គោ

មិនសំគាល់ក្នុងរសេតាំងឡាយ មិនសំគាល់ដោយរសេ មិនសំគាល់ថា រសេតាំងឡាយជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់ខ្ញុំជិក្ខុវិញ្ញាណ មិនសំគាល់ក្នុងជិក្ខុវិញ្ញាណ មិនសំគាល់ដោយជិក្ខុវិញ្ញាណ មិនសំគាល់ថា ជិក្ខុវិញ្ញាណជាបេសំអញ មិនសំគាល់ខ្ញុំជិក្ខុសម្មស្ស មិនសំគាល់ក្នុង ជិក្ខុសម្មស្ស មិនសំគាល់ដោយជិក្ខុសម្មស្ស មិនសំគាល់ថាជិក្ខុសម្មស្ស ជាបេសំអញ ។ ពោះបីវេទនាណា ជាសុទ្ធក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែន ទុក្ខមិនមែនសុទ្ធក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះជិក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិន សំគាល់ខ្ញុំវេទនាពោះផង មិនសំគាល់ក្នុងវេទនាពោះផង មិនសំគាល់ ដោយវេទនាពោះផង មិនសំគាល់ថាវេទនាពោះជាបេសំអញ ។ បេ ។ មិនសំគាល់ខ្ញុំមនោ មិនសំគាល់ក្នុងមនោ មិនសំគាល់ដោយមនោ មិន សំគាល់ថាមនោជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់ខ្ញុំធម្មារម្មណ៍តាំងឡាយ មិនសំគាល់ក្នុងធម្មារម្មណ៍តាំងឡាយ មិនសំគាល់ដោយធម្មារម្មណ៍ មិន សំគាល់ថាធម្មារម្មណ៍តាំងឡាយជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់ខ្ញុំមនោ- វិញ្ញាណ មិនសំគាល់ក្នុងមនោវិញ្ញាណ មិនសំគាល់ដោយមនោវិញ្ញាណ មិនសំគាល់ថាមនោវិញ្ញាណជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់ខ្ញុំមនោសម្មស្ស

សព្វវិញ្ញា ឥតិយោ

មនោសម្មស្សៈ ឧ មញ្ញតិ មនោសម្មស្សៈតោ ឧ មញ្ញតិ
 មនោសម្មស្សៈ មេតិ ឧ មញ្ញតិ ។ យេឃ្យំនិ មនោ-
 សម្មស្សៈប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតំ សុខំ វា នុត្តំ វា
 អនុត្តមសុខំ វា តម្យំ ឧ មញ្ញតិ តស្មីបិ ឧ មញ្ញតិ
 តតោបិ ឧ មញ្ញតិ តំ មេតិ ឧ មញ្ញតិ ។ សត្វំ ឧ
 មញ្ញតិ សត្វស្មី ឧ មញ្ញតិ សត្វតោ ឧ មញ្ញតិ សត្វំ
 មេតិ ឧ មញ្ញតិ ។ សោ ឃី អមញ្ញមនោ ឧ ឧ តិញ្ច
 លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ឧ បរិភស្សតិ អបរិ-
 ភស្សំ បច្ចុត្តញ្ញោ បរិទិញ្ចាយតិ ចំណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ជាបរិ វត្តត្តាយាតិ
 បជាទាតិ ។ អយំ ទោ សា ភិក្ខុវេ សត្វមញ្ញតិ-
 សមុក្សាតសារុប្បា បដិបទាតិ ។ អដ្ឋមិ ។

មិនសំគាល់ក្នុងមនោសម្មស្សៈ មិនសំគាល់ដោយមនោសម្មស្សៈ មិនសំ-
 គាល់ថាមនោសម្មស្សៈជាបេសំអញ ។ ទោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី
 ជាទុក្តក្តី មិនមែនទុក្តមិនមែនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោ-
 សម្មស្សៈជាបច្ច័យ មិនសំគាល់នូវវេទនាខាងផង មិនសំគាល់ក្នុងវេទនា
 ខាងផង មិនសំគាល់ដោយវេទនាខាងផង មិនសំគាល់ថាវេទនាខាង
 ជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់នូវវត្ថុទាំងពួង មិនសំគាល់ក្នុងវត្ថុទាំងពួង
 មិនសំគាល់ដោយវត្ថុទាំងពួង មិនសំគាល់ថាវត្ថុទាំងពួងជាបេសំអញ ។
 លុះភិក្ខុនោះ មិនសំគាល់យ៉ាងនេះ ក៏មិនប្រកាន់ នូវវត្ថុអ្វីក៏ចក្ខុ
 ក្នុងលោក កាលបើមិនប្រកាន់ ក៏មិនភក់ស្អុត កាលបើមិនភក់ស្អុត ក៏
 លេក់ចំពោះខ្លួនឯង បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិបេសំអញអស់ហើយ ព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌អញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសតិច្ចអញបានធ្វើរួច
 ហើយ មគ្គការវិនិច្ឆ័យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ហៅថាបដិបទា ដ៏សមគួរ
 ដល់ការដេកឡើងព្រមនូវសចក្តីសំគាល់វត្ថុទាំងពួង ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សម្មយកនវិញ្ញា

[៣២] សព្វមញ្ញិតសមុត្តាតសម្មយំ វេ ភិក្ខុវេ
 បដិបទំ ទេសំស្សាមិ តំ សុណាម ។ ភត្តមា ច
 សា ភិក្ខុវេ សព្វមញ្ញិតសមុត្តាតសម្មយា បដិបទា ។
 ភទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្កំ ឧ មញ្ញិតិ ចក្កុស្មំ ឧ
 មញ្ញិតិ ចក្កុតោ ឧ មញ្ញិតិ ចក្កំ មេតិ ឧ មញ្ញិតិ ។
 រូបេ ឧ មញ្ញិតិ ។ ចក្កុវិញ្ញាណំ ឧ មញ្ញិតិ ។
 ចក្កុសម្មស្សំ ឧ មញ្ញិតិ ។ យម្បំទំ ចក្កុសម្មស្សប្ប-
 កូយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតំ សុទំ វា ធុត្តំ វា អនុត្តម-
 សុទំ វា តម្បំ ឧ មញ្ញិតិ តស្មិមំ ឧ មញ្ញិតិ តតោមិ
 ឧ មញ្ញិតិ តំ មេតិ ឧ មញ្ញិតិ ។ យំ ហិ ភិក្ខុវេ មញ្ញ-
 ិតិ យស្មំ មញ្ញិតិ យតោ មញ្ញិតិ យំ មេតិ មញ្ញិតិ
 តតោ តំ ហោតិ អញ្ញាមា អញ្ញាមារាវី ភវសត្តោ
 លោកោ ភវមេវ អភិធន្តតិ ។ បេ ។ ជ្ឈិំ ឧ មញ្ញិតិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សម្មយកនវិញ្ញា

[៣២] ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ តថាគតនិសំវេជនិ នូវបដិបទា
 ជាទិសប្បាយដល់ការដកឡើងព្រមទ្បសេចក្តីសំគាល់វត្ថុចាំនិទ្ធាន ដល់អ្នក
 ចាំនិទ្ធាយ អ្នកចាំនិទ្ធាយចូរស្តាប់នូវបដិបទានោះចុះ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិ-
 ទ្ធាយ បដិបទា ជាទិសប្បាយដល់ការដកឡើងព្រមទ្បសេចក្តីសំគាល់
 វត្ថុចាំនិទ្ធានោះ តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ មិនសំគាល់នូវចក្ក មិនសំគាល់ក្នុងចក្ក មិនសំគាល់ដោយចក្ក
 មិនសំគាល់ថាចក្កជាបេសំអញ ។ មិនសំគាល់នូវរូបចាំនិទ្ធាយ ។ មិន
 សំគាល់នូវចក្កវិញ្ញាណ ។ មិនសំគាល់នូវចក្កសម្មស្ស ។ ចោះបីវេទនា
 ណា ជាសុខត្តិ ជាទុក្ខត្តិ មិនទុក្ខមិនសុខត្តិ ដែលតើកឡើង ព្រោះ
 ចក្កសម្មស្សជាច្រើន ក៏មិនសំគាល់នូវវេទនានោះផង មិនសំគាល់ក្នុង
 វេទនានោះផង មិនសំគាល់ដោយវេទនានោះផង មិនសំគាល់ថាវេទនា
 នោះជាបេសំអញ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ព្រោះថា ភិក្ខុសំគាល់នូវ
 ការម្មណ៍ណា សំគាល់ក្នុងការម្មណ៍ណា សំគាល់ដោយការម្មណ៍ណា
 សំគាល់ថាការម្មណ៍ណាជាបេសំអញ ការម្មណ៍នោះ តើកឡើងព្រោះ
 សេចក្តីសំគាល់នោះ សត្វលោកដែលជាប់ក្នុងភព មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ផ្សេងៗ វេទនាព្រមទ្បនឹងភពប៉ុណ្ណោះឯង ។ បេ ។ មិនសំគាល់នូវជីវិត

សព្វវិញ្ញាណ

ដឹងយ ឧ មញ្ញតិ ដឹងតោ ឧ មញ្ញតិ ដឹង មេតិ ឧ
 មញ្ញតិ ។ រសេ ដឹងវិញ្ញាណំ ដឹងសម្មសង្សំ ឧ មញ្ញតិ ។
 យម្បិទំ ដឹងសម្មសង្ស័យា ឧ មញ្ញតិ វេទយតិ សុខំ
 វា ឧត្តំ វា អនុត្តមសុខំ វា តម្បិ ឧ មញ្ញតិ តស្មីបិ ឧ
 មញ្ញតិ តតោបិ ឧ មញ្ញតិ តិ មេតិ ឧ មញ្ញតិ ។ យំ ហិ
 កំក្កវេ មញ្ញតិ យស្មី មញ្ញតិ យតោ មញ្ញតិ យំ មេតិ
 មញ្ញតិ តតោ តិ ហោតិ អញ្ញតិ អញ្ញតិ ភវិ ភវិសត្តោ
 លោកោ ភវិមេវ អតិទន្ធតិ ។ មេ ។ មទំ ឧ មញ្ញតិ
 មទស្មំ ឧ មញ្ញតិ មទតោ ឧ មញ្ញតិ មទោ មេតិ ឧ
 មញ្ញតិ ធម្មេ មទោវិញ្ញាណំ មទោសម្មសង្សំ ឧ មញ្ញតិ ។
 យម្បិទំ មទោសម្មសង្ស័យា ឧ មញ្ញតិ វេទយតិ សុខំ
 វា ឧត្តំ វា អនុត្តមសុខំ វា តម្បិ ឧ មញ្ញតិ តស្មីបិ
 ឧ មញ្ញតិ តតោបិ ឧ មញ្ញតិ តិ មេតិ ឧ មញ្ញតិ ។

សព្វវិញ្ញាណ

បិមសំគាល់ក្នុងដីក្នុង បិមសំគាល់ដោយដីក្នុង មិមសំគាល់ថាដីក្នុងជាបេស
 អញ ។ មិមសំគាល់ ខ្លួនសេចក្តីខ្យល់ ខ្លួនដីក្នុងវិញ្ញាណ ខ្លួនដីក្នុង-
 សម្មសង្ស័យ ។ ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី
 ដែលកើតឡើង ព្រោះដីក្នុងសម្មសង្ស័យជាច្រើន មិមសំគាល់ខ្លួនវេទនាខាង
 ផង មិមសំគាល់ក្នុងវេទនាខាងផង មិមសំគាល់ដោយវេទនាខាងផង
 មិមសំគាល់ថាវេទនាខាងជាបេសអញ ។ ម្តាយកិក្ខុចាំខ្យល់ ព្រោះ
 ថា កិក្ខុ សំគាល់ខ្លួនការម្នាល់ណា សំគាល់ក្នុងការម្នាល់ណា សំគាល់
 ដោយការម្នាល់ណា សំគាល់ខ្លួនការម្នាល់ណា ថាជាបេសអញ ការម្នាល់
 នោះ កើតឡើងព្រោះសេចក្តីសំគាល់នោះ សក្កលោកដែលជាប់ក្នុងភព
 មានសេចក្តីប្រែប្រួលផ្សេងៗ វេទន៍ក្រែកអន្លើភពប៉ុណ្ណោះឯង ។ មេ ។
 មិមសំគាល់ខ្លួនមនោ មិមសំគាល់ក្នុងមនោ មិមសំគាល់ដោយមនោ មិម
 សំគាល់ថាមនោជាបេសអញ មិមសំគាល់ ខ្លួនធម្មាម្នាល់ ខ្លួនមនោ-
 វិញ្ញាណ ខ្លួនមនោសម្មសង្ស័យ ។ ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មសង្ស័យជាច្រើន ក៏
 មិមសំគាល់ខ្លួនវេទនាខាងផង មិមសំគាល់ក្នុងវេទនាខាងផង មិមសំ-
 គាល់ដោយវេទនាខាងផង មិមសំគាល់ថាវេទនាខាងជាបេសអញ ។

យំ ហិ ភិក្ខុវេ មញ្ញតិ យស្មីមិ មញ្ញតិ យតោ មញ្ញតិ
 យំ មេតិ មញ្ញតិ តតោ តំ ហោតិ អញ្ញថា អញ្ញថាភារី
 ភវសត្តោ លោកោ ភវមេវ អភិទទ្ទតិ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ
 ទទ្ធជាតុអាយតនិ តម្បំ ឈ មញ្ញតិ តស្មីមិ ឈ មញ្ញតិ
 តតោមិ ឈ មញ្ញតិ តំ មេតិ ឈ មញ្ញតិ ។ សោ ឃិ
 អមញ្ញមាថោ ឈ តិញ្ចំ លោកេ ឧទានិយតិ អនុទានិយំ
 ឈ បរិកស្សតិ អបរិកស្សិ បច្ចុត្តញ្ញាវ បរិទិញ្ចាយតិ ទីណា
 ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ វត្តត្តា-
 យាតិ បជាបាតិ ។ អយំ ទោ សា ភិក្ខុវេ សទ្ធមញ្ញតិ-
 សមុត្សាតសម្មាយា បដិបទាតិ ។ ទវមិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុសំគាល់នូវការម្នាក់ណា សំគាល់
 ក្នុងការម្នាក់ណា សំគាល់ដោយការម្នាក់ណា សំគាល់ថាការម្នាក់
 ណាជាបេសកកម្ម ការម្នាក់នោះ កើតឡើងព្រោះសេចក្តីសំគាល់នោះ
 សត្វលោកដែលជាប់ក្នុងភព មានសេចក្តីប្រែប្រួលផ្សេង ។ វេមនីស្រុក
 អរនីភពប្តីណោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខន្ធ ធាតុ អាយ-
 តនៈ ទាំងបួន ភិក្ខុ មិនសំគាល់នូវខន្ធ ធាតុ អាយតនៈនោះផង
 មិនសំគាល់ក្នុងខន្ធ ធាតុ អាយតនៈនោះផង មិនសំគាល់ដោយខន្ធ
 ធាតុ អាយតនៈនោះផង មិនសំគាល់ថាខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ
 នោះជាបេសកកម្ម ។ កាលបើភិក្ខុនោះមិនសំគាល់យ៉ាងនេះ ក៏មិន
 ប្រកាន់នូវការម្នាក់ក៏ចក្ខុក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់ ក៏មិន
 ភក់ស្តុក កាលបើមិនភក់ស្តុក ក៏លេចចំពោះខ្លួនឯង វេមនីស្រុក
 ច្បាស់ថា ជាភិក្ខុសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អញ្ញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់
 ហើយ សោឡសកិច្ចអញ្ញបានធ្វើចរហើយ មគ្គការវាទិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ពៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯង ហៅថាបដិច្ចជា ជាទិសច្បាយដល់ការដកឡើងព្រមនូវសេចក្តី
 សំគាល់វត្ថុទាំងពួង ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៣៥] សព្វមជ្ឈិកសមុត្តរា ឧបសម្ពាយំ វេ ភិក្ខុវេ
 បដិបទំ ខេសិស្សាមិ ភំ សុណាដ ។ គតតទា ច សា
 ភិក្ខុវេ សព្វមជ្ឈិកសមុត្តរា ឧបសម្ពាយោ បដិបទា ។ វិ
 ភី មញ្ញេ ភិក្ខុវេ ចត្តំ ចិច្ចំ ៣ អចិច្ចំ វតិ ។ អចិច្ចំ
 កន្លេ ។ យំ បទាចិច្ចំ ឧត្តំ វ ភំ សុចំ វតិ ។ ឧត្តំ
 កន្លេ ។ យំ បទាចិច្ចំ ឧត្តំ វិបរិណាមទង្គំ កត្តិ ឧ
 ភំ សមធម្មសុត្តិ វតិ មម វិសោហមស្មិ វិសោ ម
 អត្តាភិ ។ ខោ ហេតិ កន្លេ ។ ភូតា ។ មេ ។ ចត្តុ-
 វិញ្ញាណំ ។ ចត្តុសម្មស្សេន ចិច្ចោ វ អចិច្ចោ វតិ ។
 អចិច្ចោ កន្លេ ។ មេ ។ យម្បិទំ ចត្តុសម្មស្សេន្យាយា
 ឧប្បជ្ឈនិ វេទយំ ភំ សុចំ វ ឧត្តំ វ អឧត្តមសុចំ វ
 កម្មំ ចិច្ចំ ៣ អចិច្ចំ វតិ ។ អចិច្ចំ កន្លេ ។ យំ បទាចិច្ចំ

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ គថាគតនឹងសំដែង ឡូបដិបទា
 ជាវិសម្ពាយដល់ការដកឡើងព្រមឡូបសចក្តិសំគាល់ភ្នំតាំងតួ ដល់អ្នក
 តាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយចូរស្តាប់ឡូបដិបទានោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុវាំង-
 ឡាយ ចុះបដិបទា ជាវិសម្ពាយដល់ការដកឡើងព្រមឡូបសចក្តិសំគាល់
 ភ្នំតាំងតួនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុវាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ
 សំគាល់ឡូបសចក្តិនោះដូចម្តេច ចក្កុះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជា
 ទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសចក្តិប្រ-
 ប្បលៅជាធម្មតា គូនឹងយល់ឃើញឡូបរបស់នោះជា ខ្ចុះរបស់អញ ខ្ចុះ
 ជាអញ ខ្ចុះជាខ្ចុះរបស់អញដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ រួម ។ មេ ។ ចក្កុះញាណ ។ ចក្កុះសម្មិស្សទៀងឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ មេ ។ ទោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កុះសម្មិស្សជាបច្ច័យ វេទនា
 នោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង

ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា តំ ។ ទុក្ខំ កន្ត ។ យំ បដាធិទ្ធិ
 ទុក្ខំ វិបរិណាមទម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្ស័ត្តំ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ ហេតិ
 កន្ត ។ យេ ។ ធិត្ត ធិត្តា វា អធិត្តា វា តិ ។ អធិត្តា
 កន្ត ។ រសា ។ យេ ។ ធិត្តវិញ្ញាណំ ។ ធិត្តសម្មស្សា
 ។ យេ ។ យម្យំទំ ធិត្តសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ ធិត្តំ វា អធិត្តំ
 វា តិ ។ អធិត្តំ កន្ត ។ យេ ។ ធម្មា មនោវិញ្ញាណំ មនោ-
 សម្មស្សា ធិត្តា វា អធិត្តា វា តិ ។ អធិត្តា កន្ត ។
 យម្យំទំ មនោសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ ធិត្តំ វា អធិត្តំ វា តិ ។
 អធិត្តំ កន្ត ។ យំ បដាធិទ្ធិ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា តំ ។
 ទុក្ខំ កន្ត ។ យំ បដាធិទ្ធិ ទុក្ខំ វិបរិណាមទម្មំ
 កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្ស័ត្តំ ឯតំ មម ឯសោហា-
 មស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ ហេតិ កន្ត ។ ឯវិ ប-
 ស្ស័ តិ ក្ខវេ សុត វា អវិយស្សាវិកា ចក្កស្មី បិ ធិត្តំ ទុតិ

របស់នោះជាទុក្ខបូជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង
 ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញម្តូវរបស់នោះ
 ថា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។ មិនគួរនឹង
 យល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ យេ ។ ធិត្តទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
 ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ រស ។ យេ ។ ធិត្តវិញ្ញាណ ។ ធិត្តសម្មស្ស ។ យេ ។
 ពោះបីវេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង
 ព្រោះធិត្តសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ យេ ។ ធម្មាម្មណំ មនោវិញ្ញាណ មនោសម្មស្ស ទៀងឬ
 មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ពោះបីវេទនាណាជាសុខក្តី ជា
 ទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ
 វេទនានោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិន
 ទៀង របស់នោះជាទុក្ខបូជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញម្តូវ
 របស់នោះថា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។
 មិនគួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អវិយសាវកជាអ្នកចេះដឹងពុទ្ធជីវិតយ៉ាងនេះ ក៏ទៀងយណា យនឹងចក្កផង

បុរសសុខិ ចក្កុវិញ្ញាណយោគ កត្តុសម្មុស្សប្បិ យម្បិទិ
 ចក្កុសម្មុស្សប្បិយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ធុត្តំ
 វា អនុត្តមសុខំ វា តស្មីមិ ធិត្ធិទ្ធតិ ។ បេ ។ ធិត្ធិយមិ
 ធិត្ធិទ្ធតិ វាសសុមិ ។ បេ ។ យម្បិទិ ធិត្ធិសម្មុស្សប្បិ-
 យា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុខំ វា ធុត្តំ វា អនុត្តម-
 សុខំ វា តស្មីមិ ធិត្ធិទ្ធតិ ។ បេ ។ អនុត្តមិ ធិត្ធិទ្ធតិ
 ធាត្តុសុមិ ធិត្ធិទ្ធតិ មោចារិញ្ញាណយោគ មោចាសម្មុស្សប្បិ
 យម្បិទិ មោចាសម្មុស្សប្បិយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ
 សុខំ វា ធុត្តំ វា អនុត្តមសុខំ វា តស្មីមិ ធិត្ធិទ្ធតិ
 ធិត្ធិទ្ធតិ វិជ្ជតិ វិជ្ជតិ វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមតិ
 ញាណំ ហោតិ ។ វិណា ជាតិ រូបិទិ ប្រហូចវិយិ

វិនិរុបទំ ឧប្បយមនំ វិនិច្ឆារិញ្ញាណមនំ វិនិច្ឆុសម្មុស្សមនំ ពោចេវេខ-
 ណា ជាសុខក្កិ ជាទុក្កក្កិ មិនទុក្កមិនសុខក្កិ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ចក្កុសម្មុស្សជាបច្ច័យ ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនាពោចេវេខណា ជា
 ណាយនឹងជិក្ខុមនំ វិនិរុបទំ ឧប្បយមនំ ។ បេ ។ ពោចេវេខណា ជា
 សុខក្កិ ជាទុក្កក្កិ មិនទុក្កមិនសុខក្កិ ដែលកើតឡើង ព្រោះជិក្ខុសម្មុស្សជា
 បច្ច័យ ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនាពោចេវេខ ។ បេ ។ ឡើយណាយនឹងមោ-
 ចេវេខ ឡើយណាយនឹងធាត្តុសុមិ វិនិរុបទំ ឧប្បយមនំ វិនិមោចារិញ្ញាណមនំ វិនិ-
 មោចាសម្មុស្សមនំ ពោចេវេខណា ជាសុខក្កិ ជាទុក្កក្កិ មិនទុក្កមិនសុខក្កិ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះមោចាសម្មុស្សជាបច្ច័យ ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនា
 ពោចេវេខ កាលបើឡើយណាយ ក៏ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះការប្រាសចាក
 កម្រេក ចិត្តក៏មុតស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តមុតស្រឡះហើយ ញាណក៏កើត
 ឡើងប្រាកដថា ចិត្តមុតស្រឡះហើយ ។ (អរិយសាវ័កៈនា) ក៏ជីវិត្យាសំ
 ៣ ពាតិអស់ហើយ គ្រហូចវិយមិអញ្ញបាទប្រព្រឹត្តិគ្រប់គ្រាន់ហើយ

សុត្តនិបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយតនវគ្គ

តេតិ កកណិយំ ធារិ វត្តត្តាយានិ បដាធានិ ។

អយំ ទោ សា ភិក្ខុវេ សទ្ធិបញ្ញិតសមុត្តាតសឡាយ

បដិបទានិ ។ ធនមំ ។

សព្វវគ្គោ អនិយោ ។

តស្ស័ទ្ធានំ

សត្វត្វ ទ្វេបិ បហានា

បរិដាធា អបរេ ទុវេ

អាទិទ្ធិ អទ្ធិត្វតត្វ

សាុឡា ទ្វេ ច សឡាយ

សត្តា តេន បុព្វនីតិ ។

សុត្តនិបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

សោឡសកិច្ចកញ្ចុនេធ្វើចោហិយ មគ្គភាវនាភិច្ចដវៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ខ្នាតកុំចាំឱ្យឃើញ នេះ

ឯង ហៅថាបដិបទា ជាទីសឡាយដល់ការដកឡើងគ្រឿងមន្តសេចក្តីសំ-

ភាល់វត្តចាំឱ្យឆ្លង ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សុត្តន្ត ទី ៣

ទ ទ្ធាននៃសព្វវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីវត្តចាំឱ្យឆ្លង ១ អំពីការលះបង់មានពីរលើក អំពី

ការកំណត់ដីធានពីរលើកដទៃទៀត អំពីរបស់ក្តៅ ១ អំពី

របស់ទ្វាត់ ១ អំពីបដិបទាដ៏សមគួរ ១ អំពីបដិបទាជាទី

សឡាយមានពីរលើក ហេតុនោះ ទើបហៅថាវត្ត ។

ជាតិធម្មវគ្គោ

[៣២] សារត្ថិយំ ។ តត្រ ទោ សត្វំ តិក្ខុវេ ជា-
តិធម្មំ ។ តិក្ខុ តិក្ខុវេ សត្វំ ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ ចត្តំ
តិក្ខុវេ ជាតិធម្មំ រូបា ចត្តវិញ្ញាណំ ចត្តសម្មស្សា
ជាតិធម្មា យម្យំនិ ចត្តសម្មស្សប្បក្កយា ទប្បដ្ឋតិ
វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុខំ ឯ តម្ប
ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ ធិត្ត វេសា ធិត្តវិញ្ញាណំ ធិត្ត-
សម្មស្សា ជាតិធម្មា យម្យំនិ ធិត្តសម្មស្សប្បក្កយា
ទប្បដ្ឋតិ វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុ-
ខំ ឯ តម្ប ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ មោល ជាតិធម្មា
ធម្មា ជាតិធម្មា មោលវិញ្ញាណំ ជាតិធម្មំ មោល-
សម្មស្សា ជាតិធម្មា យម្យំនិ មោលសម្មស្សប្បក្កយា
ទប្បដ្ឋតិ វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុខំ ឯ

ជាតិធម្មវគ្គ

ជាតិធម្មវគ្គោ ។ តត្រ ទោ សត្វំ តិក្ខុវេ ជា-
តិធម្មំ ។ តិក្ខុ តិក្ខុវេ សត្វំ ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ ចត្តំ
តិក្ខុវេ ជាតិធម្មំ រូបា ចត្តវិញ្ញាណំ ចត្តសម្មស្សា
ជាតិធម្មា យម្យំនិ ចត្តសម្មស្សប្បក្កយា ទប្បដ្ឋតិ
វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុខំ ឯ តម្ប
ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ ធិត្ត វេសា ធិត្តវិញ្ញាណំ ធិត្ត-
សម្មស្សា ជាតិធម្មា យម្យំនិ ធិត្តសម្មស្សប្បក្កយា
ទប្បដ្ឋតិ វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុ-
ខំ ឯ តម្ប ជាតិធម្មំ ។ បេ ។ មោល ជាតិធម្មា
ធម្មា ជាតិធម្មា មោលវិញ្ញាណំ ជាតិធម្មំ មោល-
សម្មស្សា ជាតិធម្មា យម្យំនិ មោលសម្មស្សប្បក្កយា
ទប្បដ្ឋតិ វេទយំនិ សុខំ ឯ ទុក្ខំ ឯ អនុក្ខមសុខំ ឯ

តម្បី ជានិទម្មំ ។ ឋវំ ថស្សំ ភិក្ខុវេ ភុក្កក អវិយស្សា-

វិនោ ចតុស្ស័យំ ជិត្តិទ្ធពតិ ឬមេសុបំ ជិត្តិទ្ធពតិ ចតុវិញ្ញា-

ណោបំ ចតុសម្មស្សេបំ ។ បាមរំ ឥត្តត្តាយាតិ ថដា-

បាតិតិ ។

[៣៧] សង្ខត្តំ សត្វំ ភិក្ខុវេ ជនិទម្មំ ។

[៣៨] សង្ខត្តំ សត្វំ ភិក្ខុវេ ភ្យានិទម្មំ ។ ឋវំ

ថស្សំ ភិក្ខុវេ ។

[៣៩] សង្ខត្តំ សត្វំ ភិក្ខុវេ មរណនិទម្មំ ។

[៤០] សង្ខត្តំ សត្វំ ភិក្ខុវេ សោកនិទម្មំ ។

[៤១] សង្ខត្តំ សត្វំ ភិក្ខុវេ សង្ខិលសនិទម្មំ ។

វេ នា នារកំមានជានិទម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអវិ-
យសាវិកជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញយ៉ាងនេះ ក៏ឡើយណាយនឹងចក្ខុផង
ឡើយណាយនឹងច្រពាំងឡាយផង នឹងចក្ខុវិញ្ញាណផង នឹងចក្ខុសម្មស្ស
ផង ។ (អវិយសាវិកនោះ) ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាកំចូលដ៏ច្រប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសោធនសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[៣៧] សេចក្តីសន្តិថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុទាំងពួងមាន
ជនិទម្មតា ។

[៣៨] សេចក្តីសន្តិថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុទាំងពួងមាន
ភ្យានិទម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអវិយសាវិកបានឃើញ
យ៉ាងនេះ ។

[៣៩] សេចក្តីសន្តិថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុទាំងពួងមាន
មរណនិទម្មតា ។

[៤០] សេចក្តីសន្តិថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុទាំងពួងមាន
សោកនិទម្មតា ។

[៤១] សេចក្តីសន្តិថ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្ថុទាំងពួងមាន
សង្ខិលសេវហ្មនិទម្មតា ។

ជាតិធម្មវគ្គ ចតុត្ថោ

[៤៦] សង្ខំនំ សង្ខំ ភិក្ខុវេ ខយនម្មំ ។

[៤៧] សង្ខំនំ សង្ខំ ភិក្ខុវេ ខយនម្មំ ។

[៤៨] សង្ខំនំ សង្ខំ ភិក្ខុវេ សមុទយនម្មំ ។

[៤៩] សង្ខំនំ សង្ខំ ភិក្ខុវេ ឯកោធនម្មំ ។ ភិក្ខុ

ភិក្ខុវេ សង្ខំ ឯកោធនម្មំ ធម្មំ ភិក្ខុវេ ឯកោធនម្មំ រូបា

ឯកោធនម្មា ចក្កវិញ្ញាណំ ឯកោធនម្មំ ធម្មសម្មស្សោ

ឯកោធនម្មា យទ្ធិនំ ធម្មសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បទ្ធា

វេទយនំ សុខំ វ ទុក្ខំ វ អទុក្ខមសុខំ វ ភម្មំ

ឯកោធនម្មំ ។ បេ ។ ដិព្វំ ឯកោធនម្មា រសា ឯកោធនម្មា

ដិព្វវិញ្ញាណំ ឯកោធនម្មំ ដិព្វសម្មស្សោ ឯកោធនម្មា

យទ្ធិនំ ដិព្វសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បទ្ធា វេទយនំ សុខំ

វ ទុក្ខំ វ អទុក្ខមសុខំ វ ភម្មំ ឯកោធនម្មំ

ជាតិធម្មវគ្គ ៤

[៤៦] សេចក្តីសន្តិប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួងមាន
កិរិយាអស់ទៅជាធម្មតា ។

[៤៧] សេចក្តីសន្តិប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួងមាន
កិរិយាសូន្យទៅជាធម្មតា ។

[៤៨] សេចក្តីសន្តិប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួងមានការ
ប្រជុំកើតឡើងជាធម្មតា ។

[៤៩] សេចក្តីសន្តិប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួងមានការ
លេងជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វត្តទាំងពួងមានការលេងជាធម្ម-
តា កើតឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កមានការលេងជាធម្មតា ប្រធាន
ការលេងជាធម្មតា ចក្កវិញ្ញាណមានការលេងជាធម្មតា ចក្កសម្ព័ន្ធស្រឡា
ការលេងជាធម្មតា ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខ
ក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ វេទនាពោះមានការ
លេងជាធម្មតា ។ បេ ។ ដិព្វមានការលេងជាធម្មតា សេមានការលេងជា
ធម្មតា ដិព្វវិញ្ញាណមានការលេងជាធម្មតា ដិព្វសម្ព័ន្ធស្រឡាមានការលេងជា
ធម្មតា ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
កើតឡើង ព្រោះដិព្វសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ វេទនាពោះមានការលេងជាធម្មតា

។ បេ ។ មនោ និរោធនម្មា ធម្មា និរោធនម្មា មនោ-
 វិញ្ញាណំ និរោធនម្មំ មនោសម្មស្សោ និរោធនម្មា
 យម្បិទំ មនោសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុ-
 ទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា តម្បិ និរោធនម្មំ ។
 ឃី បស្សិ ភិក្ខុវេ សុភវា អរិយ បុណ្ណកោ ចក្កស្មិច
 ចិត្តន្តតិ ។ បេ ។ ធាបរិ ឥត្តក្កាយាតិ បដាបាតីតិ ។

ជាតិធម្មវគ្គ ចន្ទគ្គ ។

តស្សទ្ធានំ

ជាតិជកព្យាជិមវណំ

សោកា ច សន្តិលេសា ច

ឧយធម្មត្ថា(១) វយធម្មត្ថា សមុទយធម្មំ

និរោធនម្មេន តេ ទសាតិ ។

១ ម. ជាតិ ... សោកា ច សន្តិលេសិពំ ឧយវយសមុចេ ... ពី ។ ទ. សន្តិលេសោ ម ។

។ បេ ។ មនោមានការលក់ជាធម្មតា ធម្មាម្មណំមានការលក់ជាធម្មតា
 មនោវិញ្ញាណមានការលក់ជាធម្មតា មនោសម្មស្សមានការលក់ជាធម្ម-
 តា ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនាទោះក៏មានការលក់ជា
 ធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការលក់អរិយសារីក ជាអ្នកចេះដឹង
 បានយល់ឃើញយ៉ាងនេះ ក៏ឡើយណាយនឹងចក្កផង ។ បេ ។ គំផិន
 ច្បាស់ថា មគ្គការវាគិតដឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីហេតុសក្ខីនេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។

ចប់ ជាតិធម្មវគ្គ ទំ ៤ ។

ទូទ្វាននៃជំនាតិធម្មវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីធម៌ ១០ យ៉ាងនោះ គឺជាតិ ១ ជក ១ ព្យាជិ ១
 មរណៈ ១ សោក ១ សន្តិលេស ១ ឧយធម៌ ១ វយធម៌ ១
 សមុទយធម៌ ១ និរោធម៌ ១ ។

អំណាច

[៤៦] សាវត្ថុយំ ។ តត្រ ។ ខា ។ សត្វំ កិក្ខុវេ
អធិត្ថំ ។ កិក្ខុ កិក្ខុវេ សត្វំ អធិត្ថំ ចត្តិ កិក្ខុវេ
អធិត្ថំ រូតា អធិត្ថា ចត្តិវិញ្ញាណំ អធិត្ថំ ចត្តិសម្មស្សោ
អធិត្ថោ យម្បិទំ ចត្តិសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេ
នយំតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុត្តមសុខំ វា តម្បិ អធិត្ថំ
។ បេ ។ ជិក្ខុ អធិត្ថា វសា អធិត្ថា ជិក្ខុវិញ្ញាណំ អធិត្ថំ
ជិក្ខុសម្មស្សោ អធិត្ថោ យម្បិទំ ជិក្ខុសម្មស្សប្បក្កយា
ឧប្បជ្ឈតិ វេនយំតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុត្តមសុខំ វា
តម្បិ អធិត្ថំ ។ បេ ។ មយោ អធិត្ថោ ចម្មា អធិត្ថា
មយោវិញ្ញាណំ អធិត្ថំ មយោសម្មស្សោ អធិត្ថោ យម្បិទំ
មយោសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេនយំតំ សុខំ វា ទុក្ខំ
វា អនុត្តមសុខំ វា តម្បិ អធិត្ថំ ។ ឃី បស្សំ កិក្ខុវេ
សុតន អរិយស្សាវតោ ចត្តិស្មិថេ ជិក្ខុជ្ជតិ ។ បេ ។
នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បដាជាតិ ។

អំណាច

[៤៦] ក្រុនសាវត្ថុ ។ ក្រុនទិវារាជនំ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនំឡាយ
របស់ចាំនំអស់មិនទៀនទេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនំឡាយ របស់ចាំនំអស់មិន
ទៀន កើដូចម្តេច ម្ចាស់កិក្ខុចាំនំឡាយ ចក្ខុមិនទៀន រូបមិនទៀន
ចក្ខុវិញ្ញាណមិនទៀន ចក្ខុសម្ព័ន្ធមិនទៀន ពោះបីវេទបាណា ជាសុខក្តី
ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ព័ន្ធស្រដាច់ប្តយ
វេទនាភារក៏មិនទៀន ។ បេ ។ ជិក្ខុមិនទៀន សេមិនទៀន ជិក្ខុ-
វិញ្ញាណមិនទៀន ជិក្ខុសម្ព័ន្ធមិនទៀន ពោះបីវេទបាណា ជាសុខក្តី
ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះជិក្ខុសម្ព័ន្ធស្រដា
ច់ប្តយ វេទនាភារក៏មិនទៀន ។ បេ ។ មាតាមិនទៀន ធម៌មិនទៀន
មាតាវិញ្ញាណមិនទៀន មាតាសម្ព័ន្ធមិនទៀន ពោះបីវេទបាណា ជា
សុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមាតា-
សម្ព័ន្ធស្រដាច់ប្តយ វេទនាភារក៏មិនទៀន ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនំឡាយ កាល
បើអរិយសាវកអ្នកចេះផង ឃើញយ៉ាងនេះ វែមនឿយណាយក្នុងចក្ខុ
ផង ។ បេ ។ វែមនឿយណាស់ថា មគ្គភាវនាភិក្ខុជ្ជតិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចខនទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយភវនីត្តោ

- (៤៧) សត្វំ កិក្ខុវេ ទុក្ខំ ។
- (៤៨) សត្វំ កិក្ខុវេ អនត្តា ។
- (៤៩) សត្វំ កិក្ខុវេ អភិញ្ញាយ្យំ ។
- (៥០) សត្វំ កិក្ខុវេ បរិញ្ញាយ្យំ ។
- (៥១) សត្វំ កិក្ខុវេ បហាភត្តំ ។
- (៥២) សត្វំ កិក្ខុវេ សច្ចិកាភត្តំ ។
- (៥៣) សត្វំ កិក្ខុវេ អភិញ្ញា បរិញ្ញាយ្យំ ។
- (៥៤) សត្វំ កិក្ខុវេ ឧបទុក្ខំ ។
- (៥៥) សត្វំ កិក្ខុវេ ឧបស្សដ្ឋំ ។ កិក្ខុវេ សត្វំ
 ឧបស្សដ្ឋំ ចក្កំ កិក្ខុវេ ឧបស្សដ្ឋំ រូតា ឧបស្សដ្ឋា
 ចក្កុវិញ្ញាណំ ឧបស្សដ្ឋំ ចក្កុសម្មស្សោ ឧបស្សដ្ឋោ
 យម្យំនិ ចក្កុសម្មស្សប្បទ្ធាយា ឧប្បដ្ឋតិ វេទយតិ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យ ឧបស្សដ្ឋំ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយភវនីត្តោ

- (៤៧) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំជាទុក្ខ ។
- (៤៨) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំមិនមែនជារបស់ទុក្ខ ។
- (៤៩) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំបុគ្គលត្រូវដឹងជាក់ ។
- (៥០) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំបុគ្គលត្រូវកំណត់ដឹង ។
- (៥១) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំបុគ្គលត្រូវកាលរចន៍ ។
- (៥២) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំ បុគ្គលត្រូវធ្វើឱ្យជាក់
 ច្បាស់ ។
- (៥៣) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំ បុគ្គលត្រូវ
 កំណត់ដឹង ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ។
- (៥៤) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំ មានទោសជា
 គ្រឿងចៀកចៀន ។
- (៥៥) ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំជាគ្រឿងអន្តរាយ ។
 ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ របស់ចាំនិទ្ធាសំ ជាគ្រឿងអន្តរាយ តើដូចម្តេច
 ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ចក្ក ជាគ្រឿងអន្តរាយ រូប ជាគ្រឿងអន្តរាយ
 ចក្កុវិញ្ញាណ ជាគ្រឿងអន្តរាយ ចក្កុសម្មស្ស ជាគ្រឿងអន្តរាយ ចោះ
 បីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង
 ព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនាទោះ ក៏ជាគ្រឿងអន្តរាយ ។ បេ ។

ជំពូក ឧបសម្ព័ន្ធ រសា ឧបសម្ព័ន្ធ ជំពូកវិញ្ញាណំ ឧបសម្ព័ន្ធ
 ជំពូកសម្មសេនា ឧបសម្ព័ន្ធ យម្យំទំ ជំពូកសម្មសម្បជ្ជយា
 ឧបសម្ព័ន្ធ វេទយំនិ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា
 តម្បិ ឧបសម្ព័ន្ធ ។ មោទា ឧបសម្ព័ន្ធ ចត្វា ឧបសម្ព័ន្ធ
 មោទាវិញ្ញាណំ ឧបសម្ព័ន្ធ មោទាសម្មសេនា ឧបសម្ព័ន្ធ
 យម្យំទំ មោទាសម្មសម្បជ្ជយា ឧបសម្ព័ន្ធ វេទយំនិ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ ឧបសម្ព័ន្ធ ។ ឃិ
 បស្សិ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយសម្បវេកោ ចត្តស្មិបិ ចិត្ត-
 ទូតិ ។ បេ ។ ចាបរិ ឥត្តន្តាយានិ បដាបាតិ ។

ជំពូក ជាគ្រឿងអន្តរាយ រស ជាគ្រឿងអន្តរាយ ជំពូកវិញ្ញាណ ជាគ្រឿង
 អន្តរាយ ជំពូកសម្ព័ន្ធសុ ជាគ្រឿងអន្តរាយ ទោបិវេទនាណា ជាសុខក្តិ
 ជាទុក្ខក្តិ មិនទុក្ខមិនសុខក្តិ ដែលកើតឡើង ព្រោះជំពូកសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ
 វេទនាទោះក៏ជាគ្រឿងអន្តរាយ ។ ចិត្តជាគ្រឿងអន្តរាយ ចម្រើនគ្រឿង
 អន្តរាយ មោទាវិញ្ញាណ ជាគ្រឿងអន្តរាយ មោទាសម្ព័ន្ធសុ ជាគ្រឿង
 អន្តរាយ ទោបិវេទនាណា ជាសុខក្តិ ជាទុក្ខក្តិ មិនទុក្ខមិនសុខក្តិ
 ដែលកើតឡើង ព្រោះមោទាសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ វេទនាទោះ ក៏ជាគ្រឿង
 អន្តរាយ ។ មូលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអាយសាវិក អ្នកចេះដឹង
 ឃើញយ៉ាងនេះ វេទនាឡើយណាយនឹងចក្ខុផង ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់
 ជា មន្តការវាទាភិក្ខុដ៏ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសភិក្ខុនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយគន្លេ

តស្ស្យទ្ធានំ

អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា
អភិញ្ញេយ្យំ បរិញ្ញេយ្យំ
បហានតំ សន្និកាតតំ
អភិញ្ញេយ្យំ(១) បរិញ្ញេយ្យំ
ឧបទ្កតំ ឧបស្សដ្ឋំ
វគ្គោ គេន បុព្វតីតិ ។

សឡាយគន្លេ ចល្លាសកំ បឋមំ ។

តស្ស្យទ្ធានំ

សុទ្ធវគ្គោ យមកោ ច
សត្វវគ្គដកចិ ច (២)
អនិច្ចវគ្គោ បញ្ញាសំ
បញ្ចនោ គេន បុព្វតីតិ ។

១ ឧ. ច. អភិញ្ញាតំ ។ ២ សុទ្ធវគ្គោ គោ បេតំ សត្វំ វគ្គំ ធិនាមំ ច ។ ម. សត្វំ វគ្គំ ធិនាមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយគន្លេ

ឧទ្ធាននៃអនិច្ចវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីរបស់ មិនទៀង ១ ជាទុក្ខ ១ មិនមែនជារបស់
ខ្លួន ១ ត្រូវដឹងជាក់ ១ ត្រូវកំណត់ដឹង ១ ត្រូវគលះបង់ ១
ត្រូវធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ ១ ត្រូវកំណត់ដឹងដោយប្រាកដដ៏ក្រៃ
លែង ១ ជាគ្រឿងបៀតបៀន ១ ជាគ្រឿងអន្តរាយ ១
ហេតុនោះ ទើបលោកចាត់ជា ១ វគ្គ ។

បឋមំ បឋមបល្លាសកៈពុទ្ធសឡាយគន្លេ ។

ឧទ្ធាននៃបឋមបល្លាសកៈនោះ គឺ

សុទ្ធវគ្គ ១ យមកវគ្គ ១ សត្វវគ្គ ១ ជរាវគ្គ ១ អនិច្ចវគ្គជា
កម្រប្រៀប ១ លោកចាត់ជាមួយបល្លាសកៈ តាមសឡាយ-
គន្លេនោះ ។

ទុតិយបណ្ណាសកំ

អវិជ្ជាវគ្គ

[៥៦] សាវត្ថិយំ ។ បេ ។ អថាទា អញ្ញតរោ ភិក្ខុ
យេន ភក្កវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា ភក្កវង្គំ អភិ-
វាទេត្វា ឯកមង្គំ ឯសីទំ ។ ឯកមង្គំ ឯសំឆោ ទោ
សោ ភិក្ខុ ភក្កវង្គំ ឯតទរោច កេនិ ទុ ទោ ភន្ត
ជាទតោ កេនិ បស្សតោ អវិជ្ជា បហិយតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជ-
តិទិ ។ ចក្កំ ទោ ភិក្ខុ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ
អវិជ្ជា បហិយតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ រូបេ អនិច្ចតោ ជាទ-
តោ បស្សតោ អវិជ្ជា បហិយតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ ចក្ក-
វិញ្ញាណំ ចក្កុសម្មស្សំ យម្បិទំ ចក្កុសម្មស្សប្បច្ច-
យ្ហា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុទិ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខ-
មសុទិ វា តម្បិ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ អវិជ្ជា
បហិយតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ ។ សោតិ យាទំ ជ្ជិវំ កាយិ
មទំ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ អវិជ្ជា បហិយតិ

ទុតិយបណ្ណាសកៈ

អវិជ្ជាវគ្គ

[៥៦] ក្រុងសាវត្ថិ ។ បេ ។ ត្រាតោៈ ភិក្ខុមួយរូបចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
ភាគ ហើយអន្ទុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអន្ទុយក្នុងទីសមគួរហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
បុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាក៏កើត
ឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុគ្គលកាលដឹង កាលឃើញ ឡូវភ្នែកជាមិនទៀង
ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាក៏កើតឡើង កាលដឹង កាលឃើញ ឡូវបូ
ជាមិនទៀង ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាក៏កើតឡើង កាលដឹង កាល
ឃើញ ឡូវចក្កវិញ្ញាណ ឡូវចក្កុសម្មស្ស ឡូវវេទនាៈពោះជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ ជាមិន
ទៀង ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាក៏កើតឡើង ។ កាលដឹង កាលឃើញ
ឡូវត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាភ កាយ ចិត្ត ជាមិនទៀង ទើបលះអវិជ្ជាបាន

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយគណវគ្គោ

វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតិ ធម្ម មោលវិញ្ញាណំ មោលសម្មស្សំ យម្បិ-
នំ មោលសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយេតិ សុខំ វា
នុក្កំ វា អនុក្កមសុខំ វា តម្បិ អនិច្ចតោ ជាទតោ
បស្សតោ អវិជ្ជា បហ័យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតិ ។ ឃី ទោ
ភិក្ខុ ជាទតោ ឃី បស្សតោ អវិជ្ជា បហ័យតិ វិជ្ជា
ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេមំ ។

[២៧] កតំ នុ ទោ កន្ត ជាទតោ កតិ បស្សតោ
សញ្ញាជនា បហ័យន្តិ ។ ចត្តិ ទោ ភិក្ខុវេ(១) អ-
និច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ សញ្ញាជនា បហ័យន្តិ រូប
អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ សញ្ញាជនា បហ័យន្តិ
ចក្កវិញ្ញាណំ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ សញ្ញា-
ជនា បហ័យន្តិ ចក្កសម្មស្សំ អនិច្ចតោ ជាទតោ
បុស្សតោ សញ្ញាជនា បហ័យន្តិ ។ បេ ។ យម្បិ ធម្ម
មោលសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយេតិ សុខំ វា
នុក្កំ វា អនុក្កមសុខំ វា តម្បិ អនិច្ចតោ ជាទតោ
បស្សតោ សញ្ញាជនា បហ័យន្តិ ។ ឃី ទោ ភិក្ខុវេ

១ ខ. ម. ភិក្ខុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយគណវគ្គោ

វិជ្ជាភិក្ខុវេ កាលដីនី កាលឃើញ ខ្ញុំធម៌ ខ្ញុំមោលវិញ្ញាណ ខ្ញុំ
មោលសម្មស្ស ខ្ញុំវេទនា ពោះជាសុខក្កំ ជាទុក្កក្កំ មិនទុក្កមិនសុខក្កំ
ដែលភិក្ខុវេនី ព្រោះមោលសម្មស្សជាបច្ច័យ ជាមិនទៀន ទើបលះ
បង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាភិក្ខុវេនី ។ ម្នាលភិក្ខុ បុគ្គលកាលដីនីយ៉ាង
នេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាភិក្ខុវេនី ។
ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[២៧] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលដីនីដូចម្តេច កាលឃើញ
ដូចម្តេច ទើបលះបង់សញ្ញាជនៈបាន ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បុគ្គល
កាលដីនី កាលឃើញ ខ្ញុំវិភូតជាមិនទៀន ទើបលះបង់សញ្ញាជនៈបាន
កាលដីនី កាលឃើញ ខ្ញុំរូបជាមិនទៀន ទើបលះបង់សញ្ញាជនៈបាន
កាលដីនី កាលឃើញ ខ្ញុំចក្កវិញ្ញាណជាមិនទៀន ទើបលះបង់សញ្ញា-
ជនៈបាន កាលដីនី កាលឃើញ ខ្ញុំចក្កសម្មស្សជាមិនទៀន ទើបលះបង់
សញ្ញាជនៈបាន ។ បេ ។ បុគ្គលកាលដីនី កាលឃើញខ្ញុំវេទនាពោះជា
សុខក្កំ ជាទុក្កក្កំ មិនទុក្កមិនសុខក្កំ ដែលភិក្ខុវេនី ព្រោះមោលសម្មស្សជា
បច្ច័យ ជាមិនទៀន ទើបលះបង់សញ្ញាជនៈបាន ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ

អវិជ្ជាត្តោ ចរាត

ជាទតោ ឯវិ បស្សតោ សញ្ញាជនា បហិយន្តិភិ ។
នុតិយំ ។

(៤៨) កង្កំ នុ ខោ កន្តោ ជាទតោ កង្កំ បស្សតោ
សញ្ញាជនា សមុត្តាភំ កន្តន្តិភិ ។ ធនុត្តំ ខោ ភិក្ខុវេ
អនត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ សញ្ញាជនា សមុត្តាភំ
កន្តន្តិ រូប ធនុត្តវិញ្ញាណំ ធនុត្តសម្មស្សំ យម្បិទំ ធនុ-
សម្មស្សប្បទ្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទំ វា នុត្តំ វា
អនុត្តមសុទំ វា តម្បិ អនត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ
សញ្ញាជនា សមុត្តាភំ កន្តន្តិ ។ សោតំ យាទំ ជិវិ
កាយំ មនំ ធម្មេ មនោវិញ្ញាណំ មនោសម្មស្សំ យម្បិទំ
មនោសម្មស្សប្បទ្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទំ វា
នុត្តំ វា អនុត្តមសុទំ វា តម្បិ អនត្តតោ ជាទតោ
បស្សតោ សញ្ញាជនា សមុត្តាភំ កន្តន្តិ ។ ឯវិ ខោ
ភិក្ខុវេ ជាទតោ ឯវិ បស្សតោ សញ្ញាជនា សមុត្តាភំ
កន្តន្តិភិ ។ តតិយំ ។

(៤៩) កង្កំ នុ ខោ កន្តោ ជាទតោ កង្កំ បស្សតោ
អាសវា បហិយន្តិភិ ។ បេ ។ ធនុត្តំ ។

អវិជ្ជាត្តោ ទី ១

បុគ្គលកាលជីវយានិខេ កាលឃើញយានិខេឯង ទើបលះបង់សញ្ញា-
ជនៈបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(៤៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលជីវដូចម្តេច កាល
ឃើញដូចម្តេច ទើបសញ្ញាជនៈរាលីងទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គល កាលជីវ កាលឃើញ ឡូក្ខកថាមិនមែនជាចេស័ខ្លួន ទើប
សញ្ញាជនៈរាលីងទៅបាន កាលជីវ កាលឃើញ ឡូរូប ចក្ខុវិញ្ញាណ
ចក្ខុសម្ព័ន្ធស្យ ឡូវេទនាខារជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
កើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ព័ន្ធជាច្រើន ថាមិនមែនជាចេស័ខ្លួន ទើប
សញ្ញាជនៈរាលីងទៅបាន ។ បុគ្គលកាលជីវ កាលឃើញ ឡូត្រាចៀក
ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត ធម៌ មនោវិញ្ញាណ មនោសម្ព័ន្ធស្យ ឡូវេទ-
នាខារជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះ
មនោសម្ព័ន្ធជាច្រើន ថាមិនមែនជាចេស័ខ្លួន ទើបសញ្ញាជនៈរាលីង
ទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលជីវយានិខេ កាលឃើញ
យានិខេឯង ទើបសញ្ញាជនៈរាលីងទៅបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(៤៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលជីវដូចម្តេច កាល
ឃើញដូចម្តេច ទើបលះបង់អាសវៈបាន ។ បេ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយកវគ្គោ

[៦០] ។ បេ ។ អានុសយា សមុត្តាភំ កច្ឆន្តិភំ ។ បេ ។

បញ្ចមំ ។

[៦១] ។ បេ ។ អនុសយា បហីយន្តិភំ ។ បេ ។

ចន្ទំ ។

[៦២] ។ បេ ។ អនុសយា សមុត្តាភំ កច្ឆន្តិភំ ។

ចក្កំ ទោ ភិក្ខុវេ អនត្តោតោ ជាទតោ បស្សតោ អនុ-
សយា សមុត្តាភំ កច្ឆន្តិ ។ បេ ។ សោតំ យាទំ
ជ្ជំ កាយំ មនិ ធម្មំ មោទាវិញ្ញាណំ មោទាសម្មស្សំ
យម្បិទំ មោទាសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតំ វេទយិតំ សុទ្ធំ
វា ទុក្ខំ វា អនុត្តមសុទ្ធំ វា ភម្បិ អនត្តោតោ ជាទតោ
បស្សតោ អនុសយា សមុត្តាភំ កច្ឆន្តិ ។ ឯវិ ទោ
ភិក្ខុវេ ជាទតោ ឯវិ បស្សតោ អនុសយា សមុត្តាភំ
កច្ឆន្តិភំ ។ សត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយកវគ្គ

[៦០] ។ បេ ។ ទើបអាសវៈលើងទៅបាន ។ បេ ។ ចប់ស្បត្តិ ទី ៥ ។

[៦១] ។ បេ ។ ទើបលះបង់អនុស័យបាន ។ បេ ។ ចប់ស្បត្តិ ទី ៦ ។

[៦២] ។ បេ ។ ទើបអនុស័យលើងទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ បុគ្គលកាលដឹង កាលឃើញ ឡើងក្នុងថាមិនមែនជាចេស្តខ្លួន
ទើបអនុស័យលើងទៅបាន ។ បេ ។ កាលដឹង កាលឃើញ ឡើង
ទៀត ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត ធម៌ មោទាវិញ្ញាណ មោទា-
សម្មស្ស ឡើងទោ ពោះជាសុទ្ធកិ ជាទុក្ខកិ មិនទុក្ខមិនសុទ្ធកិ ដែល
កើតឡើង ព្រោះមោទាសម្មស្សជាបច្ច័យ ថាមិនមែនជាចេស្តខ្លួន ទើប
អនុស័យលើងទៅបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល កាលដឹង
យ៉ាងនេះ កាលឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបអនុស័យលើងទៅបាន ។
ចប់ស្បត្តិ ទី ៧ ។

អវិញ្ញាណ បរមា

[៦៣] សត្វចាតាធម៌ញាយ រោ ភិក្ខុវេ ធម្មំ ទេ-
 សិស្សាមិ តំ សុណាមិ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ សត្វចា-
 តាធម៌ញាយ ធម្មោ ។ ចក្កុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជ-
 តិ ចក្កុវិញ្ញាណំ ភិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មស្ស ធម្មស្សប្បទូ-
 យា វេទនា ។ វិវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវា-
 កោ ចក្កុស្មិមិ ធិត្ធិទ្ធកិ រូបេសុមិ ធិត្ធិទ្ធកិ ចក្កុវិញ្ញា-
 ណមិ ធិត្ធិទ្ធកិ ចក្កុសម្មស្សមិ ធិត្ធិទ្ធកិ វេទនាយមិ
 ធិត្ធិទ្ធកិ ធិត្ធិទ្ធកិ វិវិដ្ឋតិ វិវិកា វិឌុទ្ធកិ វិមាគ្កុបវិញ្ញាតិ មេ
 ឧបាទានន្តិ បដាធាតិ ។ សោតញ្ច បដិច្ច សន្តេ ច ។
 យាទញ្ច បដិច្ច កន្ទេ ច ។ ជីវិតញ្ច បដិច្ច រសេ ច ។
 កាយញ្ច បដិច្ច ដោដ្ឋត្វេ ច ។ មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច
 ឧប្បជ្ជតិ មោវិញ្ញាណំ ភិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មស្ស ធម្មស្សប្បទូ-
 យា វេទនា ។ វិវិ បស្សំ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវាកោ

អវិញ្ញាណ ទី ១

[៦៣] ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ភពាគគន្ធិសំវេនិធិវិវេស
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ជីវិតវិវេស បាទានព័ន្ធកិ ដល់អ្នកព័ន្ធភ្យាយ អ្នក
 ព័ន្ធភ្យាយចូលរៀបចំវិវេសនោះចុះ ។ ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ ធម៌ដូចម្តេច
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីកំណត់ជីវិតវិវេស ។ ព្រោះគាស្រ័យ
 ចក្កុនិម្មេ ទើបចក្កុវិញ្ញាណកើតឡើង ប្រជុំនៃធម៌ព័ន្ធកិ (នេះ) ហៅ
 ថា វេស្សៈ វេទនាកើតមាន ព្រោះវេស្សៈជាចម្បើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ព័ន្ធភ្យាយ អរិយសាវកអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វែម
 ឡើយណាយនឹងចក្កុផង ឡើយណាយនឹងប្រេផង ឡើយណាយនឹង
 ចក្កុវិញ្ញាណផង ឡើយណាយនឹងចក្កុសម្មស្សផង ឡើយណាយនឹង
 វេទនាផង កាលបើឡើយណាយ វែមព្រាសចាកកម្រេក ព្រោះវេស
 ព្រាសចាកកម្រេក ចិត្តទើបចូលស្រឡះ អរិយសាវកនោះវែមដឹងច្បាស់
 ថា វេស្សៈវេទនាគាត់អញ្ចបានកំណត់ដឹងហើយ ព្រោះការចូលស្រឡះ ។
 ព្រោះគាស្រ័យត្រចៀកនឹងសំឡេង ។ ព្រោះគាស្រ័យច្រមុះនឹងក្លិន ។
 ព្រោះគាស្រ័យអណ្តាតនឹងរស ។ ព្រោះគាស្រ័យកាយនឹងជាដុំព្វៈ ។
 ព្រោះគាស្រ័យចិត្តនឹងធម៌ ទើបមោវិញ្ញាណកើតឡើង ប្រជុំនៃធម៌
 ព័ន្ធកិ (នេះ) ហៅថា វេស្សៈ វេទនាកើតមាន ព្រោះវេស្សៈជាចម្បើយ ។
 ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធភ្យាយ អរិយសាវកអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

មនស្សិមំ ចិត្តិន្ទតិ ធម្មេស្សមិ ចិត្តិន្ទតិ មោហវិញ្ញាណោមិ
 ចិត្តិន្ទតិ មោហសម្មស្សមិ ចិត្តិន្ទតិ វេទនាយមិ ចិត្តិន្ទតិ
 ចិត្តិន្ទំ វិជ្ជតិ វិភតា វិមុត្តតិ វិមោក្ខបរិញ្ញាតំ មេ ឧបា-
 នាទន្តិ បដាណាតំ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ សត្វបាណាទ-
 បរិញ្ញាយ ធម្មោតិ ។ អដ្ឋមំ ។

[៦២] សត្វបាណាទបរិយាណាយ វេ ភិក្ខុវេ

ធម្មំ ទេសំស្សមិ តំ សុណាថ ។ ភាគមោ ច
 ភិក្ខុវេ សត្វបាណាទបរិយាណាយ ធម្មោ ។ ចក្កញ្ច
 បដិក្ខ រូប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កវិញ្ញាណំ តំណំ
 សង្កតិ ជស្សោ ជស្សប្បដ្ឋយា វេទនា ។ ឯវំ បស្សំ
 ភិក្ខុវេ សុតវំ អរិយស្សវកោ ចក្កស្មិមិ ចិត្តិន្ទតិ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយនវគ្គ

វេទនឿយណាយ វិនិក្ខុផនំ រឿយណាយ វិនិចមិផនំ រឿយណាយ
 ទំនិមោតាញ្ញាណផនំ ឡើយណាយទំនិមោតាសម្ពុស្សផនំ ឡើយណាយ
 ទំនិវេទនាផនំ កាលបើឡើយណាយ វេទនប្រាសចាកតម្រេក ព្រោះ
 តែការប្រាសចាកតម្រេក ចិត្តាទិប្បប្រឡូះ អរិយសាវកនោះ វេទន
 ដឹងច្បាស់ថា ទុក្ខទានកត្តាអញ្ចុះកំណត់ដឹងហើយ ព្រោះការប្រ
 ឡូះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះនឹងឈ្លោះថា ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 កំណត់ដឹងនូវទុក្ខទានទាំងពួង ។ ចប់ស្សត ទី ៨ ។

[៦២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតទំនិសំដឹងនូវធម៌ដែលប្រព្រឹត្ត

ទៅ ដើម្បីគ្របសង្កត់នូវទុក្ខទានទាំងពួង ដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំង
 ឡាយ ចូរស្តាប់នូវធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដូចម្តេច
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្របសង្កត់នូវទុក្ខទានទាំងពួង ។ ព្រោះការស្រ័យ
 ចក្កនិងរូប ទើបចក្កវិញ្ញាណកើតឡើង ប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្លោះថាផស្សៈ
 វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយ-
 សាវកអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទនឡើយណាយទំនិចក្កផនំ

រូបេសុប្បិ ធិត្តំនុតិ ចក្កុវិញ្ញាណោបិ ធិត្តំនុតិ ចក្កុ-
 សម្មស្សេបិ ធិត្តំនុតិ វេទនាយបិ ធិត្តំនុតិ ធិត្តំនុតិ វិវដ្ឋតិ
 វិវតា វិមុត្តតិ វិហោក្កុបរិយាធិន្នំ មេ ឧបាទានន្តំ ម-
 ជាជាតិ ។ មេ ។ ជីវ្ហញ្ច មជ្ជិច្ច វសេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 ជីវ្ហវិញ្ញាណំ ។ មេ ។ មនេញ្ច មជ្ជិច្ច ចម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ឌិ សន្តតិ ជស្សោ ជស្សប្បទូយា
 វេទនា ។ ឯវិ មស្សំ កិក្កុវេ សុតវ អរិយស្សវេកោ
 មនស្សិបិ ធិត្តំនុតិ ចម្មេសុបិ ធិត្តំនុតិ មនោវិញ្ញាណោបិ
 ធិត្តំនុតិ មនោសម្មស្សេបិ ធិត្តំនុតិ វេទនាយបិ ធិត្តំនុតិ
 ធិត្តំនុតិ វិវដ្ឋតិ វិវតា វិមុត្តតិ វិហោក្កុបរិយាធិន្នំ មេ
 ឧបាទានន្តំ មជាជាតិ ។ អយំ វោ កិក្កុវេ សព្វចា-
 នានបរិយាទាបាយ ចម្មោតិ ។ ឯវិ ។

ខៀយណាយនិន្ទរូបទាំងឡាយផង ខៀយណាយនិន្ទចក្កវិញ្ញាណផង
 ខៀយណាយនិន្ទចក្កសម្មស្សផង ខៀយណាយនិន្ទវេទនាផង កាលបើ
 ខៀយណាយ វេទន៍ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកកម្រេក ចិត្ត
 ទើបច្របូច្រស្រឡះ អរិយសាវកនោះ វេទន៍ដឹងច្បាស់ថា ។ បុព្វាទកាគ្មាអញ្ច
 បានគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះការច្របូច្រស្រឡះ ។ មេ ។ ព្រោះអាស្រ័យ
 អណ្តាភនិន្ទវស ទើបជីវ្ហវិញ្ញាណកើតឡើង ។ មេ ។ ព្រោះអាស្រ័យ
 ចិត្តនិន្ទធម៌ ទើបមនោវិញ្ញាណកើតឡើង ប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្មោះថា
 វស្សៈ វេទនាកើតមាន ព្រោះវស្សៈជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់កិក្កុទាំងឡាយ
 អរិយសាវកអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទន៍ខៀយណាយនិន្ទ
 ចិត្តផង ខៀយណាយនិន្ទធម៌ផង ខៀយណាយនិន្ទមនោវិញ្ញាណផង
 ខៀយណាយនិន្ទមនោសម្មស្សផង ខៀយណាយនិន្ទវេទនាផង កាល
 បើខៀយណាយ វេទន៍ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកកម្រេក
 ចិត្តទើបច្របូច្រស្រឡះ អរិយសាវកនោះ វេទន៍ដឹងច្បាស់ថា ។ បុព្វាទកា-
 គ្មាអញ្ចបានគ្របសង្កត់ហើយ ព្រោះការច្របូច្រស្រឡះ ។ ម្ចាស់កិក្កុទាំង-
 ឡាយ នេះឯង ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្របសង្កត់នូវបុព្វាទទាំង-
 ពួង ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៦៥) សត្វហានាធម៌យានាតាយ វេ កិក្ខុវេ ធម្មិ
 ទេសិស្សាមិ តំ សុណាម ។ កតមោ ច កិក្ខុវេ
 សត្វហានាធម៌យានាតាយ ធម្មោ ។ តំ កិ មញ្ញាម
 កិក្ខុវេ ធម្មំ ធម្មំ វា អធម្មំ វាតិ ។ អធម្មំ ករុណ ។ យំ
 មធាធម្មំ ធម្មំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ធម្មំ ករុណ ។ យំ
 មធាធម្មំ ធម្មំ វិបរិណាមធម្មំ កាលំ ធម្មំ តំ សមុ-
 បស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 ទោ ហេតំ ករុណ ។ រុទា ។ មេ ។ ធម្មវិញ្ញាណំ ធម្មំ
 វា អធម្មំ វាតិ ។ អធម្មំ ករុណ ។ ធម្មសម្មស្សោ
 ធម្មោ វា អធម្មោ វាតិ ។ អធម្មោ ករុណ ។ យម្បំធម្មំ
 ធម្មសម្មស្សប្បវុយា ឧប្បជ្ជតិ វេធយតំ សុខំ វា
 ធម្មំ វា អធម្មុមសុខំ វា តម្បំ ធម្មំ វា អធម្មំ
 វាតិ ។ អធម្មំ ករុណ ។ សោតំ យាធម្មំ ធម្មំ កាយោ
 មធា ធម្មា មធាវិញ្ញាណំ មធាសម្មស្សោ យម្បំធម្មំ
 មធាសម្មស្សប្បវុយា ឧប្បជ្ជតិ វេធយតំ សុខំ វា
 ធម្មំ វា អធម្មុមសុខំ វា តម្បំ ធម្មំ វា អធម្មំ វាតិ ។

(៦៥) ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជាតិ កថាគតនឹងសំដែងខ្លួនដែល
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគ្របសង្កត់ខ្លះៗទាញទាញពាក់ព័ន្ធ ដល់អ្នកពុទ្ធជាតិ អ្នក
 ពុទ្ធជាតិ ចូរស្តាប់ខ្លួននោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជាតិ ធម៌ដូច
 ម្តេច ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្របសង្កត់ខ្លះៗទាញទាញពាក់ព័ន្ធ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុពុទ្ធជាតិ អ្នកពុទ្ធជាតិ សំគាល់ខ្លះសេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្នុង
 ទៀងព្រមទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង
 របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញរបស់
 នោះថា ខ្លះរបស់កញ្ច ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដូច្នោះ វែរ
 ឬ ។ មិនគួរនឹងយល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ រូប ។ មេ ។ ចក្ក-
 វិញ្ញាណទៀងព្រមទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចក្កសម្ព័ន្ធស្ស
 ទៀងព្រមទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះវេទនាណា ពោះជា
 សុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ព័ន្ធស្ស
 ជាបច្ច័យ វេទនានោះទៀងព្រមទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។
 ក្រាបៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត ធម៌ មធាវិញ្ញាណ មធា-
 សម្ព័ន្ធស្ស វេទនាណាពោះជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះមធាសម្ព័ន្ធស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះទៀងព្រមទៀង ។

អធិដ្ឋំ កន្ត ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ កន្ត ។ យំ បដាធិដ្ឋំ ទុក្ខំ វិបរិណាម-
 ធិដ្ឋំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតិ ឯតំ មម ឯ-
 សោហមស្សំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ យោតិ
 កន្ត ។ ឯវិ បស្សិ កិត្តវេ សុតវា អរិយស្សាវកោ
 ចក្កុស្មីបំ ធិត្ថំន្តតិ រូបេសុបំ ធិត្ថំន្តតិ ធម្មវិញ្ញា-
 ណោបំ ធិត្ថំន្តតិ ចក្កុសម្មស្សបំ ធិត្ថំន្តតិ យម្បំទំ
 ចក្កុសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេនយំតិ សុខំ វា
 ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តស្មីបំ ធិត្ថំន្តតិ ។ មេ ។
 ជីក្ខុយបំ ធិត្ថំន្តតិ រសេសុបំ ធិត្ថំន្តតិ ជីក្ខុវិញ្ញា-
 ណោបំ ជីក្ខុសម្មស្សបំ យម្បំទំ ជីក្ខុសម្មស្សប្បទូ-
 យា ឧប្បជ្ជតិ ។ មេ ។ មធស្មីបំ ធិត្ថំន្តតិ ធម្មេសុបំ
 ធិត្ថំន្តតិ មធមាវិញ្ញាណោបំ ធិត្ថំន្តតិ មធមោសម្មស្សបំ

មិនទៀន៖ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀន របស់នោះជាទុក្ខឬ
 ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀន ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះជា គុះរបស់
 អញ គុះជាអញ គុះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរ ។ មិនគួរនឹង
 យល់ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនឹងឡាយ អរិយសាវ័កអ្នកចេះ
 នឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វែមនឿយណាយនឹងចក្កផង ទៀយ
 ណាយនឹងប្រផង ទៀយណាយនឹងចក្កវិញ្ញាណផង ទៀយណាយនឹង
 ចក្កសម្ពុស្សផង នោះវេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី
 ដែលកើតទៀន ព្រោះចក្កសម្ពុស្សជាច្រើន ក៏វែមនឿយណាយនឹង
 វេទនានាផង ។ មេ ។ វែមនឿយណាយនឹងអណ្តាតផង ទៀយ
 ណាយនឹងរសផង ទៀយណាយនឹងជីក្ខុវិញ្ញាណផង ទៀយណាយ
 នឹងជីក្ខុសម្ពុស្សផង វេទនាណា កើតទៀន ព្រោះជីក្ខុសម្ពុស្សជា
 ច្រើន ។ មេ ។ វែមនឿយណាយនឹងចក្កផង ទៀយណាយនឹងធម៌ផង
 ទៀយណាយនឹងមាវិញ្ញាណផង ទៀយណាយនឹងមោសម្ពុស្សផង

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សង្ឃាយនវគ្គោ

យម្បិទំ មយោសម្មស្សរុទ្ធាយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតិ សុទ្ធំ
វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា ភស្មិបិ ធិត្ថំ ធិត្ថំ ធិត្ថំ
វិវជ្ជតិ វិវាតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ
ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយេ កតិ
កាណិយេ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាបិ មជាធាតិ ។ អយំ ទោ
ភិក្ខុវេ សព្វទាណាធមរិយោនាហាយ ធម្មោតិ ។ ធសមំ ។

អវិជ្ជាវត្ថោ បរមេ ។

ឥស្សីទ្ធានំ

- អវិជ្ជា សញ្ញាជនា ទ្វេ
- អសវេទ ទ្វេ វុត្តា
- អនុសយា អបរេ ទ្វេ
- បរិញ្ញា ទ្វេ បរិយាទិន្នា(១)
- វត្តោ តេន បវុត្តតិ ។

១ ១. ម. បរិយាទិន្នំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សង្ឃាយនវគ្គោ

ខោរវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាវុត្តក្តី មិនខុកមិនសុខក្តី ដែលកើត
ឡើង ព្រោះមនោសម្ពុស្សជាបច្ច័យ ក៏វែងឡើយណាយទីវវេទនាខោះ
ផង កាលបើឡើយណាយ វែងព្រាសចាកកម្រេក ព្រោះវេកព្រាស
ចាកកម្រេក ចិត្តទ័យរូបស្រឡះ ។ កាលបើចិត្ត រូបស្រឡះហើយ
ញាណ ក៏កើតឡើងថា ចិត្ត (របស់ភាគាអញ) រូបស្រឡះហើយ ។
អរិយសាវ័កខោះ វែងដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់ភាគាអញ) អស់ហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌ភាគាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចភាគាអញបាន
ធ្វើស្រេចហើយ មត្តការវាភិច្ចដវៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះ
ទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់កិច្ចទាំងឡាយ នេះឯងជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីគ្របសណ្តិតឲ្យទុបាទានទាំងពួង ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់អវិជ្ជាវត្ថុ ទី ១ ។

ទុទ្ធាននៃអវិជ្ជាវត្ថុនោះ គឺ

- វិយាយអតិអវិជ្ជា ១ សញ្ញាជនៈពីរលើក ភាសវៈពីរលើក
- អនុស័យពីរលើក ការកំណត់ដឹង ១ ធម៌គ្របសណ្តិតពីរលើក
- ហេតុខោះ ទើបលោកចាត់ជាមួយវត្ថុ ។

មិត្តជាលវិត្ត

[៦៦] សាវត្ថុវិទានី ។ អដទោ អាយស្មា មិត្ត.

ជាលោ យេន កកវា ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ចំសិវោ ទោ

អាយស្មា មិត្តជាលោ កកវន្តំ ឯកទេវេច ឯកវិហារី ឯ.

កវិហារីតិ កន្តេ វុរុតិ កិត្តាវតា ទុ ទោ កន្តេ ឯកវិ.

ហារី ហោតិ កិត្តាវតា ច បន សនុតិយវិហារី ហោ.

តិ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល ចក្កវិញ្ញយ្យា រុទា វដ្ឋា

កត្តា មនាហា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា វដ្ឋិយា តព្វ

វិត្តុ អតិទន្តតិ អតិវនតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តិ

អតិទន្តតោ អតិវនតោ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ

នន្តំ នន្តិយា សតិ សារកោ ហោតិ សារកេ សតិ

មិត្តជាលវិត្ត

[៦៦] និពានក្នុងក្រុងសាវត្ថុ ។ ត្រាពោះ ព្រះមិត្តជាលៈមាន

កាយ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះមិត្តជាលៈមាន

កាយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ប្រាថ្នាចង់ចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ

ជា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យគេតែងនិយាយថា បុគ្គលមានប្រក្រតី

នៅម្នាក់ឯង មានប្រក្រតីនៅម្នាក់ឯងដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ

បុគ្គលមានប្រក្រតីនៅម្នាក់ឯង តើដោយហេតុដូចម្តេច ចំណែកបុគ្គល

មានប្រក្រតីនៅម្នាក់ឯងម្រប់ពីរ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់

មិត្តជាលៈ មានប្រគំនិទ្យាយ ដែលបុគ្គលគប្បីជំនិច្ចាស់ ដោយភ្នែក

ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីតាមចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប

ដោយកាម ជាទីត្រេកអរ បើកិច្ចត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្ត

ចំពោះប្រពន្ធ កាលភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះ

ប្រពន្ធ សេចក្តីត្រេកត្រអាល រមែងកើតឡើង កាលបើមានសេច-

ក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីប្រាថ្នាក៏មាន កាលបើមានសេចក្តីប្រាថ្នា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធាបដិសន្ធិ

សញ្ញាតោ ហោតិ ។ ទន្ធិសញ្ញាជនសំយុត្តោ ទោ
 មិគជាល ភិក្ខុ សនុតិយវិហារីតិ វុត្តតិ ។ បេ។ សន្តិ
 ទោ មិគជាល ជិន្ន វិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ។ មាណ
 វិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មជាតា មិយរុតា
 កាម្មបសញ្ញាតា រជជីយា តត្ថោ ភិក្ខុ អភិទន្ធិតិ
 អភិវនតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិ
 ទន្ធិតោ អភិវនតោ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ជតិ
 ទន្ធិ ទន្ធិយា សតិ សារាតោ ហោតិ សារាតេ សតិ
 សញ្ញាតោ ហោតិ ។ ទន្ធិសញ្ញាជនសំយុត្តោ ទោ
 មិគជាល ភិក្ខុ សនុតិយវិហារីតិ វុត្តតិ ។ ឃី វិហារី
 ច មិគជាល ភិក្ខុ តំញាមិ អរញ្ញវនបន្ទាមិ បន្ទាមិ
 សេនាសនាមិ បដិសេវតិ អប្បសន្ទាមិ អប្បនិក្សេ
 សាមិ វិជទន្ធាមិ មនុស្សកហៈសយ្យកាមិ បដិ
 សណ្ឋានសារុប្បាមិ អថទោ សនុតិយវិហារីតិ វុត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធាបដិសន្ធិ

សំយោជនៈកំមាទ ។ ម្នាលមិគជាលៈ ភិក្ខុដែលជាប់ពាក់ដោយចំណង
 គឺសេចក្តីត្រេកត្រអាលហ្នឹងឯង ហៅថាអ្នកមានប្រក្រតិទៅម្តេចជាគម្រប់
 ពីរ ។ បេ។ ម្នាលមិគជាលៈ មានសេដ្ឋន្ត្រូវដឹងដោយអណ្តាត ។ បេ។
 មានធម្មាម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីត្រេកអរ
 បើភិក្ខុត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះធម៌នោះ កាលភិក្ខុនោះ ត្រេក
 អរ សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះធម៌នោះ សេចក្តីត្រេកត្រអាល វែងកើត
 ឡើង កាលបើមានសេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីប្រាថ្នាកំមាទ កាល
 បើសេចក្តីប្រាថ្នាមាន សំយោជនៈកំមាទ ។ ម្នាលមិគជាលៈ ភិក្ខុ
 ដែលជាប់ពាក់ដោយចំណងគឺសេចក្តីត្រេកត្រអាលហ្នឹងឯង ហៅថាអ្នក
 មានប្រក្រតិទៅម្តេចជាគម្រប់ពីរ ។ ម្នាលមិគជាលៈ ភិក្ខុ ដែលមាន
 ចម្លងគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ ទុកជាទៅក្នុងទិសេហសនៈស្ងាត់ ដែលតាំង
 នៅក្នុងវិប្បត្តច្រាំង ដាក់ទ្រង់មានសំឡេងភិប មានសម្លឹកភិក្ខុភិប
 មិនមានខ្យល់ គួរដល់អំពើស្ងាត់ក៏ប៉ាន់របស់មនុស្ស គួរដល់ការពូន
 សម្លឹកដោយ ក៏នៅតែហៅថា អ្នកមានប្រក្រតិទៅម្តេចជាគម្រប់ពីរ ។

មិត្តជាលវន្ត ទុតិយោ

តំ កំស្ស ហេតុ ។ តណ្ហា ហិស្ស ធុតិយោ សាស្ស
អប្បហំនា តស្មា សធុតិយវហារីតិ វុច្ចតិ ។

(៦៧) សន្តិ ច ទោ មិត្តជាល ធុត្តវិញ្ញយ្យា
វុចា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយ្យុចា កាម្មមសញ្ញិតា
រជធីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ ហកំទទ្ធតិ ហកំវនតំ ន អន្លោ-
សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អនកំទទ្ធតោ អនកំវនតោ អ-
នន្លោសាយ តិដ្ឋតោ នន្តំ វិវុដ្ឋតិ នន្តិយា អសតិ
សារាភោ ន ហោតិ សារាភេ អសតិ សញ្ញាភោ
ន ហោតិ ។ នន្តិសញ្ញាជនវសីយុត្តោ ទោ មិត្តជាល
ភិក្ខុ ឯកវហារីតិ វុច្ចតិ ។ ថេ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល
ជិត្តវិញ្ញយ្យា រសា ។ ថេ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល
មនោវិញ្ញយ្យា នម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយ្យុចា

មិត្តជាលវន្ត ទី ២

ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះមានតណ្ហាជាកម្រប់ពីរ
ឯតណ្ហានោះឯង ភិក្ខុនោះមិនបានលះបង់ហើយ ព្រោះហេតុនោះ បាន
ជាហៅថា អ្នកមានប្រក្រតីនៅម្តេគ្នាជាកម្រប់ពីរ ។

(៦៧) ម្ចាស់មិត្តជាល: មានច្រវែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយភ្នែក
ដែលជាច័ត្រាថ្ម ជាចំពេញចិត្ត ជាចំភាប់ចិត្ត ជាច័ស្រឡាញ់ ច្រកប
ដោយកាម ជាចំត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្ត
ចំពោះរូបនោះទេ កាលភិក្ខុនោះ មិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនជាប់
ចិត្ត ចំពោះរូបនោះ សេចក្តីត្រេកត្រអាលគំលែត់ទៅ កាលបើមិនមាន
សេចក្តីត្រេកត្រអាល សេចក្តីប្រាថ្នាក៏មិនមាន កាលបើមិនមានសេចក្តី
ប្រាថ្នា សំយោជនៈក៏មិនមាន ។ ម្ចាស់មិត្តជាល: ភិក្ខុដែលរួចចាកចំ-
ណងគឺសេចក្តីត្រេកត្រអាលហ្នឹងឯង ហៅថាអ្នកមានប្រក្រតីនៅម្នាក់ឯង
។ ថេ ។ ម្ចាស់មិត្តជាល: មានសេវដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត
។ ថេ ។ ម្ចាស់មិត្តជាល: មានធម្មាម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយ
ចិត្ត ដែលជាច័ត្រាថ្ម ជាចំពេញចិត្ត ជាចំភាប់ចិត្ត ជាច័ស្រឡាញ់

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយស្ស សឡាយនវវិញ្ញា

កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា តព្វោ ភិក្ខុ ចាភិទទ្គតិ
 ចាភិវនតិ ឧ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អនភិទទ្គ-
 តោ អនភិវនតោ អនន្លោសាយ តិដ្ឋតោ ធន្និ ធិ-
 វុជ្ឈតិ ធន្និយា អសតិ សារតោ ឧ ហោតិ សារតេ
 អសតិ សញ្ញាតោ ឧ ហោតិ ។ ធន្និសញ្ញាជនវិសំ-
 យុត្តោ(១) ហោ មិត្តជាល ភិក្ខុ ឯកវិហារីតិ វុទ្ធពិ ។
 ឯវិវិហារី ឧ មិត្តជាល ភិក្ខុ កិញ្ចាចិ កាមន្តេ វិហារតិ
 អាកន្តោ ភិក្ខុហិ ភិក្ខុធិហិ ឧបាសគេហិ ឧបា-
 សិកាហិ វជ្ជហិ វជមហាមត្តេហិ តិគ្គិយេហិ តិគ្គិយ-
 ស្សាវគេហិ អនទោ ឯកវិហារីតិ វុទ្ធពិ ។ តំ កំស្ស
 ហេតុ ។ តណ្ហា ហិស្ស ទុតិយា សាស្ស(២) បហិចា
 តស្មា ឯកវិហារីតិ វុទ្ធពិ ។ បមមិ ។

១ ម. ធន្និសំយោនវិញ្ញយុត្តោ ហោ ។ ២ ម. សាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយដ្ឋនិកាយ សឡាយនវវិញ្ញា

ប្រកបដោយភាម គួរជាទីក្រេកអរ បើភិក្ខុ មិនក្រេកអរ មិនសា-
 សើរ មិនជាប់ចិត្ត ចំពោះធម៌នោះទេ កាលភិក្ខុនោះ មិនក្រេកអរ
 មិនសាសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹងធម៌នោះ សេចក្តីក្រេកក្រពាលកំលែងទៅ
 កាលបើមិនមានសេចក្តីក្រេកក្រពាល សេចក្តីប្រាថ្នាក៏មិនមាន កាល
 បើមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា សំយោជនៈក៏មិនមាន ។ ម្ចាស់មិត្តជាលៈ
 ភិក្ខុ ដែលរួចចាកចំណងគឺសេចក្តីក្រេកក្រពាល ហៅជាអ្នកមានប្រក្រតី
 ទៅម្នាក់ឯង ។ ម្ចាស់មិត្តជាលៈ ភិក្ខុមានប្រក្រតីទៅយ៉ាងនេះ ទុកជា
 ទៅក្នុងស្រុកច្រឡំច្រឡំ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនិ ទុបាសក ទុបាសិកា
 ពួកស្តេចនិងគាតាភ្នំជំរុំរបស់ស្តេច ពួកភិក្ខុនិងសាវ័ករបស់ភិក្ខុនិដោយ
 កំនៅតែហៅថា អ្នកមានប្រក្រតីទៅម្នាក់ឯង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា ភិក្ខុនោះមានគណ្តា ជាគម្រប់ពីរមែន តែគណ្តា
 នោះ ភិក្ខុនោះបានលះបង់ហើយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាហៅថា អ្នក
 មានប្រក្រតីទៅម្នាក់ឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(៦៨) អថទោ អាយស្មា មិត្តជាលោ យេន កកវា
 តេនុបសន្តិមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ធិសិដ្ឋោ ទោ អាយ-
 ស្មា មិត្តជាលោ កកវន្តំ ឯតទរោច សាទុ មេ កន្ត
 កកវា សន្តិត្តេន ធម្មំ នេសេតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ
 សុត្វា ឯកោ វុបកាដ្ឋា អប្បមត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ
 វិហរេយ្យន្តិ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល ធម្មវិញ្ញយ្យា រូថា
 ឥដ្ឋា កត្តា មទាទា បិយរូថា កាម្មបសន្តិតា រជនីយា
 តញ្ចោ ភិក្ខុ អភិទទ្ទតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ
 តស្ស តិ អភិទទ្ទតោ អភិវទតោ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតោ
 ឧប្បដ្ឋតិ ធនិ ធនិសមុទយា ទុក្ខសមុទយោ មិត្តជា-
 លាតិ វទាមិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល ធម្មវិញ្ញយ្យា
 រសា ។ បេ ។ សន្តិ ទោ មិត្តជាល មទោវិញ្ញយ្យា
 ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មទាទា បិយរូថា កាម្មបសន្តិតា

(៦៨) គ្រោះនោះ ព្រះមិត្តជាលៈមានកាយ ចូលទៅកាលព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះមិត្តជាលៈមានកាយ អង្គុយក្នុងទីសម-
 គួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ផ្សំចូរថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាព្រាស សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
 ធម៌ដោយសន្តិបដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបើបានស្តាប់ធម៌ចេសព្រះមាន
 ព្រះភាគហើយ នឹងជាបុគ្គលខ្នាក់ឯង ចៀសចេញឥតពួក មិនបានប្រ-
 មាទ មានព្យាយាមជារឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលមិត្តជាលៈ មានរូប ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយភ្នែក
 ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម ជាទីត្រេកអរ បើកុំត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះរូប
 នោះ កាលកិត្តនោះ ត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះរូបនោះ សេចក្តី
 ត្រេកត្រកាលក៏កើតឡើង ម្នាលមិត្តជាលៈ តថាគតពោលថា ការកើត
 ឡើងនៃកងទុក្ខ មកពីហេតុកើតឡើងនៃសេចក្តីត្រេកត្រកាល ។ បេ ។
 ម្នាលមិត្តជាលៈ មានរសដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត ។ បេ ។
 ម្នាលមិត្តជាលៈ មានធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ដែលជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយគណនី

រដំបីយោ តញ្ចុ ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិវទតិ អន្លោសាយ
តិដ្ឋតិ តស្ស តិ អភិទទ្ធតោ អភិវទតោ អន្លោសាយ
តិដ្ឋតោ ឧប្បជ្ឈតិ ទន្តំ ទន្តិសមុទយោ ទុក្ខសមុទយោ
មិគជាលាតិ វទាមិ ។

(៦៧) សន្តិ ទោ មិគជាល ចក្កវិញ្ញយ្យា រូចា

ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយ្យោតិកាម្មមសញ្ញិតា រដំបីយោ
តញ្ចុ ភិក្ខុ ធាតិទទ្ធតិ ធាតិវទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ
តស្ស តិ អភិទទ្ធតោ អភិវទតោ អន្លោសាយ
តិដ្ឋតោ ទន្តំ ឧប្បជ្ឈតិ ទន្តិវិវេទា ទុក្ខវិវេទោ មិគ-
ជាលាតិ វទាមិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ មិគជាល ជីក្ក-
វិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។ សន្តិ ទោ មិគជាល មនោ-
វិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយ្យោតិកាម្មម-

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយគណនី

ជាទីក្រេតកា បើកិក្កក្រេតកា សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះធម៌នោះ កាល
កិក្កនោះ ក្រេតកា សរសើរ ជាប់ចិត្តចំពោះធម៌នោះ សេចក្តីក្រេត
ក្រាលក៏កើតឡើង ខ្នាលមិគជាលៈ គឺថាគតពោលថា ការកើតឡើង
នៃកងទុក្ខ មកពីហេតុកើតឡើងនៃសេចក្តីក្រេតក្រាល ។

(៦៧) ខ្នាលមិគជាលៈ មានរូបដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយភ្នែក

ជាទីប្រាជ្ញ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីតាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម ជាទីក្រេតកា បើកិក្កមិនក្រេតកា មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹងរូប
នោះទេ កាលកិក្កនោះ មិនក្រេតកា មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹងរូបនោះ
សេចក្តីក្រេតក្រាល មិនលេត់ទៅ ខ្នាលមិគជាលៈ គឺថាគតពោល
ថា ការលេត់ទៅនៃកងទុក្ខ មកពីហេតុលេត់ទៅនៃសេចក្តីក្រេតក្រាល
។ បេ ។ ខ្នាលមិគជាលៈ មានរស ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត
។ បេ ។ ខ្នាលមិគជាលៈ មានធម៌ ដែលត្រូវដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ជាទី
ប្រាជ្ញ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីតាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម

មិត្តជាលវិញ្ញាណ

សញ្ញាតា រជនីយោ តញ្ចេ ភិក្ខុ បាភិទទ្ធកំ បាភិវនតំ
អនុជ្ឈាសាយ តិដ្ឋតំ តស្ស តំ អនភិទទ្ធតោ អន-
ភិវនតោ អនុជ្ឈាសាយ តិដ្ឋតោ ទទ្ធិ វិជ្ជាស្ស ទទ្ធិ វិ-
រោជា ទុក្ខវិរោជា មិត្តជាលាភិ វនាមីតំ ។

[៧០] អថ(១) អាយស្មា មិត្តជាលោ ភគវតោ
ភាសិតំ អភិទទ្ធិត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ
អភិវនតោ បទត្តំណី កត្វា បញ្ញាមិ ។ អថ(២) អា-
យស្មា មិត្តជាលោ ឃិកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អាតាមិ
បហិតតោ វិហារន្តោ ទ មិវស្សវ័យស្សត្វាយ កុលបុត្តា
សម្មនេវ អការស្មា អនការិយំ បទ្ធនន្តំ តនទុក្ខំ ព្រហ្ម-
ចរិយបរិយោសាទិ ទិដ្ឋេវ ធម្ម សយំ អភិញ្ញា សន្តិ-
កត្វា ឧបសម្មជ្ជ វិហារតិ(១) ទំណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្ម-

១ ១. វិហារំ ។

មិត្តជាលវិញ្ញាណ

ជាទីក្រេកអរ បើកិច្ចមិនក្រេកអរ មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹងធម៌
នោះទេ កាលកិច្ចនោះមិនក្រេកអរ មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹងធម៌
នោះ សេចក្តីក្រេកក្រអាលរមែងលេចទៅ ម្ចាស់មិត្តជាលៈ គយគន
ពោលថា ការលេចទៅនៃកងទុក្ខ មកពីហេតុលេចទៅនៃសេចក្តីក្រេក
ក្រអាល ។

[៧០] គ្រានោះ ព្រះមិត្តជាលៈមានអាយុ ក្រេកអរអនុមោទនា
នូវភាសិត បេសព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏ក្រោកអំពីភាសនៈ ថ្វាយ
បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្សិណព្រះហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ ។
លំដាប់នោះ ព្រះមិត្តជាលៈមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសចេញ
អំពីក្នុង ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងជុំតក់ដៅតិរលេស
មានចិត្តបូករកទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
សម្រេច នូវទីបំផុតព្រហ្មចរិយៈ មិនមានគុណជាករដទៃលើសលុបជាន់
ដែលជាទីក្រំការរបស់ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះចូលដោយប្រពៃ
ដោយប្រាជ្ញាជំរិតក្រំលន់ ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបុណ្យខ្លះ ហើយសម្រេច
សម្រាន្តទៅ ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជិតអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈភាគ

ចរិយំ កាតំ ករណីយំ ចាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ អត្តញ្ញា-
សិ ។ អញ្ញាតោ ច បទាយស្មា មិគជាលោ អរហតំ
អហោសីតិ ។ ទុតិយំ ។

[៧១] ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគាហោ វិហារតិ
វេទ្យុវេន កលទ្ធករិកំវេ ។ អថទោ អាយស្មា ស-
មិទ្ធិ យេន ភគវា ។ បេ ។ កកវទ្ធិ ឯតទរោច មារោ
មារោតិ កន្តេ វុទ្ធិតិ កត្តាវតា ទុ ទោ កន្តេ មារោ
វា អស្ស មារម្បញ្ញត្តិ វាតិ ។ យត្ថុ ទោ សមិទ្ធិ អត្ថុ
ចក្កុ អត្ថុ វុទា អត្ថុ ចក្កុវិញ្ញាណំ អត្ថុ ចក្កុវិញ្ញាណ-
វិញ្ញាតញ្ញា ធម្មា អត្ថុ តត្ថ មារោ វា មារម្បញ្ញត្តិ វា ។
អត្ថុ សោតំ អត្ថុ សទ្ធា អត្ថុ សោតវិញ្ញាណំ អត្ថុ សោ-
តវិញ្ញាណវិញ្ញាតញ្ញា ធម្មា អត្ថុ តត្ថ មារោ វា មារម្ប-
ញ្ញត្តិ វា ។ អត្ថុ យាដំ អត្ថុ តត្ថា អត្ថុ យាដិវិញ្ញាណំ

អញ្ញាតោទៅច្រើនហើយ សោឡសកិច្ច អញ្ញាតោទៅធ្វើស្រេចហើយ
មគ្គការពាក្យដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
ឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះមិគជាលៈមានអាយុ ក៏
បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[៧១] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ឥតក្នុងវត្តាវឡូវមៃ
ជាលទ្ធករិកំវេន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រាទោះ ព្រះសមិទ្ធិមាន
អាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បានគ្រាបបង្គំទូលព្រះ
មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យភេតនិយាយថា
មារ មារ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មារ បូសេចក្តីបញ្ញតិថាមារ ដោយ
ហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ ខ្មាលសមិទ្ធិ ទិណមានចក្ក មានរូប មាន
ចក្កវិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណ ទីនោះក៏មានមារ
បូសេចក្តីបញ្ញតិថាមារ ។ មានគ្រូទៀត មានសំឡេង មានសោត-
វិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយសោតវិញ្ញាណ ទីនោះក៏មានមារ
បូសេចក្តីបញ្ញតិថាមារ ។ មានច្រមុះ មានក្លិន មានយានវិញ្ញាណ

មិត្តជាលវិញ្ញាណ ទុតិយោ

អន្តិ យា ធាវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា ធម្មា អន្តិ តត្វ មារោ វា
 មារប្បញ្ញត្តិ វា ។ អន្តិ ជីវិត្ត អន្តិ វសា អន្តិ ជីវិត្ត-
 វិញ្ញាណំ អន្តិ ជីវិត្តវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា ធម្មា អន្តិ តត្វ
 មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ វា ។ អន្តិ កាយោ អន្តិ ដោដ្ឋញ្ញា
 អន្តិ កាយវិញ្ញាណំ អន្តិ កាយវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា ធម្មា
 អន្តិ តត្វ មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ វា ។ អន្តិ មនោ អន្តិ
 ធម្មា អន្តិ មនោវិញ្ញាណំ អន្តិ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា
 ធម្មា អន្តិ តត្វ មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ វា ។

[៧២] យន្ត ច ទោ សម្មិដ្ឋិ ទន្តិ ចក្កុ ទន្តិ រុទា
 ទន្តិ ចក្កុវិញ្ញាណំ ទន្តិ ចក្កុវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា ធម្មា
 ទន្តិ តត្វ មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ វា ។ បេ ។ ទន្តិ ជីវិត្ត
 ទន្តិ វសា ទន្តិ ជីវិត្តវិញ្ញាណំ ទន្តិ ជីវិត្តវិញ្ញាណាវិញ្ញា-
 ណតត្វា ធម្មា ទន្តិ តត្វ មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ វា ។ បេ ។
 ទន្តិ មនោ ទន្តិ ធម្មា ទន្តិ មនោវិញ្ញាណំ ទន្តិ មនោ-
 វិញ្ញាណាវិញ្ញាណតត្វា ធម្មា ទន្តិ តត្វ មារោ វា មារប្បញ្ញត្តិ
 វា ។ វតិ ។ វតិយំ ។

មិត្តជាលវិញ្ញាណ ទី ២

មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយឃានវិញ្ញាណ ទីនោះ ក៏មានមារប្បសចក្ក
 បញ្ញត្តិថាមារ ។ មានអណ្តក មានវស មានជីវិតវិញ្ញាណ មាន
 ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយជីវិតវិញ្ញាណ ទីនោះ ក៏មានមារ ប្បសចក្កបញ្ញត្តិ
 ថាមារ ។ មានកាយ មានវ្យញ្ញ មានកាយវិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹង
 ដោយកាយវិញ្ញាណ ទីនោះ ក៏មានមារប្បសចក្កបញ្ញត្តិថាមារ ។ មាន
 ចិត្ត មានធម៌ មានមនោវិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ-
 វិញ្ញាណ ទីនោះ ក៏មានមារប្បសចក្កបញ្ញត្តិថាមារ ។

[៧២] មាលសម្មិដ្ឋិ ចំណែកខាងទិណមិនមានចក្ក មិនមាន
 រូប មិនមានចក្កវិញ្ញាណ មិនមានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណ
 ទីនោះក៏មិនមានមារប្បសចក្កបញ្ញត្តិថាមារេ ។ បេ ។ មិនមានអណ្តក
 មិនមានវស មិនមានជីវិតវិញ្ញាណ មិនមានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយជីវិត-
 វិញ្ញាណ ទីនោះក៏មិនមានមារប្បសចក្កបញ្ញត្តិថាមារេ ។ បេ ។ មិន
 មានចិត្ត មិនមានធម៌ មិនមានមនោវិញ្ញាណ មិនមានធម៌ដែលត្រូវដឹង
 ដោយមនោវិញ្ញាណ ទីនោះក៏មិនមានមារប្បសចក្កបញ្ញត្តិថាមារេ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស បទ្បាយកថា

[៧៣] សន្តោ សន្តោតិ កន្តេ វុទ្ធិតិ កិក្កាវតា ទុ
ខោ កន្តេ សន្តោ វា អស្ស សន្តប្បញ្ញត្តិ វាតិ ។ បេ ។
ចតុត្ថំ ។

[៧៤] ទុក្ខំ ទុក្ខន្តិ កន្តេ វុទ្ធិតិ កិក្កាវតា ទុ
ខោ កន្តេ ទុក្ខំ វា អស្ស ទុក្ខប្បញ្ញត្តិ វាតិ ។ បេ ។
បញ្ចមំ ។

[៧៥] លោកោ លោកោតិ កន្តេ វុទ្ធិតិ កិក្កាវតា
ទុ ខោ កន្តេ លោកោ វា អស្ស លោកប្បញ្ញត្តិ វាតិ ។
យត្ថ ខោ សមិទ្ធិ អត្ថំ ចត្ថំ អត្ថំ វុហ អត្ថំ ចត្ថុវិញ្ញា-
ណំ អត្ថំ ចត្ថុវិញ្ញាណវិញ្ញាតញ្ច ធម្មា អត្ថំ តត្ថ
។ លោកោ វា លោកប្បញ្ញត្តិ វា ។ បេ ។ អត្ថំ ដិវា
។ បេ ។ អត្ថំ មនោ អត្ថំ ធម្មា អត្ថំ មនោវិញ្ញាណំ
អត្ថំ មនោវិញ្ញាណវិញ្ញាតញ្ច ធម្មា អត្ថំ តត្ថ លោកោ
វា លោកប្បញ្ញត្តិ វា ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សទ្បាយកថា

[៧៣] ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យគេតែងនិយាយថា សត្វ
សត្វ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សត្វ ឬសេចក្តីចក្ខុវិស័យសត្វ តើដោយ
ហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ បេ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[៧៤] ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យគេតែងនិយាយថា ទុក្ខ
ទុក្ខ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទុក្ខ ឬសេចក្តីចក្ខុវិស័យទុក្ខ តើដោយ
ហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ បេ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[៧៥] ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យគេតែងនិយាយថា លោក
លោក ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោក ឬសេចក្តីចក្ខុវិស័យលោក តើ
ដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលសមិទ្ធិ ទិណ្ណមានចក្ខុ មានរូប មាន
ចក្ខុវិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណ ទីនោះមែនមាន
លោកឬសេចក្តីចក្ខុវិស័យលោក ។ បេ ។ មានអណ្តាត ។ បេ ។ មាន
ចិត្ត មានធម៌ មានមនោវិញ្ញាណ មានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ-
វិញ្ញាណ ទីនោះមែនមានលោកឬសេចក្តីចក្ខុវិស័យលោកដែរ ។

[៧៦] យត្ថ ច ទោ សមិទ្ធិ ទត្ថ ទត្ថ ទត្ថ រូបា ទត្ថិ
 ចក្កវិញ្ញាណំ ទត្ថិ ចក្កវិញ្ញាណវិញ្ញាតញ្ច ទម្មា ទត្ថិ
 តត្ថ លោកោ វា លោកប្បញ្ញត្តិ វា ។ បេ ។ ទត្ថិ ជិវា
 ។ បេ ។ ទត្ថិ មនោ ទត្ថិ ទម្មា ទត្ថិ មនោវិញ្ញាណំ
 ទត្ថិ មនោវិញ្ញាណវិញ្ញាតញ្ច ទម្មា ទត្ថិ តត្ថ លោកោ
 វា លោកប្បញ្ញត្តិ វា តិ ។ ទដ្ឋិ ។

[៧៧] ឯតំ សមយំ ភកវា អាយស្មា ច
 សារីបុត្តោ អាយស្មា ច ឧបសេនោ រាជគហោ វិហ-
 រន្តិ សីតវិទេ សច្ចសោណ្ឌិកបញ្ចបេ ។ តេន ទោ
 ចន សមយេន អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស កាយ
 អាសិវិសោ ចតិកោ ហោតិ ។ អថទោ អាយស្មា
 ឧបសេនោ ភិក្ខុ អាមន្តសិ ឯថ មេ អាវុសោ
 ឥមំ កាយំ មត្តកំ អាហោចត្វា តហិដ្ឋា ធិហាវថ
 បុរាយំ កាយោ(*) ឥទេវ វិគិរតិ សេយ្យថាបិ កុស-
 ម្មដ្ឋិតិ ។ ឯវិ វុត្តោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តិ
 ឧបសេនំ ឯតទរោច ច ទោ ចន មយំ ចស្សាម
 អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស កាយស្ស វា អត្ធវាថត្ថិ

* អត្ថកថាយំ បន បុណ្ណកាយោតិ ទិស្សតិ ។

[៧៦] ឱសសមិទ្ធិ ចំណែកខាងទិណ្ឌមិនមានចក្ក មិនមានរូប
 មិនមានចក្កវិញ្ញាណ មិនមានធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណ ទីនោះ
 ក៏មិនមានលោកប្បសេចក្តីបញ្ញត្តិជាលោកទេ ។ បេ ។ មិនមានអណ្តាត
 ។ បេ ។ មិនមានចិត្ត មិនមានធម៌ មិនមានមនោវិញ្ញាណ មិនមានធម៌
 ដែលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណ ទីនោះក៏មិនមានលោកប្បសេចក្តីបញ្ញត្តិ
 ជាលោកទេ ។ ចប់សូត្រទី ៦ ។

[៧៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ
 ខ្លីព្រះទេវសេនមានអាយុ គន្លឹះនៅគុណិព្រហ្មស្ថាន ឈ្មោះសីតវិទេ
 ទៀបញ្ចក្ខន្ធឈ្មោះសច្ចសោណ្ឌិក ជិតគ្រូរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង
 រាសីអាសិវិស ធ្លាក់មកលើកាយព្រះទេវសេនមានអាយុ ។ គ្រានោះ
 ព្រះទេវសេនមានអាយុហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា នែអាវុសោទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកលើកាយខ្ញុំនេះដាក់លើគ្រែ ហើយសែនទៅខាង
 ក្រៅ ព្រោះថាកាយនេះជាបេសំបាស់ គន្លឹះនឹងរាយកាយក្នុងទីនេះ ដូច
 ជាអង្គីមួយក្តាប់ ។ កាលបើព្រះទេវសេនមានអាយុ ខ្លីយាយយ៉ាង
 នេះហើយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏និយាយខ្លីព្រះទេវសេនមានអាយុ
 ដូច្នោះថា យើងមិនឃើញព្រះទេវសេនមានអាយុ មានកាយផ្សេង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡយននវគ្គ

ឥន្ទ្រិយានិ កំ វិបវិណារោ អដ បទាយស្ស ឧបសេនោ
 ឯវមាហា ឯដ មេ អាវុសោ ឥមំ កាយិ មញ្ញតំ អាណ-
 បេត្តា តហិទ្ធា ធិហរដ បុរយំ កាយោ ឥនេវ វិគិរតិ
 សេយ្យថាថិ កុសម្មដ្ឋិតិ។ យស្ស ទ្ធន អាវុសោ សារីបុត្ត
 ឯវមស្ស អហំ ចត្តុន្តិ កំ មម ចត្តុន្តិ កំ ។ បេ ។ អ-
 ហំ ជិព្ពតិ កំ មម ជិព្ពតិ កំ ។ បេ ។ អហំ មនោតិ កំ មម
 មនោតិ កំ តស្ស អាវុសោ សារីបុត្ត សិយា កាយស្ស
 កំ អញ្ញដន្តំ ឥន្ទ្រិយានិ កំ វិបវិណារោ ។ មយ្ហញ្ច
 ទោ អាវុសោ សារីបុត្ត ធន ឯវិ ហោតិ អហំ ចត្តុន្តិ កំ
 មម ចត្តុន្តិ កំ ។ បេ ។ អហំ ជិព្ពតិ កំ មម ជិព្ពតិ
 កំ ។ បេ ។ អហំ មនោតិ កំ មម មនោតិ កំ
 តស្ស មយ្ហញ្ច ទោ អាវុសោ សារីបុត្ត តិ កាយស្ស
 កំ អញ្ញដន្តំ កវិស្សតិ ឥន្ទ្រិយានិ កំ វិបវិណា-
 រោតិ ។ តថា ហិ បទាយស្សតោ ឧបសេនស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡយននវគ្គ

បូមានឥន្ទ្រិយាប្រប្រលទៅសោះ កាលបើយ៉ាងនេះ ម្ដេចក៏ព្រះឧបសេន
 មានកាយនិយាយយ៉ាងនេះថា ខែភវុសោ អ្នកទាំងឡាយចូរមកលើក
 កាយខ្ញុំនេះដាក់លើគ្រែ ហើយសែងទៅទាំងក្រៅ ព្រោះថាកាយនេះ
 ជារបស់របស់ គង់នឹងរលាយក្នុងទីនេះ ដូចជាអង្កាមមួយកាប់ ។
 ព្រះឧបសេនឆ្លើយថា ខែភវុសោសារីបុត្ត អ្នកណាមានសេចក្ដីប្រកាន់
 យ៉ាងនេះថា ចក្កគិកាត្តាអញ ឬថាចក្ករបស់កាត្តាអញ ។ បេ ។ ថា
 ជិព្ពតិកាត្តាអញ ឬថាជិព្ពរបស់កាត្តាអញ ។ បេ ។ ថាមនោគិកាត្តា
 អញ ឬថាមនោរបស់កាត្តាអញ ខែភវុសោសារីបុត្ត អ្នកនោះចិប
 មានកាយផ្សេង បូមានឥន្ទ្រិយាប្រប្រល ។ ខែភវុសោសារីបុត្ត ចំ-
 ណែកខ្ញុំមិនមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះទេថា ចក្កគិកាត្តាអញ ឬថាចក្ក
 របស់កាត្តាអញ ។ បេ ។ ថាជិព្ពតិកាត្តាអញ ឬថាជិព្ពរបស់កាត្តា
 អញ ។ បេ ។ ថាមនោគិកាត្តាអញ ឬថាមនោរបស់កាត្តាអញ ខែ
 ភវុសោសារីបុត្ត ខ្ញុំនោះ មិនមានកាយផ្សេង ឬ មានឥន្ទ្រិយាប្រ-
 ប្រលដូចម្ដេចកើត ។ បើយ៉ាងនោះ មានតែព្រះឧបសេនមានកាយ

ដើម្បី អម្បាល្ហាមម្បាល្ហាមាណសយា សុសុដ្ឋហត
 តស្មា អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស ឧ ឃី ហោតិ អហំ
 ចក្កុន្តិ វា មម ធកុន្តិ វា ។ បេ ។ អហំ ជិញ្ញតិ វា
 មម ជិញ្ញតិ វា ។ បេ ។ អហំ មនោតិ វា មម មនោតិ
 វាតិ ។ អថ ហោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស
 កាយំ មញ្ញកំ អាណេមត្វា តហិត្វា រិហរិស្ស ។ អថ-
 ហោ អាយស្មតោ ឧបសេនស្ស កាយោ តត្ថេវ វិកិរិ
 សេយ្យថាវិ កុសម្មជ្ជិតិ ។ សត្តមំ ។

[៧៨] អថហោ អាយស្មា ឧបសេនោ យេន កកវា
 តេឧបស្កមំ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ វិសិដ្ឋោ ហោ អា-
 យស្មា ឧបសេនោ កកវន្តំ ឯតទេវេន សន្តិដ្ឋិកោ
 ធម្មោ សន្តិដ្ឋិកោ ធម្មោតិ កន្តេ វុត្តតិ កត្តាវតា ទុ
 ហោ កន្តេ សន្តិដ្ឋិកោ ធម្មោ ហោតិ អកាលិកោ ឯ-
 ហំបស្សិកោ ឧបសេនោ មត្តន្តំ វេនិតត្វោ វិញ្ញហិតិ ។

បានគាស់លើងអនុស័យតិសេចក្តីប្រកាន់ថាអញ ជាបេសអញ មកយូរ
 ហើយ ហេតុនោះ បានជាព្រះបរមសេនមានអាយុ មិនមានសេចក្តីគ្រិះ
 រិះយ៉ាងនេះទេថា ចក្កតិកាត្តាអញ ឬថាចក្ករបេសអញ ។ បេ ។
 ជិញ្ញតិកាត្តាអញ ឬថាជិញ្ញរបេសអញ ។ បេ ។ ថាមនោតិកាត្តាអញ
 ឬថាមនោរបេសអញ ។ ព្រោះនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ លើកអាយ
 ព្រះបរមសេនមានអាយុជាកំលើគ្រៃ ហើយសេនចេញទៅទាំងគ្រៃ ។
 លំដាប់នោះ កាយរបេសព្រះបរមសេនមានអាយុ ក៏រោយកាយក្នុងទីនោះ
 ដូចជាអង្គីមួយត្រាប់ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[៧៨] ព្រោះនោះ ព្រះបរមសេនមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះបរមសេនមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសម
 គួរហើយ ក៏គ្រាចបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពាក្យនៅតន្តិវិយាយថា ធម៌បុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង
 ធម៌បុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯងដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌
 ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យទូរវេលាមិនរើបំពាល ក្នុងនឹង
 ហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន ក្នុងបរិវេណបុគ្គលក្នុងខ្លួន ជា
 ធម៌ដែលពួកវាព្រមគ្នាដឹងចំពោះខ្លួន ដោយហេតុដូចម្តេច ។

(៧៧) ឥធិ បទ ឧបវាណ ភិក្ខុ ចក្កុចា រូបំ

ធិស្វា រូបប្បដិសំវេទី ច ហោតិ រូបភកប្បដិសំវេទី ច
សន្តញ្ញ អជ្ឈន្តិ រូបេសុ ភតិ អត្ថំ មេ អជ្ឈន្តិ រូបេសុ
ភគោតិ បជាទាតិ ។ យន្តំ ឧបវាណ ភិក្ខុ ចក្កុចា
រូបំ ធិស្វា រូបប្បដិសំវេទី ច ហោតិ រូបភកប្បដិសំវេទី
ច សន្តញ្ញ អជ្ឈន្តិ រូបេសុ ភតិ អត្ថំ មេ អជ្ឈន្តិ រូបេសុ
ភគោតិ បជាទាតិ ។ ឯវម្យំ ទោ ឧបវាណ សន្និដ្ឋិកោ
ធម្មា ហោតិ អកាលិកោ ឯវម្យំ កោ ឱបទយិ-
កោ បទ្ធត្តំ វេទិតញ្ញោ វិញ្ញាណិ ។ បេ ។

(៧៨) មុន ចបរិ ឧបវាណ ភិក្ខុ ជិហ្គយ វសំ សា-

យិត្វា វសប្បដិសំវេទី ច ហោតិ វសភកប្បដិសំវេទី ច

(៧៧) ម្នាលឧបវាណ ភិក្ខុកុសិលសនាទេ ឃើញរូបដោយ

ចក្កុ ហើយកត់សំគាល់រូបផង កត់សំគាល់រូបក្រមកក្នុងរូបផង ដឹង
ច្បាស់រូបក្រមកដែលមានក្នុងរូបខាងក្នុងថា ភាគអញមានក្រមកក្នុងរូប
ខាងក្នុងផង ។ ម្នាលឧបវាណ ត្រង់ដែលភិក្ខុ ឃើញរូបដោយចក្កុ
ហើយកត់សំគាល់រូបផង កត់សំគាល់រូបក្រមកក្នុងរូបផង ដឹងច្បាស់
រូបក្រមកដែលមានក្នុងរូបខាងក្នុងថា ភាគអញ មានក្រមកក្នុងរូប
ខាងក្នុងផង ។ ម្នាលឧបវាណ ចមិដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយ
ខ្លួនឯង ឲ្យរូបដែលមិនកើតកាល គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមក
មើលបាន គប្បីបរិភោគចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាមិដែលពួកវិភាជន
គប្បីដឹងចំពោះខ្លួន យ៉ាងនេះក៏មាន ។ បេ ។

(៧៨) ម្នាលឧបវាណ មួយទៀត ភិក្ខុ លិខិត្តក្សវសដោយ

វណ្ណាគ ហើយកត់សំគាល់រូបផង កត់សំគាល់រូបក្រមកក្នុងរូបផង

សន្តត្តុ អដ្ឋង្គំ វសេសុ វតំ អត្ថំ មេ អដ្ឋង្គំ វ-
 សេសុ វតោតិ បជាបាតិ ។ យន្តំ ឧបវណ្ណំ ភិក្ខុ
 ជីវ្ហាយ វសំ សាយិត្តា វសប្បដិសំវេទំ ច ហោតិ
 វសវកប្បដិសំវេទំ ច សន្តត្តុ អដ្ឋង្គំ វសេសុ វតំ
 អត្ថំ មេ អដ្ឋង្គំ វសេសុ វតោតិ បជាបាតិ ។
 ឯវប្បិទោ ឧបវណ្ណំ សន្តិដ្ឋកោ ធម្មោ ហោតិ អកា-
 លិកោ ឯវបស្សិកោ ឧបទយិកោ បច្ចុត្តំ វេទិ-
 តញ្ញោ វិញ្ញាណំ ។ បេ ។

(៨០) បុទ ធម៌ ឧបវណ្ណំ ភិក្ខុ មនសា ធម្មំ
 វិញ្ញាយ ធម្មប្បដិសំវេទំ ច ហោតិ ធម្មវកប្បដិសំ-
 វេទំ ច សន្តត្តុ អដ្ឋង្គំ ធម្មេសុ វតំ អត្ថំ មេ
 អដ្ឋង្គំ ធម្មេសុ វតោតិ បជាបាតិ ។ យន្តំ ឧបវណ្ណំ
 ភិក្ខុ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ធម្មប្បដិសំវេទំ
 ច ហោតិ ធម្មវកប្បដិសំវេទំ ច សន្តត្តុ អដ្ឋង្គំ
 ធម្មេសុ វតំ អត្ថំ មេ អដ្ឋង្គំ ធម្មេសុ វតោតិ
 បជាបាតិ ។ ឯវប្បិទោ ឧបវណ្ណំ សន្តិដ្ឋកោ ធម្មោ
 ហោតិ ។ បេ ។ បច្ចុត្តំ វេទិតញ្ញោ វិញ្ញាណំ ។

ដឹងច្បាស់នូវកម្រៃដែលមានក្នុងវសខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានកម្រៃ
 ក្នុងវសខាងក្នុងផង ។ ម្ចាស់ទេវណា ភិក្ខុ លើសក្ខត្តវសដោយ
 អណ្តាត ហើយកត់សំគាល់នូវវសផង កត់សំគាល់នូវកម្រៃក្នុងវសផង
 ដឹងច្បាស់នូវកម្រៃដែលមានក្នុងវសខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានកម្រៃ
 ក្នុងវសខាងក្នុងផង ដោយហេតុណា ។ ម្ចាស់ទេវណា ធម៌ដែល
 បុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យនូវផលមិនទាន់ចាំកាល គួរនឹងហៅ
 បុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរឃ្លោងចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌
 ដែលពួកវិញ្ញាណជនគប្បីដឹងចំពោះខ្លួន ដោយហេតុយ៉ាងនេះក៏មាន ។ បេ ។

[៨១] ម្ចាស់ទេវណា មួយវិញ្ញាទៀត ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់នូវធម៌
 ដោយចិត្ត ហើយកត់សំគាល់នូវធម៌ផង កត់សំគាល់នូវកម្រៃក្នុងធម៌ផង
 ដឹងច្បាស់នូវកម្រៃដែលមានក្នុងធម៌ខាងក្នុងថា អាត្មាអញ មានកម្រៃ
 ក្នុងធម៌ខាងក្នុងផង ។ ម្ចាស់ទេវណា ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោយចិត្ត
 ហើយកត់សំគាល់នូវធម៌ផង កត់សំគាល់នូវកម្រៃក្នុងធម៌ផង ដឹងច្បាស់
 នូវកម្រៃដែលមានក្នុងធម៌ខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានកម្រៃក្នុងធម៌ខាង
 ក្នុង ដោយហេតុណា ។ ម្ចាស់ទេវណា ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់
 ដោយខ្លួនឯង ។ បេ ។ ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញាណជនគប្បីដឹងចំពោះខ្លួន ដោយ
 ហេតុយ៉ាងនេះក៏មាន ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សទ្ធាយកវគ្គ

[៥២] ភីន បដ ឧបវណ ភិក្ខុ ចត្តុតា រូបំ ធិស្វា
 រូបច្បដិសិវេធិ ក ហោតិ ទោ ច រូបពកច្បដិសិវេធិ
 អសន្តញ្ច អដ្ឋង្គំ រូបសុ ភតិ ធន្តិ មេ អដ្ឋង្គំ រូប-
 សុ ពកោតិ បដាទាតិ ។ យដ្ឋំ ឧបវណ ភិក្ខុ ចត្តុ-
 តា រូបំ ធិស្វា រូបច្បដិសិវេធិ ហិ ទោ ហោតិ ទោ
 ច រូបពកច្បដិសិវេធិ អសន្តញ្ច អដ្ឋង្គំ រូបសុ ភតិ
 ធន្តិ មេ អដ្ឋង្គំ រូបសុ ពកោតិ បដាទាតិ ។ ឯវម្បិ
 ទោ ឧបវណ សប្បិដ្ឋិកោ ចម្មោ ហោតិ អគកសិ-
 កោ ឯហិបស្សិកោ ឱបដយិកោ បព្វតិ វេទិតត្រា
 វិញ្ញហិតិ ។

[៥៣] បុច ចបរិ ឧបវណ ភិក្ខុ សោភេន សទ្ធិ
 សុត្តា ។ យានេន កន្តិ យាយិត្តា ។ ជីវ្ហយ រសិ
 សាយិត្តា រសច្បដិសិវេធិ ហិ ទោ ហោតិ ទោ ច
 រសពកច្បដិសិវេធិ អសន្តញ្ច អដ្ឋង្គំ រសសុ ភតិ
 ធន្តិ មេ អដ្ឋង្គំ រសសុ ពកោតិ បដាទាតិ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សទ្ធាយកវគ្គ

[៥២] ម្នាលទបពណ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញប្រដោយ
 ចក្ក ហើយគ្រាន់តែកត់សំគាល់ឲ្យប្រ តែមិនកត់សំគាល់ឲ្យតម្រេកក្នុង
 ប្រ ព័ន្ធដ៏និច្ចាស្សឲ្យតម្រេកដែលមិនមានក្នុងរូបខាងក្នុងថា អាត្មាកញ
 មិនមានតម្រេកក្នុងរូបខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលទបពណ ត្រង់ដែលភិក្ខុឃើញ
 ប្រដោយចក្ក ហើយគ្រាន់តែកត់សំគាល់ឲ្យប្រ តែមិនកត់សំគាល់ឲ្យ
 តម្រេកក្នុងប្រ ព័ន្ធដ៏និច្ចាស្សឲ្យតម្រេកដែលមិនមានក្នុងរូបខាងក្នុងថា
 អាត្មាកញមិនមានតម្រេកក្នុងរូបខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលទបពណ ធម៌
 ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យឲ្យផលមិនដ៏បំបាត់ គួរ
 នឹងហៅបុគ្គលដ៏ទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរបង្កើនចូលមកទុកក្នុងខ្លួនបាន
 ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញាណជនប្បដិសិទ្ធិពោះខ្លួន យ៉ាងនេះក៏មាន ។

[៥៣] ម្នាលទបពណ មួយទៀត ភិក្ខុ ព្រស់ឡើងដោយ
 គ្រឿង ។ មុំក្នុងដោយច្រមុះ ។ លិទ្ធក្បរសដោយអណ្តាត ហើយ
 គ្រាន់តែកត់សំគាល់សេ តែមិនកត់សំគាល់តម្រេកក្នុងសេ ព័ន្ធដ៏និច្ចាស្ស
 ឲ្យតម្រេកដែលមិនមានក្នុងសេខាងក្នុងថា អាត្មាកញ មិនមានតម្រេកក្នុង
 សេខាងក្នុងទេ ។ មេ ។

[៨៤] ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន
 រិញ្ញាយ ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន
 កតប្បដិសំវេទី អសន្តញ្ច អន្តរុត្តិ ធម្មេសុ ភតិ ធុន
 មេ អន្តរុត្តិ ធម្មេសុ ភកោតិ បដាបាតិ ។ យន្តិ ធុន
 វាលា ភិក្ខុ មនសា ធុន រិញ្ញាយ ធុន ធុន ធុន ធុន
 ចោ ហោតិ ធា ច ធុន កតប្បដិសំវេទី អសន្តញ្ច
 អន្តរុត្តិ ធម្មេសុ ភតិ ធុន មេ អន្តរុត្តិ ធម្មេសុ ភកោតិ
 បដាបាតិ ។ ឃរម្យ ចោ ធុន វាលា សន្តិដ្ឋិកោ ធម្មោ
 ហោតិ អកាលិកោ ឃរិយស្សិកោ ធុន ធុន ធុន
 បន្តិ វេទិតោ រិញ្ញាយិតិ ។ អន្តរុត្តិ ។

[៨៥] យោ ហិ កោចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធុន ធុន ធុន
 យតនាធំ សឡុយញ្ច អន្តរុត្តិ អស្សនញ្ច អាទិ-
 នវញ្ច ធុន ស្សវណញ្ច យថាភូតិ ធុន ធុន ធុន ធុន
 ច ព្រហ្មចរិយំ អាវកា សោ ធុន ធុន ធុន ធុន ធុន ។

[៨៤] ខ្លួនបរាណ មួយវិញទៀត ភិក្ខុ ដឹងថាមិថោយ
 ចិត្ត ហើយគ្រាន់តែកត់សំគាល់ថា តែមិនកត់សំគាល់ថា ក្រែកក្រវី
 ធម៌ ព័ន្ធដឹងច្បាស់ថា ក្រែកក្រវី ដែលមិនមានក្នុងធម៌ ព័ន្ធដឹងថា កាតាសញ្ញា
 មិនមានក្រែកក្រវីធម៌ ។ ខ្លួនបរាណ ភិក្ខុ ដឹងច្បាស់ថា
 ធម៌ ហើយគ្រាន់តែកត់សំគាល់ថា តែមិនកត់សំគាល់ថា
 ក្រែកក្រវី ព័ន្ធដឹងច្បាស់ថា ក្រែកក្រវី ដែលមិនមានក្នុងធម៌ ព័ន្ធដឹងថា
 កាតាសញ្ញាមិនមានក្រែកក្រវីធម៌ ដោយហេតុណា ។ ខ្លួន
 បរាណ ធម៌ដែលបុគ្គលឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ឲ្យថា មិនទាន់
 ចាំកាល គួរនឹងហៅបុគ្គលដទៃឲ្យចូលមកមើលបាន គួរហៅបុគ្គលមក
 ទុកក្នុងខ្លួនបាន ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញាណច្បាស់ដឹងចំពោះខ្លួន ដោយហេតុ
 យ៉ាងនេះក៏មាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៨៥] ខ្លួនភិក្ខុព័ន្ធច្បាស់ សេចក្តីពិតថា ភិក្ខុណាមួយ មិន
 ដឹងច្បាស់ ភាគពិត ខ្លាចការពិត ការលក់ អាទិសឲ្យ ទោស និង
 ការលាស់ចេញ ខ្លាចការលាស់ស្បៀង ព័ន្ធនោះឈ្លោះថា
 វិនិច្ឆ័យប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ។ ភិក្ខុនោះឈ្លោះថា ឆ្ងាយអំពីធម៌ដ៏យនេះ ។

ឃីវុ កុត្ត អញ្ញតរោ ភិក្ខុ កក្កវន្តំ ឯតនរោ ឯ ឯត្តាហំ ករុន្ត
 អនស្សសិ^(១) អហំ ហំ ករុន្ត ឯត្តំ ឯស្សាយតនាឯ
 សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិវញ្ច ឯស្សា-
 ណញ្ច យថាភូតំ ឲ្យជាតាមតំ ។ តំ កី មញ្ញសិ
 ភិក្ខុ ធន្តំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ សមទុបស្សសិ^{តិ} ។ ខោ ហោតិ ករុន្ត ។ សាទុ
 ភិក្ខុ ឯត្ត ឯតេ ភិក្ខុ ធន្តំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
 ឯ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 សុទិដ្ឋិ កវិស្សតិ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្ស ។ មេ ។ ធន្តំ
 ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមទុ-
 បស្សសិ^{តិ} ។ ខោ ហោតិ ករុន្ត ។ សាទុ ភិក្ខុ ឯត្ត ឯ
 តេ ភិក្ខុ ឯត្ត ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯ មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋិ
 កវិស្សតិ ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្ស ។ មេ ។ មឯ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមទុបស្សសិ^{តិ} ។

១ ឧ. អនស្សសិ ។

កាលបើព្រះមានព្រះភោគ ព្រង់ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប ក៏
 ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភោគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ឧម្រឹម ខ្ញុំព្រះ
 អង្គ វិភាសថាគឺមិទ្ធិយនេះហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ឧម្រឹម ព្រោះខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនទាន់ដឹងច្បាស់តាមភិក្ខុ ខ្ញុំការកើត ការលេត់ អាទិសង្ស
 ពោស ខឹងការលោសចេញ ខ្ញុំវិភាគការលេសផស្សៈពាក់ ៦ ឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច អ្នកភិបារណាយើងចក្ខុថា
 ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ មិន
 មែនឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ក្នុងរឿងនេះ អ្នកខឹងបានឃើញវត្ថុខ្ញុំជាយព្រាជ្ជដ៏ប្រពៃតាមភិក្ខុយ៉ាង
 នេះហើយ ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់
 អញទេ ខ្ញុំឯងជាវិបត្តកនៃខ្ញុំ ។ អ្នកភិបារណាយើងអណ្តាតថា ខ្ញុំ
 របស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនមែន
 ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ម្នាលភិក្ខុ
 ក្នុងរឿងនេះ អ្នកខឹងបានឃើញអណ្តាតខ្ញុំជាយព្រាជ្ជដ៏ប្រពៃតាមភិក្ខុ
 យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
 របស់អញទេ ខ្ញុំឯងជាវិបត្តកនៃខ្ញុំ ។ មេ ។ អ្នកភិបារណាយើង
 ច្បាស់ ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។

ចៅ ហេតី កន្ត ។ សាទុ ភិក្ខុ ឯកុ ច តេ ភិក្ខុ
មណេ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ
ឯវមេតិ យថាភូតំ សម្មច្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋី ភវិស្សតិ
ឯសេវន្តោ ទុក្ខស្សាតិ ។ យេមិ ។

(៧៦) យោ ហិ កោតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចដ្ឋិ
ជស្សាយតនាទំ សមុទយេតុ អត្តន្តមេតុ អស្សាទេតុ
អាទិទេវេតុ វិស្សាលាតុ យថាភូតំ ទឃ្មជាតាតិ
អវសិទន្តោ ព្រហ្មចរិយំ អារកា សោ ឥមស្មា
ចម្មវិទយាតិ ។ ឯវ វុត្ត អញ្ញតរោ ភិក្ខុ កតវន្តិ
ឯតទរោច ឯត្តាហំ កន្ត បទស្សាសំ(១) អហំ ហិ
កន្ត ចដ្ឋិ ជស្សាយតនាទំ សមុទយេតុ អត្តន្តមេតុ
អស្សាទេតុ អាទិទេវេតុ វិស្សាលាតុ យថាភូតំ ទឃ្ម-
ជាតាមិតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ ភិក្ខុ ចក្កំ ទេតំ មម ទេ-
សោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ សមុទបស្សសិ ។

១ ទ. អទស្សាសំ ។ ម. អទស្សរៀ ។ អដ្ឋកថាៈ ចស្សិយដ្ឋិ ពាលេ ទំស្សតិ ។

មិនមែនឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រពៃហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ក្នុងរឿងនេះ អ្នកនឹងបានឃើញចិត្តនិ្ទៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមពិត
យ៉ាងនេះថា និ្ទៈមិនមែនរបស់អញ និ្ទៈមិនមែនជាអញ និ្ទៈមិនមែនជាខ្លួន
របស់អញទេ និ្ទៈឯងជាដំបូងតែទុក្ខ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណានិមួយ មិនដឹងច្បាស់តាម
ពិត ទ្វេភាពភ័ក្ត ការលេតំ អាទិសង្ស ទោស និងការលាស់ចេញ
ទ្វេភាពារបស់ផស្សៈទាំង៦ទេ ភិក្ខុនោះមិនឈ្លោះចោទនៅចប់ព្រហ្មចរិយៈ
ឡើយ ភិក្ខុនោះឈ្លោះថាត្រូវយំអំពីធម្មវិន័យនេះ ។ កាលបើព្រះមាន
ព្រះភាគដូច្នោះគ្រាន់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គខ្ញុំប្រយោជន៍ក្នុង
ធម្មវិន័យនេះហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានដឹង
ច្បាស់តាមពិត ទ្វេភាពភ័ក្ត ការលេតំ អាទិសង្ស ទោស និងការលាស់
ចេញ ទ្វេភាពារបស់ផស្សៈទាំង ៦ ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកសំគាល់
ទ្វេសេចក្តីនោះដូចម្តេច អ្នកពិចារណាឃើញចុកថា និ្ទៈមិនមែនរបស់
អញ និ្ទៈមិនមែនជាអញ និ្ទៈមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ ឃុំ សទ្ធសយននិកាយ

ឃុំ កន្លែ ។ សាធុ ភិក្ខុ ឯកុ ឯ តេ ភិក្ខុ ចតុត្ថំ ទេតិ
 មម ទេសោហមស្មំ ឯ មេសោ អន្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ
 សម្មប្បញ្ញាយ សុខិដ្ឋំ កវិស្សតិ ឃុំ តេ ឯតិ បឋមំ
 ឯស្សាយតទំ បហំទំ កវិស្សតិ អាយតី អប្បទត្តវាយ
 តស្ស ។ បេ ។ ដ្ឋិ ទេតិ មម ទេសោហមស្មំ ឯ
 មេសោ អន្តាតិ សមទុបស្សសីតិ ។ ឃុំ កន្លែ ។ សាធុ
 ភិក្ខុ ឯកុ ឯ តេ ភិក្ខុ ដ្ឋិ ទេតិ មម ទេសោហមស្មំ
 ឯ មេសោ អន្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ
 សុខិដ្ឋំ កវិស្សតិ ឃុំ តេ ឯតិ ចតុត្ថំ ឯស្សាយ-
 តទំ បហំទំ កវិស្សតិ អាយតី អប្បទត្តវាយ តស្ស
 ។ បេ ។ មដំ ទេតិ មម ទេសោហមស្មំ ឯ មេសោ
 អន្តាតិ សមទុបស្សសីតិ ។ ឃុំ កន្លែ ។ សាធុ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សទ្ធសយននិកាយ

ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រតិពហ័យ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងរឿងនេះ
 អ្នកនឹងបានឃើញចក្ខុខ្លះ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រៃសណីយ៍ តាមពិត យ៉ាងនេះថា
 ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញ កាល
 បើយ៉ាងនេះ អ្នកនឹងបានលះបង់ផស្សៈយន្តនេះជាបឋមខ្លះ ដើម្បីមិនឲ្យ
 ផស្សៈយន្តនេះនោះភ័កភ័យទៅខៀវបាន ។ បេ ។ អ្នកពិចារណាឃើញ
 អណ្តាតថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជា
 ខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ប្រតិពហ័យ ម្នាលភិក្ខុ ក្នុងរឿងនេះ អ្នកនឹងបានឃើញអណ្តាតខ្លះ
 ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រៃសណីយ៍ តាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះ
 មិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នក
 នឹងបានលះបង់ផស្សៈយន្តនេះជាតម្រូវ ៤ ខ្លះ ដើម្បីមិនឲ្យផស្សៈយន្តនេះ
 នោះភ័កភ័យទៅខៀវបាន ។ បេ ។ អ្នកពិចារណាឃើញចិត្តថា ខ្លះ
 មិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
 ដូច្នោះដែរ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រតិពហ័យ

ឯកុ ក តេ តិកុ មយោ លេតិ មម លេសោហមស្មិ
 ឧ យេសោ អន្តាតិ ឯវមេតិ យថាត្វតិ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ
 សុខិដ្ឋំ កវិស្សតិ ឯវិ តេ ឯវិ ធម្មំ ឧស្សាយតនិ
 មហិទំ កវិស្សតិ អាយតិ អប្បនត្តាយ តស្សាតិ(១) ។
 ឧសមិ ។

[៧៧] យោ ហិ តោ ធិ តិកុវេ តិកុវេ ធម្មំ ឧស្សា-
 យតនាធិ សមុទយេត្ត អន្តរ្តមេត្ត អស្សាទត្ត អាទិទ-
 វេត្ត ធិស្សាលាត្ត យថាត្វតិ ឧប្បជាតាតិ អវសិទំ តេ-
 ឧ ព្រហ្មចរិយេ អាវតា លោ ឧស្សា ឧម្មវិយោតិ ។
 ឯវិ កុត្ត អញ្ញតោ តិកុ កកវុទ្ធិ ឯតនេវេត ឯត្តាហិ
 កន្ត មឧស្សសិ មហិ ហិ កន្ត ធម្មំ ឧស្សាយតនាធិ
 សមុទយេត្ត អន្តរ្តមេត្ត អស្សាទត្ត អាទិទវេត្ត ធិស្ស-
 ាលាត្ត យថាត្វតិ ឧប្បជាតាតិ ។ ធិ តេ មញ្ញសិ តិកុ
 ចត្តិ ធិត្តិ ក អធិត្តិ កតិ ។ អធិត្តិ កន្ត ។ យេ មយោ-
 ធិត្តិ ធិត្តិ កតិ សុខិ កតិ ។ ធិត្តិ កន្ត ។ យេ មយោធិត្តិ
 ធិត្តិ វិចារណាមធម្មំ កត្តិ ធិ តិ សមុទយេស្សិតិ

១ ខ. ឬ. អប្បនត្តាយតិ ។

ម្ការេកុ កុវេវេនេ អុកេវេបុនយេញធិត្តិ ដោយព្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
 ភាមតិ យ៉ាងនេះថា មុំមិទមែនរបស់អញ មុំមិទមែនជាអញ មុំ
 មិទមែនជាខ្លួនរបស់អញ កាលបើយ៉ាងនេះ អុកេវេបុនលេបដ៏ស្សា-
 យតនៈនាគម្រប់ ៦ មុំ ដើម្បីមិទឲ្យឧស្សាយតនៈនោះកើតទៅទៀត
 បាន ។ ឯសុត្រ វិ ១០ ។

[៧៧] ម្ការេកុ កុវេវេនេ អុកេវេបុនយេញធិត្តិ ដោយព្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
 ភាមតិ យ៉ាងនេះថា មុំមិទមែនរបស់អញ មុំមិទមែនជាអញ មុំ
 មិទមែនជាខ្លួនរបស់អញ កាលបើយ៉ាងនេះ អុកេវេបុនលេបដ៏ស្សា-
 យតនៈនាគម្រប់ ៦ មុំ ដើម្បីមិទឲ្យឧស្សាយតនៈនោះកើតទៅទៀត
 បាន ។ ឯសុត្រ វិ ១០ ។

១ ខ. ឬ. អប្បនត្តាយតិ ។

ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ
 ហោតំ កន្តោ ។ សោតំ យោនិ ជិដ្ឋិ កាយោ មខោ
 ឯខោ វា មឯខោ វាតិ ។ មឯខោ កន្តោ ។ យំ បថា-
 ឯដ្ឋំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ
 បថាឯដ្ឋំ ទុក្ខំ វិបវិណាមធម្មំ កស្មំ ទុ តំ សមទុ-
 បស្ស៍តិ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 ខោ ហោតំ កន្តោ ។ ឯវិ បស្ស៍ តិក្កុ សុត្តវា អរិយស្ស-
 វិកា ចក្កុស្មិបិ ឯត្វិទ្ធតិ សោតស្មិបិ យោ ធម្មិបិ ជិដ្ឋិ-
 យថិ កាយស្មិបិ បធម្មិបិ ឯត្វិទ្ធតិ ឯត្វិទ្ធិ វិដ្ឋតិ វិកា
 វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មិបិ វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ទំណា
 ហតិ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ កាណិយំ ជាបរិ ឥន្ទត្តា-
 យាតិ បថាជាតីតិ ។ ឯកាទសមំ ។

មិនដឹងឃើញ ទុក្ខយោ ។

វុរុរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរ
 នឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ គ្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ
 ចិត្ត ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិន
 ទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញ
 របស់នោះជា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះ
 ដែរឬ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលបើអាយសាវ័កអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ វេមនឡើយណាយនឹង
 ភ្នែកផង ឡើយណាយនឹងគ្រចៀកផង នឹងច្រមុះផង នឹងអណ្តាត
 ផង នឹងកាយផង នឹងចិត្តផង កាលបើឡើយណាយ វេមនឡើយណាយ
 ចាកកម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកកម្រេក ទើបចិត្តច្របូបចុះបាន ។
 កាលបើចិត្តច្របូបចុះហើយ ញាណក៏កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ចិត្តច្រ
 បូបចុះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះវេមនដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈគាត់អញបាននៅចេះហើយ រសាឡសកិច្ចគាត់អញបាន
 ធ្វើស្រេចហើយ មគ្គភាវនាគិច្ចដទៃ ប្រាជ្ញិត្តទៅដើម្បីរសាឡសកិច្ចនេះ
 ទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

ចប់ មិនដឹងឃើញ ទី ២ ។

មិត្តជាលេខ ១ ទុំយោ

តស៊ូទាន់

មិត្តជាលេខ ១ ទុំយោ

ចតុរាជ ៣ សម័យដ៏ថ្លា

ឧបសគ្គ ឧបសគ្គ

ធនស្ថានយុវជន តយោតិ ៧

មិត្តជាលេខ ២

ទទួលបានមិត្តជាលេខ ២

មិត្តជាលេខ ២ មានអាយុ ៦ លើក មិត្តជាលេខ

សម័យដ៏ថ្លា ៦ លើក មិត្តជាលេខ ១

មិត្តជាលេខ ១ មិត្តជាលេខ ៦ មាន

៧ លើក ៧

គិលានវគ្គ

[១៨] សាវត្ថុវិទាណំ ។ មថោ មញ្ញតោ ភិក្ខុ
យេធនកកំ តេនុបសង្កមំ ។ មេ ។ ឯតមន្តំ វិសិដ្ឋោ
ទោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច មមុតស្មី តេន្ត
វិហារេ មញ្ញតោ ភិក្ខុ ទរោ មម្បញ្ញតោ អាតា-
វិកោ ធុត្តិកោ ពាឡាភិណោ ហោធុ តេន្ត ភកក
យេធន សោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមនុ មនុតម្បិ ធុហា-
នាយាតិ ។ មថោ ភកកំ ធុត្តិកោ សុត្វា ភិណោ-
ភកក្ក(១) មម្បញ្ញតោ ភិក្ខុតិ វតិ វិទិត្វា យេធន សោ
ភិក្ខុ តេនុបសង្កមំ ។ មនុសា ទោ សោ ភិក្ខុ
ភកវន្តំ ធុត្តិកោ វ ភកក្កន្តំ វិស្វា(២) មញ្ញតោ សម-
តេសំ(៣) ។ មថោ ភកកំ វិ ភិក្ខុ ឯតទរោច មលិ
ភិក្ខុ មា វិ មញ្ញតោ សមតេសំ សង្កមាវិ ធុ-
សទាវិ មញ្ញតោវិ ធុត្តិកោវិ ឯតទរោច វិ វិសិដ្ឋ-
វិ ភកកំ មញ្ញតោ អាសទេ ។ វិសិដ្ឋ ទោ ភក-
កំ វិ ភិក្ខុ ឯតទរោច ភក្កិ តេ ភិក្ខុ ទមវិយិ

១ ឧ. ធុត្តិកោ សុត្វា ភិណោភកក្ក សុត្វា ។ ២ ឧ. វិស្វា ។ ៣ ឧ.
សមតេសំ ។ ឧ. សមញ្ញតោ

គិលានវគ្គ

[១៨] សាវត្ថុវិទាណំ ។ មថោ មញ្ញតោ ភិក្ខុ
យេធនកកំ តេនុបសង្កមំ ។ មេ ។ ឯតមន្តំ វិសិដ្ឋោ
ទោ សោ ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯតទរោច មមុតស្មី តេន្ត
វិហារេ មញ្ញតោ ភិក្ខុ ទរោ មម្បញ្ញតោ អាតា-
វិកោ ធុត្តិកោ ពាឡាភិណោ ហោធុ តេន្ត ភកក
យេធន សោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមនុ មនុតម្បិ ធុហា-
នាយាតិ ។ មថោ ភកកំ ធុត្តិកោ សុត្វា ភិណោ-
ភកក្ក(១) មម្បញ្ញតោ ភិក្ខុតិ វតិ វិទិត្វា យេធន សោ
ភិក្ខុ តេនុបសង្កមំ ។ មនុសា ទោ សោ ភិក្ខុ
ភកវន្តំ ធុត្តិកោ វ ភកក្កន្តំ វិស្វា(២) មញ្ញតោ សម-
តេសំ(៣) ។ មថោ ភកកំ វិ ភិក្ខុ ឯតទរោច មលិ
ភិក្ខុ មា វិ មញ្ញតោ សមតេសំ សង្កមាវិ ធុ-
សទាវិ មញ្ញតោវិ ធុត្តិកោវិ ឯតទរោច វិ វិសិដ្ឋ-
វិ ភកកំ មញ្ញតោ អាសទេ ។ វិសិដ្ឋ ទោ ភក-
កំ វិ ភិក្ខុ ឯតទរោច ភក្កិ តេ ភិក្ខុ ទមវិយិ

១ ឧ. ធុត្តិកោ សុត្វា ភិណោភកក្ក សុត្វា ។ ២ ឧ. វិស្វា ។ ៣ ឧ.
សមតេសំ ។ ឧ. សមញ្ញតោ

កត្តា យាមដំបូរ កត្តា ទុក្ខា វេទនា បដិវត្តមន្តិ យោ
 មគ្គិយមន្តិ បដិវត្តមោសាដំ បញ្ញាយតិ យោ មគ្គិ-
 មោតិ ។ ២ មេ កន្លះ ១មដំបូរ ២ យាមដំបូរ វាណ្ណ
 មេ ទុក្ខា វេទនា មគ្គិយមន្តិ យោ បដិវត្តមន្តិ មគ្គិ-
 មោសាដំ បញ្ញាយតិ យោ បដិវត្តមោតិ ។ កត្តា គេ
 ភិក្ខុ ១ ភិក្ខុ កុក្កុក្កិ ១ កោតិ វិប្បដិសារោតិ ។
 តត្ថ មេ កន្លះ អនប្បកិ កុក្កុក្កិ អនប្បកោ វិប្បដិ-
 សារោតិ ។ កត្តា បដ កេ(១) ភិក្ខុ អត្តា សីលតោ
 ២ ទុរវេទនីតិ ។ ២ ទោ មេ កន្លះ(២) អត្តា សីលតោ
 ទុរវេទនីតិ ។ យោ ទេ ភិក្ខុ ភិក្ខុ អត្តា សីលតោ
 ទុរវេទនី អថ ភិក្ខុ ភិក្ខុញ្ច តេ កុក្កុក្កិ កោ
 ប វិប្បដិសារោតិ ។ ២ ទាហំ កន្លះ សីលវិសុទ្ធានុ
 ភកវតា ទន្ធិ ទេសិកំ អាណាណមីតិ ។ យោ ទេ
 ភិក្ខុ ភិក្ខុ សីលវិសុទ្ធានុ មយា ទន្ធិ ទេសិកំ
 អាណាណសិ អថ ភិក្ខុ ទាហំ ភិក្ខុ មយា ទន្ធិ
 ទេសិកំ អាណាណមីតិ ។ ភកវតា ទន្ធិ ទោហំ កន្លះ

១ ១. កុំ ២ ២. ទោ ហោតិ កន្លះ ។

ក្រុមប្រតិភូតេបាទស្រួលដោយ រុក្ខវេទនា ក្រុមប្រតិភូតេបាទស្រួលដោយ បិទប្រមើម
 ឡើង មានតែស្រាស្រាវ មិនតែឡើងវេច ។ បតិក្រព្រះអង្គដឹង
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គអត់ច្រាំមិនបានទេ ខ្សឹប្រតិភូតេបាទស្រួល ក្រុមរុក្ខ-
 វេទនាបេសខ្ញុំព្រះអង្គចង់ណាស់ តែងចម្រើនឡើង មិនចូរយេ មាន
 តែរឹតឡើង មិនស្រាស្រាវទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកមិនមានសេចក្តីរង្សៀស
 តិចក្នុង មិនមានវិប្បដិសារទេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គមានសេចក្តីរង្សៀសច្រើន មានវិប្បដិសារច្រើន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះអ្នក
 មិនបានគិតរៀនខ្លួន ដោយសីលទេ ។ បតិក្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គមិនបានគិតរៀនខ្លួន ដោយសីលទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើអ្នកមិនបានគិត
 រៀនខ្លួនដោយសីលទេ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នកមានសេចក្តី
 រង្សៀសក្នុងអ្វី ចាំមានវិប្បដិសារទ្វេទៀត ។ បតិក្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន
 ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានយល់រូស្យវិស្វតមិ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
 ថា មានការស្តាភសីលជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ បើអ្នកមិនបានយល់
 រូស្យវិស្វតមិ ដែលគេថាគតសំដែងហើយថា មានការស្តាភសីលជាប្រ-
 យោជន៍ទេ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នកយល់រូស្យវិស្វតមិដែលគេថា-
 គតសំដែងហើយ ចាំមានអ្វីជាប្រយោជន៍ ។ បតិក្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន

ភក្កវត្តា ធម្មំ ទេសិតំ អាជាជាបិតិ ។ សាទុ សាទុ
 ភិក្ខុ សាទុ ទោ ភិក្ខុ ភក្កវត្តន្តំ មយា ធម្មំ
 ទេសិតំ អាជាជាសិ ភក្កវត្តន្តោ ហិ ភិក្ខុ មយា
 ធម្មា ទេសិតោ ។

[៨៧] តំ ភិក្ខុ មញ្ញាសិ ភិក្ខុ ចក្កំ ចិក្ខុំ វា អធិក្ខំ វាតិ
 ។ អធិក្ខំ កន្តោ ។ សោតិ យាជំ ជិក្ខុ កាយោ មនោ
 ធិក្ខោ វា អធិក្ខោ វាតិ ។ អធិក្ខោ កន្តោ ។ យំ បដាធិក្ខំ
 ទុក្ខំ វា តំ សុទំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិក្ខំ
 ទុក្ខំ វិចារណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតំ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្សិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ យោ ហោតិ
 កន្តោ ។ ឯវំ បស្សិ ភិក្ខុ សុតវា អរិយស្សាវតោ ចក្កុ-
 ស្មិចំ ធិត្តំ វា ។ បេ ។ មនស្មិចំ ធិត្តំ ធិត្តំ វិវជ្ជតិ

កុំព្រះអង្គយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ថា
 មានការកំចាត់បង់នូវព្រះប្រយោជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុ ប្រវត្តណាស់
 ហើយ ប្រវត្តណាស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុ ប្រវត្តណាស់ហើយ ដែល
 អ្នកយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលតថាគតសំដែងហើយ ជាមានការកំចាត់បង់
 នូវព្រះប្រយោជន៍ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះថា ធម៌ដែលតថាគតបានសម្តែង
 ហើយ សុទ្ធតែមានការកំចាត់បង់នូវព្រះប្រយោជន៍ ។

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុ អ្នកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះដូចម្តេច ក្នុងករណី
 មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត
 កាយ ចិត្ត ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
 មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា ភូតនឹងយល់ឃើញ
 របស់នោះថា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។
 មិនភូតនឹងយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបើអរិយសា-
 កែអ្នកចេះជំនឿយ៉ាងនេះ វាមិនឡើយណាយនឹងភ្នែកផង ។ បេ ។
 វាមិនឡើយណាយនឹងចិត្តផង កាលបើឡើយណាយ វាមិនប្រាស

វិហារ វិមុត្តនិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិទិ ញាណំ យោនិ ។
 ចិណ្ណ ជាតិ ។ បេ ។ បាយំ ឥន្ទន្តាយាតិ បដាជាតិ ។
 ឥន្ទរោច អន្តមោល រសា ភិក្ខុ កតវតោ ភាសិទិ
 អភិទន្ធិ ។ ឥមស្មិញ បទ វេយ្យាករណស្មី កញ្ញាមារេ
 តស្ស ភិក្ខុនោ វិជំ វីតមលី ធម្មចក្កំ ឧទាទិ យំ
 ភិក្ខុ សុទ្ធយធម្មំ សព្វន្ធិ ឯកទទម្ពន្ធិ ។ បេមំ ។

[៧០] អដថោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ។ បេ ។ កតវន្ធិ

ឯកទរោច អន្តតស្មី កន្ត វិហារ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ឯ-
 រោ អប្បញ្ញតោ អពាទិកោ ទុត្តិកោ ធាន្តវិលាថោ
 សាទុ កន្ត កតវ យេន រសា ភិក្ខុ តេទុប-
 សន្តមតុ អនុកម្យំ ឧទាទាយាតិ ។ អដថោ កតវ

ពាក្យម្រេក ព្រោះត្រូវប្រាសចាកកម្រេក ខ្សែចិត្តច្របូចចេញ ។
 កាលបើចិត្តច្របូចហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា អន្តាអញ រួច
 ច្របូចហើយ ។ កាលសាវតារោះមែនដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ។ បេ ។ មគ្គការវាចាចង្វែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោតស្រួលចេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងសូត្រនេះចប់ហើយ
 ភិក្ខុនោះក៏មានចិត្តកែវយ ក្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។
 កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងវេយ្យាករណ៍នេះចប់ហើយ ធម្មចក្ក
 វិសោតាបត្តិវេយ្យាករណ៍ប្រាសចាកកុសី ប្រាសចាកមន្ទិល ក៏កើតឡើងដល់
 ភិក្ខុនោះថា ធម្មជាតិណាមួយ មានកិរិយាកើតឡើងជាធម្មតា ធម្មជាតិ
 ជាតិអស់នោះ មានកិរិយាលេត់ទៅវិញជាធម្មតា ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[៧០] ត្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ។ បេ ។ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គង់វត្តឯណោះ មានភិក្ខុមួយ
 រូប មិនទាន់មានភស្តុភារ មានភាពធន ដល់ទូរវិទូ ឈឺធ្ងន់ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 ឧបាស្រ័យ រស្មីទៅដល់ភិក្ខុនោះផង ។ ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយាននិទាន

ធរតវេញ សុត្តា ភិលាធនវេញ អប្បញ្ញតោ ភិក្ខុនិ ឥតិ
 វិនិក្ខា យេន ភិក្ខុ ភេទុបសង្កមិ ។ អនុសា ទោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ទ្ធកតា វ អាគច្ឆន្តំ ទិស្វាន មញ្ញកេ
 សមតេសិ ។ អថទោ ភកវំ ភិក្ខុ ឯតទរោច
 អលំ ភិក្ខុ មា ភិ មញ្ញកេ សមតេសិ សង្កមាទិ
 អាសនាទិ បញ្ញត្តាទិ តត្តាហំ ទិសីទិស្សមីតិ ។
 ទិសីទិ ភកវំ បញ្ញត្ត អាសនេ ។ ទិសដ្ឋ ទោ
 ភកវំ ភិក្ខុ ឯតទរោច កត្តិ ភេ ភិក្ខុ ទមទីយិ
 កត្តិ យាបទីយិ កត្តិ ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តិ ទោ
 អភិក្កមន្តិ បដិក្កមោសាទិ បញ្ញាយតិ ទោ អភិក្ក-
 មោទិ ។ ទ ម កន្ត ទមទីយិ ទ យាបទីយិ ។ បេ ។
 ទ ទោ ម កន្ត អត្តា សីលតោ ឧបវនតិ ។ ទោ
 ទេ កិវ ភិក្ខុ អត្តា សីលតោ ឧបវនតិ អថ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយាននិទាន

ទ្រង់ពូថ ភិក្ខុថ្មីណាស់ផង ឈឺធ្ងន់ណាស់ផង គ្រប់ច្បាប់ដូច្នោះថា
 ភិក្ខុមិនទាន់មានគេស្គាល់ ហើយក៏ស្តេចចូលទៅរកភិក្ខុនោះ ។ ភិក្ខុ
 នោះបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញ
 ហើយ ក៏ប្រកែកប្រែក្រែក ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 មានព្រះពុទ្ធដីកា នឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ឃើញ អ្នកកុំ
 ប្រកែកប្រែក្រែកឡើយ ព្រោះមានអាសនៈដែលគេក្រាលទុកនេះហើយ
 កថាគន្លង់អង្គុយលើអាសនៈនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើ
 អាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ
 ក៏ទ្រង់គ្រាន់សួរទៅភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកឈ្នួមអត់ប្រាប់បានដែរ
 ឬ អ្នកឈ្នួមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលដែរឬ ទុក្ខវេទនាថយទៅ មិនចម្រើន
 ឡើង មានតែស្រាកស្រាវទៅ មិនចម្រើនឡើងទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គអត់ប្រាប់មិនបានទេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបានទេ ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានកិះដៀលខ្លួនដោយសីលទេ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ បើអ្នកមិនបានកិះដៀលខ្លួនដោយសីលទេ កាលបើយ៉ាងនេះ

តំស្ម័ ពៈត កុត្តុវ្វំ កោ ច វិវ្យជិសារោតិ ។ ឧ ទ្វាហិ
 កន្តេ សីលវិសុទ្ធក្ខំ កតវនា ធម្មំ ទេសិតិ អាជាតា-
 មីតិ ។ យោ ចេ តិវ ភ្នំ កិត្តុ សីលវិសុទ្ធក្ខំ មយា
 ធម្មំ ទេសិតិ អាជាតាសិ អដ តិមត្តំ ចរហិ ភ្នំ កិត្តុ
 មយា ធម្មំ ទេសិតិ អាជាតាសិ ។ អនុបាធាបរិចិញ្ា-
 ធក្ខំ ទោ អហំ កន្តេ កតវនា ធម្មំ ទេសិតិ អាជា-
 តាមីតិ ។ សាទុ សាទុ កិត្តុ សាទុ ទោ ភ្នំ កិត្តុ
 អនុបាធាបរិចិញ្ាធក្ខំ មយា ធម្មំ ទេសិតិ អាជាតា-
 សិ អនុបាធាបរិចិញ្ាធក្ខោ ហិ កិត្តុ មយា ធម្មោ
 ទេសិតោ ។

[៧០] តំ កី មញ្ញាសិ កិត្តុ ចក្កំ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ
 វតិ ។ អធិដ្ឋំ កន្តេ ។ បេ ។ សោតិ យាដិ ដិក្ខំ
 កាយោ មោតា មោតាវិញ្ញាណំ មោតាសម្មាសម្មា យម្បិទិ
 មោតាសម្មាសម្មាវុយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតិ សុទិ វា
 ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទិ វា តម្បិ ធិដ្ឋំ វា អធិដ្ឋំ វតិ ។

អ្នកមានសេចក្តីស្រឡាញ់ស្រឡាត់ស្រឡាញ់ មានវិប្បជិសារោតិ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រោះខ្ញុំព្រះអង្គមិនទាន់យល់ច្បាស់ធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយថា សីលមានសេចក្តីស្អាតជាប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ចេះអ្នកមិនទាន់យល់ច្បាស់ធម៌ ដែលគេថាគតសម្តែងហើយថា សីលមាន
 សេចក្តីស្អាតជាប្រយោជន៍ទេ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នកយល់ច្បាស់
 ធម៌ដែលគេថាគតសម្តែងហើយ ថាមានអ្វីជាប្រយោជន៍ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ច្បាស់ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង
 ហើយថា មានអនុបាធាបរិចិញ្ាន (បរិចិញ្ានកិលេសត្រមពាំង១១) ជា
 ប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រែវាហើយ ប្រែវាហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រែវា
 ណាស់ហើយ ដែលអ្នកយល់ច្បាស់ធម៌ ដែលគេថាគតសម្តែងហើយថា
 មានអនុបាធាបរិចិញ្ានជាប្រយោជន៍ ម្ចាស់ភិក្ខុ ព្រោះថាធម៌ដែលគេថា-
 គតបានសម្តែងហើយ សុទ្ធតែមានអនុបាធាបរិចិញ្ានជាប្រយោជន៍ ។

[៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកសំគាល់ខ្ញុំសេចក្តីនោះ ដូចម្តេច ភ្នែក
 ទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ត្រាចៀក
 ប្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត មោតាវិញ្ញាណ មោតាសម្ម័ស្ស ពោះបី
 វេទនាណា ជាសុទ្ធក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុទ្ធក្តី ដែលភើត
 ទៀង ព្រោះមោតាសម្ម័ស្សជាច្រើន វេទនាពោះទៀង ឬមិនទៀង ។

អង្គិក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាង្គិក្ខំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វា តិ ។
 ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាង្គិក្ខំ ទុក្ខំ វិបរិណាមទម្មិ
 កល្យំ ទុក្ខំ សមទុបស្សិក្ខំ វតំ មម ឯសោហមស្សិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហោតិ កន្តោ ។ ឯវំ បស្សិ
 ភិក្ខុ សុគវា អរិយស្សាវតោ ចក្កស្មីបិ ធិត្ថំទ្គតិ ។ បេ ។
 យម្យំនិ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តស្មីបិ ធិត្ថំទ្គតិ
 ធិត្ថំទ្គិ វិជ្ជតិ វិណតា វិមុច្ចតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតំ
 ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជាតិ ទុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
 កតំ ករណីយំ ឆាបរំ វត្តត្តាយាតិ បដាឆាតិ ។

បិមេជ្យំវេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬ
 ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញថា របស់នោះជា រ៉ះរបស់
 អញ រ៉ះជាអញ រ៉ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដដែល ។ មិនគួរនឹង
 យល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ខ្នាតកិច្ច កាលបើអរិយសាវ័កអ្នក
 ពេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ វែមងឡើយណាយនឹងភ្នែកផង ។ បេ ។ នោះ
 បីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនានោះ
 កាលបើឡើយណាយ វែមងព្រាសចាកកម្រេក ព្រោះក៏ព្រាសចាក
 កម្រេក រើបចិក្ខុច្រសឡះ ។ កាលបើចិក្ខុច្រសឡះហើយ ញាណ
 ក៏កើតឡើងថា អត្តាអញ ច្រសឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះ
 វែមងដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអត្តាអញបានទៅ
 រួចហើយ សោឡសកិច្ចអត្តាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវា
 កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

ឥន្ទ្រវរុណ កក្កដា អន្តរាគមន៍ គោត្ត កក្កដា កា-
 សិក្ខា អភិវឌ្ឍន៍ ។ ឥន្ទ្រវរុណ ៨ បទ វេយ្យាករណស្ត្រ
 កញ្ញាមាណ តស្ស ភិក្ខុស្ស អនុបាទាយ អាសវេហិ
 ចិត្តំ វិមុត្តត្ថិ ។ ទុតិយំ ។

(៧២) អថេតោ អាយស្មា ពរោ ។ បេ ។ ឯតមន្តិ
 ធិសិទ្ធា ខោ អាយស្មា ពរោ កក្កដន្តិ ឯតនរោច សាទុ
 រេ ក ទ្ត កក្កដា សន្តិទ្ធត្ថ ធម្មំ ទោសតុ យមហំ កក-
 វរោ ធម្មំ សុត្តា ឯតោ វរុណកដ្ឋា អរ្យមត្តោ អាតាបិ
 ថិហិតតោ វិហារយ្យន្តិ ។ យំ ខោ ពទ អធិន្តិ តត្រ ភេ
 ទន្ធា បហាតត្វោ ។ តិញ ពទ អធិន្តិ ទត្តំ ខោ ពទ
 អធិន្តិ តត្រ ភេ ទន្ធា បហាតត្វោ ។ វុចា អធិន្តា ។

លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងសូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុនោះ ក៏មានចិត្ត
 ត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ កាលដែលព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងអយ្យករណ៍នេះចប់ហើយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ
 ក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈ ព្រោះមិនបានប្រកាន់វា ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(៧២) ព្រះនោះ ព្រះពន្លឺមានអាយុ ៧៥ ។ លុះព្រះពន្លឺ
 មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើសូមខ្លង់ព្រះមត្តាប្រោស សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដោយសង្ខេប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ទ័ងជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ចៀសរចេញ
 ទៅ មិនបានប្រមាទ មានព្យាយាមផុតកំដៅនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ចុះ
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់វិវាយចេះ ។ ម្ចាស់ពន្លឺ របស់ណា
 មិនទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ិនប័ង្កក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ម្ចាស់
 ពន្លឺ ចុះរបស់ដូចម្តេចមិនទៀង ម្ចាស់ពន្លឺ ភ្នែកហ្នឹងឯងមិនទៀងទេ
 អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ិនប័ង្កក្នុងភ្នែកនោះចេញ ។ ប្រមិនទៀងទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខនិកាយ

ចក្ខុវិញ្ញាណំ ចក្ខុសម្មស្សោ យម្បំទំ ចក្ខុសម្មស្សប្ប-
 ក្ខយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខម-
 សុខំ វា ភម្មំ អនិច្ចំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ
 ។ បេ ។ ជំងួញ កាយោ មនោ អនិច្ចោ តត្រ តេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ ធម្មា មហាវិញ្ញាណំ មហោសម្មស្សោ
 យម្បំទំ មហោសម្មស្សប្បក្ខយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយិតំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភម្មំ អនិច្ចំ តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យំ ខោ វា ធម្មំ អនិច្ចំ តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោតិ ។ ភតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខនិកាយ

ចក្ខុវិញ្ញាណំ ចក្ខុសម្មស្ស ពោះបិវេនោណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិន
 ទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្មស្ស ជាបច្ច័យ វេទនា
 ពោះមិនទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនាពោះចេញ ។ បេ ។
 អណ្តាត កាយ ចិត្ត មិនទៀងទេ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុង
 ចិត្តពោះចេញ ។ ធម៌ មហាវិញ្ញាណ មហោសម្មស្ស ពោះបិវេនោ
 ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 មហោសម្មស្ស ជាបច្ច័យ វេទនាពោះ មិនទៀង អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនាពោះចេញ ។ ម្នាលពន្លះ របស់ណាមិនទៀង អ្នក
 ត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់ពោះចេញ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

(៧៣) យំ ខោ វាច ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហា-
 តត្វោ ។ ភិក្ខុ វាច ទុក្ខំ ចក្កំ ខោ វាច ទុក្ខំ តត្រ
 តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វូតា ចក្កុវិញ្ញាណំ ចក្កុ-
 សម្មសេដ្ឋ យម្បំទំ ចក្កុសម្មស្សប្បវុយា ។ បេ ។ អនុ-
 ក្កមសុខំ វា ភម្បិ ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ
 ។ បេ ។ មរោ ទុក្ខោ ធម្មោ មរោវិញ្ញាណំ មរោ-
 សម្មសេដ្ឋ យម្បំទំ មរោសម្មស្សប្បវុយា ទប្បដ្ឋតិ
 វេទយិនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្កមសុខំ វា ភម្បិ ទុក្ខំ
 តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យំ ខោ វាច ទុក្ខំ តត្រ
 តេ ធម្មោ បហាតត្វោតិ ។ ចក្កុំ ។

(៧៤) យោ ខោ វាច អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ កោ ច វាច អនត្តា ។ ចក្កំ ខោ
 វាច អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វូតា

(៧៣) ម្នាលវាចៈ របស់ណាជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ម្នាលវាចៈ ចុះរបស់អ្វីជាទុក្ខ ម្នាលវាចៈ
 ភ្នែកហ្នឹងឯងជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងភ្នែកនោះចេញ ។
 ប្រ ចក្កុវិញ្ញាណ ចក្កុសម្ព័ន្ធស្ស ពោះបីវេទនាណាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី
 ។ បេ ។ ព្រោះវាចក្កុសម្ព័ន្ធស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះឯងក៏ជាទុក្ខ អ្នកត្រូវ
 លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងវេទនានោះចេញ ។ បេ ។ ចិក្ខុជាទុក្ខ ធម៌
 មរោវិញ្ញាណ មរោសម្ព័ន្ធស្ស ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមរោសម្ព័ន្ធស្សជាបច្ច័យ
 វេទនានោះក៏ជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនានោះចេញ ។
 ម្នាលវាចៈ របស់ណាជាទុក្ខ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះ
 ចេញ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

(៧៤) ម្នាលវាចៈ សភាវៈណាមិនមែនជាបេសុខ្ខន អ្នកត្រូវ
 លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវៈនោះចេញ ។ ម្នាលវាចៈ ចុះសភាវៈ
 ដូចម្តេច មិនមែនជាបេសុខ្ខន ។ ម្នាលវាចៈ ភ្នែកហ្នឹងឯងមិនមែនជា
 បេសុខ្ខនទេ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងភ្នែកនោះចេញ ។ ប្រ

ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កសម្មុស្សោ យម្បិទំ ចក្កសម្មុស្សប្ប-
 ទ្ធឯយា ។ បេ ។ មោទោ អនត្តា ធម្មា មោទោវិញ្ញាណំ មោទោ-
 សម្មុស្សោ យម្បិទំ មោទោសម្មុស្សប្បទ្ធឯយា ឧប្បជ្ជតិ
 វេទយិតំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្កមសុខំ វា តម្បិ អនត្តា
 តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យោ ទោ វា អនត្តា
 តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោតិ ។ បញ្ចមំ ។

[៧៥] អថទោ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ យេន កកវា
 តេនុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ឯសិដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនេនេច អត្ថិ ទុ ទោ កន្តេ ឯកោ
 ធម្មោ យស្ស បហាទា ភិក្ខុទោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ
 វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ ។ អត្ថិ ទោ ភិក្ខុ ឯកោ ធម្មោ
 យស្ស បហាទា ភិក្ខុទោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ វិជ្ជា
 ឧប្បជ្ជតិ ។ កតមោ បទ កន្តេ ឯកោ ធម្មោ យស្ស
 បហាទា ភិក្ខុទោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ-
 តិ ។ អវិជ្ជា ទោ ភិក្ខុ ឯកោ ធម្មោ យស្ស បហា-
 ទា ភិក្ខុទោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជតិ ។

ចក្កវិញ្ញាណ ចក្កសម្មុស្ស ទោបិវេទនាណា ។ បេ ។ ព្រោះចក្កសម្មុស្ស
 ជាបច្ច័យ ចិត្តមិនមែនជាបស់ខ្លួនទេ ធម៌ មោទោវិញ្ញាណ មោទោសម្មុស្ស
 ទោបិវេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះមោទោសម្មុស្ស ជាបច្ច័យ វេទនាទោតមិនមែនជាបស់ខ្លួន
 ដែរ អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងវេទនាទោនោះចេញ ។ ម្ចាស់រាជា
 សភាវណាមិនមែនជាបស់ខ្លួន អ្នកត្រូវលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងសភាវ-
 នោះចេញ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[៧៥] ត្រាទោ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌តែមួយ ដែលភិក្ខុលះបង់
 ហើយ អវិជ្ជាកំណ្លោះថាលះបង់បានដែរ វិជ្ជាកំកើតឡើង មានដែរឬ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម៌តែមួយ ដែលភិក្ខុលះបង់ហើយ អវិជ្ជាកំណ្លោះថាលះបង់
 បាន វិជ្ជាកំកើតឡើង ក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះធម៌
 តែមួយដែលភិក្ខុលះបង់ហើយ អវិជ្ជាកំណ្លោះថាលះបង់បាន វិជ្ជាកំកើត
 ឡើង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម៌តែមួយ គឺអវិជ្ជាហ្នឹងឯង ដែល
 ភិក្ខុលះបង់ហើយ អវិជ្ជាកំណ្លោះថាលះបង់បាន វិជ្ជាកំកើតឡើង ។

កតំ បទ កន្លៃ ជាទតោ កថំ បស្សនោ ភិក្ខុនោ
 អវិជ្ជា បហំយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ ចត្តំ ទោ ភិក្ខុ
 អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សនោ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហំយ្យតិ
 វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតិ ។ ពូ ប ។ បេ ។ យម្យំទំ ចត្តសម្មស្ស-
 ប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
 អនុក្កមសុខំ វា តម្យំ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សនោ
 ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហំយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតិ ។ ឃី ទោ
 ភិក្ខុ ជាទតោ ឃី បស្សនោ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហំយ្យតិ
 វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតិ ។ ធម្មំ ។

(៤៦) អថទោ អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ ។ បេ ។ អត្ថំ ទុ
 ទោ កន្លៃ ឃីកោ ធម្មោ យស្ស បហាណ ភិក្ខុ-
 នោ អវិជ្ជា បហំយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ អត្ថំ
 ទោ ភិក្ខុ ឃីកោ ធម្មោ យស្ស បហាណ ភិក្ខុនោ
 អវិជ្ជា បហំយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ កតមោ បទ
 កន្លៃ ឃីកោ ធម្មោ យស្ស បហាណ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុកាលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើប
 លះចង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ភិក្ខុកាលដឹង កាល
 ឃើញនូវភ្នែកថា ជាចេសមិនទៀង ទើបលះចង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាកំភើត
 ឡើង ។ ភិក្ខុកាលដឹង កាលឃើញនូវរូប ។ ចេ ។ ភិក្ខុកាលដឹង កាល
 ឃើញនូវវេទនា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែល
 ភើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ផស្សជាច្រើន ជាមិនទៀង ទើបលះចង់អវិជ្ជា
 បាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ កាលឃើញដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញ
 យ៉ាងនេះឯង ទើបលះចង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។ ចប់សូត្រ
 ទី ៦ ។

(៤៦) ត្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌មួយ ដែលភិក្ខុលះចង់ហើយ អវិជ្ជាកំភើតឆ្កោះថាលះចង់បាន វិជ្ជាកំ
 ភើតឡើង មានវិជ្ជា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម៌តែមួយ ដែលភិក្ខុលះ
 ចង់ហើយ អវិជ្ជាកំភើតឆ្កោះថាលះចង់បាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ក៏មាន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះធម៌តែមួយ ដែលភិក្ខុលះចង់ហើយ អវិជ្ជា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកវគ្គោ

បហិយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ អវិជ្ជា ទោ ភិក្ខុ
 ឯកោ ធម្មោ យស្ស បហាថា ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា ប-
 ហិយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ កងំ បទ កន្ត ជាធម្មោ
 កងំ បស្សតោ ភិក្ខុនោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ វិជ្ជា
 ឧប្បជ្ឈតីតិ ។ ឥធម ភិក្ខុ ភិក្ខុនោ សុតិ ហោតិ សព្វ
 ធម្មា ជាលំ អភិវេសយាតិ ។ ឯវពោតំ ភិក្ខុ ភិក្ខុ-
 នោ សុតិ ហោតិ សព្វ ធម្មា ជាលំ អភិវេស-
 យាតិ ។ សោ សត្វំ ធម្មំ អភិជាតាតិ សត្វំ ធម្មំ
 អភិញ្ញាយ សត្វំ ធម្មំ បវេណាតិ សត្វំ ធម្មំ បវិញ្ញាយ
 សត្វនិមិត្តានំ អញ្ញតោ បស្សតិ ចក្កំ អញ្ញតោ បស្សតិ
 រូប ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កសម្មស្សំ យម្បំទំ ចក្កស-
 ម្មស្សប្បន្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា
 អទុក្ខមសុទំ វា ភម្បំ អញ្ញតោ បស្សតិ ។ បេ ។
 មនំ អញ្ញតោ បស្សតិ ធម្ម មណវិញ្ញាណំ មណ-
 សម្មស្សំ យម្បំទំ មណសម្មស្សប្បន្តយា ឧប្បជ្ឈតិ
 វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា ភម្បំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកវគ្គោ

កំឈ្មោះថាលះបង់បាន វិជ្ជាកំភើតឡើង កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ធម៌
 តែមួយ គឺអវិជ្ជាហ្នឹងឯង ដែលភិក្ខុលះបង់ហើយ អវិជ្ជាកំឈ្មោះថាលះ
 បង់បាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះភិក្ខុកាលដឹង
 ដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។
 ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានស្តាប់ហើយថា ធម៌ទាំងពួងមិនគួរ
 នឹងប្រកាន់ម៉ារទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ បើភិក្ខុបានស្តាប់ពុទ្ធបទនៈនេះថា ធម៌ទាំង-
 ពួងមិនគួរនឹងប្រកាន់ម៉ារឡើយ យ៉ាងនេះហើយ ។ ភិក្ខុនោះ វេទនដឹង
 ច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង លុះដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួងហើយ វេទនកំណត់
 ដឹង នូវធម៌ទាំងពួង លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួងហើយ វេទនឃើញ
 ច្បាស់ នូវនិមិត្តទាំងពួងថាជាបេសដវៃ ឃើញនូវត្រកូតជាបេសដវៃ
 ឃើញនូវរូប ចក្កវិញ្ញាណ ចក្កសម្មស្ស នូវវេទនា ទោះជាសុខក្តី ជាទុក្ខ
 ក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលភើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ
 ថាជាបេសដវៃ ។ បេ ។ ឃើញនូវចិត្តជាបេសដវៃ ឃើញនូវធម៌
 មនាវិញ្ញាណ មនាសម្មស្ស នូវវេទនា ទោះជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី
 មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលភើតឡើង ព្រោះមនាសម្មស្សជាបច្ច័យ

អញ្ញតោ បស្សតិ ។ ឃី ទោ ភិក្ខុ ជាទតា ឃី
 បស្សតោ ភិក្ខុយោ អវិជ្ជា បហិយ្យតិ វិជ្ជា ឧប្បជ្ជ-
 តីតិ ។ សត្តមី ។

[៧៧] អថទោ សម្មហុលា ភិក្ខុ យេន កកក
 តេនុបស្សន្តីសុ ។ បេ។ ឯកមន្តិ ចិសិដ្ឋា ទោ តេ
 ភិក្ខុ កកមន្តិ ឯកទេវេន្តិ ឥន ទោ កន្ត អញ្ញតិក្ខិយា
 បរិញ្ញាជនា អម្ព ឃី បុច្ឆន្តិ កំមត្តិយំ អាវុសោ ស-
 មណោ តោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតីតិ ឃី បុដ្ឋា មយំ
 កន្ត តេសំ អញ្ញតិក្ខិយា ឯ បរិញ្ញាជនា ឯ ឃី ទ្យា កករោម
 ទុក្ខស្ស ទោ អាវុសោ បរិញ្ញត្តិ កករតិ ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតីតិ កត្វិ មយំ កន្ត ឃី បុដ្ឋា ឃី ទ្យា កករោម

ថាជាបដវៃ ។ ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុកាលដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ
 ឯង ទើបលះបង់អវិជ្ជាបាន វិជ្ជាកំភើតឡើង ។ ចប់សូត្រ ទំ ៧ ។

[៧៧] ត្រាឆោះ ពួកភិក្ខុច្រើនប្រចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ។ បេ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះ
 មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកអន្សតិយបរិញ្ញាជក
 ក្នុងទីឯណោះ សូរពួកខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ខែអាវុសាទាំងឡាយ
 ព្រហ្មចរិយៈ មានអ្វីជាប្រយោជន៍ ដែលពួកលោកប្រព្រឹត្តក្នុងសំណាក់
 ព្រះសមណៈតោតមេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើពួកអន្សតិយ-
 បរិញ្ញាជកសួរយ៉ាងនេះហើយ យើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏ដោះស្រាយដល់ពួកអន្ស-
 តិយបរិញ្ញាជកទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ខែអាវុសាទាំងឡាយ ព្រហ្មចរិយៈ
 ពោធិការកំណត់ដឹងខ្លួនទុក្ខហ្នឹងឯងជាប្រយោជន៍ ដែលពួកយើងប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើពួកអន្ស-
 តិយបរិញ្ញាជក សួរយ៉ាងនេះហើយ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដោះស្រាយយ៉ាងនេះ

វុត្តវាទិណោ ទេវ ភក្កវតោ ហោម ន ច ភក្កវត្ថំ អក្ខរេច
 អញ្ញាទិក្ខាម ធម្មស្ស ពាទុទម្មំ ព្យាករោម ន ច កោចិ
 សហទម្មិកោ វាណទុវាណោ ការយ្ហដ្ឋាទំ អាគច្ឆតិ ។
 ភក្ក ភុម្ព ភិក្ខុវេ ឃី បុដ្ឋា ឃី ព្យាករោណា វុត្តវា-
 ទិណោ ទេវ មេ ហោជ ន ច មី អក្ខរេច អញ្ញាទិក្ខាម
 ធម្មស្ស ពាទុទម្មំ ព្យាករោម ន ច កោចិ សហទម្មិ-
 កោ វាណទុវាណោ ការយ្ហដ្ឋាទំ អាគច្ឆតិ ។ ទុក្ខស្ស
 ហិ ភិក្ខុវេ បរិញ្ញត្តំ មយំ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។
 សធម បទ វេ ភិក្ខុវេ អញ្ញាទិក្ខិយា បរិព្វាជកា ឃី
 បុច្ឆេយ្យំ កតមត្ត បទ តិ អាវុសា ទុក្ខំ យស្ស
 បរិញ្ញាយ សមណោ តោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ
 ឃី បុដ្ឋា ភុម្ព ភិក្ខុវេ តេសិ អញ្ញាទិក្ខិយាទំ បរិព្វាជ-
 កាទំ ឃី ព្យាករោយ្យាជ ចត្ថំ ទោ អាវុសា ទុក្ខំ

ឈ្មោះថាទិយាយតាមព្រះពុទ្ធវិកា ដែលព្រះមានព្រះភាគសម្តែងហើយ
 ផង មិនទិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករ
 នូវធម៌សមគួរតាមធម៌ផង ទាំងលំអានវៃពាក្យនិមួយ ដែលសមតាម
 ហេតុ មិនផល់ថ្នាក់គួរតែជឿលទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អើ កាល
 បើសម្បយ៉ាងនេះហើយ អ្នកទាំងឡាយដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះ
 ថាទិយាយតាមពាក្យដែលគង់ភាគសម្តែងហើយផង មិនទិយាយបង្កាច់
 គង់ភាគដោយពាក្យមិនពិតផង ព្យាករនូវធម៌សមគួរតាមធម៌ផង ទាំង
 លំអានវៃពាក្យនិមួយ ដែលសមតាមហេតុ មិនផល់ថ្នាក់គួរតែជឿល
 ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រហ្មចរិយៈ មានការកំណត់
 ដឹងនូវទុក្ខជាប្រយោជន៍ តិច្ចកអ្នកបានប្រព្រឹត្តក្នុងសំណាក់កថាភក ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែប្រសិនបើពួកអន្យតិរិយបរិព្វាជក សួរអ្នកទាំង
 ឡាយយ៉ាងនេះវិញថា វៃអាវុសាទាំងឡាយ ចុះព្រហ្មចរិយៈ តិច្ចក
 លោក បានប្រព្រឹត្តក្នុងសំណាក់ព្រះសមណោតាតម ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវ
 បុត្តនោះដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួកអន្យតិរិយបរិព្វាជក
 សួរយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវដោះស្រាយដល់ពួកអន្យតិរិយបរិព្វា-
 ជកទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា វៃអាវុសាទាំងឡាយ តែប្រហ្មចរិយៈជាទុក្ខ

តស្ស បរិញ្ញាយ ភក្កវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ រូបា
 ។ បេ ។ យម្យំទិ ចក្កុសម្មស្សប្បន្ទយា ឧប្បន្នតិ វេទ-
 យតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា តម្បិ
 ទុក្ខំ តស្ស បរិញ្ញាយ ភក្កវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ
 ។ បេ ។ មនោ ទុក្ខា ។ បេ ។ យម្យំទិ មនោសម្ម-
 ស្សប្បន្ទយា ឧប្បន្នតិ វេទយតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អ-
 ទុក្ខមសុទំ វា តម្បិ ទុក្ខំ តស្ស បរិញ្ញាយ ភក្កវតិ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ ឥទំ ទោ តំ អាវុសោ ទុក្ខំ
 តស្ស បរិញ្ញាយ ភក្កវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ ឃិ
 បុដ្ឋា តុដ្ឋោ ភិក្ខុវេ តេសំ អញ្ញតិភ្នំយោទិ បរិញ្ញាជកាទិ
 ឃិ ព្យាតវេយ្យោដាតិ ។ អដ្ឋមំ ។

ព្រហ្មចរិយៈ គិល្ឈកយើងបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏
 ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវទុក្ខនោះ ។ រូបចំណង ។ បេ ។ ពោះបីវេទនា
 ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 ចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះឯង ក៏ជាទុក្ខ ព្រហ្មចរិយៈគិល្ឈកយើង
 បានប្រព្រឹត្ត ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវទុក្ខនោះ
 ។ បេ ។ ចិត្តជាទុក្ខ ។ បេ ។ ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិន
 ជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ
 វេទនានោះឯង ក៏ជាទុក្ខ ព្រហ្មចរិយៈគិល្ឈកយើងបានប្រព្រឹត្ត ក្នុងសំ-
 ណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវទុក្ខនោះ ។ នៃការសោ
 ចំណង ។ នេះឯងវិញ្ញាណជាទុក្ខ ព្រហ្មចរិយៈគិល្ឈកយើងបានប្រព្រឹត្ត
 ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងនូវទុក្ខនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ចំណង ។ កាលបើពួកអន្យតិវិយបរិព្វាជក សូរយ៉ាងនេះហើយ អ្នក
 ចំណង ។ ត្រូវដោះស្រាយដល់ពួកអន្យតិវិយបរិព្វាជកចំណងនោះ យ៉ាង
 នេះចុះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[៧៥] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា បរេ។
 ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ខោ លោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯកនរោច
 លោកោ លោកោតិ កន្តេ វុច្ឆតិ កំភ្នាវនា នុ ខោ កន្តេ
 លោកោតិ វុច្ឆតិ ។ លុដ្ឋតិ ខោ ភិក្ខុ ភស្មា លោ-
 កោតិ វុច្ឆតិ ។ កំព្វ លុដ្ឋតិ ចក្កំ ខោ ភិក្ខុ លុដ្ឋតិ
 វុច្ឆា លុដ្ឋតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ លុដ្ឋតិ ចក្កុសម្មស្សា
 លុដ្ឋតិ យម្បំធិ ចក្កុសម្មស្សប្បវុយា ឧប្បដ្ឋតិ វេន-
 យំតិ សុខំ វា នុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភម្ប លុដ្ឋតិ
 ។ បេ។ ជិញ្ញ លុដ្ឋតិ ។ បេ។ មនោ លុដ្ឋតិ ធម្មា លុដ្ឋតិ
 មនោវិញ្ញាណំ លុដ្ឋតិ មនោសម្មស្សា លុដ្ឋតិ យម្បំធិ
 មនោសម្មស្សប្បវុយា ឧប្បដ្ឋតិ វេនយំតិ សុខំ វា
 នុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភម្ប លុដ្ឋតិ ។ បលុដ្ឋតិ
 ខោ ភិក្ខុ ភស្មា លោកោតិ វុច្ឆតិ ។ បរមំ ។

[៧៨] ព្រះនោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះបាទព្រះភាគ
 ។ បេ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះបាទ
 ព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលគេតែងនិយាយ
 ថា លោក លោក ដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថាលោក
 តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សភាវណា តែងបែកព្រាយ
 ព្រោះហេតុនោះ ទើបហៅថាលោក ។ ចុះរបស់អ្វី តែងបែកព្រាយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ភ្នែក តែងបែកព្រាយ ប្រឆាំងឡាយ តែងបែកព្រាយ
 ចក្កុវិញ្ញាណ តែងបែកព្រាយ ចក្កុសម្មស្ស តែងបែកព្រាយ ពោះបីវេទនា
 ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង
 ព្រោះចក្កុសម្មស្សដ៏ចម្រើន វេទនានោះ ក៏តែងបែកព្រាយ ។ បេ។
 អណ្តាត តែងបែកព្រាយ ។ បេ។ ចិត្ត តែងបែកព្រាយ ធម៌ទាំងឡាយ
 តែងបែកព្រាយ មនោវិញ្ញាណ តែងបែកព្រាយ មនោសម្មស្ស តែង
 បែកព្រាយ ពោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី
 ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សដ៏ចម្រើន វេទនានោះឯង ក៏តែង
 បែកព្រាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សភាវណា តែងបែកព្រាយ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបហៅថាលោក ។ បឋស្សត ទី ៧ ។

[៧៧] អថទោ អាយស្មា ឝក្កុនោ ។ បេ ។ ឃន្ត្រៈ

មន្តំ វិសិទ្ធា ទោ អាយស្មា ឝក្កុនោ កកវន្តំ ឃតនាវាច
អត្ថំ ទុ ទោ កន្ត តំ ចក្កំ យេន ចក្កុនា អតិភេ ទុន្ទេ
បរិវិទ្ធិតេ ឝិទ្ធិបបត្សេ ឝិទ្ធិវដ្តមេ បរិយាឝិទ្ធិវដ្តេ សព្វ
ទុក្ខវិភិវត្តេ បញ្ញាបយមាទោ បញ្ញាបយ្យ ។ បេ ។ អត្ថំ
ទុ ទោ កន្ត សា ឝិក្ខ យាយ ឝិក្ខយ អតិភេ ទុន្ទេ
បរិវិទ្ធិតេ ។ បេ ។ បញ្ញាបយ្យ ។ បេ ។ អត្ថំ ទុ ទោ
សោ កន្ត មទោ យេន មទេន អតិភេ ទុន្ទេ បរិវិទ្ធិ-
តេ ឝិទ្ធិបបត្សេ ឝិទ្ធិវដ្តមេ បរិយាឝិទ្ធិវដ្តេ សព្វទុក្ខ-
វិភិវត្តេ បញ្ញាបយមាទោ បញ្ញាបយ្យតិ ។

[១០០] នត្ថំ ទោ តំ ឝក្កុន ចក្កំ យេន ចក្កុ-

នោ អតិភេ ទុន្ទេ បរិវិទ្ធិតេ ឝិទ្ធិបបត្សេ ឝិទ្ធិវដ្តមេ

[៧៧] ត្រានោះ ព្រះឝក្កុនៈមានកាយ ។ បេ ។ លុះព្រះឝក្កុនៈ

មានកាយ អន្លើយកន្តីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះអតីតពុទ្ធ ព្រះអង្គមាន
ដំណើរយើកយូរគិតណា កាត់ចោលហើយ មានផ្លូវគិតណា កាត់ចោល
ហើយ មានវដ្តៈគ្របសង្កត់បានហើយ ទ្រង់កន្លងទូក្រុងចាំងពួងបានហើយ
បរិវិទ្ធិបានទៅហើយ កាលបើគេបញ្ជាក់ គប្បីបញ្ជាក់ដោយភ្នែកណា
ភ្នែកនោះមានវដ្ត ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះ
អតីតពុទ្ធបរិវិទ្ធិបានទៅហើយ ។ បេ ។ គប្បីបញ្ជាក់ ដោយអណ្តា ឝណា
អណ្តាតំនោះមានវដ្ត ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះ
អតីតពុទ្ធ ព្រះអង្គមានដំណើរយើកយូរគិតណា កាត់ចោលហើយ មានផ្លូវ
គិតណា កាត់ចោលហើយ មានវដ្តៈគ្របសង្កត់បានហើយ ទ្រង់កន្លង
ទូក្រុងចាំងពួងបានហើយ បរិវិទ្ធិបានទៅហើយ កាលបើគេបញ្ជាក់ គប្បី
បញ្ជាក់ដោយចិត្តណា ចិត្តនោះមានវដ្ត ។

[១០០] ម្ចាស់ឝក្កុនៈ កាលដែលព្រះអតីតពុទ្ធ ព្រះអង្គមានដំ-

ណើរយើកយូរគិតណា កាត់ចោលហើយ មានផ្លូវគិតណា កាត់ចោលហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុខ្យយកថវិញ្ញា

បរិយាជិន្ទវដ្ឋេ សត្វនុក្ខរិវិវត្តេ បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញា-
 បេយ្យាតិ ។ បេ ។ ទត្ថិ ទោ សា ដក្កន ជិន្ទ យាយ
 ជិន្ទយ អតីតេ តុទ្ធេ បរិជិត្តតេ ជិន្ទបបញ្ចេ ជិន្ទវដ្ឋេម
 បរិយាជិន្ទវដ្ឋេ សត្វនុក្ខរិវិវត្តេ បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញា-
 បេយ្យា ។ បេ ។ ទត្ថិ ទោ សោ ដក្កន មោចោ យេន
 មាណេ អតីតេ តុទ្ធេ បរិជិត្តតេ ជិន្ទបបញ្ចេ ជិន្ទវដ្ឋេម
 បរិយាជិន្ទវដ្ឋេ សត្វនុក្ខរិវិវត្តេ បញ្ញាបយមាណោ បញ្ញា-
 បេយ្យាតិ ។ ទសមំ ។

គិលានវិញ្ញា គតិយោ ។

តស្សុទ្ធានំ

គិលានេន ទេ វុត្តា
 កាណេន អបរេ តយោ
 អវិជ្ជាយ ច ទេ វុត្តា
 ភិក្ខុ លោកេន ច ដក្កុយោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខ្យយកថវិញ្ញា

មានវដ្តៈគ្រូបសង្កត់បាទហើយ ទ្រង់ក្នុងទូកទុកបាំងក្នុងបាទហើយ បរិ-
 និព្វានទៅហើយ កាលបើគបញ្ញា គប្បីបញ្ញា ដោយភ្នែកណា ភ្នែកនោះ
 មិនមានទេ ។ បេ ។ ម្នាលផ្កុនៈ កាលដែលព្រះអតីតពុទ្ធ ព្រះអង្គមាន
 ដំណើរយើងយូរ គឺកណ្តា កាត់ចោលហើយ មានផ្លូវគឺកណ្តា កាត់ចោល
 ហើយ មានវដ្តៈគ្រូបសង្កត់បាទហើយ ទ្រង់ក្នុងទូកទុកបាំងក្នុងបាទហើយ
 បរិនិព្វានទៅហើយ កាលបើគបញ្ញា គប្បីបញ្ញា ដោយអណ្តា កណា
 អណ្តា កនោះមិនមានទេ ។ បេ ។ ម្នាលផ្កុនៈ កាលដែលព្រះអតីតពុទ្ធ
 ព្រះអង្គមានដំណើរយើងយូរ គឺកណ្តា កាត់ចោលហើយ មានផ្លូវគឺកណ្តា
 កាត់ចោលហើយ មានវដ្តៈគ្រូបសង្កត់បាទហើយ ទ្រង់ក្នុងទូកទុកបាំង-
 ក្នុងបាទហើយ បរិនិព្វានទៅហើយ កាលបើគបញ្ញា គប្បីបញ្ញា ដោយ
 ចិត្តណា ចិត្តនោះមិនមានទេ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ គិលានវដ្ត ទី ៣ ។

ទុក្ខានុនៃគិលានវិញ្ញាត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីភិក្ខុណីមាន ២ លើក អំពីព្រះរាជៈមានកាយ
 មាន ៣ លើក អំពីអវិជ្ជាមាន ២ លើក អំពីពួកភិក្ខុ ១ អំពី
 លោក ១ អំពីព្រះផ្កុនៈមានកាយ ១ ។

ធួនវិគ្គោ

[១០១] អថ(១) អាយស្មា អាទន្ទោ យេន ភកក

តេនុបសន្តមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ ចិនិទ្ធា ទោ អា-
យស្មា អាទន្ទោ ភកកន្តំ ឯតនេវេច លោកោ លោកោ-
តិ កន្តុ វុត្តតិ តិក្កាវតា នុ ទោ កន្តុ លោកោតិ
វុត្តតិ ។ យំ ទោ អាទន្ទ បលោកនធម្មំ អយំ វុត្តតិ
អរិយស្ស វិទយេ លោកោ ។ តិក្កានុន្ទ បលោក-
នធម្មំ ចក្កំ ទោ អាទន្ទ បលោកនធម្មំ រូថា បលោកនធម្មា
ចក្កុវិញ្ញាណំ បលោកនធម្មំ ចក្កុសម្មស្សោ បលោក-
នធម្មោ យធម្មំ ចក្កុសម្មស្សប្បន្ទយា ។ បេ ។ តម្បិ(១) ប-
លោកនធម្មំ ។ បេ ។ ជិក្ខុ បលោកនធម្មា រសា បលោក-

១១. តម្បិទ្បលោកនធម្មំ ។

ធួនវិគ្គោ

[១០១] ត្រាវនាវង្គ ព្រះអាទន្ទមានកាយ ចូលទៅតាម

ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះអាទន្ទមានកាយ គង្គីក្នុងទីសមគួរ
ហើយ ទើបគ្រាបចង្អុលសូត្រព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា សូមទ្រង់ព្រះ
មេត្តាព្រាស ពាក្យដែលគេតែងហៅថា លោក លោក បតិគ្រព្រះ
អង្គជំទម្រើន ដែលគេហៅថាលោក តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
អាទន្ទ បេសំណា មានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា នេះហៅថាលោក
ក្នុងអាយុវិន័យ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ បេសំអ្វីដែលមានសេចក្តីបែកព្រាយជា
ធម្មតា ម្ចាស់អាទន្ទ ចក្កុយ្យំឯងមានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា រូបមាន
សេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា ចក្កុវិញ្ញាណ មានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា
ចក្កុសម្មស្ស មានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា ទោះបីវេទនាណា ។ បេ ។
ព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនាទោះក៏មានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា
។ បេ ។ ជិក្ខុមានសេចក្តីបែកព្រាយជាធម្មតា សេចក្តីបែកព្រាយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុខុយននវគ្គ

ធម្មា ជីវិតិញ្ញាណំ បលោកធម្មំ ជីវិតសម្មស្សោ ប-
 លោកធម្មោ យម្យំទំ ជីវិតសម្មស្សប្បត្តយា ។ បេ ។
 ភម្យំ បលោកធម្មំ ។ បេ ។ មនោ បលោកធម្មោ ធម្មា
 បលោកធម្មា មនោវិញ្ញាណំ បលោកធម្មំ មនោ-
 សម្មស្សោ បលោកធម្មោ យម្យំទំ មនោសម្មស្សប្បត្ត-
 យា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ
 វា ភម្យំ បលោកធម្មំ ។ យំ ទោ អាទទុ បលោក-
 ធម្មំ អយំ វុត្តតិ អរិយស្ស វិទយេ លោកោតិ ។ បេ ។

[១០២] អដទោ អាយស្មា អាទន្តោ ។ បេ ។

ភកវន្តំ ឯតនវេច សុញ្ញោ លោកោ សុញ្ញោ លោ-
 កោតិ កន្តេ វុត្តតិ តិញ្ញាវតា ទុ ទោ កន្តេ សុញ្ញោ
 លោកោតិ វុត្តតិ ។ យស្មា ច ទោ អាទទុ
 សុញ្ញំ អត្តន វា អត្តនិយេន វា ភស្មា សុញ្ញា
 លោកោតិ វុត្តតិ ។ តិញ្ញា អាទទុ សុញ្ញំ អត្តន វា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខុយននវគ្គ

ជាធម្មតា ជីវិតិញ្ញាណ មានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ជីវិតសម្មស្ស
 មានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ទោះបីវេទនាណា ។ បេ ។ ព្រោះជីវិត-
 សម្មស្សជាច្រើន វេទនាទោះក៏មានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ។ បេ ។
 មនោមានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ធម៌មានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា
 មនោវិញ្ញាណមានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា មនោសម្មស្សមានសេចក្តី
 បែកព្រួយជាធម្មតា ទោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខ
 មិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្ស ជាច្រើន វេទនា
 ទោះក៏មានសេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ។ ម្នាលអាទទុ បេសំណា មាន
 សេចក្តីបែកព្រួយជាធម្មតា ទោះហៅថា លោក ក្នុងអរិយវិទយ ។
 បេសុត្ត ទី ១ ។

[១០២] ត្រាវចានំ ព្រះអាទទុមានភាយុ ។ បេ ។ ត្រាបចន្តិ

ទូលស្សព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា សូមច្រើនព្រះមេត្តាប្រោស ពាក្យដែល
 កើតឡើងហៅថា លោកសូន្យ ។ បតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលទេហៅ
 ថា លោកសូន្យ កើតដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអាទទុ ព្រោះហេតុ
 តែ (បេសំចំនិអសំ) សូន្យចាកខ្លួន ឬចាកចំការរបស់ខ្លួន ហេតុនោះ
 បានជាទេហៅថាលោកសូន្យ ។ ម្នាលអាទទុ បេសំអ្វីដែលសូន្យចាកខ្លួន

ធម្មបទ

អន្តរិយេន វា ចក្កំ ទោ អាណន្ត សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា
 អន្តរិយេន វា វុត្តា សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា អន្តរិយេន វា
 ចក្កវិញ្ញាណំ សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា អន្តរិយេន វា ចក្ក-
 សម្មស្សោ សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា អន្តរិយេន វា ។ បេ ។
 យម្បិទំ មនោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយិតំ សុ-
 ទំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្កមសុទំ វា តម្បិ សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា
 អន្តរិយេន វា ។ យស្មា ទោ អាណន្ត សុញ្ញំ អន្តរិយេន វា
 អន្តរិយេន វា តស្មា សុញ្ញំ ណោកោតិ វុត្តតិ ។
 ទុតិយំ ។

[១០៣] ឯកមន្តិ វិសិទ្ធា ទោ អាយស្មា អា-
 នន្តោ ។ បេ ។ កកវន្តិ ឯតនេវេន សាទុ មេ កន្តេ កកវា
 អន្តរិយេន ធម្មំ ទោសេតុ យមហំ កកវតោ ធម្មំ សុត្វា
 ឯកោ វុបកន្តោ អប្បមន្តោ អាតាបិ បហំកន្តោ
 វិហរេយ្យន្តិ ។ តំ កំ មញ្ញាសិ អាណន្ត ចក្កំ វិទ្ធិ វា
 អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ កន្តេ ។ យំ បនាវិទ្ធិ ទុក្ខំ វា តិ

ធម្មបទ ១ ៤

ប្រាកបិការបស្សន្ត ម្នាលអាណន្ត ចក្ខុហ្នឹងឯងសូន្យចាកខ្លួន ឬចាក
 បរិការបស្សន្ត ប្រសូន្យចាកខ្លួន ឬចាកបរិការបស្សន្ត ចក្ខុវិញ្ញាណ
 សូន្យចាកខ្លួន ឬចាកបរិការបស្សន្ត ចក្ខុសម្ព័ន្ធសូន្យចាកខ្លួន ឬចាក
 បរិការបស្សន្ត ។ បេ ។ ចោះបីវេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខ
 មិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ វេទនានោះ
 ក៏សូន្យចាកខ្លួន ឬចាកបរិការបស្សន្ត ។ ម្នាលអាណន្ត ព្រោះហេតុតែ
 (ឧបញ្ចកៈ) សូន្យចាកខ្លួន ឬចាកបរិការបស្សន្ត ហេតុនោះ បានជា
 ហៅជាលោកសូន្យ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១០៣] លុះព្រះអាណន្តមានអាយុ កង់ក្នុងវិជីសមគ្រូហើយ
 ។ បេ ។ ទើបគ្រាបចង់ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គស្តាប់ធម៌ណា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ មិន
 ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង គេចេញអំពីពួក ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតបង្ហូរកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះមិទ្ធាន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងធម៌នោះដោយសង្ខេប ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គឱ្យបាន ។
 ម្នាលអាណន្ត អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចក្ខុទៀងឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងខេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សខ្យាយនវគ្គោ

សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ
 វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតំ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ឆោ ហោតិ កន្តោ ។
 រុទា ធិប្ចា វា អធិប្ចា វាតិ ។ អធិប្ចា កន្តោ ។ បេ ។
 ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កសម្មស្សោ យម្យំទំ ចក្កសម្មស្សប្ប-
 ច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខម-
 សុខំ វា តម្បិ ធិទ្ធិំ វា អធិទ្ធិំ វាតិ ។ អធិទ្ធិំ កន្តោ ។
 យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។
 យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុ-
 បស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 ឆោ ហោតិ កន្តោ ។ បេ ។ ធិព្ភំ ធិប្ចា វា អធិប្ចា វាតិ ។ អ-
 ធិប្ចា កន្តោ ។ បេ ។ ធិព្ភវិញ្ញាណំ ធិព្ភសម្មស្សោ ។ បេ ។
 យម្យំទំ មទោសម្មស្សប្បច្ចយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ
 សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ធិទ្ធិំ វា អធិទ្ធិំ
 វាតិ ។ អធិទ្ធិំ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ
 វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិទ្ធិំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សខ្យាយនវគ្គោ

បូជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មាន
 សេចក្តីប្រប្រលាជាធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ខ្លះរបស់
 អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដរាប ។ មិនគួរនឹងយល់
 ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះអង្គ ។ ប្រទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចក្កវិញ្ញាណ ចក្កសម្ព័ស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី
 ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ព័ស្ស
 ជាបច្ច័យ វេទនានោះ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះ
 អង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រលាជា
 ធម្មតា គួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះ
 ជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដរាប ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ធិព្ភទៀង ឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ
 ។ បេ ។ ធិព្ភវិញ្ញាណ ធិព្ភសម្ព័ស្ស ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី
 ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមទោសម្ព័ស្សជា
 បច្ច័យ វេទនានោះ ទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះ
 អង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រលាជាធម្មតា

ធម្មវិញ្ញា ចក្កវិញ្ញា

កល្យាណំ ធុ តំ សមធុបស្សនំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ
 ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ ហេតំ កន្តេ ។ ឯវិ បស្សិ
 អាទន្ត សុតវា អរិយស្សាវកោ ចន្ទុស្សិមិ ឯព្វំទ្ធតិ
 រូបេស្សិមិ ឯព្វំទ្ធតិ ចក្កុវិញ្ញាណេថ ឯព្វំទ្ធតិ ចក្កុសម្ម-
 ស្សិមិ ឯព្វំទ្ធតិ ។ មេ។ យម្យំទំ មនោសម្មស្សប្បន្ទយា
 ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទ្ធិ វា ទុក្ខំ វា អនុក្កមសុទ្ធិ វា
 តស្សិមិ ឯព្វំទ្ធតិ ឯព្វំទ្ធិ វិជ្ជតិ វិណតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្សិ
 វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ទំណា ជាតិ វុសិតិ ព្រហ្ម-
 ពរិយំ កតំ កករណីយំ ធាមវិ វត្តត្តាយាតិ មជា-
 ធាតីតិ ។ តតិយំ ។

ធម្មវិញ្ញា ទី ៤

គួរនឹងយល់ឃើញរបស់នោះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នេះវែងវែង ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនោះទេ ព្រះ
 អង្គ ។ ខ្លាសពាទន្ត អរិយសាវកអកុចរជីវិត កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ
 វែងឡើយណាយនឹងក្អែកផង ឡើយណាយនឹងរូបផង ឡើយណាយ
 នឹងចក្កវិញ្ញាណផង ឡើយណាយនឹងចក្កុសម្មស្សផង ។ មេ។ វេទនា
 ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមេតោ-
 សម្មស្ស ជាបច្ច័យ ក៏វែងឡើយណាយនឹងវេទនានោះផង កាលបើ
 ឡើយណាយ វែងព្រាសចាកតម្រេក ព្រោះវែងការព្រាសចាកតម្រេក
 ចិត្តក៏ដុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ។ កាលបើចិត្ត ដុតស្រឡះហើយ
 ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តធូស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវកនោះ វែង
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់
 គ្រាន់ហើយ សោឡុសភិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាភិច្ច
 ដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡុសភិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សំយគ្គនិកាយស្ស សទ្ធសុយនវគ្គោ

សុត្តន្តបិដក សំយគ្គនិកាយ សទ្ធសុយនវគ្គ

(១០៤) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុងវត្តច្បារៀង ជា

(១០៤) ឯកំ សមយំ កកវំ រាជគហោ វិហារតិ
 វេជ្ជវេន កលទ្ធកងិវំវេ ។ ភេទ ខោ បទ សមយេ-
 ន អយស្មា ច សារីបុត្តោ អយស្មា ច មហាតុន្តោ
 អយស្មា ច ឆន្ទោ ភិជ្ឈក្កដេ បព្វតេ វិហារន្តំ ។
 ភេទ ខោ បទ សមយេន អយស្មា ឆន្ទោ អាតា-
 ងិកោ ហោតិ ទុក្ខតោ ពាឡិតិលាហោ ។ អដខោ
 អយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ណសមយំ បដិសស្សាធា
 វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាតុន្តោ ភេទុបសង្កមិ ឧប-
 សង្កមិត្តា អយស្មន្តំ មហាតុន្តំ ឯតទវេច អាយា-
 មាវុសោ តុន្ត យេនាយស្មា ឆន្ទោ ភេទុបសង្ក-
 មិស្សាម តិលានធម្មជ្ឈកាតិ ។ ឯវហវុសោតិ ខោ អា-
 យស្មា មហាតុន្តោ អយស្មតោ សារីបុត្តស្ស បទ្ធុ-
 ស្សាសិ ។ អដខោ អយស្មា ច សារីបុត្តោ អយស្មា
 ច មហាតុន្តោ យេនាយស្មា ឆន្ទោ ភេទុបសង្កមិស្ស

កលទ្ធកងិវេស្ថាន ធិតក្រ្រិរាជគ្រឹះ ។ ក៏សម័យនោះឯង ព្រះសារីបុត្ត
 មានអាយុ ១ ព្រះមហាតុន្តមានអាយុ ១ ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ ១ គង់
 លើភ្នំគិដ្ឋក្កដ ។ សម័យនោះឯង ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ មានភាព
 ប្រកបដោយទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះឯង ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ
 ចេញអំពីទីពឹងសម្លឹង ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅក្រព្រះ
 មហាតុន្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បច្ចុលព្រះមហាតុន្ត
 មានអាយុ យ៉ាងនេះថា វិនិស្សេដ្ឋាន មក យើងនឹងទៅសួរដើម្បី
 ព្រះឆន្ទៈមានអាយុ ។ ព្រះមហាតុន្តមានអាយុ បានទទួលតបពាក្យ
 ព្រះសារីបុត្តមានអាយុថា កុណា អាវុសោ ។ ទើបព្រះសារីបុត្ត
 មានអាយុ ខឹងព្រះមហាតុន្តមានអាយុ ចូលទៅក្រព្រះឆន្ទៈមានអាយុ

ធម្មវគ្គ ចតុត្តោ

ឧបសង្កម្ភំ បញ្ញត្តោ អាសនេ វិសីទីសុ ។ វិសម្ម
ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ ចន្ទំ ឯតទោច
កក្កំ តេ អាវុសោ ចន្ទ ឧមធីយំ កក្កំ យាបធីយំ កក្កំ
ទុក្ខា វេទនា បដិក្កមន្តំ យោ អភិក្កមន្តំ បដិក្កមោ-
សាទំ បញ្ញាយតិ យោ អភិក្កមោតិ ។

[១០៥] ឧ មេ អាវុសោ សារីបុត្ត ឧមធីយំ ឧ
យាបធីយំ តាឡា មេ ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តំ យោ
បដិក្កមន្តំ អភិក្កមោសាទំ បញ្ញាយតិ យោ បដិក្កមោ-
តិ ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ តលវា បុរិសោ តិណ្ណេន
សិទវេរិ មុទ្ធនំ(១) អភិមត្តេយ្យ ឯវមេវ ទោ មេ អាវុសោ
អនិមត្តា វាតា មុទ្ធនំ ឧបហនន្តំ ។ ឧ មេ អាវុសោ
ឧមធីយំ ឧ យាបធីយំ ។ មេ ។ យោ បដិក្កមោតិ ។
សេយ្យថាបិ អាវុសោ តលវា បុរិសោ ធន្យេន វត្តក្ក-
ទ្វេន សីសេ សីសវេរិ ធនេយ្យ ឯវមេវ ទោ អាវុសោ
អនិមត្តា វាតា សីសេ សីសវេទនា ។ ឧ មេ អាវុសោ
ឧមធីយំ ឧ យាបធីយំ ។ មេ ។ យោ បដិក្កមោតិ ។

១- មុទ្ធនំ ។ ឧ. មុទ្ធនំ ។

ធម្មវគ្គ ទី ៤

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគ្រោលទុក ។ លុះ
ព្រះសារីបុត្តមានកាយុគង់ហើយ ទើបសួរព្រះឆ្នះមានកាយុ ដូច្នោះថា
ម្ចាស់អាវុសោឆ្នះ សរីយេន្តរបស់អ្នក ល្មមអត់ប្រាំប៉ានដែរឬ ល្មមឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅបានដែរឬ ទុក្ខវេទនាច្បូរធម៌ទៅ មិនចម្រើនឡើយ មានវិក
ស្រាកស្រាន្តទៅ មិនចម្រើនឡើយទេ ។

[១០៧] ព្រះឆ្នះត្រូវតបថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត សរីយេន្ត
របស់ខ្ញុំមិនល្មមអត់ប្រាំប៉ានទេ មិនល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានទេ (ព្រោះ) ទុក្ខ-
វេទនារបស់ខ្ញុំដ៏ត្រៀម តែងចម្រើនឡើយ មិនច្បូរធម៌ទេ មានវិករឡើយ
មិនស្ស៊ីយេទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ បុរសមានកម្លាំង យកដៃកស្រួចដ៏មុត
មកចាក់លលាដ៏ក្បាល ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្យល់ដ៏ក្រៃលែង
ចាក់ដោតក្បាលរបស់ខ្ញុំ ក៏ម៉ូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមិនល្មមអត់
ប្រាំប៉ានទេ មិនល្មមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលទេ ។ មេ ។ មិនច្បូរធម៌
ទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ បុរសមានកម្លាំង យកចង្កាយត្រីក្រដីមាំ មក
ក្របែងក្បាល យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្យល់ភ្នំដ៏ហួសប្រមាណ
សីសវេទនា កើតក្នុងសីសៈក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមិនល្មម
អត់ប្រាំប៉ានទេ មិនល្មមឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ។ មេ ។ មិនច្បូរធម៌ទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

សេយ្យជាមី អាវុសោ នក្ខោ តោយានតោ វា តោយា-
 តកក្កោវសី វា តិណ្ណោ ន កោវកក្កោ ទេ កុច្ឆិ បរិកក្កោ-
 យ្យ វរោមេវ ទោ មេ អាវុសោ អធិមត្តា វាតា កុច្ឆិ
 បរិកក្កោ ។ ទ មេ អាវុសោ ខមធីយិ ទ យាបធីយិ
 ។ មេ ។ នោ បដិក្កមោតិ ។ សេយ្យជាមី អាវុសោ ទ្វេ
 ពលវន្តោ បុរិសា ទុព្វលតិ បុរិសិ ធានា តាហាសុ
 កហោត្វា អន្តរកាសុយា សន្តាបេយ្យិ សិបរិកាបេយ្យិ
 វរោមេវ ទោ មេ អាវុសោ អធិមត្តា កាយស្មី ធាហោ ។
 ទ មេ អាវុសោ ខមធីយិ ទ យាបធីយិ តាទ្គ្យា មេ
 ទុក្ខា វេទនា អភិក្កមន្តិ នោ បដិក្កមន្តិ អភិក្កមោ-
 សាធិ បញ្ញាយតិ នោ បដិក្កមោតិ ។ សន្តិ អាវុសោ
 សារីបុត្ត អាហរិស្សមិ ធាវកម្មាមិ ជីវិតន្តិ កាយស្មា
 នន្តោ សត្តិ អាហរេសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

ម្នាលអាវុសោ បុរសអ្នកសម្លាប់គោ ឬកូនឈ្នួលអ្នកសម្លាប់គោ ដែល
 ឈ្លាសវៃ ការពន្លះពោះ(គោ) ដោយគ្រឿងសម្រាប់ពន្លះគោដ៏មុត ដូច
 ម្តេចមិញ ម្នាលអាវុសោ ឡល់ជីវិតក្រលែង ការពោះខ្ញុំក៏ដូច្នោះឯង ។
 ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំមិនល្មមអត់ប្រាំបួនទេ មិនល្មមឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន
 ទេ ។ មេ ។ មិនបានស្រាកស្រាន្តទេ ។ ម្នាលអាវុសោ បុរសមាន
 កម្លាំង ២ នាក់ ចាប់បុរសដែលមានកម្លាំងខ្សោយ គ្រង់ដើម្បីដំឡូងម្នាក់
 ធ្វើរលេលើរល្អៅរនីកភ្លើង ដូចម្តេចមិញ ការក្តៅក្រហាយក្នុងកាយ
 របស់ខ្ញុំជីវិតក្រលែង ក៏ដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំមិនល្មមអត់ប្រាំ
 បួនទេ មិនល្មមឱ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ (ព្រោះ) ទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លាមេស
 ខ្ញុំ កែងតែចម្រើនឡើង មិនចូរថយទេ មានតែកឡើង មិនស្រាកស្រាន្ត
 ទេ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត ខ្ញុំនឹងយកគ្រឿងសស្ត្រា (មកសម្លាប់ខ្លួន)
 ខ្ញុំមិនចង់ទៅសោះ លុះព្រះឆន្ទៈមានកាយុរោលដូច្នោះហើយ ក៏នាំយក
 គ្រឿងសស្ត្រាមក ។

(១០៦) យាយោភាយស្មា ចន្ទោ យាយោធួ មយំ អា-
 យស្មន្តំ ធួន្តំ ឥន្ទ្រាម សទេ អាយស្មតោ ធួន្ទស្ស
 ធួន្តិ សប្បាយានិ កោដនានិ អហំ អាយស្មតោ ធួន្ទស្ស
 សប្បាយានិ កោដនានិ បរិយេសិស្សាមិ សទេ អា-
 យស្មតោ ធួន្ទស្ស ធួន្តិ សប្បាយានិ កេសន្ទានិ អហំ
 អាយស្មតោ ធួន្ទស្ស សប្បាយានិ កេសន្ទានិ បរិយេ-
 សិស្សាមិ សទេ អាយស្មតោ ធួន្ទស្ស ធួន្តិ បដិវ្រា
 ឧបដ្ឋានា អហំ អាយស្មន្តំ ធួន្តំ ឧបដ្ឋហិស្សាមិ មា
 ច អាយស្មា ចន្ទោ សត្តំ អាហារេសិ យាយោភាយស្មា
 ចន្ទោ យាយោធួ មយំ អាយស្មន្តំ ធួន្តំ ឥន្ទ្រាមាតិ ។
 ធួ មេ អារុសោ សារីប្បុត្ត ធួន្តិ សប្បាយានិ កោដនានិ
 អត្តិ មេ សប្បាយានិ កោដនានិ ធួ មេ ធួន្តិ
 សប្បាយានិ កេសន្ទានិ អត្តិ មេ សប្បាយានិ កេ-
 សន្ទានិ ធួ មេ ធួន្តិ បដិវ្រា ឧបដ្ឋានា អត្តិ
 មេ បដិវ្រា ឧបដ្ឋានា ។ អបិ ច មេ អារុសោ

(១០៦) ព្រះសារីប្បុត្តអង្វរថា សូមព្រះចន្ទៈមានអាយុ សេរីនៅ
 សិន យើងចង់ឲ្យព្រះចន្ទៈមានអាយុនៅសេរី បើព្រះចន្ទៈមានអាយុ មិន
 មានភាជនជាវិសហ្វយទេ ខ្ញុំនឹងស្វែងរកភាជនជាវិសហ្វយ ដើម្បី
 ព្រះចន្ទៈមានអាយុ បើព្រះចន្ទៈមានអាយុមិនមានភាជនជាវិសហ្វយទេ
 ខ្ញុំនឹងស្វែងរកភាជនជាវិសហ្វយ ដើម្បីព្រះចន្ទៈមានអាយុ បើព្រះ
 ចន្ទៈមានអាយុមិនមានវប្បាកដីសមគួរទេ ខ្ញុំនឹងបម្រើព្រះចន្ទៈមានអាយុ
 កុំឲ្យគេព្រះចន្ទៈមានអាយុ ភ័យកន្រ្ត្រៀងសស្ត្រាមក សូមព្រះចន្ទៈមាន
 អាយុរស់នៅសិន (ព្រោះ) យើងចង់ឲ្យព្រះចន្ទៈមានអាយុនៅសេរី ។
 ព្រះចន្ទៈត្រេកបថា ម្ចាស់អារុសោ ហរិប្បុត្ត ខ្ញុំមិនមែនគ្មានភាជនជាវិ
 សហ្វយទេ ខ្ញុំមានភាជនជាវិសហ្វយ មួយទៀត ខ្ញុំមិនមែនគ្មានភា-
 ជនជាវិសហ្វយទេ ខ្ញុំមានភាជនជាវិសហ្វយ មួយទៀត ខ្ញុំមិន
 មែនគ្មានវប្បាកដីសមគួរទេ ខ្ញុំមានវប្បាកដីសមគួរ ។ ម្ចាស់អារុសោ

សត្វា បរិពិណ្ណា ទីយវន្តំ មនាបេលេវ លោ អមនាបេ-
 ទ ។ ឯតំ ហិ អារុសោ សារិកស្ស បដិវុចំ យិ
 សត្វារំ បរិចរេយ្យ មនាបេលេវ លោ អមនាបេទ តំ
 អនុបវុទ្ធិ ធម្មោ ភិក្ខុ សត្តំ អាហារិស្សត្តំ ឯវមេតំ
 អារុសោ សារិមុត្ត ធារេហិតំ ។

[១០៧] បុព្វយ្យាម មយំ អាយស្មន្តំ ធម្មំ កញ្ចុ-
 លេវ ទេសំ សច អាយស្មា ធម្មោ ឱកាសំ ករោតិ
 មញ្ញាស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ បុត្តារុសោ សារិ-
 មុត្ត សុត្វា វេទយាហិតំ(១) ។ ចក្កំ អារុសោ ធម្ម
 ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កវិញ្ញាណវិញ្ញាតទ្វេ ធម្មេ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សសិ
 ។ បេ ។ ធីតំ អារុសោ ធម្ម ធីត្តវិញ្ញាណំ ធីត្តវិញ្ញាណ-
 វិញ្ញាតទ្វេ ធម្មេ ឯតំ មម ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ សមនុបស្សសិ ។ បេ ។ មទំ អារុសោ ធម្ម
 មទោវិញ្ញាណំ មទោវិញ្ញាណវិញ្ញាតទ្វេ ធម្មេ ឯតំ មម
 ឯសោហមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សសិតិ ។

១ ឱ. វេទិស្សាហិតំ ។

ពំនីព្រះសាស្ត្រាសាគ ភ្នំក៏បានបម្រើដោយសេចក្តីពេញចិត្តមកយូរហើយ
 ប៉ុន្តែមែនដោយការមិនពេញចិត្តទេ ។ ម្ចាស់អារុសោ សារិកត្រូវតែបម្រើ
 ព្រះសាស្ត្រាដោយសេចក្តីតាប់ចិត្ត មិនត្រូវបម្រើដោយសេចក្តីមិនតាប់ចិត្ត
 ទេ អំពើនោះ ទើបជាភាសមគ្មានដល់សារិក ខែអារុសោសារិមុត្ត អ្នក
 ចូរចាំទុកដំណើរនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ការនុ៎ះមិននៅពាក់ព័ន្ធទេ ធម្មតិកុម្មុ
 ជាទីនឹងនាំយកគ្រឿងស្រ្តាមកផ្គាប់បង្គំជីវិត ។

[១០៧] ព្រះសារិមុត្តនិយាយថា យើងនឹងសួរទូរវេហុតិម្ហយ
 នឹងព្រះនេះមានអាយុ បើព្រះនេះមានអាយុចេកទុកសាឡ ដើម្បីដោះ
 ស្រាយទូរវេហុតិ ។ ម្ចាស់អារុសោសារិមុត្ត អ្នកចូរសួរចុះ យើង
 ស្តាប់ហើយគង់នឹងដឹងបាន ។ ម្ចាស់អារុសោនេះ អ្នកយល់ខ្ញុំចុក
 ចក្កវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះ
 ជាអញ នុ៎ះជាខ្ញុំរបស់អញ ដូច្នេះឬ ។ បេ ។ ម្ចាស់អារុសោនេះ អ្នក
 យល់ខ្ញុំដឹង ធីត្តវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយធីត្តវិញ្ញាណថា នុ៎ះ
 របស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្ញុំរបស់អញ ដូច្នេះឬ ។ បេ ។ ម្ចាស់អារុ-
 សោនេះ អ្នកយល់មនោ មនាវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ-
 វិញ្ញាណថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្ញុំរបស់អញ ដូច្នេះឬ ។

ធម្មវិញ្ញាណ

ចក្កំ អារុសោ សារីបុត្ត ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កវិញ្ញាណា-
 វិញ្ញាតទ្វេ ធម្ម ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ
 អត្តាតិ សមទុបស្សាមិ ។ បេ ។ វិញ្ញំ អារុសោ សារីបុត្ត
 វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាវិញ្ញាតទ្វេ ធម្ម ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មំ ។ បេ ។ មទំ អារុសោ សារីបុត្ត មនោ-
 វិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាតទ្វេ ធម្ម ទេតំ មម ទេ-
 សោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ សមទុបស្សាមិ ។

[១០៥] ចក្កស្មី អារុសោ ចទ្ធិ ចក្កវិញ្ញាណោ
 ចក្កវិញ្ញាណាវិញ្ញាតទ្វេសុ ធម្មសុ តី វិស្វា តី
 អភិញ្ញាយ ចក្កំ ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កវិញ្ញាណាវិញ្ញាតទ្វេ
 ធម្ម ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ
 សមទុបស្សាមិ ។ បេ ។ វិញ្ញយ អារុសោ ចទ្ធិ វិញ្ញ-
 វិញ្ញាណោ វិញ្ញាណាវិញ្ញាតទ្វេសុ ធម្មសុ តី វិស្វា
 តី អភិញ្ញាយ វិញ្ញំ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណាវិញ្ញា-
 តទ្វេ ធម្ម ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ
 អត្តាតិ សមទុបស្សាមិ ។ បេ ។ មទស្មី អារុសោ ចទ្ធិ

ធម្មវិញ្ញាណ

ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ខ្ញុំយល់ចក្ក ចក្កវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹង
 ដោយចក្កវិញ្ញាណថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំ-
 មិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ខ្ញុំយល់
 វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណថា ខ្ញុំមិនមែន
 របស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ខ្ញុំយល់
 មនោ មនោវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា ខ្ញុំមិន
 មែនរបស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ។

[១០៦] ម្នាលអារុសោនេះ អ្នកឃើញដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច
 ក្នុងចក្ក ចក្កវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណ មានដោយលំ-
 ដក់ ចក្កវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្កវិញ្ញាណថា ខ្ញុំមិនមែន
 របស់អញ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ បេ ។
 ម្នាលអារុសោនេះ អ្នកឃើញដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច ក្នុងវិញ្ញាណ វិញ្ញាណ
 ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយវិញ្ញាណថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញ
 ខ្ញុំមិនមែនជាអញ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុទ្ធកថាសុត្ត

មនោវិញ្ញាណោ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេសុ ធម្មេសុ កី
ធិស្វា កី អភិញ្ញាយ មធំ មនោវិញ្ញាណំ មនោ-
វិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេ ធម្មេ ធនំ មម ធមសោហមស្មិ
ធមសោ អន្តាតិ សមុទុបស្សាមីតិ ។

(១០៧) ចតុស្មី អាវុសោ សាវិបុត្ត ចតុវិញ្ញាណោ
ចតុវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេសុ ធម្មេសុ ធិរោធំ ធិស្វា ធិរោធំ
អភិញ្ញាយ ចតុវិញ្ញាណំ ចតុវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេ
ធម្មេ ធនំ មម ធមសោហមស្មិ ធមសោ អន្តាតិ
សមុទុបស្សាមិ ។ បេ ។ ជិត្តិយ អាវុសោ សាវិបុត្ត ជិត្តិ-
វិញ្ញាណោ ជិត្តិវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេសុ ធម្មេសុ ធិរោធំ ធិ-
ស្វា ធិរោធំ អភិញ្ញាយ ជិត្តិវិញ្ញាណំ ជិត្តិវិញ្ញាណា-
វិញ្ញាណតទ្វេ ធម្មេ ធនំ មម ធមសោហមស្មិ ធមសោ
អន្តាតិ សមុទុបស្សាមិ ។ បេ ។ មធម្មី អាវុសោ សាវិ-
បុត្ត មនោវិញ្ញាណោ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេសុ ធម្មេ-
សុ ធិរោធំ ធិស្វា ធិរោធំ អភិញ្ញាយ មធំ មនោវិញ្ញា-
ណំ មនោវិញ្ញាណាវិញ្ញាណតទ្វេ ធម្មេ ធនំ មម ធមសោ-
ហមស្មិ ធមសោ អន្តាតិ សមុទុបស្សាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុទ្ធកថាសុត្ត

ន្ទ្រៈ អ្នកឃើញដូចម្តេច ដឹងដូចម្តេច ក្នុងមនោ មនោវិញ្ញាណ ធម៌
ដែលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណ បានដោយលំមនោ មនោវិញ្ញាណ ធម៌
ដែលត្រូវដឹងដោយមនោវិញ្ញាណថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែន
ជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ដូច្នោះ ។

(១០៧) ខ្នាលអាវុសោសាវិបុត្ត ខ្ញុំឃើញខ្លួនសេចក្តីលក់ ដឹងខ្លួន
សេចក្តីលក់ ក្នុងចក្ខុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណ
បានដោយលំចក្ខុ ចក្ខុវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចក្ខុវិញ្ញាណថា
ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
ទេ ។ បេ ។ ខ្នាលអាវុសោសាវិបុត្ត ខ្ញុំឃើញខ្លួនសេចក្តីលក់ ដឹងខ្លួន
សេចក្តីលក់ ក្នុងជិត្ត ជិត្តវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយជិត្តវិញ្ញាណ
បានដោយលំជិត្ត ជិត្តវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយជិត្តវិញ្ញាណថា
ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ
ទេ ។ បេ ។ ខ្នាលអាវុសោសាវិបុត្ត ខ្ញុំឃើញខ្លួនសេចក្តីលក់ ដឹងខ្លួន
សេចក្តីលក់ ក្នុងមនោ មនោវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ-
វិញ្ញាណ បានដោយលំមនោ មនោវិញ្ញាណ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយ
មនោវិញ្ញាណថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញ ខ្លះមិនមែនជាអញ ខ្លះមិន
មែនជាខ្លួនរបស់អញទេ ដូច្នោះ ។

(១១១) ឃីវុត្ត អាយស្មា មហាតុត្តោ អាយស្មន្តិ
 ចង្កិ ឯតនេវេច តស្មាតិហារុសោ ចង្កិ ឥទម្បិ តស្ស
 តតវតោ សាសនំ ឯតុតប្ប សាទុតំ មនសិកាតទំ
 ឯស្សិតស្ស ចលិតំ អឯស្សិតស្ស ចលិតំ នត្ថិ ចលិតេ
 អសតិ បស្សន្តិ ហោតិ បស្សន្តិយា សតិ នង្គិ ន ហោតិ
 នង្គិយា(១) អសតិ អាតតិកតិ ន ហោតិ អាតតិកតិហ
 អសតិ ពុត្តបថាតោ ន ហោតិ ពុត្តបថាតោ អសតិ នេ-
 វិច ន ហុរិ ន ឧកយមន្តវេន ឯសេវន្តោ ធុតុស្សន្តិ ។
 អថទោ អាយស្មា ច សាវីបុត្តោ អាយស្មា ច មហា-
 តុត្តោ អាយស្មន្តិ ចង្កិ ឥមិថា ឡិវនេន ឡិវនិទ្ធា ឧត្តា-
 យាសថា បក្កមីសុ ។ អថទោ អាយស្មា ចន្តោ អតិ-
 វប្បក្កន្តេសុ តេសុ អាយស្មន្តេសុ សត្តិ អាហារេសំ ។

១ ១. ម. និវេន ហោតិ នង្គិយា ។

[១១០] កាលព្រះនន្ទៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមហាបុទ្ទ
 មានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះនន្ទៈមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោ
 នន្ទៈ បើដូច្នោះ អ្នកគួរយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យប្រពៃ ចំពោះសាសនារបស់
 ព្រះមានព្រះភាគនោះ អស់កាលជាខ្លីច្រើន បុគ្គល ដែលគណ្ណា មានខ្លីដ្ឋ
 អារុស្រីយេនាហើយ វេមនិមានសេចក្តីកម្រើក បុគ្គល ដែលមិនមាន
 គណ្ណា មានខ្លីដ្ឋអារុស្រីយេនា វេមនិមិនមានសេចក្តីកម្រើកទេ កាលបើ
 មិនមានសេចក្តីកម្រើក ទើបមានសេចក្តីស្ងប់ កាលបើមានសេចក្តីស្ងប់
 ទើបមិនមានសេចក្តីរុក្រក្រពាល កាលបើមិនមានសេចក្តីរុក្រក្រពាល
 ដំណើរមកនឹងដំណើរទៅ ក៏មិនមាន កាលបើមិនមានដំណើរមកនឹង
 ដំណើរទៅ ចុកនឹងបដិសន្ធិក៏មិនមាន កាលបើចុកនឹងបដិសន្ធិមិនមាន
 ទើបមិនមានកិច្ចអ្វី ក្នុងលោកនេះ មិនមានក្នុងលោកខាងមុខ មិនមាន
 ក្នុងចន្លោះវែនលោកចាំភិវរ នេះឯង ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះសាវីបុត្តមានអាយុ និងព្រះមហាបុទ្ធិមានអាយុ លុះទូន្មានព្រះនន្ទៈ
 រាប់អាយុ ដោយទុកទេនេហើយ ទើបប្រោកអំពីអាសនៈចៀសចេញ
 ទៅ ។ គ្រានោះឯង ព្រះនន្ទៈមានអាយុ កាលដែលព្រះថេរៈមានអាយុ
 ជាដំនោះ ឯមន្ត្រចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏នាំយកគ្រឿងស្រ្តាមក ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយតនវគ្គ

[១១០] អថទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន
 ភក្កវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា កក្កវង្គិ អភិវាទេត្តា
 ឯកមង្គិ ឯសិទិ ។ ឯកមង្គិ ឯសិទ្ធា ទោ អាយស្មា
 សារីបុត្តោ កក្កវង្គិ ឯកមង្គិ អាយស្មតា កន្ត ធន្នេម
 សត្តិ អាហារិទិ តស្ស កា ភតិ តោ អភិសម្បកាយោ-
 តិ ។ ធន្នេ តេ សារីបុត្ត ធន្នេន ភិក្កុយា សម្មទាយេវ
 អនុបវដ្ឋិតា ព្យាកតាតិ ។ អត្ថិ កន្ត បុព្វវដ្ឋិ ធាម
 វដ្ឋិតាមោ តត្តាយស្មតោ ធន្នស្ស មិត្តកុលាធិ សុហដ្ឋ-
 កុលាធិ ឧបវដ្ឋកុលាធិតិ ។ ហោន្ណិ ហោតេ សារីបុត្ត
 ធន្នស្ស ភិក្កុយោ មិត្តកុលាធិ សុហដ្ឋកុលាធិ ឧ-
 បវដ្ឋកុលាធិតិ ។ ធន្ន ទោ បដាហំ សារីបុត្ត ឯត្តាវតា
 សឧបវដ្ឋាតិវធាមិ ។ យោ ទោ សារីបុត្ត ឥមញ្ច កា-
 យំ ឯត្តិបតិ អញ្ញញ្ច កាយំ ឧចាទិយតិ តមហំ សឧ-
 បវដ្ឋាតិវធាមិ ។ តិ ធន្នស្ស ភិក្កុយោ ធន្ថិ អនុបវដ្ឋិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

[១១១] ត្រាភារេវង្គិ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចូលទៅកាល
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយគង្គីក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង្គីក្នុងទីសម
 គួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គីដ៏ចម្រើន ព្រះធួន្នៈមានអាយុ បាននាំយកគ្រឿងសស្រ្តាមកហើយ
 តើព្រះធួន្នៈមានអាយុនោះ មានភកិដូចម្តេច មានចរណភកិដូចម្តេច ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ច្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រង់ធួន្នភកិបានដោះ
 ស្រាយការដែលមិននៅចាក់ទាម ក្នុងទីចំពោះមុខរបស់អ្នកចូលហើយឬ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានស្រុកក្នុងដែនវដ្ឋិឈ្មោះបុព្វវដ្ឋន្តៈ ក្នុងស្រុក
 ភារេវង្គិ ព្រះធួន្នៈមានអាយុ មានត្រកូលជាមិត្ត ត្រកូលជាសំឡាញ់
 ត្រកូលដែលនៅជាប់ទាក់ទាម (គួរចូលទៅរក) ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រង់ត្រាស់តបថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ធួន្នភកិ មានត្រកូលជាមិត្ត ត្រកូល
 ជាសំឡាញ់ ត្រកូលដែលនៅជាប់ទាក់ទាមនិះ ពិតមែន ។ ម្ចាស់
 សារីបុត្ត តែតថាគមិនឲ្យឈ្មោះថា ជាអ្នកច្រកបដោយការទាក់ទាម
 ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត លុះតែអ្នកណាមួយ ដាក់
 ដុំថ្មកាយទេនេន កាន់យកនូវកាយដ៏ទេនេន ទើបតថាគមហៅអ្នកនោះ
 ថាជាអ្នកច្រកបដោយការទាក់ទាម ។ ការណ៍នោះមិនមានដល់ធួន្នភកិទេ

ច្បាប់ ច្បាប់

ជាដើម ក៏ត្រូវបាន សន្និ អាហារីត្រូវ ឯវាមេតិ សារីរុត្ត
ជាហេតុ ។ ចតុត្តិ ។

(១១៦) អថទោ អាយស្មា បុណ្ណា យេន ភក្ខវ
តេនុបសង្កម្ពំ ។ បេ ។ ឯកមន្តិ ឯសិរោ ទោ អាយស្មា
បុណ្ណា ភក្ខវន្តិ ឯតនេវេច សាធុ មេ ភក្ខវ ភក្ខវ
សន្តិក្ខេន ធម្មំ ទេសេតុ យមហំ ភក្ខវតោ ធម្មំ សុត្តា
ឯកោ វុបនេនោ អប្បមនោ អាតាបិ បហិតនោវិហា-
រេយ្យន្តិ ។ សន្តិ ទោ បុណ្ណា ចតុវិញ្ញយ្យា រូថា វដ្ឋា
ភក្ខា មនាថា បិយរូថា កោម្មបសញ្ញិតា រជនីយា
តញ្ច កិត្តុ អភិទន្តតិ អភិវនតិ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ
តស្ស តំ អភិទន្តតោ អភិវនតោ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ
ឧប្បជ្ឈតិ ធម្មំ ធម្មំសមុទយា ធុត្តុសមុទយា បុណ្ណា តិ
វនាមិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ បុណ្ណា ចតុវិញ្ញយ្យា
រសា ។ បេ ។ សន្តិ ទោ បុណ្ណា មនោវិញ្ញយ្យា ធុត្ត

ច្បាប់ ១ ៤

នេតិកុ បាននាំយកគ្រឿងស្រ្តាមក មិនមានការពាក់ព័ន្ធក៏មិនមាន
បដិសន្ធិទេ ម្ចាស់សារីរុត្ត ហេតុនោះ អ្នកចូរចាំទុកនូវដំណើរនុ៎ះយ៉ាង
នេះចុះ ។ ចប់ស្រុត ១៤ ។

(១១៦) ត្រាវនោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ចូលទៅកាល
ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះបុណ្ណៈមានអាយុក្នុងក្នុងជីវិតសមគួរ
ហើយ ទើបគ្រាបង្ខំវូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះហ្នឹង បពិត្រព្រះអង្គ
ដឹងម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមអង្វរ សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌ ដោយ
សន្តិប ប្រោសខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះ
ភាគហើយ នឹងជាបុគ្គលម្នាក់ឯង គេចចេញអំពីពួក ជាអ្នកមិនប្រមាទ
មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស បញ្ជូនចិត្តទៅរកព្រះនិរ្ពាន ។
ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រវែងលក្រវែងដឹងបានដោយចក្ខុ ជាទី
ប្រាថ្នា ជាទីរករាយ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
ដោយកាម ជាទីត្រេកអរ មានពិត បើកិត្តុត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្ត
នឹងរូបនោះ កាលតិក្ខុនោះ ត្រេកអរ សរសើរ ជាប់ចិត្តនឹងរូបនោះ
សេចក្តីរករាយរមែងកើតឡើង ម្ចាស់បុណ្ណៈ គចាំគតកាលថា ព្រោះតែ
កើតសេចក្តីរករាយ ទើបកើតទុក្ខ ។ បេ ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ រសវែងលក្រ
ដឹងដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ ធម៌វែងលក្រវែងដោយមនោ

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស បឡាយគរវគ្គោ

ឥដ្ឋា កុត្តា មធាហា ចិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា វជជីយា
តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិទទ្ទតិ អភិវទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ
តស្ស តិ អភិទទ្ទតា អភិវទតា អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ
ឧប្បជ្ឈតិ ឧដ្ឋិ ឧដ្ឋិសមុទយា ទុក្ខសមុទយោ បុណ្ណា តិ
វទាមិ ។

[១១៣] សន្តិ ទោ បុណ្ណ មនោវិញ្ញយ្យា រុទា

ឥដ្ឋា កុត្តា មធាហា ចិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា វជជីយា
តញ្ចេ ភិក្ខុ ធាតិទទ្ទតិ ធាតិវទតិ ធាន្លោសាយ តិដ្ឋតិ
តស្ស តិ អធាតិទទ្ទតោ អធាតិវទតោ អធាន្លោសាយ
តិដ្ឋតោ ធាតុជ្ឈតិ ឧដ្ឋិ ឧដ្ឋិធិរោតា ទុក្ខធិរោតោ បុណ្ណា-
តិ វទាមិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ បុណ្ណ មនោវិញ្ញយ្យា
ឧដ្ឋា ឥដ្ឋា កុត្តា មធាហា ចិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា
វជជីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ ធាតិទទ្ទតិ ធាតិវទតិ ធាន្លោ-
សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តិ អធាតិទទ្ទតោ អធាតិវទតោ

សុត្តនិបិដក សំយុត្តនិកាយ បឡាយគរវគ្គ

ជាវិប្បាដ្ឋ ជាវិភាយ ជាវិភេត្តិក្ខ មានសភាពជាវិស្រឡាញ់
ប្រកបដោយកាម ជាវិគ្រេតអា មានពិត បើកិក្ខុគ្រេតអា សរសើរ
ជាប់ចិត្តនឹងធម៌នោះ កាលភិក្ខុនោះ គ្រេតអា សរសើរ ជាប់ចិត្តនឹង
ធម៌នោះ សេចក្តីរកយវមែនកើតឡើង ម្ចាស់បុណ្ណៈ ភថគតពោល
ថា ព្រោះរកកើតសេចក្តីរកយ ទើបកើតទុក្ខ ។

[១១៣] ម្ចាស់បុណ្ណៈ រូបវស្សត្រូវដឹងដោយចក្ខុ ជាវិប្បាដ្ឋ

ជាវិភាយ ជាវិភេត្តិក្ខ មានសភាពជាវិស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
កាម ជាវិគ្រេតអា មានពិត បើកិក្ខុមិនគ្រេតអា មិនសរសើរ មិន
ជាប់ចិត្តនឹងរូបនោះទេ កាលភិក្ខុនោះ មិនគ្រេតអា មិនសរសើរ
មិនជាប់ចិត្តនឹងរូបនោះ សេចក្តីរកយ វមែនរលត់ ម្ចាស់បុណ្ណៈ
ភថគតពោលថា លុះរករលត់សេចក្តីគ្រេតអា ទើបទុក្ខរលត់ ។ បេ ។
ម្ចាស់បុណ្ណៈ ធម៌វស្សត្រូវដឹងដោយមនោ ជាវិប្បាដ្ឋ ជាវិភាយ
ជាវិភេត្តិក្ខ មានសភាពជាវិស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាវិ
គ្រេតអា មានពិត បើកិក្ខុមិនគ្រេតអា មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្តនឹង
ធម៌នោះទេ កាលភិក្ខុនោះ មិនគ្រេតអា មិនសរសើរ មិនជាប់ចិត្ត

ចន្ទវិញ្ញាណ

អនុវិញ្ញាណាយ និរុត្តនោ និរុត្តនិ ធម្មំ នន្ទំខំខំវេណា ទុក្ខ-
 ខំវេណា ចុញ្ញាតិ វនាមិ ។ នមិជា ភំ ចុញ្ញា មយា
 សន្និទ្ធផល ឧរុវេណ ឧរុវេណា កតមស្មី ជនបទេ វិ-
 ហរិស្សសីតិ ។ អត្ថិ កត្តេ សុតាបរុត្តានា តាម ជន-
 បទោ តត្តាហំ វិហរិស្សមីតិ ។

(១៤៦) ចណ្ណា ខោ ចុញ្ញា សុតាបរុត្តានា មទុស្សា
 ធម្មសា ខោ ចុញ្ញា សុតាបរុត្តានា មទុស្សា សវេ តិ
 ចុញ្ញា សុតាបរុត្តានា មទុស្សា អក្កោសិស្សន្នំ បរិកា-
 សិស្សន្នំ តត្រុតេ ចុញ្ញា តិវុត្តំ កវិស្សតិ ។ សវេ មិ
 កត្តេ សុតាបរុត្តានា មទុស្សា អក្កោសិស្សន្នំ បរិកា-
 សិស្សន្នំ តត្រុតេ ឃី ឃី កវិស្សតិ កត្តានា វតិមេ សុ-
 តាបរុត្តានា មទុស្សា សុភត្តានា វតិមេ សុតាបរុត្តានា
 មទុស្សា យំ មិ នយិមេ តាលិយា ធម្មារំ នេត្តិកំ
 ឃីវេត្ត កត្តវំ កវិស្សតិ ឃីវេត្ត សុភត កវិស្ស-
 តិ ។ សវេ ចទ វេ ចុញ្ញា សុតាបរុត្តានា មទុស្សា

ចន្ទវិញ្ញាណ

បំណិខោ សេចក្តីកាយ វិមលិវេត ម្ភាលបុណ្ណៈ ភថតតពោល
 ថ ខាលតែលេតសេចក្តីកាយ វេបទុក្ខលេត ។ ម្ភាលបុណ្ណៈ អ្នកឯង
 ភថតតបានខ្លួន ដោយឧកុសលមន្តិយោ តើខឹងនៅក្នុងជនបទ
 ណា ។ ព្រះបុណ្ណិត្រាបបង្គំខ្លួនថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានជន-
 បទ ១ ឃ្លោះសុតាបរុត្តា ខ្ញុំព្រះអង្គខឹងនៅក្នុងសុតាបរុត្តាជនបទនោះ ។

[១៤៧] ព្រះមានបុណ្យត្រាស់ថា ម្ភាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្ស
 នៅក្នុងសុតាបរុត្តាជនបទ ភាច ៧ ណាស់ ម្ភាលបុណ្ណៈ ពួកមនុស្សក្នុង
 សុតាបរុត្តាជនបទនៃស្រុកណាស់ ម្ភាលបុណ្ណៈ បើពួកមនុស្សក្នុងសុតាប-
 រុត្តាជនបទ ខឹងដេប្រទេចអ្នក ម្ភាលបុណ្ណៈ តើអ្នកខឹងមានគំនិតដូចម្តេច
 ក្នុងដំណើរនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកមនុស្សក្នុងសុតាប-
 រុត្តាជនបទ ខឹងដេប្រទេចខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ខឹងមានគំនិតក្នុងដំណើរនោះយ៉ាង
 នេះថា ពួកមនុស្សក្នុងសុតាបរុត្តាជនបទនេះ ស្រួលដៃ ពួកមនុស្សក្នុង
 សុតាបរុត្តាជនបទនេះ ស្រួលល្អដៃ ព្រោះថាមនុស្សចាំអម្បាលនេះមិន
 ប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គដោយដៃទេ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គខឹងមាន
 គំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុភត ខ្ញុំព្រះអង្គខឹងមាន
 គំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ភាលបុណ្ណៈ បើពួកមនុស្សក្នុង

សុត្តនិបាត សំយត្តនិកាយ សុខយកវគ្គ

ចាណិចា បហារំ ទស្សន្តិ តត្រ បទ តេ បុណ្ណ តំន្តិ
 ភវិស្សតិ ។ ស.ច មេ(១) កន្តេ សុបាបទ្គតា មទុស្សា
 ចាណិចា បហារំ ទស្សន្តិ តត្រ មេ ឯវំ ភវិស្សតិ
 កន្តតា វតិមេ សុបាបទ្គតា មទុស្សា សុកន្តតា
 វតិមេ បុបាបទ្គតា មទុស្សា យំ មំ ឈមេ លណ្ណា-
 ចា បហារំ ទន្តិ ឯវំ មេត្ត ភគវំ ភវិស្សតិ ឯវំ មត្ត
 សុភត ភវិស្សតិ ។ ស.ច បទ តេ បុណ្ណ សុ-
 បាបទ្គតា មទុស្សា លណ្ណាចា បហារំ ទស្សន្តិ តត្រ
 បទ តេ បុណ្ណ តំន្តិ ភវិស្សតិ ។ ស.ច មេ កន្តេ
 សុបាបទ្គតា មទុស្សា លណ្ណាចា បហារំ ទស្សន្តិ តត្រ
 មេ ឯវំ ភវិស្សតិ កន្តតា វតិមេ សុបាបទ្គតា មទុស្សា
 សុកន្តតា វតិមេ សុបាបទ្គតា មទុស្សា យំ មំ ឈ-
 មេ ឈ្លាន បហារំ ទន្តិ ឯវំ មេត្ត ភគវំ ភវិស្សតិ
 ឯវំ មត្ត សុភត ភវិស្សតិ ។ ស.ច បទ តេ បុណ្ណ
 សុបាបទ្គតា មទុស្សា ឈ្លាន បហារំ ទស្សន្តិ

១. ១. ១. ស.ច ៣៧ ។

សុត្តនិបាត សំយត្តនិកាយ សុខយកវគ្គ

.សុបាបទ្គបទ ទី៧ ប្រហារអ្នកដោយដៃ តើអ្នកទី៧ មានគំនិតដូចម្តេច
 វិញក្នុងដំណើរនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកមនុស្សក្នុងសុខា-
 បទ្គបទ ទី៧ ប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គដោយដៃ ខ្ញុំព្រះអង្គទី៧ មានគំនិតក្នុងដំ-
 ណើរនោះយ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទនេះ ស្រួលដែរ
 ពួកមនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទនេះ ស្រួលល្អដែរ ព្រោះថាមនុស្សទាំង-
 អប្សាលនេះ មិនប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គដោយដៃដឹងទេ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គទី៧ មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំយ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុភត ខ្ញុំព្រះ
 អង្គទី៧ មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ បើពួក
 មនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទ ទី៧ ប្រហារអ្នកដោយដៃ តើអ្នកទី៧ មានគំ-
 និតដូចម្តេចវិញក្នុងដំណើរនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកមនុស្ស
 ក្នុងសុខាបទ្គបទ ទី៧ ប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គដោយដៃ ខ្ញុំព្រះអង្គទី៧ មាន
 គំនិតក្នុងដំណើរនោះ យ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទនេះ
 ស្រួលដែរ ពួកមនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទនេះស្រួលល្អដែរ ព្រោះថា
 មនុស្សទាំងអប្សាលនេះ មិនប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គដោយដៃដឹងទេ បពិត្រព្រះ
 មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទី៧ មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំយ៉ាងនេះឯង បពិត្រ
 ព្រះសុភត ខ្ញុំព្រះអង្គទី៧ មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
 បុណ្ណៈ បើពួកមនុស្សក្នុងសុខាបទ្គបទ ទី៧ ប្រហារអ្នកដោយដៃ

តត្រ បទ ភេ បុណ្ណ កំណុំ ភវិស្សតិភិ ។ សទេ មេ
 ភន្ត សុបាបវន្តកា មទុស្សា នស្លោន បហារិ នស្សន្តិ
 តត្រ មេ ឃិ ភវិស្សតិ ភន្តកា វតិមេ សុបាបវន្តកា
 មទុស្សា សុភន្តកា វតិមេ សុបាបវន្តកា មទុស្សា យិ
 មិ ធម៌មេ សត្តេន បហារិ នេន្តិភិ ឃិវេត្ត ភគវា
 ភវិស្សតិ ឃិវេត្ត សុភត ភវិស្សតិភិ ។ សទេ បទ
 ភេ បុណ្ណ សុបាបវន្តកា មទុស្សា សត្តេន បហារិ
 នស្សន្តិ តត្រ បទ ភេ បុណ្ណ កំណុំ ភវិស្សតិភិ ។ ស-
 ទេ មេ ភន្ត សុបាបវន្តកា មទុស្សា សត្តេន បហារិ
 នស្សន្តិ តត្រ មេ ឃិ ភវិស្សតិ ភន្តកា វតិមេ សុបា-
 បវន្តកា មទុស្សា សុភន្តកា វតិមេ សុបាបវន្តកា
 មទុស្សា យិ មិ ធម៌មេ តិណ្ណេន សត្តេន ធិវតា
 លោកេបេន្តិភិ ឃិវេត្ត ភគវា ភវិស្សតិ ឃិវេត្ត សុភត
 ភវិស្សតិភិ ។

ម្ចាស់បុណ្ណៈ តើអ្នកនឹងមានគំនិតដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនោះ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួកមនុស្សក្នុងសុភាបវន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ
 ដោយដំបង ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមានគំនិត ក្នុងដំណើរនោះយ៉ាងនេះថា ពួក
 មនុស្សក្នុងសុភាបវន្តជនបទនេះស្រួលដែរ ពួកមនុស្សក្នុងសុភាបវន្តជន-
 បទនេះស្រួលល្អដែរ ព្រោះថា មនុស្សទាំងអម្បាលនេះ មិនប្រហារខ្ញុំ
 ព្រះអង្គដោយគ្រឿងស្រ្តាទេ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹង
 មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុភត ខ្ញុំព្រះអង្គនឹង
 មានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់បុណ្ណៈ បើពួកមនុស្ស
 ក្នុងសុភាបវន្តជនបទ នឹងប្រហារអ្នកដោយគ្រឿងស្រ្តា ម្ចាស់បុណ្ណៈ
 តើអ្នកនឹងមានគំនិតដូចម្តេចក្នុងដំណើរនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 បើពួកមនុស្សក្នុងសុភាបវន្តជនបទ នឹងប្រហារខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយគ្រឿង
 ស្រ្តា ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងមានគំនិតក្នុងដំណើរនោះយ៉ាងនេះថា ពួកមនុស្ស
 ក្នុងសុភាបវន្តជនបទនេះស្រួលដែរ ពួកមនុស្សក្នុងសុភាបវន្តជនបទនេះ
 ស្រួលល្អដែរ ព្រោះថាមនុស្សទាំងអម្បាលនេះ មិនប្រហារដើរខ្ញុំព្រះ
 អង្គ ដោយគ្រឿងស្រ្តាដ៏មុតទេ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងមានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុភត ខ្ញុំព្រះ
 អង្គនឹងមានគំនិតក្នុងដំណើរខ្ញុំ យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុទ្ធាបរន្តកោ

[១១២] ស្រេច មន តេ បុណ្ណ សុទ្ធាបរន្តកោ
 មនុស្សា តិណ្ណោន សន្តោន ធីរិទា វេរោមេស្សន្តិ តត្រ
 មន តេ បុណ្ណ តិណ្ណោ ភវិស្សតិ ។ ស្រេច មេ គន្ថ
 សុទ្ធាបរន្តកោ មនុស្សា តិណ្ណោន សន្តោន ធីរិទា វេរោ-
 មេស្សន្តិ តត្រ មេ ឃិ ភវិស្សតិ សន្តិ ទោ តស្ស
 ភកវតោ សាវតា តោយេន ន ធីរិទន ន អន្តិយ-
 មាទា ហរាយមាទា ជិគុច្ឆមាទា សត្តហារតិ មរិយ-
 សន្តិ តិ មេ ននិ អមរិយដ្ឋេញ្ញវ សត្តហារតិ លទ្ធន្តិ
 ឃិរមេត្ត ភកវ ភវិស្សតិ ឃិរមេត្ត សុតត ភវិស្សតិ ។
 សាធុ សាធុ បុណ្ណ សំត្តិស្សសំ ភិ បុណ្ណ ភមិទា
 នម្ភមសមេន សមញ្ញាភតោ សុទ្ធាបរន្តស្មី ជនមទេ វិណ្ណ
 យស្សនាជំ ភិ បុណ្ណ កាលិ មញ្ញសិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធាបរន្ត

[១១២] ម្ចាស់បុណ្ណៈ បើពួកមនុស្សក្នុងសុទ្ធាបរន្តជនបទ ទ័ង
 យកគ្រឿងស្រ្តាដ៏មុតមកផ្គាប់ជីវិតរបស់អ្នក ម្ចាស់បុណ្ណៈ តើអ្នកទ័ង
 មានគំនិតដូចម្តេច ក្នុងដំណើរនោះ ? បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើពួក
 មនុស្សក្នុងសុទ្ធាបរន្តជនបទ ទ័ងយកគ្រឿងស្រ្តាដ៏មុត មកផ្គាប់ជីវិត
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គទ័ងមានគំនិតក្នុងដំណើរនោះយ៉ាងនេះថា ពួក
 សាវ័ករបស់ព្រះមានបុណ្យនោះ ដែលខ្សឹមណាយ ពុញប្រាថ្នា ភ្លើម
 ភ្លើម ចំពោះតាយនិងជីវិត ហើយស្វែងរកបុគ្គលអ្នកសម្លាប់ដោយគ្រឿង
 ស្រ្តាភីមាន ខ្ញុំព្រះអង្គបានអ្នកសម្លាប់ដោយគ្រឿងស្រ្តានោះ ដែល
 មិនបាច់ស្វែងរកសោះទេ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទ័ងមាន
 គំនិតក្នុងដំណើរនោះ យ៉ាងនេះឯង បពិត្រព្រះសុតត ខ្ញុំព្រះអង្គទ័ងមាន
 គំនិតក្នុងដំណើរនោះ យ៉ាងនេះឯង ? ម្ចាស់បុណ្ណៈ ប្រវែកហើយ
 ប្រវែកហើយ ម្ចាស់បុណ្ណៈ អ្នកច្រកចេញដោយសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់គឺសេចក្តីអត់
 ដំរើនេះ អាចទ័ងនៅក្នុងសុទ្ធាបរន្តជនបទបាន ម្ចាស់បុណ្ណៈ ចូរអ្នក
 សំគាល់ខ្ញុំកាលជំនួរ (ទី៧៧) ក្នុងកាលឥឡូវនេះចុះ ?

ច្បាប់ព្រះបរមរាជវាំង

(១១៦) អដទា អាយស្មា បុណ្ណា ភកវតោ
 វាសិតំ អភិទង្គិកា អបុរោធិកា ឧបាយាសោ ភកវត្ថំ
 អភិវិនិកា មនក្ខិណំ ភក្ខា សេនាសនំ សីសាមេត្វា
 បត្តតិវំ អាហាយ យេន សុតាបរត្តា ជនបនោ
 តេន ហិកំ បត្តាមិ អបុប្ផេន ហិកំ ចាមាថា
 យេន សុតាបរត្តា ជនបនោ ភកវសិ ។ តត្រ សុរិ
 អាយស្មា បុណ្ណា សុតាបរត្តស្មី ជនបនោ វិហារតិ ។
 អដទា អាយស្មា បុណ្ណា តេខេវ អន្តរវស្សេន
 បក្ខមត្តានិ ឧហសភសតានិ បដិទេសេសិ តេខេវ
 អន្តរវស្សេន តិស្សា វិជ្ជា សង្ឃាតាសិ តេខេវ អន្ត-
 រវស្សេន បរិទេពាយិ ។ អដទា សម្ពុហុលា កិត្ត
 យេន ភកវ តេនុបសង្កម្មីសុ ឯតមន្តិ ចិសិដ្ឋា ចោ
 តេ កិត្ត ភកវត្ថំ ឯតទេវតិ យោ សោ ភន្ត
 បុណ្ណា បាម កុលបុត្តា ភកវតា សង្កេតេន ឧភិ-
 ទេន ឧភិទិវតា សោ កាលករោ តស្ស កោ
 ភតិ កោ វារិសម្ពុហុយាវិ ។ បណ្ឌិតោ តិក្សវេ
 បុណ្ណា បុប្ផេន អបោសិ សច្ចុវដិ ធម្មស្សាបុធម្មិ

ជំពូកទី ៤

(១១៦) គ្រោះនោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ក្រេកអរ រីករាយ
 ចំពោះការសិរសៈព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកអំពីកាសនៈ ថ្វាយ
 បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ្ឌុរៀបចំសេនាសនៈ ហើយប្រ-
 ដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ ចេញទៅកាន់បារិកក្នុងសុនាបរត្តជនបទ កាល
 លោកចេញទៅកាន់បារិកតាមលំដាប់ ក៏បានទៅដល់សុនាបរត្តជនបទ ។
 បានព្រា ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុក្នុងសុនាបរត្តជនបទនោះ ។ គ្រា
 នោះឯង ព្រះបុណ្ណៈមានអាយុ ប្រាសពួកទុបាសកបានប្រមាណ ៥០០
 នាក់ ខាងក្នុងវស្សានោះឯង ទាំងបានភ្លឺឡឯក់ច្បាស់ឡើវិញ ៣ ខាង
 ក្នុងវស្សានោះដែរ ហើយបរិទេពានខាងក្នុងវស្សានោះតែម្តង ។ វេលា
 នោះ ភ្នកភិក្ខុច្រើនរូប ទាំងចូលទៅកាលព្រះមានបុណ្យ លុះភិក្ខុទាំង
 នោះគង់ក្នុងទីដីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានបុណ្យ ដូច្នោះថា
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រាស កុលបុត្តរណ្ណៈបុណ្ណៈ ដែលព្រះអង្គបានទូន្មាន
 ដោយទេពសន្តិប ឥឡូវនេះ លោកធ្វើមរណកាលហើយ លោកមាន
 គភ៌ដូចម្តេច មានវេលាតូចម្តេច ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុលបុត្ត
 រណ្ណៈបុណ្ណៈ ធាបណ្ឌិត ជាអ្នកវិយាយវិត មិនបៀតបៀនឡើយ

ន ច(១) ធម្មាធិការណំ វិហារសេសំ បរិទេត្តតោ កិក្ខុវេ
បុណ្ណោ កុលបុត្តោតិ ។ មញ្ជមី ។

(១០៧) អថទោ អាយស្មា ពាហិយោ យេន កក-
វា តេនុមសន្តមិ ។ មេ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា ទោ
អាយស្មា ពាហិយោ កកវន្តំ ឯតទរោច សាធុ មេ
កន្ត កកវា សន្តិទ្រោន ធម្មំ ទោសេតុ យមហំ កក-
វតោ ធម្មំ សុត្តា ឯកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ អា-
តាមិ មហិតតោ វិហារយ្យន្តំ ។ តំ តី មញ្ជសិ
ពាហិយ ចក្កំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្ត ។
យំ បនាធិត្ថំ ធុត្ថំ វា តំ សុទំ វាតិ ។ ធុត្ថំ កន្ត ។
យំ បនាធិត្ថំ ធុត្ថំ វិហារណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ ស-
មនុមស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មិ ឯសោ មេ អត្តា-
តិ ។ នោ ហេតំ កន្ត ។ វុនា ធិត្ថា វា អធិត្ថា វា-
តិ ។ អធិត្ថា កន្ត ។ ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កសម្មស្សោ

១១. ៨០៦ ។

ពាមសមគួរដល់ធម៌ផង មិនបៀតបៀន ខ្លួនធម្មាធិការណ៍ផង ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កុលបុត្តឈ្មោះបុណ្ណៈ បរិទេត្តានហើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(១០៧) ត្រាខាងឯង ព្រះពាហិយៈមានកាយ ចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ ។ មេ ។ លុះព្រះពាហិយៈមានកាយ គង់ក្នុងទីដ៏សម-
គួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា ចក្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ដោយសន្តិម ដល់ខ្ញុំ
ព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងជា
បុគ្គលហាក់ឯង គេចចេញអំពីពួក ជាអ្នកមិនប្រទាន មានព្យាយាម
ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់សួរថា ម្ចាស់ពាហិយៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូច
ម្តេច ចក្កទៀងច្នៃមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា
រំខានទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់
ឃើញរបស់នោះថា ខ្ញុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ
ច្រើនដែរ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញយ៉ាងខ្ញុំទេ ព្រះអង្គ ។ ប្រទៀង
មិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចក្កវិញ្ញាណ ចក្កសម្មស្ស

ធម្មវិញ្ញាណ បទុក្ខោ

។ បេ ។ យម្បំនំ ចក្កុសម្មស្សប្បព្វយា ទុប្បដ្ឋតិ វេ-
 ទយេនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភម្មំ ធិត្ថំ
 វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តោ ។ យំ បដាធិត្ថំ ទុក្ខំ
 វា នំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិត្ថំ ទុក្ខំ
 វិបវណាមធម្មំ កល្យំ ទុ នំ សមទុបស្សិតំ វិនំ មម
 វិសោហមស្មំ វិសោ មេ អន្តាតិ ។ បោ ហេនំ កន្តោ ។
 វិវិ បស្សំ ពាហាយ សុតវា អវិយស្សាវកោ ចក្កុស្សិប
 ធិត្ថំ ចក្កុស្សិញ ណេបិ ធិត្ថំ ចក្កុសម្មស្សេបិ ធិត្ថំ-
 ទុតិ ។ បេ ។ យម្បំនំ មនោសម្មស្សប្បព្វយា ទុប្បដ្ឋតិ
 វេទយេនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភស្មិបិ
 ធិត្ថំ ធិត្ថំ វិវដ្ឋតិ វិវតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មំ វិមុត្ត-
 មិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ទីណា ជានំ វុសិនំ ប្រាជ្ញាបរិ-
 យំ កតំ ករណីយំ ជាបរិ ឥន្ទត្តាយាតិ បដាធាតិ ។

ធម្មវិញ្ញាណ ទី ៤

។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើត
 ឡើង ព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ តើវេទនានោះទៀង ឬមិនទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។
 ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 ជាធម្មតា ត្រូវនឹងយល់របស់នោះថា ទុះរបស់អញ ទុះជាអញ ទុះជាខ្លួន
 របស់អញ ដូច្នោះដែរ ។ មិនត្រូវនឹងយល់ឃើញយ៉ាងនេះទេ ព្រះអង្គ ។
 ខ្មាលពាហិយៈ អរិយសាវ័កធម្មតាជេដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទន
 ឡើយណាយនឹងចក្កុស ឡើយណាយនឹងចក្កុវិញ្ញាណផង ឡើយណាយ
 នឹងចក្កុសម្មស្សផង ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខ
 មិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនឡើយ
 ណាយនឹងវេទនានោះ កាលបើឡើយណាយ វេទនប្រាសចាកតម្រេក
 ព្រោះតែប្រាសចាកតម្រេក ទើបចិត្តច្រសឡះ ។ កាលបើចិត្តផុតច្រស-
 ឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតច្រសឡះហើយ ។ អរិយសាវ័ក
 នោះ វេទនដឹងច្បាស់ថា ជាគមស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាន
 ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡុសតិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គ-
 ការនាគិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡុសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[១១៦] អថោ អាយស្មា ភាហិយោ ភតិវតា
 ភាសិតំ អភិធម្មិត្តា អនុមោធិត្តា ឧត្តាយាសនា ភតិវុទ្ធិ
 អភិវារេត្តា បទត្តិណំ កត្តា បក្កាមិ ។ អថោ
 អាយស្មា ភាហិយោ ឯកោ វុបកេត្តោ អប្បមត្តោ
 អាតាបិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ ធម៌វស្សវ យស្សត្តាយ
 តុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនតារិយំ បទ្ធវុទ្ធិ
 តទទុត្តំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ទីណា ជាតិ
 វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតិ កាណិយំ ធាបរិ វត្តត្តា-
 យាតិ អន្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតេន ធម បោយស្មា ភាហិ-
 យោ អរហតំ អហោសិតិ ។ ធម្មំ ។

[១១៧] ព្រះនារោង ព្រះភាហិយៈមានអាយុ ក្រេកអរ រីក
 រាយចំពោះភាសិត របស់ព្រះនាទព្រះភាគ ហើយក្រោកអំពីអាសនៈ
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះនាទព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណ ហើយចៀសចេញ
 ទៅ ។ សំដៅទោះ ព្រះភាហិយៈមានអាយុ ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង គេច
 ចេញពីភ្នែក ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិរលស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះទីពឹង មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរខ្លះៗឯង ក្នុងបទុប្បន្ន ឲ្យទីបំផុតនៃ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏ប្រសើរ ដែលជាទីត្រូវការរបស់ពួកកុលបុត្តអ្នកចេញចាក
 ផ្ទះ ហើយបួសជាយម្រិត ក៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាគិកសៈហើយ មគ្គ-
 ព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសតិច្ចភាតា
 វេញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការវិនិច្ឆ័យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស-
 តិច្ចារេទៀត មិនមានឡើយ ។ ចណ្ណព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះ
 ភាហិយៈមានអាយុ ក៏បានគំព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។ ចប់សូត្រ
 រឿង ។

[១០៧] ឯដា ភិក្ខុវេ កតោ ឯដា កណ្តោ ឯដា សន្ធិ ។ ភស្មានិហ ភិក្ខុវេ ភស្មានិហ អនេដោ វិហរនិ វិភស្មលោ ។ ភស្មានិហ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចេថិ អាគន្ធាយ្យ អនេដោ វិហរេយ្យិ វិភស្មលោតិ ។ ចន្ទំ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុស្សិ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុតោ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុ មេតិ ឧ មញ្ញេយ្យ រូបេ ឧ មញ្ញេយ្យ រូបេសុ ឧ មញ្ញេយ្យ រូបតោ ឧ មញ្ញេយ្យ រូបា មេតិ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុវិញ្ញាណំ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុវិញ្ញាណាស្សិ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុវិញ្ញាណតោ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុវិញ្ញាណំ មេតិ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុសម្មស្សំ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុសម្មស្សស្សិ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុសម្មស្សតោ ឧ មញ្ញេយ្យ ចក្កុសម្មស្សេ មេតិ ឧ មញ្ញេយ្យ យម្បិទំ ចក្កុសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុទំ វា ធុត្តំ វា វេទុត្តមសុទំ វា ធុម្បិ ឧ មញ្ញេយ្យ ធុស្សិថិ ឧ មញ្ញេយ្យ ធុតោថិ ឧ មញ្ញេយ្យ ធុទ្រតិ ឧ មញ្ញេយ្យ ។ សោតំ ឧ មញ្ញេយ្យ ។ យាទំ ឧ មញ្ញេយ្យ ។ ជិវំ ឧ មញ្ញេយ្យ

[១១៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កណ្តា(ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ) ជា ភេតិ កណ្តាជាបួស កណ្តាជាសា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុ នោះ ក្នុងលោកនេះ គឺជាគតមិនមានកណ្តាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ប្រាស ចាកសាគីកណ្តាហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ បើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមឱ្យអាត្មាអញមិនមានកណ្តាជា គ្រឿងញាប់ញ័រ ប្រាសចាកសាគីកណ្តា ។ ភិក្ខុនោះ មិនត្រូវប្រកាន់ចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់អំពីចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់ ថាចក្ករបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់រូប មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងរូប មិនត្រូវ ប្រកាន់អំពីរូប មិនត្រូវប្រកាន់ថារូបរបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់ចក្ក វិញ្ញាណ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងចក្កវិញ្ញាណ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីចក្កវិញ្ញាណ មិនត្រូវប្រកាន់ថាចក្កវិញ្ញាណរបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់ចក្កសម្ពុស្ស មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងចក្កសម្ពុស្ស មិនត្រូវប្រកាន់អំពីចក្កសម្ពុស្ស មិនត្រូវ ប្រកាន់ថាចក្កសម្ពុស្សរបស់អញឡើយ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី វេលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ពុស្សជាចម្លើយ ក៏មិន ត្រូវប្រកាន់វេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់ អំពីវេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់ថាវេទនានោះរបស់អញឡើយ ។ មិន ត្រូវប្រកាន់សោតៈ ។ មិនត្រូវប្រកាន់យានៈ ។ មិនត្រូវប្រកាន់ជីវ្ហ

ដិត្តយ ធម្មញ្ញយ ដិត្តតោ ធម្មញ្ញយ ដិត្ត រេតិ
 ធម្មញ្ញយ រសេ ធម្មញ្ញយ ដិត្តវិញ្ញាណំ ធម្មញ្ញយ
 ដិត្តសម្មស្សំ ធម្មញ្ញយ យម្បំនំ ដិត្ត-
 សម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បដ្ឋតិ វេទយំនំ សុខំ វា ទុក្ខំ
 វា អនុក្ខមសុខំ វា កម្មំ ធម្មញ្ញយ កស្ថិយំ ធម្មញ្ញយ
 កតោបិ ធម្មញ្ញយ កម្មតិ ធម្មញ្ញយ ។
 កាយំ ធម្មញ្ញយ ។ មនំ ធម្មញ្ញយ មនស្ថិ
 ធម្មញ្ញយ មនោ ធម្មញ្ញយ មនោមេតិ ធម្មញ្ញយ
 ធម្មេ ធម្មញ្ញយ មនោវិញ្ញាណំ មនោ-
 សម្មស្សំ យម្បំនំ មនោសម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បដ្ឋតិ
 វេទយំនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា កម្មំ
 ធម្មញ្ញយ កស្ថិយំ ធម្មញ្ញយ កតោបិ ធម្មញ្ញយ
 កម្មតិ ធម្មញ្ញយ ។ សត្វំ ធម្មញ្ញយ
 សត្វស្ថំ ធម្មញ្ញយ សត្វតោ ធម្មញ្ញយ សត្វ
 មេតិ ធម្មញ្ញយ ។ សោ ឯវំ អមត្តមាគោ ធម្មញ្ញយ
 តិញ្ចំ លោកេ ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ធម្មញ្ញយ
 អមរិតស្សំ បព្វត្តញ្ញោ បរិនិព្វាយតិ វិណា ជាតិ

មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងដិត្ត មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវិញ្ញាណ មិនត្រូវប្រកាន់ថា ដិត្ត
 របស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់រស មិនត្រូវប្រកាន់ដិត្តវិញ្ញាណ មិន
 ត្រូវប្រកាន់ដិត្តសម្មស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនមែនទុក្ខ
 មិនមែនសុខក្តី ដែលរក្សាឡើង ព្រោះដិត្តសម្មស្សជាប់ច្រើន ក៏មិន
 ត្រូវប្រកាន់វេទនាទោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេទនាទោះ មិនត្រូវប្រកាន់
 ក្នុងវេទនាទោះ មិនត្រូវប្រកាន់ថាវេទនាទោះរបស់អញឡើយ ។ មិន
 ត្រូវប្រកាន់កាយ ។ មិនត្រូវប្រកាន់មនោ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងមនោ មិន
 ត្រូវប្រកាន់ក្នុងមនោ មិនត្រូវប្រកាន់ថាមនោរបស់អញឡើយ មិនត្រូវ
 ប្រកាន់ធម្ម មនោវិញ្ញាណ មនោសម្មស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី ជា
 ទុក្ខក្តី មិនមែនមិនសុខក្តី ដែលរក្សាឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាប់ច្រើន
 ក៏មិនត្រូវប្រកាន់វេទនាទោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេទនាទោះ មិនត្រូវប្រ-
 កាន់ក្នុងវេទនាទោះ មិនត្រូវប្រកាន់ថា វេទនាទោះរបស់អញឡើយ ។
 មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងតាំងតាំង មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងតាំងតាំង មិនត្រូវប្រកាន់
 ក្នុងតាំងតាំង មិនត្រូវប្រកាន់ថាតាំងតាំងរបស់អញឡើយ ។ កាល
 និក្ខុរោះ មិនប្រកាន់យ៉ាងនេះ វេទនាមិនក្នុងកាន់នូវរបស់ច្រើនច្រើនក្នុង
 លោក កាលបើមិនក្នុងកាន់ វេទនាមិនក្នុងកាន់ កាលបើមិនក្នុងកាន់
 វេទនា កាលបើមិនក្នុងកាន់ ហើយដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ

ធម្មតោ ចតុត្តោ

វុសិតំ ប្រាប្នុធនិយំ ភវតិ កាណិយំ នាបរិ សត្តត្តាយាតិ
បដានាតិទិ ។ សត្តមំ ។

[១២០] ឯដា ភិក្ខុវេ រោគោ ឯដា កាល្លោ ឯដា សល្លំ ។ ភស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ភតាភតោ អនេនោ វិហារតិ វិតសល្លោ ។ ភស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចេថិ អាគារ្ទយ្យ អនេនោ វិហារយ្យ វិតសល្លោតិ ។ ចក្កំ ១ មញ្ញយ្យ ចក្កុស្ម្ថំ ១ មញ្ញយ្យ ចក្កុតោ ១ មញ្ញយ្យ ចក្កុមេតិ ១ មញ្ញយ្យ រូម ១ មញ្ញយ្យ ចក្កុវិញាណំ ចក្កុសម្មស្សំ យទ្ធវិទំ ចក្កុសម្មស្សយ្យក្ខយា ឧប្បដ្ឋតិ វេនយិតំ សុខំ វា ធុក្កំ វា អធុក្កុមសុខំ វា ភម្មំ ១ មញ្ញយ្យ ភស្មិថំ ១ មញ្ញយ្យ ភតោថំ ១ មញ្ញយ្យ ភម្មេតិ ១ មញ្ញយ្យ ។ យំ ហិ ភិក្ខុវេ មញ្ញតិ យស្ម្ថំ មញ្ញតិ យតោ មញ្ញតិ យំ មេតិ មញ្ញតិ

ធម្មតោ ទំ ២

មត្តប្រហូចយៈ កាត្តាមញ្ញបុគ្គល្កប្រគ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ច កាត្តាមញ្ញបុគ្គល្កប្រគ្រប់គ្រាន់ហើយ មត្តកាវិនាតិច្ឆន្តិមំ ប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បី សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កណ្តា ជាពេក កណ្តា ជាបួស កណ្តា ជាសា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងលោក នេះ ភយភតមិចមានកណ្តា ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ប្រាសចាកសាគីតណ្តា ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាលានោះ ប្រសិនបើភិក្ខុប្រាថ្នាថា សូមទ្រព្យកាត្តាមញ្ញ មិនមានកណ្តា ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ ប្រាសចាកសាគីតណ្តា ។ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រកាន់ចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់ ក្នុងចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់អំពីចក្ក មិនត្រូវប្រកាន់ថា ចក្ករបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់រូប ចក្កវិញាណ ចក្កុសម្មស្ស វេទនាណ ជាសុខ ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កុសម្មស្ស ជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រូវប្រកាន់វេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីវេទនានោះ មិនត្រូវប្រកាន់ថា វេទនានោះរបស់អញ ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាភិក្ខុប្រកាន់របស់ណា ប្រកាន់ ក្នុងរបស់ណា ប្រកាន់អំពីរបស់ណា ប្រកាន់ថា របស់ណារបស់អញ

តតោ នំ ហោតិ អញ្ញថា អញ្ញថាភារី ភវសន្តោ លោកោ
 ភវមេវ អភិទទ្ទតិ ។ បេ ។ ដំរី ទ មញ្ញាយ្យ ដំរីយ ទ
 មញ្ញាយ្យ ដំរីតោ ទ មញ្ញាយ្យ ដំរី មេតិ ទ មេតា
 រស ទ មញ្ញាយ្យ ដំរីញោណំ ដំរីសម្មស្សី ទ
 ដំរីសម្មស្សីវ្យា ឧប្បជ្ឈតិ វេនយតិ សុខំ វា ទុក្ខំ
 វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ទ មញ្ញាយ្យ តស្មីបិ ទ
 មញ្ញាយ្យ តតោបិ ទ មញ្ញាយ្យ តម្មេតិ ទ មញ្ញាយ្យ ។
 យំ ហិ ភិក្ខុវេ មញ្ញតិ យស្មី មញ្ញតិ យតោ មញ្ញតិ យំ
 មេតិ មញ្ញតិ តតោ នំ ហោតិ អញ្ញថា អញ្ញថាភារី ភ-
 វសន្តោ លោកោ ភវមេវ អភិទទ្ទតិ ។ បេ ។ មនំ ទ
 មញ្ញាយ្យ មនស្មី ទ មញ្ញាយ្យ មនតោ ទ មញ្ញាយ្យ ម-
 លោ មេតិ ទ មញ្ញាយ្យ មម្មេ ទ មញ្ញាយ្យ មមោវិញ្ញាណំ
 មមោសម្មស្សី យម្បំទំ មមោសម្មស្សីវ្យា ឧប្បជ្ឈតិ
 វេនយតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ទ
 មញ្ញាយ្យ តស្មីបិ ទ មញ្ញាយ្យ តតោបិ ទ មញ្ញាយ្យ

យេសំនោះ វេមនិប្រប្បលោកយេសំនោះ ព្រោះសត្វក្នុងភព តែងប្រ-
 ប្បលោក តែសត្វលោកនៅតែត្រេកអរនឹងភពដដែល ។ បេ ។ មិន
 ត្រូវប្រកាន់ដំរី មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងដំរី មិនត្រូវប្រកាន់អំពីដំរី មិន
 ត្រូវប្រកាន់ថា ដំរីរបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់សេ ដំរីញោណ
 ដំរីសម្មស្ស វេននាណ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ
 ក្តី ដែលភើតឡើង ព្រោះដំរីសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រូវប្រកាន់វេននា
 នោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេននានោះ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីវេននានោះ មិន
 ត្រូវប្រកាន់ថា វេននានារបស់អញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុបំរើឡាយ
 ព្រោះថា ភិក្ខុ ប្រកាន់របស់ណា ប្រកាន់ក្នុងរបស់ណា ប្រកាន់អំពី
 របស់ណា ប្រកាន់ថា របស់ណារបស់អញ របស់នោះ ក៏តែងប្រ-
 ប្បលោកយេសំនោះ ព្រោះសត្វក្នុងភព វេមនិប្រប្បលោក តែ
 សត្វលោក នៅតែត្រេកអរនឹងភពដដែល ។ បេ ។ មិនត្រូវប្រកាន់
 មនោ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងមនោ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីមនោ មិនត្រូវប្រ-
 កាន់ថា មនោរបស់អញឡើយ មិនត្រូវប្រកាន់មមិ មនោវិញ្ញាណ
 មនោសម្មស្ស វេននាណ ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខ
 ក្តី ដែលភើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏មិនត្រូវប្រកាន់វេននា
 នោះ មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងវេននានោះ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីវេននានោះ មិន

កម្មតិ ឧ មញ្ញយ្យ ។ យំ ហិ ភិក្ខុវេ មញ្ញតិ យស្មី
 ចញ្ញតិ យតោ មញ្ញតិ យម្មតិ មញ្ញតិ តតោ ភំ ហោតិ
 អញ្ញថា អញ្ញថាភារី ភវសត្តោ លោកោ ភវមេវ អភិ-
 ធន្តតិ ។ យាវតា ភិក្ខុវេ ខុទ្ទនាតុភាយតនា កម្សិ ឧ
 មញ្ញយ្យ តស្មីបិ ឧ មញ្ញយ្យ តតោបិ ឧ មញ្ញយ្យ
 ភំ មេតិ ឧ មញ្ញយ្យ ។ សោ ឃីវិ អមញ្ញមាណោ ឧ
 តិក្ខុំ លោកេ ខុបាទិយតិ អនុបាទិយំ ឧ បរិវតស្សតិ
 អុបរិវតស្សិ បន្តត្តោវ បរិវិច្ឆាយតិ ខំណា ជាតិ វុសិកិ
 ព្រហ្មពរិយំ កតំ តារណិយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បដា-
 នាតិកំ ។ អដ្ឋមំ ។

ត្រូវប្រកាន់ថា វេទនានោះរបស់អញឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯងឲ្យយ
 ព្រោះថា ភិក្ខុប្រកាន់របស់ណា ប្រកាន់ក្នុងរបស់ណា ប្រកាន់អំពីរបស់
 ណា ប្រកាន់ថា របស់ណារបស់អញ របស់នោះក៏វែមនិប្រែប្រួលចាក
 របស់នោះ ព្រោះសត្វក្នុងភព តែងប្រែប្រួលជាប្រក្រតី ភែសត្វលោក
 នៅក្រែកអារម្មណ៍ក្នុងដៃដល ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯងឲ្យយ ខន្ធ ធាតុ
 អាយតនៈទាំងប្លីខន្ធ ភិក្ខុមិនត្រូវប្រកាន់ខន្ធ ធាតុ អាយតនៈនោះ
 មិនត្រូវប្រកាន់ក្នុងខន្ធ ធាតុ អាយតនៈនោះ មិនត្រូវប្រកាន់អំពីខន្ធ
 ធាតុ អាយតនៈនោះ មិនត្រូវប្រកាន់ថា ខន្ធ ធាតុ អាយតនៈនោះ
 របស់អញឡើយ ។ ភិក្ខុនោះកាលបើមិនប្រកាន់យ៉ាងនេះ វែមនិមិន
 ក្នុងកាន់អ្វីបន្តិចបន្តួចក្នុងលោក កាលបើមិនក្នុងកាន់ វែមនិមិនកក់ស្លុក
 កាលបើមិនកក់ស្លុក វែមនិលេតិលេសចំពោះខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ថា
 ជាកំរាស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ
 រសោឡសតិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីរសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ៧ ៨ ។

[១២១] ទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ ទេសវិស្សាមិ តិ ធុណា-
 ថ ។ កំពុ ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ ចត្តុកោវ រូបា ច សោតត្ត
 សន្តា ច យាទត្ត កន្តា ច ជីត្តំ ច វសា ច កោយា
 ច យោជ្ជត្តា ច មនោ ច ធម្មា ច ឥដិ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ
 ទ្ធិយំ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឯវិ វទេយ្យ អហមេតិ ទ្ធិយំ
 ថទុក្ខាយ អញ្ញំ ទ្ធិយំ បញ្ញាបេស្សាមិតិ ។ តស្ស កថា
 វត្ត ទេវស្ស(៦) បុដ្ឋា ច ច សម្មាយេយ្យ ឧត្តរិ ច
 វិយាតំ អបដ្ឋេយ្យ ។ តិ កំស្ស ហេតុ ។ យថា តិ
 ភិក្ខុវេ អវិសយស្មិន្តិ ។ ធាមិ ។

[១២២] ទ្ធិយំ ភិក្ខុវេ បដិទ្ធិ វិញ្ញាណំ សម្ពោតិ ។
 កថេត្ត ភិក្ខុវេ ទ្ធិយំ បដិទ្ធិ វិញ្ញាណំ សម្ពោតិ ។
 ចត្តុក្ក បដិទ្ធិ រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចត្តុវិញ្ញាណំ ចត្តុ
 អធិទ្ធិ វិបវិណាមិ អញ្ញាថាការិ រូបា អធិទ្ធិ វិបវិណាមិ យោ
 អញ្ញាថាការិ ឥន្ទេតិ ទ្ធិយំ ចលកោវ ក្យាទក្ក អធិទ្ធិ

៦ ឧ. ម. វត្តកមេស្ស ។

[១២១] ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ គេថាគតមិនសម្បូរធម្មជាតិជាត្វ
 ឈប់កេងចំណីឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរចាំស្តាប់ធម្មជាតិទោះចុះ ។ ខ្មោល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មជាតិជាត្វ តើដូចម្តេចចុះ គឺភិក្ខុមិនរួម គ្រឿងមិន
 រស់រវើក ច្រមុះមិនក្លិន អណ្តាតមិនរស កាយមិនជ្រួញ ចិត្តមិនធម៌
 ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះឯងហៅថាធម្មជាតិជាត្វ ។ ខ្មោលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលណាមិនយាយយ៉ាងនេះថា ម៉្លឹងមិនរស់រវើកធម្មជាតិជាត្វ
 ម៉្លឹងធម្ម ហើយបញ្ញត្តធម្មជាតិជាត្វ ឯទៀតវិញបាន ។ ពាក្យរបស់
 បុគ្គលនោះ គ្រាន់តែជាហេតុម៉្លឹងណោះឯង តែបុគ្គលនោះ កាលបើគេ
 ស្រូបហើយ មុខជាងារស្រោយមិនរួចផង ដល់ទូរសេចក្តីចង្អៀតបង្កល់
 ចិត្តផង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះការណ៍នោះហួសវិស័យ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១២២] ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកម្រឹយភាម្មណ៍ជាត្វ ។
 បើបើកបាន ។ ខ្មោលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកម្រឹយភាម្មណ៍ជា
 ត្វ បើបើកបាន តើដូចម្តេចចុះ ។ គឺចត្តុវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះភា-
 ម្រឹយចក្កមិនរួម ចក្កមិនរៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ
 ច្រមុះរៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ កាលបើយ៉ាង
 នេះ ធម្មជាតិជាត្វ ម៉្លឹង ជាត្វញាប់ញ័រផង ឃើចាប់ផង មិនរៀង

ផ្លូវភេទ ចតុតោ

វិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ចតុវិញ្ញាណំ អនិច្ចំ វិបរិណាមិ
 អញ្ញាថាភារី ។ យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ ចតុវិញ្ញា-
 ណស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ ហេតុ សោមិ បច្ចយោ
 អនិច្ចោ វិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ។ អនិច្ចំ ទោ បទ
 ភិក្ខុវេ បច្ចយំ បដិច្ច ឧប្បន្នំ ចតុវិញ្ញាណំ កុតោ
 ជំនុំ ភវិស្សតិ ។ យោ^(១) ទោ ភិក្ខុវេ ឥមេសំ ភិណ្ឌិ
 ចម្មានិ សន្តិភំ សន្និទាតោ សមវាយោ អយំ វុក្ខតិ
 ភិក្ខុវេ ចតុសម្មស្សោ ។

[១២៣] ចតុសម្មស្សោមិ អនិច្ចោ វិបរិណាមិ អ-
 ញ្ញាថាភារី ។ យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ ចតុសម្ម-
 ស្សស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ ហេតុ សោមិ បច្ចយោ
 អនិច្ចោ វិបរិណាមិ អញ្ញាថាភារី ។ អនិច្ចំ ទោ បទ
 ភិក្ខុវេ បច្ចយំ បដិច្ច ឧប្បន្នោ ចតុសម្មស្សោ កុតោ

១ ខ. យោ កោ ។

ផ្លូវភេទ ទំ ៤

មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ ចតុវិញ្ញាណមិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ ។ ទុកជាហេតុណា បច្ច័យណា
 ទាំងឡាយកើតចតុវិញ្ញាណ ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ក៏មិនទៀង មាន
 សេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គួរចាប់
 ភ្នែកថា ចតុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យដែលមិនទៀងទៅ
 ហើយ តើមិនបានទៀងទាត់មកពីណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 ចូលជុំ សន្និទាត សមាគម វិនិច្ឆ័យទាំង ៣ នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា ចតុសម្មស្ស ។

[១២៣] សូម្បីចតុសម្មស្ស ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 មានវិបត្តិផ្សេងៗ ។ ទុកជាហេតុណា បច្ច័យណា ដែលទាំងឡាយកើត
 ចតុសម្មស្ស ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រ-
 ែប្រួល មានវិបត្តិផ្សេងៗ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គួរកត់សំគាល់ថា
 ចតុសម្មស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យមិនទៀងទៅហើយ តើមិន

អំពើបា វិបវណាមំ ធា អញ្ញថាភារិ ធា ។ បេ ។ ដំពូក្ក
 មជ្ជិក្ក រសេ ច ឧប្បជ្ជនំ ជិក្កវិញ្ញាណំ ជិក្ក អំពើបា
 វិបវណាមំ អញ្ញថាភារិ រសា អំពើបា វិបវណាមំ ធា
 អញ្ញថាភារិ ឥន្ទុតំ ទ្ធិយំ ចលតោវ ព្យាធាតុ អំពើបា
 វិបវណាមំ អញ្ញថាភារិ ជិក្កវិញ្ញាណំ អំពើបា វិបវណាមំ
 អញ្ញថាភារិ ។ យោ បិ ហេតុ យោ បិ បទ្ធាយោ ជិក្កវិញ្ញា-
 ណាស្ស ឧប្បាទាយ សោ បិ ហេតុ សោ បិ បទ្ធាយោ
 អំពើបា វិបវណាមំ អញ្ញថាភារិ ។ អំពើបា ធា បទ
 ភិក្កុវេ បទ្ធិយំ មជ្ជិក្ក ឧប្បជ្ជនំ ជិក្កវិញ្ញាណំ តុតោ មជ្ជិ
 ក្កវិញ្ញាណំ ។ យោ ធា ភិក្កុវេ ឥមេសំ តិស្តិ ធម្មា មិ
 សង្កតំ សង្កិចារោ សមវាយោ អយំ វុត្តតំ ភិក្កុវេ
 ជិក្កសម្មស្ស ។

១ ទ. វយយា ច ។ ឆ. ភ្នព ច ។

ព្រះវៀង វាតំ មកតិណា ។ ខ្នលភិក្កុវេ ខ្នយ បុគ្គល ដែល លោក្ខណ៍
 ពាល់ ត្រូវ ហើយ វេមនី វេមនី ខ្នល ដែល ការម្មណ៍ ពាល់ ត្រូវ ហើយ វេមនី
 វេមនី ដែល ការម្មណ៍ ពាល់ ត្រូវ ហើយ វេមនី ចាំ បាទ កាល បើ យ៉ាង នេះ
 ចម្រើន ខ្លះ ឯង ជា វត្ថុ ញាប់ ញ័រ ផង ឈឺ ចាប់ ផង មិន ទៀង មាន សេច-
 ក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ ផ្សេង ។ បេ ។ ដំពូក្ក ណា កើត ឡើង ព្រោះ
 ការស្រ័យ ជិត ខឹង រសេ ដំពូក្ក មិន ទៀង មាន សេចក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ
 ផ្សេង ។ សេកិ មិន ទៀង មាន សេចក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ ផ្សេង ។ កាល
 បើ យ៉ាង នេះ ចម្រើន ជា វត្ថុ ញាប់ ញ័រ ផង ឈឺ ចាប់ ផង មិន
 ទៀង មាន សេចក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ ផ្សេង ។ ដំពូក្ក ណា មិន ទៀង
 មាន សេចក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ ផ្សេង ។ ។ ទុក ជា ហេតុ ណា បច្ច័យ
 ណា ដែល ចាំ ឲ្យ កើត ដំពូក្ក ណា ហេតុ នោះ បច្ច័យ នោះ ក៏ មិន ទៀង
 មាន សេចក្តី ប្រែប្រួល មាន វិបត្តិ ផ្សេង ។ ។ ខ្នលភិក្កុវេ ខ្នយ គួរ
 ឲ្យ យល់ ថា ដំពូក្ក ណា កើត ឡើង ព្រោះ ការស្រ័យ បច្ច័យ មិន ទៀង ទៅ
 ហើយ កើត ឡើង វាតំ មកតិណា ។ ខ្នលភិក្កុវេ ខ្នយ ការ
 ព្រម ដុំ សង្កិចារ រសា តម ខែ ឆម ចាំ ង ក នេះ ខ្នលភិក្កុវេ ខ្នយ
 នេះ ហៅ ថា ដំពូក្ក សម្មស្ស ។

[១២២] ដំក្កសម្ពុស្សមិ អធិប្បា វិបវិណាមិ អញ្ញ-
 ជាភារី ។ យោមិ ហេតុ យោមិ បទ្ធកយោ ដំក្កសម្ពុស្ស-
 ស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ ហេតុ សោមិ បទ្ធកយោ អធិ-
 ប្បា វិបវិណាមិ អញ្ញជាភារី ។ អធិប្បិ ចោ បទ ភិក្ខុវេ
 បទ្ធកយំ បទិទ្ធ ឧប្បដ្ឋោ ដំក្កសម្ពុស្សា កុតោ ធិប្បា
 ភវិស្សនិ ។ ដុដ្ឋា ភិក្ខុវេ វេទនំ ដុដ្ឋា ចេតនំ
 ដុដ្ឋា សញ្ញាជាតិ កត្តុតេមិ ធម្មា ចលា ចេវ ឡាណ
 ធម អធិប្បា វិបវិណាមិ ធា អញ្ញជាភារិ ធា ។ បេ ។
 មនត្ថ បទិទ្ធ ធម្មេ ច ឧប្បដ្ឋនិ មហេវិញ្ញាណំ
 មហោ អធិប្បា វិបវិណាមិ អញ្ញជាភារី ធម្មា អធិប្បា
 វិបវិណាមិ ធា អញ្ញជាភារិ ធា កត្តុតំ ទ្ធកយំ ចលតោវ
 ព្យាធន្ត អធិប្បិ វិបវិណាមិ អញ្ញជាភារី មហេ-
 វិញ្ញាណំ អធិប្បិ វិបវិណាមិ អញ្ញជាភារី ។ យោមិ
 ហេតុ យោមិ បទ្ធកយោ មហេវិញ្ញាណស្ស ឧប្បាទាយ
 សោមិ ហេតុ សោមិ បទ្ធកយោ អធិប្បា វិបវិណាមិ

[១២២] ដំក្កសម្ពុស្សមិទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មាន
 បែកផ្សេងៗ ។ ទុកជាហេតុណា... បច្ច័យណា ដែលទាំងឡាយកើតដំក្ក-
 សម្ពុស្ស ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 មានបែកផ្សេងៗ ដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គួរចាំទុកថា ដំក្កសម្ពុស្ស
 កើតឡើងព្រោះការស្រ័យបច្ច័យមិនទៀងពេញហើយ កើតបានទៀងទាត់
 បកពិណា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលការម្នាក់ពាល់ត្រូវហើយ
 វេទនដឹងច្បាស់ ដែលការម្នាក់ពាល់ត្រូវហើយ វេទនភិត ដែលការ-
 ម្នាក់ពាល់ត្រូវហើយ វេទនចាំបាន កាលបើយ៉ាងនេះ ធម៌ទាំងនោះ
 ឯង ជាវិញ្ញាប័ត្យវេទន ឈឺចាប់ផង មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 មានបែកផ្សេងៗ ។ បេ ។ មហេវិញ្ញាណ កើតឡើងព្រោះការស្រ័យមហេ-
 វេទនធម៌ មហាមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានបែកផ្សេងៗ ធម៌មិន-
 ទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានបែកផ្សេងៗ កាលបើយ៉ាងនេះ ធម្ម-
 ជាតត្រូវ ខ្លះ ជាវិញ្ញាប័ត្យវេទន ឈឺចាប់ផង មិនទៀង មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួល មានបែកផ្សេងៗ មហេវិញ្ញាណមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 មានបែកផ្សេងៗ ។ ទុកជាហេតុណា បច្ច័យណា ដែលទាំងឡាយកើតមហេ-
 វិញ្ញាណ ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល

អញ្ញជាភារី ។ អធិដ្ឋំ ខោ បដ កិក្ខុវេ បច្ចយី បដិក្ខុ
 ឧប្បដ្ឋំ មណោវិញ្ញាណំ ត្យុតោ ធិដ្ឋំ កវិស្សតិ ។ យោ
 ខោ កិក្ខុវេ ឥមេសំ តិណ្ណំ ធម្មាធិ សង្កតិ សង្កិចាតោ
 សមវាយោ អយំ វុក្ខតិ កិក្ខុវេ មណោសម្មស្សោ ។

[១២៥] មណោសម្មស្សោចិ អធិដ្ឋោ វិបវិណាមី

អញ្ញជាភារី ។ យោចិ ហេតុ យោចិ បច្ចយោ មណោ-
 សម្មស្សស្ស ឧប្បាធាយ សោចិ ហេតុ សោចិ បច្ចយោ
 អធិដ្ឋោ វិបវិណាមី អញ្ញជាភារី ។ អធិដ្ឋំ ខោ បដ កិក្ខុវេ
 បច្ចយី បដិក្ខុ ឧប្បដ្ឋោ មណោសម្មស្សោ ត្យុតោ ធិដ្ឋោ
 កវិស្សតិ ។ ធុរដ្ឋា កិក្ខុវេ វេទេតិ ធុរដ្ឋា វេទេតិ ធុរដ្ឋា
 សក្កាធាតិ ឥន្ទោតថិ ធម្មា ពលា ថេវ ឡាធា ច

មានវិបក្កិវ្យងៗ ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គួរចូលចិត្តថា មនោ-
 វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យមិនទៀងទៅហើយ កើនឡើង
 បានទៀងពាក់មកពីណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការចូលជុំ សន្និបាត
 សមាគម ខែធម៌ទាំងពួងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា មនោ-
 សម្មស្ស ។

[១២៥] មនោសម្មស្សមិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល មាន

វិបក្កិវ្យងៗ ។ ទុកជាហេតុណា បច្ច័យណា ដែលនាំឲ្យកើតមនោ-
 សម្មស្ស ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ក៏មិនទៀង មានសេចក្តីប្រែប្រួល
 មានវិបក្កិវ្យងៗ ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវសង្កេតថា បើមនោ-
 សម្មស្សកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យមិនទៀងទៅហើយ កើនឡើង
 បានទៀងពាក់មកពីណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ដែល
 អាម្មណ៍ពាល់ត្រូវហើយ វេទន៍ដឹងច្បាស់ ដែលអាម្មណ៍ពាល់ត្រូវ
 ហើយ វេទន៍គិត ដែលអាម្មណ៍ពាល់ត្រូវហើយ វេទន៍ចាំបាច់ កាល
 បើយ៉ាងនេះ ធម៌ទាំងនោះឯង ជាវត្តញ្ជាប់ញ្ជាវេន ឈឺចាប់ផង

ផ្នែក បុគ្គល

អនិច្ចា វិបតិណាមិណោ អញ្ញាណាភារិណោ ។ ឃី(១)ភិក្ខុវេ
ទ្ធិយិ បដិច្ច មនោវិញ្ញាណំ សុត្តន្តិកំ ។ ឧបសមំ ។

ផ្នែក បុគ្គល

ឧប្បទានំ

បលោកសុញ្ញា(២) សង្ខតំ
នះដ្ឋា បុណ្ណេ ច ភាហិយោ
ឯដេ(៣) ច ទ្វេ វុត្តា
ទ្វយេហិ អបរេ ទ្វេតិ ។

១ ឧ. ម. ឯវ ទោ ។ ២ ឧ. អបលោកសុញ្ញា ។ ៣ ឧ. ម. ឯដេតេ ច ទ្វេ វុត្តា ។

ផ្នែក ទី ៤

វិបស្សនំ មានសេចក្តីប្រែប្រួល មានវិបតិផ្សេងៗ ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មនោវិញ្ញាណ អាស្រ័យអារម្មណ៍ជាត្វា ទើបកើតបាន
យ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ផ្នែក ទី ៤ ។

ឧប្បទានំនៃធម៌វិញ្ញាណំ

និយាយអំពីលោកវិបកញ្ជាយ ១ លោកសូទ្យ ១ ធម៌សង្ខេប ១
ធម៌ភូត ១ បុណ្ណេត្ត ១ ភាហិយេត្ត ១ គណ្ណាជាគ្រឿង
ញាប់ញ័រមាន ២ លើក ធម្មជាតិជាត្វា មាន ២ លើក ។

ធម្មវិគ្គោ

[១២៦] ធម៌មេ ភិក្ខុវេ ឧស្សាយតនា អនត្តា

អតុត្តា អរត្តិតា អសំវុតា ទុត្តាធិវហា ហោត្តិ ។

អតតមេ ធ ។ ចត្តិ ភិក្ខុវេ ឧស្សាយតនំ អនត្តំ អតុត្តំ

អរត្តិតំ អសំវុតំ ទុត្តាធិវហំ ហោតិ ។ មេ ។ ដិព្វ

ភិក្ខុវេ ឧស្សាយតនំ អនត្តំ អតុត្តំ អរត្តិតំ អសំវុតំ

ទុត្តាធិវហំ ហោតិ ។ មេ ។ មនោ ភិក្ខុវេ ឧស្សាយតនំ

អនត្តំ អតុត្តំ អរត្តិតំ អសំវុតំ ទុត្តាធិវហំ ហោតិ ។

ឥមេ ខោ ភិក្ខុវេ ធ ឧស្សាយតនា អនត្តា អតុត្តា

អរត្តិតា អសំវុតា ទុត្តាធិវហា ហោត្តិ ។

ធម្មវិគ្គោ

[១២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុឲ្យកើតផស្សៈទាំង ៦ នេះ

ដែលបុគ្គលមិនទូន្មាន មិនគ្រប់គ្រង មិនរក្សា មិនសង្រួមហើយ តែង

នាំមកនូវទុក្ខដ៏ក្រៃលែង ។ ហេតុឲ្យកើតផស្សៈទាំង ៦ តើដូចម្តេចខ្លះ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុជាហេតុឲ្យកើតផស្សៈ ដែលបុគ្គលមិនបានទូន្មាន

មិនបានគ្រប់គ្រង មិនបានរក្សា មិនបានសង្រួមហើយ តែងនាំមកនូវ

ទុក្ខដ៏ក្រៃលែង ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដិព្វជាហេតុឲ្យកើតផស្សៈ

ដែលបុគ្គលមិនបានទូន្មាន មិនបានគ្រប់គ្រង មិនបានរក្សា មិនបាន

សង្រួមហើយ តែងនាំមកនូវទុក្ខដ៏ក្រៃលែង ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង

ឡាយ មនោជាហេតុឲ្យកើតផស្សៈ ដែលបុគ្គលមិនបានទូន្មាន មិនបាន

គ្រប់គ្រង មិនបានរក្សា មិនបានសង្រួមហើយ តែងនាំមកនូវទុក្ខដ៏ក្រៃ

លែង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាហេតុឲ្យកើតផស្សៈទាំង ៦

ដែលបុគ្គលមិនបានទូន្មាន មិនបានគ្រប់គ្រង មិនបានរក្សា មិនបាន

សង្រួមហើយ តែងនាំមកនូវទុក្ខដ៏ក្រៃលែង ។

ឡៅញោ បញ្ចោ

(១២៧) ធម៌មេ ភិក្ខុវេ ធម្មាយតនា សុទ្ធន្តា
 សុត្តន្តា សុរក្ខិតា សុសំវុតា សុខាធិវហា ហោង្គិ ។
 កតមេ ធម ។ ធម្មិ ភិក្ខុវេ ធម្មាយតនំ សុទ្ធន្តំ
 សុត្តន្តំ សុរក្ខិតំ សុសំវុតំ សុខាធិវហំ ហោង្គិ ។ បេ ។
 ធម្មិ ភិក្ខុវេ ធម្មាយតនំ សុទ្ធន្តំ សុត្តន្តំ សុរក្ខិតំ
 សុសំវុតំ សុខាធិវហំ ហោង្គិ ។ បេ ។ មនោ ភិក្ខុវេ
 ធម្មាយតនំ សុទ្ធន្តំ សុត្តន្តំ សុរក្ខិតំ សុសំវុតំ សុខា-
 ធិវហំ ហោង្គិ ។ ឥមេ ទោ ភិក្ខុវេ ធម ធម្មាយតនាធិ
 សុទ្ធន្តា សុត្តន្តា សុរក្ខិតា សុសំវុតា សុខាធិវហា
 ហោង្គិតិ ។ ឥធមរោច កតវា ។ បេ ។ វតនរោច
 សត្តា ។

(១២៨) ធម្មោ ធម្មាយតនាធិ ភិក្ខុវេ
 មសំវុតោ យត្ត ធម្មិ ធម្មិ

ឡៅញោ ១

១២៧ | ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុឲ្យកើតធម្មៈទាំង ៦ នេះ
 ដែលបុគ្គលខ្លាចល្អ គ្រប់គ្រងល្អ ក្សេមល្អ សម្រួមល្អហើយ តែងនាំ
 មកនូវសេចក្តីសុខដ៏ក្រៃលែង ។ ហេតុឲ្យកើតធម្មៈទាំង ៦ តើដូច
 ម្តេចនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុជាហេតុឲ្យកើតធម្មៈ ដែលបុគ្គល
 ខ្លាចល្អ គ្រប់គ្រងល្អ ក្សេមល្អ សម្រួមល្អហើយ តែងនាំមកនូវសេចក្តី
 សុខដ៏ក្រៃលែង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មិជាហេតុឲ្យកើតធម្មៈ
 ដែលបុគ្គលខ្លាចល្អ គ្រប់គ្រងល្អ ក្សេមល្អ សម្រួមល្អហើយ តែងនាំ
 មកនូវសេចក្តីសុខដ៏ក្រៃលែង ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនោជា
 ហេតុឲ្យកើតធម្មៈ ដែលបុគ្គលខ្លាចល្អ គ្រប់គ្រងល្អ ក្សេមល្អ សម្រួម
 ល្អហើយ តែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខដ៏ក្រៃលែង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯងជាហេតុឲ្យកើតធម្មៈទាំង ៦ ដែលបុគ្គលខ្លាចល្អ គ្រប់គ្រងល្អ
 ក្សេមល្អ សម្រួមល្អហើយ តែងនាំមកនូវសុខដ៏ក្រៃលែង ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនេះចប់ហើយ ។ បេ ។ ទើបព្រះសាស្តា
 ប្រាសសេចក្តីនេះថា

១២៨ | ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល មិនសម្រួម
 ក្នុងធម្មាយតនៈទាំង ៦ នា វេចន៍ដល់នូវសេចក្តីខ្ពុក

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកវគ្គោ
 តេសេត្តុ យេ វិហារណំ អរិយស្មំ
 សទ្ធានុតិយា វិហារនន្តា ឧវស្សតា ។
 ធិស្វាឧ រូតាធិ មនោរមាធិ
 អដោមិ ធិស្វា អមនោរមាធិ
 មនោរមេ ភកបថំ វិហារនយេ
 ន ចាប្បិយម្មតិ មនំ បនោសយេ ។
 សទ្ធាត្ថុ សុត្ថា នុតិយំ មិយាប្បិយំ
 មិយម្មិ សន្តេ ន សម្មត្ថិតោ សិយា
 អដោ មិយេ នោសគតំ វិហារនយេ
 ន ចាប្បិយម្មតិ មនំ បនោសយេ ។
 តទ្ធាត្ថុ យត្ថា សុវតី មនោរមំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកវគ្គ
 ភូតបុគ្គលណា បានសង្ខេបនូវផស្សៈនេះ ទាំង ៦ នោះ
 ហើយ ភូតបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថាមានសព្វគុណគម្របគំរា
 កំចាត់បង្កើនកិលេស មានចិត្តមិនបានទទឹកដោយរាគៈ ។
 បុគ្គល ឃើញរូបជាទីពេញចិត្ត ឬឃើញស្រវែងលមិនជាទី
 ពេញចិត្ត ហើយត្រូវបន្ទាបនឹងមន្ត្រីកម្រេក ក្នុងរូបដែលជាទី
 ពេញចិត្ត ទាំងមិនត្រូវចោមនស្សជា ការម្នាក់នេះ អញ
 មិនស្រឡាញ់ ដូច្នោះឡើយ ។ ពុទ្ធវិទ្យាសម្ពុទ្ធវិទ្យា ២ គឺ
 សំឡេងដែលគួរស្រឡាញ់និងគួរស្អប់ ហើយមិនត្រូវនឹងចិត្ត
 ក្នុងសំឡេងដែលគួរស្រឡាញ់ បន្ទាបនឹងមន្ត្រីចោម ក្នុងសំ-
 ឡេងដែលគួរស្រឡាញ់ ទាំងមិនត្រូវចោមនស្សជា ការម្នាក់
 នេះ អញមិនស្រឡាញ់ឡើយ ។ ពុទ្ធវិទ្យាសម្ពុទ្ធវិទ្យា ២ គឺ

ធម្មវគ្គោ បញ្ចមោ

អដោចិ យត្វា អសុចិ អនត្តិយិ
 អនត្តិយស្មិ មជិយិ វិណោធមេ
 ធម្មាទុដិគោ ន ច កត្តិយេ សិយា ។
 វសញ្ច កោត្វា មវិតិ ច សាទុ(១)
 អដោចិ កោត្វា ន អសាទុ មេកតា
 សាទុំ វសំ វាជ្ឈោសាយ កុញ្ញតិ
 វិភទមាសាទុ សុ នោ មទិសយេ ។
 ធស្សន ធុដ្ឋា ន សុខន មជ្ឈ
 ទុក្ខន ធុដ្ឋាចិ ន សម្បវេទ
 ធស្សន្ធយំ សុខទុក្ខំ ឧបេក្ខ
 អនាទុក្ខោ អវិទុ កេនចិ ។
 មមញ្ចសញ្ញា ឥតវិតរា ន
 មមញ្ចយញ្ញា ឧបយញ្ញិ សញ្ញិវោ

១ ១. សាទុញ ។

ធម្មវគ្គ ទី ៥

បូក្កិមស្សមិទត្ថក្រេតអរហិយ ក្រូបេនាបន័ន្ធវិការចង្ហិត
 ចន្តលំចិត្តក្នុងក្នុងដែលមិទត្ថក្រេតអរ ទាំងមិនក្រូបេនាហយ
 ទៅតាមសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងក្នុងដែលត្រូវក្រេតអរឡើយ ។
 បរិភោគវសត្វញ្ចប់ទ្តិច ។ ក្តី ចូបរិភោគវសដែលមិនត្រូវ
 រោគក្តី ក្នុងកាលម្តង ។ ហើយ មិនក្រូបេនាចិត្តបរិភោគ
 តែសេដែលត្រូវ ទាំងមិនក្រូបេនាមនស្សទីនិរសដែលស្តាប់
 ដែលមិនត្រូវឡើយ ។ បុគ្គលដែលក្រូបេនាស្សជាសុខចំ
 ពាល់ហើយ មិនក្រូបេនាទេ ទោះក្រូបេនាស្សជាទុក្ខចំ
 ពាល់ហើយ ក៏មិនក្រូបេនាទេដែរ ក្រូបេនាទ្រព្យកន្តិយ
 ទីនិរស្សៈទាំង ២ គឺសុខទីនិរស្ស ទាំងមិនក្រូបេនាទ្រព្យ
 រឹមក្រូបេនាស្សៈណាមួយឡើយ ។ ពួកសត្វ ទៅក
 រាប តែនិរស្សសេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម៌យិតយូរ ពួកសត្វ
 មានសញ្ញាក្រេតអរទីនិរស្សយិតយូរ រឹមនិរស្សទៅក (វដ្តៈ)

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

មនោមយំ ភេយសិភិក្ខុ សភ្នំ

បទុដ្ឋំ ធនេត្តម្មសិទ្ធិំ ហិ ឥវិយតិ ។

ឯវិ មនោ ធនេត្តម្ម យនោ សុភារិភោ

ធុដ្ឋស្ស ចិត្តំ ធន វិភម្មតេ ក្ខតំ

ភេ ភក្កោសេ ហិ អភិកុយ្យ តិក្ខុកំ

ភវេ ជាតិមរណស្ស ចារតាតិ ។ បវេមិ ។

[១២៧] អថៈខា អាយស្មា មាលុក្យបុត្តោ អាតាបិ

បហិតតោ យេន ភក្កវេ ភេតុបសង្កមិ ។ មេ ។ ឯតមន្តិ

ទិសិដ្ឋោ ខោ អាយស្មា មាលុក្យបុត្តោ ភក្កវន្តិ ឯត-

នេវេច សាទុ មេ ភក្កេ ភក្កវេ សន្តិត្តេន ធម្មំ ធនេសតុ

យមហំ ភក្កវេតា ធម្មំ សុត្តា ឯតោ វុប្បតដ្ឋោ អប្បមុត្តោ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

បុគ្គល បានបន្ទាបចិត្តចាំងរស់ ដែលអស្រ័យនៅផ្ទះគឺ

បញ្ចកាមតុណ្ណដែលសម្រេចអំពីចិត្ត តែងប្រព្រឹត្តនូវចិត្តដែល

អស្រ័យនឹងទត្តម្មៈ ។ កាលណា បុគ្គលបានចម្រើនចិត្តក្នុង

កម្មណ៍ចាំង ៦ ដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ បុគ្គលនោះ

ឯង ពោះចិត្តសុខសម្មស្សពាល់ត្រូវ ចិត្តក៏មិនខ្វែងកាល

ម្តងឡើយ ខ្មាសភិតចាំងខ្សោយ អ្នកចាំងខ្សោយ ចូរគ្រប

សន្តិភ័យព្រះ ពោសៈនោះ ចូរទៅទ្វេដល់ត្រើយខែនាគិន្ត

មរណៈគឺព្រះទិព្វានុច្ចៈ ។ ចប់ស្បត ទី ១ ។

[១២៧] សំដាប់នោះឯង ព្រះមាលុក្យបុត្តមានអាយុ មានព្យា-

យមជាត្រឡឹងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ចូទៅកាន់ព្រះទិព្វានុ បាន

ពូលទៅគាល់ព្រះនាទព្រះភាគ ។ មេ ។ លុះព្រះមាលុក្យបុត្តមានអាយុ

អង្គុយក្នុងវិជីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះ

៣ ហើត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងធម៌ដោយ

សន្តិម ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគ

ហើយ នឹងជាបុគ្គលម្នាក់ឯង គេចេញរំពើពួក ជាអ្នកមិនប្រមាទ

អាតមី បដិទត្តោ វិហារយ្យន្តិ ។ ឯត្ថនាទិ មាល្យ-
ក្សបុត្ត ភី ទហោ ភិក្ខុ វិក្ខាមិ យេត្រ ហិ ធាម ភ្នំ
ដីឆ្មោ វុឡោ មហាលូតោ អន្ទុកតោ វិយោអនុប្បត្តោ
សង្កេត្តន ទិវទិ យោចសីតិ ។

[១៣០] ភិក្ខុមិហំ កន្តេ ដីឆ្មោ វុឡោ ម-
ហាលូតោ អន្ទុកតោ វិយោអនុប្បត្តោ ។ ទេសេតុ មេ
កន្តេ កកវំ សង្កេត្តន ធម្មំ ទេសេតុ សុកតោ សង្កិ-
ត្តន ធម្មំ អប្បេវ ធាមាហំ កកវតោ ភាសិតស្ស អត្ថំ
អាជាឈយ្យំ អប្បេវ ធាមាហំ កកវតោ ភាសិតស្ស
នាយាទោ អស្សន្តិ ។ ភី ភី មញ្ញសិ មាល្យក្សបុត្ត
យេ តេ ចក្កវិញ្ញយ្យា រូតា អនិដ្ឋា អនិដ្ឋបុត្តា ធន
បស្សសិ ធន តេ ហោតិ បស្សយ្យន្តិ អត្ថំ តេ
តត្ថ ធម្មោ វំ កតោ វំ បេមំ វំតិ ។ ធា ហោតិ កន្តេ ។

មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅគិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះ
ទិព្វានុបាទ ។ ម្ចាស់មាល្យក្សបុត្ត អម្បាលប្រវិហាលអ្នក ជាមនុស្សឯក
មានអាយុចម្រើនហើយ ចាស់កន្លងបឋមវ័យ ចូលសិបក្នុងបច្ច័មវ័យ
ហើយ ទើបនឹងសូមទទេដោយសន្តិប ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តើនឹងឲ្យ
កថាភកនិយាយនឹងពួកភិក្ខុកម្លោះដូចម្តេច ក្នុងការសូមទទេទន្តិះ ។

[១៣១] សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សគ្រា
គ្រា មានអាយុចម្រើនហើយ ចាស់កន្លងបឋមវ័យ ចូលសិបក្នុងបច្ច័មវ័យ
ក៏មែនពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែសូមព្រះមានព្រះភាគសម្តែង
ធម៌ដោយសន្តិប សូមព្រះសុភកសម្តែងធម៌ដោយសន្តិប ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
ឲ្យបាន ធ្វើដូចម្តេចឲ្យតែខ្ញុំព្រះអង្គបានយល់សេចក្តីភាសិតរបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ធ្វើដូចម្តេចឲ្យតែខ្ញុំព្រះអង្គបានជាតាយាទ (អ្នកទទួលមតិក) នៃ
ពេសិករបស់ព្រះមានព្រះភាគឲ្យបាន ។ ម្ចាស់មាល្យក្សបុត្ត អ្នកសំភាស
សេចក្តីនោះដូចម្តេច ប្រគ្រូជីវិតដោយចក្ក ដែលច្រកលមិនដែលឃើញ
មិនប្រាប់ឃើញ អ្នកក៏មិនបានឃើញ ពំនឹងមិនដែលមានគំនិតថា អញ
ឃើញគ្រូតែឃើញដូច្នោះឡើយ តើអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬមានគម្រោក
ឬក៏មានសេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងច្រមុះនោះដែរឬ ។ មិនបានទេ ព្រះអង្គ ។

យេ ភេ សោតវិញ្ញយ្យា សង្ខា អស្សុតា អស្សុតបុត្តា
 ន ច សុណាសិ ន ច ភេ ហោតិ សុណេយ្យន្តិ អត្ថិ
 ភេ ភត្ត ទេវោ វា ពតោ វា បេមិ វាតិ ។ យោ ហោតិ
 ភន្តេ ។ យេ ភេ យោទវិញ្ញយ្យា កត្តា អយាយិតា
 អយាយិតបុត្តា ន ច យាយសិ ន ច ភេ ហោតិ យា-
 យេយ្យន្តិ អត្ថិ ភេ ភត្ត ។ បេ ។ យេ ភេ ជិវ្ហវិញ្ញយ្យា
 វសា អសាយិតា អសាយិតបុត្តា ន ច សាយសិ ន ច
 ភេ ហោតិ សាយេយ្យន្តិ អត្ថិ ភេ ភត្ត ។ បេ ។ យេ ភេ
 កាយវិញ្ញយ្យា ដោដ្ឋត្តា អសម្មត្តា អសម្មដ្ឋបុត្តា ន
 ច ដុសសិ ន ច ភេ ហោតិ ដុសេយ្យន្តិ អត្ថិ ភេ
 ភត្ត ។ បេ ។ យេ ភេ មហោវិញ្ញយ្យា ទត្តា អវិញ្ញាតា
 អវិញ្ញាតបុត្តា ន ច វិជាដាសិ ន ច ភេ ហោតិ វិជា-
 យេយ្យន្តិ អត្ថិ ភេ ភត្ត ទេវោ វា ពតោ វា បេមិ វាតិ ។
 យោ ហោតិ ភន្តេ ។

សំរេង្គត្រូវដឹងដោយគ្រូច្រៀត ដែលបុគ្គលមិនដែលឮ មិនធ្លាប់ឮ អ្នក
 ក៏បំបោទឮ ទាំងមិនដែលមានគំនិតថា អាត្មាអញត្រូវតែដូច្នោះឡើយ
 តើអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬមានការម្រេក ឬក៏មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ក្នុងសំរេង្គនោះដែរឬ ។ មិនមានទេ ព្រះអង្គ ។ ក្តីត្រូវដឹងដោយ
 ច្រមុះ ដែលបុគ្គលមិនដែលដុំ មិនធ្លាប់ដុំ អ្នកក៏មិនបានដុំ ទាំងមិន
 ដែលមានគំនិតថា អាត្មាអញត្រូវតែដុំដូច្នោះឡើយ តើអ្នកមាន ។ បេ ។
 ក្នុងក្តីនោះដែរឬ ។ សេត្រូវដឹងដោយអណ្តាត ដែលបុគ្គលមិនដែល
 លឺខ្លួនក្ស មិនធ្លាប់លឺខ្លួនក្ស អ្នកក៏មិនបានលឺខ្លួនក្ស ទាំងមិនដែលមាន
 គំនិតថា អាត្មាអញត្រូវតែលឺខ្លួនក្សដូច្នោះឡើយ តើអ្នកមាន ។ បេ ។
 ក្នុងសំរេង្គនោះដែរឬ ។ ផ្សំត្រូវដឹងដោយកាយ ដែលបុគ្គលមិនដែលពាល់
 មិនធ្លាប់ពាល់ អ្នកក៏មិនបានពាល់ ទាំងមិនដែលមានគំនិតថា អាត្មាអញ
 ត្រូវតែពាល់ដូច្នោះឡើយ តើអ្នកមាន ។ បេ ។ ក្នុងផ្សំនោះដែរឬ ។
 ចប់ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ដែលបុគ្គលមិនដែលដឹង មិនធ្លាប់ដឹង អ្នក
 ក៏បំបោទដឹង ទាំងមិនដែលមានគំនិតថា អាត្មាអញត្រូវតែដឹងដូច្នោះឡើយ
 តើអ្នកមានសេចក្តីពេញចិត្ត ឬមានការម្រេក ឬក៏មានសេចក្តីស្រឡាញ់
 ក្នុងចម្រើននោះដែរឬ ។ មិនមានទេ ព្រះអង្គ ។

[១៣១] ឯត្ថ ច តេ មាលុក្យបុត្ត ធិដ្ឋសុតមុត-
 វិញ្ញាតទ្វេសុ ធម្មសុ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋមត្តំ ភវិស្សតិ សុត
 សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ វិញ្ញាត
 វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតិ ។ យេតោ ខោ តេ មាលុក្យបុត្ត
 ធិដ្ឋសុតមុតវិញ្ញាតទ្វេសុ ធម្មសុ ធិដ្ឋ ធិដ្ឋមត្តំ ភ-
 វិស្សតិ សុតេ សុតមត្តំ ភវិស្សតិ មុតេ មុតមត្តំ ភវិស្សតិ
 វិញ្ញាតេ វិញ្ញាតមត្តំ ភវិស្សតិ តតោ ភ្នំ មាលុក្យបុត្ត
 ធម្មតេ យេតោ ភ្នំ មាលុក្យបុត្ត ធម្មតេ តតោ
 ភ្នំ មាលុក្យបុត្ត ធម្មតេ យេតោ ភ្នំ មាលុក្យបុត្ត ធម្ម
 តតោ ភ្នំ មាលុក្យបុត្ត យេតោ ធម្មតេ ធម្មតេ យេ-

[១៣១] មាលុក្យបុត្ត បណ្តាធម៌ដែលត្រូវឃើញ ត្រូវ
 ត្រូវហិត ត្រូវដឹងច្បាស់ ក្នុងរឿងនេះ អ្នកនឹងមានត្រឹមតែការ
 ឃើញចំពោះរូបដែលឃើញហើយ ត្រឹមតែការឮចំពោះសំឡេងដែលឮ
 ហើយ ត្រឹមតែការហិតចំពោះក្លិនដែលហិតហើយ ត្រឹមតែការដឹងច្បាស់
 ចំពោះធម៌ដែលដឹងច្បាស់ហើយ ។ មាលុក្យបុត្ត បណ្តាធម៌ដែល
 ត្រូវឃើញ ត្រូវឮ ត្រូវហិត ត្រូវដឹងច្បាស់ កាលណា អ្នកនឹងមាន
 ត្រឹមតែការឃើញចំពោះរូបដែលឃើញហើយ ត្រឹមតែការឮចំពោះសំ-
 ឡេងដែលឮហើយ ត្រឹមតែការហិតចំពោះក្លិនដែលហិត
 ហើយ ត្រឹមតែការដឹងច្បាស់ចំពោះធម៌ដែលដឹងច្បាស់ហើយ មាលុ-
 ក្យបុត្ត អ្នកនឹងមិនមានវល្លិយោកៈទោសៈប្តាមហោនោះ ក្នុងកាល
 នោះ មាលុក្យបុត្ត កាលណា អ្នកមិនមានវល្លិយោកៈទោសៈ
 ប្តាមហោនោះទេ មាលុក្យបុត្ត អ្នកម្យ៉ាងនឹងមិនជាប់ចំពាក់ចិត្តក្នុង
 ប្រាមរម្មណ៍ជាដើមនោះ ក្នុងកាលនោះ មាលុក្យបុត្ត កាលណា
 អ្នកមិនមានជាប់ចំពាក់ចិត្តក្នុងប្រាមរម្មណ៍ជាដើមនោះទេ មាលុក្យបុត្ត
 អ្នកនឹងមិនមានវល្លិយោកៈទោសៈ មិនមានក្នុងលោកភាវីមុខ មិនមានក្នុង

មន្ត្រីវេទ ឯសេវវិញ្ញា ធុត្តស្សានិ ។ ឥមស្ស ខ្លាហំ កាល
ឥតវតា សង្ខិត្តេន ភាសិតស្សវិត្តាវេន អត្ថិ អាជាបាមិ។

[១៣២] រូបំ ទិស្វា សតិ មុដ្ឋា

មិយំ ធិមិក្ខំ មនសិករោតោ
សារត្តចិត្តោ វេទេតិ
តញ្ច អដ្ឋោសា វិដ្ឋតិ(១) ។
តស្ស វង្សុដ្ឋំ វេទនា
អនេកា រូបសម្ពា
អតិដ្ឋា ច វិហេសា ច
ចិត្តមស្សបហញ្ញាតិ
ឯវំ អាចិទតោ ធុត្តិ
អាហ ធិត្វាន វុត្តិ ។
សង្ខិ សុត្តា សតិ មុដ្ឋា

១ ឧ. ម. កញ្ច អដ្ឋោស វិដ្ឋតិ ។

ចរាវាវេនលោកបាំងពីរ ក្នុងកាលនោះ នេះឯង ជាទីបំផុតនៃទុក្ខ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឲ្យព្រះអង្គ យល់សេចក្តីនៃធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
ភាគសម្តែងហើយ ដោយសន្ធិបរនេះឯង ដោយពិស្តារបាន ។

[១៣២] កាលបើបុគ្គលឃើញរូប ហើយកាន់ស្មារតី ធ្វើទុក

ក្នុងចិត្តឲ្យនិមិត្តឲ្យជាទីស្រឡាញ់ហើយ វែមនឹងមានចិត្តរក

ត្រកាលផង នៅឧបក្រសោបការម្នាក់នោះផង ។ វេទនា

ច្រើនប្រការដែលកើតអំពីបុព្វម្នាក់ វែមនឹងច្រើនដល់បុគ្គល

នោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ វែមនឹងខ្លាំងខ្លប់ព្រោះអតិដ្ឋាននិងវិ-

ហេសា កាលដែលបុគ្គលសន្សំតែទុក្ខយ៉ាងនេះ ហៅថាឆ្ងាយ

ពីពិគ្រោះមិត្តាន ។ បុគ្គលកាលគ្មានស្មារតី ហើយកាន់ស្មារតី

ឈ្មោះ បញ្ចមេ

បីយី ឯមីត្តិ មនសិករណេតោ

សារត្តចិត្តោ វេទនិ

តត្វា អរិយ្យាសា វិជ្ជាតិ ។

តស្ស វុឡ្យន្តិ វេទនា

អនេតា សទ្ធសម្ពា

អភិជ្ឈា ច វិហេសា ច

តត្តមស្សបហញ្ចតិ

វិវិ អាចិនេតា ទុត្តិ

អោ វិញ្ញាណ វុឡ្យនិ ។

តន្តិ យត្វា សតិ ទុដ្ឋា

បីយី ឯមីត្តិ មនសិករណេតោ

ឈ្មោះ ៥

ធ្វើកុកគង្គិត្តនូវមិក្ខុ វិញជាវិស្សឡាញ់ហើយ វេទនិមាន

ចិត្តក្រក្រពាលផង នៅឧបក្រសាបតែនឹងការម្នាក់នោះ

ផង ។ វេទនាច្រើនប្រការ ដែលកើតអំពីសព្វម្នាក់ វេទនិ

ចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ វេទនិខ្លាំងឡើយ

ព្រោះអភិជ្ឈានិងវិហេសា កាលបុគ្គលសន្សំកែទុក្ខយ៉ាងនេះ

ហៅថាខ្លាញ់អំពីព្រះវិញ្ញាណ ។ បុគ្គលកាលធ្វើកុក ហើយ

កាន់ស្មារតី ធ្វើកុកគង្គិត្តនូវមិក្ខុ វិញជាវិស្សឡាញ់ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស លទ្ធកថាខណ្ឌ

សារត្តនិក្ខេបា វេទេតិ
 តញ្ច អរដ្ឋាសា តិដ្ឋតិ ។
 តស្ស វុឡ្យន្តិ វេទេតា
 អនេតា ភទ្ធសម្ពុត
 អភិជ្ឈា ច វិហាសា ច
 និត្តមស្សប្រហញ្ញតិ
 ឃី កាចិទេតា មុត្តិ
 កាព ធិត្វាធន វុត្តតិ ។
 វសំ ភោត្វា សតិ មុច្ឆា
 ចិយំ ធិមិគ្គំ មនសិករោតោ
 សារត្តនិក្ខេបា វេទេតិ
 តញ្ច អរដ្ឋាសា តិដ្ឋតិ ។
 តស្ស វុឡ្យន្តិ វេទេតា
 អនេតា វសសម្ពុត
 ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ លទ្ធកថាខណ្ឌ

វេមនិមានចិត្តក្រេកក្រេកាលផង នៅឧបក្រសោបកែវនឹងអា-
 ម្មណ៍នោះផង ។ រោទាច្រើនប្រការ ដែលកើតអំពីគន្លា-
 ម្មណ៍ វេមនិចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
 វេមនិខ្លាំងខ្លប់ព្រោះអភិជ្ឈានិងវិហាសា កាលបើបុគ្គលសទ្ធា
 តែខ្ពស់យ៉ាងនេះ ហៅថាឆ្ងាយអំពីព្រះនិរ្ាន ។ បុគ្គលកាល
 បរិភោគរស ហើយកាន់ស្មារតី ធ្វើពួកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ទ្យ
 ជាទីស្រឡាញ់ហើយ វេមនិមានចិត្តក្រេកក្រេកាលផង នៅ
 ឧបក្រសោបកែវនឹងអាម្មណ៍នោះផង ។ រោទាច្រើនប្រការ
 ដែលកើតអំពីសារម្មណ៍ ក៏ចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ ។ បេ ។

ឧប្បវេណី បញ្ចមា

អាណ ធិត្វាន វុត្តតិ ។
 យោធម្មំ ធុស្ស(៦) សតិ មុត្តា
 ចំយំ ធិមិត្តំ មនសិករោតោ
 សារត្តចិត្តោ វេទនតិ
 ភព្វ អន្លោសា តិដ្ឋតិ ។
 តស្ស វុឡ្យន្តិ វេទនា
 អនេកា យោធម្មសុត្តវា
 ។ បេ ។

អាណ ធិត្វាន វុត្តតិ ។
 ធម្មំ ញត្តា សតិ មុត្តា
 ចំយំ ធិមិត្តំ មនសិករោតោ
 សារត្តចិត្តោ វេទនតិ
 ភព្វ អន្លោសា តិដ្ឋតិ ។
 តស្ស វុឡ្យន្តិ វេទនា
 អនេកា ធម្មសុត្តវា
 អតិជ្ឈា ច វិហេសា ច
 ចិត្តមស្សបហញ្ញតិ

៦. ឆ. ម. ធិស្ស ធិស្ស ។

ឧប្បវេណី ទី ៥

ហៅថាព្រះអង្គព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលពាលក្រែម្យ
 ដោយដ្ឋានៈ ហើយភាន់ស្មារតី ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្ត ឱ្យជា
 ទីស្រឡាញ់ហើយ វេទនមានចិត្តក្រេកក្រេកាលផង នៅ
 ឧបក្រសោបតែនឹងការម្នាក់នោះផង ។ វេទនាច្រើនច្រក
 កាលដែលកើតអំពីដោយការម្នាក់ តែងចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ
 ។ បេ ។ ហៅថាព្រះអង្គព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលកាលដឹង
 ធម្មារម្មណ៍ ហើយភាន់ស្មារតី ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តឱ្យជាទី
 ស្រឡាញ់ហើយ វេទនមានចិត្តក្រេកក្រេកាលផង នៅឧប
 ក្រសោបតែនឹងការម្នាក់នោះផង ។ វេទនាច្រើនច្រក
 ដែលកើតអំពីធម្មារម្មណ៍ វេទនចម្រើនដល់បុគ្គលនោះ ចិត្ត
 បេសបុគ្គលនោះ វេទនាទាំងខ្ពស់ ក្រោយកើតច្បាប់វិហេសា

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

ឯវិ អាចិធនោ ទុក្ខំ

អាច ចិត្តាច វុត្តតិ ។

(១៣៣) ឧ សោ វជ្ជតិ វូបសុ

វូបំ ធិស្សា បដិស្សតោ

វិក្កចិញ្ញោ វោធនំ

តញ្ច ធាន្នោសា តិដ្ឋតិ ។

យថាស្ស វស្សតោ វូបំ

សេវិតា ចាបិ វេទចំ

ខំយ្យតិ នោ បចិយតិ

ឯវិ សោ ចរតិ សតោ

ឯវិ អបចិធនោ ទុក្ខំ

សង្កតោ ចិត្តាច វុត្តតិ ។

ឧ សោ វជ្ជតិ សន្នេសុ

សង្កំ សុត្វា បដិស្សតោ

វិក្កចិញ្ញោ វោធនំ

តញ្ច ធាន្នោសា តិដ្ឋតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

កាលបើបុគ្គលសទ្យុំកុក្កយ៉ាងនេះ ហៅថាព្រួយអំពីព្រះ

វិញ្ញាណ ។

(១៣៣) បុគ្គលនោះឃើញរូបហើយ ប្រុងស្មារតី មិន

ត្រេកអរនឹងរូប វែមនឹងមានចិត្តប្រាសចាកកម្រេកផង មិននៅ

ឧបក្រសោបកែនឹងការម្នាក់នោះផង ។ កាលបុគ្គលនោះ

ឃើញរូប ហើយទទួលខ្យល់លាតុក្ករវេទនា ទុក្ខវែមនឹងអស់

ទៅ មិនសទ្យុំកុក្កយ៉ាងណា បុគ្គលនោះក៏មានស្មារតីប្រព្រឹត្ត

យ៉ាងនោះ កាលបើបុគ្គលមិនសទ្យុំកុក្កយ៉ាងនេះ ហៅថា

បានដឹកព្រះវិញ្ញាណ ។ បុគ្គលនោះពូសំរឿង ហើយប្រុង

ស្មារតី មិនត្រេកអរនឹងសំរឿង វែមនឹងមានចិត្តប្រាសចាក

កម្រេកផង មិននៅឧបក្រសោបកែនឹងការម្នាក់នោះផង ។

ឡូកេត បញ្ចេត

យថាស្ស សុណាតោ សុទ្ធិ
 សេវតោ ចាបិ វេទនំ
 ទិយ្យតិ ពោ បចិយតិ
 ឃិវំ សោ ចរតិ សតោ
 ឃិវំ អបចិធនោ ទុក្ខំ
 សន្តិកេ ធិញ្ចន វុក្ខតិ ។
 ន សោ វជ្ជតិ កន្ទេសុ
 កន្ធិ យត្វា បដិស្សតោ
 វិភុតិភោ វេទេតិ
 ភព្វា ចារដ្ឋាសា តិដ្ឋតិ ។
 យថាស្ស យាយតោ កន្ធិ
 សេវតោ ចាបិ វេទនំ
 ទិយ្យតិ ពោ បចិយតិ
 ឃិវំ សោ ចរតិ សតោ
 ឃិវំ អបចិធនោ ទុក្ខំ

ឡូកេត ទី ៥

កាលបុគ្គលនោះក្នុងខ្សែ ហើយខ្លួនទូលំលោកក្នុងវេទនា
 ខ្លួនវែមអស់ៗ មិនសន្សំខ្លួនយ៉ាងណា បុគ្គលនោះក៏មាន
 ស្មារតីប្រព្រឹត្តយ៉ាងនោះ កាលបុគ្គលមិនសន្សំខ្លួនយ៉ាងនេះ
 ហៅថាបានដឹងព្រះវិញ្ញាណ ។ បុគ្គលនោះក្នុងខ្សែ ហើយប្រុង
 ស្មារតី មិនក្រេកអរនឹងខ្លួន វែមមានចិត្តប្រាសចាកកម្រោក
 ផង មិននៅប្រក្រសោបតែនឹងអារម្មណ៍នោះផង ។ កាល
 បុគ្គលនោះក្នុងខ្សែ ហើយខ្លួនទូលំលោកក្នុងវេទនា ខ្លួនវែម
 អស់ៗ មិនសន្សំខ្លួនយ៉ាងណា បុគ្គលនោះក៏មានស្មារតី
 ប្រព្រឹត្តយ៉ាងនោះ កាលបើបុគ្គលមិនសន្សំខ្លួនយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស បណ្ឌយនវគ្គោ

សន្តិកេតិ ធិត្វាន វុត្តតិ ។
 ន សោ វដ្ឋតិ វសេសុ
 វសំ កោត្តា មជិស្សតោ
 វិវត្តចិត្តោ វេទេតិ
 តញ្ច ធារដ្ឋោសា តិដ្ឋតិ ។
 យថាស្ស សាយតោ វសំ
 សេវតោ ចាចិ វេទនំ

។ មេ ។

សន្តិកេតិ ធិត្វាន វុត្តតិ ។
 ន សោ វដ្ឋតិ វសេសុ
 ធស្សំ ធុស្ស មជិស្សតោ
 វិវត្តចិត្តោ វេទេតិ
 តញ្ច ធារដ្ឋោសា តិដ្ឋតិ ។
 យថាស្ស ធុសតោ ធស្សំ
 សេវតោ ចាចិ វេទនំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សណ្ឌយនវគ្គោ

ហៅថាបានដឹកព្រះទិព្វាន ។ បុគ្គលនោះបរិភោគសេ ហើយ
 ប្រុងស្មារតី មិនក្រេកអរនឹងសេ វេមនមានចិត្តប្រាសចាក
 កម្រេកផង មិននៅឧបក្រសោចវ័ននឹងការម្នាក់នោះផង ។
 កាលបុគ្គលនោះលឺខ្លួនក្សសេ ហើយទទួលនូវលោកុក្ខវេទ-
 នា ។ មេ ។ ហៅថាបានដឹកព្រះទិព្វាន ។ បុគ្គលនោះ
 កាលប្រុងស្មារតី មិនក្រេកអរក្នុងផស្សៈ
 វេមនមានចិត្តប្រាសចាកកម្រេកផង មិននៅឧបក្រសោចវ័ន
 នឹងការម្នាក់នោះផង ។ កាលបុគ្គលនោះកាលប្រុងស្មារតី

ធម្មវគ្គ បញ្ចមោ

។ បេ ។

សង្កកេ ធិញ្ចន វុត្តតិ ។
 ឧសោ វដ្ឋតិ ធម្មសុ
 ធម្មំ ញត្តា បដិស្សតោ
 វិវត្តចិត្តោ វេទេតិ
 តញ្ច ជាជ្ឈោសា តិដ្ឋតិ ។
 យជាស្ស ជាទតោ ធម្មំ
 សេវតោ ចាបិ វេទនំ
 មិយ្យតិ យោ បចិយតិ
 ឃិវ សោ ចាតិ សតោ
 ឃិវ អបចិទតោ ទុក្ខំ
 សង្កកេ ធិញ្ចន វុត្តតិ ។

ឥមស្ស ខ្លាហិ កន្តេ កកវតា សង្កត្តេន កាសិ-
 តស្ស ឃិវ វិគ្គារេន អន្តំ អាជាបាមិតិ ។

(១៣២) សាទុ សាទុ មាលុក្យបុត្ត សាទុ ទោ
 ត្វិ មាលុក្យបុត្ត មយា សង្កត្តេន កាសិតស្ស វិគ្គារេន
 អន្តំ អាជាបាសិ ។

ធម្មវគ្គ ទី ៨

ហើយទទួលខ្យល់លាក្ខត្តវេទនា ។ បេ ។ ហៅថាបានដិត
 ព្រះមិញ្ចាន ។ បុគ្គលនោះដឹងធម៌ ហើយប្រុងស្មារតី មិន
 គ្រេកអរក្នុងធម៌ រមែងមានចិត្តប្រាសចាកគម្រោងផង មិន
 នៅឧបគ្រសោបតែនឹងការម្នាក់នោះផង ។ កាលបុគ្គល
 នោះដឹងធម៌ ហើយទទួលខ្យល់លាក្ខត្តវេទនា ទុក្ខរមែង
 អស់ទៅ មិនសន្សំទុកយ៉ាងណា បុគ្គលនោះក៏មានស្មារតី
 ប្រព្រឹត្តយ៉ាងនោះ កាលបុគ្គលមិនសន្សំទុកយ៉ាងនេះ ហៅ
 ថាបានដិតព្រះមិញ្ចាន ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះពុទ្ធដ៏កា ដែលព្រះអង្គសម្តែងដោយ
 សង្ខេបនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីដោយពិស្តារបាន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៣២ : ម្នាលមាលុក្យបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្នាល
 មាលុក្យបុត្ត ពាក្យដែលកថាគតសម្តែងដោយសង្ខេប អ្នកយល់សេចក្តី
 ដោយពិស្តារបានខ្លះ វាប្រព្រឹត្តហើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុឡាយកថា

[១៣៥] រុដំ ធិស្វា សតិ បុដ្ឋា
 បិយំ ធិដំន្តំ មនសិករោគា
 សារត្តចិន្តា វេទេតិ
 ភត្តា អរដ្ឋោសា ធិដ្ឋតិ ។
 ភស្ស វឡន្តំ វេទេនា
 អនេកា រូបសម្ពា
 អតិដ្ឋា ច វិហេសា ច
 តិក្កមស្សរូបហត្ថតិ
 ឃី អាតិខេតោ នុត្តំ
 អាណ ធិត្វា ច វុត្តតិ ។ បេ ។

[១៣៦] ឧសោ រដ្ឋតិ ធម្មេសុ
 ធម្មំ ញត្វា ចជិស្សតោ
 វារត្តចិន្តា វេទេតិ
 ភត្តា ធារដ្ឋោសា ធិដ្ឋតិ ។
 យនាស្ស ធាខេតោ ធម្មំ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុឡាយកថា

[១៣៥] កាលបុគ្គលឃើញរូប ហើយកាន់ស្មារតី ធ្វើ
 បុគ្គលចិត្តខ្វែងមិត្ត ឱ្យជាវិស្រឡាញ់ តែងមានចិត្តក្រេក-
 ក្រអាលផង នៅឧបក្រសោប តែងនឹងអារម្មណ៍នោះផង ។
 វេទនាច្រើនប្រការ ដែលកើតអំពីបុព្វាម្បណ៍ វេទន៍ចម្រើន
 ដល់បុគ្គលនោះ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ វេទន៍ខ្លាំងខ្លប់ព្រោះ
 អភិជ្ឈនិងវិហេសា កាលបុគ្គលសន្សំ តែទុក្ខយ៉ាងនេះ
 ហៅថាឆាយអំពីព្រះនិព្វាន ។ បេ ។

[១៣៦] បុគ្គលនោះដឹងធម៌^(១) ហើយប្រុងស្មារតី មិនក្រេក
 អបរិវិលធម៌ វេទន៍មានចិត្តប្រាសចាកកម្រេកផង មិននៅឧប
 ក្រសោប តែងនឹងអារម្មណ៍នោះផង ។ បុគ្គលនោះកាលដឹង

១ ធម៌ ពិធម្មប្បណ៍ ។

ឧប្បត្តិ បញ្ចមោ

សេវតោ ចាមិ វេទនិ
ចិយ្យតិ ធា បនិយតិ
ឃិវំ សោ ចរតិ សតោ
ឃិវំ អបចំទតោ ធុត្តំ
សន្តិកេ ចិត្តាន វុត្តតិ ។

ឥមស្ស ខោ មាលុក្សបុត្ត មយា សន្តិកេ កា-
សិតស្ស ឃិវំ វិត្តារេទ អត្តោ ធម្មត្ថោតិ ។

[១៣៧] អថខោ អាយស្មា មាលុក្សបុត្តោ កក-
វតោ ភាសិតំ អភំទម្ពិត្តា អនុមាទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា
កកវន្តំ អភំវទេត្តា បទត្តិណំ កត្តា បក្កាមិ ។ អថ
ខោ អាយស្មា មាលុក្សបុត្តោ ឯកោ វុបត្តោ អប្ប-
មត្តោ អាតាមិ បហិតត្តោ វិហារត្តោ ទទិវស្សវំ យ-
ស្សត្តាយ កុលបុត្តា សម្មុទេវ អតារស្មា អនកាវយំ
បទ្ធជម្ពិ តទទុត្តំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ធិដ្ឋេវ ធម្ម-
សយំ អភិញ្ញា សន្តិកេត្តា ឧបសម្មវុដ្ឋ វិហាសិ ទិណា
យាតិ វុបេនំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរំ

ឧប្បត្តិ ទី ៥

នូវមិ ហើយខុលនូវលោកុត្តារេវនា ខុត្តារមិអសវេទា
មិទសន្សុខុយោនិណា បុត្តលាមោ ភិមានស្មាភិប្រព្រឹត្ត
យោនិមោ កាលបុត្តលមិទសន្សុខុយោនិមោ ហោថាបាន
ធិតព្រះខិត្តាន ។

ម្នាលមាលុក្សបុត្ត ពាក្យដែលកថាភកសម្តែង ដោយសង្ខេបនេះ
ឯង អ្នកត្រូវយល់សេចក្តីដោយវិស្តារ យោនិមោ ។

[១៣៧] គ្រានោះឯង ព្រះមាលុក្សបុត្តមានអាយុ ក្រេកអររីករាយ
បំពោះភាសិត បេសព្រះមានព្រះភាគ ក៏ក្រោកអំពីភាសនៈ ក្លាយបង្ខំព្រះ
មានព្រះភាគ ធ្វើប្រខក្សំណាចេញទៅ ។ វេលានោះ ព្រះមាលុក្សបុត្ត
មានអាយុ ជាបុត្តលម្នាក់ឯង គេចចេញអំពីពួក ជាអ្នកមិនប្រមាទ មាន
ក្បាយមជាត្រឡឹងដុតកំដៅកិលេស មានចំគូបព្នានទៅកាន់ព្រះខិត្តាន មិន
យូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរខ្លះឯង
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន នូវហិរយាសានខែព្រហ្មចរិយៈដ៏ប្រសើរបំផុត ដែលជាវិទ្យុ
យាខែពួកកុលបុត្ត ចេញចាកផ្ទះហើយបួសដោយប្រពៃ ក៏បានដឹងច្បាស់
រាជានិរាសហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ
ហេតុសន្តិកេ កត្តាអញបានធ្វើរួចហើយ មគ្គការនាគំនូរដ៏ខ្ពស់ប្រព្រឹត្តទៅ

វត្តុត្តយាទិ អត្តញ្ញាសិ ។ អញ្ញតោ ឆ បទាយ ស្នា
មាណុក្សបុត្តា អរោទំ អរោសិទិ ។ ទុតិយំ ។

[១៧៣៧] បរិហានធម្មញ្ញ រោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សមិ
អបរិហានធម្មញ្ញ ឆ ឆ អភិកាយតនាទិ តិ សុណាថ។
តថញ្ញ ភិក្ខុវេ បរិហានធម្មញ្ញ ហោទិ ។ ៧៣ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុវោ ឆកុទា រូបិ ទិស្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ ចាបកា អកុ-
សលា ធម្មា សវសង្កប្យា សញ្ញាជនិយា តញ្ញ ភិក្ខុ
អនិកសេទិ ឧប្បជហទិ ឧ វិហោទេទិ ឧ ឡដ្ឋិតារោទិ
ឧ អនកាវិ កមេទិ ។ វេទិតព្វមេទិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ
បរិហាយមិ កុសលេហិ ធម្មហិ បរិហានិ ហោទិ វុត្តិ
កតវតាទិ ។ បេ។ បុធម ធមវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ ជិន្ធិយ រសិ
សាយិត្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ បេ។ បុធម ធមវំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ
មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧប្បជ្ឈន្តិ ចាបកា អកុសលា
ធម្មា សវសង្កប្យា សញ្ញាជនិយា តញ្ញ ភិក្ខុ

រើម្បីសោច្ឆសកិច្ចខេះខៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរោហ្មតាំង-
ឡាយ ព្រះមាលុក្សបុត្តក៏ជាព្រះអរោហ្មមួយអង្គដែរ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៧៣៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោតននីសម្តែងនូវបរិហាន-
ធម៌ (ធម៌ជាហេតុសាបសូន្យ) ផង នូវអបរិហានធម៌ (ធម៌ជាហេតុមិន
សាបសូន្យ) ផង នូវអភិកាយតនៈ (អាយតនៈដ៏ចម្រើនក្រៃលែង) ៦ ផង
ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយបំភ្លឺដោយនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បរិហានធម៌ដ៏ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសល-
ធម៌ដ៏លាមក ដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះជាទីស្ទុះទៅ ជាបច្ច័យនៃការជាប់
រំលោភ កើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក
លើភិក្ខុទៅអត់ប្រាំដំណើរនោះ មិនលះបង់ មិនបាត់បង់ មិនធ្វើឲ្យ
វិនាស មិនកំចាត់បង់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះ ភិក្ខុត្រូវ
ដឹងថា ពាក្យសាបសូន្យហេតុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះព្រះមាន
ព្រះភាគបុព្វគ្រាន់នូវដំណើរនេះ ជាហេតុសាបសូន្យហើយ ។ បេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ។ បេ ។ កើតឡើងដល់ភិក្ខុ ព្រោះ
រើខ្លួនក្សរសដោយអណ្តាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អកុសល-
ធម៌ដ៏លាមក ដែលមានសេចក្តីត្រិះរិះជាទីស្ទុះទៅ ជាបច្ច័យនៃការជាប់
រំលោភ កើតឡើងដល់ភិក្ខុ ព្រោះដឹងធម៌ដោយចិត្ត លើភិក្ខុទៅអត់ប្រាំដំណើរ

ច្បាប់រដ្ឋាភិបាល

អង្គការសេតិ ធម្មធម្មាតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ
ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ។ វេទិកាមេតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ បរិហាយិ ហេតិ វុត្តិ
ភក្កវតាតិ ។ ឃី ទោ ភិក្ខុវេ បរិហាយធម្មោ ហោតិ ។

(១៣៧) ភក្កវេ ភិក្ខុវេ អបរិហាយធម្មោ ហោតិ ។

ភក្ក ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ធម្មុតា រូមិ ធិស្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ
នាមកា អកុសលា ធម្មា សរសង្កប្បា សញ្ញាជនិយា
តញ្ច ភិក្ខុ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មធម្មាតិ វិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ
អង្គការសេតិ ធម្មធម្មាតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ
ធម្មិណ្ឌុរោតិ ។ វេទិកាមេតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
ធម្មិណ្ឌុរោតិ បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ អបរិហាយិ ហេតិ
វុត្តិ ភក្កវតាតិ ។ បេ ។ បុន ធម្មិ ធម្មិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
ធម្មិណ្ឌុរោតិ រសិ សាយិត្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ ។ បេ ។ បុន ធម្មិ
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ
អកុសលា ធម្មា សរសង្កប្បា សញ្ញាជនិយា តញ្ច
ភិក្ខុ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មធម្មាតិ វិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ

ច្បាប់រដ្ឋាភិបាល

អង្គការសេតិ ធម្មធម្មាតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ ធម្មិណ្ឌុរោតិ
ធម្មិណ្ឌុរោតិ ។ វេទិកាមេតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ បរិហាយិ ហេតិ វុត្តិ
ភក្កវតាតិ ។ ឃី ទោ ភិក្ខុវេ បរិហាយធម្មោ ហោតិ ។

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងអបរិហាយធម្មិ តើ

ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម្មិដ៏លាមក ដែលមានសេច-
ក្តីគ្រិះរិះជាទីស្តុះរិះ ជាបច្ច័យនៃការជាប់ចំពាក់ តើត្រូវឆ្លើយដល់ភិក្ខុ
សាសនានេះ ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក ឃើញក្រមុំនៃទទួលការម្នាសនោះ
ទេ បាទលះបង់ ហេតុបង្ក ធ្វើឲ្យវិនាស កំចាត់បង់ចេញ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះ ភិក្ខុត្រូវដឹងថា អាត្មាអញមិនសាចស្រឡាចក
កុសលធម្មិទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ឲ្យដំណើរនេះ ថាជាហេតុមិន
សាចស្រឡាច ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឬយចៀក ។ បេ ។ តើ
ត្រូវឆ្លើយដល់ភិក្ខុ ព្រោះលើខ្នងក្បាលដោយអណ្តាត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ឬយចៀក អកុសលធម្មិដ៏លាមក ដែលមានសេចក្តីគ្រិះរិះជាទីស្តុះរិះ
ជាបច្ច័យនៃការជាប់ចំពាក់ តើត្រូវឆ្លើយដល់ភិក្ខុ ព្រោះដឹងធម៌ដោយចិត្ត
ឃើញក្រមុំនៃទទួលការម្នាសនោះ ។ បាទលះបង់ ហេតុបង្ក ធ្វើឲ្យវិនាស

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស ធម្មបទសម្ពោ

អននិកាមិ កមេតិ ។ វេទិតត្ថមេតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុនា ឧ បរិ-
ហាយាមិ កុសលេវា ធម្មេហិ អបរិហារំ ហេតិ វុត្តិ
កកវតាតិ ។ វរិ ទេ កិក្ខុវេ អបរិហារធម្មា ហេតិ ។

[១៤០] ននហិ ធន កិក្ខុវេ ធន អភិកាយតនា ។

នន កិក្ខុវេ កិក្ខុនោ ធនុនា វូបំ និស្សា ឧ ឧប្បជ្ជន្តិ
ចាបតា អកុសលា ធម្មា សរសន្តប្បា សញ្ញាជិយា
វេទិតត្ថមេតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុនា អភិក្ខតមេតិ អាយតនំ
អភិកាយតនំ ហេតិ វុត្តិ កកវតាតិ ។ មេ ។ បុន ធបរិ
កិក្ខុវេ កិក្ខុនោ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧ ឧប្បជ្ជន្តិ
ចាបតា អកុសលា ធម្មា សរសន្តប្បា សញ្ញាជិយា
វេទិតត្ថមេតិ កិក្ខុវេ កិក្ខុនា អភិក្ខតមេតិ អាយតនំ
អភិកាយតនំ ហេតិ វុត្តិ កកវតាតិ ។ នហិ វុត្តន្តិ
កិក្ខុវេ ធន អភិកាយតនា ធនំ ។ តតិយំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ ធម្មបទសម្ពោ

សំពាសំវេត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះ ភិក្ខុត្រូវដឹងថា
ពាក្យព្រះមហេស្វរ្យោកុសលធម៌ឡើយ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់ប្រាស្រ្តដំណើរនេះ ថាជាពាក្យមហេស្វរ្យោកុសល ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អបរិហារធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯអភិកាយតនៈទាំង ៦ គឺដូចម្តេច

នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលមានសេចក្តី
ត្រិះរិះជាទីស្តុះរិះ ជាបច្ច័យនៃការជាប់ចំពាក់ មិនកើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ព្រោះឃើញរូបដោយភ្នែក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរ
នេះភិក្ខុត្រូវដឹងថា នេះជាអាយតនៈដ៏ចម្រើនក្រៃពេក ព្រោះព្រះមានព្រះ
ភាគពុទ្ធប្រាស្រ្តដំណើរនេះ ថាជាអាយតនៈដ៏ចម្រើនក្រៃពេក ។ មេ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលមានសេចក្តី
ត្រិះរិះជាទីស្តុះរិះ ជាបច្ច័យនៃការជាប់ចំពាក់ មិនកើតឡើងដល់ភិក្ខុ
ព្រោះដឹងធម៌ដោយចិត្ត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនេះភិក្ខុត្រូវដឹងថា
នេះជាអាយតនៈដ៏ចម្រើនក្រៃពេក ព្រោះព្រះមានព្រះភាគពុទ្ធប្រាស្រ្ត
ដំណើរនេះ ថាជាអាយតនៈដ៏ចម្រើនក្រៃពេក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថាអភិកាយតនៈទាំង ៦ ។ ចប់សូត្រ ។ ព ។

ច្បាប់ព្រៃ បញ្ចេម

(១២១) សាវត្តិវិទ្យា ១ បេ ១ បមាណវិហារិក្ស ១ ក
 ភិក្ខុវេ ធម៌ ប្បវិទ្យា ១ បមាណវិហារិក្ស ភិ សុណា ១ ១
 ភយក្ស ភិក្ខុវេ បមាណវិហារិ ហោតិ ។ តត្ថុច្រៀយ
 អសំវុតស្ស ភិក្ខុវេ វិហារតោ ចិត្តិ ឡាសិក្ខតិ តត្ថុ-
 វិញ្ញាយ្យសុ រូបេសុ ភស្ស ឡាសិក្ខតិ ភស្ស ចាមុដ្ឋិ ឧ
 ហោតិ ចាមុដ្ឋិ អសតិ បីតិ ឧ ហោតិ បីតិយា អសតិ
 បស្សដ្ឋិ ឧ ហោតិ បស្សដ្ឋិយា អសតិ ទុក្ខំ វិហារតិ(១)
 ទុក្ខំ ចា ចិត្តិ ឧ សមាធិយតិ អសមាធិតេ ចិត្ត
 ឧម្មា ឧ ចាតុកវដ្ឋិ ឧម្មា ឧ អចាតុកាវ បមាណវិហារិក្ស
 សន្និ កត្តតិ ។ បេ ១ ដ្ឋិច្រៀយ អសំវុតស្ស ភិក្ខុវេ
 វិហារតោ ចិត្តិ ឡាសិក្ខតិ ដ្ឋិវិញ្ញាយ្យសុ រូបេសុ
 ភស្ស ឡាសិក្ខតិ ភស្ស ។ បេ ១ បមាណវិហារិក្ស សន្និ
 កត្តតិ ។ បេ ១ មច្រៀយ អសំវុតស្ស ភិក្ខុវេ វិហារតោ

១ ម. ទុក្ខំ ហោតិ ។

ច្បាប់ ទី ៥

(១២១) សាវត្តិវិទ្យា ១ បេ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភយក្ស
 នឹងសម្តែង ទូរបុគ្គលដែលមានប្រក្រតីនៅដោយសេចក្តីប្រហែសផង ទូ
 បុគ្គលដែលមានប្រក្រតីនៅដោយការមិនប្រហែសផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរអ្នកទាំងឡាយ ស្តាប់ធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែល
 មានប្រក្រតីនៅដោយសេចក្តីប្រហែស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើភិក្ខុមិនសម្រួមចក្ខុន្តែយ ចិត្តកំរោកកំរាម (ដោយកិលេស)
 ក្នុងប្រវែងស្រួលដឹងដោយភ្នែក កាលបើភិក្ខុនោះមានចិត្តកំរោកកំរាម (ដោយ
 កិលេស) បាមុជ្ជៈក៏មិនមាន កាលបើបាមុជ្ជៈមិនមាន បិក្ខុក៏មិនមាន
 កាលបើបិក្ខុក៏មិនមាន បស្សដ្ឋិក៏មិនមាន កាលបើបស្សដ្ឋិក៏មិនមាន វែមន
 នៅជាទុក្ខ ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នកមានទុក្ខ តែងមិនភ័យនៅនឹង កាលបើ
 ចិត្តមិនភ័យនៅនឹង ធម៌ក៏មិនកើតប្រាកដ ព្រោះវែមនមិនកើតប្រាកដ
 ភិក្ខុនោះ ក៏រាប់ជាអ្នកនៅដោយសេចក្តីប្រហែសឆ្ងល់ ។ បេ ១ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុមិនសម្រួមដ្ឋិច្រៀយ ចិត្តកំរោកកំរាម (ដោយ
 កិលេស) ក្នុងសេវដែលស្រួលដឹងដោយអណ្តាត កាលបើភិក្ខុនោះមានចិត្ត
 កំរោកកំរាម (ដោយកិលេស) ។ បេ ១ ភិក្ខុនោះក៏រាប់ជាអ្នកនៅដោយសេច-
 ក្តីប្រហែសឆ្ងល់ ។ បេ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុមិនសម្រួម

ចិត្តំ ឡាសិទ្ធភិ មហោវិញ្ញយេសុ ធម្មេសុ ឥស្ស
 ឡាសិក្កចិត្តស្ស ចាមុដ្ឋំ ន ហោតិ ចាមុដ្ឋេ អសតិ បីតិ
 ន ហោតិ បីតិយា អសតិ ចស្សន្តិ ន ហោតិ ចស្សន្តិ-
 យា អសតិ ទុក្ខំ វិហារតិ ទុក្ខំ ចោ ចិត្តំ ន សមា-
 និយតិ អសមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា ន ចាតុក្កវន្តិ ធម្មានំ
 អចាតុក្កវ បមាណវិហារីត្រេ សន្និ ឥច្ឆតិ ។ ឯវំ ហោ
 ភិក្កុវេ បមាណវិហារី ហោតិ ។

(១៤២) កងត្វ ភិក្កុវេ អប្បមាណវិហារី ហោតិ ។

ចក្កុទ្រិយំ សិវុតស្ស ភិក្កុវេ វិហារតោ ចិត្តំ ន ឡាសិទ្ធភិ
 ទុក្ខវិញ្ញយេសុ រូបេសុ ឥស្ស អឡាសិក្កចិត្តស្ស
 ចាមុដ្ឋំ ជាយតិ ចមុទិតស្ស បីតិ ជាយតិ បីតិមធស្ស
 កាយោ ចស្សន្តតិ ចស្សន្តកាយោ សុទ្ធំ វិហារតិ
 សុទ្ធិចោ ចិត្តំ សមាទិយតិ សមាហិតេ ចិត្តេ ធម្មា

មន្ត្រិយ ចិត្តកំដាកដំ (ដោយកិលេស) ក្នុងធម៌វេលត្រូវដឹងដោយ
 ចិត្ត កាលបើភិក្ខុនោះមានចិត្តដាក់ដំ (ដោយកិលេស) បាមុដ្ឋៈក៏មិនមាន
 កាលបើបាមុដ្ឋៈមិនមាន បីតិក៏មិនមាន កាលបើបីតិមិនមាន ចស្សន្តិ
 ក៏មិនមាន កាលបើចស្សន្តិមិនមាន ក៏វែងនៅជាទុក្ខ ចិត្តរបស់ភិក្ខុអ្នក
 មានទុក្ខ វែងមិនតំកល់នៅនឹង កាលបើចិត្តមិនតំកល់នៅនឹង ធម៌ទាំង-
 ឡាយ វែងមិនកើតប្រាកដ ព្រោះធម៌មិនបានកើតប្រាកដ ភិក្ខុនោះ
 ក៏រាប់ជាអ្នកនៅដោយសេចក្តីច្រវែលសេចក្តីស្រេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 មានច្រក្រតីនៅដោយសេចក្តីច្រវែលសេចក្តីស្រេច យ៉ាងនេះឯង ។

(១៤២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងបុគ្គលអ្នកនៅដោយ
 សេចក្តីមិនច្រវែលសេចក្តីស្រេចតិដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 បុគ្គលសង្រួមចក្កទ្រិយ ចិត្តក៏មិនដាក់ដំ (ដោយកិលេស) ក្នុងវេល
 ត្រូវដឹងដោយចិត្ត កាលបុគ្គលនោះមានចិត្តមិនដាក់ដំ (ដោយកិលេស)
 បាមុដ្ឋៈក៏កើតឡើង កាលបើបុគ្គលនោះមានបាមុដ្ឋៈ បីតិក៏កើតឡើង
 កាលបុគ្គលនោះមានចិត្តច្រកចដោយបីតិ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ បុគ្គលដែល
 មានកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ វែងនៅជាសុខ ចិត្តរបស់បុគ្គលអ្នកមាន
 សេចក្តីសុខ តែងតំកល់នៅនឹង កាលបើចិត្តតំកល់នៅនឹង ធម៌ទាំងឡាយ

ហតុកវន្តិ ធម្មាណិ ហតុកាវ អប្បមាណវិហារីត្រូវ សន្តិ
 កច្ចតិ ។ បេ ។ ម្ហិវ្រ្ម្រិយំ សិវុតស្ស កិក្ខវេ វិហារតោ
 ចិន្តិ ធម្មសិច្ចតិ ។ បេ ។ អប្បមាណវិហារីត្រូវ សន្តិ
 កច្ចតិ ។ បេ ។ ម្ហិវ្រ្ម្រិយំ សិវុតស្ស កិក្ខវេ វិហារតោ
 ចិន្តិ ធម្មសិច្ចតិ មនោវិញ្ញេយ្យសុ ធម្មេសុ តស្ស
 អរ្យាសិក្ខចិត្តស្ស ហតុដ្ឋិ ជាយតិ បមុទិតស្ស បិកិ ជា-
 យតិ បិកិមទស្ស កាយោ បស្សម្ហតិ បស្សន្ទកាយោ
 សុទ្ធំ វេទយតិ(១) សុទ្ធំ ចោ ចិន្តិ សមាធិយតិ សមា-
 ហិតេ ចិត្តេ ធម្មា ហតុកវន្តិ ធម្មាណិ ហតុកាវ អប្ប-
 មាណវិហារីត្រូវ សន្តិ កច្ចតិ ។ ឋវំ ចោ កិក្ខវេ អប្ប-
 មាណវិហារី ហោតិកិ ។ ធម្មត្ថិ ។

១ ឧ. សុទ្ធំ វិហារិ ។

តែងកើតប្រាកដ ព្រោះធម៌កើតប្រាកដ បុគ្គលនោះក៏រាប់ថាមានប្រក្រតិ
 នៅដោយសេចក្តីមិនប្រហែសឆ្ងល់ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯឡាយ កាល
 បើបុគ្គលសង្រួមជីវិត្រ្ម្រិយ ចិត្តក៏មិនជោគជាំ (ដោយកិលេស) ។ បេ ។
 បុគ្គលនោះក៏រាប់ថាមានប្រក្រតិនៅដោយសេចក្តីមិនប្រហែសឆ្ងល់ ។ បេ ។
 ម្នាលភិក្ខុចាំឯឡាយ កាលបើបុគ្គលសង្រួមមន្ត្រិយ ចិត្តក៏មិនជោគជាំ
 (ដោយកិលេស) ក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ កាលបុគ្គល
 នោះមានចិត្តមិនជោគជាំ (ដោយកិលេស) បាមុជ្ជៈក៏កើតឡើង កាល
 បើបុគ្គលនោះមានបាមុជ្ជៈ បិកិក៏កើតឡើង កាលបើមានចិត្តប្រកបដោយ
 បិកិ កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ បុគ្គលដែលមានកាយស្ងប់រម្ងាប់ វេមនីសោយ
 ការម្មណ៍ជាសុខ ចិត្តរបស់បុគ្គលដែលមានសេចក្តីសុខ តែងកំលំនៅ
 បឹង កាលបើចិត្តកំលំនៅបឹង ធម៌ចាំឯឡាយតែងកើតប្រាកដ ព្រោះ
 តែធម៌កើតប្រាកដ បុគ្គលនោះក៏រាប់ថាមានប្រក្រតិនៅដោយសេចក្តីមិន
 ប្រហែសឆ្ងល់ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯឡាយ បុគ្គលមានប្រក្រតិនៅដោយ
 សេចក្តីមិនប្រហែសឆ្ងល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៤៣] សិវវត្ត វោ ភិក្ខុវេ ទេសិស្សាមិ អសិវ-
 វត្តំ តំ សុណាម ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ អសិវវេ ហោតិ ។
 សន្តិ ភិក្ខុវេ ចក្កវិញ្ញយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កុដ្ឋា មធានា
 បិយរូបា កាម្មបសញ្ញតា រជជីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិ-
 ទទ្ធតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។ វេទិត្យមេតិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនា បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធម្មេហិ បរិ-
 ហានិ ហោតិ វុត្តិ កកវតាតិ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ជិក្ខុ-
 វិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មធាវិញ្ញយ្យា
 ធម្មា ឥដ្ឋា កុដ្ឋា មធានា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញតា
 រជជីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ
 តិដ្ឋតិ ។ វេទិត្យមេតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនា បរិហាយាមិ
 កុសលេហិ ធម្មេហិ បរិហានិ ហោតិ វុត្តិ កកវតាតិ ។
 វិវិ ទោ ភិក្ខុវេ អសិវវេ ហោតិ ។

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាគអមិនសម្រួលនៃការសម្រួល
 និងការមិនសម្រួល ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ធម៌នោះ
 ចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនសម្រួល តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក ក្នុងប្រាថ្នា ក្នុងក្រេកអរ ក្នុងពេញ
 ចិត្ត ក្នុងស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ក្នុងក្រេកក្រពើ វេទិត្យមេត បើ
 ភិក្ខុក្រេកអរ ស្រើបស្រាល ជ្រុលជ្រប់ ចំពោះរូបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដំណើរនៃភិក្ខុត្រូវដឹងថា ភាគអញ្ញសាមស្សន្យចាកកុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះការសាមស្សន្យនេះ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់ទុក
 ហើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេវដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត
 ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត ក្នុងប្រាថ្នា ក្នុង
 ក្រេកអរ ក្នុងពេញចិត្ត ក្នុងស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ក្នុងក្រេកក្រពើ
 វេទិត្យមេត បើភិក្ខុក្រេកអរ ស្រើបស្រាល ជ្រុលជ្រប់ ចំពោះធម៌នោះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនៃភិក្ខុត្រូវដឹងថា ភាគអញ្ញសាមស្សន្យចាក
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះការសាមស្សន្យនេះ ព្រះមានព្រះភាគបាន
 ត្រាស់ទុកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនសម្រួលយ៉ាងនេះឯង ។

ឡៅញោ ចញោ

(១៤៤) កដញ កិក្កុវេ សវំហេ ហោតិ ។ សង្កិ
 កិក្កុវេ ចក្កុវិញ្ញយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កត្តា មធាហា បិយ-
 រូបា កាម្មបសញ្ញិតា រជជំយា តញោ កិក្កុ ធាកិទ្ធីតិ
 ធាកិវទតិ ធន អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។ វេទិតត្វមេតិ កិក្កុវេ
 កិក្កុធា ធន បរិហាយាមិ កុសលេហិ ធន្មេហិ អបរិហាធិ
 ហោតិ វុត្តិ កតវតាតិ ។ មេ ។ សង្កិ កិក្កុវេ ជិញ្ញវិញ្ញយ្យា
 រសា ។ មេ ។ សង្កិ កិក្កុវេ មធាវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា
 កត្តា មធាហា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា រជជំយា
 តញោ កិក្កុ ធាកិទ្ធីតិ ធាកិវទតិ ធន អដ្ឋោសាយ
 តិដ្ឋតិ ។ វេទិតត្វមេតិ កិក្កុវេ កិក្កុធា ធន បរិហាយាមិ
 កុសលេហិ ធន្មេហិ អបរិហាធិ ហោតិ វុត្តិ កតវតាតិ ។
 ឯវិ ទោ កិក្កុវេ សវំហេ ហោតិ ។ បញ្ចមិ ។

ឡៅញោ ទី ៥

(១៤៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកការសង្រួមភិក្ខុម្នាល ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ច្រើនដែលត្រូវដឹងដោយភ្នែក គួរច្រាថ្នា គួរត្រេកអរ
 គួរពេញចិត្ត គួរស្រឡាញ់ ច្រកបដោយកាម គួរត្រេកត្រអាល វេមន៍
 មាន បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនស្រើបស្រាល មិនជ្រុលជ្រប់ ចំពោះរូប
 នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរខ្លះ ភិក្ខុត្រូវដឹងថា ភាគ
 អញមិនសាចស្លូតចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ព្រោះការមិនសាច
 ស្លូតខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាន់ទុកហើយ ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សេវដែលត្រូវដឹងដោយអណ្តាត ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌ដែលត្រូវដឹងដោយចិត្ត គួរច្រាថ្នា គួរត្រេកអរ គួរពេញចិត្ត គួរ
 ស្រឡាញ់ ច្រកបដោយកាម គួរត្រេកត្រអាល វេមន៍មាន បើភិក្ខុមិន
 ត្រេកអរ មិនស្រើបស្រាល មិនជ្រុលជ្រប់ ចំពោះធម៌នោះទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរខ្លះ ភិក្ខុត្រូវដឹងថា ភាគអញមិនសាចស្លូតចាក
 កុសលធម៌ទាំងឡាយឡើយ ព្រោះការមិនសាចស្លូតខ្លះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគបានគ្រាន់ទុកហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការសង្រួម យ៉ាង
 នេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខ្យាយគណវគ្គ

[១៦៥] សមាធិ ភិក្ខុវេ ភាវេថ ។ សមាហិតោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថាភូតិ បជាបាតិ ។ ភិក្ខុ យថាភូតិ
 បជាបាតិ ។ ចក្កំ អបិច្ឆន្តិ យថាភូតិ បជាបាតិ ។ បា
 អបិច្ឆាតិ យថាភូតិ បជាបាតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ អបិច្ឆន្តិ
 យថាភូតិ បជាបាតិ ចក្កុសម្មស្សោ អបិច្ឆាតិ យថា-
 ភូតិ បជាបាតិ យម្យំទំ ចក្កុសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ
 វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខេសុទំ វា តម្បិ
 អបិច្ឆន្តិ យថាភូតិ បជាបាតិ ។ មេ ។ មនោ អបិច្ឆាតិ
 យថាភូតិ បជាបាតិ ធម្មា មនោវិញ្ញាណំ មនោ-
 សម្មស្សោ យម្យំទំ មនោសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ
 វេទយំតិ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខេសុទំ វា តម្បិ អបិច្ឆន្តិ
 យថាភូតិ បជាបាតិ ។ សមាធិ ភិក្ខុវេ ភាវេថ ។
 សមាហិតោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថាភូតិ បជាបាតិ ។
 ចន្ទំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខ្យាយគណវគ្គ

[១៦៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចម្រើននូវ
 សមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ដែលមានចិត្តភ័យខ្លាចនៅទីនឹងខ្លួន
 តែងដឹងច្បាស់តាមពិត ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតអ្វី ។ ដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា ចក្ខុមិនទៀង ដឹងច្បាស់តាមពិតថា វ្រមិនទៀង ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា ចក្កុវិញ្ញាណមិនទៀង ដឹងច្បាស់តាមពិតថា ចក្កុសម្មស្ស
 មិនទៀង វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹងច្បាស់តាមពិតថា វេទនា
 នោះឯង មិនទៀង ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា មនោមិនទៀង
 ធម្មាម្មណ៍ មនោវិញ្ញាណ មនោសម្មស្ស វេទនាណា ជាសុខក្តី ជា
 ទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជា
 បច្ច័យ ក៏ដឹងច្បាស់តាមពិតថា វេទនានោះឯងមិនទៀង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយចម្រើនសមាធិចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះភិក្ខុដែលមានចិត្តភ័យខ្លាចនៅទីនឹងខ្លួន វេទនាដឹងច្បាស់តាមពិតដូច្នោះ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[១៤៦] បដិសល្លិយោ ភិក្ខុវេ យោគមាបដ្ឋថ ។
 បដិសល្លិយោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យថាភូតំ បដាទាតិ ។ កំព្វ
 យថាភូតំ បដាទាតិ ។ ចក្កំ អនិច្ចន្តិ យថាភូតំ បដា-
 ទាតិ រូបា អនិច្ចាតិ យថាភូតំ បដាទាតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ
 អនិច្ចន្តិ យថាភូតំ បដាទាតិ ចក្កុសម្មុស្សោ អនិច្ចាតិ
 យថាភូតំ បដាទាតិ ។ បេ ។ យម្យំនិ មនោសម្មុស្សប្ប-
 ក្ខយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំនិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុត្តម-
 សុខំ វា តម្យំ អនិច្ចន្តិ យថាភូតំ បដាទាតិ ។ បដិ-
 សល្លិយោ ភិក្ខុវេ យោគមាបដ្ឋថ ។ បដិសល្លិយោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យថាភូតំ បដាទាតិ ។ សត្តមំ ។

[១៤៧] យម្យំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាភិ នំ បដហដ
 តំ វេ បហំនិ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ កំព្វ
 ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាភិ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ ន តុម្ហាភិ នំ
 បដហដ នំ វេ បហំនិ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។

[១៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់ស្តាប់ ហើយ
 ប្រកបព្យាយាមទៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសេចក្តីស្តាប់ស្តាប់
 តែងដឹងច្បាស់តាមពិត ។ ដឹងច្បាស់តាមពិតអ្វី ។ ដឹងច្បាស់តាម
 ពិតថា ចក្កមិនទៀង ដឹងច្បាស់តាមពិតថា រូបមិនទៀង ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា ចក្កវិញ្ញាណមិនទៀង ដឹងច្បាស់តាមពិតថា ចក្កុសម្មុស្ស
 មិនទៀង ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខ
 ក្តី ដែលកើតទៀង ព្រោះមនោសម្មុស្សជាបច្ច័យ ក៏ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 វេទនាទោះឯងមិនទៀង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 ស្តាប់ស្តាប់ ហើយប្រកបព្យាយាមចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមាន
 សេចក្តីស្តាប់ស្តាប់ តែងដឹងច្បាស់តាមពិតដូច្នោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចេះសំណាដែលមិនមែនជាបស់
 ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់នូវរបស់នោះចេញ ចេះសំនោះបើ
 ពួកអ្នកលះបង់ប៉ុន្មានហើយ គង់មានប្រយោជន៍ទ័ន្ទសេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្វីមិនមែនរបស់ពួកអ្នក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ក
 មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរលះបង់ចក្កនោះចេញ ចក្ក
 នោះបើពួកអ្នកលះបង់ប៉ុន្មានហើយ គង់មានប្រយោជន៍ទ័ន្ទសេចក្តីសុខ ។

រូបា ន តុច្ឆាភិ តេ វេ បដហថ តេ វេ បហីនា ហិ-
 តាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ ន តុច្ឆាភិ តំ
 បដហថ តំ វេ បហីនំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។
 ចក្កសម្មស្សន្ធ ន តុច្ឆាភិ តំ បដហថ រសា វេ បហីនា
 ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ យម្បិទំ ចក្កសម្មស្ស-
 ប្បក្ខយា ឧប្បជ្ជតិ វេនយតិ ស្មទំ វា ធុត្តំ វា អធុត្ត-
 មស្មទំ វា ភម្មិ ន តុច្ឆាភិ តំ បដហថ តំ វេ បហីនំ
 ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ ថេ ។ ជិក្ខុ ន តុច្ឆាភិ
 តំ បដហថ រសា វេ បហីនា ហិតាយ សុខាយ
 ភវិស្សតិ ។ រសា ន តុច្ឆាភិ តេ បដហថ តេ វេ
 បហីនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ ជិក្ខុវិញ្ញាណំ

ប្រមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរមែងរូបនោះចេញ រូប
 នោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។
 ចក្កវិញ្ញាណមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរមែងចក្កវិញ្ញាណ
 នោះចេញ ចក្កវិញ្ញាណនោះ បើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មាន
 ប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ចក្កសម្មស្សមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នក
 ទាំងឡាយចូលរមែងចក្កសម្មស្សនោះចេញ ចក្កសម្មស្សនោះ បើពួកអ្នក
 លះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ វេទនាណា
 ជាស្មុក្តី ជាទុក្តី មិនទុក្តមិនស្មុក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្ក-
 សម្មស្សជាបច្ច័យ សូម្បីវេទនានោះ ក៏មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូលរមែងវេទនាព្រោះចេញ វេទនានោះបើពួកអ្នកលះបង់បាន
 ហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ថេ ។ ជិក្ខុមិនមែនរបស់ពួក
 អ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរមែងវិញ្ញាណនោះចេញ វិញ្ញាណនោះបើពួកអ្នក
 លះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ សេមិនមែនរបស់
 ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរមែងរសានោះចេញ រសានោះបើពួកអ្នក
 លះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ជិក្ខុវិញ្ញាណ

ធម្មវិញ្ញា ចក្ខុមោ

១ តុម្ហាតំ តំ បដហថ តំ វេ បហំនំ ហិតាយ សុខាយ
 ករិស្សតិ ។ ជីវ្ហសម្មស្សោ ១ តុម្ហាតំ តំ បដហថ
 សោ វេ បហំនោ ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិ ។
 យម្បិទំ ជីវ្ហសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ វេនយំតំ សុទំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា តម្បិ ១ តុម្ហាតំ តំ
 បដហថ តំ វេ បហំនំ ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិ
 ។ បេ។ មនោ ១ តុម្ហាតំ តំ បដហថ សោ វេ បហំនោ
 ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិ ។ ធម្មា ១ តុម្ហាតំ តេ
 បដហថ តេ វេ បហំនោ ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិ ។
 មនោវិញ្ញាណំ ១ តុម្ហាតំ តំ បដហថ តំ វេ បហំនំ

ធម្មវិញ្ញា ទី ៥

មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរលកដំក្រវិញ្ញាណនោះចេញ
 ដំក្រវិញ្ញាណនោះ បើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹង
 សេចក្តីសុខ ។ ជីវ្ហសម្មស្សមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូល
 រលកដំក្រវិញ្ញាណនោះចេញ ជីវ្ហសម្មស្សនោះ បើពួកអ្នកលះបង់បាន
 ហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី
 ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះជីវ្ហសម្មស្ស
 ជាចម្លើយ សូម្បីវេទនានោះ ក៏មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូលរលកវេទនានោះចេញ វេទនានោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់
 មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ បេ។ មនោមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នក
 ទាំងឡាយចូលរលកមនោនោះចេញ មនោនោះ បើពួកអ្នកលះបង់បាន
 ហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ធម្មាម្មណ៍មិនមែនរបស់
 ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរលកធម្មាម្មណ៍នោះចេញ ធម្មាម្មណ៍
 នោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។
 មនោវិញ្ញាណមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរលកមនោវិញ្ញាណ
 នោះចេញ មនោវិញ្ញាណនោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ មនោសច្ចុស្សោ ឧ
 ត្តម្ហាគី តំ បជហថ សោ វេ មហីហោ ហិតាយ
 សុខាយ ភវិស្សតិ ។ យម្បិទំ មនោសច្ចុស្សប្បវុយា
 ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
 តម្បំ ឧ ត្តម្ហាគី តំ បជហថ តិ វេ មហីទំ ហិតាយ
 សុខាយ ភវិស្សតិ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ យំ ឥមស្មី
 ជេតវេន តិណកដ្ឋសាទាមលាសំ តិ ជេហោ ហា-
 វេយ្យ វា ឧហេយ្យ វា យជាមច្ចយំ វា កវេយ្យ អបិ
 ទុ ត្តម្ហាគី ឯវមស្ស អម្មោ ជេហោ ហាវតិ វា ឧហតិ វា
 យជាមច្ចយំ វា កវេតតិវា ហោ ហេតិ កន្តោ ។ តិ កេស្ស
 ហេតុ ។ ឧ ហិ ហោ ឯតិ កន្តោ អត្តា វា អត្តនិយំ វា តិ ។
 ឯវមេវ ហោ ភិក្ខុវេ ចក្កំ ឧ ត្តម្ហាគី តំ បជហថ
 តំ វេ មហីទំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ រូបា
 ឧ ត្តម្ហាគី ។ ចក្កវិញ្ញាណំ ចក្កុសច្ចុស្សោ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

គង្គោនប្រយោជន៍និសេចក្តីសុខ ។ មនោសម្មិស្សមិនមែនរបស់ពួក
 អ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមបង្កើនមនោសម្មិស្សនោះចេញ មនោ-
 សម្មិស្សនោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង្គោនប្រយោជន៍និសេចក្តី
 សុខ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះមនោសម្មិស្សជាបច្ច័យ សូម្បីវេទនានោះ ក៏មិនមែន
 របស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរួមបង្កើនវេទនានោះចេញ វេទនា
 នោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង្គោនប្រយោជន៍និសេចក្តីសុខ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ ស្លឹកឈើ
 ណា ដែលមានក្នុងវត្តជេតពន្លោះ គេកំដរក្នុងយកស្មៅជាដើមនោះ
 បូជុក ឬក៏ធ្វើឱ្យសមគួរតាមហេតុ អ្នកទាំងឡាយនឹងមានយោបល់យ៉ាង
 នេះថា គេតែងនាំយកយើង បូជុក ឬក៏ធ្វើតាមសមគួរដល់ហេតុ ដូច្នោះ
 ដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះស្មៅជាដើមនេះ មិនមែនជាខ្លួន ឬជាវត្ថុ
 អាស្រ័យនៅខ្លួនរបស់យើងខ្ញុំទេ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចក្កុមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមបង្កើនចក្កុនោះចេញ ចក្កុ
 ហោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង្គោនប្រយោជន៍និសេចក្តីសុខ ។
 ប្រហែនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ ។ ចក្កុវិញ្ញាណ ចក្កុសម្មិស្ស ។ បេ ។

យម្បិទំ មហោសម្មស្សប្បព្វហោ ឧប្បជ្ជតំ វេទយំតិ សុទ្ធំ
 វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ ធន តុម្ហាកំ តិ
 បដហថ តំ វោ បហំទំ ហិតាយ សុទាយ ភវិស្សតិ-
 តំ ។ អដ្ឋមំ ។

[១៤៨] យម្បិ ភិក្ខុវេ ធន តុម្ហាកំ តំ បដហថ តំ វោ
 បហំទំ ហិតាយ សុទាយ ភវិស្សតិ ។ តត្វ ភិក្ខុវេ ធន
 តុម្ហាកំ ។ ចក្កុំ ភិក្ខុវេ ធន តុម្ហាកំ តំ បដហថ តំ
 វោ បហំទំ ហិតាយ សុទាយ ភវិស្សតិ ។ រូហា ធន
 តុម្ហាកំ តេ បដហថ តេ វោ បហំទំ ហិតាយ សុទាយ
 ភវិស្សតិ ។ ចក្កុំ វិញ្ញាណំ ធន តុម្ហាកំ តំ បដហថ តំ
 វោ បហំទំ ហិតាយ សុទាយ ភវិស្សតិ ។ ចក្កុ-
 សម្មស្សោ ធន តុម្ហាកំ តំ បដហថ សោ វោ បហំទំ

វេទហណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលរកិតច្បើន
 ព្រោះមហោសម្មស្សជាបច្ច័យ សូម្បីវេទនានោះ មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ
 អ្នកទាំងឡាយចូលរលះបង់វេទនានោះចេញ វេទនានោះ បើពួកអ្នកលះ
 បង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[១៤៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណា ដែលមិនមែនរបស់
 ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរលះបង់របស់នោះចេញ របស់នោះបើពួក
 អ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ របស់អ្វីដែលមិនមែនរបស់ពួកអ្នក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចក្ខុមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរលះបង់ចក្ខុនោះចេញ ចក្ខុ
 នោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។
 ប្រមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរលះបង់ប្រធានោះចេញ ប្រធាន
 បើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ចក្កុ-
 វិញ្ញាណមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរលះបង់ចក្កុវិញ្ញាណ
 នោះចេញ ចក្កុវិញ្ញាណនោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង់មានប្រ-
 យោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ។ ចក្កុសម្មស្សមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំង-
 ឡាយចូលរលះបង់ចក្កុសម្មស្សនោះចេញ ចក្កុសម្មស្សនោះបើពួកអ្នកលះបង់

ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ យេវ យម្យំនិ មនោ-
 សម្មស្សប្បក្កយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយតិ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ វា
 អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បិ ន កុម្មាភិ តិ បដហេថ តិ
 វោ បហំនិ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ យម្បិ
 ភិក្ខុវេ ន កុម្មាភិ តិ បដហេថ តិ វោ បហំនិ ហិ-
 តាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ ទវមិ ។

[១៤៧] ឧទកោ សុទ្ធំ ភិក្ខុវេ វាមបុត្តោ ឃរិ វាទិ
 ភាសតិ ឥទ្ធិ ជាតុ វេទត្ថ ឥទ្ធិ ជាតុ បព្វជិ^(១) ឥទ្ធិ ជាតុ
 អបលិទនំ^(២) កណ្ណម្មលិ បលិទណីតិ ។ តំ ទោ បទេតិ
 ភិក្ខុវេ ឧទកោ វាមបុត្តោ អវេទត្ថ យេវ សមាធា វេ-
 ទត្ថស្មីតិ ភាសតិ អប្បព្វជិ យេវ សមាធា បព្វជិស្មីតិ

១ ទ. ម. សព្វនិ ។ ២ ទ. បលិទនំ ។

ពារហើយ គង្គមានប្រយោជន៍មិនសេចក្តីសុខ ។ បេ ។ វេទនាណ
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើងព្រោះមនោ-
 សម្ព័ស្សជាបច្ច័យ សូម្បីវេទនានោះ ក៏មិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នក
 ទាំងឡាយចូលរបងវេទនានោះចេញ វេទនានោះបើពួកអ្នកលះបង់បាន
 ហើយ គង្គមានប្រយោជន៍មិនសេចក្តីសុខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 របស់ណាមិនមែនរបស់ពួកអ្នកទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរបងរបស់នោះ
 ចេញ របស់នោះបើពួកអ្នកលះបង់បានហើយ គង្គមានប្រយោជន៍មិន
 សេចក្តីសុខ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បានព្រួយ ទទកមបុត្ត និយាយ
 យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចវេទពិត ខ្ញុំជាអ្នកគ្របសង្កត់ទ្វារដួរពិត ខ្ញុំ
 បានដឹកចូលគលនៃទុក្ខ ដែលមិនទាន់ដឹកហើយពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឯទទកមបុត្ត មិនមែនសម្រេចវេទទេ កែប្រែកាលសេចក្តីនោះ
 ថា ខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចវេទ មិនគ្របសង្កត់ទ្វារដួរទេ កែប្រែកាលថា ខ្ញុំជា

ធម្មវិញ្ញា បញ្ចមោ

ភាសតិ អបលិខតិ យេវ កណ្ណម្ហលិ បលិខតិ មេ
 កណ្ណម្ហលន្តិ ភាសតិ ។ អថទោ តិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 សម្មា វេនាទោ វេនយ្យ វេនិ ជាតុ វេនត្វ វេនិ ជាតុ
 បព្វជិ វេនិ ជាតុ អបលិខតិ កណ្ណម្ហលិ បលិខណ្ឌិតិ ។
 កថេត្វ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វេនត្វ ហោតិ ។ យតោ ទោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ ធម្មិ ជស្សាយតទាមិ សមុទយេត្វ អន្តរ្ត្ន-
 មត្វ អស្សាទត្វ អាទិវេត្វ វិស្សរណាត្វ យថាត្វតិ
 បជាទាតិ ។ ឃីវិ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វេនត្វ ហោតិ ។ ក-
 ថេត្វ កិក្ខុវេ កិក្ខុ បព្វជិ ហោតិ ។ យតោ ទោ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ ធម្មិ ជស្សាយតទាមិ សមុទយេត្វ អន្តរ្ត្នមត្វ
 អស្សាទត្វ អាទិវេត្វ វិស្សរណាត្វ យថាត្វតិ វិទិត្វ
 អនុទាទា វិមុត្តោ ហោតិ ។ ឃីវិ ទោ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 បព្វជិ ហោតិ ។ កថេត្វ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ ធម អបលិខតិ
 កណ្ណម្ហលិ បលិខតិ ហោតិ ។ កណ្ណាតិ ទោ កិក្ខុវេ
 វេនស្សតិ បាតុម្មហាត្វតិ កស្ស កាយស្ស អនិវេនិ

ធម្មវិញ្ញ ១ ៥

អក្របសន្តិកំនូវវដ្តៈ មិនខានដឹកបូសគល់នៃទុក្ខបានទេ គេប្រកាសថា
 បូសគល់នៃទុក្ខខ្ញុំដឹករំលែងបានហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាល
 ភិក្ខុ នឹងមិយាយឲ្យសមហេតុ ត្រូវមិយាយថា ខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចវេទពិត
 ខ្ញុំជាអ្នកគ្របសន្តិកំនូវវដ្តៈពិត ខ្ញុំជាអ្នកដឹករំលែងនូវបូសគល់នៃទុក្ខ ដែល
 មិនខានបានដឹកពិត ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុសម្រេចវេទ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិតនូវការកើត
 ឡើង ការរលត់ អាទិសង្ស ពោស និងការរលាស់ចេញនូវហេតុកើត
 ឡើងនៃផស្សៈចាំនិ ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុជាអ្នកដល់នូវវេទ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុជាអ្នកគ្របសន្តិកំនូវវដ្តៈតើដូច
 ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ កាលបើភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិតនូវការកើត
 ឡើង ការរលត់ អាទិសង្ស ពោស និងការរលាស់ចេញនូវហេតុកើត
 ឡើងនៃផស្សៈចាំនិ ៦ ហើយ ជាអ្នកច្នៃស្រឡះ (បាតទុក្ខ) ព្រោះមិន
 បានប្រកាន់មាំ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ភិក្ខុអ្នកគ្របសន្តិកំនូវវដ្តៈយ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បូសគល់នៃទុក្ខដែលមិនខានដឹករំលែង
 ភិក្ខុបានដឹករំលែងហើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្យាយ ពាក្យ
 បាតុក្ក ។ ដូច្នេះនេះ ជាឈ្មោះរបស់កាយដែលប្រកបដោយមហាក្កបូ

មាតាបេតិកុលាសម្ពុវស្ស ឧទនតុដ្ឋានុបបាយស្ស អ-
 ធិកុដ្ឋាននបរិមន្តនកេននវិទ្ធិសននម្មស្ស ។ កណ្ណមូលវ្លិ
 ខោ ភិក្ខុវេ កណ្ណាយេតំ អលិខតំ ។ យតោ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ កណ្ណា បហំនា ហោតិ ឧដ្ឋិទ្ធម្មលា
 តាលាវត្ថុកតា អនការ្រ្តតា អាយតំ អនុប្បាននម្ម ។
 ឃីវិ ខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ អបលិខតំ កណ្ណមូលំ
 បលិខតំ ហោតិ ។ ឧទកោ សុទ្ធិ ភិក្ខុវេ វាមបុត្តោ
 ឃីវិ វាចំ ភាសតិ ឥទ្ធិ ជាតុ វេទតុ ឥទ្ធិ ជាតុ បព្វជិ
 ឥទ្ធិ ជាតុ អបលិខតំ កណ្ណមូលំ បលិខលីតិ ។ តំ ខោ
 បនេតំ ភិក្ខុវេ ឧទកោ វាមបុត្តោ អវេទតុ យេវ
 សមាណោ វេទតុស្មីតិ ភាសតិ អប្បព្វជិ យេវ សមា-
 នោ បព្វជិស្មីតិ ភាសតិ អបលិខតញ្ញាវ កណ្ណមូលំ
 បលិខតញ្ញ កណ្ណមូលវ្លិ ភាសតិ ។ ឥទ្ធិ ខោ ភិក្ខុវេ

ពំន ៤ កើតពីវិភស្តុក្កៈជាបេសមាតាទិវិបតា ដែលកសខ្យំឡើងដោយ
 បាយនិងមី មានសេចក្តីមិនទៀង គ្រូប្រសំច្រកក្របាច់ បែកបាយ
 ខ្ពស់ខ្ពាយជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បុសគល់នៃទុក្ខ
 នេះ ជាឈ្មោះរបស់គណ្ណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុលះចង
 គណ្ណា ក្នុងផ្តល់បុសគល់ ធ្វើមិនឲ្យមានទីកើតដូចជាគ្នាកក់បុកក ធ្វើ
 មិនឲ្យមានកំណើត មិនឲ្យកើតកៅរៀកជាធម្មតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុសគល់នៃទុក្ខដែលមិនទាន់ដឹករំលីង ឈ្មោះថាភិក្ខុបានគាស់
 រំលីងហើយយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទទកវាមបុត្តប្រកាស
 វាចាយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចខ្លួនវេទនា ខ្ញុំជាអ្នកគ្របសន្តិក្នុងរដ្ឋៈពិត
 ខ្ញុំជាអ្នកដឹកបុសគល់នៃទុក្ខ ដែលគេមិនទាន់ដឹកពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ទទកវាមបុត្ត ជាអ្នកមិនទាន់សម្រេចខ្លួនវេទនា កែប្រកាសសេចក្តី
 ហោថាខ្ញុំជាអ្នកសម្រេចខ្លួនវេទនា មិនមែនជាអ្នកគ្របសន្តិក្នុងរដ្ឋៈទេ កែប្រ-
 កាសថា ខ្ញុំជាអ្នកគ្របសន្តិក្នុងរដ្ឋៈ មិនទាន់ដឹករំលីងបុសគល់នៃទុក្ខទេ
 កែប្រកាសថា ខ្ញុំបានដឹកបុសគល់នៃទុក្ខហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ធម្មវគ្គោ បញ្ចមោ

ភិក្ខុ សម្មា វេទនាមោ វេទយ្យ វេទិ ជាតុ វេទត្វ វេទិ
ជាតុ បទ្វិ វេទិ ជាតុ អបលិទតិ កណ្ណាម្មលិ បលិទ-
ណីតិ ។ ធម្មមិ ។

ធម្មវគ្គោ បញ្ចមោ ។

តិស្សទ្ធានំ

ទ្វេ សង្កយ្ហា បរិហានំ
បមាទវិហារី ច សិវេរោ
សមាធិ បដិសន្ធិនំ
ទ្វេ ន កុម្មារោ ន ឧទកោតិ ។
សឡាយនវត្តបណ្ណាសកំ ទុតិយំ ។

តិស្សទ្ធានំ

អវិជ្ជា មិគជាលី^(១) ខោ
តិលាមំ ធម្មិ ចតុត្ថតំ
ធម្មវគ្គោ ន បញ្ញាសំ
ទុតិយោ បញ្ញាសកោ អយន្តិ ។

១ ម. មិគជាលត្វ ។

ធម្មវគ្គ ទី ៥

កាលេបិភិក្ខុ និទិទិយាយទិវសមតាមហេតុ ក្រូនិយាយថា ខ្ញុំជាអ្នក
សម្រេចខ្លួនវេទិត ខ្ញុំជាអ្នកក្របស្កត់ខ្លួនវេទិត ខ្ញុំជាអ្នកដឹករំលីងខ្លួន
ឫសគល់វេទិតដែលមិនទាន់ដឹករំលីងវេទិត ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ធម្មវគ្គ ទី ៥ ។

ទុក្ខានៃធម្មវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីការប្រមូល ២ សូត្រ ការសាបសូន្យ ១ ភិក្ខុអ្នក
នៅដោយសេចក្តីច្រាលស ១ ការសង្រួម ១ សមាធិ ១
ការស្ងប់ស្ងាត់ ១ របស់មិនមែនរបស់អ្នកចាំឱ្យយ ២ សូត្រ
១១កកមហុត ១ ។

ចប់ ទុតិយបណ្ណាសកៈ ក្នុងសឡាយនវត្ត ។

ទុក្ខានៃទុតិយបណ្ណាសកៈនោះ គឺ

អវិជ្ជាវត្ត ១ មិគជាលីវត្ត ១ តិលាវត្ត ១ ធម្មវគ្គជាតប្រមុខ ១
ធម្មវគ្គ ១ ហាសិបសូត្រនេះ ជាទុតិយបណ្ណាសកៈ ។

តតិយបណ្ណាសកំ

យោគក្ខេមវិគ្គ

[១៥០] យោគក្ខេមវិគ្គវិយាយី រោ ភិក្ខុវេ ធម្មប-
វិយាយី ធម្មស្សមិ តំ សុណាម ។ គតតោ ច
ភិក្ខុវេ យោគក្ខេមវិយាយោ ធម្មវិយាយោ ។ សន្តិ
ភិក្ខុវេ ធម្មវិញ្ញយ្យា រុទា វេត្តា កត្តា មនាថា
បិយរុទា កាម្មបសន្តាតា វជិយោ គេ តថាគ-
តស្ស បដិថា ទុដ្ឋិទ្ធស្វលា តាលាវត្តតតា អនាវត្ត-
តា អាយតិ អនុប្បាទធម្មា តេសត្វ បហាបាយ
មក្កាសិ យោគី តស្មា តថាគតោ យោគក្ខេមវិគ្គ
វិគ្គតិ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ធម្មវិញ្ញយ្យា វសា
។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មនោវិញ្ញយ្យា ធម្មា វេត្តា

តតិយបណ្ណាសកៈ

យោគក្ខេមវិគ្គ

[១៥០] ខ្នាលភិក្ខុបំណិទ្ធាយ ភថាគតខំសំវេនិទ្ធាធម្មបវិ-
យាយ^(១) ជាហេតុបេសំបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីក្រមុចាកយោគៈ វេសំអ្នក
បំណិទ្ធាយ អ្នកបំណិទ្ធាយចុប្រេសំស្តាប់ទ្ធាព្យនោះចុះ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
បំណិទ្ធាយ ចុះធម្មបិយាយជាហេតុបេសំបុគ្គលអ្នកមានសេចក្តីក្រមុចាក
យោគៈភើប្តូរម្តង ។ ខ្នាលភិក្ខុបំណិទ្ធាយ ប្រវេសបុគ្គលធម្មវិគ្គិបាន
ដោយភ្នែក ជាបុគ្គលប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាវិទេញវិគ្គ ជាវិស្រឡាញ់
ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ប្របំណិទ្ធានោះ ភថាគត
បានលេបនំ បានភាសំវេលីបូសគល់ បានធ្វើឱ្យទៅសេសវិទេញវិគ្គ
ជាវិទេញវិទេមិមត្តា បានធ្វើឱ្យវិលនិវាសន៍បេសាត មានសភាពមិនកើត
ឡើងវិញ មួយទៀត ភថាគតក៏បានប្រាប់ទ្ធាសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បី
លេបនំទ្រូបបំណិទ្ធានោះទេញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេហៅភថាគត
ថាជាបុគ្គលមានសេចក្តីក្រមុចាកយោគៈ ។ បេ ។ ខ្នាលភិក្ខុបំណិទ្ធាយ
សេវេសបុគ្គលធម្មវិគ្គិបានដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ខ្នាលភិក្ខុបំណិទ្ធាយ
ធម្មាម្មណីវេសបុគ្គលធម្មវិគ្គិបានដោយវិគ្គ ជាធម្មាម្មណីវេសប្រាថ្នា

១ ធម្មបិយាយ ។

កត្តា មនាថា វិយ្យាថា កាម្មមសត្តានា វសិយោ
 តេ តថាភតស្ស បរិយោ ឧប្បជ្ជិត្តស្វា តាលាវត្តកតា
 អនកាវត្តតា អាយតិ អនុប្បាណធម្មា តេសញ្ច បរិយា-
 បាយ អក្កាសិ យោតិ តស្មា តថាភតោ យោកក្កេ-
 មិតិ វុត្តតិ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ យោកក្កេមិបរិយាយោ
 ធម្មបរិយាយោតិ ។ បរមមំ ។

(១៧១) កំស្មី ធុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ កំ(១) ឧបា-

នាយ ឧប្បជ្ជិតិ អជ្ឈតិ សុខនុត្តន្តិ ។ ភកិម្មលកា
 នោ កន្ត ធម្មា ។ ធុត្ថស្មី ទោ ភិក្ខុវេ សតិ ចក្កិ
 ឧបាទាយ ឧប្បជ្ជិតិ អជ្ឈតិ សុខនុត្តិ ។ បេ។ ជិញ្ជយ
 សតិ ជ្ជិវិ ឧបាទាយ ឧប្បជ្ជិតិ អជ្ឈតិ សុខនុត្តិ ។ បេ។
 មន្ត្ត សតិ មនិ ឧបាទាយ ឧប្បជ្ជិតិ អជ្ឈតិ សុខនុត្តិ ។
 តំ កំ មញ្ញេ ភិក្ខុវេ ចក្កិ ជិញ្ជិ វា អនិញ្ជិ វតិ ។

១ ម. កំន្តិ វិស្សតិ ។

គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុ
 នៃសេចក្តីត្រេកអរ ធម្មាម្មណ៍ទាំងនោះ តថាភតបានលះបង់ បានគាស់
 រំលើងបុសគល់ បានធ្វើឱ្យទៅសល់តទៅ ដូចជាទិវានៃដើមរាត្រា
 បានធ្វើឱ្យលែងមានវេបភាព មានសភាពមិនកើតឡើងទៅ មួយទៀត
 តថាភត បានប្រាប់នូវសេចក្តីព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវធម្មាម្មណ៍ទាំង
 នោះចេញ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេហៅតថាភត ថាជាបុគ្គលមាន
 សេចក្តីក្រមុចាកយោគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ឈ្មោះថា
 ធម្មបរិយាយ ជាហេតុនៃបុគ្គលមានសេចក្តីក្រមុចាកយោគៈ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ១ ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុអ្វីមាន កាស្រ័យហេតុ

អ្វី ទើបសេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុងកើតឡើងបាន ។ បើព្រះព្រះអង្គដឹងចម្រើន
 ធម៌របស់យើងទ្រង់ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើចក្កមាន កាស្រ័យចក្ក ទើបសេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុង
 កើតឡើងបាន ។ បេ។ កាលបើអណ្តាតមាន កាស្រ័យអណ្តាត ទើប
 សេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុងកើតឡើងបាន ។ បេ។ កាលបើចិត្តមាន កាស្រ័យ
 ចិត្ត ទើបសេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុងកើតឡើងបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច ចក្កទៀត ឬមិនទៀត ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយននវគ្គោ

អនិច្ចំ កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អថ ទុ
 តំ អនុបាទាយ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខន្តំ ។ ខោ
 ហេតិ កន្តោ ។ បេ ។ ជីវ្ហំ ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។
 អធិត្វា កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អថ
 ទុ តំ អនុបាទាយ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខន្តំ ។
 ខោ ហេតិ កន្តោ ។ បេ ។ មនោ ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។
 អធិត្វា កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្តោ ។ យំ បដាធិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ អថ
 ទុ តំ អនុបាទាយ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខន្តំ ។
 ខោ ហេតិ កន្តោ ។ ឃិ បស្សំ តិក្ខវេ សុតវា
 អរិយស្សវកោ ចត្តស្មិមិ ធិត្វន្តតិ ។ បេ ។ ជីវ្ហំ យថិ
 ធិត្វន្តតិ មធស្មិមិ ធិត្វន្តតិ ធិត្វន្តំ វិជ្ជតិ វិវាទា

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយននវគ្គោ

មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬ
 ជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេច-
 ក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនអាស្រ័យទូររបស់នោះ តើនឹងមានសេចក្តី
 សុខទុក្ខខាងក្នុងកើតឡើងបាន ដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ
 ។ បេ ។ អណ្តាតទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់
 ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់
 ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនអាស្រ័យ
 ទូររបស់នោះ តើនឹងមានសេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុងកើតឡើងបានដែរឬ ។
 មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចិត្តទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ
 ព្រះអង្គ ។ របស់ណាមិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើ
 មិនអាស្រ័យទូររបស់នោះ តើនឹងមានសេចក្តីសុខទុក្ខខាងក្នុង កើតឡើង
 បានដែរឬ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំឯឡាយ កាល
 បើវាយសាកសួរចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ វាមិនឡើយណាយនឹងចុក
 ផង ។ បេ ។ ឡើយណាយនឹងអណ្តាតផង ឡើយណាយនឹងចិត្តផង
 កាលបើឡើយណាយ វាមិនប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះប្រាសចាកកម្រេក

វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ទិណា
ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាណិយំ ធាចរំ វត្ត-
ត្តាយាតិ បជាជាតីតិ ។ ទុតិយំ ។

[១៤២] ទុក្ខស្ស ភិក្ខុវេ សមុទយេត្វ អត្តន្តមត្ត

វេសិស្សមិ តិ សុណាម ។ កកោមោ ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស

សមុទយោ ។ ចក្កុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ

ចក្កុវិញ្ញាណំ តិណ្ឌំ សន្តិ ជស្សោ ជស្សប្បទូយា វេទ-

នា វេទនាបទូយា តណ្ហា អយំ ទុក្ខស្ស សមុទយោ

។ មេ ។ ជ្ឈិត្ត បដិច្ច វេសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ជ្ឈិត្តវិញ្ញាណំ

តិណ្ឌំ សន្តិ ជស្សោ ជស្សប្បទូយា វេទនា វេទនា-

បទូយា តណ្ហា អយំ ទុក្ខស្ស សមុទយោ ។ មេ ។

ចំក្កុវិញ្ញាណំ (ចាកភាសា) ។ កាលបើចំក្កុវិញ្ញាណំហើយ សេចក្តី
ដឹងថាចំក្កុវិញ្ញាណំហើយ កំភិតភាព ។ អរិយសាវកៈនោះ ក៏ដឹងច្បាស់
ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ
សេចក្តីសក្តិអាត្មាអញបានធ្វើហើយ មត្តការនាតំចូល ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីសក្តិចុះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ១៤២ ។

[១៤២] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគន្លងសំដីនៃសេចក្តីកើត

ឡើងនិងសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់នូវពាក្យនោះ

ចុះ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខ គឺដូចម្តេច ។

ចក្កុវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចក្កុមិនប្រ ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣

ឈ្មោះថាវេស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះវេស្សៈជាបច្ច័យ កណ្តាកើត

ឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ នេះជាសេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខ ។ មេ ។

ជ្ឈិត្តវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យអណ្តាគន្លងវេស ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង

៣ ឈ្មោះថាវេស្សៈ វេទនាកើតឡើងព្រោះវេស្សៈជាបច្ច័យ កណ្តាកើត

ឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ នេះ ជាសេចក្តីកើតឡើងនៃទុក្ខ ។ មេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគណីញោ

បទពុ បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ មោហវិញ្ញាណំ និឈ្លំ
សង្កតិ ជសេន្ត ជស្សប្បត្តយា វេទនា វេទនាបត្តយា
តណ្ហា ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខុស្ស អត្តន្តមោ ។

(១៧៣) កកមោ ច ភិក្ខុវេ ទុក្ខុស្ស អត្តន្តមោ ។

ចក្កក្កា បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កវិញ្ញាណំ និឈ្លំ
សង្កតិ ជសេន្ត ជស្សប្បត្តយា វេទនា វេទនាបត្តយា
តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិភក្ខិវេ

នា ឧទានានុវិវេនា ឧទានានុវិវេនា កវិវេនា
កវិវេនា ជាតិវិវេនា ជាតិវិវេនា ជរមរណំ
សោកមរិទេវទុក្ខោមាស្សប្បាយាសា វិជ្ជុន្តិ ។

វិវេនាស្ស កេវលស្ស ទុក្ខុក្ខុស្ស វិវេនា
ហោតិ ។ អយំ ទុក្ខុស្ស អត្តន្តមោ ។ បេ ។ ដ្បិត្តា
បដិច្ច រសេ ច ឧប្បជ្ឈតិ វិញ្ញាណំ និឈ្លំ សង្កតិ

ជសេន្ត ជស្សប្បត្តយា វេទនា វេទនាបត្តយា តណ្ហា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគណីញោ

មោហវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យចំក្នុងនឹងធម៌ ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង
៣ ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើងព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើត
ឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាសេចក្តី
កើតឡើងនៃទុក្ខ ។

(១៧៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ កើ

ដូចម្តេច ។ ចក្កវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យចំក្នុងនឹងរូប ការប្រជុំ
នៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ
តណ្ហាកើតឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ សេចក្តីលេត់នៃទុក្ខទុក្ខាទ ព្រោះវិ-

នាសង្កតិលក្ខណ៍នៃតណ្ហានោះឯង សេចក្តីលេត់នៃកតព្រោះលេត់
នៃទុក្ខទុក្ខាទ សេចក្តីលេត់នៃជាកិព្រោះលេត់នៃកត ជរមរណៈលេត់ទៅ
ព្រោះលេត់នៃជាកិ សេចក្តីសោក ឡើងឡូល ទុក្ខ ក្នុងចិត្ត ចង្អៀត

ចិត្ត កំលែកទៅវិវេ ។ សេចក្តីលេត់នៃទុក្ខទុក្ខាទអស់នេះយ៉ាងនេះ ។
នេះជាសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ។ បេ ។ ដ្បិត្តា វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះកា-
ស្រ័យអណ្តាតនឹងរសេ ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង៣ ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនា
កើតឡើងព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតឡើង ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ

តស្សាយេវ តត្ថាយ អសេសវិភគិរោតា ឧបាទាន-
 ធលិរោតា ឧបាទានធលិរោតា ។ បេ ។ អយំ ទុក្ខស្ស
 អនុត្តមោ ។ បេ ។ មទត្ថ បដិក្ខ ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ធម្មេ ឧប្បជ្ជតិ
 វេទនា វេទនាបច្ចយា តត្ថាយ តស្សាយេវ តត្ថាយ
 អសេសវិភគិរោតា ឧបាទានធលិរោតា ឧបាទានធលិរោ-
 តា កវិរោតា កវិរោតា ជាតិរោតា ជាតិរោ-
 តា ជរាមរណំ សោកមវិទេវទុក្ខោមទស្សនាយាសា
 ធិរុជ្ឈន្តិ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស
 ធិរោតោ ហោតិ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខស្ស អនុត្ត-
 មោតិ ។ តតិយំ ។

[១៥៤] លោកស្ស ភិក្ខុវេ សមុទយត្ថ អនុត្តមត្ថ
 ទេសិស្សមិ តិ សុណាថ ។ កតមោ ច ភិក្ខុវេ លោ-
 កស្ស សមុទយោ ។ ចក្កត្ថ បដិក្ខ រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 ចក្កវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ធម្មេ ឧប្បជ្ជតិ
 វេទនា វេទនាបច្ចយា តត្ថាយ តត្ថាយបច្ចយា ឧបាទានំ

សេចក្តីលេខ១១៣១ ព្រោះវិវាសនិកលេខ១១៣១នៃកណ្តាខោង
 ព្រោះលេខ១១៣១ ។ បេ ។ ខេជាសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ។ បេ ។
 មនោវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអស្រ័យចក្ខុនិវត្តិ ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង៣
 ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើង ព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើត
 ឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ សេចក្តីលេខ១១៣១ព្រោះវិវាសនិកលេខ
 ១១៣១នៃកណ្តាខោង សេចក្តីលេខ១១៣១ ព្រោះលេខ១១៣១
 សេចក្តីលេខ១១៣១នៃកណ្តាខោង ជរាមរណៈលេខ១១៣១ ព្រោះលេខ
 ១១៣១នៃកណ្តាខោង សេចក្តីសោក ទ្រុកទ្រួល ទុក្ខ ក្ខន្ធចក្ខុ ចង្រ្កិតចក្ខុ ក៏
 លេខ១១៣១ ។ សេចក្តីលេខ១១៣១នៃកណ្តាខោងនៃយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង ជាសេចក្តីអស់ទៅនៃទុក្ខ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[១៥៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតនិវត្តិសំដែងនូវសេចក្តីកើត
 ឡើងនិងសេចក្តីអស់ទៅនៃលោក^(១) ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុងស្តាប់នូវពាក្យ
 នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកើតឡើងនៃលោក កើតដូច
 ម្តេច ។ ចក្ខុវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអស្រ័យចក្ខុនិវត្តិ ការប្រជុំនៃធម៌
 ទាំង៣ ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនាកើតឡើងព្រោះជស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហា
 កើតឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុក្ខនៃកើតឡើង ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ

១ ដំដើយកសត្តារលោក ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យាធនវគ្គោ

ឧបាសានប្បក្ខយា ករោ កវប្បក្ខយា ជាតិ ជាតិប្បក្ខ-
 យា ជិវមរណំ សោកាបរិទេវទុក្ខោនាមទស្សនាមាសា
 សម្ពុវង្ខំ ។ អយំ លោកស្ស យោ ។ បេ ។ ធម្មិត្តា
 បដិក្ខ រូសេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ មនក្ខ បដិក្ខ ធម្មេ ច
 ឧប្បជ្ឈតិ មចោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សង្កតិ ធម្មេ ធម្មេ
 ប្បក្ខយា វេទនា វេទនាបក្ខយា តណ្ហា តណ្ហាបក្ខយា
 ឧបាសានំ ឧបាសានប្បក្ខយា ករោ កវប្បក្ខយា ជាតិ
 ជាតិប្បក្ខយា ជិវមរណំ សោកាបរិទេវទុក្ខោនាមទស្ស-
 នាមាសា សម្ពុវង្ខំ ។ អយំ ទោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស
 សមុទយោ ។

[១៧៧] កតតោ ច ភិក្ខុវេ លោកស្ស អត្តង្គោ ។
 ចក្កិត្តា បដិក្ខ រូសេ ច ឧប្បជ្ឈតិ ចក្កិត្តាណំ តិណ្ណំ
 សង្កតិ ធម្មេ ធម្មេ ប្បក្ខយា វេទនា វេទនាបក្ខ-
 យា តណ្ហា តណ្ហាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិកតិ-
 វោនា ឧបាសានបដិវោនា ឧបាសានបដិវោនា កវិវោនា

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យាធនវគ្គោ

កតតោ ប្រាវេទនាជាបច្ច័យ ជាតិកោនា ប្រាវេទនាជាបច្ច័យ
 ជិវមរណៈកោនាប្រាវេទនាជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ខុក្ខ
 ភូចិក្ខ ចង្រ្កិតិក្ខ កិកោនាវេ ។ នេះឯងជាសេចក្តីកើតឡើងនៃ
 លោក ។ បេ ។ វេទនាកើតឡើងប្រោះកាស្រ័យអណ្តា ភមិនិវេ ។ បេ ។
 មចោវិញ្ញាណកើតឡើងប្រោះកាស្រ័យចក្កិតិក្ខ ការប្រជុំនៃធម៌ព័ន្ធព
 ឈ្មោះជាស្សៈ វេទនាកើតមានប្រោះស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន
 ប្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាសានកើតមានប្រោះតណ្ហា ជាបច្ច័យ កតតោ
 មានប្រោះឧបាសានជាបច្ច័យ ជាតិកោនាប្រោះកតជាបច្ច័យ ជិវមរ-
 ណៈកោនាប្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ខុក្ខ ភូច-
 ិក្ខ ចង្រ្កិតិក្ខ កិកោនាវេ ។ ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធព ។ នេះឯងជា
 សេចក្តីកើតឡើងនៃលោក ។

[១៧៨] ម្នាលភិក្ខុព័ន្ធព ចុះសេចក្តីអស់ទៅនៃលោក កើត
 ម្តេច ។ ចក្កិត្តាណកើតឡើងប្រោះកាស្រ័យចក្កិតិក្ខ ការប្រជុំនៃធម៌
 ព័ន្ធពឈ្មោះជាស្សៈ វេទនាកើតមានប្រោះស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើត
 មានប្រោះវេទនាជាបច្ច័យ សេចក្តីលក់នៃឧបាសានប្រោះវិវោសមិនិវេ
 មិនសល់នៃតណ្ហានោះឯង សេចក្តីលក់នៃកត ប្រោះលក់នៃឧបាសាន

កវិណេតា ជាតិណេតា ជាតិណេតា ជកមរណិ សោ-
 កបរិណេតុក្កោមនស្សនាយាសា ឱវុជ្ឈន្តិ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ធុក្កុក្កុន្ធស្ស ឱវេណោ ហោតិ ។
 អយំ លោកស្ស អត្តង្គមោ ។ បេ ។ ជ្ឈិត្ត បដិច្ច វសេ
 ច ឧប្បជ្ឈតិ ។ បេ ។ មនេត្ត បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ឈតិ
 មនោវិញ្ញាណំ ភិណ្ឌំ សង្កតិ ធម្មេ ធម្មេ ធម្មេ ធម្មេ
 វេនេតា វេនេតាបច្ចយា ភណ្ឌា តស្សយេវ ភណ្ឌាយ
 អសេសវិកតឱវេណោ ឧបាធាធឱវេណោ ។ បេ ។ ឯវមេ-
 តស្ស កេវលស្ស ធុក្កុក្កុន្ធស្ស ឱវេណោ ហោតិ ។
 អយំ ទោ ភិក្ខុវេ លោកស្ស អត្តង្គមោតិ ។ ចតុត្ថំ ។

[១៥៦] ភិស្មី ធុ ទោ ភិក្ខុវេ សតិ ភិ ឧបា-
 ធាយ ភិ អភិធិវិស្ស វេយ្យោហមស្មីតិ វា ហោតិ
 សនិសោហមស្មីតិ វា ហោតិ ហិលោហមស្មីតិ វា
 ហោតិ ។ កតវិម្ពលកា ទោ កន្លេ ធម្មា ។ ចតុត្ថំ
 ទោ ភិក្ខុវេ សតិ ចតុត្ថំ ឧបាធាយ ចតុត្ថំ អភិធិវិស្ស

សេចក្តីលេខនៃព្រះលេខនៃភព ជកមរណេ លេខនៃពេ ព្រះលេខ
 នៃព្រះ លេខក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ខ្ពុត ក្នុងចក្ក ចន្លើតចក្ក កំលេត
 ទៅវេ ។ សេចក្តីលេខនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះយ៉ាងនេះ ។ នេះឯងជា
 សេចក្តីអស់ទៅនៃលោក ។ បេ ។ កើតឡើងព្រោះកាស្រ័យអណ្តា គន្លង
 សេ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យចិត្តនិងចមិ កា
 ប្រជុំនៃចមិទាំង ៣ ឈ្មោះជាស្សៈ វេនេតា កើតមានព្រះស្សៈជាបច្ច័យ
 ភណ្ឌា កើតមានព្រះវេនេតាជាបច្ច័យ សេចក្តីលេខនៃទុក្ខទាំងនេះព្រោះ
 វិទាសនិងលេខនៃសលនៃភណ្ឌានោះឯង ។ បេ ។ សេចក្តីលេខនៃកង
 ទុក្ខទាំងអស់នេះយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងជាសេចក្តី
 អស់ទៅនៃលោក ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[១៧៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើហេតុអ្វីមាន កា-
 ស្រ័យហេតុអ្វី ធ្វើអ្វីឱ្យជាហេតុ ទើបមានការប្រកាន់ថា កាត្តា
 អញប្រសើរ (ជាងគេ) ឬថា កាត្តាអញស្មើ (នឹងគេ) ឬក៏ថា
 កាត្តាអញថោកទាប (ជាងគេ) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចមិ
 លេសយើងទ្ធិទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើចក្ខុមាន កាស្រ័យទូចក្ខុ ធ្វើចក្ខុឱ្យជាហេតុ

សេយ្យោហមស្មីតិ វា ហោតិ សនិសោហមស្មីតិ វា
 ហោតិ ហិណោហមស្មីតិ វា ហោតិ ។ បេ។ ជិក្ខុយេ សតិ
 ។ បេ។ មនស្មី សតិ មនំ ឧបាទាយ មនំ អតិវិស្ស
 សេយ្យោហមស្មីតិ វា ហោតិ សនិសោហមស្មីតិ វា
 ហោតិ ហិណោហមស្មីតិ វា ហោតិ ។ តំ តិ មញ្ញម
 ភិក្ខុវេ ចក្កំ ចិក្ខំ វា អចិក្ខំ វាតិ ។ អចិក្ខំ កន្ត ។
 យំ បដាចិក្ខំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្ត ។
 យំ បដាចិក្ខំ ទុក្ខំ វិបរណាមទម្មំ អថ ទុ តំ អទុ-
 បាទាយ សេយ្យោហមស្មីតិ វា អស្ស សនិសោហ-
 មស្មីតិ វា អស្ស ហិណោហមស្មីតិ វា អស្សតិ ។ ហេ
 ហេតិ កន្ត ។ បេ។ ជិក្ខុ ចិក្ខា វា អចិក្ខា វាតិ ។
 អចិក្ខា កន្ត ។ បេ។ មនោ ចិក្ខោ វា អចិក្ខោ វាតិ ។
 អចិក្ខោ កន្ត ។ យំ បដាចិក្ខំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។
 ទុក្ខំ កន្ត ។ យំ បដាចិក្ខំ ទុក្ខំ វិបរណាមទម្មំ
 អថ ទុ តំ អទុបាទាយ សេយ្យោហមស្មីតិ វា

ទើបមានការប្រកាន់ថា ភក្ខាអញ្ញាប្រសើរ (ជាងគេ) ឬថា ភក្ខាអញ
 ស្មើ (ទីងគេ) ឬក៏ថា ភក្ខាអញជាភពាប (ជាងគេ) ។ បេ ។
 កាលបើអណ្តាតមាន ។ បេ ។ កាលបើចិត្តមាន កាស្រ័យនូវចិត្ត
 ធ្វើចិត្តឲ្យជាហេតុ ទើបមានការប្រកាន់ថា ភក្ខាអញ្ញាប្រសើរ (ជាងគេ)
 ឬថា ភក្ខាអញស្មើ (ទីងគេ) ឬក៏ថា ភក្ខាអញជាភពាប (ជាង
 គេ) ។ ម្ចាស់គំនុកចំណុះ អ្នកចាំនិទ្ទាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ
 ជាដូចម្តេច ចក្កុទៀត ឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។
 ចុះរបស់ណា មិនទៀត របស់នោះ ជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះ
 អង្គ ។ របស់ណា មិនទៀត ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា
 បើមិនកាស្រ័យនូវរបស់នោះ កើតមានសេចក្តីប្រកាន់ថា ភក្ខាអញ
 ប្រសើរ (ជាងគេ) ឬថា ភក្ខាអញស្មើ (ទីងគេ) ឬក៏ថា ភក្ខាអញ
 ជាភពាប (ជាងគេ) បាវវដេវ ។ មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។
 អណ្តាត ទៀតឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចិត្ត
 ទៀតឬមិនទៀត ។ មិនទៀតទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិន
 ទៀត របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណា
 មិនទៀត ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា បើមិនកាស្រ័យនូវ
 របស់នោះ កើតមានសេចក្តីប្រកាន់ថា ភក្ខាអញប្រសើរ (ជាងគេ)

អស្ស ភស្តុភារមស្មិតិ ក អស្ស ហិណោមស្មិតិ
 ក អស្សតិ ។ ហោ ហោតិ កន្លះ ។ ឯវិ ធម្មិ ភិក្ខុវេ
 សុតវា អរិយស្សវកោ ចក្កុស្មិមិ ធិត្ថំន្តតិ ។ បេ ។ ជីវ្ហា-
 យមិ ធិត្ថំន្តតិ ។ បេ ។ មនស្មិមិ ធិត្ថំន្តតិ ធិត្ថំន្ត វិជ្ជតិ
 វិភា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មិ វិមុត្តមិ តិ ញាណំ ហោតិ ។
 ទិណា ជាតិ វិសិទ្ធិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ ចាបរិ
 វត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។ បញ្ចមិ ។

(១៧៧) សញ្ញាជនិយេ ច ភិក្ខុវេ ចខ្មេ ទេសិស្ស-
 មិ សញ្ញាជនិយេ តំ សុណាជ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយា ចខ្មា កតមញ្ញ សញ្ញាជនិ ។ ចក្កុ
 ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយា ចខ្មា យោ តត្ថ ចន្តរកោ តំ

បូជា កត្តាអញ្ញស្មិ (និវិនេត) ឬក៏ថា កត្តាអញ្ញថោកចាប (ជាវិនេត)
 បានវិជ្ជា ។ មិនវិមនដ្ឋប្បញ្ញៈទេ ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ
 អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេចន៍ឡើយណាយទ័ន្ធ
 ចក្កុផង ។ បេ ។ ឡើយណាយទ័ន្ធអណ្ណតផង ។ បេ ។ ឡើយណាយ
 ទ័ន្ធចក្កុផង កាលបើឡើយណាយ វេចន៍ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះ
 ប្រាសចាកកម្រេក ចិត្តកិច្ចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ
 សេចក្តីដឹង ថាចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏កើតមាន ។ អរិយសាវ័កនោះ
 ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ កត្តាអញ្ញបានប្រព្រឹត្ត
 គ្រប់គ្រាន់ហើយ សោឡសកិច្ចកត្តាអញ្ញធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការណ៍កិច្ច
 ជទេ ប្រព្រឹត្តព្រះដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៧ ។

(១៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ កថាគតនិវិនសំដន្ធនូវធម៌ជាហេតុ
 នៃសំយោជនៈ ទិន្ធសំយោជនៈ ចូរអ្នកព័ន្ធាយប្រសិស្តប់នូវធម៌នោះ
 ចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ធម៌ជាហេតុនៃសំយោជនៈគឺដូចម្តេច សំ-
 យោជនៈគឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធាយ ចក្កុឈ្មោះជាធម៌ជាហេតុ
 នៃសំយោជនៈ សេចក្តីក្រេកក្រពើកាលណា ក្នុងចក្កុនោះ សេចក្តីក្រេក

តត្ថ សញ្ញាជនំ ។ បេ ។ ជិក្ខុ សញ្ញាជនិយោ ធម្មោ
 ។ បេ ។ មនោ សញ្ញាជនិយោ ធម្មោ យោ តត្ថ ចន្ទ-
 រាតា តំ តត្ថ សញ្ញាជនំ ។ ឥមេ វុត្តន្តិ ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយោ ធម្មា ឥនិ សញ្ញាជនន្តិ ។ ធម្មិ ។

[១៥៨] ឧបាសានិយេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មេ ទេ បិស្សាបិ

ឧបាសានិ ច តំ សុណាជំ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ
 ឧបាសានិយោ ធម្មា កតមញ្ចុបាសានិ ។ ចក្កិ ភិក្ខុវេ
 ឧបាសានិយោ ធម្មោ យោ តត្ថ ចន្ទរាតា តំ តត្ថ
 ឧបាសានិ ។ បេ ។ ជិក្ខុ ឧបាសានិយោ ធម្មា ។ បេ ។
 មនោ ឧបាសានិយោ ធម្មោ យោ តត្ថ ចន្ទរាតា តំ
 តត្ថ ឧបាសានិ ។ ឥមេ វុត្តន្តិ ភិក្ខុវេ ឧបាសានិយោ
 ធម្មា ឥនិ ឧបាសានន្តិ ។ សន្តមិ ។

ត្រកាលនោះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ក្នុងចក្ខុនោះ ។ បេ ។ អណ្ណាតឈ្មោះ
 ថាធម៌ជាហេតុនៃសំយោជនៈ ។ បេ ។ ចិក្ខុឈ្មោះថាធម៌ជាហេតុនៃសំ-
 យោជនៈ សេចក្តីត្រេកត្រកាលណា ក្នុងចិក្ខុនោះ សេចក្តីត្រេកត្រកាល
 នោះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ក្នុងចិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ
 នេះហៅថាធម៌ជាហេតុនៃសំយោជនៈ នេះហៅថាសំយោជនៈ ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៦ ។

[១៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ គថាគកន៍និសំវដនិទូរធម៌ជាហេតុ

នៃទុបាសាននិងទុបាសាន ចូរអ្នកចាំឡាយ ប្រសិស្តប់ទូរធម៌នោះចុះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ធម៌ជាហេតុនៃទុបាសាន តើដូចម្តេច ទុបាសាន តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ ចក្ខុឈ្មោះថាធម៌ជាហេតុនៃទុបាសាន
 សេចក្តីត្រេកត្រកាលណាក្នុងចក្ខុនោះ សេចក្តីត្រេកត្រកាលនោះ ឈ្មោះ
 ថាទុបាសានក្នុងចក្ខុនោះ ។ បេ ។ អណ្ណាតឈ្មោះថាធម៌ជាហេតុនៃទុបា-
 សាន ។ បេ ។ ចិក្ខុឈ្មោះថាធម៌ជាហេតុនៃទុបាសាន សេចក្តីត្រេកត្រកាល
 ណាក្នុងចិក្ខុនោះ សេចក្តីត្រេកត្រកាលនោះ ឈ្មោះថាទុបាសានក្នុងចិក្ខុ
 នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឡាយ នេះហៅថាធម៌ជាហេតុនៃទុបាសាន នេះ
 ហៅថាទុបាសាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

យោគល្ខេបវិញ្ញា បឋមោ

២០១

[១៧៧] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អភិជាតិ អបរិជាតិ អវិក-
 ជយំ អប្បជហំ អកញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ។ បេ ។ ធ្មី
 ។ បេ ។ មនំ អភិជាតិ អបរិជាតិ អវិកជយំ អប្ប-
 ជហំ អកញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ។ ចក្កញ្ច ខោ ភិក្ខុវេ
 អភិជាតិ បរិជាតិ វិកជយំ បជហំ កញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ
 ។ បេ ។ ធ្មី កាយំ មនំ អភិជាតិ បរិជាតិ វិកជយំ
 បជហំ កញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ តិ ។ រូប ភិក្ខុវេ អភិជាតិ
 អបរិជាតិ អវិកជយំ អប្បជហំ អកញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ ។
 សំ ទ្កេ គុ ទ្កេ រសេ ដោដ្ឋេ ធម្មេ អភិជាតិ អបរិជាតិ
 អវិកជយំ អប្បជហំ អកញ្ចា ទុក្ខក្កយាយ រូប ច
 ខោ ភិក្ខុវេ អភិជាតិ បរិជាតិ វិកជយំ បជហំ កញ្ចា

[១៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ បុគ្គលដែលមិនបានដឹងច្បាស់
 មិនបានកំណត់ដឹង មិនបានឡើយណាយ មិនបានលះបង់ ខ្ញុំចក្កុទេ
 មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។ បេ ។ ខ្ញុំអណ្តាត ។ បេ ។ បុគ្គល
 ដែលមិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានកំណត់ដឹង មិនបានឡើយណាយ មិន
 បានលះបង់ ខ្ញុំចក្កុទេ មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ លុះតែបុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ
 លះបង់ ខ្ញុំចក្កុទេ មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ។ បេ ។
 បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្ញុំអណ្តាត
 កាយ ចក្ក មិនគួរដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ
 បុគ្គលដែលមិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានកំណត់ដឹង មិនបានឡើយណាយ
 មិនបានលះបង់ ខ្ញុំចក្កុទេ មិនគួរដើម្បីអស់ទៅ នៃទុក្ខបានឡើយ ។
 បុគ្គលដែលមិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានកំណត់ដឹង មិនបានឡើយណាយ
 មិនបានលះបង់ ខ្ញុំសំ ខ្ញុំន រសេ ផ្សេ ធម្មាម្មណំ ទេ មិនគួរ
 ដើម្បីអស់ទៅ នៃទុក្ខបានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំនិទ្យាយ លុះតែបុគ្គល
 ដែលដឹងច្បាស់ កំណត់ដឹង ឡើយណាយ លះបង់ ខ្ញុំចក្កុ មិនគួរ

ទុក្ខក្ខយាយ ។ សន្តេ គន្ធិ រសេ ដោដ្ឋត្វេ ធម្មេ
អតិដានំ បរិដានំ វិរាជយំ ចជហំ កត្វោ ទុក្ខក្ខយា-
យាតិ ។ អដ្ឋមំ ។

[១៦០] ឯកំ សមយំ ភគវំ ញាតិកេ(១) វិហរតិ
តិញ្ចកាវសថេ ។ អថទា ភគវំ រហោគតោ បដិសន្ធិ-
យោ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អកាសិ ចក្កុញ្ច បដិក្ខ
រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សន្តតិ ដស្សោ
ដស្សប្បក្ខយា វេទនា វេទនាបក្ខយា តណ្ហា តណ្ហា-
បក្ខយា ឧបាទានំ ឧបាទានបក្ខយា ករំ ករវប្បក្ខយា
ជាតិ ជាតិប្បក្ខយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខនោ-
មនស្សបាយាសា សម្ពវត្តិ ។ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស
ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។ ថេ ។ វិញ្ញា
បដិក្ខ រសេ ច ឧប្បជ្ជតិ ។ ថេ ។ មធាញ្ច បដិក្ខ
ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ តិណ្ណំ សន្តតិ
ដស្សោ ដស្សប្បក្ខយា វេទនា វេទនាបក្ខយា តណ្ហា

១. ឧ. ឧ. ៣៧៤ ។

ដើម្បីអស់ទៅនៃទុក្ខបាទ ។ បុគ្គលដែលជំនឿស្រប កំណត់ជំងឺ ខ្សឹម
ណាយ លះចង់ ឲ្យសំឡេង ក្នុង រសេ ផ្សេង ធម្មាម្មណ៍ ទើបគួរដើម្បី
អស់ទៅនៃទុក្ខបាទ ។ ចប់សូត្រ ចំ ៨ ។

[១៦០] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងផ្ទះសំ-
ណាក់ដែលធ្វើដោយឥដ្ឋ ជិតស្រុកមួយឈ្មោះញាតិកៈ ។ គ្រានោះឯង
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅសម្លឹងនៅក្នុងទីស្ងាត់ ហើយសំដែងនូវធម្ម-
បរិយាយនេះថា ចក្កុវិញ្ញាណ វេទនិកេតទ្រង់ ព្រោះអាស្រ័យចក្កុវិញ្ញាណ
ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្មោះថាវស្សៈ វេទនាភិក្ខមានព្រោះវស្សៈជា
បច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ទុបាទានភិក្ខមាន ព្រោះ
តណ្ហាជាបច្ច័យ ភគវិក្ខមានព្រោះទុបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមានព្រោះ
ភគវាជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក
ទ្រឹកទ្រូល ទុក្ខ ក្ខបចិក្ខ ចរន្តិកចិក្ខ ក៏កើតមានដែរ ។ សេចក្តីកើត
ឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះ ។ ថេ ។ វេទនិកេតទ្រង់ព្រោះ
អាស្រ័យអណ្តាតនិទិសេ ។ ថេ ។ មនោវិញ្ញាណ វេទនិកេតទ្រង់ព្រោះ
អាស្រ័យចក្កុវិញ្ញាណ ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្មោះថាវស្សៈ វេទ-
នាភិក្ខមានព្រោះវស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ

តណ្ហាបច្ចុយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចុយា ភវេ ភ-
 វប្បច្ចុយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចុយា ជរាមរណំ សោកបរិ-
 ទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា សម្ពុដ្ឋិ ។ វិវមេតស្ស
 កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

[១៦១] ចក្កញ្ច បដិច្ច រូប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ក-
 វិញ្ញាណំ តិណ្ហំ សង្កតិ ឧស្សោ ឧស្សប្បច្ចុយា វេទនា
 វេទនាបច្ចុយា តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេស-
 វិភតិវេទនា ឧបាទានិវេទនា ឧបាទានិវេទនា ភវិ-
 វេទនា ភវិវេទនា ជាតិវេទនា ជាតិវេទនា ជរាមរណំ
 សោកបរិទេវទុក្ខនោមនស្សចាយាសា ធិរុដ្ឋិ ។ វិវ-
 មេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស វិវេទនោ ហោតិ
 ។ ចេ។ ចិវញ្ច បដិច្ច រូស ច ឧប្បជ្ជតិ ។ ចេ។

។ បាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភវកើតមានព្រោះបាទានជា
 បច្ច័យ ជាតិកើតមានព្រោះភពជាបច្ច័យ ជរាមរណៈកើតមានព្រោះជាតិ
 ជាបច្ច័យ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ក្ខន្ធចិត្ត ចរុដ្ឋិតិចិត្ត ក៏កើត
 មានដែរ ។ សេចក្តីកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះ ។

[១៦១] ចក្កវិញ្ញាណ វេទនកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចក្កនិងរូប
 ការប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៣ ឈ្មោះថាជស្សៈ វេទនាកើតមាន ព្រោះជស្សៈជា
 បច្ច័យ តណ្ហាកើតមានព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ សេចក្តីលេតនៃបាទាន
 ព្រោះវេទនានិងលេតនិវេទនា វេទនតណ្ហានោះឯង សេចក្តីលេតនៃភព
 ព្រោះលេតនៃបាទាន សេចក្តីលេតនៃជាតិព្រោះលេតនៃភព ជរាមរ-
 ណាលេត ព្រោះលេតនៃជាតិ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ក្ខន្ធច-
 ិត្ត ចរុដ្ឋិតិចិត្ត ក៏លេតទៅដែរ ។ សេចក្តីលេតនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ
 យ៉ាងនេះ ។ ចេ ។ វេទនកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនិងរូស ។ ចេ។

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គ

មនព្វា បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ វិណ្ឌិ
សង្កតិ ធម្មេន ធម្មប្បក្ខយា វេទនា វេទនាបក្ខយា
តណ្ហា តស្សាយេវ តណ្ហាយ អសេសវិភក្ខិវេទនា ឧ-
បាទាននិវេទនា ឧបាទាននិវេទនា ។ មេ ។ ឯវមេតស្ស
កេវលស្ស ឧក្ខត្តក្ខត្តស្ស និវេទនា ហោតិ ។ មេ ។

(២៦៦) តេន ទោ បទ សមយេន អញ្ញតោ ភិក្ខុ

កកវតោ ឧបស្សតិ វិវេតា ហោតិ ។ អន្តសា ទោ កកវ
តំ ភិក្ខុំ ឧបស្សតិ វិវេតំ ទិស្វាន តំ ភិក្ខុំ ឯតទរោត
អស្សេសំ ភិក្ខុំ ឥមំ ធម្មបរិយាយន្តិ ។ ឯវិ ករុន្ត ។
ឧក្ខណ្ហាហិ ភិក្ខុំ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ បរិយាយុ-
ណាហិ ភិក្ខុំ ឥមំ ធម្មបរិយាយំ តាហេហិ ភិក្ខុំ
ឥមំ ធម្មបរិយាយំ អត្តសញ្ញតោយំ ភិក្ខុំ ធម្មបរិយា-
យោ អាទិព្រហ្មចរិយកោតិ ។ ធសមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយ សឡាយនវគ្គ

មនោវិញ្ញាណ វេមនិកេតត្បោនិ ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនិងចម្បាម្មណ៍ ការ
ប្រជុំនៃធម៌ទាំង ៧ ឈ្មោះថាវេស្សៈ វេទនាកើតមានព្រោះវេស្សៈជាចម្បើយ
កណ្តាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាចម្បើយ សេចក្តីលេតិវិទេវបាទ ព្រោះ
វិចារនិងលេតិវិទេវលេតិវិទេវកណ្តា នោះឯង សេចក្តីលេតិវិទេវព្រោះលេតិ
វិទេវបាទ ។ មេ ។ សេចក្តីលេតិវិទេវកណ្តាទាំងអស់នេះ យ៉ាងនេះ ។
ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(១៦២) សម័យនោះឯង ភិក្ខុមួយរូប ឈរអមស្តាប់ព្រះពុទ្ធ-

ដីកានៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ប្រជុំនៃធម៌ភិក្ខុនោះ
កំពុងឈរអមស្តាប់ លុះឃើញហើយ គំក្រាស់សួរភិក្ខុនោះ ដូច្នោះថា
ម្ចាស់ភិក្ខុ អ្នកបានឮធម្មបរិយាយនេះឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នករៀននូវធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកទទួញ
នូវធម្មបរិយាយនេះចុះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកចាំទុកនូវធម្មបរិយាយនេះចុះ
ម្ចាស់ភិក្ខុ ធម្មបរិយាយនេះឯង ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាទានដើម
នៃព្រហ្មចរិយធម៌ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

យោគក្ខេមវិញ្ញា បឋមោ

តស្សុទ្ធានំ

យោគក្ខេមី ឧបាទាយ

ទុក្ខលោកោ ច សេយ្យោ ច

សញ្ញាជនំ ឧបាទានំ

ទ្វេបវិជានំ(*) ឧបស្ស្កតំ ។

១ ឧ. ឧ. ទ្វេបវិជានំ ។

យោគក្ខេមវិញ្ញា ទី ១

ទុក្ខាននៃយោគក្ខេមវិញ្ញា គឺ

និយាយអំពីបុគ្គលមានសេចក្តីក្រៀមចាកយោគៈ ១ អំពីសុខ

ទុក្ខកើតឡើងព្រោះអស្រ័យ (ចក្ខុជាដើម) ១ អំពីសេចក្តី

កើតនិរលត់នៃទុក្ខ ១ អំពីសេចក្តីកើតនិរលត់នៃលោក ១

អំពីសេចក្តីប្រកាន់ថា ប្រសើរជាដើម ១ អំពីសំយោជនៈ ១

អំពីវបាទា ១ អំពីបុគ្គលកំណត់ជីវិតមាន ២ លើក អំពីភិក្ខុ

ឈរអែមស្តាប់ធម៌ ១ ។

(១៦៤) សន្តិ ទ ខោ. ភិក្ខុវេ ទ ភ្នំវិញ្ញយ្យា រុទា
 ឥដ្ឋា កុត្តា មនាថា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រដិ
 យា តញ្ច ភិក្ខុ ទ អភិទទ្ធាតិ ទ អភិវទតិ ទ អដ្ឋោ
 សាយ តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុទ្ធាតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទ អាវស
 គតោ មាវស្ស ទ មាវស្ស វសំ កតោ ឧប្បត្តស្ស
 មាវសោ មុត្តា សោ មាវតទ្ធានន ទ យថាកាមក
 រណីយោ ចាបិមតោ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ដីក្ខវិញ្ញយ្យា
 រសា ឥដ្ឋា កុត្តា មនាថា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា
 រដិយា តញ្ច ភិក្ខុ ទ អភិទទ្ធាតិ ទ អភិវទតិ ទ
 អដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុទ្ធាតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ទ អាវ
 សគតោ មាវស្ស ទ មាវស្ស វសំ កតោ ឧប្បត្តស្ស មាវ
 ចាសោ មុត្តា សោ មាវតទ្ធានន ទ យថាកាមករណី
 យោ ចាបិមតោ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មនោវិញ្ញយ្យា
 ទ ឡា ឥដ្ឋា កុត្តា មនាថា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា

(១៦៤) ម្នួលភិក្ខុតាំងឡាយ មានរូបវេសនប្បវិធីនីបាទដោយ
 ចក្ខុ ជាប្រក្ខប្រាថ្នា ក្នុងក្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើភិក្ខុមិនក្រេកអរ មិនសរសើរ
 មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះទេ ។ ម្នួលភិក្ខុតាំង
 ឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា មិនទៅកាន់លំនៅនៃមារ មិនទៅកាន់អំណាច
 នៃមារ អន្ទាក់របស់មារក៏បូកចេញអំពីអយ្យក៏ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះ
 ថា រូចចាកចំណងនៃមារ មិនគួរមានធ្វើតាមប្រាថ្នាបានឡើយ ។ បេ ។
 ម្នួលភិក្ខុតាំងឡាយ មានរូបវេសនប្បវិធីនីបាទដោយអណ្តក ជាសក្ខ
 ប្រាថ្នា ក្នុងក្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម
 ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើភិក្ខុមិនក្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅ
 ដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះទេ ។ ម្នួលភិក្ខុតាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះហៅថា មិនទៅកាន់លំនៅនៃមារ មិនទៅកាន់អំណាចនៃមារ
 អន្ទាក់របស់មារក៏បូកចេញអំពីអយ្យក៏ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា រូចចាក
 ចំណងនៃមារ មិនគួរមានធ្វើតាមប្រាថ្នាបានឡើយ ។ បេ ។ ម្នួលភិក្ខុ
 តាំងឡាយ មានធម្មាម្មណ៍វេសនប្បវិធីនីបាទដោយចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍
 ក្នុងប្រាថ្នា ក្នុងក្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សទ្ធកម្មវគ្គោ

រជជំយា តញ្ច ភិក្ខុ ឧ អភិទទ្ធិតិ ឧ អភិវទ្ធិតិ ឧ
អន្ទោសាយ ភិដ្ឋតិ ។ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧ
អាភិសគតោ ហរស្ស ឧ ហរស្ស វសំ គតោ ឧប្បុត្តស្ស
ហរតាសោ មុត្តោ សោ ហរតទ្ធា ឧ យថា កា-
មការណីយោ ចាចិមតោតិ ។ បេ ។

[១៦៥] សន្និ ភិក្ខុវេ ចត្តុវិញ្ញយ្យា រូតា ឥដ្ឋា
កត្តា មនាចា បិយរូតា កាម្មបសញ្ញិតា រជជំយា
តញ្ច ភិក្ខុ អភិទទ្ធិតិ អភិវទ្ធិតិ អន្ទោសាយ ភិដ្ឋតិ ។
អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តទ្ធា ចត្តុវិញ្ញយ្យេសុ រូបេសុ
អាភិសគតោ ហរស្ស ហរស្ស វសំ គតោ យថាកាម-
ការណីយោ ចាចិមតោ ។ បេ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ វិញ្ញ-
វិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ មនាចាវិញ្ញយ្យា
ចត្តា ឥដ្ឋា កត្តា មនាចា បិយរូតា កាម្មបសញ្ញិតា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សទ្ធកម្មវគ្គោ

ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិត
នៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត ចំពោះធម្មាប្បណិទោនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ពុំនិឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា មិនទៅកាន់លំនៅនៃមារ មិនទៅកាន់
វណ្ណាចនៃមារ អន្ទាក់នៃមារភ័យគួរចេញដំពីអាយុភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះ
ឈ្មោះថា រូចចាតចំណងនៃមារ មិនគួរមានធ្វើតាមប្រាថ្នាបានឡើយ ។
ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[១៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុពុំនិឡាយ មានរូបដែលគប្បីដឹងបានដោយ
ចក្ក ជាប្រក្រតប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
ដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុត្រេកអរ សរសើរ បិត
នៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត ចំពោះរូបនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុំនិឡាយ
ភិក្ខុនេះហៅថា ជាប់ក្នុងរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ក ទៅកាន់លំនៅនៃមារ
ទៅកាន់វណ្ណាចនៃមារ គួរមានធ្វើតាមប្រាថ្នាបាន ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ពុំនិឡាយ មានសេវដែលគប្បីដឹងបានដោយអណ្តក ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ពុំនិឡាយ មានធម្មាប្បណិវដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ជាធម្មាប្បណិក្ខរ
ប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម

លោកាមតុណវត្តោ ទុតិយោ

រជនីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិធម្មតិ អភិវធាតិ អរដ្ឋោសាយ
តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តោ ចរោចិញ្ច-
យ្យេសុ ធម្មេសុ អារាសគតោ ហាស្ស ហាស្ស វសិ
គតោ យថាតាមគរណីយោ ចាចិមតោ ។

[១៦៦] សន្តិ ធម ទោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តោយ្យា រុត្តា
វដ្ឋា កត្តា មធាចា ចិយរុចា កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា
តញ្ចេ ភិក្ខុ ធាភិធម្មតិ ធាភិវធាតិ ធម អរដ្ឋោសាយ
តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឧត្តោ ចក្កវត្តោ-
យ្យេហិ រូបហិ ធម អារាសគតោ ហាស្ស ធម ហាស្ស
វសិ គតោ ធម យថាតាមគរណីយោ ចាចិមតោ
។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ជិក្ខវត្តោយ្យា វសា ។ បេ ។ សន្តិ
ភិក្ខុវេ មធាចិញ្ចោយ្យា ធម្មា វដ្ឋា កត្តា មធាចា
ចិយរុចា កាម្មបសញ្ញិតា រជនីយា តញ្ចេ ភិក្ខុ ធម
អភិធម្មតិ ធម អភិវធាតិ ធម អរដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។

លោកាមតុណវត្ត ទំ ២

វេហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុត្រេកអរ សរសើរ បំភានៅដោយសេច-
ក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ
ហៅថា ជាប់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយចិត្ត ទៅកាន់លំនៅ
នៃមារ ទៅកាន់អំណាចនៃមារ គួរមានធ្វើតាមប្រាជ្ញាបាន ។

[១៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានចូលដែលគប្បីដឹងបានដោយ
ចក្ក ជាប្រគូប្រាជ្ញា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
ដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ
បំបំភានៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថាច្នៃចាកចូលដែលគប្បីដឹងបានដោយចក្ក មិនទៅកាន់
លំនៅនៃមារ មិនទៅកាន់អំណាចនៃមារ មិនគួរមានធ្វើតាមប្រាជ្ញាបាន
ឡើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេវដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត
។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានធម្មាម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងបានដោយ
ចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍គួរប្រាជ្ញា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់
ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិន
សរសើរ មិនបំភានៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យយនិកាយ

អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មុត្តោ មណេវិញ្ញយេយ្យហិ ធម្ម-
ហិ ឧ ភាវសកតោ ហាស្ស ឧ ហាស្ស វសំ កតោ
ឧ យថាភាសកាណិយោ ចាមិមតោតិ ។ ទុតិយំ ។

(១៦៧) ជាហិ ភិក្ខុវេ កមទេធន លោកស្ស អន្តិ
ញាតេយ្យំ ធិដ្ឋយ្យំ មត្តេយ្យន្តិវតាមិ ។ ឧ ច បជាហិ
ភិក្ខុវេ អប្បត្វា លោកស្ស អន្តិ ទុក្ខស្សន្តតិវិយំ
វតាមិតិ ។ ឥទំ វត្វា កកវំ ឧដ្ឋាយាសថា វិហារំ ចារិ-
សិ ។ អថទោ តេសំ ភិក្ខុមំ អចិវប្បក្កន្តស្ស កកវតោ
ឯតទហោសិ ឥទំ ទោ ថោ អាវុសោ កកវំ សន្និវត្តេធន
ទុទ្ទសំ ទុទ្ទសិត្វា វិគ្គារេធន អត្តំ អវិកជិត្វា ឧដ្ឋាយាសថា
វិហារំ បរិដ្ឋោ ជាហិ ភិក្ខុវេ កមទេធន លោកស្ស អន្តិ
ញាតេយ្យំ ធិដ្ឋយ្យំ មត្តេយ្យន្តិវតាមិ ឧ ច បជាហិ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យយនិកាយ

ព្រាហ្មណ៍កុំបាំងឡាយ ភិក្ខុនេះហៅថា រូចចាកធម្មាម្បណ៍ដែលគប្បីដឹង
បានដោយចិត្ត មិនទៅកាន់លំដាប់នៃហារ មិនទៅកាន់អំណាចនៃហារ មិន
ត្រូវមានធ្វើតាមប្រាថ្នាបានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៦៧] ។ ខ្មោលភិក្ខុបាំងឡាយ គឺជាគតមិនពោលនូវទីបំផុតនៃ
លោក^(១)ថា បុគ្គលគប្បីដឹង គប្បីឃើញ គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅ
បានឡើយ ។ ខ្មោលភិក្ខុបាំងឡាយ មួយទៀត គឺជាគតមិនពោលនូវ
ដំណើរសេក្ខ ដែលមិនទាន់ដល់នូវទីបំផុតនៃលោក^(២) ហើយធ្វើនូវទីបំ-
ផុតនៃខ្លួនបានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគពោលពាក្យនេះហើយ ក៏
ក្រោកអំពីអាសនៈ រេស្តចូលទៅកាន់វិហារ ។ កាលដែលព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបភិក្ខុបាំងនោះមានសេចក្តី
ប្រឹក្សា ដូច្នេះថា ខ្មោលអាវុសោបាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគសម្តែងនូវ
ទេស្តានេះឯង ដោយសេចក្តី ដល់យើងបាំងឡាយ កុំបានចែកវិលក
ប្តូរសេចក្តីដោយពិស្តារ រួចក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ រេស្តចូលទៅកាន់
វិហារវិញទៅ (សេចក្តីដែលព្រះអង្គសម្តែងនោះថា) ខ្មោលភិក្ខុបាំងឡាយ
គឺជាគត មិនពោលនូវទីបំផុតនៃលោកថា បុគ្គលគប្បីដឹង គប្បីឃើញ
គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ ខ្មោលភិក្ខុបាំងឡាយ មួយទៀត

១ សំដៅយកចក្រវាល ។ ២ សំដៅយកសង្វារ ។

លោកយល់ព្រម ទុំយោ

អប្បបរមា លោកស្ប អង្គ ទុក្ខស្ប ភិក្ខុវិយ័ វេទនាមិត្ត ។
 លោក ទុក្ខ ទោ ឥមស្ប កកវតា សង្ខត្តោ ទុក្ខស្ប
 ទុក្ខស្ប វិគ្គារោ អត្ថំ អវិកត្តស្ប វិគ្គារោ អត្ថំ
 វិកលយ្យាតិ ។ អថទោ តេសំ ភិក្ខុនំ ឯតទយោសំ
 អយំ ទោ អាយស្មា អាណោ សត្ថំ ទេវ សិវ្យាតា
 សម្មាសោ ច វិញ្ញាណំ សត្រហ្មចារិណំ ចហោតិ ចា-
 យស្មា អាណោ ឥមស្ប កកវតា សង្ខត្តោ ទុក្ខស្ប
 ទុក្ខស្ប វិគ្គារោ អត្ថំ អវិកត្តស្ប វិគ្គារោ អត្ថំ
 វិកលិត្តំ យទ្ធា មយំ យេនាយស្មា អាណោ តេទុប-
 សង្កមេយ្យាម ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មនំ អាណនំ ឯត-
 មត្ថំ បដិប្បុន្ណយ្យាមាតិ ។

(១៦៥) អថទោ តេ ភិក្ខុ យេន អាយស្មា អា-
 ណោ តេទុបសង្កមិត្តុ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មតា អា-
 ណោ សង្ខំ សម្មាទិស្សុ សម្មាទិយំ កថំ សាវណា-
 យំ វិតិសារត្តា ឯតមន្តំ ចិសិទិស្សុ ។ ឯតមន្តំ ចិសិទ្ធា
 ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មនំ អាណនំ ឯតទោវាចំ ឥទំ ទោ ទោ
 អារុសោ អាណន្ត កកវតា សង្ខត្តោ ទុក្ខសំ ទុក្ខសិត្តា

លោកយល់ព្រម ២

អពោត បិទោលនូវដំណើរសត្វ ដែលមិនទាន់ដល់នូវវិបត្តនៃលោក
 ហើយធ្វើនូវវិបត្តនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ។ ទេសនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រង់សំដែងដោយសង្ខេប ពុំបានចែកវិលកន្សែសេចក្តីដោយពិស្តារ ទេ
 ណាហ្ន៎ ទីនេះគឺចែកវិលកន្សែសេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ សំដាប់នោះ
 ឯង ភិក្ខុទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះ ព្រះមានទូមានអាយុ
 នេះឯង ព្រះសាស្ត្រក៏ទ្រង់បានសរសើរ គួរអ្នកប្រាជ្ញជាសត្រហ្មចារិ-
 ក្តសក៏បានលើកកំភើង ។ ទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់សំដែង
 ដោយសង្ខេប ពុំបានចែកវិលកន្សែសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ព្រះមានទូ
 មានអាយុ អាចនឹងចែកវិលកន្សែសេចក្តីដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះពួក
 យើង គួរចូលទៅក្រពះមានទូមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បី
 សាកសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានទូមានអាយុ ។

(១៦៥) ត្រាវោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅក្រពះមានទូមាន
 អាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរកយោងមួយទីនៃព្រះមានទូ
 មានអាយុ លុះបញ្ចប់ការក្សវិលក្សវិកាយ គួរព្យាបាល ក៏អង្គុយក្នុង
 វិជីសម្ភារ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអង្គុយក្នុងវិជីសម្ភារហើយ ក៏ដំណាល
 សេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានទូមានអាយុថា ម្ចាស់អារុសោមានទូ ព្រះ
 មានព្រះភាគសំដែងនូវទេសនេះឯង ដោយសេចក្តីសង្ខេប ដល់យើង

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

វិញ្ញាណេ អន្តំ អវិភង្គិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋា-
 ហាហំ ភិក្ខុវេ កម្មនេន លោកស្ស អន្តំ ញាតេយ្យំ
 ធិន្ទេយ្យំ បន្តេយ្យន្តំ វនាមី ន ច បណហំ ភិក្ខុវេ
 អប្បត្វា លោកស្ស អន្តំ ទុក្ខស្សន្តកិរិយំ វនាមី-
 តិ ។ តេសាដ្ឋា អាវុសោ អម្ពាតំ អចិរេប្បក្កន្តស្ស
 កតវេនា វិតនេហាសិ ឥន្តំ ខោ ខោ អាវុសោ កតវំ
 សន្និទ្ធិនេ ឧទ្ទសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិញ្ញាណេ អន្តំ អវិភ-
 ង្គិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋា ហាហំ ភិក្ខុវេ
 កម្មនេន លោកស្ស អន្តំ ញាតេយ្យំ ធិន្ទេយ្យំ
 បន្តេយ្យន្តំ វនាមី ន ច បណហំ ភិក្ខុវេ អប្ប-
 ត្វា លោកស្ស អន្តំ ទុក្ខស្សន្តកិរិយំ វនាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

ពំនឡាយ កុំបានចែកវិលកន្លូវសេចក្តីដោយពិស្តារ រួចក៏ប្រាកដពី
 ភាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ (សេចក្តីដែលព្រះអង្គសំដែងនោះថា)
 ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឡាយ គថាគត មិនពោលនូវចំបុគ្គនៃលោកថា បុគ្គល
 គប្បីដឹង គប្បីឃើញ គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ពំនឡាយ មួយទៀត គថាគតមិនពោលនូវដំណើរសត្វដែលមិនបាន
 ដល់នូវចំបុគ្គនៃលោក ហើយធ្វើនូវចំបុគ្គនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ កាលដែលព្រះមានព្រះភាគស្តេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន យើង
 ពំនឡាយ ក៏មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោពំនឡាយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ សំដែងនូវទទេសាននិង ដោយសេចក្តីសង្ខេប ដល់
 យើងពំនឡាយ កុំបានចែកវិលកន្លូវសេចក្តីដោយពិស្តារ រួចក៏ប្រាក
 ដពីភាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ (សេចក្តីដែលព្រះអង្គសំដែងនោះ
 ថា) ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឡាយ គថាគត មិនពោលនូវចំបុគ្គនៃលោកថា
 បុគ្គលគប្បីដឹង គប្បីឃើញ គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឡាយ មួយទៀត គថាគតមិនពោលនូវដំណើរសត្វដែល
 មិនបានដល់នូវចំបុគ្គនៃលោក ហើយធ្វើនូវចំបុគ្គនៃទុក្ខបានឡើយ ។

២១៣

លោកកម្ពុជានុវត្ត ខុន្តិយោ

គេន ទុំ ខោ ឥមស្ស ភក្កវតា សង្ខ័ត្តេន ឧទ្ទេសស្ស
 ឧទ្ទេស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ វិក-
 ដេយ្យាតិ ។ ភស្តោ អាវុសោ អម្ពានំ ឯតនេយាសិ
 អយំ ខោ អាយស្មា អាទេន្ទា សត្តុ ចេវ សិវណ្ណិកោ
 សម្ពាវតោ ច វិញ្ញិទំ សម្រហ្មចារិទំ បេយាតិ ចាយស្មា
 អាទេន្ទា ឥមស្ស ភក្កវតា សង្ខ័ត្តេន ឧទ្ទេសស្ស
 ឧទ្ទេស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ វិក-
 ដេន្ទំ យទ្ធុន មយំ យេនាយស្មា អាទេន្ទា តេទុបសន្ត-
 វិមយ្យាម ឧបសន្តវិគ្គា អាយស្មន្តំ អាទន្តំ ឯត-
 មត្ថំ បដិមុទ្រយ្យាមាតិ ។ វិកជតាយស្មា អាទេន្ទាតិ ។
 សេយ្យាថាមិ នាម អាវុសោ ធុវុសោ សារត្តិកោ

លោកកម្ពុជានុវត្ត ទី ២

ឧទ្ទេសនេះ ព្រះមានព្រះភាគសំដែងដោយសង្ខេប ពុំបានចែកវិលក
 ខ្លួនសេចក្តីដោយពិស្តារ នរណាញ់ នឹងគប្បីចែកវិលកខ្លួនសេចក្តីដោយ
 ពិស្តារបាន ។ ម្នាលអាវុសោ យើងទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីប្រឹក្សា
 ដូច្នោះថា ព្រះមានខ្លួនមានកាយៈនេះឯង ព្រះសាស្ត្រក៏ទ្រង់សរសើរ ពួក
 អ្នកប្រាជ្ញជាសម្រហ្មចារិទ្ធគ្រលកំលើតកំភើង ឧទ្ទេសនេះ ដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប មិនបានចែកវិលកខ្លួនសេចក្តីដោយ
 ពិស្តារ ព្រះមានខ្លួនមានកាយ អាចនឹងចែកវិលកខ្លួនសេចក្តីដោយពិស្តារ
 បាន បើដូច្នោះ គួរយើងទាំងឡាយ ចូលទៅក្រាបព្រះមានខ្លួនមាន
 សុខចូលទៅដល់ហើយ គួរសាកសួរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះមានខ្លួនមាន
 កាយ ។ សូមព្រះមានខ្លួនមានកាយ ចែកវិលកខ្លួនសេចក្តីនោះ ។ ព្រះ
 មានខ្លួន ឆបថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នកត្រូវការខ្លះឈើ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយសុខ សុខាយកវគ្គោ

សារកវេសី សារបរិយេសនំ ធរមានោ មហេតោ វុត្តាស្ស
 និដ្ឋានោ សារវតោ អតិក្ករេដ្ឋវ មូលំ អតិក្ករេដ្ឋ ខន្ធ
 សាខាបណៈសេ សារំ បរិយេសិតត្ថំ មត្តោយ្យ ឃិ
 សម្មនមិទំ អាយស្សន្តានំ សត្តវិ សម្មទំ តេ កកវន្តំ
 អតិសិទ្ធា កុម្មេ(១) ឯតមត្ថំ បដិប្បន្និតត្ថំ មត្តាថ ។ សោ
 ហានុសា កកវ ជាជំ ជាបាតិ បស្សំ បស្សតិ ចត្តុ-
 ត្វតោ ញាណត្វតោ ធម្មត្វតោ ព្រហ្មត្វតោ វត្តា បវត្តា
 អត្តស្ស ធិន្ទតា អមតស្ស ធាតា ធម្មស្សាមី តតា-
 កតោ សោ ចេវ បទេតស្ស តាលោ អហោសិ យំ
 កកវន្តំ យេវ ឯតមត្ថំ បដិប្បន្នយ្យាថ យថា វេ កកវ
 ព្យាគរយ្យ តថា ធិ ធារយ្យាជាតិ ។ អន្តរុសា
 អាទទ្ធ កកវ ជាជំ ជាបាតិ បស្សំ បស្សតិ ចត្តុត្វតោ

១ ១. ប. សម្មទំតេ កកវន្តំ អតិសិទ្ធា កុម្មេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខាយកវគ្គោ

ស្រូវវក្ខិមាលី គ្រាចំវេកានំខិស្វនិវក្ខិមាលី កាលបរិលេដិមាន
 ខ្ញុំមនៅមាន វេលនិគលវេលនិដើមហើយសំគាល់ខ្ញុំមកខិនសន្ធឹកថាជាខ្ញុំម
 ដែលត្រូវស្វនិវក មានបមាយ៉ាងណាមិញ រសចក្កីនេះ ក៏មានប-
 រេយ្យយ៉ាងនោះឯង គឺជាព្រះសាស្ត្រ ទ្រង់គង់ក្នុងចំពោះមុខវៃលោក
 មានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ វេលនិព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
 សំគាល់ខ្ញុំយើង ថាជាបុគ្គលគួរសាកសួរចំពោះសេចក្តីនោះ ។ ខ្ញាល
 ការសាទាំងឡាយ ព្រោះជាព្រះមានព្រះភាគនោះ តែងជ្រាបខ្ញុំវេហុក
 ដែលគប្បីជ្រាប តែងឃើញខ្ញុំវេហុកដែលគប្បីឃើញ ព្រះអង្គមានចក្ក
 មានញាណ មានធម៌ មានសភាពជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌
 ប្រព្រឹត្តធម៌ ណែនាំខ្ញុំប្រយោជន៍ ខ្ញុំខ្ញុំព្រះនិព្វាន ជាម្ចាស់នៃធម៌
 ទ្រង់មកហើយដោយប្រការដូច្នោះ ឯកាលដ៏សមគួរ ដល់ប្រស្នាម៉្លោះ គឺ
 កាលវេលាដែលអ្នកទាំងឡាយគួរសាកសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគដោះស្រាយ នឹងអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងណា
 អ្នកទាំងឡាយគប្បីចាំខុកខ្ញុំសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ខ្ញាលការសា
 កានន្ត ពិតដូច្នោះមែន ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាប ខ្ញុំវេហុកដែលគប្បី
 ជ្រាប ទ្រង់ឃើញខ្ញុំវេហុកដែលគប្បីឃើញដោយពិត ព្រះអង្គមានចក្ក

ញាណត្រតោ ធម្មត្រតោ ព្រហ្មត្រតោ វត្តា ចវត្តា អត្តស្ស
 ធីត្តោតា អមតស្ស វាតា ធម្មស្សប្តី តថាវេតោ សោ
 ចេវ ចរេតស្ស កាវលា អហោសិ យំ កតវន្តញ្ញាវ
 ឯតត្តំ ធម៌ធុរេច្ឆយ្យម យថា ជា កតវ ឡាតវេយ្យ
 តថា ធិ តាវេយ្យម អថ បាយស្នា អាណេត្តោ សត្ត
 ចេវ សិវណ្ណិតោ សត្តវិតោ ច វិញ្ញធិ សព្វេហ្មចារិធិ
 បហោតិ បាយស្នា អាណេត្តោ វេទស្ស កតវតា សន្តិក្ខេន
 ធម្មេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តាវេន អត្តំ អវិកត្តស្ស
 វិត្តាវេន អត្តំ វិកជិតំ វិកជតាយស្នា អាណេត្តោ អតវិ
 កវិត្តាតិ ។

មានញាណ មានធម៌ មានសភាពជាបុគ្គលប្រសើរ ជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌
 ប្រព្រឹត្តធម៌ ណែនាំឱ្យប្រយោជន៍ ឱ្យរួមចំណែក ជាម្ចាស់នៃធម៌
 ទ្រង់មកហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ឯកាលដ៏សមគួរដល់ប្រស្នាថ្មី គឺ
 កាលវេលាដែលត្រូវយើង គួរតែសាកសួរសេចក្តីថ្មី ចំពោះព្រះមានព្រះ
 ភាគ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយ ដល់យើងទាំងឡាយ យ៉ាង
 ណា យើងទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកទូរសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ចំណែក
 ខាងព្រះមានខ្លួនអាយុ ព្រះសាស្ត្រក៏ទ្រង់សរសើរ ត្រូវអ្នកប្រាជ្ញជា
 សព្វេហ្មចារិធិបុគ្គលក៏លើកកំភើប ទទួលទោះ ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 សំដែង ដោយសន្តិច ពុំបានចែកវិលកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារ ព្រះ
 មានខ្លួនអាយុ ភាគនឹងចែកវិលកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារបាន សូម
 ព្រះមានខ្លួនអាយុធ្វើទូរសេចក្តីមិនធូន^(១) ហើយចែកវិលកឱ្យបាន ។

១ អ្នកសំដែងធម៌ ធ្វើឱ្យគេអាណិតប្រើយៗ ឈ្មោះជាធ្វើឱ្យធូន ឬយឡើង កាលដែលសំដែង
 ធម៌កំសំដែងឱ្យធូនស្តាប់ គឺចាកចូលចិត្តសេចក្តី ក្រពិចារប្រហែលគេកាយយកដំឡាប់
 វាពីចាកក្នុងស្មៅ ឈ្មោះជាធ្វើឱ្យធូន ។ អ្នកសំដែងធម៌មិនធ្វើដូច្នោះ ឈ្មោះជាធ្វើមិនឱ្យធូន ។
 អដ្ឋកថា ។

(១៦៧) តេជហារុសោ សុណាថ សាទុកំ ម-
 ណសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ឯវហារុសោតិ ខោ តេ
 ភិក្ខុ អាយស្មតោ អាណទ្ធស្ស បច្ឆស្សោសុំ ។ អាយ-
 ស្មា អាណទ្ធា ឯតនេវេច យំ ខោ វោ អារុសោ ភក្កា
 សង្កេត្តន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទេសិត្វា វិត្វារេន អត្ថំ អវិកជិត្វា
 ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បវិដ្ឋោ ធាហំ ភិក្ខុវេ ឥមេនេន
 លោកស្ស អន្តិ ញាតេយ្យំ ជិដ្ឋេយ្យំ បរត្តយ្យន្តិ វ-
 ណមិ ន ច បធាហំ ភិក្ខុវេ អប្បត្វា លោកស្ស អន្តិ
 ឧត្តស្សន្តកិរិយំ វណមីតិ ។ ឥមស្ស ខ្លាហំ អារុសោ
 ភក្កវតា សង្កេត្តន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទេដ្ឋស្ស វិត្វារេន អត្ថំ
 អវិកត្តស្ស វិត្វារេន អត្ថំ អាជានមិ ។ យេន ខោ
 អារុសោ លោកស្សំ លោកសត្តិំ ហោតិ លោកមាជិ

(១៦៧) ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ប្រុងស្តាប់ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រវែងចុះ ខ្ញុំនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ទទួលបានព្រះអាទន្ធមានអាយុជា កុណា អារុសោ ។
 ព្រះអាទន្ធមានអាយុ បានសំដែងសេចក្តីខ្លះថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងឲ្យទទួលបាន ដោយសង្ខេប ដល់អ្នក
 ទាំងឡាយ ពុំបានចែកវេលាកម្លោះសេចក្តីដោយពិស្តារ ឬក៏ក្រោកអំពីភា-
 សនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទទួលនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភយាភមិនរោលនូវវិបិដុកនៃលោកថា បុគ្គល គប្បីដឹង គប្បីឃើញ
 គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ភយាភមិនរោលនូវដំណើរសត្វ ដែលមិនបានដល់នូវវិបិដុកនៃ
 លោក ហើយធ្វើនូវវិបិដុកនៃទុក្ខបានឡើយ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំង-
 ឡាយ ទទួលនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប
 ពុំបានចែកវេលាកម្លោះសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំអាចដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារ
 បាន ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ បុគ្គល ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់
 ថាលោក មានសេចក្តីរាប់រានជាលោក ក្នុងលោក ដោយសភាវៈណា

អយំ វុត្តតិ អវិយស្ស វិទយេ លោកោ ។ កោដេវវុ-
 សោ លោកស្មី លោកសត្វិ ហោតិ លោកមាមិ ។
 ចត្តុនា ខោ អវុសោ លោកស្មី លោកសត្វិ
 ហោតិ លោកមាមិ ។ សោតេន ខោ អវុសោ ។
 យារេន ខោ អវុសោ ។ ជិត្តយ ខោ អវុសោ លោ-
 កស្មី លោកសត្វិ ហោតិ លោកមាមិ ។ តោយេន
 ខោ អវុសោ ។ មនេន ខោ អវុសោ លោកស្មី
 លោកសត្វិ ហោតិ លោកមាមិ ។ យេន ខោ អា-
 វុសោ លោកស្មី លោកសត្វិ ហោតិ លោកមាមិ
 អយំ វុត្តតិ អវិយស្ស វិទយេ លោកោ ។ យំ ខោ វេ
 អវុសោ ភកា សន្និគ្គេន ទុទ្ទេសិ ទុទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិកិដិត្វា ទុដ្ឋាយាសនា វិហារំ មវិដ្ឋា ពាហិ
 តិក្ខុវេ ភមនេន លោកស្ស អន្ថំ ញារេយ្យំ និដ្ឋេយ្យំ

សភាវេនេហៅថាលោក ក្នុងអវិយវិទយ ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ
 បុគ្គលជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាលោក មានសេចក្តីរាប់អានថាលោក
 ក្នុងលោក ដើរដោយវត្ថុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ បុគ្គល
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាលោក មានសេចក្តីរាប់អានថាលោក ក្នុង
 លោក ដោយត្រៃកហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ដោយក្រចៀក
 ហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ដោយច្រមុះហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់
 អវុសោទាំងឡាយ បុគ្គល ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាលោក មាន
 សេចក្តីរាប់អានថាលោក ក្នុងលោក ដោយអណ្តាតហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់
 អវុសោទាំងឡាយ ដោយកាយហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ
 បុគ្គល ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាលោក មានសេចក្តីរាប់អានថាលោក
 ក្នុងលោក ដោយចិត្តហ្នឹងឯង ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ បុគ្គល
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់ថាលោក មានសេចក្តីរាប់អានថាលោក ក្នុង
 លោកដោយសភាវេនេហៅថាលោក ក្នុងអវិយវិទយ ។
 ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគសំដែង ទូរទទួសណា
 ដោយសន្តិច មិនរំលោភលែកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារ រួចក៏ក្រោកអំពីអា-
 សនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទទួសនោះថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 តបរតត មិនពោលទូរទំបំផុតវិទាលោកថា បុគ្គលគប្បីដឹង គប្បីឃើញ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថាបិដក

បន្តោយ្យន្តិ វនាមិ ធិ ប បទាហំ ភិក្ខុវេ អប្បត្តា លោ-
 កស្ស អន្តិ ទុក្ខស្សន្តតិវិយំ វនាមិ វ ឥមស្ស
 ទ្វាហំ អារុសោ ភកវនា សង្កំត្រៃ ឧទ្ទេសស្ស ទន្ទិ-
 ដ្ឋស្ស វិន្តារោ អន្តិ អវិកត្តស្ស ឯវិ វិន្តារោ អន្តិ
 អាដាណមិ ។ អាភន្តមាណា ច បទ តុម្ភេ អាយស្មតោ
 ភកវន្តោ ឧបសង្កមិត្តា ឯតមន្តិ បដិបុច្ឆេយ្យាថ យ-
 ថា វេ ភកវា ព្យាករោតិ តថា ឯ ធារេយ្យាថាតិ ។

[១៧០] ឯវិ អារុសោតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ

អាទុស្ស បដិស្សត្តា ទដ្ឋាយាសនា យេន ភកវា
 តេឧបសង្កមិត្ត ឧបសង្កមិត្តា ភកវន្តិ អភិវទេត្តា ឯ-
 តមន្តិ ឯសីវីសុ ។ ឯតមន្តិ ឯសិដ្ឋា ទោ តេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថាបិដក

ភប្បិដលំ ឆោយដិណិវេទោនឡើយ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ មួយ
 រៀក គឺជាគម្របិទពោលខ្យល់ដំណើរសត្វ ដែលមិនបានដល់ខ្យល់ចំផុតនៃ
 លោក ហើយធ្វើនូវខ្យល់ចំផុតនៃខ្លួនឡើយ ។ ម្នាលអារុសោចាំនិទ្ធាយ
 ទេស្វនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប ពុំបាន
 ចែកវិលកន្លែងសេចក្តីដោយពិស្តារ ខ្ញុំអាចដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារ យ៉ាង
 ចេះឯង ។ ម្នាលលោកមានអាយុចាំនិទ្ធាយ បើអ្នកចាំនិទ្ធាយប្រាថ្នា
 ចង់ដឹង គប្បីចូលទៅសាល់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលសួររសច-
 ក្តីមុនរៀនចុះ បើព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករយ៉ាងណា អ្នកចាំនិទ្ធាយ
 គប្បីចាំទុកនូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។

[១៧០] ភិក្ខុចាំនិទ្ធានោះ បានទទួលពាក្យព្រះមានន្ទមានអាយុថា

កុណា អារុសោ ដូច្នេះហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈចូលទៅសាល់ព្រះ
 រាមព្រះភាគ សុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 រួចអន្លើយកនិទ្ទិសមគួរ ។ សុះភិក្ខុចាំនិទ្ធានោះ អន្លើយកនិទ្ទិសមគួរហើយ

លោក ពុលវង្សា ឌុំយោ

កកវង្ស ឯតទល់ចុំ យំ ទោ យោ កន្ត កកវា សង្ខត្តោ
 ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិគ្គារោ អត្ថំ អវិកជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 វិហារំ បរិដ្ឋោ ចាហំ ភិក្ខុវេ កមរោ លោកស្ស
 អង្គំ ញាតេយ្យំ ធិដ្ឋេយ្យំ បត្តេយ្យង្គំ វនាមិ ទ ក
 បទាហំ ភិក្ខុវេ អប្បត្វា លោកស្ស អង្គំ ធុត្តស្ស
 ង្គកិរិយំ វនាមិ ក ភេសំ យោ កន្ត អម្ពាតំ អចិ-
 រប្បត្តង្គស្ស កកវតោ ឯតទយោសិ វង្គំ ទោ យោ អា-
 វុសា កកវា សង្ខត្តោ ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិគ្គារោ
 អត្ថំ អវិកជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋោ ចាហំ
 ភិក្ខុវេ កមរោ លោកស្ស អង្គំ ញាតេយ្យំ ធិដ្ឋេយ្យំ

លោក ពុលវង្សា ទំ ២

ក្រាបសូយស្សសចក្តិទ្ធំ បំពោព្រះមានព្រះភាគចា បតិគ្រព្រះអង្គ
 ដីចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ទូរទេសនា ដោយសង្ខេប
 ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ កុំបានចែករំលែកទូរសចក្តិដោយពិស្តារ រួច
 ក្រោកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទេសនាថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាភមិទោពាលនូវទីបំផុតនៃលោកថា បុគ្គលគប្បីដឹង
 គប្បីឃើញ គប្បីដល់ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត ភថាភមិទោពាលនូវដំណើរសត្វដែលមិនបានដល់
 នូវទីបំផុតនៃលោក ហើយធ្វើទូរទីបំផុតនៃទុក្ខបានឡើយ ។ បតិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញទៅកុំ
 យូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ មានសចក្តិប្រឹក្សាដូច្នោះថា ម្ចាស់
 ពុលវង្ស ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងទូរទេសនាឯដំណើរដោយសង្ខេប ដល់យើង
 ទាំងឡាយ កុំបានចែករំលែកទូរសចក្តិដោយពិស្តារ រួចក៏ក្រោកអំពី
 អាសនៈស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទេសនាថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាភមិ ទោពាលនូវទីបំផុតនៃលោកថា បុគ្គលគប្បីដឹង គប្បីឃើញ

បន្តយ្យន្តិ វនាមិ ន ច បនាហំ កិក្ខុវេ អប្បត្តា លោ-
 កស្ស អន្តិ ទុក្ខស្សន្តកិរិយេ វនាមិទិ ។ កោ ទុ ទោ
 ឥមស្ស កកវតា សន្និគ្គេន ទុទ្ទេសស្ស ទុន្និដ្ឋស្ស វិគ្គារេន
 អន្តិ អវិកត្តស្ស វិគ្គារេន អន្តិ វិកជេយ្យតិ ។ តេសំ
 វោ កន្តេ អម្ពាតំ ឯតនហោសិ អយំ ទោ អាយស្មា
 អាណន្តោ សត្តុ វេវ សំវណ្ណិភោ សម្ពាវតោ ច វិញ្ញាណំ
 សព្វហ្មចារិទិ បហោតិ បាយស្មា អាណន្តោ ឥមស្ស
 កកវតា សន្និគ្គេន ទុទ្ទេសស្ស ទុន្និដ្ឋស្ស វិគ្គារេន អន្តិ
 អវិកត្តស្ស វិគ្គារេន អន្តិ វិកជិតុ យន្តន មយំ យេនា-
 យស្មា អាណន្តោ តេនុបសន្តមេយ្យម ទុបសន្តមិត្តា
 អាយស្មន្តិ អាណន្តំ ឯតមត្តិ បដិបុច្ឆេយ្យមាតិ ។ អដ-
 ទោ មយំ កន្តេ យេនាយស្មា អាណន្តោ តេនុបសន្តមិ-
 ត្តា ទុបសន្តមិត្តា អាយស្មន្តិ អាណន្តំ ឯតមត្តិ បដិ-
 បុច្ឆិត្តា ។ តេសំ វោ កន្តេ អាយស្មតា អាណន្តេន
 ឥមេហិ អាតារហិ ឥមេហិ បទេហិ ឥមេហិ ព្យក្ខ-
 នេហិ អត្តា វិកត្តោតិ ។ បណ្ឌិតោ កិក្ខុវេ អាណន្តោ

តប្បិដលំ ដោយដំណើរទៅបានឡើយ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិឡាយ មួយទៀត
 គេកតមិនពោលខ្លាំងណើរសក្ខ ដែលមិនបានដល់ខ្លួនចំប៉ុននៃលោក
 ហើយធ្វើខ្លួនចំប៉ុននៃទុក្ខបានឡើយ ។ ទទេសដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សំដែងដោយសន្តិប ពុំបានចែកវលកន្តវសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ
 ទរណាហ្ន៎ ទើងតប្បិចែកវលកន្តវសេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិឡាយ មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ព្រះ
 អាណន្តមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ ពួកអ្នកប្រាជ្ញជាស-
 ព្រហ្មចារិបុគ្គលក៏លើកតំកើង ទទេសដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង
 ដោយសន្តិប ពុំបានចែកវលកន្តវសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ព្រះអាណន្ត
 មានអាយុ អាចចែកវលកន្តវសេចក្តីដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ ពួក
 យើងត្រូវចូលទៅក្រពះអាណន្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវ
 សាកសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះអាណន្តមានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន លំដាប់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិឡាយបាននាំគ្នាចូលទៅក្រពះអាណន្ត
 មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសាកសួរសេចក្តីនេះចំពោះព្រះ
 អាណន្តមានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអាណន្តមានអាយុក៏បាន
 ចែកវលកន្តវសេចក្តី ដោយអាតារនេះ ដោយបទនេះ ដោយព្យក្ខនៈ
 នេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិឡាយ ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិឡាយ អាណន្តជាបណ្ឌិត

មហាបញ្ញា ភិក្ខុវេ អាណន្តោ មញ្ញេបិ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ
 ឯកមន្តិ បដិបុត្តយ្យាប អហម្យំ តំ ឯវមេវ ទ្យាគករយ្យំ
 យថាភំ អាណន្តោ ទ្យាគភំ ឯសោ វេវ វស្ស អត្តោ
 ឯវត្ថុ ឯ ធារយ្យថាភំ ។ ភតិយំ ។

[១៧១] បុព្វ មេ ភិក្ខុវេ សន្តោជា អនិសង្ក-
 ទ្ធស្ស កោដិសត្តស្សវ សតោ ឯកនហោសិ យេ មយ្ហិ
 បញ្ច កាមតុណ្ណា វេតសោ សម្មដ្ឋបុញ្ញា អតីតា ឯ-
 វុត្តា វិបរិណាតា កត្រ មេ ចិត្តំ ពហុលំ កច្ចនាទិ
 កន្ទេយ្យ បច្ចុប្បន្នេសុ វា អប្បំ វា អនាគតេសុ ។ វស្ស
 មយ្ហិ ភិក្ខុវេ ឯកនហោសិ យេ មយ្ហិ បញ្ច កាម-
 តុណ្ណា វេតសោ សម្មដ្ឋបុញ្ញា អតីតា ឯវុត្តា វិបរិណាតា
 កត្រ មេ អត្តរូបន អប្បនាទោ សតិ វេតសោ អា-
 រត្តោ ករណីយោ ។ វស្សាភិហា ភិក្ខុវេ តុម្ពា កម្យំ យេ
 វេ បញ្ច កាមតុណ្ណា វេតសោ សម្មដ្ឋបុញ្ញា អតីតា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាទន្តជាអ្នកមានប្រាជ្ញាច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើទុកជាអ្នកទាំងឡាយសាកសួរសេចក្តីនិរន្តិកថាគត ភថាគកកនិរដោះ
 ប្រាយសេចក្តីនោះដូច្នោះដែរ ពាក្យនោះ អាទន្តដោះប្រាយយ៉ាងណា
 នេះ ជាសេចក្តីស្រដៀងពាក្យនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុកទូរសេចក្តីនោះ
 យ៉ាងនោះចុះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[១៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលមុនអំពីការត្រាស់ដឹង ភថា-
 គតនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា កាមតុណ្ណាទាំង ៥ ណា ដែលអាត្មាអញធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយ
 ចិត្ត ជាតាមតុណ្ណាគន្លងទៅ លេត់ទៅ ប្រែប្រួលទៅហើយ ចិត្តរបស់
 អាត្មាអញ ច្រើនត្រាប់ទៅក្នុងកាមតុណ្ណានោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ចូរចិត្ត
 ត្រាប់ទៅបន្តិចបន្តួចក្នុងកាមតុណ្ណាជាអនាគត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភថាគកនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា កាមតុណ្ណាទាំង ៥ ណា ដែល
 អាត្មាអញធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ជាតាមតុណ្ណាគន្លងទៅ លេត់ទៅ
 ប្រែប្រួលទៅហើយ សេចក្តីមិនទូសប្រហែស ការនឹកពួក ការ
 ភ្លេចភ្លាំងចិត្ត អាត្មាអញធ្លាប់ធ្វើដោយសមគួរដល់ខ្លួន ក្នុងកាមតុណ្ណាទាំង ៥
 នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ កាមតុណ្ណាទាំង ៥
 ណា ដែលអ្នកទាំងឡាយធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ជាតាមតុណ្ណាគន្លងទៅ

ធម្មតោ វិបរិលាតា តត្រ វេ ភិក្ខុំ តហុលី កង្ការិ
 តត្រយ្យ បច្ចុប្បន្នេសុ វ អប្បិ វ អនាគតេសុ ។ តស្មា-
 តិហ ភិក្ខុវេ តុត្តានិទ្ទេសំ យេ ភេ បញ្ច កាមតុណា
 ចេតសោ សម្មដ្ឋប្បញ្ញា អតីតា ធម្មតោ វិបរិលាតា តត្រ វេ
 អន្តរេវេ មប្បមានោ សតិ ចេតសោ អារត្តោ ភិក-
 ណិយោតិ ។ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ សេ អាយតនេ វេ-
 ទិតោ ។ យតុ ចក្កុ ធិរុជ្ឈតិ រូបសញ្ញា ច វិជ្ជតិ^(១)
 សេ អាយតនេ វេទិតោ ។ បេ ។ យតុ ជិដ្ឋិ ធិរុជ្ឈតិ
 រូសសញ្ញា ច វិជ្ជតិ ។ បេ ។ សេ អាយតនេ
 វេទិតោ ។ យតុ មនោ ច ធិរុជ្ឈតិ ធម្មសញ្ញា ច
 វិជ្ជតិ សេ អាយតនេ វេទិតោតិ ។ វេទិ វត្តា កក វ

១ ឧ. ធិរុជ្ជតិ ។

លេតំវេ ប្រែប្រួលវេហឹយ ចិត្តរបស់អ្នកទាំងឡាយ ប្រើប្រាស់
 ទៅក្នុងកាមគុណនោះ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ឬចិត្តត្រង់ទៅបន្តិចបន្តួចក្នុង
 កាមគុណជាវេទិតា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ កាម-
 គុណទាំង ៥ ណា ដែលអ្នកទាំងឡាយត្រង់ពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ជា
 កាមគុណកន្លងទៅ លេតំវេ ប្រែប្រួលវេហឹយ សេចក្តីមិនទូល
 ប្រហែស ការទឹកពុក ការក្លាប្លាចចិត្ត អ្នកទាំងឡាយគួរធ្វើដោយសម-
 គួរផលខ្លួន ក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ចក្កវេមនិលេតំវេ
 ក្នុងវិណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងមេកំវេមនិសាបរលាបទៅក្នុងវិនា អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ បេ ។ អណ្តាតវេមនិលេតំវេក្នុងវិណា
 សេចក្តីសំគាល់ក្នុងសេកំវេមនិសាបរលាបទៅក្នុងវិនា ។ បេ ។ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ចិត្តវេមនិលេតំវេក្នុងវិណា សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងធម្មាម្នេណិកំវេមនិសាបរលាបទៅក្នុងវិនា អ្នកទាំងឡាយ
 គប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ពាក្យនេះហើយ

ទុដ្ឋាយោសនា វិហារំ ចារិសិ ។ អដិទោ តេសំ កិក្ខុដំ
 អ ចិរម្បត្តិស្ស កកវតា ឯតទយោសិ ឥទំ ទោ យោ
 អារុសោ កកវំ សុទ្ធិត្ថេន ឧទ្ទេសំ ទុដ្ឋិសិគ្គា វិគ្គារេន
 អត្ថំ អវិកត្តិគ្គា ទុដ្ឋាយោសនា វិហារំ ឯវិដ្ឋា តស្មាតិរោ
 កិក្ខុវេ វេស អាយតនេ វេទិតេន្ទ យត្ថ ចត្ថុ ច ធិ-
 ជ្ឈេតិ ឫបសញ្ញា ច វិដ្ឋតិ វេស អាយតនេ វេទិតេន្ទ
 ។ ថេ ។ យត្ថ ធិត្ថ ច ធិជ្ឈេតិ វេសសញ្ញា ច វិដ្ឋតិ វេស
 អាយតនេ វេទិតេន្ទ ។ ថេ ។ យត្ថ មហេ ច ធិជ្ឈេតិ
 ចម្មសញ្ញា ច វិដ្ឋតិ វេស អាយតនេ វេទិតេន្ទតិ ។
 តោ ទុ ទោ ឥមស្ស កកវតា សុទ្ធិត្ថេន ឧទ្ទេសស្ស
 ទុដ្ឋិស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អវិកត្តិស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ
 វិកធម្មតិ ។ អដិទោ តេសំ កិក្ខុដំ ឯតទយោសិ
 អយំ ទោ អាយស្មា អទន្ទោ សត្ថុ វេវ សិវុត្តិ-
 តោ សម្ពាវតោ ច វិញ្ញំ សព្វេហ្មចារិដំ ចយោតិ

ក៏ប្រោកអំពីភាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ។ កាលដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ទើបកិក្ខុទាំងនោះ មាន
 សេចក្តីប្រឹក្សា ដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុស្តាទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ
 សំដែងនូវទេសនៈនេះឯង ដោយសន្តិម ពុំបានចែករំលែកនូវសេចក្តី
 ដោយពិស្តារ រួចក៏ប្រោកអំពីភាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទេស
 នោះថា ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ចក្ខុលក់ទៅក្នុងទីណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងចេ ក៏សាម
 លាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ថេ ។ អណ្តាត
 លក់ទៅក្នុងទីណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងសេ ក៏សាមលាបទៅ ក្នុងទី
 នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ថេ ។ ចក្ខុលក់ទៅក្នុងទី
 ណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ ក៏សាមលាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នក
 ទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ទេសនៈដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
 ដោយសន្តិម ពុំបានចែករំលែកនូវសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ទណេហ្ម
 នឹងគប្បីចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ លំដាប់នោះ កិក្ខុទាំង
 នោះ មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ព្រះមាននូវនាមនេះឯង ព្រះ
 សាស្តាទ្រង់សរសើរ ពួកអ្នកប្រាជ្ញជាសព្វេហ្មចារិបុគ្គល ក៏លើកតំកើង

ពាយស្មា អាណេត្តា ភមស្ស ភកវតា សន្និក្ខេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិគ្គារេន អន្តិ អវិកត្តស្ស វិគ្គារេន អន្តិ វិកជិតិ យទ្ធន មយំ យេពាយស្មា អាណេត្តា តេនុបសន្តមិយ្យម ឧបសន្តមិត្តា អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯតមន្តិ មជិបុត្តេយ្យមាតិ ។

[១៧២] អថទោ តេ ភិក្ខុ យេពាយស្មា អាណេត្តា តេនុបសន្តមិសុ ឧបសន្តមិត្តា អាយស្មតា អាណន្តេន សន្និ សម្មាទិសុ សម្មាទិយំ កមិ សារណិយំ វិភិស្តារត្តា ឯតមន្តិ ឯសិទិសុ ។ ឯតមន្តិ ឯសិទ្ធិទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯតមន្តិ ឯសិទ្ធិទោ អាវុសោ អាណន្ត ភកវា សន្និក្ខេន ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្តា វិគ្គារេន អន្តិ អវិកតិត្តា ឧដ្ឋាហមេតា វិហារិ បរិដ្ឋោ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ យត្ត ចត្ត ច ឱវុដ្ឋិតិ រូបសញ្ញា ច វិវុដ្ឋិតិ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ ។ មេ ។ យត្ត ជិដ្ឋ ច ឱវុដ្ឋិតិ រសសញ្ញា ច វិវុដ្ឋិតិ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ ។ មេ ។

ឧទ្ទេសវេសព្រះមានព្រះភាគសំដែង ដោយសន្តិម ពុំបានចែកវិលក ប្តូរសេចក្តី ដោយពិស្តារនេះ ព្រះមានទូមានកាយ អាចចែកវិលកប្តូរ សេចក្តីដោយពិស្តារបាន បើដូច្នោះ ពួកយើងគួរចូលទៅក្រព្រះមានទូ មានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ គួរសាកសួរសេចក្តីទុំទំនឹងព្រះមានទូ មានកាយ ។

[១៧២] ត្រាវោះឯង ភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅក្រព្រះមានទូ មានកាយ លុះចូលទៅដល់ហើយ តំធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះ មានទូមានកាយ លុះបញ្ចប់ការស្រាវជ្រាវរីករាយ គួរពួកហើយ ក៏ អន្តិយក្នុងទីជីសមគ្គា ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះ អន្តិយក្នុងទីជីសមគ្គាហើយ ក៏ដំណាលសេចក្តីទុំ ចំពោះព្រះមានទូមានកាយថា ម្ចាស់អាវុសោ មាន ទូ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវឧទ្ទេសនេះឯង ដោយសន្តិម ពុំ បានចែកវិលកនូវសេចក្តីដោយពិស្តារ បើក៏គ្រាកអំពីអាសនៈ ស្តេច ចូលទៅតានិហារ ឯឧទ្ទេសនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ ដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ចក្កលេត៍ទៅក្នុងទីណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូបក៏សាបរលាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹង ហេតុនោះ ។ មេ ។ អណ្តាតលេត៍ទៅក្នុងទីណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរស ក៏សាបរលាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ មេ ។

លោកាមគុណវិញ្ញា ទុតិយោ

យត្ថ មនោ ច ធិរុជ្ឈតិ ធម្មសញ្ញា ច វិរុជ្ឈតិ ស
 អាយតនេ វេទិតព្វេតិ ។ តេសំ ឆោ អារុសោ អន្តាភិ
 អចិរយ្យក្កន្តន្តស្ស ភគវតោ ឯតទហោសំ ឥទំ ទោ ឆោ
 អារុសោ ភគវា សន្និក្កន្ត ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្វា វិត្តារេន
 អត្ថំ អវិភជិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិដ្ឋា តស្មាតិហ
 ភិក្ការេ សេ អាយតនេ វេទិតព្វេ យត្ថ ចត្ថុ ច ធិ-
 រុជ្ឈតិ រូបសញ្ញា ច វិរុជ្ឈតិ សេ អាយតនេ វេទិតព្វេ
 ។ មេ ។ យត្ថ ជិង្ហ ច ធិរុជ្ឈតិ រសសញ្ញា ច វិរុជ្ឈតិ
 សេ អាយតនេ វេទិតព្វេ ។ មេ ។ យត្ថ មនោ ច ធិ-
 រុជ្ឈតិ ធម្មសញ្ញា ច វិរុជ្ឈតិ សេ អាយតនេ វេទិ-
 តព្វេតិ ។ កោ ទុ ទោ ឥមស្ស ភគវតោ សន្និក្កន្ត
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិត្តារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្តារេន
 អត្ថំ វិភជេយ្យតិ ។ តេសំ ឆោ អារុសោ អន្តាភិ
 ឯតទហោសំ អយំ ទោ អាយស្មា អានោ សត្ថុ

លោកាមគុណវិញ្ញា ទី ២

ចិត្តលោកំ វេក្កនិទ័ណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ក៏សាបលោបៅ
 ក្នុងវិទ្យា អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ម្ចាស់អារុសោ កាល
 ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកយើង ក៏
 បានសេចក្តីប្រឹក្សា ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 សម្តែងទូរទទ្ទេសនេះឯង ដោយសន្តិច កុំបានចែករំលែកទូរសេចក្តី
 ដោយពិស្តារ រួចក៏ក្រែកអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទទ្ទេស
 នោះថា ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ចក្កលោកំ វេក្កនិទ័ណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ក៏សាប
 លោបៅក្នុងវិទ្យា អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ មេ ។ អណ្តាត
 លោកំ វេក្កនិទ័ណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរស ក៏សាបលោបៅក្នុងវិទ្យា
 អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ មេ ។ ចិត្តលោកំ វេក្កនិទ័ណា សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ក៏សាបលោបៅក្នុងវិទ្យា អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ។ ទទ្ទេស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង ដោយ
 សន្តិច កុំបានចែករំលែកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ នរណា ហ្ន៎ ទឹង
 ចែករំលែកទូរសេចក្តី ដោយពិស្តារបាន ។ ម្ចាស់អារុសោ ពួកយើង
 ក៏មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ព្រះអាទន្ទមានអាយុនេះឯង ព្រះសាស្តា

ចេវ សិវណ្ណិកោ សម្មាសិកោ ច វិញ្ញាណំ សុត្រញ្ញតារិច្ចំ
 បហោតិ ឆាយស្មា អាណន្តោ ឥមស្ស កតវតា សង្ខត្តោ
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ទិដ្ឋស្ស វិគ្គារោ អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិគ្គារោ
 អត្ថំ វិភជិតំ យទ្ធន មយំ យេឆាយស្មា អាណន្តោ
 តេទុបសង្កមេយ្យម ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តិ អាណន្តំ
 ឯតមត្ថំ បទិបុត្តេយ្យមាតិ ។ វិភជតាយស្មា អា-
 នន្តោតិ ។ សេយ្យថាបិ ឆាម អាវុសោ បុរិសោ សា-
 វត្តិកោ សាវកវសំ សាវរិយេសនំ ចរមាឆោ មហា-
 តោ វុត្តស្ស ។ មេ ។ វិភជតាយស្មា អាណន្តោ អត្ថំ
 កវិទ្ធាតិ ។

[១៧៣] តេឯហាវុសោ សុណាម សាធុកំ បទសិ-
 ករោម កាសិស្សាមីតិ ។ ឯវហាវុសោតិ ខេ តេ ភិក្ខុ
 អាយស្មតោ អាណន្តស្ស បច្ចុស្សាសុំ ។ អាយស្មា
 អាណន្តោ ឯតទរោច យំ ខេ រោ អាវុសោ កតវា
 សង្ខត្តោ ឧទ្ទេសំ ឧទ្ទិសិត្តា វិគ្គារោ អត្ថំ អវិភជិ-
 តា ឧបាយាសោ វិហារំ បរិដ្ឋោ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ

ប្រង់សរសើ ពួកអ្នកប្រាជ្ញជាសុត្រញ្ញចារបុគ្គលកំលើកតំរើង ។ ខ្មែស
 ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង ដោយសន្តិប កុំបានចែកវែលក
 ប្តូរសេចក្តីដោយឥស្តារនេះ ព្រះមានទូមានអាយុ អាចនឹងចែកវែលកនូវ
 សេចក្តីដោយឥស្តារបាន បើដូច្នោះ ពួកយើងគប្បីចូលទៅរកព្រះមានទូ
 មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ គប្បីសាកសួរសេចក្តីនេះចំពោះព្រះ
 មានទូមានអាយុ ។ សូមព្រះមានទូមានអាយុ ចែកវែលកសេចក្តីឲ្យ
 ខាង ។ ព្រះមានទូសម្តែងថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចបុរសអ្នក
 ត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ គ្រាប់ទៅកាន់ចិស្វែងរកខ្លឹម
 ឈើ ។ មេ ។ សូមព្រះមានទូមានអាយុ ធ្វើសេចក្តីមិនធ្ងន់ ហើយ
 ចែកវែលកសេចក្តីឲ្យខាង ។

[១៧៣] ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
 ប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រវែងចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែងឲ្យស្តាប់ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យព្រះមានទូមានអាយុថា កុរុណា អាវុសោ ។
 ព្រះមានទូមានអាយុ ក៏សម្តែងសេចក្តីនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឲ្យខ្មែសណា ដោយសន្តិប កុំបានចែក
 វែលកនូវសេចក្តីដោយឥស្តារ រួចក៏ក្រោកអំពីកាសនេះ ស្តេចចូលទៅ
 កាន់វិហារ ឯខ្មែសនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះអំណើរនោះ

សេ អាយតនេ វេទិតោ យត្ថ ធម្មំ ច ឱវុជ្ឈតិ រូប-
 សញ្ញា ច វិវដ្តតិ សេ អាយតនេ វេទិតោ វ យេ ។ យត្ថ
 មហោ ច ឱវុជ្ឈតិ ធម្មសញ្ញា ច វិវដ្តតិ សេ អាយតនេ
 វេទិតោតិ ។ វេសស្ស ខ្លាហំ អាវុសោ ភគវតា សង្ខត្តេ-
 ទ ទុទ្ទេសស្ស ទុទ្ទិដ្ឋស្ស វិគ្គារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស
 វិគ្គារេន អត្ថំ អាជាតាមិ ។ សន្យាយតនធិរោជំ ទោ
 ឯតំ អាវុសោ ភគវតា សទ្ធាយ ភាសិតំ តស្មាតិហ
 ភិក្ខុវេ សេ អាយតនេ វេទិតោ យត្ថ ធម្មំ ច ឱវុជ្ឈតិ
 រូបសញ្ញា ច វិវដ្តតិ សេ អាយតនេ វេទិតោ វ យេ ។
 យត្ថ មហោ ច ឱវុជ្ឈតិ ធម្មសញ្ញា ច វិវដ្តតិ សេ
 អាយតនេ វេទិតោតិ ។ យំ ទោ អាវុសោ ភគវ-
 សង្ខត្តេន ទុទ្ទេសំ ទុទ្ទិសិក្ខា វិគ្គារេន អត្ថំ អវិក-
 ដិក្ខា ទុដ្ឋាយាសនា វិហារំ បរិវេដ្ឋា តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងហេតុនោះ ចក្កលេតវៅក្នុងទិណា សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងរូបក៏សាបរលាយទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុ
 នោះ ។ យេ ។ ចក្កលេតវៅក្នុងទិណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មាម្មណ៍
 ក៏សាបរលាយទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ម្នាល
 អាវុសោទាំងឡាយ ទទ្ទេសវេសព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយ
 សន្លឹប កុំបានចែកវេលកម្មវេសចក្តី ដោយពិស្តារនេះ ខ្ញុំអាចដឹងទូរ
 សេចក្តីដោយពិស្តារបាន ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ពាក្យទុះ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ផ្អែកទៅលើសេចក្តីលេតវេសឡាយតនៈ ទើបទ្រង់
 សម្តែងថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ចក្កលេតវៅក្នុងទិណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ក៏សាប
 រលាយទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ យេ ។ ចក្ក
 លេតវៅក្នុងទិណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ ក៏សាបរលាយទៅក្នុង
 ទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងទូរទទ្ទេសណាដោយសន្លឹប កុំបានចែក
 វេលកម្មវេសចក្តីដោយពិស្តារ ប្រតិព្រាតអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅ
 កាន់វិហារ ឯទទ្ទេសនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរនោះ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស បទ្បយកនវគ្គោ

សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ យត្ត ចក្កំ ច ធូរ្យ្យនិ ប្ប-
 សញ្ញា ច វិវដ្តនិ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ ។ មេ ។ យត្ត
 មាណ ច ធូរ្យ្យនិ ចឌ្ឍសញ្ញា ច វិវដ្តនិ សេ អាយតនេ
 វេទិតត្វេតិ ។ ភមស្ស ទ្វាហំ អារុសោ កកវតា សន្និទ្ធលោ
 ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិដ្ឋស្ស វិន្តារេន អន្តំ អវកត្តស្ស ឯវំ
 វិន្តារេន អន្តំ អាណាណមំ ។ អាកត្តមាណ ច បទ តុម្ព
 អាយស្មន្តោ កកវន្តិយេវ ឧបសង្កមិត្តា ឯតមន្តំ ប-
 ដិបុត្រយ្យាថ យថា វេ កកវា ត្បាតារោតិ តថា ដិ
 តារយ្យាថាតិ ។

[១៧២] ឯវំ អារុសោតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មនោ
 អាទទ្ទស្ស បដិស្សត្តា ឧដ្ឋាយាសតា យេន កកវា
 តេធុបសង្កមិត្ត ឧបសង្កមិត្តា កកវន្តំ អភិវាទេត្តា ឯ-
 កមន្តំ ឯសិទ្ធិស្ស ។ ឯតមន្តំ ឯសិដ្ឋា ទោ តេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សទ្បយកនវគ្គោ

ប្បករេន្យាយ ធូរ្យ្យនិវេហកុនោះ ចក្កលតំ វេក្កនិវិណា សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងរូបកំសាបរលាបរេវក្កនិវិហោះ អ្នកទាំងឡាយធូរ្យ្យនិវេហកុ
 នោះ ។ មេ ។ ចក្កលតំ វេក្កនិវិណា សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មាម្មណីកំ
 សាបរលាបរេវក្កនិវិហោះ អ្នកទាំងឡាយ ធូរ្យ្យនិវេហកុនោះ ។ ម្ចាស់
 អារុសោទាំងឡាយ ទស្ស ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែង ដោយ
 សន្តិប ពុំបាដិសេវនៃកម្មវេសចក្តីដោយពិស្តារនេះ ច្នៃអាចដឹងសេចក្តី
 ឈរយនិស្តារ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់លោកមានអាយុទាំងឡាយ បើ
 អ្នកទាំងឡាយចង់ដឹង ធូរ្យ្យនិវេហកុនោះព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាប
 បូលសូរសេចក្តីចុះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករដល់អ្នកទាំងឡាយ យ៉ាង
 ណា អ្នកទាំងឡាយធូរ្យ្យនិវេហកុនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។

[១៧២] ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលពាក្យ នៃព្រះមានម្តងមានអាយុ
 ថា កណោ អារុសោ ប្រតិក្រោកអំពីអាសនៈ ទាំងឡាយនៅគាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអន្លើយក្នុងវិសិមគ្គ ។ លុះភិក្ខុទាំងនោះអន្លើយក្នុងវិសិមគ្គហើយ

ភក្តីវង្ស ឯតទល់ដុំ យី ទោ លោ កន្ត្រៃ ភក្តីវង្ស សុដ្ឋិ-
 ក្រុង ទុន្ទរិសិ ទុដ្ឋិសិក្ខា វិគ្គាវេន អន្តិ អវិកជិត្យា
 ទុដ្ឋាយាសនា វិហារិ បរិដ្ឋោ ឥស្មាតិហ ភិក្ខុវេ សេ
 អាយតនេ វេទិតត្វេ យត្ត ចត្ត ច ធិរុដ្ឋតិ រូបសញ្ញា
 ច វិវដ្ឋតិ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ ។ បេ ។ យត្ត
 ធិត្ត ច ធិរុដ្ឋតិ រសសញ្ញា ច វិវដ្ឋតិ សេ អាយតនេ
 វេទិតត្វេ ។ បេ ។ យត្ត មលោ ច ធិរុដ្ឋតិ ចក្ខុសញ្ញា
 ច វិវដ្ឋតិ សេ អាយតនេ វេទិតត្វេ ។ តេសិ លោ
 កន្ត្រៃ អន្តិកេ អចិរុក្ខត្តន្តស្ស ភក្តីវង្សា ឯតទលោសិ
 ភុដ្ឋិ ទោ លោ អារុសោ ភក្តីវង្ស សុដ្ឋិក្រុង ទុន្ទរិសិ
 ទុដ្ឋិសិក្ខា វិគ្គាវេន អន្តិ អវិកជិត្យា ទុដ្ឋាយាសនា វិហា-
 រិ បរិដ្ឋោ ឥស្មាតិហ ភិក្ខុវេ សេ អាយតនេ វេទិ-
 តត្វេ យត្ត ចត្ត ច ធិរុដ្ឋតិ រូបសញ្ញា ច វិវដ្ឋតិ

កិច្ចាបយូលសេចក្តីនុះវិញ្ញាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងនូវទេសនា ដោយសន្តិម កុំបាទ
 ចែកវិលកន្សែសេចក្តី ដោយភិស្តារ រួចក៏ក្រាតអំពីអាសនៈ ស្តេច
 ចូលទៅកាន់វិហារ ឯទេសនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះ
 ដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយប្បដឹងហេតុនោះ ចក្ខុលក់ទៅក្នុងទិណ
 សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូប ក៏សាបលាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ។ បេ ។ អណ្តាភលក់ទៅក្នុងទិណ សេចក្តីសំគាល់
 ក្នុងរស ក៏សាបលាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ
 ។ បេ ។ ចិត្តលក់ទៅក្នុងទិណ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ ក៏សាប
 លាបទៅក្នុងទីនោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចៀសចេញទៅមិនយូរ
 ប៉ុន្មាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងនូវទេសនាឯងដោយសន្តិម
 កុំបាទចែកវិលកន្សែសេចក្តី ដោយភិស្តារ ដល់យើងទាំងឡាយ រួចក៏
 ក្រាតអំពីអាសនៈ ស្តេចចូលទៅកាន់វិហារ ឯទេសនោះថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះដំណើរនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដឹងហេតុនោះ
 ចក្ខុលក់ទៅក្នុងទិណ សេចក្តីសំគាល់ក្នុងរូបក៏សាបលាបទៅក្នុងទីនោះ
 ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវវិញ្ញា

សេ អាយតនេ វេទិតេត្វ ។ បេ ។ យេត្ត មហោ ក ខេតុជ្ឈតិ
 ធម្មសញ្ញា ក វិជ្ជតិ សេ អាយតនេ វេទិតេត្វ ។ តេតា
 ធុ ខោ ឥមស្ស កកវតា សង្ខតេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិជ្ជស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ វិកជេយ្យតិ ។
 តេសំ បោ កន្ត អម្ពាតំ ឯតនហោ បិ អយំ ខោ
 អាយស្មា អាណេត្ថា សត្តុ ចេវ សំវណ្ណិតោ សម្ពាវិតោ
 ក វិញ្ញំ ធិ សព្វេហ្មចារិធំ មហោតិ ចាយស្មា អាណេត្ថា
 ឥមស្ស កកវតា សង្ខតេន ឧទ្ទេសស្ស ឧទ្ធិជ្ជស្ស
 វិត្តារេន អត្ថំ អវិកត្តស្ស វិត្តារេន អត្ថំ វិកជិតិ យ-
 ្មំ ធី មយំ យេនាយស្មា អាណេត្ថា តេនុបសង្ក-
 មេយ្យាម ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មន្តំ អាណន្តំ ឯត-
 មត្ថំ បដិបុព្វេយ្យាមាតិ ។ អដខោ មយំ កន្ត
 យេនាយស្មា អាណេត្ថា តេនុបសង្កមិត្តា ឧបសង្កមិត្តា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវវិញ្ញា

អ្នកទាំងឡាយគប្បីដឹងហេតុនោះ ។ បេ ។ ចំគួរលក់ទៅក្នុងទីណា សេចក្តី
 សំគាល់ក្នុងធម្មាម្នាក់ គឺសហលាបទៅក្នុងវិទ្យានោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បី
 ដឹងហេតុនោះ ។ ខេតុសីវលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយ
 សង្ខេប កុំបានចែកវិលកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ទរណាហ្ន៎ ទីង
 ចែកវិលកទូរសេចក្តី ដោយពិស្តារបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ឲ្យព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏មានសេចក្តីប្រឹក្សាដូច្នោះថា ព្រះអាទន្ទមានអាយុ
 នេះឯង ព្រះសាស្តាទ្រង់សរសើរ ពួកអ្នកប្រាជ្ញជាសព្វហ្មចារិបុគ្គល ក៏
 លើកតំកើង ខេតុសីវលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែង ដោយសង្ខេប
 កុំបានចែកវិលកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារនេះ ព្រះអាទន្ទមានអាយុ អាច
 ទីងចែកវិលកទូរសេចក្តីដោយពិស្តារបាន លើដូច្នោះ ពួកយើងគួរចូល
 ទៅក្រព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រូវសាកសួរសេច-
 ក្តីទុំ ចំពោះព្រះអាទន្ទមានអាយុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ
 ឲ្យព្រះអង្គទាំងឡាយ ក៏ចូលទៅក្រព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់

លោកកម្ពុជាក្នុង ទុតិយោ

អាសយស្ម័គ្រំ អាទន្តិំ ឯកមត្តំ បដិប្បត្តិណ្ណំ ។ តេសិំ ខោ
 កន្ត្រៃ អាសយស្ម័តា អាទន្តិទ ឥមេហិ អាត្តា រហិ ឥមេ-
 ហិ លិវ្កេហិ^(១) ឥមេហិ ឡាញាទេហិ អាត្តា វិកត្តោតិ ។
 បណ្ឌិតោ ភិក្ខុវេ អាទន្តោ មហាបញ្ញា ភិក្ខុវេ អាទន្តោ
 មក្ខេបិ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ ឯកមត្តំ បដិប្បាធិយ្យាថ មហាម្យិ
 តិ ឯវមេវ ឡាត្តវាយ្យំ យថា តិ អាទន្តិទ ឡាត្តតិ
 ឯសោ រាចរស្ម័^(២) អាត្តា ឯវត្តា មិ ធាវយ្យាថាតិ ។
 ចតុត្តំ ។

[១៧៥] ឯតំ សមយំ កតវា រាជគហោ វិហារតិ

តិជ្ឈត្តដេ បទ្ធាតេ ។ អថខោ សុត្តោ ទេវាទមិវោ យេធន
 កតវា តេធម្មសង្កមិ ធម្មសង្កមិត្តា កតវត្ថំ អតិវាទេត្តា
 ឯកមត្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមត្តំ វិវេតា ខោ សុត្តោ ទេវា-

១ ឧ. ឧ. បទេហិ ។ ២ យេវ កស្សាតិបិ បាយោ ។

លោកកម្ពុជាក្នុង ទី ២

កំសាកស្សរសេចក្តី⁺ ចំពោះព្រះអាទន្តមានអាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអាទន្តមានអាយុបានវែងវែលកសេចក្តី ដោយអាត្មារទះ
 ដោយលិង្គនេះ ដោយព្យាញានេះ ដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាទន្តជាបណ្ឌិត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាទន្តមានប្រាជ្ញា
 ច្រើន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើទុកជាអ្នកទាំងឡាយ សាកស្សរសេចក្តី
⁺ ខ្លះចំពោះគេជាគត គេជាគតក៏ដោះស្រាយសេចក្តីខ្លះយ៉ាងហ្នឹងដែរ ពាក្យ
 នោះអាទន្តដោះស្រាយយ៉ាងណា ខ្លះជាសេចក្តីរបស់ពាក្យនោះ អ្នកទាំង-
 ឡាយគប្បីចាំទុកទូរសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[១៧៥] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំ

គិដ្ឋកូដ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ត្រាវនោះឯង សក្កុទេវាទមិទុច្ចលមក
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ រួចបិទនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសក្កុទេវាទមិទុច្ចលមកនៅក្នុងទីដ៏

នមិញ្ចោ កក្កដំ ឯតនេវេច កោ ទុ ទោ កន្តេ ហេតុ
កោ បទ្ធកយោ យេន មិណេកេត្ថេ សត្តា និដ្ឋេវ ធម្មោ
បរិនិព្វាយន្តិ ។ កោ បន កន្តេ ហេតុ កោ បទ្ធកយោ
យេន មិណេកេត្ថេ សត្តា និដ្ឋេវ ធម្មោ បរិនិព្វាយន្តិ ។

(១៧៦) សន្តិ ច ទោ នេវនមិទ្ធិ ទក្កុវិញ្ញយ្យា

រូបា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា បិយរូបា កាអុបសញ្ញិតា
រជនីយា តញ្ជោ កិក្កុ អភិទន្ធិតិ អភិវនតិ អន្លោ សាយ
តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិទន្ធិតោ អភិវនតោ អន្លោ សាយ
តិដ្ឋតោ តំ និស្សំតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ តទុចាទាធំ ។ ស-
នកាទាទោ នេវនមិទ្ធិ កិក្កុ ទោ បរិនិព្វាយតិ ។ បេ ។
សន្តិ ទោ នេវនមិទ្ធិ ជិក្កុវិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។
សន្តិ ទោ នេវនមិទ្ធិ មនោវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា

សមគ្គហើយ កិទ្ធកុលស្គរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគជា បរិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វក្នុងខ្លះ
ក្នុងលោកនេះមិនបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បរិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យសត្វក្នុងខ្លះក្នុងលោកនេះ បរិនិព្វាន
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៧៦) ម្ចាស់ទេវនមិទ្ធិ មានរូបដែលគប្បីដឹងដោយចក្ក ជា

ប្រក្ខប្រាថ្នា គួបក្រេកអរ ជាទីរេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
ដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើក្តីក្រេកអរ សរសើរ
បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុនោះ
ក្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះ
វិញ្ញាណដែលកាស្រ័យឲ្យរូបនោះ ក៏មាន សេចក្តីប្រកាន់មាំឲ្យរូបនោះ
ក៏មាន ។ ម្ចាស់ទេវនមិទ្ធិ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយសេចក្តីប្រកាន់មាំ
រមែងមិនបរិនិព្វានឡើយ ។ បេ ។ ម្ចាស់ទេវនមិទ្ធិ មានរសដែល
គប្បីដឹងដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្ចាស់ទេវនមិទ្ធិ មានធម្ម-
ម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ក ជាធម្មម្មណ៍គួប្រាថ្នា គួបក្រេកអរ

មនាថា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា តព្វេ ភិក្ខុ
 អភិទទ្ទតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ ភិដ្ឋតិ តស្ស តំ
 អភិទទ្ទតោ អភិវទតោ អដ្ឋោសាយ ភិដ្ឋតោ តំ ធិស្សិតំ
 វិញ្ញាណំ ហោតិ ឥនុបាទានំ ។ សុខបាទាថា ទេវទ-
 មិទ្ធ ភិក្ខុ ទោ បរិជញ្ញាយតិ ។ អយំ ទោ ទេវទមិទ្ធ
 ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន មិទេកក្ខេត្តេ សត្តា ធិដ្ឋវ
 ធម្មេ ទោ បរិជញ្ញាយន្តិ ។

[១៧៧] សន្តិ ច ទោ ទេវទមិទ្ធ ចក្កវិញ្ញយ្យា
 រុទា វដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា
 រជជីយា តព្វេ ភិក្ខុ ទាភិទទ្ទតិ ទាភិវទតិ ទាដ្ឋោ-
 សាយ ភិដ្ឋតិ តស្ស តំ អទភិទទ្ទតោ អទភិវទតោ
 អទដ្ឋោសាយ ភិដ្ឋតោ ទ តំ ធិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ហោតិ ទ
 ឥនុបាទានំ ។ អនុបាទាថា ទេវទមិទ្ធ ភិក្ខុ បរិជញ្ញ-
 យតិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ ទេវទមិទ្ធ ធិដ្ឋវិញ្ញយ្យា រសា

ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តី
 ត្រេកអរ បើភិក្ខុត្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ
 ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ កាលដែលភិក្ខុនោះត្រេកអរ សរសើរ បិតនៅ
 ដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ វិញ្ញាណដែលកាស្រ័យ
 នូវធម្មារម្មណ៍នោះក៏មាន សេចក្តីប្រកាន់មាំនូវធម្មារម្មណ៍នោះក៏មាន ។
 ម្ចាស់ទេវទមិទ្ធ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយសេចក្តីប្រកាន់មាំ វេមនិមិនបរិ-
 វិនិព្វានឡើយ ។ ម្ចាស់ទេវទមិទ្ធ ហេតុនេះឯង បច្ច័យនេះឯង ដែល
 មាំឱ្យសត្វកុក្ខន្ធក្នុងលោកនេះ មិនបរិវិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៧] ម្ចាស់ទេវទមិទ្ធ មានប្រវែងឈប់ដឹងដោយចក្ខុ ជាប្រ-
 ដ្ឋាប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិន
 បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះ កាលដែលភិក្ខុនោះ មិន
 ត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះ
 វិញ្ញាណដែលកាស្រ័យនូវរូបនោះមិនមាន សេចក្តីប្រកាន់មាំនូវរូបនោះក៏
 មិនមាន ។ ម្ចាស់ទេវទមិទ្ធ ភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ វេមនិ-
 បរិវិនិព្វាន ។ បេ ។ ម្ចាស់ទេវទមិទ្ធ មានសរសើរដឹងដោយអណ្តក

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

។ បេ។ សន្តិ ទោ ទេវានមិទ្ធ មហោភិញ្ញយ្យា ធម្មា
 វដ្ឋា កត្តា មហាថា បិយ្យថា កាម្មបសញ្ញាតា វដ្ឋិ-
 យា តញ្ច ភិក្ខុ ចាភិទទ្ធតិ ជាភិវនតិ ជាឆ្លោសាយ
 ភិដ្ឋតិ តស្ស តំ អនភិទទ្ធតោ អនភិវនតោ អនឆ្លោ-
 សាយ ភិដ្ឋតោ ន តំ ធិស្សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ន ក-
 ទុចាទាមំ ។ អនុចាទាហោ ទេវានមិទ្ធ ភិក្ខុ បរិវិញ្ញា-
 យតិ ។ អយំ ទោ ទេវានមិទ្ធ ហេតុ អយំ បទ្ហាយោ
 យេន មិទេកច្ចេ សត្តា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិវិញ្ញាយន្តិ ។
 បញ្ចមិ ។

[១៧៨] ឯកំ សមយំ កកវំ ធរតហោ វិហារតិ
 ភិដ្ឋត្យដេ បព្វតេ ។ អដទោ បញ្ចសំទោ កទ្ធា-
 មុត្តោ យេន កកវំ តេនុបសន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្តា
 កកវន្តំ អភិវនេត្តា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ មិ-
 តោ ទោ បញ្ចសំទោ កទ្ធាមុត្តោ កកវន្តំ ឯតទរាច

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

។ បេ ។ ម្នាលទេវានមិទ្ធ មានធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជា
 ធម្មារម្មណ៍ត្រូវប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ
 មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ កាលដែល
 ភិក្ខុនោះមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ
 ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ វិញ្ញាណដែលគាត់ស្រឡាញ់ធម្មារម្មណ៍នោះមិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់មាំនូវធម្មារម្មណ៍នោះក៏មិនមាន ។ ម្នាលទេវានមិទ្ធ ភិក្ខុ
 ដែលមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ រមែងបរិវិញ្ញា ។ ម្នាលទេវានមិទ្ធ
 ហេតុនេះឯង បច្ច័យនេះឯង ដែលនាំឱ្យសត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ បរិ-
 វិញ្ញានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី៤ ។

[១៧៨] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិរី-
 ក្នុង ទៀបក្រុងវជ្ជគ្រិះ ។ គ្រានោះឯង បញ្ចសំទន្ធក្នុងបុគ្គ ចូលមក
 គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាន
 ព្រះភាគ រួចបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះបញ្ចសំទន្ធក្នុងបុគ្គបិតនៅ
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ចូលសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា

កោ ឡ ខោ កន្តោ ហេតុ កោ បទ្គយោ យេន មិធន-
កក្ខេ សត្តា និដ្ឋេវ ធម្មេ ខោ បរិវិញ្ញាយន្តិ ។ កោ
បទ កន្តោ ហេតុ កោ បទ្គយោ យេន មិធនកក្ខេ
សត្តា និដ្ឋេវ ធម្មេ បរិវិញ្ញាយន្តិតិ ។

[១៧៧] សន្តិ ទ ខោ បញ្ចសិទ ធន្តុវិញ្ញាយ្យា រូតា
។ បេ។ សន្តិ ខោ បញ្ចសិទ មនោវិញ្ញាយ្យា ធម្មា
នន្តា កក្ខា មនាតា បិយរូតា កាម្មបសញ្ញតា វដដិ-
យា ភក្ខេ កិក្ខុ អភិទទ្គតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ
និដ្ឋតិ ធម្មេ តំ អភិទទ្គតោ អភិវទតោ អដ្ឋោសាយ
និដ្ឋតោ តិ វិស្សិតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ធនុហនាមំ ។
សទទាណាខោ បញ្ចសិទ កិក្ខុ ខោ បរិវិញ្ញាយតិ ។
អយំ ខោ បញ្ចសិទ ហេតុ អយំ បទ្គយោ យេន
មិធនកក្ខេ សត្តា និដ្ឋេវ ធម្មេ ខោ បរិវិញ្ញាយន្តិ ។

បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យសត្វ
ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះមិនបរិវិញ្ញាទក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បរិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ក្នុងហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យសត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ
បរិវិញ្ញាទក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៧៧] ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ មានរូបដែលគប្បីដឹងដោយទុក្ខ ។ បេ។
ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ មានធម្មាម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍ក្នុង
ប្រាថ្នា ក្នុងគ្រួសារ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម
ជាហេតុនៃសេចក្តីគ្រេកអរ បើកិក្ខុគ្រួសារ សរសើរ បិតានៅដោយ
សេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះ កាលដែលកិក្ខុនោះ គ្រេក
អរ សរសើរ បិតានៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះ
វិញ្ញាណដែលអស្រ័យឱ្យធម្មាម្មណ៍នោះ ក៏មាន សេចក្តីប្រកាន់មាំមួរ
ធម្មាម្មណ៍នោះ ក៏មាន ។ ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ កិក្ខុដែលប្រកបដោយ
សេចក្តីប្រកាន់មាំ មិនបរិវិញ្ញាទឡើយ ។ ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ ហេតុនេះ
ឯង បច្ច័យនេះឯង ដែលនាំឱ្យសត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនបរិវិញ្ញាទ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគនវគ្គោ

[១៨០] សង្កិ ច ខោ បញ្ចសិទ ចត្តុវិញ្ញយ្យា
 រូតា វដ្ឋា កត្តា មហាថា ។ បេ ។ សង្កិ ខោ បញ្ចសិទ
 មហាវិញ្ញយ្យា ធម្មា វដ្ឋា កត្តា មហាថា បិយរូតា កា-
 ម្មបសញ្ញតា វដ្ឋិយា តត្យោ ភិក្ខុ ធាភិទទ្ទតិ ធាភិវ-
 ទតិ ធាដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អទភិទទ្ទតោ អទ-
 ភិវទតោ អទដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតោ ទ តំ ទិស្សតិ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ ទ តទុចាធានំ ។ អទុចាធានោ បញ្ចសិទ ភិក្ខុ
 បរិចេញាយតិ ។ អយំ ខោ បញ្ចសិទ ហេតុ អយំ
 បច្ចយោ យេទ មិទេកេច្ច សត្តា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចេញា-
 យង្គិតិ ។ ធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគនវគ្គ

[១៨០] ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ មានប្រវេណីយកប្បវិធីវិជ្ជាដោយចក្ខុ ជា
 ប្រសូត្រាដ្ឋា គួរក្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ។ បេ ។ ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ មាន
 ធម្មាម្មណ៍ដែលគប្បវិធីវិជ្ជាដោយចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍គួរក្រាប្រាថ្នា គួរក្រេកអរ
 ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម ជាហេតុនៃសេចក្តី
 ក្រេកអរ ថេភិក្ខុមិនក្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តី
 ចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះ កាលវេលាគិតនោះមិនក្រេកអរ មិន
 សរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះ
 វិញ្ញាណវេលាស្រ្តីយន្តវធម្មាម្មណ៍នោះ មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់មាំមួវ
 ធម្មាម្មណ៍នោះក៏មិនមាន ។ ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ ភិក្ខុដែលមិនមានសេចក្តី
 ប្រកាន់មាំ ទើបបរិចេញាន ។ ម្ចាស់បញ្ចសិទៈ ហេតុនេះឯង បច្ច័យ
 នេះឯង ដែលនាំឲ្យសត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ បរិចេញានក្នុងបង្កប្បន្ន ។
 ចប់សូត្រ រឿង ។

[១៨១] ឯកំ សមយំ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
 ភ្នំយំ វិហារតិ ជេតវនេ អបាធិបណ្ឌិតស្ស អារាមេ ។
 អដទោ អត្តាភារេ ភិក្ខុ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ ទេ-
 ទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មតា សារីបុត្តេន សន្តិ-
 សម្មោទិ សម្មោទនិយំ កុចិ សារាណិយំ វិភិសារត្តា
 ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តិ ឯសិទ្ធា ទោ សោ ភិក្ខុ
 អាយស្មន្តិ សារីបុត្តំ ឯតទរោច សន្តិវិហារិកោ អារុសោ
 សារីបុត្ត ភិក្ខុ សិក្ខុ បទ្ធក្ខាយ ហិណយារត្តោតិ ។
 ឃិ ហោតិ អារុសោ ហោតិ វស្ត្រិយេសុ អគុត្តទ្វារស្ស
 កោជនេ អមត្តញ្ញោ ជាភិយំ អនុទុយុត្តស្ស ។ សោ
 វតារុសោ ភិក្ខុ វស្ត្រិយេសុ អគុត្តទ្វារេ កោជនេ
 អមត្តញ្ញោ ជាភិយំ អនុទុយុត្តោ យារជិវិ បរិបុណ្ណិ បរិសុទ្ធិ
 ព្រាហ្មចរិយំ សត្តានេស្សតិទិ ទេតិ ហិទិ វិជ្ជតិ ។ សោ
 វតារុសោ ភិក្ខុ វស្ត្រិយេសុ គុត្តទ្វារេ កោជនេ មត្តញ្ញោ
 ជាភិយំ អនុទុយុត្តោ យារជិវិ បរិបុណ្ណិ បរិសុទ្ធិ ព្រាហ្ម-
 ចរិយំ សត្តានេស្សតិទិ ហិទេមេតិ វិជ្ជតិ ។

[១៨១] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ កង់នៅក្នុងវត្ត
 ជេតពនរបស់អនាថបិណ្ឌិតសេដ្ឋី ទៀបគ្រុងសារីគី ។ គ្រានោះ ភិក្ខុ
 មួយច្រើន ចូលទៅក្រេស្រាបបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើ
 សេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគ្រា
 រីករាយ គ្នាទូកហើយ ក៏អធិយកង់ទីដីសមត្ថ ។ លុះភិក្ខុនោះអធិយ
 កង់ទីដីសមត្ថហើយ ក៏សាកសួរសេចក្តីខ្លះ ចំពោះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ
 ថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត (ហេតុដូចម្តេច) ភិក្ខុជាសន្តិវិហារិកោពាលលា
 សិក្ខាហើយវិលមកកាន់ភេទក៏ជាតទាប ។ ព្រះសារីបុត្តតបថា ម្ចាស់អា-
 រុសោ ពាក្យដែលអ្នកពាលខ្លះ រមែងមានដល់ភិក្ខុដែលមិនគ្រប់គ្រងទ្វារ
 ក្នុងវត្តនិយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងគោជន មិនប្រកបនូវសេចក្តីភ្នាក់ព្រក
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នកមិនគ្រប់គ្រងទ្វារ
 ក្នុងវត្តនិយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងគោជន មិនប្រកបនូវសេចក្តីភ្នាក់ព្រក
 ដឹងបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ដល់ដល់អស់ជីវិត ពាក្យ
 ដូច្នោះខ្លះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ភិក្ខុនោះឯង ជាអ្នក
 គ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងវត្តនិយ ដឹងប្រមាណក្នុងគោជន ប្រកបនូវសេចក្តីភ្នាក់
 ព្រក នឹងបន្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ ដល់ដល់អស់ជីវិត
 ពាក្យដូច្នោះខ្លះ រើបសមហេតុ ។

[១៨២] កតញ្ចវិសោ ឥន្ទ្រិយេសុ តុត្តន្តារោ
 ហោតិ ។ ឥន្ទវិសោ ភិក្ខុ ធម្មតា រូបំ និស្សា ន មិ-
 មិត្តត្តាហិ ហោតិ ធានុឡញ្ញនត្តាហិ យត្វានិករណមេទំ
 ធម្មត្រ័យំ អសំវុតិ វិហារន្តំ អភិជ្ឈា ធាមនស្សា ចាបកា
 អកុសលា ធម្មា អប្បាស្សវេយ្យំ ភស្ស វិហារយ បដិ-
 បជ្ជតិ វត្តតិ ធម្មត្រ័យំ ធម្មត្រ័យេ សិវិ អាបជ្ជតិ ។
 សោភនេ សន្តិ សុត្វា ។ យានេន កន្តំ យាយិត្វា ។
 ជីវ្ហយ វសំ សាយិត្វា ។ កាយេន ថោជ្ជន្តំ ធុសិត្វា ។
 មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តត្តាហិ ហោតិ ធានុ-
 ឡញ្ញនត្តាហិ យត្វានិករណមេទំ មន្ត្រិយេ អសំវុតិ
 វិហារន្តំ អភិជ្ឈា ធាមនស្សា ចាបកា អកុសលា ធម្មា
 អប្បាស្សវេយ្យំ ភស្ស វិហារយ បដិបជ្ជតិ វត្តតិ ម-
 ន្ត្រិយេ មន្ត្រិយេ សិវិ អាបជ្ជតិ ។ ឯវិ វា អាវុ-
 វសោ ឥន្ទ្រិយេសុ តុត្តន្តារោ ហោតិ ។

[១៨២] ម្ចាស់អាវុសោ ចុះភិក្ខុជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយ
 ភីដូរម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញទ្រុឌបា-
 ម្មណ៍ដោយចក្ខុហើយ មិនបានក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនបានក្នុងកាន់នូវ
 អនុឡញ្ញនៈ អភិជ្ឈានិវេទនស្សដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្ប
 ជាប់កាមនូវបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយនោះ ព្រោះហេតុតែមិន
 សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយនោះ រក្សា
 នូវឥន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ បានត្រូវសំឡេងដោយ
 ត្រចៀក ។ បានធុក្រិនដោយច្រមុះ ។ បានទទួលរសដោយអណ្តាត ។
 បានពាល់ក្រូចនូវថោជ្ជនារម្មណ៍ដោយកាយ ។ បានដឹងច្បាស់នូវធម្មា-
 ម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនបានក្នុងកាន់នូវនិមិត្ត មិនបានក្នុងកាន់នូវអនុ-
 ឡញ្ញនៈ អភិជ្ឈានិវេទនស្ស ដែលជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្ប
 ជាប់កាមនូវបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយនោះ ព្រោះហេតុតែមិន
 សង្រួមនូវឥន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយនោះ រក្សា
 នូវឥន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុ
 ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៨៣] កថញ្ញាវសោ ភោជនេ មត្តញ្ញា ហោតិ ។
 ឥន្ទាវសោ ភិក្ខុ បដិសង្ការ យោធិសោ អាហារំ អា-
 ហារេតិ ខេវ ធនយ ឯ មងាយ ឯ មណ្ឌបាយ ឯ វិក្ខុ-
 សបាយ យាវ ខេវ ឥមស្ស កាយស្ស វិនិយា យាប-
 បាយ វិហឹស្សុមវតិយា ព្រហ្មចរិយានុក្ខហាយ ឥតិ
 ចុកណាត្យ វេទនំ បដិហោមិ ខេវា វេទនំ ឯ ទម្បិ-
 ទេស្សាមិ យាត្រា ត មេ ភវិស្សតិ អរេវត្ថុតា ក
 ជាស្សុវិណារោ បាតិ ។ ឃី ខោ អាវុសោ ភោជនេ
 មត្តញ្ញា ហោតិ ។

[១៨៤] កថញ្ញាវសោ ជាតវិយំ អនុយុត្តោ
 ហោតិ ។ ឥន្ទាវសោ ភិក្ខុ ធិវសិ ឆត្តិមេន ធិសង្ខាយ
 អាវាណិយេហិ ធម្មហិ ចិត្តិ បរិសោធនតិ វត្តិយា បដិមិ
 យាមិ ឆត្តិមេន ធិសង្ខាយ អាវាណិយេហិ ធម្មហិ ចិត្តិ
 បរិសោធនតិ វត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមិ ធិត្តិណោន បស្សេន
 ឥវាសេយ្យំ កាច្យតិ បារេន បាមិ អន្តាបាយ សកោ

[១៨៥] ខ្នាលអាវុសោ ចុះភិក្ខុជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន
 តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានពិចារណា
 ដោយទុបាយហើយ ទើបបរិភោគខ្លួនអាហារ មិនបរិភោគដើម្បីលេង
 មិនបរិភោគដើម្បីស្រវឹង មិនបរិភោគដើម្បីប្រដាប់តាយ មិនបរិភោគ
 ដើម្បីស្អិតស្អាតកាយ បរិភោគដើម្បីទ្យុកាំងនៅខែកាយនេះ ដើម្បីនឹង
 ញ៉ាំងជីវិតឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបំបាត់បង្គំខ្លួនសេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុ-
 គ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយធម៌ បរិភោគដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងកំបាត់
 បង្គំខ្លួនវេទនាពាសផង នឹងញ៉ាំងវេទនាឱ្យមិនឱ្យកើតឡើងផង កិរិយា
 ប្រព្រឹត្តទៅ (ខែអាយុបថ) ក្តី សេចក្តីមិនមានទោសក្តី ការនៅ
 សប្បាយក្តី នឹងមានដល់អាត្មាអញ ។ ខ្នាលអាវុសោ ភិក្ខុជាអ្នកដឹង
 ប្រមាណក្នុងភោជន យ៉ាងនេះឯង ។

[១៨៦] ខ្នាលអាវុសោ ចុះភិក្ខុជាអ្នកប្រកបខ្លួនសេចក្តីភ្នាក់ព្វក
 តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើចិត្តឱ្យបរិសុទ្ធ
 ចាកការវេណីយធម៌ ដោយការដើរ ដោយការអង្គុយ អស់មួយថ្ងៃ
 ធ្វើចិត្តឱ្យបរិសុទ្ធចាកការវេណីយធម៌ ដោយការដើរ ដោយការអង្គុយ
 អស់បឋមយាមវន្តក្រី សម្រេចខ្លួនវេណីយធម៌ដូចសីហា ដោយបរិស្ស័ន
 ទាងស្តុំ អស់មជ្ឈិមយាមវន្តក្រី គងដើរដោយជើង ជាអ្នកមានសតិ-

សម្មជានោ ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិករិត្តា រត្តិយា បដ្ឋិមំ
 យាមិ បច្ចុដ្ឋាយ ចន្ត្រមេន និសដ្ឋាយ អាវុស្សិយេហិ
 ធម្មេហិ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ។ ឃី ខោ អាវុសោ ជាករិយំ
 អនុយុត្តោ ហោតិ ។ តស្មាតិហារុសោ ឃី សិក្ខិតតំ
 ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្វារា ករិស្សាម កោដិទេ មត្តញ្ញោ
 ជាករិយំ អនុយុត្តាតិ ។ ឃី ហិ ខោ អាវុសោ សិក្ខិ-
 តព្វន្តិ ។ សត្តមំ ។

[១៨៥] ឃីសិ សមយំ ភកកា សាវត្ថិយំ វិហារតិ
 ជេតវទេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អាវាមេ ។ អថខោ ភកក-
 តោ រហោតតស្ស បដិសល្លិទស្ស ឃី ទេតសោ បរិ-
 វិតតោ ឧទទានិ បរិបត្តា ខោ វហុលស្ស វិមុត្តិ បរិចា-
 ចំចិយា ធម្មា យទ្ធាហំ វហុលំ ឧត្តរិអាសវាជំ ខយេ
 វិទេយ្យន្តិ ។ អថខោ ភកកា បុព្វល្អាសមយំ និវាសេត្តា
 បត្តិវិវាទាយ សាវត្ថិ បិណ្ឌាយ ចារិសិ សាវត្ថិ-
 យំ បិណ្ឌាយ ចរិត្តា បដ្ឋាភត្តិ បិណ្ឌាទាតប្បដិក្កតោ

សប្បជញ្ញាៈ កំណត់ទុកក្នុងចិត្តនូវរង្វង់សញ្ញា ហើយក្រោកឡើង ធ្វើ
 ចិត្តទ្រូបរិស្សទូតាការិយេធមិ ដោយការដើរ ដោយការអន្តិយ អស់
 បច្ចុមយាមខែក្រី ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបនូវសេចក្តីភ្ញាក់ព្រា
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវ
 សិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ នឹងជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងអង្គុយ
 ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោដិទេ ជាអ្នកប្រកបនូវសេចក្តីភ្ញាក់ព្រា ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(១៨៥) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ត
 ជេតពទ បេសំអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថិ ។ គ្រានោះ
 ឯង ព្រះមានព្រះភាគកំពុងសម្លឹងទិស្វាត់ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងព្រះ
 ចាប្បទ័យកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយ ដែលសម្រាប់ធ្វើមុត្តិ
 ឲ្យចាស់ក្លាបេសំវហុល ចាស់ក្លាហើយកើ បើដូច្នោះ ត្រូវតែជាតក
 រូប្យាមវហុលក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅខែអាសវិៈខាងលើ ។ គ្រានោះ
 ព្រះហឫព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន៍ ប្រដាប់បាត្រទិន្ទិរិ ចូលទៅកាន់ក្រុង
 សាវត្ថិដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងបុព្វល្អាសម័យ លុះគ្រាច់ទៅដើម្បីបិណ្ឌបាត
 ក្នុងក្រុងសាវត្ថិហើយ ក្នុងកាលជាបច្ចុកត្ត ទ្រង់ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត

អាយស្មន្តំ រាហុលំ អាមន្តេសិ កណ្ណាហិ រាហុល ធិ-
 សីនិទំ យេន អនុវទំ តេនុបសង្កមិស្សាម ធិវាវិហារក-
 យានិ ។ ឯវំ កន្តេតិ ទោ អាយស្មា រាហុលោ កកវតោ
 បដិស្សត្វា ធិសីនិទំ អាធាយ កកវន្តំ បិដ្ឋិតោ អនុ-
 តន្តិ ។ តេន ទោ បន សមយេន អនេកានិ ទេវ-
 តាសហស្សានិ កកវន្តំ អនុតប្បានិ កវន្តំ អដ្ឋ កកវ
 អាយស្មន្តំ រាហុលំ ទុត្តវិអាសវានិ ខយេ វិទេស្សតីតិ។

(១៨៦) អដទោ កកវា អនុវទំ អន្លោកាហេត្វា
 អញ្ញាតវស្មី រុត្តម្ភលេ បញ្ញត្តេ អាសនេ ធិសីនិ ។
 អាយស្មាបិ ទោ រាហុលោ កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯក-
 មន្តិ ធិសីនិ ។ ឯកមន្តិ ធិសីន្តិ ទោ អាយស្មន្តិ
 រាហុលំ កកវា ឯកនវេច តំ កំ មញ្ញាសិ រាហុល
 ចក្កំ ធិន្តំ វា អធិន្តំ វាតិ ។ អធិន្តំ កន្តេ ។ យិ
 បដានិទ្ធិ ទុក្កំ វា តំ សុទ្ធិ វាតិ ។ ទុក្កំ កន្តេ ។ យិ
 បដានិទ្ធិ ទុក្កំ វិបរិណាមធម្មំ កលំ ទុ តំ សមនុ-
 បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។

ក៏ប្រង់ហៅព្រះរាហុលមានអាយុជា ម្ចាស់រាហុល អ្នកចូរកាន់យកនិស្សិ-
 ទនៈមក យើងនឹងចូលទៅឯអន្តវ័ទ ដើម្បីទៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។
 ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីតារៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 ករុណា ព្រះអង្គ ច្រកកាន់យកនិស្សិទៈ ដើរទៅតាមក្រោយព្រះមាន
 ព្រះភាគទៅ ។ ចូរសម័យនោះ មានទៅតាមច្រើនរាប់ ដើរទៅតាម
 ព្រះមានព្រះភាគដោយគិតថា ក្នុងវិថ្ងនេះ ព្រះមានព្រះភាគនឹងទូន្មានទូរ
 ព្រះរាហុលមានអាយុ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈខាងលើ ។

(១៨៦) លំជាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់
 អន្តវ័ទ ហើយទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលក្រាលទុកទៀបគល់រោងមួយ ។
 ព្រះរាហុលមានអាយុក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សម
 គួរ ។ លុះព្រះរាហុលមានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់រាហុល អ្នកសំគាល់សេចក្តីខ្ញុះដូច
 អ្នក ចក្កទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះចេសំណា
 មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះចេសំ
 ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រួលជាធម្មតា រើគួរនឹងយល់
 ចូររបស់នោះថា ខ្ញុះរបស់អញ ខ្ញុះជាអញ ខ្ញុះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។

នោ ហេតំ កន្តេ ។ រូបា ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។
 អធិត្វា កន្តេ ។ បេ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ ធិត្វំ វា អធិត្វំ
 វាតិ ។ អធិត្វំ កន្តេ ។ ចក្កសម្មស្សោ ធិត្វា វា អធិត្វា
 វាតិ ។ អធិត្វា កន្តេ ។ យម្បិទំ ចក្កសម្មស្សប្បន្តយោ
 ឧប្បជ្ជតិ វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ សង្ខារគតំ វិញ្ញាណាគ-
 តំ តម្បិ ធិត្វំ វា អធិត្វំ វាតិ ។ អធិត្វំ កន្តេ ។ យំ
 បធាធិត្វំ ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្តេ ។ យំ
 បធាធិត្វំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមុ-
 បស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។
 នោ ហេតំ កន្តេ ។ បេ ។ ធិត្វំ ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។
 អធិត្វា កន្តេ ។ វសា ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។ អធិត្វា
 កន្តេ ។ ធិត្វវិញ្ញាណំ ធិត្វំ វា អធិត្វំ វាតិ ។ អធិត្វំ
 កន្តេ ។ ធិត្វសម្មស្សោ ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។ អ-
 ធិត្វា កន្តេ ។ យម្បិទំ ធិត្វសម្មស្សប្បន្តយោ ឧប្បជ្ជតិ
 វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ សង្ខារគតំ វិញ្ញាណាគតំ តម្បិ

បិមគ្គនិនិយលំ ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ប្រទេស្តិយមិទ្ធិ ។
 មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ចក្កវិញ្ញាណទេស្តិយមិទ្ធិ ។ មិទ្ធិទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចក្កសម្មស្សទេស្តិយមិទ្ធិ ។ មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។
 ចុះធម្មជាតណា គឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ វេទនកើតឡើង
 ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ ធម្មជាតនោះទៀតមិទ្ធិទេ ។ មិទ្ធិទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិទ្ធិទេ របស់នោះជាទុក្ខប្បជាសុខ ។
 ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិទ្ធិទេ ជាទុក្ខ មានសេចក្តី
 ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគ្នានឹងយល់ឃើញនូវរបស់នោះជា ខ្លះរបស់អញ
 ខ្លះជាខ្លះរបស់អញដែរឬ ។ មិទ្ធិគ្នាយល់ឃើញដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ បេ ។ អណ្តាតទៀតមិទ្ធិទេ ។ មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។
 រសទៀតមិទ្ធិទេ ។ មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។ ធិត្វវិញ្ញាណទៀតមិ
 មិទ្ធិទេ ។ មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។ ធិត្វសម្មស្សទៀតមិទ្ធិទេ ។
 មិទ្ធិទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះធម្មជាតណា គឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ
 វិញ្ញាណ វេទនកើតឡើង ព្រោះធិត្វសម្មស្សជាបច្ច័យ ធម្មជាតនោះ

ដំបូង វា អដំបូង វាតិ ។ អដំបូង កន្លែ ។ យំ បដាដំបូង
 ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ កន្លែ ។ យំ បដាដំបូង
 ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ
 មម ឯសោហាមស្មំ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតិ
 កន្លែ ។ មេ មនោ ដិប្បា វា អដំបូង វាតិ ។ អដំបូង
 កន្លែ ។ យំ បដាដំបូង ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ
 កន្លែ ។ យំ បដាដំបូង ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្យំ ទុ
 តំ សមទុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហាមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាតិ ។ នោ ហេតិ កន្លែ ។ ធម្មា ដិប្បា វា អដំបូង
 វាតិ ។ អដំបូង កន្លែ ។ មនោវិញ្ញាណំ ដំបូង វា អដំបូង
 វាតិ ។ អដំបូង កន្លែ ។ មនោសម្មស្ស្យា ដំបូង វា អដំបូង
 វាតិ ។ អដំបូង កន្លែ ។ យម្បិទំ មនោសម្មស្ស្យា
 ច្ចយា ទុប្បជ្ជតិ វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ សង្ខារគតំ
 វិញ្ញាណគតំ តម្បិ ដំបូង វា អដំបូង វាតិ ។ អដំបូង
 កន្លែ ។ យំ បដាដំបូង ទុក្ខំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ

ទៀងធម្មទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង
 របស់នោះជាទុក្ខធម្មជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិន
 ទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញទូរ
 របស់នោះជា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។
 មិនគួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ មេ ។ ចិត្តទៀងធម្មទៀង ។
 មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ
 ធម្មជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ
 មានសេចក្តីប្រប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញទូររបស់នោះជា ខ្លះ
 របស់អញ ខ្លះជាអញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរឬ ។ មិនគួរយល់ឃើញ
 ដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ធម្មាម្មណ៍ទៀងធម្មទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ មនោវិញ្ញាណទៀងធម្មទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។
 មនោសម្មស្ស្យាទៀងធម្មទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះធម្មជាតិ
 ណា គឺ វេទនា សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ វេទនាតើទៀងព្រះ
 មនោសម្មស្ស្យាជាច្រើន តើរបស់នោះទៀងធម្មទៀង ។ មិនទៀងទេ
 ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខធម្មជាសុខ ។ ជាទុក្ខ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគវេទ្តា

កន្តោ ។ យំ បដាធិត្ថំ ទុក្ខំ វិចារណាមធម្មំ កាលំ ទុ
 តំ សមុបស្សិតំ ឯតំ មម ឯសោមាមស្មំ ឯសោ មេ
 អត្តាតំ ។ ចោ មោតំ កន្តោ ។ ឯវិ បស្សំ ពហុល សុគវា
 អរិយស្សវកោ ចក្កុស្មីមិ ធិត្ថំទុតំ រូបេសុមិ ធិត្ថំទុតំ
 ចក្កុវិញ្ញាណោមិ ធិត្ថំទុតំ ចក្កុសម្មស្សេមិ ធិត្ថំទុតំ
 យម្បិទំ ចក្កុសម្មស្សប្បក្ខយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាគតំ
 សញ្ញាគតំ សង្ខារគតំ វិញ្ញាណាគតំ តស្មីមិ ធិត្ថំទុតំ
 ។ បេ ។ ជិក្ខុយមិ ធិត្ថំទុតំ រសេសុមិ ធិត្ថំទុតំ ជិក្ខុវិញ្ញា-
 ណោមិ ធិត្ថំទុតំ ជិក្ខុសម្មស្សេមិ ធិត្ថំទុតំ យម្បិទំ
 ជិក្ខុសម្មស្សប្បក្ខយា ឧប្បជ្ជតិ វេទនាគតំ សញ្ញាគតំ
 សង្ខារគតំ វិញ្ញាណាគតំ តស្មីមិ ធិត្ថំទុតំ ។ បេ ។
 មធស្មីមិ ធិត្ថំទុតំ ធម្មេសុមិ ធិត្ថំទុតំ ។ បេ ។ តស្មីមិ
 ធិត្ថំទុតំ ធិត្ថំទុំ វិជ្ជតិ វិកតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគវេទ្ត

ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជា
 ធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញខ្លះរបស់នោះថា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជាអញ
 ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញដែរ ។ មិនគួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ខ្ញាលវាហុល អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ វេទន៍
 ទៀយណាយនឹងចក្កុផង ទៀយណាយនឹងរូបផង ទៀយណាយនឹងចក្កុ-
 វិញ្ញាណផង ទៀយណាយនឹងចក្កុសម្មស្សផង ធម្មជាតណាគី វេទនា
 សញ្ញា សង្ខារ វិញ្ញាណ វេទន៍កើតឡើងព្រោះចក្កុសម្មស្សជាបច្ច័យ
 ក៏វេទន៍ទៀយណាយនឹងធម្មជាតនោះផង ។ បេ ។ ទៀយណាយនឹង
 អណ្តាតផង ទៀយណាយនឹងរសេផង ទៀយណាយនឹងជិក្ខុវិញ្ញាណផង
 ទៀយណាយនឹងជិក្ខុសម្មស្សផង ធម្មជាតណា គី វេទនា សញ្ញា
 សង្ខារ វិញ្ញាណ វេទន៍កើតឡើងព្រោះជិក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ក៏វេទន៍
 ទៀយណាយនឹងធម្មជាតនោះផង ។ បេ ។ ទៀយណាយនឹងចក្កុផង
 ទៀយណាយនឹងធម្មាម្ពណ៍ផង ។ បេ ។ ទៀយណាយនឹងធម្មជាតនោះ
 ផង កាលបើទៀយណាយ កំប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះប្រាសចាក
 កម្រេក ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកអាសវៈ ។ កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ

វិទ្យុក្ខមិត្តិ ញាណំ ហោតិ ។ ទិណា ជាតិ វុសិតិ ប្រាហ្មច-

វិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាបិ បជាបាតិ ។

ឥន្ទរោច កកវំ អត្តមយោ អាយស្មា វហុលោ កកវ-

តោ ភាសិតំ អភិទន្ធិ ។ ឥមស្មិត្ត បទ វេយ្យាករ

ណស្មី កត្តាមារេ អាយស្មតោ វហុលស្ស អនុបាធា-

យ ភាសវេហិ ចិត្តំ វិទ្យុក្ខតិ អនេកាទិ ច វេទតាស-

ហស្សាទិ វិរជំ វិតមលំ ធម្មចក្កំ ឧទបាទិ យំ កតិញ្ចិ

សុដុយធម្មំ សព្វុន្តំ និរោធម្មុន្តំ ។ អដ្ឋមំ ។

សេចក្តីដឹងថាព្រះស្រឡះហើយក៏កើតមាន ។ អរិយសាវ័កនោះ រមែង

ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តរួច

ហើយ សោត្រសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការខាតចូលទៅ

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្រសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះរាហុលមានអា-

យុ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកអរ ក៏បានត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះ

មានព្រះភាគ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ក៏ពុទ្ធសម្តែងវេយ្យាករណ៍

នេះ ចិត្តរបស់ព្រះរាហុលមានអាយុ ក៏រួចស្រឡះចាកភាសិតិលេសទាំង-

ខ្យាយ ព្រោះមិនបានប្រកាន់មាំ ទាំងធម្មចក្ក ដែលប្រាសចាកមូលីតិក-

លេស ប្រាសចាកមូលីតិអតុសល ក៏កើតឡើងដល់ទៅគាជាច្រើនរាប់

ថា របស់វាមួយ មានកិរិយាកើតឡើងជាធម្មតា របស់ទាំងអស់នោះ

តែងលេត់ទៅវិញជាធម្មតាដែរ ។ ចប់សូត្រ ទំ ២ ។

(១៧៧) សញ្ញាជនិយេ ច ភិក្ខុវេ ធម្មេ ទេសិស្សា-
 មិ សញ្ញាជនញ ច នំ សុណាម ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយា ធម្មា កតមញ សញ្ញាជនំ ។ សន្តិ
 ភិក្ខុវេ ធម្មាវិញ្ញយ្យា រូតា សដ្ឋា កត្តា មនាថា បិយ-
 រូតា កាម្មបសញ្ញិតា រជនិយា ។ សមេ វុត្តន្តិ ភិក្ខុវេ
 សញ្ញាជនិយា ធម្មា ។ យោ ភត្ត ធន្តរកោ នំ ភត្ត
 សញ្ញាជនំ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ជីវិតវិញ្ញយ្យា រសា
 ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មនាវិញ្ញយ្យា ធម្មា សដ្ឋា កត្តា
 មនាថា បិយរូតា កាម្មបសញ្ញិតា រជនិយា ។ សមេ
 វុត្តន្តិ ភិក្ខុវេ សញ្ញាជនិយា ធម្មា ។ យោ ភត្ត ធន្ត-
 រកោ នំ ភត្ត សញ្ញាជនន្តិ ។ ទវមិ ។

(១៧៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភថាគន្ធនិសម្រិន្តិទូសំយោជនិ-
 យធម៌គឺធម៌ជាហេតុកើតឡើងនៃសំយោជនៈផង ទូសំយោជនៈផង ចូរ
 អ្នកទាំងឡាយ ប្រុងស្តាប់ទូរធម៌នោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 សំយោជនិយធម៌ កើដូចម្តេច សំយោជនៈ កើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មានសេវជលគប្បីដឹងដោយចក្ខុ ជាបូជន្តប្រាថ្នា ក្នុងគ្រូក
 រា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃ
 សេចក្តីត្រេកអរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទាំងនេះ ហៅថាសំយោ-
 ជនិយធម៌ ។ សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា ក្នុងរូបនោះ សេចក្តីត្រេកត្រ-
 អាលនោះ ហៅថាសំយោជនៈក្នុងចក្ខុសម្ព័ន្ធស្រនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មានសេវជលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មានធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត ជាធម្មារម្មណ៍ក្នុង
 ប្រាថ្នា ក្នុងគ្រូករា ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មារម្មណ៍
 ទាំងនេះ ហៅថាសំយោជនិយធម៌ ។ សេចក្តីត្រេកត្រអាលណា ក្នុង
 ធម្មារម្មណ៍នោះ សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ហៅថាសំយោជនៈក្នុងមនា-
 សម្ព័ន្ធស្រនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[១៧៧] ឧបាទានិយោ ច ភិក្ខុវេ ចម្មេ ទេសិស្សាមិ
 ឧបាទានញ្ចំ នំ សុណាម ។ កកមេ ច ភិក្ខុវេ ឧបា-
 ទានិយោ ចម្មា កកមញ្ចំ ឧបាទានិ ។ សន្តិំ ភិក្ខុវេ
 ចក្កវិញ្ញេយ្យា រុទា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា មិយរុទា កា-
 ម្មបសញ្ញិតា រជជិយោ ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិំ ភិក្ខុវេ ឧបាទានិ-
 យោ ចម្មា ។ យោ នត្ត ចទ្ពាភោ នំ នត្ត ឧបាទានិ
 ។ មេ ។ សន្តិំ ភិក្ខុវេ ជិញ្ញវិញ្ញេយ្យា រសា ។ មេ ។ សន្តិំ
 ភិក្ខុវេ មនោវិញ្ញេយ្យា ចម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា
 មិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រជជិយោ ។ ឥមេ វុច្ឆន្តិំ
 ភិក្ខុវេ ឧបាទានិយោ ចម្មា ។ យោ នត្ត ចទ្ពាភោ
 នំ នត្ត ឧបាទានិច្ឆិ ។ ទសបិ ។

[១៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភវាគននីសំវេនី ឡូវទុបា-
 មិយធម៌ធម៌ជាហេតុកើតនៃទុបាទាននី ឡូវទុបាទាននី ចូរក្រកាំង-
 ឡាយប្រុងស្តាប់ឡូវធម៌នោះចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទុបាទានិ-
 យធម៌ កើដូចម្តេច ទុបាទាន កើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មាន
 ប្រវែងលក្ខណ៍ដឹងដោយចក្ក ជាច្រើនប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត
 ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តនេះ ហៅថាទុបាទានិយធម៌ ។ សេចក្តីត្រេកត្រ-
 អាលណា ក្នុងរូបនោះ សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ហៅថាទុបាទានក្នុង
 ចក្កសម្មិស្សនោះ ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេវផលគប្បីដឹង
 ដោយអណ្តាត ។ មេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានធម្មាម្មណ៍ផលគប្បី
 ដឹងដោយចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍គួរប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជា
 ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ធម្មាម្មណ៍ទាំងនេះ ហៅថាទុបាទានិយធម៌ ។ សេចក្តីត្រេក
 ត្រអាលណា ក្នុងធម្មាម្មណ៍នោះ សេចក្តីត្រេកត្រអាលនោះ ហៅថា
 ទុបាទានក្នុងមនោសម្មិស្សនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សទ្ធកថាសុត្តនិកាយ

តស្សន្តានំ

មារតាសេន ទ្វេ វុត្តា
លោកកាមគុណោ ធ
សន្តោ បញ្ចសិទោ ចេវ
សារីបុត្តោ ធ ភហុលោ
សន្តោជនំ ឧបាទានំ
វុត្តោ ភេន បុវុត្តិភិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សទ្ធកថាសុត្តនិកាយ

ឧទ្ធាននៃលោកកាមគុណវុត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីអង្គកំណត់ ២ លើក អំពីទិប្បដុតនៃលោក ១ អំពី
កាមគុណ ១ ព្រះវន្ត ១ បញ្ចសិទ្ធិបុគ្គល ១ ព្រះសារីបុត្ត ១
ព្រះភហុល ១ សំយោជនៈ ១ ឧបាទាន ១ ព្រះវេយ្យាករណ៍
ទើបហៅថា លោកកាមគុណវុត្ត ។

គហបតីវគ្គ

[១៨៧] ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលីយំ វិហរតិ
មហាវនេ ក្លដាតារសាលាយំ ។ អថា ខា ឧត្តា គហបតិ
វេសាលីកោ យេន ភគវា តេនុបសន្តិមំ ។ មេ ។ ឯ-
កមន្តំ ជិសិទ្ធោ ខា ឧត្តា គហបតិ វេសាលីកោ
ភគវន្តំ ឯតនវេច កោ ឧ ខា កន្តេ ហេតុ កោ
បព្វយោ យេនមិទេកកេត្វេ សត្តា ជិដ្ឋវ ធម្មេ យោ បរិ-
ជិញ្ញាយន្តំ ។ កោ បទ កន្តេ ហេតុ កោ បព្វយោ យេន-
មិទេកកេត្វេ សត្តា ជិដ្ឋវ ធម្មេ បរិជិញ្ញាយន្តិតិ ។ សន្តិ
ខា គហបតិ ចក្កុវិញ្ញាយ្យ រូតា វដ្ឋា កត្តា មនាមា
មិយរូតា កាម្មបសញ្ញិតា វជជិយា តត្យោ ភិក្ខុ អភិទទ្ធ-
តិ អភិវនតិ អដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិទទ្ធតា
អភិវនតោ អដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតោ តំ ជិស្សិតំ វិញ្ញាណំ
ហោតិ តទុចានាជិ ។ សទុចានាថោ គហបតិ ភិក្ខុ

គហបតីវគ្គ

[១៨៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើននៅក្នុងក្លដា-
តារសាលា នាមហារិន ដឹកគ្រូវេសាលី ។ គ្រានោះ ឧត្តគហបតី
អ្នកគ្រូវេសាលី ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ មេ ។ លុះឧត្ត-
គហបតីអ្នកគ្រូវេសាលី អន្តិយក្នុងជំងឺសមគ្រូហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំ
ចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ
អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបរិ-
ទិត្យានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត អ្វីជាហេតុ
អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិទិ-
ព្យានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី មានប្រវែង
តប្បវីន៍ច្បាស់ដោយភ្នែក ជាប្រក្រប្រាថ្នា គួរក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត
ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើភិក្ខុ
ក្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តទាំង ចំពោះប្រទេស
កាលភិក្ខុនោះក្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តទាំង ចំ-
ពោះប្រទេស វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យនូវប្រទេសក៏មាន សេចក្តីប្រកាន់
រាំនូវប្រទេសក៏មាន ។ ម្ចាស់គហបតី ភិក្ខុដែលមានសេចក្តីប្រកាន់ថា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខ្យាយគណៈ

នោ បរិចិញ្ចយតិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ ភហមតិ ជិញ្ជិកិញ្ចយ្យា

រសា ។ បេ ។ សន្តិ ទោ ភហមតិ មនោវិញ្ចយ្យា ធម្មា

វដ្ឋា កត្តា មនាគ ចិយ្យនា កាម្មបសញ្ញិតា វជជីយា

តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិវទតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ

តស្ស ភិ អភិទទ្ធតោ អភិវទតោ អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ

ភំ ចិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ហោតិ តទុចាទាធំ ។ សទុចាទា-

នោ ភហមតិ ភិក្ខុ នោ បរិចិញ្ចយតិ អយំ ទោ ភហ-

មតិ ហេតុ អយំ បច្ចុយោ យេនមិធកត្តេ សត្តា

ទិដ្ឋវ ធម្មេ នោ បរិចិញ្ចយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខ្យាយគណៈ

វិទេបរិចិញ្ចនេ ។ បេ ។ ម្នាលភហមតី មានសដែលគប្បីដឹងច្បាស់

ដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្នាលភហមតី មានធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹង

ច្បាស់ដោយចិត្ត ជាធម្មារម្មណ៍គួរព្រួយ គួរក្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត

ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើភិក្ខុ

ក្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត ចំពោះធម្មារម្មណ៍

នោះ កាលបើភិក្ខុនោះក្រេកអរ សរសើរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្ត

ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ វិញ្ញាណដែលគាត់ស្រឡាញ់ធម្មារម្មណ៍នោះ

ក៏មាន សេចក្តីប្រកាន់ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះក៏មាន ។ ម្នាលភហមតី ភិក្ខុ

មានសេចក្តីប្រកាន់ចំពោះ មិនបរិចិញ្ចនេ ម្នាលភហមតី នេះឯងជាហេតុ

នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិន

បរិចិញ្ចនក្តី ។

(១៧០) សន្តិ ទ ទោ គហបតិ ជេត្តវិញ្ញយ្យា រូបា

ឥដ្ឋា កត្តា មនាមា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា

តញ្ចា ភិក្ខុ ធាភិទទ្ធិតិ ធាភិវទតិ ទ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ

តស្ស តំ អនភិទទ្ធតោ អនភិវទតោ អន្លោសាយ

តិដ្ឋតោ ទ តំ ចិស្សិតំ វិញ្ញាណំ ហោតិ ទ តនុបាទា-

ទំ ។ អនុបាទាទោ គហបតិ ភិក្ខុ បរិច្ឆាយតិ ។ បេ ។

សន្តិ ទោ គហបតិ ជេត្តវិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។ សន្តិ

ទោ គហបតិ មនោវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មនា-

មា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា តញ្ចា ភិក្ខុ

ធាភិទទ្ធិតិ ធាភិវទតិ ទ អន្លោសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស

តំ អនភិទទ្ធតោ អនភិវទតោ អន្លោសាយ តិដ្ឋតោ

(១៧០) ម្នាលគហបតី មានរូបដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយ

ភ្នែក ជាបុគ្គប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់

ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិន

សរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តចាំ ចំពោះរូបនោះ កាលបើ

ភិក្ខុនោះមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តចាំ

ចំពោះរូបនោះ វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យទូររូបនោះ ក៏មិនមាន សេចក្តី

ប្រកាន់មាំទូររូបនោះ ក៏មិនមានដែរ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុមិនមាន

សេចក្តីប្រកាន់មាំ វេមនិបរិទ្ធិភាន ។ បេ ។ ម្នាលគហបតី មានសេ

ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្នាលគហបតី មានធម្ម-

ប្បណំ ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ជាធម្មារម្មណ៍គួរប្រាថ្នា គួរត្រេក

អរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តី

ត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តី

ចូលចិត្តចាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ កាលបើភិក្ខុនោះមិនត្រេកអរ មិន

សរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តចាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ

ន តំ ធិស្សន្តំ វិញ្ញាណំ ហោតិ ន តទុមាណាមំ ។ អនុ-
បាធានោ គហបតិ ភិក្ខុ បរិចិញ្ចាយតិ អយំ ទោ ក-
ហបតិ ហេតុ អយំ បទ្ធករោ យេនមិទេកកេច្ច សត្តា
ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចិញ្ចាយន្តិតិ ។ បវមំ ។

[១៧១] ឯកំ សមយំ ភកកំ វជ្ជិសុ វិហារតិ
ហន្តិត្តាមេ ។ អដទោ ឧត្តោ គហបតិ ហន្តិត្តាមកោ
យេន ភកកំ តេនុបសន្តមិ ។ ថេវ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធា
ទោ ឧត្តោ គហបតិ ហន្តិត្តាមកោ ភកវន្តំ ឯតទរោច
កោ នុ ទោ កន្តេ ហេតុ កោ បទ្ធករោ យេនមិទេ-
កកេច្ច សត្តា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ ណោ បរិចិញ្ចាយន្តិ ។ កោ
បន កន្តេ ហេតុ កោ បទ្ធករោ យេនមិទេកកេច្ច សត្តា
ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចិញ្ចាយន្តិតិ ។ [យថា បុរិមសុត្តន្តំ ឯវិ
វិត្តាវេតន្តំ] ។ អយំ ទោ គហបតិ ហេតុ អយំ បទ្ធករោ
យេនមិទេកកេច្ច សត្តា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចិញ្ចាយន្តិតិ ។
មុតិយំ ។

វិញ្ញាណោវេរបេពស្រ័យនូវធម្មាម្មណំនោះក៏មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់មាំនូវ
ធម្មាម្មណំនោះ ក៏មិនមានដែរ ។ ខ្លួនគហបតិ ភិក្ខុមិនមានសេចក្តី
ប្រកាន់មាំ វែមនិបរិចិញ្ចាន ខ្លួនគហបតិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជា
បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិចិញ្ចានក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[១៧១] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
ហន្តិត្តាម ក្នុងដែនវជ្ជិ ។ ត្រាងោះ ឧត្តគហបតិ អ្នកហន្តិត្តាម
បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ថេវ លុះឧត្តគហបតិ អ្នក
ហន្តិត្តាម អង្គុយក្នុងវិជ័យសមគួរហើយ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
ភាគម្តេច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែល
នាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបរិចិញ្ចានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំ
ឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បរិចិញ្ចានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ (សូត្រ
មុនយ៉ាងណា បណ្ឌិតគប្បីសំដែងឲ្យពិស្តារ យ៉ាងនោះចុះ) ។ ខ្លួន
គហបតិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយ
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិចិញ្ចានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[១៧២] ឯកំ សមយំ កកវា ពាឡាញាយំ វិហារតិ

ចារាវិកម្ពវេ ។ អដទោ ឧបាលិ កហមតិ យេន កកវា

តេនុបសង្កមិ ។ បេ។ ឯកមន្តិ ធិសិដ្ឋោ ទោ ឧបាលិ

កហមតិ កកវន្តិ ឯតទេវេន កោ នុ ទោ កន្តេ ហេតុ

កោ បទ្ហយោ យេនមិទេកកេ ធូ សត្តា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ ទោ

បរិចិញ្ចយន្តិ ។ កោ បន កុន្តេ ហេតុ កោ បទ្ហយោ

យេនមិទេកកេ ធូ សត្តា ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចិញ្ចយន្តិតិ ។

(យថា បុរិមសុត្តន្តំ ឯវិ វិត្តារេតតំ) ។ អយំ ទោ កហ-

មតិ ហេតុ អយំ បទ្ហយោ យេនមិទេកកេ ធូ សត្តា

ធិដ្ឋេវ ធម្មេ បរិចិញ្ចយន្តិតិ ។ តតិយំ ។

[១៧២] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្ត

ពារាវិកម្ពវេ ជិតក្រុងពាឡាញា ។ គ្រានោះ ទេវាលិភយតិបានចូល

ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ។ លុះទេវាលិភយតិ អង្គុយក្នុងទី

ដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រ

ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វចាំឯងឡាយ

ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បរិចិញ្ចាទក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

មួយយ៉ាងទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វចាំឯងឡាយពួក

ខ្លះក្នុងលោកនេះ បរិចិញ្ចាទក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ (សូត្រមុនយ៉ាងណា បណ្ឌិត

កម្រិតសម្រេចឲ្យពិស្តារយ៉ាងនោះចុះ) ។ ម្នាលភយតិ នេះឯងជាហេតុ

នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វចាំឯងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ បរិ-

ចិញ្ចាទក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

(១៧៣) ឯតំ សមយំ ភគវា អាយស្មា បិណ្ណាល-
 ការទ្វាដោ កោសម្ព័យំ វិហារតំ យោសិតាមេ ។ អដ
 ទោ វាជា ឧទេនោ យេនាយស្មា បិណ្ណាលការទ្វាដោ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា បិណ្ណាលការ-
 ទ្វាដេន សន្និំ សម្មាទិំ សម្មាទិយំ កថំ សារណិ-
 យំ វិនិសារត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា
 ទោ វាជា ឧទេនោ អាយស្មន្តំ បិណ្ណាលការទ្វាដិ ឯ-
 តនេវេន កោ ទុ ទោ កោ ការទ្វាដ ហេតុ កោ
 ចច្ចុយោ យេឯម ទេហា ភិក្ខុ សុស្វ កាឡុកេសា
 កិទ្រេន យោទ្វេន សមន្តាតតា បថមេន វយសា
 អទិកិឡិតាវោ កោមេសុ យាវធីវំ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរុទិំ អទ្វាទត្វា អាចានេន្តិតំ ។ វុត្តំ ទោ
 ឯតំ មហាវេន តេន ភគវតា ជាទតា បស្សតា
 អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធន ឯដ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ មាតុ-
 មត្តិសុ មាតុនិទ្តំ ឧបដ្ឋបេដ កតិធិមត្តិសុ ភតិធិចិទ្តិ
 ឧបដ្ឋបេដ ធីតុមត្តិសុ ធីតុនិទ្តំ ឧបដ្ឋបេដាតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

(១៧៣) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ និងព្រះបិណ្ណាល-
 ការទ្វាដ មានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តយោសិតាមេ ដ៏ត្រកួនកោសម្ពី ។
 គ្រានោះ ព្រះបាទឧទេន ស្តេចចូលទៅក្រុងបិណ្ណាលការទ្វាដ មាន
 អាយុ លុះស្តេចចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះ
 បិណ្ណាលការទ្វាដ មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគូររីករាយ និងពាក្យ
 គួរព្រាតហើយ ក៏ទ្រង់គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះបាទឧទេន ទ្រង់គង់
 ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទ្រង់មានព្រះបន្ទូលទៅនឹងព្រះបិណ្ណាលការ-
 ទ្វាដ មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះការទ្វាដ ដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជា
 បង្គំយ ដែលនាំឲ្យពួកភិក្ខុនេះ នៅក្នុងកម្លោះ មានសក់ខ្មៅ ប្រកប
 ដោយវ័យដ៏ចម្រើនគឺបឋមវ័យ មិនល្អកំនៅក្នុងកាមតាំងខ្សោយ ប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយធម៌បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ អស់មួយជីវិត តាំងញ៉ាំងបរិណិពមិឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលយូរអង្វែងបាន ។ ព្រះបិណ្ណាលការទ្វាដ ថ្វាយព្រះ
 ពរថា បពិត្រមហាវេន ពាក្យនេះ ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានគ្រាន់ទុកថា
 ហ្មេបភិក្ខុតាំងខ្សោយ អ្នកតាំងខ្សោយ ចូរមក ចូរតាំងចិត្តឲ្យដូចជាមាតា
 ក្នុងពួកស្រីល្មមជាមាតា ចូរតាំងចិត្តឲ្យដូចជាបងប្អូនស្រី ក្នុងពួកស្រីល្មម
 ជាបងប្អូនស្រី ចូរតាំងចិត្តឲ្យដូចជាកូនស្រី ក្នុងពួកស្រីល្មមជាកូនស្រី ។

អយំ ទោ មហាភជំ ហេតុ អយំ វេទយោ យេនិមេ
ឧហារ កិក្ខុ សុស្ស កាឡុកេសា កទ្រេន យោឡ-
នេន សមញ្ញាគតា បវមេន វយសា អនិក្ខន្ធា-
វិហោ កាមេសុ យាវជីវំ បវិបុល្លំ បវិសុទ្ធិំ ប្រាប្ន-
វយំ ចរន្តិ អន្ធានញ្ច អាចារនន្តិ ។

[១៧៤] លោលំ ទោ កោ ភារទ្ធាជំ ចិត្តំ អប្បេកតា
មាតុមត្តិសុបិ លោភទ្ធា ឧប្បវដ្ឋន្តិ ភតិចិមត្តិសុបិ លោ-
ភទ្ធា ឧប្បវដ្ឋន្តិ ចិត្តមត្តិសុបិ លោភទ្ធា ឧប្បវដ្ឋន្តិ ។
អត្ថំ នុ ទោ កោ ភារទ្ធាជំ អញ្ញោ ច ហេតុ អញ្ញោ ច
បច្ចុយោ យេនិមេ ឧហារ កិក្ខុ សុស្ស កាឡុកេសា
។មេ។ អន្ធានញ្ច អាចារនន្តិ ។ វុត្តំ ទោ ឯតិ ម-
ហាភជំ តេន ភតវតា ជានតា បស្សតា អវហតា
សំខ្មាសម្ពុទ្ធន ឯជ តុម្ភេ កិក្ខុវេ ឥមមេវ កាយិ ឧទ្ធិ
វាធនលា អនោ កេសមត្តកា ធនបវយន្តិ ប្បាប្ន-
នប្បការស្ស អសុចិហោ បច្ចុវេត្តនំ អត្ថំ ឥមស្មី កា-
យេ កេសា លាមា នទា ធន្តា តេវោ ចិសំ ឧហារ

បពិត្រមហាភជំ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកកិក្ខុ
នេះ នៅក្នុងកម្លោះ មានសក់ខ្លៅ ប្រកបដោយវ័យដ៏ចម្រើនគឺបឋមវ័យ
ប៉ុន្តែសក់នៅក្នុងកាយពុំឡើយ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មទិយធម៌បរិច្ចណិ បរិ-
សុខអស់មួយជីវិត ទាំងញ៉ាំងបវេណិធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ អស់កាលយូរ
អវិន្តិបទ ។

[១៧៤] បពិត្រព្រះភារទ្ធាជំដ៏ចម្រើន ចិត្តជាធម្មជាតិច្បេះច្បេះ
ចូនកាល លោកធម៌កើតឡើងក្នុងក្រសួងជាមាតាភីមាន លោកធម៌
កើតឡើងក្នុងក្រសួងជាបដិបូនស្រីភីមាន លោកធម៌កើតឡើងក្នុងក្រសួង
ស្រីល្មមជាបូនស្រីភីមាន ។ បពិត្រព្រះភារទ្ធាជំដ៏ចម្រើន ហេតុដ៏ខ
បច្ច័យដ៏ខ្សោយ មានដៃចេញ ដែលនាំឲ្យពួកកិក្ខុនេះ នៅក្នុងកម្លោះ
មានសក់ខ្លៅ ។ មេ ។ ទាំងញ៉ាំងបវេណិធម៌ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅអស់កាលយូរ
អវិន្តិបទ ។ បពិត្រមហាភជំ ពាក្យនេះ ព្រះមានព្រះភាគអហោន្ត
សហស្សប្បដ្ឋ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ ឃើញច្បាស់ បានគ្រាស់
បុកជា ព្រលិតក្នុងទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមេកាយ ចូរពិចារណា
ប្រកាយនេះឯង ទាំងអំពីបុគ្គលិកឡើងទៅលើ អំពីបុគ្គលិកចុះមកក្រោម
ដែលមានស្បែកដ៏បំផុត ពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មានប្រការផ្សេង ។
ជា ក្នុងកាយនេះមាន សក់ ពេម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយានគម្ពីរ

អង្គី អង្គីមិត្តា(២) វុត្តន្តំ យានាណិ យេសាមិ វិទិសោមណិ
បិហានិ បញ្ញាសិ អង្គី អង្គុត្តរណិ ទទាមិយំ តទាសិ វិទុំ
សេត្តំ ធម្មា លោហិតំ មេសោ មេសោ អស្សុ វិសោ
ខេស្សោ សិឃ្ហាធិកោ សសិសោ ធុត្តន្តិ ។ យេវា
តោ មហាពជំ តោតុ អយិ បព្វយោ យេវិមេ ទ-
យោ វិទុត្ត សុសុ តោត្ថតោសា ។ មេ ។ អន្តាធម្ម
អាចារេម្ពិទិ ។

[១៧៩] យេ តេ ហោ(២) ភាវទ្ធាជំ វិទុត្ត ភាវិតតោ-
យា ភាវិតសីលា ភាវិតចិត្តា ភាវិតប្បញ្ញា តេសុខំ ទ
ទុត្តន្តំ ហោតិ ។ យេ ទ តោ តេ តោ ភាវទ្ធាជំ វិទុត្ត
អភាវិតតោយា អភាវិតសីលា អភាវិតចិត្តា អភាវិ-
ត្តប្បញ្ញា តេសុខំ ទុត្តន្តំ ហោតិ ។ អប្បត្តនា លោ តា-
វទ្ធាជំ អស្សុតោ មទសិ តទិស្សោហិតំ តុតោតោ ទ
ហេតុត្ថតិ អង្គី ទុ តោ ហោ ភាវទ្ធាជំ អញ្ញា ទ លោតុ

១ ខ. អង្គីមិត្តា ។ ២ ប. យេ ហិ តោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយានគម្ពីរ

អ្នក ខ្នកអ្នក កម្រងទឹកម្រក បេះដូង ថ្ងៃម វា ក្រពះ ស្នូត កោះ-
អៀនធំ កោះរៀនកូច កាយាថ្មី កាយាចាស់ ប្រមាត់ ស្មេស្ម ខ្នុរ
ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់វា ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ
ទំតវិល ទឹកម្រក ។ បពិត្រមហាពជំ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជា
បច្ច័យ ដែលនាំឱ្យពួកភិក្ខុនេះ នៅក្នុងគម្ពោះ មានសក់ខ្មៅ ។ មេ ។
តាំងញ៉ាំងបរិណិពមិឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ អស់កាលជាយូរអង្វែងបាន ។

[១៧៩] បពិត្រព្រះភាវទ្ធាជំដ៏ចម្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយណា ដែល
បានចម្រើនកាយ ចម្រើនសីល ចម្រើនចិត្ត ចម្រើនបញ្ញាហើយ កិច្ចគឺ
ការពិចារណាឱ្យឃើញថាជាអសុករនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ មិនមែនធ្វើបាន
ដោយលំបាកឡើយ ។ បពិត្រព្រះភាវទ្ធាជំដ៏ចម្រើន តែភិក្ខុទាំងឡាយ
ណា ដែលមិនបានចម្រើនកាយ មិនបានចម្រើនសីល មិនបាន
ចម្រើនចិត្ត មិនបានចម្រើនបញ្ញាហើយ កិច្ចនោះ ភិក្ខុទាំងនោះ ធ្វើបាន
ដោយកម្រណាស់ ។ បពិត្រព្រះភាវទ្ធាជំដ៏ចម្រើន ចូនកាល យើង
ខ្ញុំគិតថា នឹងធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា ការម្មណ៍មិនល្អ ក៏ប្រក្សាយទៅជា
ម្មណ៍ល្អវិញគឺមាន បពិត្រព្រះភាវទ្ធាជំដ៏ចម្រើន ក្រែងមានហេតុដទៃ

សព្ទគ្រប់ជើង សំយោគនិកាយ សុខុមាលេខ

សោតេស សន្តិ សុត្តន្ត ១ យោសេដ កិមី យោសិទ្ធា ១ ធិត្តិ
 យ សសី សាយិទ្ធា ១ កាលេយ ១ យោត្តំ ១ ៤
 សា ធម្មិ វិញ្ញាយ យា ធិតិ ធីត្តិ យិទោ អយុវិទ្ធុ យា អនុ
 ប្បក្ខន្ធា ធិតោ យ គ្រា វិ កាលេយ ធី កាលេ យិ អនិក្ខមិ
 វិ យាវ្មំ អនិច្ចារី នោមសប្បា យា មកោ អនុសរណ ធិ យា
 អន្តាស្សវ័យ្យំ វស្ស សិវកាយ ធមិ ធម្ម៨ កត្តម មងិ គ្និ ធិ
 មងិ គ្និ យេ សិវិ កាមដ្ឋនាតិ ។ អយម្យ ទោ មហានិម
 យោតុ អយំ មត្តយោ យេ ធិ មេ ធិ ហេ ធិ ត្តូ ១ ៤
 កោឡុ តេសោ កម្រេច យោ ត្ន ១ ២ ស មញ្ញ តតា មហារម
 ជយសា អនិគិ ប្បតារិ យោ កោ មេ សុ យោ ធីវិ ធមិ ត្តិ ធិ
 ធមិ ស្ស្យិ ក្រម្ព កិ យិ តវ ្និ អន្តាមត្ត តោ វា ត ្និ ១ ៤

(១៩៦) អត្ថវិធី មោ ការទ្វាជ អត្ថវិ បា ការទ្វា-
 ជ ។ យោ សុភាសិតភិ មោ ការទ្វាជ តេធន តតតតា
 យានតា មស្សនា អរោតា សម្ពាសម្ពត្តេម ធីសេវី ទោ
 មោ ការទ្វាជ យោតុ ធីស មត្តយោ យេ ធិ មេ ធិ ហេ ធិ
 ត្តូ ១ ៤ កោឡុ តេសោ កម្រេច យោ ត្ន ១ ២ ស មញ្ញ-

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ សុខុមាលេខ

ពួសំ ឡេងី ដោយ គ្រា ចៀក ។ កុំ ភិទេ ដោយ ប្រមុះ ។ ជញ្ជា បរសេ ដោយ
 អណ្តាត ។ ពាល់ ត្រូវ គ្រុវ ដ្ឋាន ដោយ កាយ ។ អ្នក ទាំង ឡាយ ដឹង ច្បាស់
 នូវ ធម្មា ម្តង ដោយ ចិត្ត ហើយ កុំ ប្រកាន់ ខំ មិត្ត កុំ ប្រកាន់ អនុ ក្សត្រៈ
 អកុសល ធម៌ ទាំង ឡាយ ដ៏ លាមក គឺ អភិជ្ឈានិ ពាម ទស្ស គប្ប ត្រប សន្តតិ
 នូវ បុគ្គល ដែល មិន សង្រួម មិន ទ្រុឌ ទ្រុះ ព្រោះ ហេតុ តែ មិន សង្រួម មិន ទ្រុឌ
 ណា អ្នក ទាំង ឡាយ ចូរ ប្រតិ បត្តិ ដើម្បី សង្រួម នូវ មិន ទ្រុឌ ទ្រុះ ចូរ ក្បា
 មិន ទ្រុឌ ចូរ ដល់ នូវ សេចក្តី សង្រួម ក្នុង មិន ទ្រុឌ ទ្រុះ ។ ចតិ គ្រម ហារ កដ
 នេះ ឯង ជា ហេតុ នេះ ឯង ជា ចន្ទីយ ដែល ទាំ ឲ្យ ក្អក ក្អនេះ នៅ ក្មេង កម្លោះ
 មាន សក់ ទៅ ប្រកប ដោយ វ័យ ដ៏ ចម្រើន គឺ បឋម វ័យ មិន ល្អ ក៏ នៅ ក្នុង កាម
 ទាំង ឡាយ ប្រព្រឹត្ត ក្រហូ ចរ យ ធម៌ ចិប្បណិ ចិសុខ អស់ មួយ ជីវិត ទាំង
 ញ៉ាំង បវេណិ ធម៌ ឲ្យ ប្រព្រឹត្ត ទៅ អស់ កាល ជា យូរ អង្វែង ប៉ាន ។

(១៩៦) ចតិ គ្រ ព្រះ ការ ទ្វាជ ដ៏ ចម្រើន អស្ចារ្យ ណាស់ ចតិ គ្រ
 ព្រះ ការ ទ្វាជ ដ៏ ចម្រើន មិន ដែល មាន ទេ ។ ចតិ គ្រ ព្រះ ការ ទ្វាជ ដ៏ ចម្រើន
 ភាក្ស ទេះ ព្រះ មាន ព្រះ ភាគ អរហន្ត ធម្មា សម្ពុទ្ធ ព្រះ អង្គ នោះ ទ្រង់
 ជ្រាប ច្បាស់ ឃើញ ច្បាស់ បាន ត្រាស់ ទុក ដោយ ប្រពៃ ហើយ ចតិ គ្រ
 ព្រះ ការ ទ្វាជ ដ៏ ចម្រើន នេះ ហើយ ជា ហេតុ នេះ ហើយ ជា ចន្ទីយ ដែល
 ទាំ ឲ្យ ក្អក ក្អនេះ នៅ ក្មេង កម្លោះ មាន សក់ ទៅ ប្រកប ដោយ វ័យ ដ៏ ចម្រើន

ភតា បរមេន វយសា អនិគ្គិហិទោ កាមេសុ
 យាវដិវិ បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ត្រហ្មធរិយំ ចរន្តិ អន្ធានញ្ច
 អាហារេន្តិភិ ។ អហម្យំ ភោ ភោ ការទ្វាជ យស្មី
 សមយេ អរក្ខិតេនេវ កាយេន អរក្ខិតាយ វាហយ
 អរក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា អសិវុតេហិ
 ឥន្ទ្រិយេហិ អន្តេបុរិ បរិសាមិ អតិវិយ មិ ភស្មី សម-
 យេ លោកធម្មា បរិសហន្តិ ។ យស្មីញ ទ្វាហំ ភោ
 ការទ្វាជ សមយេ រក្ខិតេនេវ កាយេន រក្ខិតាយ
 វាហយ រក្ខិតេន ចិត្តេន អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា សិវុ-
 តេហិ ឥន្ទ្រិយេហិ អន្តេបុរិ បរិសាមិ ន មិ ភស្ម
 ភស្មី សមយេ លោកធម្មា បរិសហន្តិ ។ អភិក្កន្តិ
 ភោ ការទ្វាជ អភិក្កន្តិ ភោ ការទ្វាជ ។ សេយ្យេហិ
 ភោ ការទ្វាជ ចិត្តិក្កន្តិភិ វា ឧក្កន្តិយ្យ បដិច្ចន្តិ វា
 វិវេយ្យ ម្ភុស្ស វា មន្តិ អាតិក្ខេយ្យ អនុកាយ វា
 តេលច្ឆន្តិភិ ចារេយ្យ ចក្កុមន្តោ រូបាចិ ឧត្តរន្តិភិ

ធម្មបទដ្ឋកថា មិនឈ្លក់នៅក្នុងកាយទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តត្រហ្មធរិយធម៌បរិ-
 បូណ៌ បរិសុទ្ធ អស់មួយជីវិត ទាំងញ៉ាំងបរិណិពមិធិប្រព្រឹត្តទៅអស់
 កាលយូរអង្វែងបាន ។ បពិត្រព្រះការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន បំណែកខ្ញុំកុ-
 ណារិញ សម័យណា មិនបានរក្សាកាយ មិនបានរក្សាពពា មិនបាន
 រក្សាចិត្ត មិនបានប្រសិស្ថាភិ មិនបានសង្រួមឥន្ទ្រិយ ចូលទៅទៅ
 ក្នុងព្រះរាជព័ន្ធ សម័យនោះ លោកធម៌ទាំងឡាយ តែងត្របសង្កត់ខ្ញុំ
 កុណាពន់ពេក ។ បពិត្រព្រះការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន លុះតែសម័យណា ខ្ញុំ
 កុណាបានរក្សាកាយ រក្សាពពា រក្សាចិត្ត ប្រសិស្ថាភិ សង្រួមឥន្ទ្រិយ
 ចូលទៅក្នុងព្រះរាជព័ន្ធ លោកធម៌ទាំងឡាយ ក៏មិនបានត្របសង្កត់ខ្ញុំ
 កុណាក្នុងសម័យនោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន ច្បាស់
 ណាស់ បពិត្រព្រះការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ ។ បពិត្រព្រះ
 ការទ្វាជៈដ៏ចម្រើន ដូចគេផ្សារបស់ដែលដាក់ ចូលក្នុងបញ្ចូលបស់ដែល
 គេបិទបាំងវុក ដូចគេបញ្ចូលផ្លូវដែលបុគ្គលអ្នករង្វង់ទិស ពុំនោះសោត
 ដូចបុគ្គលប្រាសបំភ្លឺប្រទិបប្រសិក្ខន្ធិទិស ដោយគិតថា បុគ្គលទាំង-
 ឡាយមានចក្ខុ ទំនិរមើលឃើញរូបទាំងឡាយបាន មានទមហាយិវណា

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សទ្ធកម្មវិញ្ញា

ឯវមេវ កោតា ការទ្វាជេន អនេកបរិយាយេន នម្មោ
បកាសិតោ ។ ឯសាហំ កោ ការទ្វាជ ភំ កកវន្តំ
សវណំ កប្បាមិ ធម្មត្ថា កិក្ខុសង្ខត្ថា ឧបាសកំ មិ
កវំ ការទ្វាជា ធារេតុ អដ្ឋតក្កេ ចាណុបេតំ សវណាដ្ឋ-
កន្តិ ។ ធម្មត្ថំ ។

[១៧៧, ឯកំ សមយំ កកវំ រាជគហោ វិហារតិ
វេន្យវនេ កាលទ្ធកនិវេ ។ អថទោ សោណោ គហ-
បតិបុត្តោ យេន កកវំ ភេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ ឯសីទិ ។ ឯកមន្តំ ឯ-
សិទ្ធា ទោ សោណោ គហបតិបុត្តោ កកវន្តំ ឯត-
ភេទ កោ ទុ ទោ កន្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិ-
ងេកច្ចេ សត្តា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទោ បវិនិច្ឆាយន្តិ ។ កោ
បទ កន្ត ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិ ធម្មេ សត្តា
ទិដ្ឋេវ ធម្មេ បវិនិច្ឆាយន្តិតិ ។ (យថា បុរិមសុត្តន្តំ ឯវិ
វិត្តារេត្ថំ) ។ បញ្ចមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សទ្ធកម្មវិញ្ញា

ព្រះការព្វាជៈដ៏ចម្រើន បានប្រកាសធម៌ដោយអនេកបរិយាយ មាន១២-
មេឃ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះការព្វាជៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំករុណាសូម
ដល់ព្រះមានព្រះភាគនោះផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹង
ទីពឹង សូមព្រះការព្វាជៈដ៏ចម្រើន ចាំទុកខ្ញុំករុណា ថាជាទុសក
អ្នកដល់ខ្ញុំសរណេធម៌ស្មើដោយជីវិត តាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀងរាល់ ។
ចប់សូត្រ ទី ៤ ។

[១៧៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រឡំគង់នៅក្នុងវត្ត
វេន្យវនេ កាលទ្ធកនិវេបស្ថាន ដ៏ត្រកូនរាជគ្រឹះ ។ ត្រាខោះ សោណ-
គហបតិបុត្ត បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏
ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះ
សោណគហបតិបុត្តអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមាន
ព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យដែល
នាំឲ្យសត្វតាំងឲ្យយព្វក្ខន្ធៈ ក្នុងលោកនេះ មិនបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំ
ឲ្យសត្វតាំងឲ្យយព្វក្ខន្ធៈ ក្នុងលោកនេះ បរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។
(សូត្រមុនយ៉ាងណា បណ្ឌិតកប្បិស័ដ៏ឲ្យពិស្តាយ៉ាងនោះផងចុះ) ។
ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[១៧៧] ឯតំ សមយំ ភក្កំ អាយស្មា អាណោ
 កោសង្ក័យំ វិហាតិ យោសិតាភមេ ។ អដោ យោសិ-
 តោ ភហបតិ យេធាយស្មា អាណោ តេទុបសង្ក័មិ
 ។ បេ។ ឯកមង្កំ ឯសិញ្ញោ ទោ យោសិតោ ភហបតិ
 អាយស្មង្កំ អាណង្កំ ឯតទរោច ធាតុបាទង្កំ ធាតុបាទង្កង្កំ
 កន្ត អាណង្ក វុត្តិ កំត្តាវតា ទុ ទោ កន្ត ធាតុបាទង្កំ
 វុត្តិ ភក្កវតាតិ ។ សិវិជ្ជតិ ទោ ភហបតិ ចក្កុធាតុ រូបា
 ច មធាបា ចក្កុវិញ្ញាណាញ សុខវេទន័យំ ធម្មស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា ។ សិវិជ្ជតិ ទោ ភហបតិ
 ចក្កុធាតុ រូបា ច អមធាបា ចក្កុវិញ្ញាណាញ ទុក្ខវេ-
 ទន័យំ ធម្មស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា ។ សិវិជ្ជតិ
 ទោ ភហបតិ ចក្កុធាតុ រូបា ច ឧបេក្ខដ្ឋាដិយា(១)
 ចក្កុវិញ្ញាណាញ អទុក្ខមសុខវេទន័យំ ធម្មស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា ។ បេ។ សិវិជ្ជតិ ទោ
 ភហបតិ ជិក្ខុធាតុ រសា ច មធាបា ជិក្ខុវិញ្ញាណាញ
 សុខវេទន័យំ ធម្មស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា ។

១ ឧ. ទបេក្ខដ្ឋាដិយា ។ ម. ទបេក្ខវេទនិយា ។

[១៧៨] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ និងព្រះកាន់ទូមាន
 កាយ គង់នៅក្នុងវត្តយោសិតាភម ដ៏គ្រងកោសម្ពី ។ គ្រាឆាន់ឯង
 យោសិតភហបតិចូលទៅក្រព្រះកាន់ទូមានកាយ ។ បេ ។ លុះយោសិ-
 ភហបតិ អង្គុយក្នុងដីសមគួរហើយ ក៏បានពាលនឹងព្រះកាន់ទូមាន
 កាយ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះកាន់ទូដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ធាតុវៀងៗ គ្នា ធាតុវៀងៗ គ្នា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន កើតាតុ
 វៀងៗ គ្នា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ដោយហេតុយ៉ាងណា ។ ម្នាល
 ភហបតិ ចក្កុធាតុ ១ រូបវេទនាជាទីតាប់ចិត្ត ១ ចក្កុវិញ្ញាណ ១ មាន
 ហើយ ទើបសុខវេទនាកើតឡើងបាន ព្រោះកាស្រ័យផស្សៈវេទនាជាទី
 តាំងនៃសុខវេទនា ។ ម្នាលភហបតិ ចក្កុធាតុ ១ រូបមិនជាទីតាប់ចិត្ត ១
 ចក្កុវិញ្ញាណ ១ មានហើយ ទើបទុក្ខវេទនាកើតឡើងបាន ព្រោះកា-
 ស្រ័យផស្សៈវេទនាជាទីតាំងនៃទុក្ខវេទនា ។ ម្នាលភហបតិ ចក្កុធាតុ ១
 រូបជាទីតាំងនៃមេត្តា ១ ចក្កុវិញ្ញាណ ១ មានហើយ ទើបអទុក្ខមសុខ-
 វេទនា (វេទនាមិនជាទុក្ខមិនជាសុខ) កើតឡើងបាន ព្រោះកាស្រ័យ
 ផស្សៈវេទនាជាទីតាំងនៃអទុក្ខមសុខវេទនា ។ បេ ។ ម្នាលភហបតិ ជិក្ខុ-
 ធាតុ ១ រសជាទីតាប់ចិត្ត ១ ជិក្ខុវិញ្ញាណ ១ មានហើយ ទើបសុខវេទ-
 នាកើតឡើងបាន ព្រោះកាស្រ័យផស្សៈវេទនាជាទីតាំងនៃសុខវេទនា ។

សិរិជ្ជតិ ទោ កហបតិ ជិក្ខុនាតុ រសា ច អមនាថា
 ជិក្ខុវិញ្ញាណាញ ទុក្ខវេទនំយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ
 ទុក្ខា វេទនា ។ សិរិជ្ជតិ ទោ កហបតិ ជិក្ខុនាតុ រសា
 ច ឧបេក្ខដ្ឋានីយា ជិក្ខុវិញ្ញាណាញ អទុក្ខមសុខវេទ-
 នំយំ ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា
 ។ បេ។ សិរិជ្ជតិ ទោ កហបតិ មនោនាតុ ធម្មា ច
 មនាថា មនោវិញ្ញាណាញ សុខវេទនំយំ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា ។ សិរិជ្ជតិ ទោ កហបតិ មនោ-
 នាតុ ធម្មា ច អមនាថា មនោវិញ្ញាណាញ ទុក្ខវេទនំយំ
 ជស្សំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា ។ សិរិជ្ជតិ
 ទោ កហបតិ មនោនាតុ ធម្មា ច ឧបេក្ខដ្ឋានីយា
 មនោវិញ្ញាណាញ អទុក្ខមសុខវេទនំយំ ជស្សំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមសុខា វេទនា ។ ឯត្តាវតា កហបតិ
 នាតុនាទត្ថំ វត្ថំ កកវតាតិ ។ ធម្មំ ។

ម្នាលភហុបតិ ជិក្ខុនាតុ ១ សេមិទជាទីតាប់ចិត្ត ១ ជិក្ខុវិញ្ញាណ ១ មាន
 ហើយ ទើបទុក្ខវេទនាកើតឡើងបាន ព្រោះការស្រយមស្សៈដែលជាទី
 កំនិនទុក្ខវេទនា ។ ម្នាលភហុបតិ ជិក្ខុនាតុ ១ សេជាទីកំនិន
 ទេវតា ១ ជិក្ខុវិញ្ញាណ ១ មានហើយ ទើបអទុក្ខមសុខវេទនាកើតឡើង
 បាន ព្រោះការស្រយមស្សៈដែលជាទីកំនិនអទុក្ខមសុខវេទនា ។ បេ ។
 ម្នាលភហុបតិ មនោនាតុ ១ ធម្មារម្មណ៍ជាទីតាប់ចិត្ត ១ មនោវិញ្ញាណ ១
 មានហើយ ទើបសុខវេទនាកើតឡើងបាន ព្រោះការស្រយមស្សៈដែល
 ជាទីកំនិនសុខវេទនា ។ ម្នាលភហុបតិ មនោនាតុ ១ ធម្មារម្មណ៍
 មិទជាទីតាប់ចិត្ត ១ មនោវិញ្ញាណ ១ មានហើយ ទើបទុក្ខវេទនាកើត
 ឡើងបាន ព្រោះការស្រយមស្សៈដែលជាទីកំនិនទុក្ខវេទនា ។ ម្នាល
 ភហុបតិ មនោនាតុ ១ ធម្មារម្មណ៍ជាទីកំនិនទេវតា ១ មនោវិញ្ញាណ ១
 មានហើយ ទើបអទុក្ខមសុខវេទនាកើតឡើងបាន ព្រោះការស្រយមស្សៈ
 ដែលជាទីកំនិនអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលភហុបតិ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងពាក្យផ្សេង ៗ គ្នា ដោយហេតុមានប្រមាណ
 ប៉ុណ្ណោះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[១៧៧] ឯកំ សមយំ អាយស្មា មហាកត្តាដោ
 អវុទ្ធិសុ វិហាតិ កុលយរេ(១) សិបវត្តេ បទ្ធកេ ។ អថទោ
 ហាលិទ្ធកាដិ គហបតិ យេនាយស្មា មហាកត្តាដោ
 ភេទុបសង្កមិ ។ បេ ។ ឯកមន្តិ វិសិញ្ញា ទោ ហា-
 លិទ្ធកាដិ គហបតិ អាយស្មន្តិ មហាកត្តាដិ ឯកទ-
 រោ ប វុត្តមិទិ ករុណ កកវតា ជាតុបាទន្តិ បដិទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ
 ផស្សបាទន្តិ ផស្សបាទន្តិ បដិទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ វេទនាបា-
 ទន្តន្តិ ។ កាដិ ទុ ទោ ករុណ ជាតុបាទន្តិ បដិទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ
 ផស្សបាទន្តិ ផស្សបាទន្តិ បដិទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ វេទនាបា-
 ទន្តន្តិ ។

[២០០] ឥន គហបតិ វិកុត្ត ចក្កុបា វូមិ វិស្វា មហា-
 បិ ឥន្តេតន្តិ បដាជាតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ សុខវេទនិយំ ច សុ-
 ខវេទនិយំ ផស្សិ បដិទ្ធិ ឧប្បជ្ជតិ សុខាវេទនា ។ ចក្កុបា
 ច ទោ បដេវិ វូមិ វិស្វា អមហាបិ ឥន្តេតន្តិ បដាជាតិ

១ ឧ. កុរយេ ។

[១៧៧] សមយម្ហយ ព្រះមហាកត្តានៈមានអាយុ គង់នៅលើ
 ក្នុងបវត្តៈ ជិតស្រុកកុលយរេៈ ក្នុងអវុទ្ធិជនបទ ។ គ្រានោះ ហាលិទ្ធក-
 កាដិហបតិ បានចូលទៅក្រេមហាកត្តានៈមានអាយុ ។ បេ ។ លុះ
 ហាលិទ្ធកាដិហបតិ អង្គុយក្នុងវិសិមត្តរហើយ ក៏បានពោលទៅនឹង
 ព្រះមហាកត្តានៈមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទូកថា ការផ្សេង ។ ភ្នំនៃផស្សៈ កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យធាតុផ្សេង ។ ភ្នំ ការផ្សេង ។ ភ្នំនៃវេទនា កើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យការផ្សេង ។ ភ្នំនៃផស្សៈ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ការ
 ផ្សេង ។ ភ្នំនៃផស្សៈកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យធាតុផ្សេង ។ និងការ
 ផ្សេង ។ ភ្នំនៃវេទនាកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យការផ្សេង ។ ភ្នំនៃផស្សៈ
 កើតដូចម្តេច ។

[២០០] ម្ចាស់គហបតិ កិក្កុក្កនិសាសនានេះ ឃើញរូបដោយ
 ចក្កុហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា រូបនេះជាវិគាបចិត្តយ៉ាងនេះ សុខវេទនាគឺ
 កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យទូវចក្កុវិញ្ញាណ ជាវិគាបនៃសុខវេទនាផង ទូ
 ផស្សៈដែលជាវិគាបនៃសុខវេទនាផង ។ មួយទៀត កិក្កុយិញ្ញាប្រដោយ
 ចក្កុយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា រូបនេះមិនជាវិគាបចិត្តយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

ចក្កវិញ្ញាណំ ទុក្ខវេទនំ ច ទុក្ខវេទនំ ធម្មំ ប-
 ដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា ។ ចក្កុយា ទោ បរេវំ រូបំ
 ទិស្វា ឧបេក្កដ្ឋាវិយំ ឥន្តេត្ថន្តំ បជាបាតិ ចក្កវិញ្ញាណំ
 អទុក្ខមស្មុទវេទនំ ច អទុក្ខមស្មុទវេទនំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមស្មុទា វេទនា ។ បុណ ចបរិ
 ភហបតិ កំកុ សោតេន សន្តិ សុត្វា ។ ហោទេន
 កទ្ធិ យាយិត្វា ។ ជិក្ខុយ រសំ សាយិត្វា ។ កាយេន
 ដោដ្ឋតិ ធុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មនាបំ ឥន្តេ-
 ត្ថន្តំ បជាបាតិ មនោវិញ្ញាណំ សុទវេទនំ ច សុទវេ-
 ទនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ សុទា វេទនា ។ មនសា
 ទោ បរេវំ ធម្មំ វិញ្ញាយ មមនាបំ ឥន្តេត្ថន្តំ បជាបាតិ
 មនោវិញ្ញាណំ ទុក្ខវេទនំ ច ទុក្ខវេទនំ ធម្មំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា ។ មនសា ទោ បរេវំ
 ធម្មំ វិញ្ញាយ ឧបេក្កដ្ឋាវិយំ ឥន្តេត្ថន្តំ បជាបាតិ
 មនោវិញ្ញាណំ អទុក្ខមស្មុទវេទនំ ច អទុក្ខមស្មុទ-
 វេទនំ ធម្មំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ អទុក្ខមស្មុទា វេទនា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

ទុក្ខវេទនាកំភក្កេវ្យំ ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខវិញ្ញាណ ជាទីកំរិតនៃទុក្ខ-
 វេទនាផង ទុក្ខស្សៈជាទីកំរិតនៃទុក្ខវេទនាផង ។ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ឃើញប្រដៅយចក្កយ៉ាងនេះហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ប្រទេសគ្នាជាទីកំរិត
 នៃទេវតាយ៉ាងនេះ អទុក្ខមស្មុទវេទនាកំភក្កេវ្យំ ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខ-
 វិញ្ញាណជាទីកំរិតនៃអទុក្ខមស្មុទវេទនាផង ទុក្ខស្សៈដែលជាទីកំរិតនៃ
 អទុក្ខមស្មុទវេទនាផង ។ ម្ចាស់គហបតិ មួយទៀត ភិក្ខុព្យាសំឡេង
 ដោយគ្រឿង ។ គុំគុំនេះដោយច្រមុះ ។ ដណ្តបរសដោយអណ្តាត ។
 ពាល់ក្រវ៉ៅដេញដោយកាយ ។ ដឹងធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយដឹង
 ច្បាស់ថា ធម្មាម្មណ៍នេះជាទីតាមចិត្តយ៉ាងនេះ សុទ្ធវេទនាកំភក្កេវ្យំ
 ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខវិញ្ញាណជាទីកំរិតនៃសុទ្ធវេទនាផង ទុក្ខស្សៈជាទី
 កំរិតនៃសុទ្ធវេទនាផង ។ ភិក្ខុដឹងទុក្ខធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្តយ៉ាងនេះហើយ
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ធម្មាម្មណ៍នេះមិនជាទីតាមចិត្តយ៉ាងនេះ ទុក្ខវេទនាកំភក្ក-
 េវ្យំ ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខវិញ្ញាណ ជាទីកំរិតនៃទុក្ខវេទនាផង ទុក្ខ-
 ស្សៈជាទីកំរិតនៃទុក្ខវេទនាផង ។ ភិក្ខុដឹងទុក្ខធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្តយ៉ាង
 នេះហើយ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ធម្មាម្មណ៍នេះគ្មានជាទីកំរិតនៃទេវតាយ៉ាងនេះ
 អទុក្ខមស្មុទវេទនាកំភក្កេវ្យំ ព្រោះអាស្រ័យទុក្ខវិញ្ញាណជាទីកំរិត
 នៃអទុក្ខមស្មុទវេទនាផង ទុក្ខស្សៈជាទីកំរិតនៃអទុក្ខមស្មុទវេទនាផង ។

ឃី ខោ គហបតិ ធាតុបាណត្ថំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ ដស្សនា-
ណត្ថំ ដស្សនាណត្ថំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ វេទនាបាណត្ថន្តំ ។
សត្តមំ ។

[២០០] ឃី សមយំ កកវំ កក្កសុ វិហាតិ
សុំសុហាតិវេ កេសកណ្តាវេ មិកណាយ ។ អថខោ
ណកុលបិតា គហបតិ យេន កកវំ តេនុបស្ព័ន្តមិ
។ បេ។ ឃី កមន្តំ ឯសិវោ ខោ ណកុលបិតា គហបតិ
កកវន្តំ ឃី ធនវេច កោ ទុ ខោ កន្ត ហេតុ កោ បច្ចុ-
យោ យេនមិទេកកេ កេ សត្តា និរដ្ឋវ ធម្មេ លោ បរិនិព្វា-
យន្តំ ។ កោ បទ កន្ត ហេតុ កោ បច្ចុយោ យេន-
មិទេកកេ កេ សត្តា និរដ្ឋវ ធម្មេ បរិនិព្វាយន្តិតំ ។ សន្តិ
ខោ គហបតិ ចក្កវិញ្ញយ្យា រូបា ឥដ្ឋា កត្តា មនាបា បិ-
យរូបា កាម្មថសត្តិតា រជនីយា តេណូ កិក្កុ អភិទទ្ធតិ

ម្នាលគហបតិ ការផ្សេងៗ គ្នាខែផស្សៈកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យធាតុ
ផ្សេងៗ គ្នា និងការផ្សេងៗ គ្នាខែវេទនាកើតឡើង ព្រោះការស្រ័យការ
ផ្សេងៗ គ្នាខែផស្សៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២០១] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនគង់នៅក្នុង
កេសកណ្តាវេជាទីឲ្យអភ័យដល់ពួកម្រឹម ដឹកក្រុងសុំសុហាតិវេ ក្នុងកត្ត-
ជនបទ ។ គ្រាខាង គហបតិវិញ្ញានកុលបិតា បានចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះនកុលបិតាគហបតិអង្គុយក្នុងទីអីសមគួរ
ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះក្នុង
លោកនេះ មិនបរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយ
វិញទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះក្នុង
លោកនេះ បរិនិព្វានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលគហបតិ មានរូបដែលគប្បី
ដឹងច្បាស់ដោយចក្ក ជាប្រក្ខប្រាថ្នា គួរក្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត ជា
ទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេកអរ បើកិក្កុ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

អភិវទតិ អរោជ្ឈសាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តំ អភិទទ្ធតោ
 អភិវទតោ អរោជ្ឈសាយ តិដ្ឋតោ តំ ចិស្ស័តំ វិញ្ញាណំ
 ហោតិ ឥទុបាទាធំ ។ សឡាទាទោ កហមតិ ភិក្ខុនោ
 បរិច្ឆាយតិ ។ បេ។ សន្និ ទោ កហមតិ ជិដ្ឋវិញ្ញយ្យា
 រសា ។ បេ។ សន្និ ទោ កហមតិ មហោវិញ្ញយ្យា ធម្មា
 វដ្ឋា កត្តា មហាទា បិយ្យទា កាម្មបសញ្ញាតា វដ្ឋិយោ
 តញ្ច ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិវទតិ អរោជ្ឈសាយ តិដ្ឋតិ
 តស្ស តំ អភិទទ្ធតោ អភិវទតោ អរោជ្ឈសាយ តិដ្ឋតោ
 តំ ចិស្ស័តំ វិញ្ញាណំ ហោតិ ឥទុបាទាធំ ។ សឡាទា-
 ទោ កហមតិ ភិក្ខុ ទោ បរិច្ឆាយតិ ។ អយំ ទោ
 កហមតិ ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេនមំធនកេត្តេ សត្តា
 ធិដ្ឋេវ ធម្ម ទោ បរិច្ឆាយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

ក្រេតអរ សរសើរ បិតទៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះប្រធាន កាល
 បើគិតនោះក្រេតអរ សរសើរ បិតទៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះ
 ប្រធានហើយ វិញ្ញាណដែលគាត់ស្រឡាចប្រធានក៏តទៀង សេចក្តី
 ប្រកាន់មាំឲ្យប្រធានក៏មានឡើង ។ ម្នាលកហមតិ ភិក្ខុមានសេចក្តី
 ប្រកាន់មាំ វែងមិនបរិច្ចាន ។ បេ ។ ម្នាលកហមតិ មានសដែល
 កប្បីដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្នាលកហមតិ មានធម្មាម្មណ៍
 ដែលដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ជាធម្មាម្មណ៍ត្រាច្នៃ ក្នុងក្រេតអរ ជាទី
 ភាបចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃសេចក្តីក្រេតអរ
 បើភិក្ខុក្រេតអរ សរសើរ បិតទៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មា-
 ម្មណ៍នោះ កាលបើភិក្ខុនោះក្រេតអរ សរសើរ បិតទៅដោយសេចក្តី
 ចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មាម្មណ៍នោះហើយ វិញ្ញាណដែលគាត់ស្រឡាច
 ធម្មាម្មណ៍នោះក៏តទៀង សេចក្តីប្រកាន់មាំឲ្យធម្មាម្មណ៍នោះ ក៏មាន
 ឡើង ។ ម្នាលកហមតិ ភិក្ខុមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ វែងមិនបរិច្ចាន ។
 ម្នាលកហមតិ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលទាំឲ្យសត្វទាំង
 ឡាយពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនបរិច្ចានក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

ធម្មបទវិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធ

(២០២) សន្តិ ទ ទោ កហមតិ ជក្កុវិញ្ញយ្យា រុចា
 ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា បិយរុចា កាម្មបសញ្ញតា រជដិយា
 តញ្ចេ ភិក្កុ ធម អភិទន្ធនិ ធម អភិវទនិ ធម អដ្ឋោ សាយ
 តិដ្ឋតិ តស្ស តិ អនភិទន្ធនោ អនភិវទនោ អនដ្ឋោ -
 សាយ តិដ្ឋតោ ធម តិ ធម្មស្សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ ធម
 តទុចាទាធមំ ។ អទុចាទាទោ កហមតិ ភិក្កុ បរិធម្មា -
 យតិ ។ បេ ។ សន្តិ ទោ កហមតិ ជក្កុវិញ្ញយ្យា រសា
 ។ បេ ។ សន្តិ ទោ កហមតិ មចោវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា
 កត្តា មនាទា បិយរុចា កាម្មបសញ្ញតា រជដិយា
 តញ្ចេ ភិក្កុ ធម អភិទន្ធនិ ធម អភិវទនិ ធម អដ្ឋោ -
 សាយ តិដ្ឋតិ តស្ស តិ អនភិទន្ធនោ អនភិវទនោ
 អនដ្ឋោ សាយ តិដ្ឋតោ ធម តិដ្ឋស្សតិ វិញ្ញាណំ ហោតិ

ធម្មបទវិញ្ញាណសម្មាសម្ពុទ្ធ

(២០២) ម្នាលកហមតិ មានរូបដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចក្ក
 ជាប្រក្ខត្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយ
 កាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ
 មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះ កាលបើភិក្ខុនោះមិន
 ត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូប
 នោះហើយ វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យនៅរូបនោះ ក៏មិនកើតឡើង សេចក្តី
 ប្រកាន់មាំនៅរូបនោះ ក៏មិនមានដែរ ។ ម្នាលកហមតិ ភិក្ខុមិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់មាំ រមែងបរិច្ចាន ។ បេ ។ ម្នាលកហមតិ មានរស
 ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្នាលកហមតិ មាន
 ធម្មារម្មណ៍ដែលគប្បីដឹងច្បាស់ដោយចិត្ត ជាធម្មារម្មណ៍គួរត្រាថ្នា គួរ
 ត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាហេតុនៃ
 សេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយ
 សេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះទេ កាលបើភិក្ខុនោះមិនត្រេក
 អរ មិនសរសើរ មិនបិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍
 នោះហើយ វិញ្ញាណដែលអាស្រ័យនៅធម្មារម្មណ៍នោះ ក៏មិនកើតឡើង

ន កុដ្តុបាណិ ។ អនុបាណិ កហបតិ ភិក្ខុ បរិចិញ្ា-
យតិ ។ អយំ ទោ កហបតិ ហេតុ អយំ បទ្ធកយោ យេន-
មិទេកោត្ត សត្តា និដ្ឋេវ ទេត្ត បរិចិញ្ាយន្តិកំ ។ អដ្ឋមិ ។

(២០៣) ឯកំ សមយំ អាយស្មា មហាកត្តាទោ
អវដ្ឋិស្ម វិហារិ មញ្ញាភារេ អញ្ញកុដិកាយំ ។ អថ ទោ
លោហិទ្ធស្ស ប្រាហ្មណស្ស សម្ពហុលា អន្តោសិកា
កដ្ឋហារកា មាលាវកា យេនាយស្មតោ មហាកត្តា-
នស្ស អញ្ញកុដិកា កេតុបសន្តមិស្ម ឧបសន្តមិញ្ា
បរិភោ បរិភោ កុដិកាយំ អនុចន្តមន្តិ អនុវិចរន្តិ
ឧបាសន្តា មហាសន្តា កាចិចិ កាចិចិ សេសេយ្យ-
កាចិ(១) កកេន្តិ ។ ឥមេ បទ ឧណ្ហកា សមណកា
ឥញ្ញ កណ្ហា(២) តទ្ធិ បាណបទ្ធា ឥមេសំ ភារតកាចិ
សុក្កតា កុកតា មាចិតា បូជិតា អបចិតាតិ ។
អថ ទោ អាយស្មា មហាកត្តាទោ វិហារា ចិក្ខុ-
មិញ្ា កេ មាលាវកេ ឯកទេវេច មា មាលាវកា(៣)

១ ឧ. សេសិស្សានិ ។ អន្តិកាយំ បទ សេសេយ្យានិកំ ។ ២ កិល្លា ។ ៣ មា
ថា មាលាវកា ។

សេចក្តីប្រកាន់ម៉ាដ្ឋុវេទនាម្នាក់នោះ ក៏មិនមានដែរ ។ ម្ចាស់គហបតិ ភិក្ខុ
មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ម៉ា រមែងបរិចិញ្ាន ។ ម្ចាស់គហបតិ នេះឯង
ជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ដែលម៉ាឲ្យសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោក
នេះ បរិចិញ្ានក្នុងច្បុន ។ ចប់សូត្រ វិដិ ។

(២០៣) សម័យមួយ ព្រះមហាកត្តាទោមានអាយុ គង់នៅក្នុង
អញ្ញកុដិ (ក្នុងភូមិទាំងនៅក្នុងព្រៃ) ដ៏កន្តកម្មក្រាមៈ ក្នុងអវនិជនបទ ។
គ្រានោះ ពួកមាលាវកាម្នាក់ៗសម្រេចនាគំ ជាសិស្សរបស់លោហិទ្ធ-
ប្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅក្នុងអញ្ញកុដិរបស់ព្រះមហាកត្តាទោមានអាយុ លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរធ្លាក់ចំផ្លូវវិញ្ញាអញ្ញកុដិ ស្រែកហោកាត្រៀវ
ម៉ាគ្នាលេដិស្សនិសេសេយ្យកៈ(១)ណាមួយ (តាមចំនង់ចិត្ត) ។ មាលាវ
កាំងនោះនិយាយថា សមណៈគ្រូសិស្សទាំងនេះ ជាពួកគហបតិកណ្ត-
តោត្រ កើតអំពីខ្លួនដើម្បីខ្សែព្រហ្ម ដែលពួកកុដិម្តីក៏ធ្វើសក្ការបនាពេលប្រ-
មាណបូជាភោគក្រែង ។ វេលានោះ ព្រះមហាកត្តាទោមានអាយុ បានចេញ
ដំរីវិហារហើយ គោលទៅមើលមាលាវកាទាំងនោះដូច្នោះថា ខ្ញុំពួកមាលាវ

១ ដីលេដិស្សនិសេសេយ្យកៈនៅក្នុងព្រៃ ហើយលោកគ្រូនោះទៅទំលាក់ម្តងទៅទំលាក់ម្តង
ក្នុង ។ អន្តិកាយំ ។

សទ្ធមកក្ក ធម្មំ វេ កាសិស្សាមិភិ ។ ឃី វុត្តេ តេ
 មាលាវកា កុណ្ឌី អហេសុំ ។ អថទោ អាយស្មា
 មហានុត្តោ តេ មាលាវកា កាថាហិ អជ្ឈកាសិ

(២០២) សីលុត្តមា បុព្វតរា អហេសុំ

តេ ព្រាហ្មណា យេ បុរាណំ សវន្តំ
 កុត្តានិ ទ្វារានិ សុវត្ថិតានិ
 អហេសុំ តេសំ អភិកុយ្យ កោតំ ។
 ធម្មំ ធម្មិកោ ចរតា អហេសុំ
 តេ ព្រាហ្មណា យេ បុរាណំ សវន្តំ
 ឥមេវ វេក្កម្ម ជហាន្តសេតិ
 តោត្តោ មត្តា វិសមំ ចរន្តំ

ប្កតំនិទ្ធាយកុំប្រសាហិឡើយ យើងនឹងសំដែងធម៌ ដល់ប្កតតាំង-
 ឡាយ ។ កាលបើព្រះមហាកេសយ៉ាងនេះហើយ មាលាវកាទាំងនោះ
 ក៏នាំគ្នាស្ងៀម ។ ទើបព្រះមហាកេសយ៉ាងនោះបានពោលទៅនឹង
 មាលាវកាទាំងនោះ ដោយភាពតាំងឡាយ ថា

(២០២) ព្រាហ្មណំតាំងឡាយណា ព្វេកធម៌ (របស់
 ព្រាហ្មណ៍)បុរាណ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថាមាន
 សីលដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មានគុណប្រាកដមកពីដើម ព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ ឈ្មោះថាបានគ្រប់គ្រងក្បួនខ្លះខ្លះដោយប្រពៃ កំរើ
 ប្រធមសង្កត់ទូរសេចក្តីគ្រោធបាន ។ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ណា ព្វេកធម៌ (របស់ព្រាហ្មណ៍)បុរាណ ព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ឡាយនោះ ឈ្មោះថាប្រព្រឹត្តក្នុងធម៌គុសលកម្មបឋ ១០
 ប្រការ ខឹងសមាបត្តិដ្ឋាន ៨ យ៉ាង ព្រាហ្មណ៍ទាំងនេះឯង
 បានចៀសចេញ (ចាកគុណ) ស្រវឹងដោយគោត្រ គិតថា
 យើងទាំងឡាយវាមនិលចង់ (អកុសលកម្ម) ហើយនាំគ្នា
 ប្រព្រឹត្តកម្មមិនស្មើគ្នា ទៅកម្មមិនស្មើគ្នា មានកាយកម្មជាដើម ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខយានខនិទ្ទេ

។ កោតាភិក្ខុតា សុបុថុត្តន ណ្ហា
 វិជ្ជាមាតា តស ជាវេសុ(១)
 អត្តត្តារស្ស កវន្តិ មោយា
 សុបិទេវ លទ្ធិ បុរិសស្ស វិគ្គំ ។
 អនាសកា ថណ្ហិលសាយិកា ច
 ចារតា សិទាទត្ត តាយា ច វេទា
 ទរាជិជំ ជជា បន្តោ
 មន្តា សីលទ្ធិតំ តទោ
 កុហនា វត្តនណ្ហា ច
 ឧទកា ច មនាជិ ច
 វណ្ណា ឯតេ ព្រាហ្មណាជំ
 កតា កិញ្ចិក្ខុកាវនា
 ចិត្តក្ខុ សុសមាហិតំ
 វិប្បសន្ធមនាវិលំ
 អទិលំ សទ្ធក្ខតសុ
 សោ មាត្តា ព្រហ្មបត្តិយាតិ ។

១- វិជ្ជាមាតា លក្ខណៈល្អសុ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខយានខនិទ្ទេ

ព្រាហ្មណំ ពាំងឡាយ ដែលសេចក្តីក្រោធគ្របសន្តិភ័ មាន
 កាត្តាលើខ្លួនជាច្រើន ម៉ាក្នាប្រព្រឹត្តខុសក្នុងបុគ្គលដែលមាន
 កល្យាណនិងបុគ្គលដែលអតកល្យាណ ពាំងឡាយ បុគ្គលដែលមិន
 បានគ្រប់គ្រងត្រូវ វេទនមានសេចក្តីសាបសូន្យទេ ដូច
 ទ្រព្យ ដែលបុរសបានក្នុងវេលាយល់សប្តិ ។ កាំអត់អា-
 ហារ ១ ការដករលីផែនដី ១ ការជម្រះរាជកាយអំពីព្រឹក ១
 ក្រែកេខ ១ ស្បែកខ្លាម៉្លោះមានសម្បុស្បរិទ្ធ ១ ផ្នួសសក់ ១
 មន្ទិលរបស់ឆ្មេញ ១ មន្ទ ១ សីលនិងវត្ត ១ រាបៈ ១ ការ
 ញ៉ាំងមហាជនឲ្យក្នុងកាំង ១ ចំពក់ ១ វិក ១ គ្រឿង
 ដុះខាត់មុខ ១ ពាំងនេះជាគ្រឿងបរិភោគរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍
 ដែលពួកព្រាហ្មណ៍បានធ្វើការវាចាចន្តិចបន្តិច ពាំងបានតំកល់
 ចិត្តខ្លាចខ្លួនល្អ ជាចិត្តថ្លា មិនករល្អក់ ជាចិត្តមិនរឹងក្នុង គឺ
 ខ្លាំងក្នុងពួកសត្វពាំងពួង ផ្សំនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ដល់ទ្រព្យមិជ្ជិម្សិសិ ។

(២០៤) អថទោ តេ មាណវកោ តុបិតា អនត្ត-
 មថា យេន លោហិតោ ព្រាហ្មណោ តេទុបសង្កមីសុ
 ទុបសង្កមិត្វា លោហិតំ ព្រាហ្មណំ ឯកនពេទ្ធំ យស្ស
 ភិ ជាធម្មេ យសមណោ មហាកថាថោ ព្រាហ្មណាទំ
 មន្តេ ឯកំសេន អសិវនតិ(១) បដិក្ខោសតតិ ។ ឯវុត្ត
 លោហិតោ ព្រាហ្មណោ តុបិតោ អហោសិ អនត្ត-
 មថា ។ អថទោ លោហិតុស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឯកន-
 ហោសិ ន ទោ បន មេតំ បដិវុបំ យោហំ អញ្ញ-
 នត្តំ មាណវកាទិយេវ សុត្វា សមណំ មហាកថាទំ
 អក្កោសេយ្យំ វិវុដ្ឋេយ្យំ បរិកាសេយ្យំ យទ្ធាហំ
 ទុបសង្កមិត្វា បុន្នេយ្យន្តិ ។ អថទោ លោហិតោ ព្រា-
 ហ្មណោ តេហិ មាណវកេហិ សទ្ធិ យេនាយស្ស
 មហាកថាថោ តេទុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា អា-
 យស្សតា មហាថាទេន សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទ-
 ទិយំ តតិ សាកណិយំ វិភិសារេត្វា ឯកមន្តិ ឯសិ-
 ទិ ។ ឯកមន្តិ ឯសិទ្ធា ទោ លោហិតោ ព្រាហ្មណោ

១ អវុត្តិ ។

(២០៥) ព្រាហ្មនោ មាណពទំនំនោ ភិទំនំភក់អនចិត្ត ហើយនាំ
 គ្នាចូលទៅកាលពិច្ឆាព្រាហ្មណំ លុះចូលទៅដល់ហើយ បុរាណាទិវ
 លោហិតុព្រាហ្មណំដូច្នោះថា វិនិលកមិច្ឆេន លោកប្បវិទីដ៏ជាសម-
 ណៈឈ្មោះមហាកថាទៈ មិនពាលសរសើរ ត្រឡប់ជាពោលបដិសេច
 ចំពោះមន្តទាំងឡាយរបស់ពួកព្រាហ្មណំ ដោយដាច់ខាត ។ កាលពួក
 ពាណពទិយាយយ៉ាងនេះហើយ លោហិតុព្រាហ្មណំភិទំនំភក់អនចិត្ត ។
 ដើមលោហិតុព្រាហ្មណំមានសេចក្តីគ្រិះដូច្នោះថា បើតាមអញស្តាប់សំដី
 របស់ពួកមាណព គួរតែដេរ ប្រទេច គម្រាមព្រះសមណៈមហាកថាទៈ
 ដោយពិត តែអំពើនេះ មិនសមគួរដល់អញឡើយ បើដូច្នោះគួរតែអញ
 ចូលទៅសួរលោកសិន ។ លំដាប់នោះ លោហិតុព្រាហ្មណំ ព្រម
 ដោយពាណពទំនំនោ បុរាណាទិវព្រះមហាកថាទៈមានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីកោយ ជាមួយទំនីព្រះមហាកថាទៈ
 មានអាយុ លុះចេញបំណាច់ដល់គួរកោយ គួរជាទិវត្វកហើយ ក៏អង្គុយ
 ក្នុងវិទីសមគួរ ។ លុះលោហិតុព្រាហ្មណំ អង្គុយក្នុងវិទីសមគួរហើយ

អាយស្មន្តិំ មហាកត្តាធំ ឯតទកេច អាគមិស្ស ទុ
 ខ្ញុំច កោ កត្តាធំ អម្ពាភិ សម្ពហុណ អន្តោវសិ
 កា កដ្ឋហារកា មាណវកាតិ ។ អាគមិស្ស ខ្ញុំច
 តេ ព្រាហ្មណ សម្ពហុណ អន្តោវសិកា កដ្ឋហារ
 កា មាណវកាតិ ។ អហុ បទ កោតោ កត្តាធំស្ស
 តេហិ មាណវកេហិ សន្តិំ កោចិទេវ កថាសល្លា
 ចោតិ ។ អហុ ទោ មេ ព្រាហ្មណ តេហិ មាណវ
 កេហិ សន្តិំ អហោសិ កថាសល្លាចោតិ ។ យថា
 កមំ បទ កោតោ កត្តាធំស្ស តេហិ មាណវកេហិ
 សន្តិំ អហោសិ កថាសល្លាចោតិ ។ ឯវំ ទោ មេ
 ព្រាហ្មណ តេហិ មាណវកេហិ សន្តិំ អហោសិ កថា
 សល្លាចោតិ

សិលុត្តមា បុត្រតក អហោសិ
 តេ ព្រាហ្មណ យេ បុរាណំ សវន្តិំ
 ។ មេ ។ អទិលំ សត្វត្ថតេសុ
 សោ មក្កោ ព្រហ្មមត្តិយាតិ ។

បានពោលនឹងព្រះមហាកត្តានោះមានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះកត្តានោះ
 ដ៏ចម្រើន ពួកមាណពម្ពរាគម ជាសិស្សរបស់ខ្ញុំ ច្រើននាក់ បាន
 មកក្នុងទីនេះដែរ ។ ខ្ញាលព្រាហ្មណ ពួកមាណពម្ពរាគម ជា
 សិស្សរបស់ក្រៅច្រើននាក់ បានមកក្នុងទីនេះមែន ។ ចុះព្រះកត្តានោះដ៏
 ចម្រើន បានពោលចរា ជាមួយនឹងពួកមាណពទាំងនោះ ខ្លះដែរ ។
 ខ្ញាលព្រាហ្មណ អាត្មាបានពោលពាក្យចរា ជាមួយនឹងពួកមាណពទាំង
 នោះ ខ្លះដែរ ។ ចុះព្រះកត្តានោះដ៏ចម្រើន បានពោលពាក្យចរាជាមួយ
 នឹងពួកមាណពទាំងនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ខ្ញាលព្រាហ្មណ អាត្មាបាន
 ពោលពាក្យចរា ជាមួយនឹងពួកមាណពទាំងនោះ យ៉ាងនេះថា

ព្រាហ្មណទាំងឡាយណា រត្នកធម៌ (របស់ពួកព្រាហ្មណ)
 បុរាណ ព្រាហ្មណទាំងឡាយនោះ រល្មោះថាជាអ្នកមានសីល
 ដ៏ទុក្ខម មានគុណប្រាកដមកអំពីមុន ។ ចេ ។ ជាចិត្តមិន
 រឹងត្អឹងគឺទំនប់ ក្នុងពួកសត្វទ្វេវេ ដូចនោះ វេមន៍ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីដល់ខ្ញុំធម៌ដ៏ប្រសើរ ។

ឃឹក ខេ មេ ព្រាហ្មណ តេហិ សន្និ អហោសិ ក.
 ជាសល្លាហេតិ ។ អតុត្តន្តារោតិ ភវិ តត្ថាហេ អាហ
 តិ ត្តារត ទុ ខេ ភោ តត្ថាន អតុត្តន្តារោ ហោតិ.
 តិ ។ ឥឡ ព្រាហ្មណ ឃឹកខេ ចតុត រូបិ និស្វា
 បិយរូប រូបេ អនិម្មត្តិ អប្បិយរូប រូបេ ឡាបដ្ឋតិ
 អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា វ វិហារតិ បរិវារេតសោ តត្ថ
 ទេតារិមុត្តិ បញ្ញារិមុត្តិ យថាគ្នតិ ឧប្បជាហតិ ។ យ.
 ថាស្ស តេ ឧប្បន្តា ចាបកា អតុសលា ធម្មា អបរិ-
 សេសា ឧ និរុដ្ឋន្តិ ។ សោតេធន សន្និ សុត្វា ។ មេ។
 យាធន តន្តិ យាយិត្វា ។ ជិត្តិយ រសិ សាយិត្វា ។
 ការិយធន ដោដ្ឋតិ នុសិត្វា ។ មនសា ធម្មិ វិញ្ញាយ

ម្នួលព្រាហ្មណ៍ អាត្មាបានរកាលពាក្យចេញជាមួយនឹងពួកអាណា
 តាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះករុណាដ៏ចម្រើនរកាលថា បុគ្គលមិន
 បានគ្រប់គ្រងទ្វារដូច្នោះ បត់គ្រប្រះករុណាដ៏ចម្រើន បុគ្គលដែលមិនបាន
 គ្រប់គ្រងទ្វារ តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នួលព្រាហ្មណ៍ បុគ្គល
 ខ្លះក៏លោភនេះ បានឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ ជាប់ចិត្តក្នុងរូបដែល
 ជាវិស្វឡាញ់ ព្យាបាខក្នុងរូបដែលមិនជាវិស្វឡាញ់ មិនបានប្រុង
 ស្មារតី មានចិត្តប្រកបដោយកិលេស វាងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត ទូ
 រោតារិមុត្តិនិងបញ្ញារិមុត្តិនោះ ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមកតាំងនោះ របស់
 បុគ្គលនោះ ដែលកើតហើយ វែមនិងរលត់ទៅវិញ ដោយមិនមាន
 សេសសល់ ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ បុគ្គលពូសំរោងដោយគ្រូចៀក
 ។ មេ។ ជិត្តិនដោយច្រមុះ ។ ឥញ្ញាបរសដោយអណ្តាត ។ ពាល់
 ត្រូវដោដ្ឋត្តដោយកាយ ។ ដឹងច្បាស់ទូរធម្មាម្នួលដោយចក្ខុហើយ

បិយ្យរូបេ ធម្មេ អនិម្មត្តិ អប្បិយ្យរូបេ ធម្មេ ព្យាបជ្ជតិ
 អនុបដ្ឋិតាយ សតិយា វ វិហារតិ បរិត្តចេតសោ តត្ថ
 ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតំ នប្បជាបាតិ ។ យ-
 ថាស្ស តេ ឧប្បដ្ឋា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិ-
 សេសា ន ធម្មជ្ឈន្តិ ។ ឃរំ ខោ ព្រាហ្មណា អគុត្តទ្វារោ
 ហោតីតិ ។

(២០៦) អច្ឆរិយំ កោ កត្តានំ អន្តតំ កោ កត្តានំ
 យាវញ្ជំ កោតា កត្តានំ អគុត្តទ្វារោ វ សមាបោ
 អគុត្តទ្វារោតិ អត្តារោ ។ គុត្តទ្វារោតិ ករំ កត្តាបោ
 អាហា កត្តារតា នុ ខោ កោ កត្តានំ គុត្តទ្វារោ ហោ-
 តីតិ ។ នំ ព្រាហ្មណា ភិក្ខុ ធម្មតា រូបំ និស្សា

វេមនំ ជាប់ចិត្តក្នុងធម្មាម្នាក់ដែលជាចិត្តស្រឡាញ់ ព្យាបាទក្នុងធម្មាម្នាក់
 ដែលមិនជាចិត្តស្រឡាញ់ មិនប្រុងស្មារតី មានចិត្តប្រកបដោយកិលេស
 ទាំងមិនជឿតាមពិត ខ្លាចខោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ។ អកុសលធម៌
 ដ៏លាមកទាំងនោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើង វេមនិមិទរលត់
 ទៅវិញ ដោយមិនមានសេសសល់ ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលមិនបានគ្រប់គ្រងទ្វារ វេមនាន ដោយប្រការ
 យ៉ាងនោះ ។ ឯង ។

(២០៦) បពិត្រព្រះករុណាម្ចាស់ បពិត្រ
 ព្រះករុណាម្ចាស់ ចំឡែកណាស់ បុគ្គលដែលមិនបានគ្រប់គ្រងទ្វារ
 ព្រះករុណាម្ចាស់ ជាបុគ្គលមិនបានគ្រប់គ្រងទ្វារវេមន ។ ចុះ
 ព្រះករុណាម្ចាស់ ជាបុគ្គលគ្រប់គ្រងទ្វារផ្សេង បពិត្រព្រះករុណាម្ចាស់
 ដ៏ចម្រើន តើបុគ្គលដែលបានគ្រប់គ្រងទ្វារ ដោយហេតុដូចម្តេច ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ខុហើយ

មិយរូបេ រូបេ ជាតិមុត្តតិ អប្បិយរូបេ រូបេ ន ព្យាបជ្ជតិ
 ឧបជ្ជិតាយ សតិយា វ វិហាតិ អប្បមាណាចេតសោ តញ្ច
 រោតោវមុត្តិ បញ្ញាវមុត្តិ យថាភូតំ បថាទាតំ ។ យថាស្ស
 តេ ឧប្បន្នា ហាបកា អត្តុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 ធិរុជ្ឈន្តិ ។ សោតេន សន្តិ សុត្វា ។ យារេន កុដ្ឋិ
 យាយិត្វា ។ ធិក្ខយរសំ សាយិត្វា ។ តោយេន រោជ្ជតិ
 ធុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មិយរូបេ ធម្មេ ជាតិ
 មុត្តតិ អប្បិយរូបេ ធម្មេ ព្យាបជ្ជតិ ឧបជ្ជិតាយ សតិយា
 វ វិហាតិ អប្បមាណាចេតសោ តញ្ច រោតោវមុត្តិ បញ្ញា-
 វមុត្តិ យថាភូតំ បថាទាតំ ។ យថាស្ស តេ ឧប្បន្នា
 ហាបកា អត្តុសលា ធម្មា អបរិសេសា ធិរុជ្ឈន្តិ ។
 មិវ រោ ព្រាហ្មណ កុត្តនារោ ហោតីតិ ។

រោតោវមុត្តក្នុងមូលវេលាវិស្រឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងមូលមិនជាប់
 វិស្រឡាញ់ ប្រសិស្ថាភី មានចិត្តមិនប្រកបដោយកិលេស តាំងដឹងច្បាស់
 ភាគពិត ឡូហោតាវមុត្តិនិងបញ្ញាវមុត្តិនោះ ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមកតាំង
 នោះ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើង រមែងរលត់ទៅវិញ ដោយ
 មិនមានសេសសល់ ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ បុគ្គល ពួសៗឡើង
 ដោយត្រចៀក ។ គុំភ្លិនដោយច្រមុះ ។ ជញ្ជាបរសដោយអណ្តាត ។
 កាល់ត្រូវដោយដោយកាយ ។ ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត
 ហើយ មិនជាប់ចិត្តក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលជាវិស្រឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុង
 ធម្មារម្មណ៍ដែលមិនជាប់វិស្រឡាញ់ ប្រសិស្ថាភី មានចិត្តមិនប្រកបដោយ
 កិលេស តាំងដឹងច្បាស់ភាគពិត ឡូហោតាវមុត្តិនិងបញ្ញាវមុត្តិនោះ ។
 អកុសលធម៌តាំងឡើយ របស់បុគ្គលនោះ ដែលកើតឡើង រមែងរលត់
 ទៅ ដោយមិនមានសេសសល់ ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ ព្រល
 ព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលបានគ្រប់គ្រងទ្រព្យ ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ឯង ។

[២០៧] អច្ឆរិយំ ភោ កត្តាទ អត្តតំ ភោ កត្តាទ
 យាវត្ថំទំ ភោតា កត្តាទេទ កុត្តទ្ធារោ ។ សមាបោ
 កុត្តទ្ធារោតិ អត្តាតោ ។ អភិក្កន្តំ ភោ កត្តាទ អ-
 ភិក្កន្តំ ភោ កត្តាទ សេយ្យជាបិ ភោ កត្តាទ
 ធិក្កន្តំទំ វា ឧត្តរោយ្យ បដិក្កន្តំ វា វិវាយ្យ ឧត្តរស្ស
 វា មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ អន្តការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ
 ធារេយ្យ ធកុមន្តោ រូបាធិ ធកុត្តិកំ ។ ឯវមេវ ភោតា
 កត្តាទេទ អនេកបរិយាយេទ ធម្មោ បកាសិភោ ។
 ឯសាហំ ភោ កត្តាទ តំ កត្តវន្តំ សរណំ កត្តាមិ
 ធម្មញ្ញំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ញំ ឧបាសកំ មិ ករិ កត្តាបោ
 ធារេតុ អដ្ឋតក្កេ ខាល្យបេតិ សរណាផ្តតំ ។ យថា ច

[២០៧] បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រ
 ព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ចំរើករណាស់ បុគ្គលដែលគ្រប់គ្រងទ្វារ ព្រះ
 ករុណាៈដ៏ចម្រើន ពោលថាជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារមែន ។ បពិត្រព្រះករុណាៈ
 ដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់
 បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ដូចគេដូររបស់ដែលគេផ្គាប់ ឬបើកបញ្ជិញ
 របស់ដែលបិទបាំងទុក ពុំនោះសោត ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នករង្វើនិស
 ឬប្រោលប្រដាប់ក្នុងទីនីតដោយភិតថា មនុស្សទាំងឡាយដែលមានភ្នែក
 ភ្លឺ នឹងបានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ មានទមទាយ៉ាងណា ។ ធម៌ដែល
 ព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន បានប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ ក៏មានទមទេយ្យ
 ដូច្នោះដែរ ។ បពិត្រព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណាៈនេះសូមដល់ព្រះ
 មានព្រះភាគនោះផង ព្រះធម៌ផង ព្រះសង្ឃផង ជាទីពឹងទីពឹង ក្នុង
 ព្រះករុណាៈដ៏ចម្រើនទាំងទុក ខ្ញុំព្រះករុណាៈជាទីបាសក អ្នកដល់ទូ
 សរណាមមន៍ស្តីដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមតទៅ ។ មួយទៀត

ករំ កត្តាវេនា មត្តរាគរេ ឧបាសកកុណានិ ឧបសង្ក-
 មតិ ឯវមេវំ លោហិតុកុលំ ឧបសង្កមតុ ។ កតុ យេ
 មាលាវកា មាលាវកា វា ករុំ កត្តាខំ អភិវឌ្ឍេស្សន្តិ
 បច្ចុប្បិស្សន្តិ អាហរិស្សន្តិ អាសនំ វា ឧទកំ វា
 ទស្សន្តិ តេសន្តិ ករិស្សតិ ជ័យរត្តំ ហិតាយ សុខា-
 យាតិ ។ ឯវមិ ។

[២០៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ឧទាយំ កា-
 មណ្ណាយំ វិហរតិ តោទេយ្យស្ស ប្រាហ្មណស្ស អម្ពរ-
 េ ។ អថទោ វេហិត្តានិកោត្តាយ ប្រាហ្មណិយា អន្ត-
 វសី មាលាវកា យេនាយស្មា ឧទាយំ តេឧបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មតា ឧទាយិទា សទ្ធិ សម្មោទិ
 សម្មោទិយំ កថំ សាកណិយំ វិតិសារត្តា ឯកមន្តិ
 និសិទិ ។ ឯកមន្តិ និសិទិ ទោ តិ មាលាវកំ អាយស្មា
 ឧទាយំ ធម្មិយា កតាយ សទ្ធស្សសិ សមាទបេសិ
 សមុត្តេជេសិ សម្មហិសេសិ ។ អថទោ មាលាវកា អ-
 យស្មតា ឧទាយិទា ធម្មិយា កតាយ សទ្ធស្សតោ ស-
 មាទបេសិ សមុត្តេជេសោ សម្មហិសេតោ ឧត្តយាសនា

ព្រះកង្វះដ៏ចម្រើន តែងចូលទៅក្រកូលនៃទុក្ខក្នុងនគរមក្តរាជៈ
 យ៉ាងណា សូមរោគចូលទៅក្រកូល នៃលោហិតុក្រាហ្មណ៍ យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ពួកមាលាវកាមាលាវិកាណា ក្នុងក្រកូលនោះ នឹងថយ
 ចង្អុំ នឹងក្រោកទទួល នឹងគ្រាលអាសនៈ ឬនឹងប្រគេនទឹក ចំពោះព្រះ
 កង្វះដ៏ចម្រើន អំពើនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់ពួកមាលាវកានិងមាលាវិកាទាំងនោះ អស់កាលជាយូរ
 អវិជ្ជន ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២០៨] សម័យមួយ ព្រះទាយំមានអាយុ គង់ក្នុងព្រៃស្វាយ
 របស់តោទេយ្យប្រាហ្មណ៍ និគមនគរមណ្ឌ ។ គ្រានោះ មាលាវ
 កាសិស្ស របស់ប្រាហ្មណី ឈ្មោះវេហិត្តានិកោត្តា បានចូលទៅក
 ព្រះទាយំមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹង
 ព្រះទាយំមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ និងពាក្យគួររក
 ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមាលាវនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សម-
 គួរហើយ ព្រះទាយំមានអាយុ បានពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមា-
 ទាន ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ។ លំដាប់នោះ មាលាវ
 ដែលព្រះទាយំមានអាយុ បានពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទាន
 ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

យេន វេហញ្ចានិគោត្តា ព្រាហ្មណី តេនុបសង្កមិ ឧ-
 បសង្កមិត្តា វេហញ្ចានិគោត្តំ ព្រាហ្មណី ឯតទរោច
 យក្ស កោតិ ជាទេយ្យ សមណោ ឧទាយិ ធម្មំ ទេ-
 វសេតិ អាទិកល្យណំ មជ្ឈេកល្យណំ បរិយោសាទ-
 កល្យណំ សាត្តំ សឡញ្ញំ កេវលបរិច្ឆ័ណំ បរិសុទ្ធិ
 ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិកំ ។ តេនហិ ភំ មាលាវកោ មម
 វចនេន សមណំ ឧទាយិ វិមាទ្តេហិ ស្វាគនាយ កត្តេ-
 នាតិ ។ ឯវំ កោតិកំ ខោ សោ មាលាវកោ វេហញ្ចានិ-
 គោត្តាយ ព្រាហ្មណីយា មជិស្សត្តា យេនាយស្មា ឧ-
 ទាយិ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អាយស្មុទ្ធិ ឧទាយិ
 ឯតទរោច មចិវសេត កិវ កវំ ឧទាយិ មម្ហាតិ អាច-
 រិយករិយាយ វេហញ្ចានិគោត្តាយ ព្រាហ្មណីយា ស្វា-
 គនាយ កត្តុទ្ធំ ។ មចិវសេសិ ខោ អាយស្មា ឧទាយិ
 តុណ្ហិកាវេន ។ មថេនា អាយស្មា ឧទាយិ តស្សា
 វត្តិយា មត្តយេន បុព្វុណ្ណសមយំ វិវសេត្តា បត្តចិវំ អា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

ហើយចូលទៅក្នុងវេហញ្ចានិគោត្តាព្រាហ្មណី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 បានពោលនឹងវេហញ្ចានិគោត្តាព្រាហ្មណី ដូច្នោះថា បពិត្រនាងជាម្ចាស់
 នាងដ៏ចម្រើនក្នុងជីវិត ព្រះសមណៈទោយិ តែងសម្រេចធម៌មានលំអរប
 ដើម មានលំអបទកណ្តាល មានលំអបទចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌
 បរិសុទ្ធបរិច្ឆ័ណំពាំងអស់ ព្រមពាំងអត្តព្រមពាំងព្យញ្ជនៈ ។ នៃមាលាវក
 បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅនិមន្តសមណៈទោយិដោយភក្ត ដើម្បីទាន់ក្នុងវិថុ
 ស្រ្តក កាមពាក្យរបស់យើង ។ មាលាវកនោះ ទទួលស្តាប់ពាក្យវេ-
 ហញ្ចានិគោត្តាព្រាហ្មណីថា បាទ នាងជាម្ចាស់ ហើយចូលទៅក្រព្រះ
 ទោយិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ បានពោលនឹងព្រះទោយិមានអាយុ
 ដូច្នោះថា សូមព្រះទោយិដ៏ចម្រើនទទួលភក្ត ដើម្បីទាន់ក្នុងវិថុស្រ្តករបស់
 វេហញ្ចានិគោត្តាព្រាហ្មណី ជាភរិយារបស់អាចារ្យ នៃខ្ញុំកុរុណា ។
 ព្រះទោយិមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហិភាព ។ លុះកន្លង
 ក្រព្រះនោះទៅ ព្រះទោយិមានអាយុ ក៏ស្ងៀកស្ងៀម ប្រដាប់បាត្រនិង

នាយ យេន វេហត្តា ឱកោត្តាយ ប្រាហ្មណី យោ ឱវេ-
 សនំ វេទុបស្សន្តិមំ ឧបស្សន្តិមិត្តា បញ្ញត្តេ អាសវេន
 ឱសីធិ ។ អដខោ វេហត្តា ឱកោត្តា ប្រាហ្មណី អាយ-
 ស្សន្តិ ឧនាយី ប ណិភេន ទានធិយេន វោជធិយេន
 សហត្តា សន្តប្បសិ សម្បវរេសិ ។ អដខោ វេហត្តា-
 ឱកោត្តា ប្រាហ្មណី អាយស្សន្តិ ឧនាយី កុត្តារី ឧធិ-
 តបត្តបាលី ទាទុកា អាភេហិត្តា ឧត្ថេ អាសវេន ឱសី-
 ទិត្តា សីសំ ឧត្តុណិត្តា អាយស្សន្តិ ឧនាយី វេននេវេច
 កណា សមណា ធម្មន្តិ ។ ភវិស្សតិ ភគិធិ សមយោតិ
 វត្តា ឧត្តាយាសនា បញ្ញាមិ ។

ធិវ ក្នុងបុព្វហ្គសម័យ ចូលទៅកាន់លំនៅ របស់វេហត្តាឱកោត្តា-
 ប្រាហ្មណី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើភាសនៈដែលគេក្រាវ
 បម្រុងទុក ។ គ្រានោះ វេហត្តាឱកោត្តាប្រាហ្មណី (អង្គិស) ព្រះ
 ទោយំមានអយុ ដោយទានិយោកានិយោហារដ៏ផ្អែកផ្អួង ដោយវែងខ្លួន
 ៦៨ ឲ្យឆ្អែកស្តប់ស្តល់ ត្រាតែលោកប្រកែក ។ ទើបវេហត្តាឱកោត្តា-
 ប្រាហ្មណី (ដឹងថា) ព្រះទោយំមានអយុនាន់ស្រេច រលងលូតវែង
 ក្នុងពុទ្ធរហ័យ ក៏ពាក់ស្បែកដើង អង្គុយលើភាសនៈខ្ពស់ ខ្សែក្បាល
 បានរោលទឹងព្រះទោយំមានអយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូម
 លោកសម្តែងធម៌ទៅ ។ ព្រះទោយំរោលថា ម្ចាស់នាង សម័យត្រា
 ទឹងមាន (ទៅវិញក្រោយ) ហើយក៏ក្រោកអំពីភាសនៈទៅស្រេចញាត ។

[២០៧] ទុតិយម្យ ខោ សោ មាលាវកោ យេន-
 យស្នា ទុនាយ តេនុបសង្កមិ ទុបសង្កមិត្វា អាយស្នតា
 ទុនាយេន សទ្ធិ សម្មាទិ សម្មាទិយិ កថំ សារ-
 ណិយិ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តិ ឯសិទិ ។ ឯកមន្តិ ឯសិទ្ធិ
 ខោ តំ មាលាវកំ អាយស្នា ទុនាយិ ធម្មិយា កថាយ
 សទ្ធិស្សសិ សមាទេសិ សមុត្តេជេសិ សម្មហំសេ-
 សិ ។ ទុតិយម្យ ខោ សោ មាលាវកោ អាយស្នតា
 ទុនាយេន ធម្មិយា កថាយ សទ្ធិស្សតោ សមាទេសោ
 សមុត្តេជេសោ សម្មហំសិតោ ទុដ្ឋាយាសនា យេន
 វេហញ្ចានិកោត្តា ព្រាហ្មណិ តេនុបសង្កមិ ទុបសង្ក-
 មិត្វា វេហញ្ចានិកោត្តំ ព្រាហ្មណិ ឯតនេវេច យក្ស
 កោតិ ជាយេយ្យ សមណោ ទុនាយិ ធម្មិ ទេសេតិ
 អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ វេយាសានកល្យា-
 ណំ សាត្តិ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិ ព្រាហ្ម-
 ណិយិ បកាសេតិ ។ ឯវេទំ បទ ត្វិ មាលាវក សម-
 ណស្ស ទុនាយិស្សវណ្ណំ កាសសិ សមណោ ទុនាយិ

[២០៧] មាលាវកោ ចូលទៅក្រពះទុំទាយិជានុប្រតិដង
 ទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរកយជាមួយនឹងព្រះទុំទាយិ
 ហានយេ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរកយនិងពាក្យគួរជាទីទូកហើយ ក៏
 អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមាលាវកោ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ព្រះទុំទាយិមានអាយុ ក៏ពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទាន ឲ្យកាច
 ហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ។ មាលាវកោ លុះព្រះទុំទាយិ
 បានពន្យល់ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យសមាទាន ឲ្យកាចហាន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថាហើយ ក៏ក្រោកអំពីភាសនៈចូលទៅកៅហេត្តានិកោត្ត-
 ព្រាហ្មណិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងវេហញ្ចានិកោត្ត-
 ព្រាហ្មណិដូច្នោះថា បពិត្រនាងជាម្ចាស់ នាងដ៏ចម្រើនគួរដឹងថា ព្រះ
 សមណៈទុំទាយិ តែងសម្តែងធម៌មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្តាល
 មានលំអបទចុង ប្រកាសព្រហ្មចារិយធម៌បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ព្រម
 ទាំងអង្គព្រមទាំងព្យញ្ជនៈ ។ វៃមាលាវក អ្នកពោលសរសើរគុណ
 ព្រះសមណៈទុំទាយិ យ៉ាងនេះពិតមែនហើយ ប៉ុន្តែព្រះសមណៈទុំទាយិ

កណ្ត រសមណ ធម្មត្ថំ វុត្តោ សមាធា ភវិស្សតិ ភវិធិ
 សមយោតិ វត្តា ឧដ្ឋាយាសថា បញ្ញត្តោតិ ។ ភថា
 ហិ បទ ភំ កោតិ ធានុកា អាណេហិត្តា ឧទ្ធ អាសនេ
 ធិសិធិត្តា សិសិ ឧត្តុណ្ណិត្តា ឯតនេរេច កណ្ត សមណ
 ធម្មត្ថំ ធម្មត្តុយោ ហិ តេ ភវត្តោ ធម្មតារាវតិ ។ តេធិហិ
 ភំ មណាវត មម វេនេនេ សមណំ ឧទាយី ធិមន្តហិ
 ស្វាតនាយ កត្តោតិ ។ ឯវិ កោតិ តេ ខា សោ មណា-
 វតោ វេហត្តាធិតោត្តាយ ព្រាហ្មណិយា បដិស្សត្តា
 យេនាយស្នា ឧទាយី តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា អា-
 យស្មត្ថំ ឧទាយី ឯតនេរេច អធិវសេតុ កិវ ភវិ ឧទាយី
 អត្តា កិ អាចិយ ភវិយាយ វេហត្តាធិតោត្តាយ ព្រាហ្ម-
 ណិយា ស្វាតនាយ កត្តោតិ ។ អធិវសេសិ ខា អាយស្នា
 ឧទាយី តុណ្ណិតារេន ។ អធិវខា អាយស្នា ឧទាយី
 តស្សា វត្តិយា អត្តយេន បុត្តុណ្ណសមយំ ធិវសេត្តា
 បត្តចិវនាទាយ យេន វេហត្តាធិតោត្តាយ ព្រាហ្មណិ-
 យា ធិវសេធិ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា បញ្ញត្តោ អា-
 សនេ ធិសិធិ ។ អធិវខា វេហត្តាធិតោត្តា ព្រាហ្មណិ

កាលយើងនិយាយថា បពិត្រព្រះសមណៈ សូមលោកសម្តែងធម៌ទៅ
 ដូច្នោះ លោកឆ្លើយថា ម្ចាស់នាង -សម័យគួរ នឹងមាន (ទៅវិញក្រោយ)
 ហើយប្រាកដពីអាសនៈទេញទៅ ។ ពិតដូច្នោះមែន ដូចនាងដឹងម្រើន
 នាក់ស្រូវកង្កែប អង្គុយលើអាសនៈខ្ពស់ ខ្សែក្បាល បានពោលដូច្នោះថា
 បពិត្រព្រះសមណៈ ចូរលោកសម្តែងធម៌ទៅ ព្រោះថាលោកដឹងម្រើន
 រាំងនោះ ជាអ្នកគោរពធម៌ មានធម៌ជាទីគោរព ។ ម្ចាស់មាណា
 បើដូច្នោះ អ្នកចូរទៅនិមន្តព្រះសមណៈទាយិយោយកត្ត ដើម្បីនាងក្នុង
 វិញស្តុកតាមពាក្យរបស់យើង ។ មាណាពនោះខ្សែក្បាលវេហត្តាខិ-
 តោត្តាព្រាហ្មណីថា បាទ នាងដឹងម្រើន ហើយចូលទៅគ្រោះទាយិ
 មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងគ្រោះទាយិមានអាយុ
 ដូច្នោះថា សូមគ្រោះទាយិដឹងម្រើន ខ្សែក្បាលវេហត្តា ដើម្បីនាងក្នុង
 វិញស្តុក របស់វេហត្តាខិតោត្តាព្រាហ្មណីជាភិយោនៃអប្បបរមាប្រា-
 ក្សណ ។ គ្រោះទាយិមានអាយុ គឺបានខ្សែក្បាលវេហត្តា ។
 លំដាប់នោះ គ្រោះទាយិមានអាយុ លុះកន្លងព្រឹត្តិទៅទៅ កិស្សិក
 ស្សង ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុត្តុណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់
 លំនៅនៃវេហត្តាខិតោត្តាព្រាហ្មណី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើ
 អាសនៈដែលគ្រោលបម្រុងទុក ។ ទើបវេហត្តាខិតោត្តាព្រាហ្មណី

អាយស្មន្តំ ឧទាយី បណីតេន ទានមីយេន កោដមិ.

យេន សហត្តា សន្តប្បេសិ សម្បវរេសិ ។ អថទោ

វេហត្តាមិតោត្តា ព្រាហ្មណី អាយស្មន្តំ ឧទាយី កុត្តាវ

ធុមិតបត្តនាណី ចានុត្តា ធុរោហិត្តា ដិចេ អាសយេ

មិសំទិត្តា សីសំ វិវិត្តា អាយស្មន្តំ ឧទាយី វិគទេវេច

ភិស្មី ទុខោ កន្តេ សតិ អវហន្តោ សុខទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ

ភិស្មី អសតិ អវហន្តោ សុខទុក្ខំ ន បញ្ញាបេន្តិតិ ។

[២៧០] ចក្កុស្មី ទោ ភតិមិ សតិ អវហន្តោ សុ-

ខទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ ចក្កុស្មី អសតិ អវហន្តោ សុខ-

ទុក្ខំ ន បញ្ញាបេន្តិ ។ បេ ។ ជីវ្ហយ សតិ អវហន្តោ

វេស្តាសុត្រេទោយិមានភាយុ ដោយទាទនិយកោជនិយាហារ មីផ្ចិកម្ពន្ធ

ដោយវិដ្ឋានឯង ឲ្យវេស្តាស្តាប់ស្តាប់ត្រាតែលោកប្រកែក ។ លំដាប់នោះ

វេហត្តានិគោត្តាព្រាហ្មណី (ដឹងថា) ព្រះទោយិមានភាយុនាំស្រេច

លែងលូកព្រះហស្តទៅក្នុងបាត្រហើយ ក៏ដោះស្បែកជើង អង្គុយលើ

កសនៈពេប ដាត់ (សំពត់) អំពីក្បាលចេញហើយ បានពាលនឹងព្រះ

ទោយិមានភាយុដូច្នោះថា បពិត្រលោកជីចម្រើន កាលបើអ្វីមាន ទើប

ព្រះអរហន្តទាំងឡាយបញ្ជាក់នូវសុខនិងទុក្ខ កាលបើអ្វីមិនមាន ទើប

ព្រះអរហន្តទាំងឡាយមិនបញ្ជាក់នូវសុខនិងទុក្ខ ។

[២៧១] ខ្នាលនាង កាលបើចក្កុមាន ទើបព្រះអរហន្តទាំង-

ឡាយបញ្ជាក់នូវសុខនិងទុក្ខ កាលបើចក្កុមិនមាន ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ

មិនបញ្ជាក់នូវសុខនិងទុក្ខទេ ។ បេ ។ កាលបើអណ្តាតមាន ទើបព្រះ

សុខទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ ជីវិត្តយ អសតិ អរហន្តោ សុខទុក្ខំ
 ន បញ្ញាបេន្តិ ។ ថេ។ មនស្មី សតិ អរហន្តោ សុខ-
 ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ មនស្មី អសតិ អរហន្តោ សុខទុក្ខំ
 ន បញ្ញាបេន្តិ ។ ឯវិ កុត្ត វេហត្តានិកោត្តា ព្រាហ្ម-
 ណី អាយស្មន្តំ ឧទាយី ឯតទកោច អភិក្កន្តំ កន្ត
 អភិក្កន្តំ កន្ត សេយ្យជាបិ កន្ត ឯក្កន្តិកំ វា
 ទុក្ខន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវាយ្យ មុឡ្យស្ស វា មត្តិ
 អាទិកេយ្យ អន្តការេ វា តេលប្បរាជ្ជាតំ ជាវេយ្យ
 កត្តមន្តោ រូបាទិ ទត្តន្តិកំ ។ ឯវិមវំ អាយ្យន ឧទា-
 យិថា អនេគបរិយាយេន ទម្មោ បកាសិតោ ។ ឯ-
 សាំហំ កន្ត ឧទាយិ តំ កតវន្តំ សវណំ កថាមំ ទម្មត្ត
 និក្ខុសឡ្យត្ត ឧបាសិតំ មំ អាយ្យ ឧទាយិ ជាវេត
 បន្តតត្ត ចាលុបេតិ សវណាផ្តត្តិ ។ ទសមី ។

អរហន្តោ វា វិវាយ្យ បញ្ញាបេន្តិ ជីវិត្តយ អសតិ អរហន្តោ សុខទុក្ខំ
 ន បញ្ញាបេន្តិ ។ ថេ។ មនស្មី សតិ អរហន្តោ សុខ-
 ទុក្ខំ បញ្ញាបេន្តិ មនស្មី អសតិ អរហន្តោ សុខទុក្ខំ
 ន បញ្ញាបេន្តិ ។ ឯវិ កុត្ត វេហត្តានិកោត្តា ព្រាហ្ម-
 ណី អាយស្មន្តំ ឧទាយី ឯតទកោច អភិក្កន្តំ កន្ត
 អភិក្កន្តំ កន្ត សេយ្យជាបិ កន្ត ឯក្កន្តិកំ វា
 ទុក្ខន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវាយ្យ មុឡ្យស្ស វា មត្តិ
 អាទិកេយ្យ អន្តការេ វា តេលប្បរាជ្ជាតំ ជាវេយ្យ
 កត្តមន្តោ រូបាទិ ទត្តន្តិកំ ។ ឯវិមវំ អាយ្យន ឧទា-
 យិថា អនេគបរិយាយេន ទម្មោ បកាសិតោ ។ ឯ-
 សាំហំ កន្ត ឧទាយិ តំ កតវន្តំ សវណំ កថាមំ ទម្មត្ត
 និក្ខុសឡ្យត្ត ឧបាសិតំ មំ អាយ្យ ឧទាយិ ជាវេត
 បន្តតត្ត ចាលុបេតិ សវណាផ្តត្តិ ។ ទសមី ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវវិញ្ញា

តិស្សទ្ធានំ

វេសាលី វដ្ឋិ ឆាលន្ទា

ការទ្វាជសោណោ ១ ឃោសិតា

ហាលិទ្ធកោ ១ កុលបិតា

លោហិទ្ធា វេរោត្តាជិតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវវិញ្ញា

ទុទ្ធានំនៃគហបធិវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីទុក្ខគហបតីនៅក្រុងវេសាលី ១ អំពីទុក្ខគហបតី

អ្នកហត្ថិគ្រាមក្នុងដៃទវដ្ឋិ ១ អំពីព្រះមានព្រះភាគគង់នៅក្នុង

ក្រុងនាឡា ១ អំពីព្រះចំណូលការទ្វាជគេ ១ អំពីសោ-

ណាគហបតីបុត្ត ១ អំពីឃោសិតគហបតី ១ អំពីហាលិទ្ធកា-

និតហបតី ១ អំពីទុក្ខបិតាគហបតី ១ អំពីលោហិច្ច-

ប្រាហ្មណ៍ ១ អំពីវេរោត្តានិគោត្តាប្រាហ្មណ៍ ១ ។

ទេវវិហារគ្រោ

(២០០) ឯកំ សមយំ ភគវា សុគយសុ វិហារតំ
នេវទេហន្តរម សុគយំ ឯកមោ ។ តត្រ ទោ ភគវា
ភិក្ខុ អាមន្តសិ នាហំ ភិក្ខុវេ សត្វេសញ្ញាវ ភិក្ខុនំ
ធសុ ធស្សាយនធសុ អប្បមាទេធន ករណីយន្តំ វនា-
មិ ។ ឧច មនាហំ ភិក្ខុវេ សត្វេសញ្ញាវ ភិក្ខុនំ ធសុ
ធស្សាយនធសុ នាម្បមាទេធន ករណីយន្តំ វនាមិ ។
យេ តេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អរហន្តោ ទំណាសវា វុសិកវន្តោ
កតករណីយា ឱហិតភាព អនុប្បត្តសន្តា បរិក្ខំ-
ណាភវសញ្ញាដនា សម្មនញ្ញា វិមុត្តា តេសាហំ ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុនំ ធសុ ធស្សាយនធសុ នាម្បមាទេធន ករ-
ណីយន្តំ វនាមិ ។ ភិ កិស្ស ហេតុ ។ ពរតន្ត-

ទេវវិហារគ្រ

(២១១) សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
ឯកមរបស់ពួកសក្យវណ្ណៈទេវវិហារៈ ក្នុងសក្យជនបទ ។ ក្នុងទំនោះព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថ-
ភគមិនពោលថា ភិក្ខុគ្រប់ៗ រួច ត្រូវបំពេញកិច្ចក្នុងអាយតនៈគីវស្សៈ
ទាំង៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
វិញទៀត ភថភគមិនពោលថា ភិក្ខុគ្រប់ៗ រួច មិនត្រូវបំពេញកិច្ចក្នុង
អាយតនៈគីវស្សៈទាំង៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអរហន្តទិណាស្រព មានព្រហ្ម-
ចរិយៈនៅច្រើនហើយ មានសោឡសកិច្ចបានធ្វើស្រេចហើយ មានការៈ
ង៉ាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ចំពោះខ្លួនសម្រេចហើយ មានសញ្ញាជនៈ
ក្នុងភគសវលីន៍ហើយ ជាអ្នកផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ដោយ
ច្រវែក ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភថភគពោលថា ភិក្ខុទាំងនោះឯង មិន
ត្រូវបំពេញកិច្ចក្នុងអាយតនៈគីវស្សៈទាំង៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ (ព្រោះ) ភិក្ខុទាំងនោះ បានធ្វើកិច្ច

សំ អប្បមាណេន អកត្វា ភេ បមជ្ជិកុំ ។ យេ ច ទោ ភេ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេនា(១) អប្បត្តមាណសា អនុត្តរំ យោ-
 កាត្តមំ បត្តយមាតា វ វិហារន្តិ ។ ភេសាហំ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនំ ធនុ ធម្មាយតនេនុ អប្បមាណេន ករណីយន្តិ
 វនាមិ ។ តំ កិស្សុវហតុ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ចក្កវិញ្ញយា
 រុទា មោចារមាថិ អមោចារមាថិ ក្យស្ស ធុស្ស ធុស្ស
 ចិន្តំ ន បរិយាទាយ ភិច្ឆន្តិ ចេតសោ អបរិយាទាតា
 អារន្តិ ហោតិ វិរិយំ អសស្មិទិ ឧបដ្ឋិតា សតិ អប្បមុ-
 ត្តា(២) បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ សមាហិតំ ចិន្តំ ឯ-
 កត្តំ ។ ឥមំ ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ អប្បមាណេសំ សម្មស្ស-
 មាណោ ភេសំ ភិក្ខុនំ ធនុ ធម្មាយតនេនុ អប្ប-
 មាណេន ករណីយន្តិ វនាមិ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ

១ សេនាភិ វា បាលី ។ ២ ឧ. ម. អសម្មត្តា ។

រុចហើយ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ភិក្ខុទាំងនោះ មិនគួរប្រមាទទៀត
 ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជា
 សេតុបុគ្គល មិនទាន់បានសម្រេចអរហត្តផលនៅឡើយ ក៏ប្រាថ្នាខ្លួន
 ព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតិក្រមបាតយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គេថាគតពាលថា ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវបំពេញកិច្ចកុស្តិកាយកនៈ
 ភិស្សុវាំង ៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយដែលត្រូវដឹងច្បាស់
 ដោយភ្នែក ជាទិពញចិត្តក្តី មិនជាទិពញចិត្តក្តី វេមនីមាន រូប
 ទាំងនោះរាល់ត្រូវរឿយ ។ តែមិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះបានឡើយ
 ព្រោះតែគ្របសង្កត់ចិត្តមិនបាន ទើបភិក្ខុនោះ ប្រាណសេចក្តីព្យាយាម
 មិនញាត ភិក្ខុស្មារតី មិនក្លេចខ្លួន កាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ មិនក្រវល់
 គ្រវាយ ចិត្តក៏កាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួន មានការម្នាក់ម្នាលតែមួយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះ) គេថាគតសំឡឹងឃើញផលនៃសេចក្តីមិនប្រ-
 មាទនេះឯង ទើបគោលថា ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវបំពេញកិច្ចកុស្តិកាយកនៈ
 ភិស្សុវាំង ៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ជិត្តិវិញ្ញយ្យា រសា មនោរាមិ មមនោរាមិ ត្យាស្ស
 ធុស្ស ធុស្ស ចិត្តំ ឧ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ
 អបរិយាទាទា អាវុទ្ធំ ហោតិ វិរិយំ អសល្លិចំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បម្មដ្ឋា បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ សមាហិ-
 ហិតំ ចិត្តំ ឯកត្តំ ។ ឥមំ ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ អប្បមាទដលំ
 សម្មស្សមាទោ តេសំ ភិក្ខុចំ ធនុ ធន្សាយតនេសុ
 អប្បមាទេធន ករណីយន្តំ វនាមីតិ ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ
 មនោរាមិញ្ញយ្យា ធម្មា មនោរាមិ មមនោរាមិ ត្យាស្ស
 ធុស្ស ធុស្ស ចិត្តំ ឧ បរិយាទាយ តិដ្ឋន្តិ ចេតសោ
 អបរិយាទាទា អាវុទ្ធំ ហោតិ វិរិយំ អសល្លិចំ ឧបដ្ឋិតា
 សតិ អប្បម្មដ្ឋា បស្សន្តោ កាយោ អសារន្តោ សមា-
 ហិតំ ចិត្តំ ឯកត្តំ ។ ឥមំ ទ្វាហំ ភិក្ខុវេ អប្បមាទដលំ
 សម្មស្សមាទោ តេសំ ភិក្ខុចំ ធនុ ធន្សាយតនេសុ
 អប្បមាទេធន ករណីយន្តំ វនាមីតិ ។ បេ ។ ។

សេចំនិទ្យាយវេសតប្បវីនិច្ចាសំដោយអណ្តាត ជាទីពេញចិត្តក្តី មិន
 ជាទីពេញចិត្តក្តី វេសនិទាន សេចំនិទានពាល់ត្រូវរឿយ ។ តែមិនគ្រប
 សន្តតិចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះបានឡើយ ព្រោះតែគ្របសន្តតិចិត្តមិនបាន ទើប
 ភិក្ខុនោះ ប្រាណ្ឌេសេចក្តីព្យាយាមមិនញោច កំគល់ស្មារតី មិនភ្លេចខ្លួន
 កាយកិស្សបំប្លែង មិនគ្រល់គ្រហយ ចិត្តកំតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួន មានការម្នាក់
 ម្នាក់តែមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ (ព្រោះ) គឺជាគតសំរឿងឃើញផល
 វៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង ទើបពោលថា ភិក្ខុចំនិទាន គួរបំពេញកិច្ច
 កុសិកាយនេះឥស្សៈចំនិ ៦ ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុចំនិទ្យាយ ធម្មាម្នាក់ចំនិទ្យាយវេសតប្បវីនិច្ចាសំដោយចិត្ត ជា
 ទីពេញចិត្តក្តី មិនជាទីពេញចិត្តក្តី វេសនិទាន ធម្មាម្នាក់ចំនិទាន
 ពាល់ត្រូវរឿយ ។ តែមិនគ្របសន្តតិចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះបានឡើយ ព្រោះ
 តែគ្របសន្តតិចិត្តមិនបាន ទើបភិក្ខុនោះ ប្រាណ្ឌេសេចក្តីព្យាយាមមិនញោច
 កំគល់ស្មារតី មិនភ្លេចខ្លួន កាយកិស្សបំប្លែង មិនគ្រល់គ្រហយ ចិត្ត
 កំតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួន មានការម្នាក់ម្នាក់តែមួយ ។ ម្នាលភិក្ខុចំនិទ្យាយ
 (ព្រោះ) គឺជាគតសំរឿងឃើញផលវៃសេចក្តីមិនប្រមាទនេះឯង ទើប
 ពោលថា ភិក្ខុចំនិទាន គួរបំពេញកិច្ចកុសិកាយនេះឥស្សៈចំនិ ៦
 ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ ។ បេ ។ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវវគ្គ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវវគ្គ

[២០២] លាភា វេ ភិក្ខុវេ សុលទ្ធិ វេ ភិក្ខុវេ
 ខណោ វេ ភិក្ខុវេ បដិលទ្ធោ ព្រហ្មជិយេភសាយ ។
 ទិដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ ទ ធម្មស្សយតិកា ចាម ចិរយា
 តត្ថ យំ កិញ្ចិ ចក្ក រូបំ បស្សតិ អនិច្ចរុបញ្ញោ
 បស្សតិ លោ វឌ្ឍរូបំ អកក្ករុបញ្ញោ បស្សតិ លោ
 កក្ករូបំ អមតាប្បរុបញ្ញោ បស្សតិ លោ មតាប្បរូបំ យំ
 កិញ្ចិ វសោតេន សទ្ធិ សុណាតិ ។ យំ កិញ្ចិ យាទេន
 កត្ថំ យាយតិ ។ យំ កិញ្ចិ ជិក្ខុយ វសំ សាយតិ ។ យំ
 កិញ្ចិ កាយេន ជាដ្ឋត្ថំ ធុសតិ ។ យំ កិញ្ចិ មនសា
 ទម្មំ វិជាតតិ អនិច្ចរុបញ្ញោ វិជាតតិ លោ វឌ្ឍរូបំ
 អកក្ករូបំយេវ វិជាតតិ លោ កក្ករូបំ អមតាប្បរុបញ្ញោ
 វិជាតតិ លោ មតាប្បរូបំ ។

[២០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាលាភរបស់អ្នកទាំងឡាយហើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អក្កភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថាអ្នកទាំងឡាយបាន
 ល្អហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ខណៈនៃការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មជិយេធម៌
 ក៏ឈ្មោះថាអ្នកទាំងឡាយបានហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេក
 ឈ្មោះធម្មស្សយតិកៈទាំង ៦ កថាគតបានឃើញហើយ បុគ្គលឃើញ
 ប្រណាមួយក្នុងនេកនោះ ដោយភ្នែក វេមនឃើញតែរូបដែលមិនជាទី
 ប្រាថ្នា មិនឃើញរូបដែលជាទីប្រាថ្នា ឃើញតែរូបដែលមិនជាទីក្រេក
 អរ មិនឃើញរូបដែលជាទីក្រេកអរ ឃើញតែរូបដែលមិនជាទីតាប់ចិត្ត
 មិនឃើញរូបដែលជាទីតាប់ចិត្តឡើយ ពុំសំឡេងណាមួយ ដោយគ្រ-
 ចៀក ។ ចំក្នុងនាមមួយដោយច្រមុះ ។ ជញ្ជាប់រសណាមួយដោយ
 អណ្តាត ។ ពាល់ត្រូវដៃដ្ឋព្វណាមួយដោយកាយ ។ ដឹងច្បាស់នូវ
 ធម្មារម្មណ៍ណាមួយដោយចិត្ត វេមនដឹងធម្មារម្មណ៍ដែលមានសភាពមិន
 ជាទីប្រាថ្នា មិនដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលមានសភាពជាទីប្រាថ្នា ដឹងតែ
 ធម្មារម្មណ៍ដែលមានសភាពមិនជាទីក្រេកអរ មិនដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ដែល
 មានសភាពជាទីក្រេកអរ ដឹងតែធម្មារម្មណ៍ដែលមានសភាពមិនជាទីតាប់
 ចិត្ត មិនដឹងនូវធម្មារម្មណ៍ដែលមានសភាពជាទីតាប់ចិត្តឡើយ ។

ទេវវរោហិត្ត ចក្កញា

[២១៣] លាភា វោ ភិក្ខុវេ សុលន្ទំ វោ ភិក្ខុវេ

ខណោ វោ ភិក្ខុវេ បដិលន្ទោ ព្រហ្មចរិយវសាយ ។

និដ្ឋា មយា ភិក្ខុវេ ធន ស្សាយតនិកា ធាម សត្តា

ត្ថុ យំ កិញ្ចំ ធនុតា រូបំ បស្សតិ ឥដ្ឋរូបំយេវ

បស្សតិ ធា អនិដ្ឋរូបំ កន្តរូបំយេវ បស្សតិ ធា

កន្តរូបំ មធាចរូបំយេវ បស្សតិ ធា អមធាចរូបំ

។ បេ ។ យំ កិញ្ចំ និដ្ឋាយ វសំ សាយតិ ។ បេ ។ យំ

កិញ្ចំ មនសា ធម្មំ វិជាតតិ ឥដ្ឋរូបំយេវ វិជាតតិ

ទេវវរោហិត្ត ទី ២

[២១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជាលាភរបស់អ្នកទាំងឡាយ

ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះជាអ្នកទាំង

ឡាយបានដោយល្អហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខណៈនៃការប្រព្រឹត្តិ

ព្រហ្មចរិយធម៌ ឈ្មោះជាអ្នកទាំងឡាយបានហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង

ឡាយ មានស្ម័គ្រឈ្មោះដ៏ស្សាយតនិកៈទាំង៦ គឺគតបានឃើញហើយ

ចុក្កលឃើញរូបណាមួយក្នុងឋានសួគ៌នោះ ដោយភ្នែក រឺមនឺឃើញតែ

រូបដែលជាទីប្រាថ្នា មិនឃើញនូវរូបដែលមិនជាទីប្រាថ្នា ឃើញតែរូប

ដែលជាទីត្រេកអរ មិនឃើញនូវរូបដែលមិនជាទីត្រេកអរ ឃើញតែរូប

ដែលជាទីគាប់ចិត្ត មិនឃើញនូវរូបដែលមិនជាទីគាប់ចិត្តឡើយ ។ បេ ។

ជញ្ជាបរសណាមួយដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវធម្មាម្មណ៍

ណាមួយដោយចិត្ត រឺមនឺដឹងតែធម្មាម្មណ៍ដែលមានសភាពជាទីប្រាថ្នា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគណវគ្គោ

នោ អនិច្ចរ្យំ កត្តន្តរ្យំយេវ វិជាតាតិ នោ អកត្តន្តរ្យំ
មធាបរុបញ្ញាវ វិជាតាតិ នោ អមធាបរុបំ ។ លាភា
វេ ភិក្ខុវេ សុលទ្ធិំ វេ ភិក្ខុវេ ខណោ វេ ភិក្ខុវេ
បដិលោទ្ធា ព្រហ្មចរិយវាសាយាតិ ។ ទុតិយំ ។

[២០៤] រូបាភមា ភិក្ខុវេ នេវមទុស្សា រូបាភា
រូបសម្មុទ្ធិតា រូបវិបរិណាមវិភគដិវេតា ទុត្តា ភិក្ខុវេ
នេវមទុស្សា វិហារទ្ធិំ ។ សទ្ធាភមា ភិក្ខុវេ នេវមទុស្សា
សំនុវតា សទ្ធសម្មុទ្ធិតា សទ្ធិវិបរិណាមវិភគដិវេតា
ទុត្តា ភិក្ខុវេ នេវមទុស្សា វិហារទ្ធិំ ។ តទ្ធាភមា វសា-
ភមា វោជ្ជន្តាភមា ធម្មាភមា ភិក្ខុវេ នេវមទុស្សា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគណវគ្គ

មិនដឹងទូរធម្មាម្មណ៍ដែលមានសភាពមិនជាទីប្រាថ្នា ដឹងតែធម្មាម្មណ៍
ដែលមានសភាពជាទីក្រេកអរ មិនដឹងទូរធម្មាម្មណ៍ដែលមានសភាពមិន
ជាទីក្រេកអរ ដឹងតែធម្មាម្មណ៍ដែលមានសភាពជាទីតាប់ចិត្ត មិនដឹង
ទូរធម្មាម្មណ៍ដែលមានសភាពមិនជាទីតាប់ចិត្តឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ជាលាភរបស់អ្នកទាំងឡាយហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្ត-
ភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះជាអ្នកទាំងឡាយបានល្អហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ខណៈនៃការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយធម៌ ឈ្មោះជាអ្នកទាំងឡាយ
បានហើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ
មានសេចក្តីរីករាយនឹងរូប ក្រេកអរនឹងរូប ពេញចិត្តនឹងរូប ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ តែងកើតទុក្ខ ព្រោះការប្រ-
ប្រួល ប្រាស លេត់ នៃរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិង
មនុស្សទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយនឹងសំឡេង ក្រេកអរនឹងសំឡេង
ពេញចិត្តនឹងសំឡេង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ
តែងកើតទុក្ខ ព្រោះការប្រប្រួល ប្រាស លេត់ នៃសំឡេង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ មានសេចក្តីរីករាយ
នឹងភ្លឺ រីករាយនឹងរស រីករាយនឹងជ្រៅជ្រះ រីករាយនឹងធម្មាម្មណ៍

ទេវវិហារត្ថ ចតុញ្ញ

ធម្មរតា ធម្មសម្មុទ្ទិនតា ធម្មវិបរិណាមវិរាគនិរោធិ ទុក្ខា
 ភិក្ខុវេ ទេវមនុស្សា វិហារត្ថំ ។ តថាគតោ ធម្មោ ភិក្ខុវេ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វុច្ឆានំ សមុទយញ្ច អន្តរ្ឋមញ្ច
 អស្សាទញ្ច អាទីទវញ្ច ធិស្សវណាញ្ច យថាក្ខតំ វិនិក្ខា
 ន វុច្ឆារាមោ ន វុច្ឆរតោ ន វុច្ឆសម្មុទ្ទិនតោ វុច្ឆវិបរិណា-
 មវិរាគនិរោធិ សុខោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ វិហារតិ ។
 សត្តានំ ភត្តានំ រសានំ ដោដ្ឋញ្ញានំ ធម្មានំ សមុទយញ្ច
 អន្តរ្ឋមញ្ច អស្សាទញ្ច អាទីទវញ្ច ធិស្សវណាញ្ច យថា-
 ក្ខតំ វិនិក្ខា ន ធម្មារាមោ ន ធម្មរតោ ន ធម្មសម្មុទ្ទិនតោ
 ធម្មវិបរិណាមវិរាគនិរោធិ សុខោ ភិក្ខុវេ តថាគតោ
 វិហារតិ ។ ឥនមវោច គតវា ឥទំ វត្តាន សុគតោ
 អថាមរិ ឯតនកេច សត្តា

ទេវវិហារត្ថ ទី ២

ក្រេកអរវិនិច្ឆារម្មណំ ពេញចិត្តនឹងធម្មារម្មណំ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ
 ទេវតានឹងមនុស្សចាំឯងឡាយ កែងកើតទុក្ខ ព្រោះការប្រែប្រួល ប្រាស
 លេក់ ខែធម្មារម្មណំ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ ព្រះកថាគតជាអហោន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ បានដឹងច្បាស់តាមពិត ទូរហេតុជាទីកើតឡើងផង ហេតុ
 ជាទីរលត់ទៅផង អាទិសង្សផង ទោសផង ទុបាយជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញផង ខែរូបចាំឯងឡាយ ទើបជាអ្នកមិនរីករាយនឹងរូប មិនក្រេកអរ
 នឹងរូប មិនពេញចិត្តនឹងរូប ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ កថាគតរមែងមាន
 សេចក្តីសុខ ព្រោះការប្រែប្រួល ប្រាស លេក់ ខែរូប ។ ព្រះ
 កថាគតបានដឹងច្បាស់តាមពិត ទូរហេតុជាទីកើតឡើងផង ហេតុជាទី
 រលត់ផង អាទិសង្សផង ទោសផង ទុបាយជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង
 ខែសំឡេង ក្លិន រស ដោដ្ឋក្លៈ ធម្មារម្មណំ ទើបមិនមានសេចក្តីរីករាយ
 នឹងធម្មារម្មណំ មិនក្រេកអរនឹងធម្មារម្មណំ មិនពេញចិត្តនឹងធម្មារម្មណំ
 ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឯងឡាយ កថាគតរមែងមានសេចក្តីសុខ ព្រោះការប្រែប្រួល
 ប្រាស លេក់ ខែធម្មារម្មណំ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាន់ព្រះសូត្រ
 នេះចប់ហើយ លុះព្រះសុគតជាសាស្តាគ្រាន់ព្រះសូត្រនេះហើយ ទើប
 ទ្រង់សម្តែងទូរតាថាពន្លឺដទៃទៀត ដូច្នោះប៉ុន្តែ

សុត្តន្តបិដកេ សំយក្កនិកាយស្ស សទ្ធកយវគ្គោ

(២០៥) ភ្នំជា សន្តា ភន្តា រសា
 ធម្មស្ស ធម្មា ច កេវលា
 ភន្តា ភន្តា មហាយា ច
 យាវគ្គតិ ភ្នំតិ ។
 សនេវកស្ស លោកស្ស
 ឯតេ រោ សុខសម្មតា
 យត្ថ ចេ តេ ធិរុជ្ឈន្តិ
 តិ តេសិ ទុក្ខសម្មតិ ។
 សុខំ ច ធិជ្ឈមរិយេតិ
 សក្កាយស្ស ចិរេននិ
 បច្ចុជ្ជកមិទំ ហោតិ
 សទ្ធកយោកេន ធម្មស្សំ ។
 យំ មរេ សុខតោ អាហុ
 ភនិយា អាហុ ទុក្ខតោ
 យំ មរេ ទុក្ខតោ អាហុ
 ភនិយា សុខតោ វិទូ ។
 ធម្មស្ស ធម្មំ ធុរិជាទំ

សុត្តន្តបិដកេ សំយក្កនិកាយ សទ្ធកយវគ្គោ

(២០៥) ប្រ សំឡេង ភ្នំន សេ ធម្មស្សៈ ធម្មាម្មណំ
 ពំនអស់ ភថាគតពោលថាជាទីប្រាថ្នា ជាទីក្រែកអរ ជាទី
 ភាថចិត្ត ។ អាម្មណំពំនន្តិរំធិ មនុស្សលោកព្រមពំន
 ទៅលោកសន្មតថាជាសុខ ប្រសិនបើអាម្មណំពំនន្តិរំធិ
 ទៅក្នុងទីណា ទីនោះ ពួកមនុស្សលោកព្រមពំនទៅលោក
 សន្មតថាជាទុក្ខ ។ ក៏ឯសេចក្តីរលត់នូវសក្កាយទិដ្ឋិ ព្រះអ-
 រិយៈពំនឡាយបានឃើញច្បាស់ថាជាសុខ សេចក្តីសុខនេះ
 តែងមានដល់បណ្ឌិតពំនឡាយដែលឃើញច្បាស់ (ដោយ
 ប្រាថ្នា) ប៉ុន្តែជាសត្រូវនឹងលោកពំនមូល ។ ធម្មពំន-
 ឡាយដទៃពោលនូវអាម្មណំណា ថាជាសុខ ព្រះអរិយៈពំន-
 ឡាយពោលនូវអាម្មណំនោះថាជាទុក្ខវិញ ធម្មពំនឡាយ
 ដទៃពោលនូវអាម្មណំណា ថាជាទុក្ខ ព្រះអរិយៈពំនឡាយ
 អ្នកដឹងច្បាស់ (ពោល) នូវអាម្មណំនោះថាជាសុខវិញ ។
 អ្នកចូរមើលនូវទិដ្ឋានធម៌ ដែលបុគ្គលដឹងបានដោយកម្រ

ទេវតាវិញ្ញាណ ចក្កគ្នា

សម្មុទ្ធស្ត អវិទូសុ
 ធីតាជំ គមោ ហោតិ
 អន្តការណ អបស្សនំ ។
 សតត្ថា វិវិដំ ហោតិ
 អាណាតោ បស្សតាមិវ
 សន្តិកេ ធី វិជាធីន្តិ
 មត្តា ធម្មស្ស អកោវិទា ។
 កវរាគបរោតហិ
 ករសោតាទុសារិកិ(១)
 មារាធយ្យាទុបន្តេកិ
 ឆាយំ ធម្មោ សុសង្កត្តោ ។
 កោ ទុ អញ្ញាត្រមវិយេកិ
 បទំ សុត្តន្តមរហតិ
 យំ បទំ សុត្តន្តញ្ញាយ
 បរិវិត្តន្តិ អធាសវាតិ ។ តតិយំ ។

១ ម. វរិកតាទុសារិកិ -

ទេវតាវិញ្ញាណ ២

ឯក្ខន្ធមនុស្សល្អឆ្លើត្រូវតែងរង្វង់ក្នុងនិព្វានធម៌នោះឯង សេច-
 ក្នុងនឹង គឺមានភាពដូចជាមនុស្សច្នាក់ វេទនមានផលជន
 ទាំងឡាយដែលត្រូវកិលេសប្រកែហើយ មិនឃើញនូវព្រះ
 និព្វាន ។ មួយទៀត ព្រះនិព្វាន ជាទីបំភ័យទទួលពួក
 សម្បុរស (ដែលឃើញច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាញាណ) ប្រៀប
 ដូចជាពន្លឺ ជនទាំងឡាយ ដែលមិនប៉ិនប្រសប់នូវផ្លូវនិងមិន
 មែនផ្លូវ វេទនមិនដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមាននៅក្នុង
 ទីដិត ។ ធម៌នេះហើយ ដែលជនទាំងឡាយត្រូវកែវកៈ
 ត្របសន្តិក មានប្រក្រតិអន្ទាលទៅតាមគ្រួសារខែកត ចូល
 ទៅកាន់លំនៅ របស់មារឿយ ។ មិនបានគ្រាស់ដឹងដោយ
 ប្រពៃឡើយ ។ ព្រះអរិយៈទាំងឡាយដែលមិនមានភាសៈ
 បានគ្រាស់ដឹងដោយប្រពៃនូវព្រះនិព្វានណា ហើយចរិព្វាន
 នរណាហ្ន៎ លើកលែងតែព្រះអរិយៈទាំងឡាយចេញ គួរ
 គ្រាស់ដឹងនូវព្រះនិព្វាននោះបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុខយគនវគ្គោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយគនវគ្គ

(២៦៦) រូបាភមា ភិក្ខុវេ ទេវមនុស្សា រូបវតា រូប-
 សម្មុទ្ធិតា រូបវិបវិណាមវិកគង្គិរោជា ទុក្ខា ភិក្ខុវេ ទេវ-
 មនុស្សា វិហារន្តិ ។ សន្តាភមា កត្វាភមា រសាភមា
 ដោជ្ជត្វាភមា ធម្មាភមា ភិក្ខុវេ ទេវមនុស្សា ធម្មវតា
 ធម្មសម្មុទ្ធិតា ធម្មវិបវិណាមវិកគង្គិរោជា ទុក្ខា ភិក្ខុវេ
 ទេវមនុស្សា វិហារន្តិ ។ តថាគរតា ច ខោ ភិក្ខុវេ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា រូបាដំ សុខុទយញ្ច អន្តត្ថមញ្ច
 អស្សនញ្ច អាទិទវញ្ច ទិស្សរណញ្ច យថាក្ខតំ វិនិត្តា
 ច រូបាភមា ច រូបវតា ច រូបសម្មុទ្ធិតា រូបវិបវិណា-
 មវិកគង្គិរោជា សុខោ ភិក្ខុវេ តថាគរតា វិហារតំ ។
 សន្តាដំ កត្វាដំ រសាដំ ដោជ្ជត្វាដំ ធម្មាដំ សុខុទយញ្ច
 អន្តត្ថមញ្ច អស្សនញ្ច អាទិទវញ្ច ទិស្សរណញ្ច យថា-
 ក្ខតំ វិនិត្តា ច ធម្មាភមា ច ធម្មវតា ច ធម្មសម្មុ-

(២៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ជា
 អ្នករីករាយនឹងរូប ក្រេកអរនឹងរូប ពេញចិត្តនឹងរូប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ វេមនមានទុក្ខ ព្រោះការប្រែប្រួល ប្រាស
 លេត់ ខែរូប ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ
 ជាអ្នករីករាយនឹងសំឡេង រីករាយនឹងក្លិន រីករាយនឹងរស រីករាយនឹង
 ដោជ្ជព្វៈ រីករាយនឹងធម្មារម្មណ៍ ក្រេកអរនឹងធម្មារម្មណ៍ ពេញចិត្តនឹង
 ធម្មារម្មណ៍ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយវេមនមាន
 ទុក្ខ ព្រោះការប្រែប្រួល ប្រាស លេត់ ខែធម្មារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឯកថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ដឹងច្បាស់តាមពិត ថ្លូវ
 ហេតុជាទីកើតឡើងផង ហេតុជាទីលក់ផង អាទិសង្សផង ទោសផង
 ។ បាយជាគ្រឿងរលាស់ចេញផង ខែរូបទាំងឡាយ ទើបមិនរីករាយនឹង
 រូប មិនក្រេកអរនឹងរូប មិនពេញចិត្តនឹងរូប ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថា-
 គតវេមនមានខែសេចក្តីសុខ ព្រោះការប្រែប្រួល ប្រាស លេត់ ខែ
 រូប ។ គថាគតដឹងច្បាស់តាមពិត ថ្លូវហេតុជាទីកើតឡើងផង ហេតុ
 ជាទីលក់ផង អាទិសង្សផង ទោសផង ។ បាយជាគ្រឿងរលាស់
 ចេញផង ខែសំឡេង ក្លិន រស ដោជ្ជព្វៈ ធម្មារម្មណ៍ ទើបមិនរីករាយ
 នឹងធម្មារម្មណ៍ មិនក្រេកអរនឹងធម្មារម្មណ៍ មិនពេញចិត្តនឹងធម្មារម្មណ៍

ធិតោ ធម្មវិបរណា មវិកគងំ រោជា សុខោ ភិក្ខុវេ ភយា-

គតោ វិហារតីតិ ។ ចតុត្ថំ ។

(២១៧) យំ ភិក្ខុវេ ឧ តុម្ហាភំ តំ បដហថ តំ រោ

បហំធិ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ

ឧ តុម្ហាភំ ។ ចតុត្ថំ ភិក្ខុវេ ឧ តុម្ហាភំ តំ បដហថ

តំ រោ បហំធិ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ បេ ។

ធិតំ ឧ តុម្ហាភំ តំ បដហថ សា រោ បហំចា ហិ-

តាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ បេ ។ មចោ ឧ តុម្ហាភំ

តំ បដហថ សោ រោ បហំចោ ហិតាយ សុខាយ

ភវិស្សតិ ។ សេយ្យជាថិ ភិក្ខុវេ យំ ឥមស្មី ជេតវ-

រោ តិណាតុដ្ឋសាទាបលាសំ តំ ជចោ ហារេយ្យ វ

ម្ហលភិក្ខុតាំងឡាយ គថាគតមានវិសេសចក្កិសុទ្ធ ព្រោះការប្រែប្រួល
ប្រាស លេតំ វិនិច្ឆ័យម្ហលំ ។ ចប់សូត្រ ទំ ៤ ។

(២១៧) ម្ហលភិក្ខុតាំងឡាយ របស់ណាដែលមិនមែនជារបស់

អ្នកតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ ចូលរួមរបស់នោះចេញ របស់នោះ

ដែលអ្នកតាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍

និងសេចក្តីសុខ ។ ម្ហលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះរបស់អ្វី ដែលមិនមែនជា

របស់អ្នកតាំងឡាយ ។ ម្ហលភិក្ខុតាំងឡាយ ភ្នែកមិនមែនជារបស់អ្នក

តាំងឡាយទេ អ្នកតាំងឡាយចូលរួមភ្នែកនោះចេញ ភ្នែកនោះដែល

អ្នកតាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និង

សេចក្តីសុខ ។ បេ ។ អណ្តាតមិនមែនជារបស់អ្នកតាំងឡាយទេ អ្នក

តាំងឡាយចូលរួមអណ្តាតនោះចេញ អណ្តាតនោះ ដែលអ្នកតាំង

ឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តី

សុខ ។ បេ ។ ចិត្តមិនមែនជារបស់អ្នកតាំងឡាយទេ អ្នកតាំងឡាយចូលរួម

បង់ចិត្តនោះចេញ ចិត្តនោះបើអ្នកតាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រ

ព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ។ ម្ហលភិក្ខុតាំងឡាយ ដូច

ជាស្មៅ ទេស មែក ស្លឹក ណា ក្នុងវត្តជិតពន្លឺ ជនម៉ាយកៅក្តី

សុត្តនិបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សទ្ធករណីយោ

ឧហោយ្យ វា យថាបច្ចុយំ វា កាវេយ្យ អបិ ទុ តុញ្ញកំ
 ឯវេស្ស អម្ពេ ជនោ ហាតិ វា ឧហតិ វា យថាបច្ចុយំ
 វា កាហតិវិ ។ ឆោ ហេតំ កន្ថេ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
 ឧ ហិ ឆោ ឯតំ កន្ថេ អត្តា វា អត្តនិយំ វាតិ ។
 ឯវេសេវ ទោ កិក្កុវេ ចក្កំ ឧ តុញ្ញកំ តំ បជហថ តំ
 វេ បហិជំ ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិ ។ ថេ ។ ជិន្ន
 ឧ តុញ្ញកំ តំ បជហថ សា វេ បហិជំ ហិតាយ សុ
 ខាយ ករិស្សតិ ។ ថេ ។ មឆោ ឧ តុញ្ញកំ តំ បជហថ
 សោ វេ បហិជំ ហិតាយ សុខាយ ករិស្សតិវិ ។
 បក្សមិ ។

សុត្តនិបិដក សំយត្តនិកាយ សទ្ធករណីយោ

ដុត្តិ ប្រើប្រាស់នូវស្នេដាដើមនោះតាមគ្រូការក្តី កើតអ្នកទាំងឡាយ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ដទនាំយកទៅក្តី ដុត្តិ ប្រើប្រាស់តាម
 គ្រូការក្តី ទូរយើងទាំងឡាយ ដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ដំ
 ណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា វត្ថុនេះមិន
 មែនជាខ្លួន ឬជាទ្រព្យរបស់ខ្លួន ទៃយើងទ្រព្យព្រះអង្គទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ សេចក្តីនេះមានទម្រង់ដូច ភ្នែកមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ
 ទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរលកភ្នែកនោះចេញ ភ្នែកនោះដែលអ្នកទាំង
 ឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តី
 សុខ ។ ថេ ។ អណ្តាតមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូលរលកអណ្តាតនោះចេញ អណ្តាតនោះ ដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់
 ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ។ ថេ ។
 ចិត្តមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរលកចិត្តនោះ
 ចេញ ចិត្តនោះដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[២០៨] យំ ភិក្ខុវេ ឧ កុម្មាភំ តំ បដហថ តំ វេ

បហំដំ ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សតិ ។ កំញោ ភិក្ខុវេ

ឧ កុម្មាភំ ។ វូហា ភិក្ខុវេ ដំ កុម្មាភំ តេ បដហថ

តេ វេ បហំនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ សន្តា

កត្តា រសា ដោដ្ឋញ ឧត្តា ឧ កុម្មាភំ តេ បដហថ តេ

វេ បហំនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។ សេយ្យថាបិ

ភិក្ខុវេ យំ វិមស្មី ជេតវំធន ភិណាកដ្ឋសាខាបលាសំ

។ ពេ ។ វិវេសេវ ទោ ភិក្ខុវេ វូហា ឧ កុម្មាភំ តេ បដ

ហថ តេ វេ បហំនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិ ។

[២០៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាដែលមិនមែនជារបស់

អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូលរបងរបស់នោះចេញ របស់នោះដែល

អ្នកទាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និង

សេចក្តីសុខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះរបស់អ្វីដែលមិនមែនជារបស់

អ្នកទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រួមមិនមែនរបស់អ្នកទាំងឡាយ

ទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូលរបងរបស់នោះចេញ រួមមិនមែន ដែល

អ្នកទាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និង

សេចក្តីសុខ ។ សំខ្យេន៍ ភ្នំន រស ដោដ្ឋន្តៈ ធម្មារម្មណ៍ មិនមែន

របស់អ្នកទាំងឡាយទេ អ្នកទាំងឡាយចូលរបងរបស់នោះចេញ របស់

ទាំងនោះដែលអ្នកទាំងឡាយលះបង់ចេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយគណវគ្គោ

សន្តា-ភិក្ខុវាសា យោជ្ជត្តា ធម្មា ធន ភិក្ខុម្នាភិ ភេ បដហេថ

ភេ វេ បហីនា ហិតាយ សុខាយ ភវិស្សន្តិភិ ។ ធម្មិ ។

(២០៧) ធន្តិ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ យោថិ ហេតុ យោថិ

បច្ចយោ ធន្តិស្ស ឧប្បាទាយ សោថិ អនិច្ចោ អ-

និច្ចសម្ពុត្តិ ភិក្ខុវេ ធន្តិ កុតោ និច្ចំ ភវិស្សតិ ។ បេ ។

និច្ចំ អនិច្ចោ យោថិ ហេតុ យោថិ បច្ចយោ និច្ចយ

ឧប្បាទាយ សោថិ អនិច្ចោ អនិច្ចសម្ពុតោ ភិក្ខុវេ និច្ចំ

កុតោ និច្ចោ ភវិស្សតិ ។ បេ ។ មនោ អនិច្ចោ យោថិ

ភិក្ខុវេ ហេតុ យោថិ បច្ចយោ មនស្ស ឧប្បាទា-

យ សោថិ អនិច្ចោ អនិច្ចសម្ពុតោ ភិក្ខុវេ មនោ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយគណវគ្គោ

សំឡេង ភិក្ខុ វេ យោជ្ជត្តា ធម្មា ធន ភិក្ខុម្នាភិ ភេ បដហេថ

។ អ្នកទាំងឡាយចូលរួមរបស់ទាំងនោះចេញ របស់ទាំងនោះដែល

អ្នកទាំងឡាយលះចំណេញហើយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ខ្លួន

សេចក្តីសុខ ។ ចប់សូត្រ ៧៦ ។

[២០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមិនទៀងទេ ហេតុណាភ្នំ

បច្ច័យណាភ្នំ ដែលទំនៀមក្រីក្រចក្ក ហេតុនឹងបច្ច័យនោះឯង ក៏មិនទៀង

ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើចក្ក កើតមកអំពីហេតុនឹងបច្ច័យដែល

មិនទៀងហើយ ចក្កនឹងមានសេចក្តីទៀងខាត់ មកពីណា ។ បេ ។

អណ្តាតមិនទៀង ហេតុណាភ្នំ បច្ច័យណាភ្នំ ដែលទំនៀមក្រីក្រអណ្តាត

ហេតុនឹងបច្ច័យនោះឯង ក៏មិនទៀងដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើ

អណ្តាត កើតមកអំពីហេតុនឹងបច្ច័យដែលមិនទៀងហើយ អណ្តាតនឹង

មានសេចក្តីទៀងខាត់ មកពីណា ។ បេ ។ ចិត្តមិនទៀងទេ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ហេតុណាភ្នំ បច្ច័យណាភ្នំ ដែលទំនៀមក្រីក្រចិត្ត ហេតុ

នឹងបច្ច័យនោះឯង ក៏មិនទៀងដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើចិត្តកើត

មកអំពីហេតុនឹងបច្ច័យដែលមិនទៀងហើយ ចិត្តនឹងមានសេចក្តីទៀង

កុរុតា ចិន្ទា ភវិស្សតិ ។ ឯវិ បស្សិ ភិក្ខុវេ សុត្តរា
 អរិយស្សាវតា ចក្កុស្មីបិ ចិត្តិទ្ធនំ ។ បេ ។ ជីញ្ញយបិ
 ចិត្តិទ្ធនំ ។ បេ ។ មទស្មីបិ ចិត្តិទ្ធនំ ចិត្តិទ្ធនំ វិវដ្តតិ វិវតា
 វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។ ទិ-
 ណា ជាតិ វុសតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណិយំ ជាបរិ
 វត្តត្តាយាតិ បជាជាតិ ។ សត្តមំ ។

(២២០) ចក្កុ ភិក្ខុវេ ធុក្កុ យោបិ ហេតុ យោបិ

បច្ចុយា ចក្កុស្ស ឧប្បាធាយ សោបិ ធុក្កោ ធុក្កុសត្តតិ
 ភិក្ខុវេ ចក្កុ កុរុតា សុខំ ភវិស្សតិ ។ បេ ។ ជីញ្ញ ធុក្កោ

ពតំបកពិណា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក អ្នកចេះ
 ដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ វេទន៍ឡើយណាយន័ងចក្កុផង ។ បេ ។ ឡើយ
 ណាយន័ងអណ្តក្កផង ។ បេ ។ ឡើយណាយន័ងចិត្តផង កាលបើឡើយ
 ណាយ ចិត្តកិច្ចាសចាកកម្រេក ព្រោះច្រាសចាកកម្រេក ទើបផុត
 ស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ ញាណកំភិត
 ឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិ
 អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបាននៅទេហើយ សោឡុសកិច្ច
 អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសា-
 ឡុសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

(២២០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កុជាទុក្ខ ហេតុណាភី បច្ចុយ

ណាភី ដែលនាំឲ្យកើតចក្កុ ហេតុនឹងបច្ចុយនោះឯង គឺជាទុក្ខវេទ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើចក្កុ កើតមកអំពីហេតុនឹងបច្ចុយដែលជាទុក្ខហើយ
 ចក្កុនឹងមានសេចក្តីសុខមកពិណា ។ បេ ។ អណ្តក្កជាទុក្ខ ហេតុណាភី

យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ ដឹង្គយ ឧប្បាទាយ
 សោមិ ទុក្ខោ ទុក្ខសម្ពុតា ភិក្ខុវេ ដឹង្គ កុតោ សុខា
 ភវិស្សតិ ។ បេ ។ មនោ ទុក្ខោ យោមិ ហេតុ យោមិ
 បច្ចយោ មនស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ ទុក្ខោ ទុក្ខ-
 សម្ពុតោ ភិក្ខុវេ មនោ កុតោ សុខោ ភវិស្សតិ ។ ឃរិ
 បស្សិ ។ បេ ។ នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បដាចាតីតិ ។

[២២០] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនត្តា យោមិ ហេតុ យោមិ

បច្ចយោ ចក្កស្ស ឧប្បាទាយ សោមិ អនត្តា អនត្តស-
 ទ្ធិតិ ភិក្ខុវេ ចក្កំ កុតោ អត្តា ភវិស្សតិ ។ បេ ។ ដឹង្គ
 អនត្តា យោមិ ហេតុ យោមិ បច្ចយោ ដឹង្គយ ឧប្បាទា-
 យ សោមិ អនត្តា អនត្តសម្ពុតា ភិក្ខុវេ ដឹង្គ កុតោ អត្តា

បច្ចយណាភិ ដែលនាំឲ្យកើតអណ្តាត ហេតុនឹងបច្ចយនោះឯង ក៏ជា
 ទុក្ខដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើអណ្តាតកើតមកអំពីហេតុនឹងបច្ចយ
 ដែលជាទុក្ខហើយ អណ្តាតនឹងមានសេចក្តីសុខមកពីណា ។ បេ ។ ចិត្ត
 កិជាវុក្ខ ហេតុណាភិ បច្ចយណាភិ ដែលនាំឲ្យកើតចិត្ត ហេតុនឹង
 បច្ចយនោះឯង ក៏ជាទុក្ខដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើចិត្តកើតមកអំពី
 ហេតុនឹងបច្ចយដែលជាទុក្ខហើយ ចិត្តនឹងមានសេចក្តីសុខមកពីណា ។
 កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាភិច្ចដវៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអនត្តា ហេតុណាភិ

បច្ចយណាភិ ដែលនាំឲ្យកើតចក្ក ហេតុនឹងបច្ចយនោះឯង ក៏ជាអនត្តា
 ដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើចក្កកើតមកអំពីហេតុនឹងបច្ចយដែលជា
 អនត្តាហើយ ចក្កនឹងទៅជាអនត្តាម្តងកើត ។ បេ ។ អណ្តាតជាអនត្តា
 ហេតុណាភិ បច្ចយណាភិ ដែលនាំឲ្យកើតអណ្តាត ហេតុនឹងបច្ចយ
 នោះឯង ក៏ជាអនត្តាដែរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើអណ្តាតកើតមក
 អំពីហេតុនឹងបច្ចយដែលជាអនត្តាហើយ អណ្តាតនឹងទៅជាអនត្តាម្តងកើត

ភវិស្សនិ ។ បេ ។ មនោ អនត្តា យោបិ ហេតុ យោបិ
 បច្ចុយោ មនស្ស ឧប្បាទាយ សោបិ អនត្តា អនត្តសិក្ខុ-
 តោ ភិក្ខុវេ មនោ កុតោ អត្តា ភវិស្សនិ ។ ឃិ បស្សិ
 ។ បេ ។ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។ អដ្ឋមិ ។

[២២២] រូបា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា យោបិ ហេតុ យោបិ
 បច្ចុយោ រូបាធិ ឧប្បាទាយ ។ បេ ។ សោបិ អនិច្ចា
 អនិច្ចសម្ពុតា ភិក្ខុវេ រូបា កុតោ ធិច្ចា ភវិស្សនិ ។
 សត្តា កត្តា រសា ដោដ្ឋត្វា ធម្មា អនិច្ចា យោបិ ហេតុ
 យោបិ បច្ចុយោ ធម្មាធិ ឧប្បាទាយ សោបិ អនិច្ចា
 អនិច្ចសម្ពុតា ភិក្ខុវេ ធម្មា កុតោ ធិច្ចា ភវិស្សនិ ។
 ឃិ បស្សិ ។ បេ ។ ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាតាតិ ។

។ បេ ។ ចិត្តជាអនត្តា ហេតុណក្កិ បច្ចុយណក្កិ ដែលនាំឲ្យកើត
 ចិត្ត ហេតុនិងបច្ចុយនោះឯង ក៏ជាអនត្តាដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបើចិត្តកើតមកអំពីហេតុនិងបច្ចុយដែលជាអនត្តាហើយ ចិត្តនឹងទៅជា
 អត្តាម្តងកើត ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា
 មគ្គការវោកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្តរសកិច្ចនេះទៀត មិនមាន
 ឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៨ ។

[២២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង ហេតុណក្កិ បច្ចុយ
 ណក្កិ ដែលនាំឲ្យកើតរូប ។ បេ ។ ហេតុនិងបច្ចុយនោះឯង ក៏មិន
 ទៀងដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើរូបកើតមកអំពីហេតុនិងបច្ចុយដែល
 មិនទៀងហើយ រូបនឹងមានសេចក្តីទៀងទាត់ មកពីណា ។ សំឡេង
 ក្នុង សេ ដោដ្ឋត្វៈ ធម្មាម្មណ៍ មិនទៀង ហេតុណក្កិ បច្ចុយណ
 ក្កិ ដែលនាំឲ្យកើតធម្មាម្មណ៍ ហេតុនិងបច្ចុយនោះឯង ក៏មិនទៀងដែរ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើធម្មាម្មណ៍កើតមកអំពីហេតុនិងបច្ចុយដែលមិន
 ទៀងហើយ ធម្មាម្មណ៍នឹងមានសេចក្តីទៀងទាត់ មកពីណា ។ កាល
 បើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវោកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសោត្តរសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(២២៣) រូបា ភិក្ខុវេ ទុក្ខា យោមិ ហេតុ យោមិ

ចច្ចយោ រូបាទំ ឧប្បាទាយ សោមិ ទុក្ខោ ទុក្ខសម្ពុត្តា

ភិក្ខុវេ រូបា កុតោ សុខា ភវិស្សន្តិ ។ សន្តា ភន្តា រសា

ដោជ្ជញ្ចា ធម្មា ទុក្ខា យោមិ ហេតុ យោមិ ចច្ចយោ

ធម្មាទំ ឧប្បាទាយ សោមិ ទុក្ខោ ទុក្ខសម្ពុត្តា ភិក្ខុវេ

ធម្មា កុតោ សុខា ភវិស្សន្តិ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ។ ចា-

បរិ វត្តត្តាយាតិ បដាបាភីតិ ។ លវមិ ។

(២២៣) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ ហេតុណាភ្នំ

បច្ច័យណាភ្នំ ដែលនាំឲ្យកើតរូប ហេតុនិងបច្ច័យនោះឯង ក៏ជាទុក្ខ

ដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបើប្រាកដមកអំពីហេតុនិងបច្ច័យដែលជា

ទុក្ខហើយ ប្រសិនមានសេចក្តីសុខមកពីណា ។ សំឡេង ភ្លឺន សេ

ដោជ្ជញ្ចៈ ធម្មាម្បណំ ជាទុក្ខ ហេតុណាភ្នំ បច្ច័យណាភ្នំ ដែល

នាំឲ្យកើតធម្មាម្បណំ ហេតុនិងបច្ច័យនោះឯង ក៏ជាទុក្ខដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ចុះបើធម្មាម្បណំ កើតមកអំពីហេតុនិងបច្ច័យដែលជាទុក្ខ

ហើយ ធម្មាម្បណំនឹងមានសេចក្តីសុខមកពីណា ។ កាលឃើញយ៉ាង

នេះ ។ បេ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោ-

ឡុសភិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២២២] រូបា ភិក្ខុវេ អនត្តា យោមិ ហេតុ យោមិ
 បទ្កយោ រូបាទំ ឧប្បាណយ សោមិ អនត្តា អនត្តសម្ពុត្តា
 តា ភិក្ខុវេ រូបា តុតោ អត្តា ភវិស្សន្តិ ។ សទ្ធា កត្តា
 រសា ដោដ្ឋព្វា ធម្មា អនត្តា យោមិ ហេតុ យោមិ បទ្ក-
 យោ ធម្មាទំ ឧប្បាណយ សោមិ អនត្តា អនត្តសម្ពុត្តា
 ភិក្ខុវេ ធម្មា តុតោ អត្តា ភវិស្សន្តិ ។ ឃី បស្សិ ភិក្ខុវេ
 សុតា អរិយស្សាវតោ រូបសុ ឯត្ថំ ធម្មតិ សន្តេសុ កទ្ធា-
 សុ រសេសុ ដោដ្ឋទ្វេសុ ធម្មេសុ ឯត្ថំ ធម្មតិ ឯត្ថំ ធម្មតិ វិជ្ជតិ
 វិភតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ ។
 ចំណា ជាតិ វុសិតិ ប្រាហ្មចរិយំ តតិ តារណិយំ ចា-
 ចរិ ភត្តត្តាយាតិ បជាចារិតំ ។ ធសមិ ។

[២២២] ខ្នាលភិក្ខុចាំនិឡាយ រូបជាអនត្តា ហេតុណាភិ ចច្ច័យ
 ណាភិ ដែលនាំឲ្យកើតរូប ហេតុនិងចច្ច័យនោះឯង ក៏ជាអនត្តាដែរ
 ខ្នាលភិក្ខុចាំនិឡាយ ចុះបើរូបកើតមកអំពីហេតុនិងចច្ច័យ ដែលជាអនត្តា
 ហើយ រូបនឹងរើរជាអត្តាម្តេចកើត ។ សំរេច្នី ភ្លឺន រស ដោដ្ឋព្វៈ
 ធម្មាម្មណំ ជាអនត្តា ហេតុណាភិ ចច្ច័យណាភិ ដែលនាំឲ្យកើត
 ធម្មាម្មណំ ហេតុនិងចច្ច័យនោះឯង ក៏ជាអនត្តាដែរ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិ-
 ឡាយ ចុះបើធម្មាម្មណំ កើតមកអំពីហេតុនិងចច្ច័យ ដែលជាអនត្តា
 ហើយ ធម្មាម្មណំនឹងទៅជាអត្តាម្តេចកើត ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិឡាយ កាល
 បើអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ រមែងឡើយណាយនឹងរូប
 ឡើយណាយនឹងសំរេច្នី ភ្លឺន រស ដោដ្ឋព្វៈ ធម្មាម្មណំចាំនិឡាយ
 កាលបើឡើយណាយ ចិត្តក៏ប្រាសចាកកម្រេក ព្រោះការប្រាសចាក
 កម្រេក ទើបផុតស្រឡះ (ចាកអាសវៈ) ។ កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ
 ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តផុតស្រឡះហើយ ។ អរិយសាវ័កនោះដឹង
 ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌កត្តាអញ្ចាននៅរួចហើយ
 សោឡសកិច្ចកត្តាអញ្ចានធ្វើស្រេចហើយ មគ្គការនាភិច្ចដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់
 នៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១០ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយតនវគ្គោ

តិស្សុទ្ធានំ

នេវទហទណោ ធម្មត្ថយ្ហិ^(១)

អត្ថយ្ហិ ទ្វេ ហោន្តិ មនសីនា^(២)

ហេតុនាមិ តយោ វុត្តា

នុវេ អជ្ឈវត្តតាហិវាតិ ។

១១. ម. សំគយ្ហ ។ ២ បណសីនា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

ទុក្ខានិវេទេវិទុហវិគ្គនោះ ពី

និយាយ អំពីព្រះមានព្រះភាគគង់ក្នុងទេវហនិគម ១ អំពី
ខណៈវែងការប្រព្រឹត្តិត្រហូចរយធម៌ ១ អំពីការទទួលត្រេកអរ
នូវការម្នាក់ ១ អំពីការមិនទទួលត្រេកអរនូវការម្នាក់ដោយ
ចិត្តមាន ២ លើក អំពីព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហេតុនៃ
ការកើតឡើង នៃការម្នាក់មានប្រជាដើម ៣ លើក អំពី
ភាយគនៈខាងក្នុងនិងខាងក្រៅ ២ លើក ។

លោកកាមគុណវិគ្គ

[១៦៣] សន្តិ ភិក្ខុវេ ចក្កវិញ្ញយ្យា រូបា ឥដ្ឋា
កត្តា មនាទា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា
តេញ ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិវទតិ អរដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។
អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អភិសគតោ មារស្ស មារស្ស
វសំ កតោ បដិមុត្តស្ស មារទាសោ ពាទ្ធោ សោ មារ-
ពទ្ធរទេ យថាកាមករណីយោ ទាបិមតោ ។ បេ ។
សន្តិ ភិក្ខុវេ ជិវ្ហវិញ្ញយ្យា រសា ។ បេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ
មនាវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥដ្ឋា កត្តា មនាទា បិយរូបា
កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា តេញ ភិក្ខុ អភិទទ្ធតិ អភិ-
វទតិ អរដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
អភិសគតោ មារស្ស មារស្ស វសំ កតោ បដិមុត្តស្ស
មារទាសោ ពាទ្ធោ សោ មារពទ្ធរទេ យថាកាមករ-
ណីយោ ទាបិមតោ ។

លោកកាមគុណវិគ្គ

[១៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យេ មានប្រវេណីប្រវេណីដ៏បានដោយ
ចក្ក ជាប្រក្សប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកប
ដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេកអរ បើភិក្ខុត្រេកអរ សារសីរ បិត
នៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ^(១) ចំពោះប្រធាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យេ
ភិក្ខុនេះហៅថា ទៅកាន់លំនៅនៃមារ ទៅកាន់អំណាចនៃមារ អន្ទាក់
នៃមារ ក៏ចង់អយ័ភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាជាប់ដោយចំណងនៃមារ
គួរមានផ្នែកមប្រាថ្នាបាន ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យេ មានសវ័យ
គប្បីដ៏បានដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យេ មានធម្មារម្មណ៍
វេលាគប្បីដ៏បានដោយចិត្ត ជាធម្មារម្មណ៍គួរប្រាថ្នា គួរត្រេកអរ ជាទី
ពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយភាម ជាហេតុនៃសេចក្តីត្រេក
អរ បើភិក្ខុត្រេកអរ សារសីរ បិតនៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះ
ការម្មណ៍នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្យេ ភិក្ខុនេះហៅថា ទៅកាន់លំនៅ
នៃមារ ទៅកាន់អំណាចនៃមារ អន្ទាក់របស់មារ ក៏ចង់អយ័ភិក្ខុនោះ
ភិក្ខុនោះឈ្មោះថាជាប់ដោយចំណងនៃមារ គួរមានផ្នែកមប្រាថ្នាបាន ។

• វាល្ខោរបស់ពល្លា ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យយកថវគ្គ

(២២៧) កតមា ៨ កិក្ខុវេ កម្មជំរោជោ ។ យោ
ខោ កិក្ខុវេ កាយកម្មវចិកម្មមនោកម្មស្ស ជំរោជោ
វិបុត្តិ ធុសតិ ។ អយំ វុច្ឆតិ កិក្ខុវេ កម្មជំរោជោ ។

(២២៨) កតមា ៨ កិក្ខុវេ កម្មជំរោជតាមិជំ
បដិបទា ។ អយមេវ អវិយោ អដ្ឋង្គិកោ មត្តោ ។
សយ្យចីដំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្ក័យ្យា សម្មាភំចា
សម្មាកម្មនោ សម្មាអាជីវេ សម្មាភំយាមោ សម្មាសតិ
សម្មាសមាទិ ។ អយំ វុច្ឆតិ កិក្ខុវេ កម្មជំរោជតាមិជំ
បដិបទា ។

(២២៩) ឥតិ ខោ កិក្ខុវេ ទេសិទិ វេ មយា
បុរណកម្មំ ទេសិទិ ឧវកម្មំ ទេសិកោ កម្មជំ-
រោជោ ទេសិកា កម្មជំរោជតាមិជំ បដិបទា ។
យំ ខោ កិក្ខុវេ សត្តាព កាណិយំ សាវកានំ
ហិតេសិទា អនុកម្ម្យកេន អនុកម្មំ ឧប្បាយ
កតំ ខោ^(១) មយា ។ ឯតាចិ កិក្ខុវេ វុក្ខម្ហលាជិ

១. ម. វតំ វេ មយា ។ ខ. វតំ វេ ឧប្បាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុខ្យយកថវគ្គ

(២២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការរំលត់កម្ម តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវណាបិរោលនូវវិមុត្តិព្រោះរំលត់កាយកម្ម វចិ-
កម្ម មនោកម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាការរំលត់កម្ម ។

(២២៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទី
រំលត់កម្ម តើដូចម្តេច ។ មគ្គិវេលប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរ
នេះឯង ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១
សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វិចារត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចំភ្លឺមជិវិតត្រូវ ១
សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ការព្យាបាលត្រូវ ១ ការគិតលំចិត្តនឹងត្រូវ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថាបដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់កម្ម ។

(២២៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មចាស់ គឺជាគតបានសម្តែង
ហើយ កម្មថ្មី គឺជាគតបានសម្តែងហើយ ការរំលត់កម្ម គឺជាគត
បានសម្តែងហើយ បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់កម្ម គឺជាគត
បានសម្តែងហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចលា ដែលសាស្តាជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ជាអ្នក
អនុព្រោះ គប្បីធ្វើដល់សាវកទាំងឡាយ កិច្ចនោះ គឺជាគតបានធ្វើ
ហើយ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីអនុព្រោះ ចំពោះសាវកទាំងឡាយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលគតបានធ្វើនោះ គឺ ក្រុមលទ្ធផលទាំងឡាយហ្នឹងឯង

ឧបសម្ព័ន្ធនៃ បក្សមេ

ឯតាចិន សុញ្ញតាតាចិន ។ ក្បាយដ(១) គិត្យេវ មា បមា-
នត្ថ មា ចត្វា វិប្បដិសារិទោ អហុវត្ថ អយំ វេ អម្ពាតិ
អនុសាសន៍តិ ។ បឋមំ ។

[២៣០] ធិត្វាធនសប្បាយំ វេ គិត្យេវ បដិបទំ វេ-
សិស្សាមិ តិ សុណាថ ។ បេ ។ កតមា ច សា គិត្យេវ
ធិត្វាធនសប្បាយា បដិបទា ។ ឥធិ គិត្យេវ គិត្យេវ ចត្ថិ
អធិត្ថន្តំ បស្សតិ វុតា អធិប្បាតិ បស្សតិ ចត្ថិវិញ្ញាណំ
អធិត្ថន្តំ បស្សតិ ចត្ថិសម្មស្សោ អធិប្បាតិ បស្សតិ
យម្បំទំ ចត្ថិសម្មស្សប្បប្បយា ឧប្បជ្ជតិ វេធយេតិ សុទំ
វ ទុក្ខំ វ អនុក្ខមសុទំ វ តម្បំ អធិត្ថន្តំ បស្សតិ
។ បេ ។ ធិត្ថំ អធិប្បាតិ បស្សតិ វសា អធិប្បាតិ បស្ស-
តិ ធិត្ថិវិញ្ញាណំ អធិត្ថន្តំ បស្សតិ ធិត្ថិសម្មស្សោ អ-
ធិប្បាតិ បស្សតិ យម្បំទំ ធិត្ថិសម្មស្សប្បប្បយា ឧប្បជ្ជ-
តិ វេធយេតិ សុទំ វ ទុក្ខំ វ អនុក្ខមសុទំ វ តម្បំ
អធិត្ថន្តំ បស្សតិ ។ បេ ។ មទោ អធិប្បាតិ បស្សតិ ចម្មា

១ ខ. ម. ឈាយថ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃ ទី ២

សុញ្ញតាតាចិន តាំងឡាយ ហ្នឹងឯង ។ ខ្នាតកិត្យុតាំងឡាយ ចូរអ្នកតាំង-
ឡាយទំប្រើក៏ប្រើ កុំប្រមាទ កុំឲ្យមានវិប្បដិសារិទោនោះក្រោយ នេះ
ឯងហើយ ដែលជាពាក្យប្រៀបប្រដៅ របស់គោតក ដល់អ្នកតាំង-
ឡាយ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

[២៣០] ខ្នាតកិត្យុតាំងឡាយ គោតក ទឹងសម្រេចខ្លួនបដិបទា
ជាវិសប្បាយដើម្បីព្រះឧត្តាន ចូរអ្នកតាំងឡាយ ស្តាប់ខ្លួនបដិបទានោះចុះ
។ បេ ។ ខ្នាតកិត្យុតាំងឡាយ បដិបទាជាវិសប្បាយដើម្បីព្រះឧត្តាននោះ
តើដូចម្តេច ។ ខ្នាតកិត្យុតាំងឡាយ កិត្យុតាំងឡាយនោះ ឃើញថាចក្ក
មិនទៀង ឃើញថាមមិនទៀង ឃើញថាចត្ថិវិញ្ញាណមិនទៀង ឃើញ
ថាចក្កសម្ព័ន្ធមិនទៀង វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខ
មិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ព័ន្ធរួលចម្លើយ កិត្យុឃើញ
វេទនានោះមិនទៀង ។ បេ ។ ឃើញថាធិត្ថមិនទៀង ឃើញថា
សេមិនទៀង ឃើញថាធិត្ថិវិញ្ញាណមិនទៀង ឃើញថាធិត្ថិសម្ព័ន្ធមិនទៀង
វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី
ដែលកើតឡើង ព្រោះធិត្ថិសម្ព័ន្ធរួលចម្លើយ កិត្យុឃើញវេទនានោះ
មិនទៀង ។ បេ ។ ឃើញថាមនោមិនទៀង ឃើញថាចម្មា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខណ្ឌ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខណ្ឌ

អនិក្ខាតំ បស្សតិ មោទាវិញ្ញាណំ អនិក្ខន្តំ បស្សតិ
មោទាសម្មស្សោ អនិក្ខាតំ បស្សតិ យម្យំទំ មោទា-
សម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ អនិក្ខន្តំ បស្សតិ ។ អយំ ៖ ខ(១)
ភិក្ខុវេ ធិញ្ញាណសប្បាយា បដិបទាតិ ។ ទុតិយំ ។

[២៣១] ធិញ្ញាណសប្បាយំ វេ ភិក្ខុវេ បដិបទំ
នេសិស្សាមំនំ សុណាជ ។ បេ ។ ភតតមា ច សា ភិក្ខុវេ
ធិញ្ញាណសប្បាយា បដិបទា ។ ឥធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្កុ
ទុក្ខន្តំ បស្សតិ រូបា ទុក្ខាតំ បស្សតិ ចក្កុវិញ្ញាណំ
ទុក្ខន្តំ បស្សតិ ចក្កុសម្មស្សោ ទុក្ខាតំ បស្សតិ
យម្យំទំ ចក្កុសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំនំ សុខំ
វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ទុក្ខន្តំ បស្ស-
តិ ។ បេ ។ ធិញ្ញំ ទុក្ខាតំ បស្សតិ ។ បេ ។ មោទា
ទុក្ខាតំ បស្សតិ ធម្មា ទុក្ខាតំ បស្សតិ មោទាវិញ្ញាណំ
ទុក្ខន្តំ បស្សតិ មោទាសម្មស្សោ ទុក្ខាតំ បស្សតិ

១ ឧ. ម. អយំ វោ ស ។

លុណំបិទរៀង ឃើញថាមោទាវិញ្ញាណមិនរៀង ឃើញថាមោ-
សម្មស្សមិនរៀង វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិន
ជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោទាសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុឃើញ
វេទនានោះថាមិនរៀង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង បដិបទា
ជាទិសប្បាយដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ចប់សូត្រ ៦២ ។

[២៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គតតមនឹងសម្តែងនូវបដិបទា
ជាទិសប្បាយដើម្បីព្រះនិព្វាន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ប្រុងស្តាប់នូវបដិបទានោះចុះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា
ជាទិសប្បាយ ដើម្បីព្រះនិព្វាននោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញថាចក្កជាទុក្ខ ឃើញថាល្មើជាទុក្ខ
ឃើញថាចក្កវិញ្ញាណជាទុក្ខ ឃើញថាចក្កសម្មស្សជាទុក្ខ វេទនាណា
ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះ
ចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុឃើញវេទនានោះថាជាទុក្ខ ។ បេ ។ ឃើញ
ថាធិញ្ញាណជាទុក្ខ ។ បេ ។ ឃើញថាមោទាជាទុក្ខ ឃើញថាធម្មាម្មណ៍
ជាទុក្ខ ឃើញថាមោទាវិញ្ញាណជាទុក្ខ ឃើញថាមោទាសម្មស្សជាទុក្ខ

វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ បញ្ចេ

យម្យ័ទំ មោសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុខំ
វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្បិ ទុក្ខានិ បស្សតិ ។
អយំ មោសា កិត្តវេ ឯត្វានសប្បយា បដិបទានតិ ។
តតិយំ ។

[២៣២] ឯត្វានសប្បយំ វេ កិត្តវេ បដិបទំ ទេ-
សីស្សាមិ តិ សុណាថ ។ បេ ។ តតិ មោសា កិត្តវេ
ឯត្វានសប្បយា បដិបទា វេទ កិត្តវេ កិត្ត ចក្ខុ
អនត្តាតិ បស្សតិ រូទា អនត្តាតិ បស្សតិ ចក្ខុ-
វិញ្ញាណំ អនត្តាតិ បស្សតិ ចក្ខុសម្មស្សា អនត្តា-
តិ បស្សតិ យម្យ័ទំ ចក្ខុសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ
វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្បិ
អនត្តាតិ បស្សតិ ។ បេ ។ ជិព្ព អនត្តាតិ បស្សតិ
។ បេ ។ មោសា អនត្តាតិ បស្សតិ ធម្មា អនត្តាតិ បស្សតិ
មោសាវិញ្ញាណំ អនត្តាតិ បស្សតិ មោសាសម្មស្សា
អនត្តាតិ បស្សតិ យម្យ័ទំ មោសាសម្មស្សប្បត្តយា
ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា

វេយ្យាករណ៍ខ្មែរ ទំ ៥

វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង
ព្រោះមោសាសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុឃើញវេទនានោះថាជាទុក្ខ ។ ម្ហល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទាជាវិសហ្វយោដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ចប់សូត្រ
ទី ៣ ។

[២៣២] ម្ហលភិក្ខុទាំងឡាយ គាត់គន្លងសម្តែងឡូបដិបទា
ជាវិសហ្វយោដើម្បីព្រះនិព្វាន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ
ប្រុងស្តាប់ឡូបដិបទាព្រះនិព្វាន ។ បេ ។ ម្ហលភិក្ខុទាំងឡាយ បដិបទា
ជាវិសហ្វយោដើម្បីព្រះនិព្វាននោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ហលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ឃើញថាចក្ខុជាអនត្តា ឃើញថាប្រេជាអនត្តា
ឃើញថាចក្ខុវិញ្ញាណជាអនត្តា ឃើញថាចក្ខុសម្មស្សជាអនត្តា វេទនា
ណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង
ព្រោះចក្ខុសម្មស្សជាបច្ច័យ ភិក្ខុឃើញវេទនានោះថាជាអនត្តា ។ បេ ។
ឃើញថាជិព្ពជាអនត្តា ។ បេ ។ ឃើញថាមោសាជាអនត្តា ឃើញ
ថាធម្មាម្មណ៍ជាអនត្តា ឃើញថាមោសាវិញ្ញាណជាអនត្តា ឃើញថា
មោសាសម្មស្សជាអនត្តា វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិន
ជាទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោសាសម្មស្សជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សុទ្ធករណវិញ្ញា

តម្បី អនត្តានិ បស្សតិ ។ អយំ វេទនា សា ភិក្ខុវេ ធិត្វា-
នសច្ចាយា បដិបទានិ ។ ធម្មត្ថំ ។

(២៣៣) ធិត្វាបសច្ចាយំ វេ ភិក្ខុវេ បដិបទំ
វេសិស្សមិ តំ សុណាថ ។ បេ ។ កតមា ច សា
ភិក្ខុវេ ធិត្វានសច្ចាយា បដិបទា ។ តំ តំ មត្តាថ
ភិក្ខុវេ ធម្មត្ថំ ធិត្ថំ វា អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តេ ។ យំ
បទាធិត្ថំ ធម្មត្ថំ វា តំ សុខំ វាតិ ។ ធម្មត្ថំ កន្តេ ។ យំ
បទាធិត្ថំ ធម្មត្ថំ វិបវណាមធម្មំ កក្កិ ធម្មតំ សមុបស្ស័-
ត្ថំ វតំ មម វិសោហមស្មិ វិសោ មេ អត្តានិ ។ ខេ
ហេតំ កន្តេ ។ វុទា ធិត្វា វា អធិត្វា វាតិ ។ អ-
ធិត្វា កន្តេ ។ ធម្មត្ថំ វិញ្ញាណំ ធម្មត្ថំ សម្មស្សោ ។ បេ ។
យម្បិទំ បទោសម្មស្សច្ចយា ធម្មត្ថំ វេ ធម្មតំ
សុខំ វា ធម្មត្ថំ វា អនុត្តរមសុខំ វា តម្បី ធិត្ថំ វា
អធិត្ថំ វាតិ ។ អធិត្ថំ កន្តេ ។ យំ បទាធិត្ថំ ធម្មត្ថំ
វា តំ សុខំ វាតិ ។ ធម្មត្ថំ កន្តេ ។ យំ បទាធិត្ថំ
ធម្មត្ថំ វិបវណាមធម្មំ កក្កិ ធម្មតំ សមុបស្ស័ត្ថំ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុទ្ធករណវិញ្ញា

ធិត្ថុយើញ្ញាវេទនានោះជាអនត្តា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងបដិ-
បទាជាទិសច្ចាយដើម្បីព្រះទីត្វាន ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២៣៣) | ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កតាគន្ធិនិសម្ព័ន្ធផ្លូវចដិបទាជា
ទិសច្ចាយដើម្បីព្រះទីត្វាន ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយប្រុង
ស្តាប់ផ្លូវចដិបទានោះចុះ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចដិបទាជាទិ
សច្ចាយដើម្បីព្រះទីត្វាននោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះជាដូចម្តេច ចក្កុទៀងឬមិនទៀង ។ មិន
ទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខឬជា
សុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណា មិនទៀង ជាទុក្ខ មានកិរិយា
ប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់របស់នោះជា ខ្លះរបស់អញ ខ្លះជា
អញ ខ្លះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ មិនគួរនឹងយល់ឃើញដូច្នោះ
ទេ ព្រះអង្គ ។ ប្រទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចក្កុ-
វិញ្ញាណ ចក្កុសម្ព័ស្ស ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនជា
ទុក្ខមិនជាសុខក្តី ដែលតើក្រឡើង ព្រោះមេនាសម្ព័ស្សជាបច្ច័យ វេទនា
នោះទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ ចុះរបស់ណាមិនទៀង
របស់នោះជាទុក្ខឬជាសុខ ។ ជាទុក្ខ ព្រះអង្គ ។ របស់ណា មិន
ទៀង ជាទុក្ខ មានកិរិយាប្រែប្រួលជាធម្មតា តើគួរនឹងយល់ឃើញរបស់

វិញ្ញាណវដ្តោ បញ្ចមោ

ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អន្តាតិ ។ ខោ

ហោតិ គន្តោ ។ ឯវិ បស្សិ ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សា-

វាគោ ចក្កុស្មិបិ ធិត្ថំទ្ធតិ ឬបេសុបិ ធិត្ថំទ្ធតិ ចក្កុវិញ្ញា-

ណោបិ ធិត្ថំទ្ធតិ ។ មេ ។ យម្បិទំ មខោសម្មស្សប្បក្កយា

ទប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទិំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទិំ វា

តស្មិបិ ធិត្ថំទ្ធតិ ធិត្ថំទ្ធតិ វិវជ្ជតិ វិវាតា វិមុត្តតិ ។ មេ ។

ធាបរ វត្តត្តាយាតិ បជាធាតិ ។ អយំ ខោ សា ភិក្ខុវេ

ធិត្ថា ឧសប្បយា បដិបទាតិ ។ មញ្ជមំ ។

វិញ្ញាណវដ្ត ទី ៥

រុំរបស់អញ ខ្ញុំជាអញ ខ្ញុំជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នោះដែរឬ ។ មិន

គួរយល់ឃើញដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ

អរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ វាមិនទៀយណាយទឹងចក្ខុផង

ទៀយណាយទឹងរូបផង ទៀយណាយទឹងចក្ខុវិញ្ញាណផង ។ មេ ។ វេទ-

នាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលភើតឡើង ព្រោះ

មរោសម្បិស្សជាប់ច្រំយ វាមិនទៀយណាយទឹងវេទនាទោះផង កាលបើ

ទៀយណាយ វាមិនព្រាសចាកតម្រេក ព្រោះវាព្រាសចាកតម្រេក

រើបចិត្តរូបស្រឡះបាទ ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការវោកិច្ចដទៃ

ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡុសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះបដិបទាជាវិសច្ចាយដើម្បីព្រះនិព្វាន ។ ចប់

សូត្រ ទី ៥ ។

[២៣៤] អនន្តរាសិកមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចរិយំ
 វុស្សតិ អនាចរិយកំ ។ ហានន្តរាសិកោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 សាចរិយកោ ទុក្ខំ ឯ ដាសុ^(១) វិហារតិ អនន្តរាសិកោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនាចរិយកោ សុទ្ធំ ដាសុ វិហារតិ ។
 កថេវា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ហានន្តរាសិកោ សាចរិយកោ
 ទុក្ខំ ឯ ដាសុ វិហារតិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ ធម្មតា
 រូបំ វិស្វា ឧប្បជ្ឈន្តិ ចាបតា អកុសលា ធម្មា សា-
 សន្តប្បា សញ្ញាជនិយា ត្យាស្ស អន្តោ វសន្តិ អន្តស្ស
 វសន្តិ ចាបតា អកុសលា ធម្មតិ តស្មា ហានន្តរា-
 សិកោតិ វុត្តតិ ។ តេ ធិ សមុទាចរន្តិ ចាបតា អកុ-
 សលា ធម្មតិ តស្មា សាចរិយកោតិ វុត្តតិ ។ បេ ។

១ ឧ. ដាសុ វិហារតិ ។ ពេ ខំ សមុទាចរន្តិ ។ ខំ សមុទាចរន្តិ ធម្មតា ។

[២៣៤] ខ្មួលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈនេះ ដែល
 មិនមានកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ដែលមិនមានកិលេសដូចជាអាចារ្យ ។
 ខ្មួលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ប្រកប
 ដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ វេទន៍នៅជាទុក្ខ មិនសប្បាយ ខ្មួលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនមានកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ទាំងមិនមានកិលេស
 ដូចជាអាចារ្យ វេទន៍នៅជាសុខសប្បាយ ។ ខ្មួលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ភិក្ខុ ប្រកបដោយកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ប្រកបដោយកិលេសដូចជា
 អាចារ្យ វេទន៍នៅជាទុក្ខ មិនសប្បាយ តើដូចម្តេច ។ ខ្មួលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អកុសលធម៌ដ៏លាមក មានគម្រិះដ៏ស្ងួរទៅ ប្រកបដោយ
 សញ្ញាជនៈ វេទន៍កើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះឃើញរូប
 ដោយចក្ខុ ធម៌ទាំងនោះ វេទន៍នៅក្នុងវិជិតភិក្ខុនោះ អកុសលធម៌ដ៏
 លាមកវេទន៍នៅក្នុងវិជិតភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគេហៅ
 ភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រកបដោយកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ។ អកុសលធម៌
 ដ៏លាមកទាំងនោះ វេទន៍ហៅគេឲ្យភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 គេថាគេហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រកបដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ ។ បេ ។

វិញ្ញាណវិញ្ញា បញ្ចេ

បុន ធម៌ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ ជំងឺយ រសំ សាយិត្វ
 ឧប្បជ្ជន្តិ ចាបតា អត្តសលា ធម្មា សាសន្តិប្ប
 សញ្ញាជនិយា ត្យាស្ស អន្តោ វសន្តិ អន្តស្ស វសន្តិ
 ចាបតា អត្តសលា ធម្មាតិ តស្មា សារ្ត្តវសិកោតិ
 វុត្តតិ ។ តេ ជំ សមុទាចារ្ជន្តិ ចាបតា អត្តសលា ធម្មាតិ
 តស្មា សារ្ត្តវសិកោតិ វុត្តតិ ។ បេ ។ បុន ធម៌ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុវេ មនសា ធម៌ វិញ្ញាយ ឧប្បជ្ជន្តិ ចាបតា
 អត្តសលា ធម្មា សាសន្តិប្ប សញ្ញាជនិយា ត្យាស្ស
 អន្តោ វសន្តិ អន្តស្ស វសន្តិ ចាបតា អត្តសលា ធម្មាតិ
 តស្មា សារ្ត្តវសិកោតិ វុត្តតិ ។ តេ ជំ សមុទាចារ្ជន្តិ
 ចាបតា អត្តសលា ធម្មាតិ តស្មា សារ្ត្តវសិកោតិ
 វុត្តតិ ។ ឯវិ ចេ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សារ្ត្តវសិកោ សាច-
 រិយកោ ទុក្ខំ ធម៌ វិហរតិ ។

វិញ្ញាណវិញ្ញា ទី ៥

ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមក
 មានគម្រិះដ៏ស្ងួត ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេមនីភើតឡើងដល់
 ភិក្ខុ ព្រោះលិទ្ធសដោយជំងឺ ធម៌ទាំងនោះវេមនីនៅក្នុងជីវិតភិក្ខុនោះ
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកវេមនីនៅក្នុងជីវិតភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បាន
 ជាគោរពហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រកបដោយកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ។
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ វេមនីហៅភើតភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ
 បានជាគោរពហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រកបដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ
 ។ បេ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត ពួកអកុសល
 ធម៌ដ៏លាមក មានគម្រិះដ៏ស្ងួត ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេមនីភើត
 ឡើងដល់ភិក្ខុ ព្រោះជីវិតខ្លួនវេមនីម្នាក់ម្នាក់ដោយចិត្ត ធម៌ទាំងនោះ
 វេមនីនៅក្នុងជីវិតភិក្ខុនោះ អកុសលធម៌ដ៏លាមកវេមនីនៅក្នុងជីវិតភិក្ខុ
 នោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគោរពហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រកបដោយ
 កិលេសដូចជាកូនសិស្ស ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ វេមនីហៅ
 ភើតភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគោរពហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកប្រ-
 កបដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ប្រកបដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យវេមនី
 នៅជាទុក្ខ មិនសព្វាយ យ៉ាងនេះឯង ។

(២៣៧) ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនន្តរាសិកោ
 អនាចរិយកោ សុខំ ជាស្ម វិហារតិ ។ នន ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុវេន ចក្កុនា រូបំ ជិស្វា ន ឧប្បជ្ជន្តិ ចាបកា អ-
 កុសលា នឡា សវសង្កប្បា សញ្ញាជិយា ត្យាស្ស ន
 អន្តោ វសន្តិ ចាស្ស អន្តោ វសន្តិ ចាបកា អកុស-
 លា នឡាតិ តស្មា អនន្តរាសិកោតិ វុត្តតិ ។ នេតិ(១)
 សមុទាចរន្តិ ចាបកា អកុសលា នឡាតិ តស្មា អន-
 ចរិយកោតិ វុត្តតិ ។ បេ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនា
 ជិក្ខុយ វសំ សាយត្វា ន ឧប្បជ្ជន្តិ ចាបកា អកុ-
 សលា នឡា សវសង្កប្បា សញ្ញាជិយា ត្យាស្ស
 នំ អន្តោ វសន្តិ ចាស្ស អន្តោ វសន្តិ ចាបកា
 អកុសលា នឡាតិ តស្មា អនន្តរាសិកោតិ វុត្តតិ ។
 នេតិ សមុទាចរន្តិ ចាបកា អកុសលា នឡាតិ តស្មា

១. ១. នេ ១ នំ សមុទាចរន្តិ ន សមុទាចរន្តិ សម្មាសម្ពុទ្ធសំគោ អកុសលា នឡាតិ ។

[២៣៧] ខ្មាលភិក្ខុពុំទ្បាយ ចុះភិក្ខុមិនមានកិលេសដូចជា
 កូនសិស្ស និងមិនមានកិលេសដូចជាអាចារ្យ វេមន៍នៅជាសុខសប្បាយ
 តែដូចម្តេច ។ ខ្មាលភិក្ខុពុំទ្បាយ អកុសលធម៌ដ៏លាមក មានគម្រិះ
 ដ៏ស្មុះទៅ ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈ វេមន៍មិនកើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងសា-
 សនានេះ ព្រោះយើងប្រែដោយចក្ខុ ធម៌ពុំទ្បាយនោះ វេមន៍មិននៅក្នុង
 វិជិតភិក្ខុនោះ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក វេមន៍មិននៅក្នុងវិជិតភិក្ខុនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគេហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកមិនមានកិលេសដូច
 ជាកូនសិស្ស ។ អកុសលធម៌ដ៏លាមកពុំទ្បាយនោះ វេមន៍មិនហៅភិក្ខុនោះ
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគេហៅភិក្ខុនោះថា អ្នកមិនមានកិលេស
 ដូចជាអាចារ្យ ។ បេ ។ ខ្មាលភិក្ខុពុំទ្បាយ ពាក្យខាងមុខនៅមាន
 ទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមក មានគម្រិះដ៏ស្មុះទៅ ប្រកបដោយសញ្ញា-
 ជនៈ វេមន៍មិនកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ព្រោះលទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច ធម៌ពុំទ្បាយ
 នោះ វេមន៍មិននៅក្នុងវិជិតភិក្ខុនោះ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក វេមន៍
 មិននៅក្នុងវិជិតភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគេហៅភិក្ខុនោះ
 ថា អ្នកមិនមានកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ។ ពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 វេមន៍មិនហៅភិក្ខុនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេថាគេហៅភិក្ខុនោះថា

អនាចារិយកោតិ វុត្តតិ ។ បេ ។ បុណ ចេវិ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុវេ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ឧប្បជ្ឈន្តិ ហេតោ
 អកុសលា ធម្មា សវសន្តិយា សុញ្ញោជនិយា ក្យាស្ស
 ន អន្តោ វសន្តិ ហស្ស អន្តោ វសន្តិ ហេតោ អកុ-
 សលា ធម្មាតិ តស្មា អនន្តោវសិកោតិ វុត្តតិ ។ ធនតិ
 សមុទាចារិ ហេតោ អកុសលា ធម្មាតិ តស្មា អនា-
 ចារិយកោតិ វុត្តតិ ។ ឃិ ហោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនន្តោវសិ-
 កោ អនាចារិយកោ សុទ្ធំ ជាសុ វិហារតិ ។ អនន្តោវ-
 សិកមិទំ ភិក្ខុវេ ព្រហ្មចារិយំ វុស្សតិ អនាចារិយតំ ។
 សាន្តោវសិកោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សាចារិយកោ ទុត្តំ ន
 ជាសុ វិហារតិ អនន្តោវសិកោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អនាច-
 ារិយកោ សុទ្ធំ ជាសុ វិហារតិ ។ ធម្មំ ។

អ្នកមិនមានកិលេសដូចជាអាចារ្យ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ពាក្យ
 វាងមុខនៅមានទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមក មានកម្រិះដ៏ស្កុះទៅ ប្រ-
 កបដោយសញ្ញាជនៈ វេមនិមិនភិក្ខុវេ វេមនិមិនភិក្ខុ ព្រោះដ៏ធូលីស្កុះ
 ធម្មាម្ចាស់ដោយភិក្ខុ ធម៌វាំងនោះវេមនិមិនភិក្ខុវេ ធម៌ភិក្ខុវាំងនោះ អកុ-
 សលធម៌ដ៏លាមកវេមនិមិនភិក្ខុវាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ បាន
 ពាក្យភិក្ខុវាំងនោះថា អ្នកមិនមានកិលេសដូចជាភិក្ខុសិស្ស ។ ពួក
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកវេមនិមិនភិក្ខុវាំងនោះ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
 ភិក្ខុវាំងនោះថា អ្នកមិនមានកិលេសដូចជាអាចារ្យ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វាំងឡាយ ភិក្ខុមិនប្រកបដោយកិលេសដូចជាភិក្ខុសិស្ស និងមិនប្រកប
 ដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ វេមនិមិនភិក្ខុវាំងនោះ យ៉ាងនេះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយៈនេះ ដែលមិនមានកិលេស
 ដូចជាភិក្ខុសិស្ស និងមិនមានកិលេសដូចជាអាចារ្យ បែបនេះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុវាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយកិលេសដូចជាភិក្ខុសិស្ស និងប្រកប
 ដោយកិលេសដូចជាអាចារ្យ វេមនិមិនភិក្ខុវាំងនោះ មិនសប្បាយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វាំងឡាយ ភិក្ខុមិនមានកិលេសដូចជាភិក្ខុសិស្ស និងមិនមានកិលេសដូច
 ជាអាចារ្យ វេមនិមិនភិក្ខុវាំងនោះ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[២៣៦] ស.ចេ វេ ភិក្ខុវេ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជកា
 ឯវំ បុត្តេយ្យំ កំមត្តិយំ អាវុសោ សមណោ តោតមេ
 ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិភិ ។ ឯវំ បុត្តា គុម្ពេ ភិក្ខុវេ តេសិ
 អញ្ញតិភ្នំយា ឯ បរិព្វាជកា ឯ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ ទុក្ខស្ស
 ទោ អាវុសោ(១) បរិញ្ញាយ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ-
 ភិ ។ ស.ចេ ប.ជ វេ ភិក្ខុវេ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជកា
 ឯវំ បុត្តេយ្យំ កតមំ ប.ជ(២) អាវុសោ ទុក្ខំ យស្ស
 បរិញ្ញាយ សមណោ តោតមេ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិភិ ។
 ឯវំ បុត្តា គុម្ពេ ភិក្ខុវេ តេសិ អញ្ញតិភ្នំយា ឯ បរិព្វាជ-
 កា ឯ ឯវំ ព្យាករេយ្យាថ ចក្កំ ទោ អាវុសោ ទុក្ខំ
 កស្ស បរិញ្ញាយ ភកវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ ទោ ទុក្ខា

១ ១. ម យស្ស បរិញ្ញាយ ។ ២ អអាវុសោ ។

[២៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើពួកបរិព្វាជកជាតិរិយ
 ដទៃ សូរអ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រ-
 ព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះសមណតោតមេ មានប្រយោជន៍អ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកបរិព្វាជកជាតិរិយដទៃ សូរយ៉ាងនេះ អ្នក
 ទាំងឡាយត្រូវដោះស្រាយ ទើបពួកបរិព្វាជកជាតិរិយដទៃនោះ យ៉ាងនេះ
 ថា ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ
 ដើម្បីកំណត់ដីនៃទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើពួកបរិព្វាជក
 ជាតិរិយដទៃ សូរអ្នកទាំងឡាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះសមណតោតមេ ដើម្បីកំណត់ដីនៃ ទុក្ខ
 ណា ទុក្ខនោះតែដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើគេសូរអ្នកទាំង-
 ឡាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវដោះស្រាយទើបពួកបរិព្វាជកជាតិរិយ
 ដទៃយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ចក្ខុជាទុក្ខ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុង
 សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដីនៃចក្ខុជាទុក្ខនោះ ប្រេងទុក្ខ

វេទ្យានិក្ខេប បញ្ចមោ

តេសំ បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ចក្កវិញ្ញាណំ ទុក្ខំ តស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ចក្កសម្មស្សោ ទុក្ខោ តស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ យម្យំទំ ចក្កសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ ទុក្ខំ តស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ បេ ។ ដិច្ច ទុក្ខា មោធា ទុក្ខោ តស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ បេ ។ យម្យំទំ មោធាសម្មស្សប្បទូយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ ទុក្ខំ តស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ វេ ។ វេ ។ អទុក្ខសា ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ ភគវតិ ព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ ។ វេ ។ វេ ។ បុដ្ឋា តុម្ពេ កិក្ខុវេ តេសំ អញ្ញតិក្ខិយានំ បរិច្ឆាជកានំ វិវិ ទ្យាករេយ្យោថា តិ ។ សន្តមំ ។

វេទ្យានិក្ខេប វិ ៥

កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ ដឹងខ្លួនវេទនាជាទុក្ខនោះ ចក្កវិញ្ញាណជាទុក្ខ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក្នុង សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងខ្លួនចក្កវិញ្ញាណជាទុក្ខនោះ ចក្កសម្មស្សជាទុក្ខ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងខ្លួនចក្កសម្មស្សជាទុក្ខនោះ វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនា នោះក៏ជាទុក្ខ ។ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងខ្លួនវេទនាជាទុក្ខនោះ ។ បេ ។ ដិច្ចជាទុក្ខ មោធាជាទុក្ខ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងខ្លួន មោធាជាទុក្ខនោះ ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិន សុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោធាសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះក៏ជា ទុក្ខ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ ដឹងខ្លួនវេទនាជាទុក្ខនោះ ។ ហួសពាក្យសោ កិក្ខុប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈក្នុង សំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ដើម្បីកំណត់ដឹងខ្លួនទុក្ខនេះឯង ។ ហួសកិក្ខុ ចាំឯខ្សោយ កាលបើគេសួរអ្នកចាំឯខ្សោយយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវអ្នកចាំឯ- ខ្សោយ ដោះស្រាយឯដំណាក់ចាំឯខ្សោយដ៏វិទ្យុនោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ចប់សូត្រ វិ ៥ ។

កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម កិក្ខុ អញ្ញាប្រា
 សន្ទាយ អញ្ញាប្រ វុទិយា អញ្ញាប្រ អនុស្សវំ អញ្ញាប្រ
 អាគារបរិវត្តា អញ្ញាប្រ ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិដ្ឋិធិដ្ឋា អញ្ញា
 ព្យាគរយ្យ វិណា ជាតិ វុសិកំ ប្រហូចរិយំ កតំ
 ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តន្តាយាតិ បដាជាតិ ។

(១៣៥) កតមោ ច កិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ បរិយា-
 យំ អាគម្ម កិក្ខុ អញ្ញាប្រា សន្ទាយ ។ បេ ។ អញ្ញាប្រ
 ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិដ្ឋិធិដ្ឋា អញ្ញា ព្យាគរោតិ វិណា ជាតិ
 វុសិកំ ប្រហូចរិយំ កតំ ករណីយំ ធាបរិ ឥត្តន្តា-
 យាតិ បដាជាតិ ។ ឥ ធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ ចត្តុបា
 វុចំ ធិស្វា សន្តំ វំ អជ្ឈន្តំ វករោសមោហំ អត្ថំ
 មេ អជ្ឈន្តំ វករោសមោហោតិ បដាជាតិ អសន្តំ
 វំ អជ្ឈន្តំ វករោសមោហំ ធិត្ថំ មេ អជ្ឈន្តំ វករ-
 ោសមោហោតិ បដាជាតិ ។ យន្តំ កិក្ខុវេ កិក្ខុ
 ចត្តុបា វុចំ ធិស្វា សន្តំ វំ អជ្ឈន្តំ វករោសមោ-
 ហំ អត្ថំ មេ អជ្ឈន្តំ វករោសមោហោតិ បដាជាតិ

ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលកិក្ខុរៀនរៀនដំឡើ រៀនរៀនសេចក្តី
 តាប់ចិត្ត រៀនរៀនការពួកៗគ្នា រៀនរៀនសេចក្តីគ្រឹះនេះទូរហេតុ រៀន
 រៀនសេចក្តីពញ្ញាចិត្ត តាមសេចក្តីយល់ឃើញ ហើយបានសម្រេច
 អហត្ថ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញបាននៅ
 ច្រើនហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើច្រើនហើយ មគ្គការនាភិច្ចដវៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ក៏មានដែរ ។

(២៣៤) ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលកិក្ខុរៀនរៀនដំឡើ
 ។ បេ ។ រៀនរៀនសេចក្តីតាប់ចិត្ត តាមសេចក្តីយល់ឃើញ ហើយបាន
 សម្រេចអហត្ថ ក៏ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ
 នៅច្រើនហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើច្រើនហើយ មគ្គការនាភិច្ចដវៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ក៏ដូចម្តេច ។
 ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញច្រើនយចក្ខុ ដឹងច្បាស់
 ទូរក្នុងរោសៈមោហៈដែលមាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានក្នុងរោសៈ
 មោហៈនៅខាងក្នុង ដឹងច្បាស់ទូរក្នុងរោសៈមោហៈដែលមិនមាននៅ
 ខាងក្នុងថា អាត្មាអញមិនមានក្នុងរោសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ។ ម្នាល
 កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុឃើញច្រើនយចក្ខុ ដឹងច្បាស់ទូរក្នុងរោសៈមោហៈ
 ដែលមាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានក្នុងរោសៈមោហៈនៅខាងក្នុង

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខយកវគ្គ

អសន្តិកំ អជ្ឈន្តិកំ ភកោសមោហំ ទុក្ខំ មេ អជ្ឈន្តិកំ ភ-
 កោសមោហោតិ បដាបាតិ ។ អបិ ទុ ខោ មេ ភិក្ខុវេ
 ធម្មា សទ្ធាយ វា វេទិតញ្ច វុចិយា វា វេទិតញ្ច អ-
 ទុស្សវេទ វា វេទិតញ្ច អកាវចរិកក្កោទ វា វេទិតញ្ច
 ទិដ្ឋិទិដ្ឋិ ទក្ខន្តិយា វា វេទិតញ្ចតិ ។ ខោ ហោនិ កន្ថេ ។
 ទទុ មេ ភិក្ខុវេ ធម្មា បញ្ញាយ ទិស្វា វេទិតញ្ចតិ ។
 ឃំ កន្ថេ ។ អយម្យិ ខោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ យំ
 បរិយាយំ អភម្ម ភិក្ខុ អញ្ញាប្រវេ សទ្ធាយ អញ្ញាប្រ
 វុចិយា អញ្ញាប្រ អទុស្សវា អញ្ញាប្រ អកាវចរិកក្កា
 អញ្ញាប្រ ទិដ្ឋិទិដ្ឋិ ទក្ខន្តិយា អញ្ញំ ព្យាកោតិ ទំណា
 ជាតិ វុសំតិ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ បាបំ ឥត្តត្តា-
 យាតិ បដាបាតិ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សុខយកវគ្គ

ជីវិត្យសំន្តវក្កោ ពោសៈ មោហាវេ វេលមិទមាទេ វេវាទិក្កំ ថា ភក្កា អញ្ញ
 មិទមាទក្កោ ពោសៈ មោហាវេ វេវាទិក្កំ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ចុះធម៌
 ទាំងឡាយ របស់គូថាគត គេត្រូវដឹងដោយជំនឿក្តី ត្រូវដឹងដោយសេចក្តី
 ភាវចិត្តក្តី ត្រូវដឹងដោយការពូក ។ ភ្នាក់ ត្រូវដឹងដោយសេចក្តីគ្រិះរិះ
 នូវហេតុក្តី ត្រូវដឹងដោយសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះសេចក្តីយល់ឃើញក្តី កើ
 មានបួន ។ មិទមាទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ក្រែងធម៌
 ទាំងឡាយ របស់គូថាគត គេត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នា ហើយដឹង ដូច្នោះ
 ឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះឯង ជាហេតុ
 ដែលភិក្ខុវៀវលនជំនឿ វៀវលនសេចក្តីភាវចិត្ត វៀវលនការពូក ។
 គា វៀវលនសេចក្តីគ្រិះរិះនូវហេតុ វៀវលនសេចក្តីពេញចិត្តព្រោះ
 សេចក្តីយល់ឃើញ ហើយបានសម្រេចអហេតុ ក៏ជីវិត្យសំថា ថាភិក្កសំ
 ហើយ ព្រហ្មចរិយៈ ភក្កា អញ្ញ នៅចុះហើយ សោឡុសកិច្ចភក្កា អញ្ញ ធ្វើ
 ចុះហើយ មគ្គការិកិច្ចជំនឿប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡុសកិច្ចនេះទៀត មិទ
 មាទឡើយ ។ បេ ។

៣២១

ឧប្បាស (ឆ្នោ បញ្ចមោ

(២៣៧) បុណ្ណ ធម្មំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជិញ្ញយេ រសំ
 សាយំត្វា សន្តំ វា អជ្ឈន្តំ ។ មេ ។ ភគវោសមោហោតិ
 បជាធាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈន្តំ ភគវោសមោហំ ធម្មំ
 មេ អជ្ឈន្តំ ភគវោសមោហោតិ បជាធាតិ ។ យន្តិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជិញ្ញយេ រសំ សាយំត្វា សន្តំ វា អជ្ឈន្តំ
 ភគវោសមោហំ អត្ថំ មេ អជ្ឈន្តំ ភគវោសមោហោតិ
 បជាធាតិ អសន្តំ វា អជ្ឈន្តំ ភគវោសមោហំ ធម្មំ មេ
 អជ្ឈន្តំ ភគវោសមោហោតិ បជាធាតិ ។ អធិ ទុ ខោ
 មេ ភិក្ខុវេ ធម្មា សន្តាយ វា វេទិតញ្ចា រុទិយា វា វេ-
 ទិតញ្ចា អនុស្សវេន វា វេទិតញ្ចា អាគារបរិវិតក្កេន វា
 វេទិតញ្ចា ទិដ្ឋិជិដ្ឋាធន្តន្តិយា វា វេទិតញ្ចាតិ ។ ហោ
 ហោតិ កន្តេ ។ ធម្មំ មេ ភិក្ខុវេ ធម្មា បញ្ញាយ ទិស្វា
 វេទិតញ្ចាតិ ។ ឃី កន្តេ ។ អយម្បិ ខោ ភិក្ខុវេ បរិយាយោ

ឧប្បាសន្ត ទី ៨

(២៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត ភិក្ខុ
 លិខិត្តក្សសដោយជិញ្ញ ដឹងច្បាស់ទូរក្តោះពោសៈមោហៈដែលមាននៅ
 ខាងក្នុង ។ មេ ។ ថា ភគៈពោសៈមោហៈខាងក្នុង ដឹងច្បាស់ទូរក្តោះ
 ពោសៈមោហៈដែលមិនមានខាងក្នុងថា អាត្មាអញមិនមានភគៈពោសៈ
 មោហៈខាងក្នុង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុលិខិត្តក្សសដោយជិញ្ញ ដឹង
 ច្បាស់ទូរក្តោះពោសៈមោហៈដែលមាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានភគៈ
 ពោសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ដឹងច្បាស់ទូរក្តោះពោសៈមោហៈ ដែលមិន
 មាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញមិនមានភគៈពោសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម៌ទាំងឡាយរបស់ភថាគត គេត្រូវដឹងដោយដំ-
 ឿក្តី ដឹងដោយសេចក្តីគាប់ចិត្តក្តី ដឹងដោយការព្រួត ។ ភ្នាក់ ដឹងដោយ
 សេចក្តីគ្រិនៈទូរហេតុក្តី ដឹងដោយសេចក្តីគាប់ចិត្ត ព្រោះសេចក្តីយល់
 ឃើញក្តី តើមានបុរេ ។ មិនមានទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ក្រែងធម៌ទាំងឡាយ របស់ភថាគត គេត្រូវឃើញដោយព្រាហ្មណ៍ហើយដឹង
 ដូច្នោះឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ខេងឯកតិជាហេតុ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនទេវតា

យំ ចរិយាយំ អាគម្ម ភិក្ខុ អញ្ញាច្រាវ សឡាយ
អញ្ញាច្រា វុចិយា អញ្ញាច្រា អនុស្សវំ អញ្ញាច្រា អាណា-
រមរិកត្តា អញ្ញាច្រា ទិដ្ឋិធិដ្ឋានក្កន្តិយា អញ្ញំ ព្យាគា-
រោតំ ទីណា ជាតិ វុស័តិ ព្រហ្មចរិយំ ភតំ ករណិយំ
នាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាជានិតិ ។ បេ ។

[២២០] បុន ចរិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មនសា ធម្មំ
វិញ្ញាយ សន្តំ វា អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហំ អត្ថំ មេ
អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហាតិ បជាជានិ អសន្តំ វា
អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហំ ធម្មំ មេ អដ្ឋង្គំ វាគណេស-
មោហាតិ បជាជានិ ។ យន្តំ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មនសា
ធម្មំ វិញ្ញាយ សន្តំ វា អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហំ អត្ថំ
មេ អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហាតិ បជាជានិ អសន្តំ វា
អដ្ឋង្គំ វាគណេសមោហំ ធម្មំ មេ អដ្ឋង្គំ វាគណេ-
សមោហាតិ បជាជានិ ។ អបំ ទុ ទោ មេ ភិក្ខុវេ
ធម្មា សឡាយ វា វេទិតព្វា វុចិយា វា វេទិតព្វា

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនទេវតា

វេលភិក្ខុវេវេលនដំខៀ វៀវេលនសេចក្តីតាបចិត្ត វៀវេលនការព្វក ។
ត្តា វៀវេលនសេចក្តីគ្រិះវិទូរហេតុ វៀវេលនសេចក្តីតាបចិត្ត ព្រោះ
សេចក្តីយល់ឃើញ បានសម្រេចអរហត្ត ហើយដឹងច្បាស់ថា ជាតិ
អស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញនៅរួចហើយ សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ
បានធ្វើរួចហើយ មគ្គការនាគិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បសោឡសកិច្ចខេះ
ទៀក មិនមានឡើយ ។ បេ ។

[២២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត ភិក្ខុដឹង
ច្បាស់នូវធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្ត វេលដឹងច្បាស់នូវកតៈពាសៈមោហៈវេល
មាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញមានកតៈពាសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ដឹង
ច្បាស់នូវកតៈពាសៈមោហៈវេលមិនមាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញ មិន
មានកតៈពាសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹង
ច្បាស់នូវធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្ត វេលដឹងច្បាស់នូវកតៈពាសៈមោហៈវេល
មាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញ មានកតៈពាសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ដឹង
ច្បាស់នូវកតៈពាសៈមោហៈវេលមិនមាននៅខាងក្នុងថា អាត្មាអញ មិន
មានកតៈពាសៈមោហៈនៅខាងក្នុង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុះធម៌ទាំង-
ឡាយរបស់តថាគត គេត្រូវដឹងដោយដំខៀក្តី ដឹងដោយសេចក្តីតាបចិត្តក្តី

សមុបសាស្ត្រ ចក្ខុមេ

អនុស្សវេទ ១ វេទិតញា អាណាបរិកត្តោ ១ វេទិតញា
 ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិត្តិយា ១ វេទិតញា ១ ហេ ហេតិ កន្លៃ ។
 ធា មេ កិត្តវេ ធម្មា បញ្ញាយ ធិស្វា វេទិតញា ១
 ឃិ កន្លៃ ។ អយម្យំ ខោ កិត្តវេ ឃិយាយោ យំ ឃិ-
 យាយំ អាគម្ម កិត្តុ អញ្ញាស្រា សន្ធាយ អញ្ញាស្រ វុទិយា
 អញ្ញាស្រ អនុស្សវា អញ្ញាស្រ អាណាបរិកត្តា អញ្ញាស្រ
 ធិដ្ឋិធិដ្ឋា ធិត្តិយា អញ្ញំ ឡាតោត ទំណា ធាតិ
 វុសំតិ ត្រហ្មចរិយំ កតិ ករណិយំ ធាបរិ ឥត្តន្តាយាតិ
 បជាធាតិ ។ អដ្ឋមិ ។

[២២៤] អដ្ឋខោ អញ្ញាស្រ កិត្តុ យេ ១ កកវា តេដុ-
 បស្ត្រមិ ។ បេ ។ ឃិកមដ្ឋិ ធិសំដ្ឋោ ខោ សោ កិត្តុ កក-
 វដ្ឋិ ឃិកមដ្ឋិ ធិសំដ្ឋោ ឥន្ទ្រិយសម្បដ្ឋោ ឥន្ទ្រិយសម្បដ្ឋោតិ កន្លៃ
 វុទ្ធាតិ កិត្តវេតា ធា កន្លៃ ឥន្ទ្រិយសម្បដ្ឋោ ហេតិ-
 តិ ។ ចក្ខុដ្ឋិយេ ១ កិត្តុ ធាយឡយា ធាបស្សិវិហារដ្ឋោ
 ធិត្តិយេ ធិត្តិយេ ។ បេ ។ ធិដ្ឋិយេ ១ កិត្តុ

សមុបសាស្ត្រ ទំ ៥

ឯងដោយការព្រឹត្តិ ឯងដោយការគ្រិះរិះឡូហេតុក្តី ឯងដោយ
 សេចក្តីតាប័ចិត្តព្រោះសេចក្តីយល់ឃើញក្តី ក៏មានបូទេ ។ មិនមានទេ
 ព្រះអង្គ ។ ខ្មាលកិត្តុជាងខ្សោយ ក្រែងធម៌ជាងខ្សោយបេសកថាភត គេ
 ត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នាហើយដឹង ដូច្នោះបូ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។
 ខ្មាលកិត្តុជាងខ្សោយ ទេវធិក៏ជាហេតុដែលកិត្តុរៀវលធិដំឡើ រៀវលធិ
 សេចក្តីតាប័ចិត្ត រៀវលធិការព្រឹត្តិ ។ រៀវលធិសេចក្តីគ្រិះរិះឡូហេតុ
 រៀវលធិសេចក្តីតាប័ចិត្តព្រោះសេចក្តីយល់ឃើញ ក៏បានសម្រេចអហេតុ
 ហើយដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ្ញាស្រហើយ
 សោឡសកិច្ចអាត្មាអញ្ញាស្រហើយ មន្តការនាភិច្ចដិ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ទំ ៥ ។

[២២៥] ត្រាពោះ កិត្តុមួយរូប បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 ។ បេ ។ លុះកិត្តុនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបគ្រាបបង្គំទូលសួរ
 ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គត្រាស់ថា កិត្តុ
 បរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ បរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះកិត្តុអ្នកបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយ តើដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់ថា បើកិត្តុពិចារណាឃើញទូរការតើឡើងនឹងការវិនាស
 ក្នុងចក្ខុដ្ឋិយ រៀវលធិយណយនឹងចក្ខុដ្ឋិយ ។ បេ ។ បើកិត្តុពិចារណា

៣២២

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយស្ស សឡាយកនវិញ្ញា

ឧទយេត្វយាទុបស្សីវិហារន្តោ ជិវិត្តិយេ ជិវិត្តិទ្ធិតិ ។ បេ ។
 មជ្ជិម្ពិយេ ទេ ភិក្ខុ ឧទយេត្វយាទុបស្សីវិហារន្តោ
 មជ្ជិម្ពិយេ ជិវិត្តិទ្ធិតិ ជិវិត្តិទ្ធិ វិជ្ជិតិ ។ បេ ។ វិមុត្តមិតិ
 ញាណំ ហោតិ ។ ទំណា ជាតិ វុសតិ ព្រហ្មចរិយំ កតិ
 ករណីយំ ជាបរិ ឥន្ទ្រាយាតិ បជាទាតិ ។ ឯត្តាវតា
 ទោ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយសម្បន្តោ ហោតិ ។ ទរមិ ។

[២២២] អថទោ អញ្ញាតពោ ភិក្ខុ យេន ភក្ខវា តេ-
 ទុបស្សន្តមិ ។ បេ ។ ឯត្តមន្តិ ជិសិទ្ធតោ ទោ សោ ភិក្ខុ
 ភក្ខវន្តិ ឯត្តនេវេច ធម្មកថិកោ ធម្មកថិកោតិ កន្តេ
 វុទ្ធិតិ កត្តាវតា ទុ ទោ កន្តេ ធម្មកថិកោ ហោតិ ។
 ធនុស្ស ទេ ភិក្ខុវា ភិក្ខុ ជិវិត្តិយាយ វិភកាយ ជិវិត្តិយាយ

សុត្តន្តបិដក សំយន្តនិកាយ សឡាយកនវិញ្ញា

យេញាវុតាភេតិកាវ្យាជនិកាវិទាសក្កនិជិវិត្តិយេ វេមនិទ្ទិយណាយនិក
 ជិវិត្តិយេ ។ បេ ។ បើភិក្ខុចំចារណាយេញាវុតាភេតិកាវ្យាជនិកាវិ-
 ទាសក្កនិមន្តិម្ពិយេ វេមនិទ្ទិយណាយនិកមន្តិម្ពិយេ កាលបើទ្ទិយ-
 ណាយ វេមនិទ្ទិយណាយកតម្រេក ។ បេ ។ ញាណភិក្ខុវ្យាជនិកា ចិត្ត
 ព្រសឡះហើយ ។ ជីវិត្តិយេ ជាតិអសំហើយ ព្រហ្មចរិយៈកត្តា
 អញ្ញាទោចេហើយ សោទ្យសកិច្ចកត្តាអញ្ញាទោចេហើយ មគ្គការីនា
 កិច្ចជវេ ប្រព្រឹត្តិទៅដើម្បីសោទ្យសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុវេលចរិយាណិដោយឥន្ទ្រិយ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ចប់សូត្រ ទី ៧ ។

[២២២] ត្រាវនោះ ភិក្ខុមួយចូលទៅសាល្ហព្រះមានព្រះភាគ
 ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបគ្រាបបង្គំទូលស្ស
 ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ភិក្ខុជាធម្មកថិក ភិក្ខុជាធម្មកថិក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាធម្មកថិក
 តើដោយហេតុម្តេចយ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុសំដែងធម៌
 ដើម្បីទ្ទិយណាយ ដើម្បីវិទាស ដើម្បីលេត ទូរចក្ខុ ទើបគួរ

ឧបសម្ព័ន្ធនៃ បញ្ចកោ

ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកថោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយ ។
 មនុស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណយ វិភាយ ធិរោណយ បដិ-
 បន្នោ ហោតិ ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ អលំ វចនា-
 យ ។ មនុស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណ វិភាយ ធិរោណ អនុ-
 បាណា វិមុត្តោ ហោតិ ធិដ្ឋធម្មធិត្វាធម្មត្តោ ភិក្ខុតិ អលំ
 វចនាយ ។ បេ ធិវ្ហយ ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណយ វិភាយ
 ធិរោណយ ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកថោ ភិក្ខុតិ អលំ
 វចនាយ ។ បេ មនុស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណយ វិភាយ
 ធិរោណយ ធម្មំ ទេសេតិ ធម្មកថោ ភិក្ខុតិ អលំ
 វចនាយ ។ មនុស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណយ វិភាយ ធិរោ-
 ណយ បដិបន្នោ ហោតិ ធម្មាទុធម្មប្បដិបន្នោ ភិក្ខុតិ
 អលំ វចនាយ ។ មនុស្ស ទេ ភិក្ខុ ធិត្វិណ វិភាយ
 ធិរោណ អនុបាណា វិមុត្តោ ហោតិ ធិដ្ឋធម្មធិត្វាធម្មត្តោ
 ភិក្ខុតិ អលំ វចនាយាតិ ។ ទសមិ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃ បញ្ចកោ ។

ឧបសម្ព័ន្ធនៃ ទី ៥

ហៅថាភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បី
 វិនាស ដើម្បីលែង់ ខ្ញុំចិត្ត ទើបគួរហៅថាភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ
 ដល់ធម៌ ។ បើភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះវិនាស
 ព្រោះលែង់ ព្រោះមិនប្រកាន់ ខ្ញុំចិត្ត ទើបគួរហៅថាភិក្ខុអ្នកដល់ខ្ញុំ
 ចំដួធម្មនិព្វាន ។ បេ ។ បើភិក្ខុសំដែងធម៌ដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បី
 វិនាស ដើម្បីលែង់ ខ្ញុំជំងឺ ទើបគួរហៅថាភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ បេ ។
 បើភិក្ខុសំដែងធម៌ដើម្បីឡើយណាយ ដើម្បីវិនាស ដើម្បីលែង់ ខ្ញុំចិត្ត
 ទើបគួរហៅថាភិក្ខុជាធម្មកថិក ។ បើភិក្ខុប្រតិបត្តិដើម្បីឡើយណាយ
 ដើម្បីវិនាស ដើម្បីលែង់ ខ្ញុំចិត្ត ទើបគួរហៅថាភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិដ៏-
 សមគួរដល់ធម៌ ។ បើភិក្ខុមានចិត្តរួចស្រឡះ ព្រោះឡើយណាយ ព្រោះ
 វិនាស ព្រោះលែង់ ព្រោះមិនប្រកាន់ ខ្ញុំចិត្ត ទើបគួរហៅថាភិក្ខុអ្នក
 ដល់ខ្ញុំចំដួធម្មនិព្វាន ។ បឋស្សត្រ ៧១០ ។

ចប់ ឧបសម្ព័ន្ធនៃ ទី ៥ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយគនវគ្គ

តស្សប្បទានំ

កម្មំ ចត្តារិ សឡាយា

អនន្តោភសិ កំមត្តិយា

អត្ថំ នុ ខោ បរិយាយោ

ឥន្ទ្រិយកមិកេន វាគំ(១) ។

សុខយគនវគ្គ បណ្ណសកំ ឥតិយំ ។

តស្សប្បទានំ(២)

យោកត្តមិ ច លោកោ ច

កហមតិ នេវធមោន ច

នវបុរណោន បញ្ញាសំ

គតិយំ គេន វុត្តតិគិ ។

១ ខ. ម. ឯវ ។ បិកេន ពេសាតិ ។ ២ ឥន្ទ្រ វគ្គប្បទានំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយគនវគ្គ

ឧទ្ទាននៃនវបុរណវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីកម្ម ១ បដិចទាជាទីសប្បាយដើម្បីព្រះនិព្វាន ២

លើក ភិក្ខុមិនមានកិលេសដូចជាកូនសិស្ស ១ ព្រហ្មចរិយៈ

មានប្រយោជន៍អ្វី ១ មានបរិយាយវិសេស ១ ភិក្ខុបរិបូណ៌

ដោយវិន្ទ្រិយ ១ ភិក្ខុគួរហៅជាធម្មកថិក ១ ។

ចប់ ឥតិយបណ្ណសកៈ ក្នុងសុខយគនវគ្គ ។

ឧទ្ទាននៃឥតិយបណ្ណសកៈនោះ គឺ

យោកកូមិវគ្គ ១ លោកកាមគុណវគ្គ ១ កហមតិវគ្គ ១

ទេវទហវគ្គ ១ នវបុរណវគ្គ ១ ហេតុនោះបានជាហៅថា

ឥតិយបណ្ណសកៈ ។

បត្តបណ្ណាសកំ

និទ្ទិយវគ្គោ

(២៤៣) អធិត្ថិយេវ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្កំ អធិត្ថនិ
 បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សិ
 ធិត្ថិទ្ធិតិ ធិត្ថិក្ខយោ ភកក្ខយោ ភកក្ខយោ ធិត្ថិក្ខយោ
 ធិត្ថិភកក្ខយោ ចិក្ខំ សុវិមុត្តនិ វុត្តតិ ។ បេ ។ អធិត្ថិយេវ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធិត្ថិ អធិត្ថនិ បស្សតិ សាស្ស ហោតិ
 សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ធិត្ថិក្ខយោ ភកក្ខយោ
 ។ បេ ។ ចិក្ខំ សុវិមុត្តនិ វុត្តតិ ។ បេ ។ អធិត្ថិយេវ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ មធំ អធិត្ថនិ បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ
 សម្មា បស្សិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ធិត្ថិក្ខយោ ភកក្ខយោ ភកក្ខយោ
 ធិត្ថិក្ខយោ ធិត្ថិភកក្ខយោ ចិក្ខំ សុវិមុត្តនិ វុត្តតិ ។
 បេ ។ ។

បត្តបណ្ណាសកៈ

និទ្ទិយវគ្គ

(២៤៣) ខ្មាលភិក្ខុទាំងខ្សោយ ភិក្ខុឃើញចក្កដែលមិនទៀង
 ជាមិនទៀង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានគំនិតយល់ត្រូវ កាលបើយល់ត្រូវ
 វែមនឿយណាយ ការអស់នៃភកៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភកយ ការ
 អស់នៃសេចក្តីភកយ ព្រោះអស់នៃភកៈ ចិត្តដែលលោកហៅថា ផុត
 ស្រឡះ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភកយនិងភកៈ ។ បេ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំង-
 ខ្សោយ ភិក្ខុឃើញចក្កដែលមិនទៀងជាមិនទៀង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា
 មានគំនិតយល់ត្រូវ កាលបើយល់ត្រូវ វែមនឿយណាយ ការអស់
 នៃភកៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភកយ ។ បេ ។ ចិត្តដែលលោកហៅថា
 ផុតស្រឡះ ។ បេ ។ ខ្មាលភិក្ខុទាំងខ្សោយ ភិក្ខុឃើញចក្កដែលមិនទៀង
 ជាមិនទៀង ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាមានគំនិតយល់ត្រូវ កាលបើយល់ត្រូវ
 វែមនឿយណាយ ការអស់នៃភកៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភកយ ការ
 អស់នៃសេចក្តីភកយ ព្រោះអស់នៃភកៈ ចិត្តដែលលោកហៅថា ច្រ
 ស្រឡះ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភកយនិងភកៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ១ ។

(២២២) អនិច្ចេយវ កិក្ខុវេ កិក្ខុ រូបេ អនិច្ចាតិ
 បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សិ វិច្ឆិ-
 ទ្គតិ ទ្គិក្ខុយា រាគក្ខុយោ រាគក្ខុយា ទ្គិក្ខុយោ
 ទ្គិរាគក្ខុយា វិក្ខិ សុវិមុត្តនិ វុទ្ធតិ ។ អនិច្ចេយវ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុ សន្តេ កន្តេ រាម ដោដ្ឋន្ទ ធម្មេ អនិច្ចាតិ
 បស្សតិ សាស្ស ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា បស្សិ វិច្ឆិ-
 ទ្គតិ ទ្គិក្ខុយា រាគក្ខុយោ រាគក្ខុយា ទ្គិក្ខុយោ
 ទ្គិរាគក្ខុយា វិក្ខិ សុវិមុត្តនិ វុទ្ធតិ ។ ទ្គតិយំ ។

(២២៥) ចក្កំ កិក្ខុវេ យោធិសោ មនសិករោជ
 ចក្កុអនិច្ចតញ្ច យថាភូតំ សមនុបស្សថ ។ ចក្កំ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ យោធិសោ មនសិករោជ្ជា ចក្កុអនិច្ចតញ្ច យ-
 ថាភូតំ សមនុបស្សន្តោ ចក្កុស្មិបំ វិច្ឆិទ្គតិ ទ្គិក្ខុយា

(២២២) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុឃើញរូបដែលមិនទៀងថា
 មិនទៀង កិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានគំនិតយល់ក្រូវ កាលបើយល់ក្រូវ វេមន
 ឡើយណាយ ការអស់នៃភក្កៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភក្កយ ការអស់
 នៃសេចក្តីភក្កយ ព្រោះអស់នៃភក្កៈ ចិត្តដែលលោកហៅថាសុច្ឆ្រឡះ
 ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភក្កយនិងភក្កៈ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុឃើញ
 សំឡេង ក្លិន សេ ដោដ្ឋន្ទៈ និងធម្មាម្មណ៍ ដែលមិនទៀងថាមិន
 ទៀង កិក្ខុនោះឈ្មោះថាមានគំនិតយល់ក្រូវ កាលបើយល់ក្រូវ វេមន
 ឡើយណាយ ការអស់នៃភក្កៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភក្កយ ការអស់
 នៃសេចក្តីភក្កយ ព្រោះអស់នៃភក្កៈ ចិត្តដែលលោកហៅថាសុច្ឆ្រឡះ
 ព្រោះអស់នៃសេចក្តីភក្កយនិងភក្កៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

(២២៥) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត
 ខ្ញុំចុះដោយទុក្ខប្រាជ្ញាផង ចូរពិចារណាយើញតាមពិត ខ្ញុំភាពនៃ
 ចក្កុដែលមិនទៀងផង ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកិក្ខុធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត
 ខ្ញុំចុះដោយទុក្ខប្រាជ្ញាផង ពិចារណាយើញតាមពិត ខ្ញុំភាពនៃចក្កុ
 ដែលមិនទៀងផង ក៏វេមនឡើយណាយនឹងចក្កុ ការអស់នៃភក្កៈ ព្រោះ

នង្គុយវត្ត បរិមា

រាគត្តយោ រាគត្តយោ ទង្គិក្តយោ ទង្គិក្តយោ ចិត្តិ
 សុវិមុត្តន្តិ វុត្តនិ ។ បេ ។ ជ្ជិវិ កិក្កវេ យោធិសោ មន-
 សិករោថ ជិព្វិចិព្វតញ្ច យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រដ ។ ជ្ជិវិ
 កិក្កវេ កិក្ក យោធិសោ មនសិករោត្តោ ជិព្វិចិព្វតញ្ច
 យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រោ ជិព្វិយមិ ចិព្វិចិត្តិ ទង្គិក្តយោ
 រាគត្តយោ រាគត្តយោ ទង្គិក្តយោ ទង្គិក្តយោ ចិត្តិ
 សុវិមុត្តន្តិ វុត្តនិ ។ បេ ។ មនិ កិក្កវេ យោធិសោ មន-
 សិករោថ មនាចិព្វតញ្ច យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រដ ។
 មនិ កិក្កវេ កិក្ក យោធិសោ មនសិករោត្តោ មនា-
 ចិព្វតញ្ច យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រោ មនស្មិមិ ចិព្វិចិត្តិ
 ទង្គិក្តយោ រាគត្តយោ រាគត្តយោ ទង្គិក្តយោ ទង្គិ-
 រាគត្តយោ ចិត្តិ សុវិមុត្តន្តិ វុត្តនិ ។ តតិយំ ។

នង្គុយវត្ត ទំ ១

អសវនៃសេចក្តីរកយ ការអសវនៃសេចក្តីរកយ ព្រោះអសវនៃរាគៈ
 ចិត្តិដែលលោកហៅថា រួចស្រឡះ ព្រោះអសវនៃសេចក្តីរកយនិងរាគៈ
 ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជំពូកដោយ
 ។ បាយព្រាជ្ញាផង ចូរពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃជំពូកដែលមិន
 ទៀងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវជំពូកដោយ
 ។ បាយព្រាជ្ញាផង ពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃជំពូកដែលមិនទៀង
 ផង ក៏មែនឡើយណាយនឹងជំពូក ការអសវនៃរាគៈ ព្រោះអសវនៃសេចក្តី
 រកយ ការអសវនៃសេចក្តីរកយ ព្រោះអសវនៃរាគៈ ចិត្តិដែលលោក
 ហៅថារួចស្រឡះ ព្រោះអសវនៃសេចក្តីរកយនិងរាគៈ ។ បេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវចិត្តដោយ។ បាយព្រាជ្ញា
 ផង ចូរពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃចិត្តដែលមិនទៀងផង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវចិត្តដោយ។ បាយព្រាជ្ញា
 ផង ពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃចិត្តដែលមិនទៀងផង ក៏មែន
 ឡើយណាយនឹងចិត្ត ការអសវនៃរាគៈ ព្រោះអសវនៃសេចក្តីរកយ ការ
 អសវនៃសេចក្តីរកយ ព្រោះអសវនៃរាគៈ ចិត្តិដែលលោកហៅថា រួច
 ស្រឡះ ព្រោះអសវនៃសេចក្តីរកយនិងរាគៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ៣ ។

[២២៦] រូបេ ភិក្ខុវេ យោធិសោ មនសិករោថ
 រូបាធិព្ភតញ្ច យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រេ ។ រូបេ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ យោធិសោ មនសិករោត្តោ រូបាធិព្ភតញ្ច យ-
 ថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រោ រូបេសុ ធិព្ភិព្ភតិ ធិព្ភិក្ខុយា
 ភកក្ខយោ ភកក្ខយោ ធិព្ភិក្ខុយោ ធិព្ភិភកក្ខយោ ចិត្តំ
 សុវិមុត្តន្តិ វុត្តតិ ។ សន្នេ គន្ធនេ រាសេ ដោដ្ឋន្ធវេ ធម្មេ
 ភិក្ខុវេ យោធិសោ មនសិករោថ ធម្មាធិព្ភតញ្ច យថា-
 ភ្នតំ សមនុបស្ស្រេ ធម្មេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ យោធិសោ មន-
 សិករោត្តោ ធម្មាធិព្ភតញ្ច យថាភ្នតំ សមនុបស្ស្រោ
 ធម្មេសុ ធិព្ភិព្ភតិ ធិព្ភិក្ខុយា ភកក្ខយោ ភកក្ខយោ
 ធិព្ភិក្ខុយោ ធិព្ភិភកក្ខយោ ចិត្តំ សុវិមុត្តន្តិ វុត្តតិ ។
 ចក្កន្តិ ។

[២២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយធ្វើទុកក្នុងចិត្ត
 នូវរូបដោយទុបាយប្រាជ្ញាផង ចូរពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃរូប
 ដែលមិនទៀងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
 រូបដោយទុបាយប្រាជ្ញាផង ពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃរូបមិន
 ទៀងផង ក៏រមែងឡើយណាយក្នុងរូប ការអស់នៃរក្ខៈ ព្រោះអស់នៃ
 សេចក្ដីរករាយ ការអស់នៃសេចក្ដីរករាយ ព្រោះអស់នៃរក្ខៈ ចិត្តដែល
 លោកហៅថាច្រសឡះ ព្រោះអស់នៃសេចក្ដីរករាយនិងរក្ខៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសំឡេង ក្លិន រស
 ដោដ្ឋន្ធវេ នឹងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយដោយទុបាយប្រាជ្ញាផង ចូរពិចារណា
 យើញតាមពិត នូវភាពនៃធម្មារម្មណ៍ដែលមិនទៀងផង ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបើភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវធម្មារម្មណ៍ដោយទុបាយប្រាជ្ញាផង
 ពិចារណាយើញតាមពិត នូវភាពនៃធម្មារម្មណ៍មិនទៀងផង ក៏រមែង
 ឡើយណាយនឹងធម្មារម្មណ៍ ការអស់នៃរក្ខៈ ព្រោះអស់នៃសេចក្ដីរក
 រាយ ការអស់នៃសេចក្ដីរករាយ ព្រោះអស់នៃរក្ខៈ ចិត្តដែលលោកហៅ
 ថាច្រសឡះ ព្រោះអស់នៃសេចក្ដីរករាយនិងរក្ខៈ ។ ចប់សូត្រ ទី ២ ។

[២៤៧] ឯកំ សមយំ ភគវា រាជគហេវិហារតិ យិ។

កម្មវេទ ។ តត្រទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ បេ។
សមាធិ ភិក្ខុវេ ភាវេថ ។ សមាហិតស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ(១) ។ តិញ យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ។
ចក្កំ អនិច្ចន្តិ យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ រុជា អនិច្ចាតិ យថា-
ភ្នំ ឧត្តាយតិ ចក្កវិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ យថាភ្នំ ឧត្តា-
យតិ ចក្កសម្មស្សា អនិច្ចាតិ យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ
យម្យំ ចក្កសម្មស្សប្បទ្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំ តំ សុខំ
វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ អនិច្ចន្តិ យថាភ្នំ
ឧត្តាយតិ ។ បេ។ មនោ អនិច្ចាតិ យថាភ្នំ ឧត្តាយ-
តិ ធម្មា អនិច្ចាតិ យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ ។ បេ។ យម្យំ-
ដំ មនោសម្មស្សប្បទ្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំ តំ សុខំ វា
ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្យំ អនិច្ចន្តិ យថាភ្នំ
ឧត្តាយតិ ។ សមាធិ ភិក្ខុវេ ភាវេថ ។ សមាហិតស្ស
ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ យថាភ្នំ ឧត្តាយតិ ។ បញ្ចមំ ។

១ កត្តំ ហេតុក ឡាយតិ

[២៤៧] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងដី-
កម្មវេទ ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគព្រាស់
ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយចម្រើន
សមាធិចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យថាភ្នំក្នុងវាលមាន
ចិត្តកំភល់មាំហើយ វេទន៍ចុះសិប ។ យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិប តើម្តេ
ម្តេច ។ យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិបថា ចក្កមិនទៀង យថាភ្នំក្នុងវាលចុះ
សិបថា ប្រមិនទៀង យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិបថា ចក្កវិញ្ញាណមិនទៀង
យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិបថា ចក្កសម្មស្សមិនទៀង វេទនាណា ជាសុខក្តី
ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ
យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិបថា វេទនានោះមិនទៀង ។ បេ ។ យថាភ្នំក្នុង
វាលចុះសិបថា ធម្មាម្មណ៍មិនទៀង ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជា
ទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ
យថាភ្នំក្នុងវាលចុះសិបថា វេទនានោះមិនទៀង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ចូរអ្នកទាំងឡាយចម្រើនសមាធិចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យថាភ្នំ-
ក្នុងវាលមានចិត្តកំភល់មាំ វេទន៍ចុះសិប ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[២២៨] ឯកំ សមយំ ភគវា ពជគហោ វិហារតិ

ជំវេត្តម្ហូរេនេ។ តត្រ ទោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ។ បេ ។
បដិសល្លិចា ទោ ភិក្ខុវេ យោគមាបជ្ជដ ។ បដិសល្លិ-
ទស្ស ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវោ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ។ តិញ្ច
ភិក្ខុវេ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ។ ចក្កំ អនិច្ចន្តំ យថាភូតំ
ឱក្កាយតិ ។ រា អនិច្ចាតិ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ចក្កុ-
វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តំ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ចក្កុសម្មស្សោ
អនិច្ចាតិ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ យម្យំទំ ចក្កុសម្មស្ស-
ប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខ-
មសុទ្ធំ វា ភម្យំ អនិច្ចន្តំ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ។ បេ ។
មហោ អនិច្ចាតិ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ចម្មា មហោវិញ្ញា-
ណំ មហោសម្មស្សោ យម្យំទំ មហោសម្មស្សប្បព្វយា
ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទ្ធំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធំ វា
ភម្យំ អនិច្ចន្តំ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ។ បដិសល្លិចា
ភិក្ខុវេ យោគមាបជ្ជដ ។ បដិសល្លិទស្ស ភិក្ខុវេ
ភិក្ខុវោ យថាភូតំ ឱក្កាយតិ ។ ចម្មំ ។

[២២៨] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងជីវ-

កម្មវេ ទៀបគ្រងពជគ្រឹះ ។ ក្នុងចំនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់
ហៅពួកភិក្ខុ ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយពូនសម្លុំ
ប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលពូន
សម្លុំ យថាភូតញ្ញាណ វេទន៍ចុះសិប ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យថាភូ-
តញ្ញាណចុះសិបតែដូចម្តេច ។ យថាភូតញ្ញាណចុះសិបថា ចក្កមិនទៀង
យថាភូតញ្ញាណ ចុះសិបថា ប្រមិនទៀង យថាភូតញ្ញាណ ចុះសិបថា
ចក្កវិញ្ញាណមិនទៀង យថាភូតញ្ញាណចុះសិបថា ចក្កុសម្មស្សមិនទៀង
វេទនាណាជាសុទ្ធកិ ជាទុក្ខកិ មិនទុក្ខមិនសុទ្ធកិ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
ចក្កុសម្មស្សជាចម្លើយ យថាភូតញ្ញាណចុះសិបថា វេទនាទោះមិនទៀង
។ បេ ។ យថាភូតញ្ញាណចុះសិបថា ចក្កមិនទៀង ចម្មាម្មណំ មហោ-
វិញ្ញាណ មហោសម្មស្ស វេទនាណាជាសុទ្ធកិ ជាទុក្ខកិ មិនទុក្ខមិនសុទ្ធកិ
ដែលកើតឡើង ព្រោះមហោសម្មស្សជាចម្លើយ យថាភូតញ្ញាណក៏ចុះសិប
ថា វេទនាទោះមិនទៀង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយពូន
សម្លុំ ប្រកបដោយសេចក្តីព្យាយាមចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែល
ពូនសម្លុំ យថាភូតញ្ញាណវេទន៍ចុះសិប ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[២៤៧] អថទោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ យេន
 ភគវំ តេនុបសង្កមំ ។ បេ ។ ឯកមង្គំ ឯសិទ្ធា ទោ
 អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ ភគវង្គំ ឯតនេវេន សាទុ
 មេ កន្ត ភគវំ សង្កេតេន ធម្មំ ធម្មេសតុ យមហំ
 ភគវតោ ធម្មំ សុត្វា ឯកោ វុបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ
 អតាមី បហិតត្តោ វិហរេយ្យង្គំ ។ យំ ទោ កោដ្ឋិក
 អងិច្ចំ តត្រ តេ ធម្មោ បហិតត្តោ ។ តិញ្ច កោដ្ឋិក
 អងិច្ចំ ។ ចក្កំ កោដ្ឋិក អងិច្ចំ តត្រ តេ ធម្មោ
 បហិតត្តោ ។ វុហា អងិច្ចា តត្រ តេ ធម្មោ ប-
 ហិតត្តោ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ អងិច្ចំ តត្រ តេ ធម្មោ
 បហិតត្តោ ។ ចក្កសម្មស្សោ អងិច្ចា តត្រ តេ
 ធម្មោ បហិតត្តោ ។ យម្យង្គំ ចក្កសម្មស្សប្បវុណ
 ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទំ វា ធុត្តំ វា អធុត្តមសុទំ វា

[២៤៧] ត្រាខានឯង ព្រះមហាកោដ្ឋិក មានអាយុ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ លុះព្រះមហាកោដ្ឋិក មានអាយុអង្គុយក្នុងទីដី
 សមត្រហើយ ទើបប្រាថមង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូមព្រះមានព្រះភាគសំដែងធម៌
 ដោយសន្តិច ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ធម៌ព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ នឹងជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទៀសចេញអំពីពួក ជាអ្នកមិនប្រមាទ
 ព្យាយាមដុតកំដៅគិលេស បញ្ជូនចិត្តទៅក្រៅព្រះទីរាន ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ
 ចេសំណាមិនទៀង ត្រូវអ្នកលះចង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។
 ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ ចេសំអ្វីដែលមិនទៀង ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ ចក្កមិនទៀង ត្រូវ
 អ្នកលះចង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កនោះចេញ ។ ប្រមិនទៀង ត្រូវអ្នកលះ
 ចង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងប្រមិនទៀង ។ ចក្កវិញ្ញាណមិនទៀង ត្រូវអ្នកលះ
 ចង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ចក្កសម្មស្សមិនទៀង ត្រូវ
 អ្នកលះចង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កសម្មស្សនោះចេញ ។ វេទនាណាជាសុខ
 ក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្មស្សជាបច្ច័យ

កម្សិ អធិច្ឆិ កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ បេ ។ ដិក្ខ
អធិច្ឆា កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ វសា អធិច្ឆា
កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ ដិក្ខវិញ្ញាណំ អធិច្ឆិ កត្រ
ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ ដិក្ខសម្មស្សោ អធិច្ឆា កត្រ
ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ យម្យំទំ ដិក្ខសម្មស្សប្បវុយា
ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា
កម្សិ អធិច្ឆិ កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ បេ ។ មោ
អធិច្ឆា កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ ធម្មា អធិច្ឆា
កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ មោចាវិញ្ញាណំ អធិច្ឆិ កត្រ
ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ មោចាសម្មស្សោ អធិច្ឆា កត្រ
ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ យម្យំទំ មោចាសម្មស្សប្បវុយា
ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទំ វា
កម្សិ អធិច្ឆិ កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោ ។ យំ ទោ
កោដ្ឋិក អធិច្ឆិ កត្រ ភេ ធនោ បហាតព្វោតិ ។
សត្តមំ ។

វេទនាខានាភិមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនាខានាចេញ
។ បេ ។ ដិក្ខមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងដិក្ខខានាចេញ ។
សេមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសេខានាចេញ ។ ដិក្ខ-
វិញ្ញាណមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងដិក្ខវិញ្ញាណខានា
ចេញ ។ ដិក្ខសម្មស្សមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងដិក្ខ-
សម្មស្សខានាចេញ ។ វេទនាណាជា សុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិន
សុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះដិក្ខសម្មស្សជាចម្លើយ វេទនាខានាមិទៀន
ទេ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនាខានាចេញ ។ បេ ។ ចិត្តមិទៀន
ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចិត្តខានាចេញ ។ ធម្មាម្មណំមិទៀន
ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មាម្មណំខានាចេញ ។ មោចា-
វិញ្ញាណមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងមោចាវិញ្ញាណខានា
ចេញ ។ មោចាសម្មស្សមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមោចា-
សម្មស្សខានាចេញ ។ វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខ
ក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោចាសម្មស្សជាចម្លើយ វេទនាខានាមិទៀន
ទេ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនាខានាចេញ ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ
ចេសំណាមិទៀន ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចេសំណាខានាចេញ ។
ចប់ស្រុត ទី ៧ ។

[២៧០] អថោ ។ វេ ។ វិហារយ្យន្តិ ។ យំ ខោ
 កោដ្ឋិក ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ កំពូ
 កោដ្ឋិក ទុក្ខំ ។ ចក្កំ ខោ កោដ្ឋិក ទុក្ខំ តត្រ
 តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ រុតា ទុក្ខា តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ ទុក្ខំ តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ចក្កសម្មស្សា ទុក្ខា តត្រ
 តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យម្បំនិ ចក្កសម្មស្សប្បក្កយា
 ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
 ចម្បំ ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វេ ។ ជីវ្ហ
 ទុក្ខា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វេ ។ មោតា ទុក្ខា
 តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ធម្មា ទុក្ខា តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ មោតាវិញ្ញាណំ ទុក្ខំ តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ មោតាសម្មស្សា ទុក្ខា តត្រ តេ
 ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យម្បំនិ មោតាសម្មស្សប្បក្កយា
 ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា

[២៧០] ព្រោះនោះឯង វេ វេ វេ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ របស់ណាជា
 ទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ
 របស់អ្វីជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់កោដ្ឋិកៈ ចក្ខុជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុន
 ប៉ងក្នុងចក្ខុនោះចេញ ។ ប្រជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងប្រ
 នោះចេញ ។ ចក្ខុវិញ្ញាណជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចក្ខុ
 វិញ្ញាណនោះចេញ ។ ចក្ខុសម្ព័ន្ធជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង
 ក្នុងចក្ខុសម្ព័ន្ធនោះចេញ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខ
 មិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្ខុសម្ព័ន្ធជាបច្ច័យ វេទនានោះក៏ជា
 ទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនានោះចេញ ។ វេ ។ ជីវ្ហជាទុក្ខ
 ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងជីវ្ហនោះចេញ ។ វេ ។ មោតាជាទុក្ខ ត្រូវ
 អ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមោតានោះចេញ ។ ធម្មាម្មណ៍ជាទុក្ខ ត្រូវ
 អ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មាម្មណ៍នោះចេញ ។ មោតាវិញ្ញាណជាទុក្ខ
 ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមោតាវិញ្ញាណនោះចេញ ។ មោតាសម្ព័ន្ធជា
 ទុក្ខ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមោតាសម្ព័ន្ធនោះចេញ ។ វេទនា
 ណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមោតា-

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខាយភវវិញ្ញា

តម្បី ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យំ ខោ កោ .

ដ្ឋិត ទុក្ខំ តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ អដ្ឋមំ ។

(២៥៧) ឯកមន្តំ ។ ថេ ។ វិហរេយ្យន្តំ ។ យោ ខោ

កោដ្ឋិត អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ កោ

ច កោ ដ្ឋិត អនត្តា ។ ចក្កំ ខោ កោដ្ឋិត អនត្តា

តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ រូបា អនត្តា តត្រ តេ

ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ចក្កវិញ្ញាណំ អនត្តា តត្រ តេ

ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ចក្កសម្មស្សោ អនត្តា តត្រ តេ

ធម្មោ បហាតត្វោ ។ យេវ្យំ ចក្កសម្មស្សប្បធុយា

ទុប្បជ្ជតិ វេទយំតិ សុទ្ធិំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុទ្ធិំ វា

តម្បី អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ថេ ។ ជីក្កំ

អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ថេ ។ មហោ

អនត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ ធម្មា អនត្តា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខាយភវវិញ្ញា

សម្មិស្សជាបច្ច័យ វេទនាខោកំជាទុក្ខំ ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុង

វេទនាខោចេញ ។ ម្ចាស់ភោជ្ជិកៈ របស់ណាជាទុក្ខំ ត្រូវអ្នកលះបង់

សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ចប់ស្បត្ត ទី ៨ ។

(២៥៨) ក្នុងទីដំបូងមក ។ ថេ ។ ម្ចាស់ភោជ្ជិកៈ សភាវណា

ជាអនត្តា ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងសភាវណានោះចេញ ។ ម្ចាស់

ភោជ្ជិកៈ ចុះសភាវៈដូចម្តេចជាអនត្តា ។ ម្ចាស់ភោជ្ជិកៈ ចក្កជាអនត្តា

ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កនោះចេញ ។ រូបជាអនត្តា ត្រូវអ្នក

លះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងរូបនោះចេញ ។ ចក្កវិញ្ញាណជាអនត្តា ត្រូវ

អ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កវិញ្ញាណនោះចេញ ។ ចក្កសម្មិស្សជា

អនត្តា ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចក្កសម្មិស្សនោះចេញ ។ វេទ-

នាណា ជាសុខត្តិ ជាទុក្ខត្តិ មិនជាទុក្ខមិនជាសុខត្តិ ដែលកើតឡើង

ព្រោះចក្កសម្មិស្សជាបច្ច័យ វេទនាខោ កំជាអនត្តា ត្រូវអ្នកលះបង់

សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងវេទនាខោចេញ ។ ថេ ។ ជីក្កំជាអនត្តា ត្រូវអ្នក

លះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងជីក្កំនោះចេញ ។ ថេ ។ មហោជាអនត្តា ត្រូវ

អ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងមហោនោះចេញ ។ ធម្មាម្មណំជាអនត្តា

តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វា ។ មនោវិញ្ញាណំ មនោ-
 សម្មស្សោ យម្យំនំ មនោសម្មស្សប្បទ្វយា ឧប្បជ្ឈតិ
 វេទយំតំ សុទំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទំ វា តម្បិ អ-
 ទត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វា ។ យោ ទោ កោដ្ឋិក
 អទត្តា តត្រ តេ ធម្មោ បហាតត្វាតិ ។ វេមិ ។

[២៩២] អថទោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន កកវា
 តេទុបសង្កមិ ។ បេ។ ឯកមន្តំ និសំដ្ឋោ ទោ សោ
 ភិក្ខុ ភកវន្តំ ឯកទវេន កកមិ ទុ ទោ កន្ត ជាទតោ
 កកមិ បស្សតោ មិច្ឆានិច្ចិ បហិយ្យតិ ។ ចក្កំ ទោ
 ភិក្ខុ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ មិច្ឆានិច្ចិ បហិយ្យ-
 តិ ។ រូប អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្សតោ មិច្ឆានិច្ចិ
 បហិយ្យតិ ។ ធកុវិញ្ញាណំ អនិច្ចតោ ជាទតោ បស្ស-
 តោ មិច្ឆានិច្ចិ បហិយ្យតិ ។ ធកុសម្មស្សំ អនិច្ចតោ
 ជាទតោ បស្សតោ មិច្ឆានិច្ចិ បហិយ្យតិ ។ បេ ។

ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មារម្មណ៍នោះចេញ ។ មនោវិញ្ញាណ
 មនោសម្មស្ស វេទនាណាជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែល
 កើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះក៏ជាអនត្តា ត្រូវអ្នក
 លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងវេទនានោះចេញ ។ ម្នាលកោដ្ឋិកៈ សភាវៈ
 ណាជាអនត្តា ត្រូវអ្នកលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវៈនោះចេញ ។
 ចប់សូត្រ ទី ៩ ។

[២៩២] ត្រានោះឯង ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ។ បេ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបចង្អុំ
 ចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គល
 ដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច ទើបលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ
 កាលបុគ្គលដឹង ឃើញចក្ក ថាមិនទៀង ទើបលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។
 កាលបុគ្គលដឹង ឃើញរូប ថាមិនទៀង ទើបលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។
 កាលបុគ្គលដឹង ឃើញចក្កវិញ្ញាណ ថាមិនទៀង ទើបលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិ
 បាន ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញចក្កសម្មស្ស ថាមិនទៀង ទើបលះ
 បង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខ្យាយនាវគ្គោ

យម្យំទំ មហោសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុខំ
វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្យំ អនិច្ចតោ ជាទតោ
បស្សតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុ ជាទ-
តោ ឯវំ បស្សតោ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ទសមំ ។

[២៩៣] អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ ។ ថេ ។ ឯតទ-

រោទ កតំ ទុ ខោ កន្តោ ជាទតោ កតំ បស្សតោ
សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ទក្ខំ ខោ ភិក្ខុ ទុក្ខតោ
ជាទតោ បស្សតោ សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ រូប
ទុក្ខតោ ជាទតោ បស្សតោ សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។
ទក្ខុវិញ្ញាណំ ទុក្ខតោ ជាទតោ បស្សតោ សក្កាយ-
ទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ទក្ខុសម្មស្សំ ទុក្ខតោ ជាទតោ
បស្សតោ សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ថេ ។ យម្យំទំ
មហោសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយំតំ សុខំ វា ទុក្ខំ
វា អនុក្ខមសុខំ វា តម្យំ ទុក្ខតោ ជាទតោ បស្សតោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខ្យាយនាវគ្គោ

វេទនាណ ជាសុខក្កិ ជាទុក្កក្កិ មិនទុក្ខមិនសុខក្កិ ដែលភើតឡើង
ព្រោះមហោសម្មស្សជាច្រើន កាលបុគ្គលដឹង ឃើញវេទនាខាង ថា
មិនទៀង ទើបលះចង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។ ខ្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹងយ៉ាង
នេះ ឃើញយ៉ាងនេះឯង ទើបលះចង់មិច្ឆាទិដ្ឋិបាន ។ ចប់ស្រុកទី១០ ។

[២៩៣] ត្រាខាងឯង ភិក្ខុមួយរូប ។ ថេ ។ ក្រាបចង្អុលដូច្នោះ

ថា បព្រិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច
ទើបលះចង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ ខ្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
ចក្ខុ ថាជាទុក្ខ ទើបលះចង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
រូប ថាជាទុក្ខ ទើបលះចង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
ចក្ខុវិញ្ញាណ ថាជាទុក្ខ ទើបលះចង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង
ឃើញចក្ខុសម្មស្សថាជាទុក្ខ ទើបលះចង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ ថេ ។ វេទ-
នាណ ជាសុខក្កិ ជាទុក្កក្កិ មិនទុក្ខមិនសុខក្កិ ដែលភើតឡើង ព្រោះ
មហោសម្មស្សជាច្រើន កាលបុគ្គលដឹង ឃើញវេទនាខាង ថាជាទុក្ខ

ឧទ្ទិសយវគ្គ បរមោ

សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ឃីរំ ទោ កិក្កុ ជាទតោ ឃីរំ
បស្សតោ សក្កាយទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ឃីកាទស្សមំ ។

[២៩៤] អនំ ទោ អញ្ញតោ កិក្កុ ។ បេ ។ ឃីតទ-
រោច កាដំ ទុ ទោ អន្តោ ជាទតោ កាដំ បស្សតោ
អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ចក្កុំ ទោ កិក្កុ អនត្តតោ
ជាទតោ បស្សតោ អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ រូបេ អ-
នត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យ-
តិ ។ ចក្កុំវិញ្ញាណំ អនត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ
អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ចក្កុសម្មស្សំ អនត្តតោ
ជាទតោ បស្សតោ អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ យម្មិ-
ទំ ចក្កុសម្មស្សប្បប្បយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយេតិ សុទំ
វា ទុក្កំ វា អនុក្កមសុទំ វា តម្បិ អនត្តតោ ជា-
ទតោ បស្សតោ អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ បេ ។ ជ្ជិវិ
អនត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ អត្តាទុទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ
។ បេ ។ មទំ អនត្តតោ ជាទតោ បស្សតោ អត្តាទុ-
ទិដ្ឋិ បហិយ្យតិ ។ ធម្ម មនោវិញ្ញាណំ មនោសម្មស្សំ

ឧទ្ទិសយវគ្គ ទី ១

ទើបលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គល ដឹងយ៉ាងនេះ
ឃើញយ៉ាងនេះ ទើបលះបង់សក្កាយទិដ្ឋិបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

[២៩៤] ត្រាតោឯង ភិក្ខុមួយរូប ។ បេ ។ ក្រាបបង្គំទូលសួរ
ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបុគ្គលដឹងដូចម្តេច ឃើញដូច
ម្តេច ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
ចក្កុ ថាជាអនត្តា ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
រូប ថាជាអនត្តា ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញ
ចក្កុវិញ្ញាណ ថាជាអនត្តា ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ កាលបុគ្គលដឹង
ឃើញចក្កុសម្មស្ស ថាជាអនត្តា ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ វេទនា
ណាជាសុខក្តី ជាទុក្តក្តី មិនទុក្តមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះចក្កុ-
សម្មស្សជាប់យ៉ាង កាលបុគ្គលដឹង ឃើញវេទនានោះ ថាជាអនត្តា ទើប
លះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញជីវ្ហ ថាជាអនត្តា
ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ បេ ។ កាលបុគ្គលដឹង ឃើញចិត្ត ថាជាអនត្តា
ទើបលះបង់អត្តាទុទិដ្ឋិបាន ។ ធម្មាម្មណំ មនោវិញ្ញាណ មនោសម្មស្ស

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយននវគ្គោ

យម្យិទ្ធិ មនោសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ វេទយតិ សុទ្ធំ
វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុទ្ធំ វា តម្បី អនត្តតោ ជាទតោ
ចស្សតោ អត្តានុទិដ្ឋិ ចហិយ្យតិ ។ ប្ធានសមំ ។

នឿត្តយវន្តោ បរមោ ។

តស្សប្បដ្ឋានំ

ទទ្ធិក្កុយេន ចត្តារោ

ជីវកម្មវេន ឧវេ

កោដ្ឋិកេន តយោ វុត្តា

មិច្ឆាសក្កាយអត្តនោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយននវគ្គោ

វេទនាណាសុខក្កំ ជាទុក្ខក្កំ មិនទុក្ខមិនសុខក្កំ ដែលកើតឡើង ព្រោះ
មនោសម្មស្សចាចច្រើន កាលបុគ្គលដឹង ឃើញវេទនាដោះ ថាជាអនត្ត
ទើបលះបង់អត្តានុទិដ្ឋិបាន ។ ចប់សូត្រ ទី ១២ ។

ចប់ នឿត្តយវន្ត ទី ១ ។

ឧប្បដ្ឋាននៃនិក្ខយវគ្គនោះ គឺ

ច្រង់សំដែងនិក្ខយៈ ៤ លើក ក្នុងជីវកម្មនៃ ៤ លើក កោដ្ឋិ-

កត្តោ ៣ លើក មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ សក្កាយទិដ្ឋិ ១ អត្តានុទិដ្ឋិ ១ ។

សង្ខេបយុទ្ធសាស្ត្រ

[២៤៤] យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ធនោ បហា-
តត្រា ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
តត្រ វេ ធនោ បហាតត្រា ។ បេ ។ ជិក្ខុ អនិច្ចា តត្រ
វេ ធនោ បហាតត្រា ។ បេ ។ មេ ។ អនិច្ចា តត្រ វេ
ធនោ បហាតត្រា ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ធនោ
បហាតត្រា ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ ធនោ ប-
ហាតត្រា ។ កិញ្ច ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ ។ ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ
តត្រ វេ ធនោ បហាតត្រា ។ បេ ។ ជិក្ខុ អនិច្ចា តត្រ
វេ ធនោ បហាតត្រា ។ បេ ។ មេ ។ អនិច្ចា តត្រ
វេ ធនោ បហាតត្រា ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ
ធនោ បហាតត្រា ។ យំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ តត្រ វេ

សង្ខេបយុទ្ធសាស្ត្រ

[២៤៥] ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណាមិនទៀង ត្រូវអ្នក
ចាំឱ្យយល់លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ខ្មាលភិក្ខុវេ
ចន្ទាយ បេសំណាមិនទៀង ។ ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ ចក្កមិនទៀង ត្រូវអ្នក
ចាំឱ្យយល់លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចក្កនោះចេញ ។ បេ ។ ជិក្ខុមិនទៀង
ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងជិក្ខុនោះចេញ ។ បេ ។ មេ ។ មេ-
មិនទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមេនោះចេញ ។
ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណា មិនទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់
សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណាមិន
ទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់គម្រកក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ខ្មាល
ភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណា មិនទៀង ។ ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ ចក្កមិន
ទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់គម្រកក្នុងចក្កនោះចេញ ។ បេ ។ ជិក្ខុ
មិនទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់គម្រកក្នុងជិក្ខុនោះចេញ ។ បេ ។
មេ ។ មេមិនទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់គម្រកក្នុងមេនោះចេញ ។
ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណា មិនទៀង ត្រូវអ្នកចាំឱ្យយល់លះបង់
គម្រកក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ខ្មាលភិក្ខុវេ ចន្ទាយ បេសំណាមិនទៀង

ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អធិដ្ឋិ ។ ធន្តិ
 ភិក្ខុវេ អធិដ្ឋិ តត្រ វេ ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។ បេ ។
 ជិក្ខុ អធិដ្ឋា តត្រ វេ ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។ បេ ។
 មនោ អធិដ្ឋោ តត្រ វេ ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។ យំ
 ភិក្ខុវេ អធិដ្ឋិ តត្រ វេ ធន្តរាគោ បហាតត្វោតិ ។

[២៧៦] យំ ភិក្ខុវេ ធន្តិ តត្រ វេ ធន្តោ បហា-
 តត្វោ ។ រាគោ បហាតត្វោ ។ ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ ធន្តិ ។ ធន្តិ ភិក្ខុវេ ធន្តិ តត្រ វេ
 ធន្តោ បហាតត្វោ ។ រាគោ បហាតត្វោ ។ ធន្តរាគោ
 បហាតត្វោ ។ បេ ។ ជិក្ខុ ធន្តា ។ បេ ។ មនោ ធន្តោ
 តត្រ វេ ធន្តោ បហាតត្វោ ។ រាគោ បហាតត្វោ ។
 ធន្តរាគោ បហាតត្វោ ។ យំ ភិក្ខុវេ ធន្តិ តត្រ វេ
 ធន្តោ បហាតត្វោ ។ រាគោ បហាតត្វោ ។ ធន្តរាគោ
 បហាតត្វោតិ ។

ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់ទទួលបានក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ របស់ដែលមិនទៀង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ក
 មិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់ទទួលបានក្នុងចក្កនោះចេញ ។ បេ ។
 ជិក្ខុមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់ទទួលបានក្នុងជិក្ខុនោះចេញ ។ បេ ។
 មនោមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់ទទួលបានក្នុងមនោនោះចេញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់ទទួ-
 លបានក្នុងរបស់នោះចេញ ។

[២៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំង-
 ឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់ព្រះ ។
 ត្រូវលះបង់ទទួលបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្វីជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចក្កជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចក្ក
 នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់ព្រះ ។ ត្រូវលះបង់ទទួលបាន ។ បេ ។ ជិក្ខុជា
 ទុក្ខ ។ បេ ។ មនោជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុង
 មនោនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់ព្រះ ។ ត្រូវលះបង់ទទួលបាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ របស់ណាជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង
 ក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់ព្រះ ។ ត្រូវលះបង់ទទួលបាន ។

[២៥៧] យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ឆន្ទោ បហា-
 តត្រោ ។ វគោ បហាតត្រោ ។ ឆន្ទវគោ បហាតត្រោ ។
 គោ ឆ ភិក្ខុវេ អនត្តា ។ ឆត្តិ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ
 ឆន្ទោ បហាតត្រោ ។ វគោ បហាតត្រោ ។ ឆន្ទវគោ
 បហាតត្រោ ។ បេ ។ យា ឆ អនត្តា តត្រ វេ ឆន្ទោ បហា-
 តត្រោ ។ វគោ បហាតត្រោ ។ ឆន្ទវគោ បហាតត្រោ ។
 ឆិក្ខា អនត្តា តត្រ វេ ឆន្ទោ បហាតត្រោ ។ វគោ
 បហាតត្រោ ។ ឆន្ទវគោ បហាតត្រោ ។ បេ ។ ឆន្ទ អ-
 នត្តា តត្រ វេ ឆន្ទោ បហាតត្រោ ។ វគោ បហាតត្រោ ។
 ឆន្ទវគោ បហាតត្រោ ។ យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ
 ឆន្ទោ បហាតត្រោ ។ វគោ បហាតត្រោ ។ ឆន្ទវគោ
 បហាតត្រោ តិ ។

[២៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវណាជាអនត្តា ត្រូវអ្នក
 ទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវៈនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់
 វគៈ ។ ត្រូវលះបង់ឆន្ទវគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈដូចម្តេច
 ជាអនត្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះ
 បង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងចក្ខុនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វគៈ ។ ត្រូវលះ
 បង់ឆន្ទវគៈ ។ បេ ។ យាវៈជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងក្នុងយាវៈនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វគៈ ។ ត្រូវលះបង់ឆន្ទ-
 វគៈ ។ ឆិក្ខាជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងឆិក្ខា
 នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វគៈ ។ ត្រូវលះបង់ឆន្ទវគៈ ។ បេ ។ មេតា
 ជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងមេតានោះចេញ ។
 ត្រូវលះបង់វគៈ ។ ត្រូវលះបង់ឆន្ទវគៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវៈ
 ណាជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវៈនោះ
 ចេញ ។ ត្រូវលះបង់វគៈ ។ ត្រូវលះបង់ឆន្ទវគៈ ។

[២៥៨] យំ ភិក្ខុវេ អធិទ្ធិ តត្រ វេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហា-
 តត្វោ ។ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អធិទ្ធិ ។ វុទ្ធា ភិក្ខុវេ អធិទ្ធា
 តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។
 ធន្តវាតោ បហាតត្វោ ។ សទ្ធា អធិទ្ធា តត្រ វេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហា-
 តត្វោ ។ ភទ្ធា អធិទ្ធា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។
 វាតោ បហាតត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហាតត្វោ ។ វសា
 អធិទ្ធា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វាតោ បហា-
 តត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហាតត្វោ ។ វោដ្ឋត្វា អធិទ្ធា
 តត្រ វេ ធម្មោ បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។
 ធន្តវាតោ បហាតត្វោ ។ ធម្មា អធិទ្ធា តត្រ វេ ធម្មោ
 បហាតត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហា-
 តត្វោ ។ យំ ភិក្ខុវេ អធិទ្ធិ តត្រ វេ ធម្មោ បហា-
 តត្វោ ។ វាតោ បហាតត្វោ ។ ធន្តវាតោ បហាតត្វោ តិ ។

[២៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំង-
 ឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។
 ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ របស់ដែលមិនទៀង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រូបមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរូប
 នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ សំរឿងមិន
 ទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសំរឿងនោះចេញ ។
 ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ ក្លិនមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំង-
 ឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងក្លិននោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។
 ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ សេមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តី
 ប៉ុនប៉ងក្នុងសេនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។
 ជាំដ្ឋត្វាមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងជាំដ្ឋត្វា
 នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ ធម្មាម្មណ៍
 មិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មាម្មណ៍នោះ
 ចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 របស់ណាមិនទៀង ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរបស់
 នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។

សង្ខេបយុទ្ធសាស្ត្រ ទុក្ខយោ

[២៥៧] យំ គិត្តុវេ ទុក្ខំ គត្រ វេ ធម្មោ បហា.

គត្រោ ។ វាតោ បហាគត្រោ ។ ធន្តវាតោ បហា.

គត្រោ ។ កំត្តុ គិត្តុវេ ទុក្ខំ ។ វុទា គិត្តុវេ ទុក្ខា

គត្រ វេ ធម្មោ បហាគត្រោ ។ វាតោ បហាគត្រោ ។

ធន្តវាតោ បហាគត្រោ ។ សន្តា កត្តា វេសា ដោដ្ឋត្តា

ធម្មា ទុក្ខា គត្រ វេ ធម្មោ បហាគត្រោ ។ វាតោ

បហាគត្រោ ។ ធន្តវាតោ បហាគត្រោ ។ យំ គិត្តុវេ

ទុក្ខំ គត្រ វេ ធម្មោ បហាគត្រោ ។ វាតោ បហាគត្រោ ។

ធន្តវាតោ បហាគត្រោតិ ។

សង្ខេបយុទ្ធសាស្ត្រ ទំ ២

[២៥៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំង-

ឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់រាគៈ ។

ត្រូវលះបង់ទទួកគ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ដូចម្តេចដែលជាទុក្ខ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ិនប៉ង

ក្នុងរូបនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់រាគៈ ។ ត្រូវលះបង់ទទួកគ ។ សំឡេង

ក្លិន សេ ជាដើម្បីនឹងធម្មារម្មណ៍ជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តី

ប៉ិនប៉ងក្នុងធម្មារម្មណ៍នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់រាគៈ ។ ត្រូវលះបង់ទទួ-

កគ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ របស់ណាជាទុក្ខ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះ

បង់សេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងរបស់នោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់រាគៈ ។ ត្រូវលះ

បង់ទទួកគ ។

[២៦០] យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ
 បហាតញ្ចោ ។ វាតោ បហាតញ្ចោ ។ ធន្តវាតោ ប-
 ហាតញ្ចោ ។ កោ ច ភិក្ខុវេ អនត្តា ។ រូបា ភិក្ខុវេ
 អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហាតញ្ចោ ។ វាតោ ប-
 ហាតញ្ចោ ។ ធន្តវាតោ បហាតញ្ចោ ។ សន្នា គត្វា
 វសា ដោដ្ឋញ្ច ធម្មា អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហា-
 តញ្ចោ ។ វាតោ បហាតញ្ចោ ។ ធន្តវាតោ បហា-
 តញ្ចោ ។ យោ ភិក្ខុវេ អនត្តា តត្រ វេ ធម្មោ បហា-
 តញ្ចោ ។ វាតោ បហាតញ្ចោ ។ ធន្តវាតោ បហា-
 តញ្ចោតិ ។

[២៦០] ចត្តិ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ អតីតំ ។ បេ ។ ជីក្កំ
 អនិច្ចា អតីតា ។ បេ ។ មនោ អនិច្ចោ អតីតោ ។ ឃិ
 បស្សិ ភិក្ខុវេ សុត្តា អវិយស្សាវកោ ចត្តិស្មិមិ ចិច្ចិទ្ធ-
 តិ ។ បេ ។ ជីក្កិយមិ ចិច្ចិទ្ធតិ ។ បេ ។ មនស្មិមិ ចិច្ចិទ្ធតិ

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវណាជាអនត្តា ត្រូវអ្នក
 ទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងសភាវនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់
 វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវណាជាអនត្តា
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយ
 លះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងរូបនោះចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះ
 បង់ធន្តវាត ។ សំឡេង ក្លិន រស ដោដ្ឋញ្ចនិងធម្មាម្មណ៍ជាអនត្តា
 ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ងក្នុងធម្មាម្មណ៍នោះចេញ ។ ត្រូវ
 លះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សភាវ-
 ណាជាអនត្តា ត្រូវអ្នកទាំងឡាយលះបង់សេចក្តីប៉ុនប៉ង ក្នុងសភាវនោះ
 ចេញ ។ ត្រូវលះបង់វាតៈ ។ ត្រូវលះបង់ធន្តវាត ។

[២៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអតីតមិនទៀង ។ បេ ។
 ជីក្កជាអតីតមិនទៀង ។ បេ ។ មនោជាអតីតមិនទៀង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើអវិយសាវកអ្នកចេះដឹងឃើញយ៉ាងនេះ វាមិនទៀង
 ណាយទ័ងចក្កផង ។ បេ ។ ទៀងណាយទ័ងជីក្កផង ។ បេ ។ ទៀង

ធិត្ថិវ្ធិ វិវដ្ឋតិ វិវតា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញា-
ណំ ហោតិ ។ ចំណា ជាតិ វិសិកំ ព្រហ្មចរិយំ កតិ
ករណិយំ ឆាបវិ វត្តត្តាយាតិ បជាបាតិតិ ។

[២៦២] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អធិទ្ធិ អនាគតំ ។ បេ ។

ជីក្កំ អធិទ្ធា អនាគតា ។ បេ ។ មនោ អធិទ្ធា អនា-
គតោ ។ វិវិ បស្សំ ។ បេ ។ ឆាបវិ វត្តត្តាយាតិ បជា-
បាតិតិ ។

[២៦៣] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អធិទ្ធិ បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។

ជីក្កំ អធិទ្ធា បច្ចុប្បន្នា ។ បេ ។ មនោ អធិទ្ធា បច្ចុ-
ប្បន្នោ ។ វិវិ បស្សំ ។ បេ ។ ឆាបវិ វត្តត្តាយាតិ បជា-
បាតិតិ ។

ណាយនីនិច្ចតំ កាលបើឡើយណាយ វេសនិប្រាសចាកកម្រេក
ព្រោះវេសនិប្រាសចាកកម្រេក ទើបចិត្តរួចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្តរួច
ស្រឡះហើយ ញាណកំភើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ។ ដឹង
ច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈកត្តាកម្មនៅរួចហើយ រស-
ទ្យសកិច្ច កត្តាកម្មទាន់រួចហើយ មគ្គការនាភិច្ចដវិទ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៦២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអនាគតមិនទៀង ។ បេ ។

ជីក្កជាអនាគតមិនទៀង ។ បេ ។ មនោជាអនាគតមិនទៀង ។ កាលបើ
ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិច្ចដវិទ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាបច្ចុប្បន្នមិនទៀង ។ បេ ។

ជីក្កជាបច្ចុប្បន្នមិនទៀង ។ បេ ។ មនោជាបច្ចុប្បន្នមិនទៀង ។ កាលបើ
ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិច្ចដវិទ ប្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគនវគ្គោ

[២២៤] ចក្កំ កិក្ខុវេ ទុក្ខំ អតីតំ អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។ ជីវ្ហំ ទុក្ខា អតីតា អនាគតា បច្ចុ-
 ប្បន្នា ។ បេ ។ វេទោ ទុក្ខោ អតីតោ អនាគតោ
 បច្ចុប្បន្នោ ។ ឯវិ បស្សិ កិក្ខុវេ ។ បេ ។ ឆាបរិ ឥន្ទត្តា-
 យាតិ បជាធាតីតិ ។

[២២៥] ចក្កំ កិក្ខុវេ អនត្តា អតីតំ អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នំ ។ បេ ។ ជីវ្ហំ អនត្តា ។ បេ ។ វេទោ អនត្តា
 អតីតោ អនាគតោ បច្ចុប្បន្នោ ។ ឯវិ បស្សិ កិក្ខុវេ
 ។ បេ ។ ឆាបរិ ឥន្ទត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[២២៦] រូបា កិក្ខុវេ អនិច្ចា អតីតា អនាគតា
 បច្ចុប្បន្នា ។ សន្តា កន្តា វសា ដោដ្ឋត្វា ធម្មា អនិច្ចា
 អតីតា អនាគតា បច្ចុប្បន្នា ។ ឯវិ បស្សិ កិក្ខុវេ
 ។ បេ ។ ឆាបរិ ឥន្ទត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគនវគ្គោ

[២២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 ជាទុក្ខ ។ បេ ។ ជីវ្ហជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្នជាទុក្ខ ។ បេ ។ វេទោ
 ជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្នជាទុក្ខ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការណ៍កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីសេចក្តីសក្តិច្ឆន្ទៈទៀត មិនមានឡើយ ។

[២២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 ជាអនត្តា ។ បេ ។ ជីវ្ហជាអនត្តា ។ បេ ។ វេទោជាអតីត អនាគត
 និងបច្ចុប្បន្នជាអនត្តា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឃើញយ៉ាង
 នេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការណ៍កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីសក្តិច្ឆន្ទៈទៀត មិនមានឡើយ ។

[២២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 មិនទៀង ។ សំឡេង ក្លិន រស ដោដ្ឋក្លៈនិងធម្មារម្មណ៍ ជាអតីត
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្នមិនទៀង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឃើញ
 យ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការណ៍កិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីសក្តិច្ឆន្ទៈទៀត មិនមានឡើយ ។

[២២៧] រូបា ភិក្ខុវេ ទុក្ខា អតីតា អនាគតា
 បច្ចុប្បន្នា ។ សន្តា កត្វា រសា ដោដ្ឋញ្ច ធម្មា ទុក្ខា
 អតីតា អនាគតា បច្ចុប្បន្នា ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។
 ធាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[២២៨] រូបា ភិក្ខុវេ អនត្តា អតីតា អនាគតា
 បច្ចុប្បន្នា ។ សន្តា កត្វា រសា ដោដ្ឋញ្ច ធម្មា អនត្តា
 អតីតា អនាគតា បច្ចុប្បន្នា ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។ ធា-
 បរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[២២៩] ធកុំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ អតីតំ ។ យំ អនិច្ចំ
 តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតិ មម ទេ-
 សោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ ឃីមេតិ យជាភូតិ សម្ម-
 រុញ្ញាយ ធម្មតិ ។ បេ ។ ជិញ្ចំ អនិច្ចា អតីតា ។ យទ-

[២២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 ជាទុក្ខ ។ សំឡេង ក្លិន រស ដោដ្ឋព្វៈ និងធម្មាម្មណ៍ ជាអតីត
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្នជាទុក្ខ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់ថា មគ្គការនាភិច្ចដវៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡុសភិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[២២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រូបជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 ជាអនត្តា ។ សំឡេង ក្លិន រស ដោដ្ឋព្វៈនិងធម្មាម្មណ៍ ជាអតីត
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្នជាអនត្តា ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិច្ចដវៃ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡុសភិច្ចនេះ
 ទៀត មិនមានឡើយ ។

[២២៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុជាអតីតមិនទៀង ។ របស់
 ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា
 របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រវៃ
 កមភិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញទេ
 ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ដឹងថាអតីតមិនទៀង ។ របស់ណា

ធិដ្ឋំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ
 មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថា-
 ភ្នំ សឌ្ឍញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ ប ។ មនោ អធិប្បា អតិ-
 តោ ។ យទធិដ្ឋំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា យទទត្តា
 តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ
 យថាភ្នំ សឌ្ឍញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ ឯវ មស្សំ ។ ប ។
 ធាបរិ សត្តត្តាយាតិ បជាធាតិ ។

[២៧០] ចក្កំ កិក្ខុវេ អធិដ្ឋំ អធាតតំ ។ យទធិដ្ឋំ

តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មំ ទ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភ្នំ
 សឌ្ឍញ្ញាយ ទដ្ឋង្គំ ។ ប ។ ឯវ អធិប្បា អធាតត

មិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា
 របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រ-
 ពៃភាវិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញ
 ទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ មនោជាគតិមិនទៀង ។ របស់
 ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនត្តា
 របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃ
 ភាវិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញទេ
 ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ ភាវបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹង
 ច្បាស់ថា មគ្គការវិនិច្ឆ័យ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ឆនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអនាគត មិនទៀង ។

របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជា
 អនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ប្រពៃភាវិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជា
 អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ឯវជាអនាគត មិនទៀង

សង្ខេបយុគលោក ទុក្ខបោក

យននិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ គនននត្តា យននត្តា តំ លេតំ

មម លេសោហមស្មិ ធន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាត្វតំ

សឌ្ឍប្បញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។ បេ ។ មនោ អនិច្ចោ អនាគត-

តោ ។ យននិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ គនននត្តា យននត្តា តំ

លេតំ មម លេសោហមស្មិ ធន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ

យជាត្វតំ សឌ្ឍប្បញ្ញាយ នដ្ឋង្គំ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សិ

តិក្ខុវេ ។ បេ ។ បាបំ វត្តត្តាយាតិ បដាបាតិ ។

សង្ខេបយុគលោក ទី ២

បេសំណាមិនទៀង បេសំនោះដាទុក្ខ បេសំណាដាទុក្ខ បេសំនោះដា

អនត្តា បេសំណាដាអនត្តា បេសំនោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាជ្ញា

ដ៏ប្រណិកាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនបេសំអញ្ចេ ខ្លះមិនមែន

ដាអញ្ចេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញ្ចេ ។ បេ ។ មនោដាអនាគតមិន

ទៀង ។ បេសំណាមិនទៀង បេសំនោះដាទុក្ខ បេសំណាដាទុក្ខ

បេសំនោះដាអនត្តា បេសំណាដាអនត្តា បេសំនោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញ

ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រណិកាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនបេសំអញ្ចេ ខ្លះ

មិនមែនដាអញ្ចេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញ្ចេ ។ បេ ។ ខ្នាតភិក្ខុបាំង-

រាយ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មន្តការវិនាស

ដ៏ប្រណិកាមពិត ដើម្បីសាស្ត្រសក្ខីចម្រើន មិនមានឡើយ ។

[២៧០] ធន្តំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ បច្ចុប្បន្នំ ។ យននិច្ចំ

តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ ភទទត្តា យទទត្តា តំ យេតំ មម

នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យជាត្វតំ

សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ បេ ។ ធន្តំ អនិច្ចា បច្ចុប្បន្នា ។

យននិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ ភទទត្តា យទទត្តា តំ

នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ

យជាត្វតំ សម្មប្បញ្ញាយ នដ្ឋតំ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ

។ បេ ។ បាវរិ ភិក្ខុត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[២៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាបច្ចុប្បន្ន មិនទៀង ។

របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះ

ជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នា

ដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញទេ ខ្លះមិនមែនជា

អញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ធន្តំជាបច្ចុប្បន្នមិនទៀង ។

របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជា

អនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នា

ដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញទេ ខ្លះមិនមែនជា

អញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ

។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការពារកិច្ចជំនុំប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្សសកិច្ច

នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សង្ខេបយុគលោ ទុតិយោ

[២៧២] ធីត្តំ កិក្ខុវេ ធីត្តំ អតីតំ អនាគតំ បច្ចុ.

ញ្ញំ ។ យំ ធីត្តំ តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម

ទេសោ ហមស្មិ ទ ទេសោ អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ

សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ មេ ។ ដិព្វំ ធីត្តា ។ មេ ។ ម.

លោ ធីត្តា អតីតោ អនាគតោ បច្ចុប្បន្នោ ។ យំ ធីត្តំ

តទទត្តា យទទត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោ ហមស្មិ ទ

ទេសោ អត្តាតំ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋ-

តំ ។ ឯវំ បស្សំ ។ មេ ។ ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាបា-

តីតិ ។

សង្ខេបយុគល ទី ២

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុជាដំឡាយ ចក្កជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន

ជាទុក្ខ ។ បេសំណាជាទុក្ខ បេសំនោះជាអនត្តា បេសំណាជាអនត្តា

បេសំនោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា

ខ្លះមិនមែនបេសំអញទេ ខ្លះមិនមែនជាអញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ

។ មេ ។ ដិព្វំជាទុក្ខ ។ មេ ។ មនោជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន

ជាទុក្ខ ។ បេសំណាជាទុក្ខ បេសំនោះជាអនត្តា បេសំណាជាអនត្តា

បេសំនោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា ខ្លះ

មិនមែនបេសំអញទេ ខ្លះមិនមែនជាអញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។

កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ មេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិច្ឆន្តវិទ្យាប្រ-

ព្រឹត្តិការដើម្បីសោត្តរសកិច្ចនេះទៀត មិនមានរឿយ ។

[២៧៣] ចក្កំ ភិក្ខុវេ អនត្តា អតីតំ អនាគតំ
 បច្ចុប្បន្នំ ។ យទទនត្តា តំ នេតិ មម នេសោហមស្មិ
 ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យជាគ្គតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ន ធម្មតិ ។ បេ ។ ជីវ្ហំ អនត្តា ។ បេ ។ មនោ អនត្តា
 អតីតោ អនាគតោ បច្ចុប្បន្នោ ។ យទទនត្តា តំ នេតិ
 មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យជា-
 គ្គតំ សម្មប្បញ្ញាយ ធម្មតិ ។ ឯវំ បស្សិ ។ បេ ។ ឆាយិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាឆាយិ ។

[២៧៤] រុទា ភិក្ខុវេ អនិច្ចា អតីតា អនាគតា
 បច្ចុប្បន្នា ។ យទទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទទនត្តា
 យទទនត្តា តំ នេតិ មម នេសោហមស្មិ ន មេសោ
 អត្តាតិ ឯវមេតិ យជាគ្គតំ សម្មប្បញ្ញាយ ធម្មតិ ។
 សទ្ធា ភទ្ធា រសា ដោជ្ជព្វា ធម្មា អនិច្ចា អតីតា អនា-
 គតា បច្ចុប្បន្នា ។ យទទនិច្ចំ តំ ទុក្ខំ យំ ទុក្ខំ តទ-

[២៧៥] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអតីត អនាគត និង
 បច្ចុប្បន្នជាអនត្តា ។ របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រណីតភាមិតយ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញទេ ខ្លះ
 មិនមែនជាអញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ បេ ។ ជីវ្ហជាអនត្តា
 ។ បេ ។ មនោជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្នជាអនត្តា ។ របស់ណាជា
 អនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រណីត ភាមិតយ៉ាង
 នេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញទេ ខ្លះមិនមែនជាអញទេ ខ្លះមិនមែនជា
 ខ្លួនអញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គ-
 ភាវនាភិច្ចដវៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡុសភិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៧៦] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 មិនទៀងទេ ។ របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណា ជាទុក្ខ
 របស់នោះជាអនត្តា របស់ណាជាអនត្តា របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញ
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រណីតភាមិតយ៉ាងនេះថា ខ្លះមិនមែនរបស់អញទេ ខ្លះ
 មិនមែនជាអញទេ ខ្លះមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ សំឡេង ក្លិន សេ
 ដោដ្ឋនៈ បឹងធម្មាម្សារី ជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន មិនទៀងទេ ។
 របស់ណាមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ របស់ណា ជាទុក្ខ របស់នោះ

សង្ខេបយុគលោក ទុតិយោ

ឧត្តាយឧទត្តានិ ធម៌ មម ធម្មោហមស្មិ ឧ មេសោ
អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ ធម្មតំ ។ ឯវិ
បស្សំ ។ បេ ។ បាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[២៧៧] រូបា ភិក្ខុវេ ទុក្ខា អតីតា អនាគតា

បច្ចុប្បន្នា ។ យំ ទុក្ខំ កធនត្តាយឧទត្តានិ ធម៌
មម ធម្មោហមស្មិ ឧ មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថា-
ភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ ធម្មតំ ។ សត្តា កត្វា រសា ធាដ្ឋត្វា
ធម្មា ទុក្ខា អតីតា អនាគតា បច្ចុប្បន្នា ។ យំ ទុក្ខំ
កធនត្តាយឧទត្តានិ ធម៌ មម ធម្មោហមស្មិ ឧ
មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតិ យថាភូតិ សម្មប្បញ្ញាយ
ធម្មតំ ។ ឯវិ បស្សំ ។ បេ ។ បាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជា-
បាតីតិ ។

សង្ខេបយុគលោក ទី ២

ជាអនុត្តា របស់ណាជាអនុត្តា របស់នោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នា
ដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជា
អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាភិច្ចដវិទ្យាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោត្រូវសកិច្ចនេះទៀត
មិនមានឡើយ ។

[២៧៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន

ជាទុក្ខ ។ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនុត្តា របស់ណាជាអនុត្តា
របស់នោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ
មិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។
សំឡេង ក្លិន រស ជាដើម្បី និងធម្មារម្មណ៍ ជាអតីត អនាគត និង
បច្ចុប្បន្ន ជាទុក្ខ ។ របស់ណាជាទុក្ខ របស់នោះជាអនុត្តា របស់ណាជា
អនុត្តា របស់នោះ បណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រពៃតាមពិតយ៉ាង
នេះថា ខ្ញុំមិនមែនរបស់អញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួន
អញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនា-
ភិច្ចដវិទ្យាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោត្រូវសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សទ្ធកថាខន្តោ

[២៧៦] ភិក្ខុវេ អនត្តា អតីតា អនាគតា
 បច្ចុប្បន្នា ។ យននត្តា តំ ទេតំ មម ទេសោហមស្មិ
 ទ មេសោ អត្តាតិ វិវមេតំ យថាក្ខតំ សម្មប្បញ្ញាយ
 ទដ្ឋតំ ។ សន្តា ភិក្ខុ វសា ដោដ្ឋតា ធម្មា អនត្តា
 អតីតា អនាគតា បច្ចុប្បន្នា ។ យននត្តា តំ ទេតំ មម
 ទេសោហមស្មិ ទ មេសោ អត្តាតិ វិវមេតំ យថាក្ខតំ
 សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋតំ ។ វិវិ បស្សិ ។ បេ ។ ធាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[២៧៧] ធម្មំ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ ។ បេ ។ ជិក្ខុ អនិច្ចា
 ។ បេ ។ មនោ អនិច្ចា ។ វិវិ បស្សិ ។ បេ ។ ធាបរិ
 ឥត្តត្តាយាតិ បជាធាតីតិ ។

[២៧៨] ធម្មំ ភិក្ខុវេ ទុក្ខំ ។ បេ ។ ជិក្ខុ ទុក្ខា ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សទ្ធកថាខន្តោ

[២៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 ជាអនត្តា ។ បេសំណាជាអនត្តា បេសំនោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនបេសំអញទេ ខ្ញុំមិន
 មែនជាអញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាខ្លួនអញទេ ។ សំឡេង ក្លិន រស ជាដើម
 និងធម្មារម្មណ៍ ជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន ជាអនត្តា ។ បេសំ
 ណាជាអនត្តា បេសំនោះបណ្ឌិតត្រូវឃើញដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិត
 យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំមិនមែនបេសំអញទេ ខ្ញុំមិនមែនជាអញទេ ខ្ញុំមិនមែន
 ជាខ្លួនអញទេ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា មគ្គការនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្សសកិច្ចនេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។

[២៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុមិនទៀង ។ បេ ។ ដឹងមិន
 ទៀង ។ បេ ។ មនោមិនទៀង ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។
 ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោត្សសកិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។

សម្តីប្រយោល ទុំយោ

កាយយោ ទុក្ខោ ។ វេទោ ទុក្ខោ ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។

ឆាបរិ វត្តុត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[២៧៧] ចត្តុំ ភិក្ខុវេ អនត្តា ។ បេ ។ ដិព្វ អ-

នត្តា ។ កាយោ អនត្តា ។ វេទោ អនត្តា ។ ឃី បស្សី

។ បេ ។ ឆាបរិ វត្តុត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[២៧៨] ព្វោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចា ។ សន្តា គន្ធា រសា

ដោជ្ជត្តា ធម្មា អនិច្ចា ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។ ឆាបរិ

វត្តុត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[២៧៩] ព្វោ ភិក្ខុវេ ទុក្ខោ ។ សន្តា គន្ធា រសា

ដោជ្ជត្តា ធម្មា ទុក្ខោ ។ ឃី បស្សី ។ បេ ។ ឆាបរិ

វត្តុត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

សម្តីប្រយោល ទំ ២

[២៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដិព្វជាទុក្ខ ។

កាយជាទុក្ខ ។ វេទោជាទុក្ខ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។

ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត

មិនមានឡើយ ។

[២៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កជាអនត្តា ។ បេ ។ ដិព្វជា

អនត្តា ។ កាយជាអនត្តា ។ វេទោជាអនត្តា ។ កាលបើឃើញយ៉ាង

នេះ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី

សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៨០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រមិនទៀង ។ សំឡេង ភ្លឺន

រស កៅដ្ឋព្វៈ ទិវធម្មាម្មណ៍ មិនទៀង ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ

។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ច

នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

[២៨១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រជាទុក្ខ ។ សំឡេង ភ្លឺន រស

កៅដ្ឋព្វៈ ទិវធម្មាម្មណ៍ ជាទុក្ខ ។ កាលបើឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។

ដឹងច្បាស់ថា មគ្គការនាភិក្ខុដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត

មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សទ្ធកយវគ្គោ

(២៧២) ភូតា ភិក្ខុវេ អនត្តា ។ សន្តា កត្តា
រសា ដោដ្ឋញ្ចា ធម្មា អនត្តា ។ បរិ បស្សិ ។ បេ ។
នា បរិ កត្តត្តាយា តិ បដា ណតិ តិ ។

សម្ពិយេយ្យលោ ទុតិយោ សមត្តោ ។

ពស្ស័យានំ

ធន្តេ ធម្មារសា ហោ តិ
អតិ តទ ច ទ្វេ បវ
យន ធម្មារសា វុត្តា
តយោ អដ្ឋវត្តតា ហិ ធន
បេ យ្យលោ សម្ពិយេ វុត្តោ
តុ ទ្វេ ណ ធម្មតុ ធម្មតា តិ ។

សុត្តន្តំ សម្ពិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សទ្ធកយវគ្គោ

(២៧២) ញា លកិក្ខុ ចានិ ឡាយ រូប ជា អនត្តា ។ សំ ទ្យេ ភិ ភិ
សេ ដោ ដ្ឋព្វៈ វិនិ ធម្មារម្មណំ ជា អនត្តា ។ កាល បើ ឃើញ យ៉ាង ទេ
។ បេ ។ ដឹង ច្បាស់ ថា មគ្គ ការ វិនិ ចូល ទៅ ប្រព្រឹត្ត ទៅ ដើម្បី សោ ឡូ សកិ ចូ
នេះ ទៀត មិន មាន ឡើយ ។

ចប់ សម្ពិយេយ្យលទី ២ ។

ទុទ្ធា នៃ សម្ពិយេយ្យលនោះ គឺ

ទ្រង់ សំ ផង អំពី ចន្ទៈ គូ លះ បង ១៨ លើក អាយ កនៈ ជា អតិ ត
២ លើក ផង ៨ លើក ផង ទ្រង់ សំ ផង អំពី ចូល មិ ១៨ លើក
អាយ កនៈ វា ង ក្នុង វិនិ វា ង ក្រៅ ៣ លើក សម្ពិយេយ្យល គឺ
ព្រះ ពុទ្ធ ជា ពូជ ពង្ស វិនិ ព្រះ អា ទិ ក្ស បាន ក្រាស់ ហើយ ។

ចប់ សុត្ត ៦០ ។

លម្អទូរគ្គោ

[២៧៣] សមុទ្រោ សមុទ្រោតិ តិក្ខុវេ អស្សុតវា
ធុដ្ឋដ្ឋោ កាសតិ ។ ឧសោ តិក្ខុវេ អរិយស្ស វិទយេ
សមុទ្រោ ។ មហា ឋសោ តិក្ខុវេ ឧទគណសិ មហា-
ឧទគណ្ណវេ ។ ចក្កំ តិក្ខុវេ បុរិសស្ស សមុទ្រោ តស្ស
រូមមយោ វេតោ យោ តំ រូមមយំ វេតិ សហតិ អយំ
វុដ្ឋតិ តិក្ខុវេ អតវិ ចក្កសមុទ្ធំ សឧម្មំ សាវដ្ឋំ សត្តា-
ហំ សាត្តសំ តិណ្ណោ ចារុតោ ឋលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្ម-
ណោ ។ មេ ។ ដិក្ខំ តិក្ខុវេ បុរិសស្ស សមុទ្រោ តស្ស
រសមយោ វេតោ យោ តំ រសមយំ វេតិ សហតិ
អយំ វុដ្ឋតិ តិក្ខុវេ អតវិ ដិក្ខុ បមុទ្ធំ សឧម្មំ សាវដ្ឋំ

លម្អទូរគ្គ

[២៧៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជាអ្នកមិនចេះដឹង រមែង
ពោលថា សមុទ្ធ សមុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមុទ្ធនេះ មិនមែន
ជាសមុទ្ធក្នុងវិម័យរបស់ព្រះអរិយៈទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមុទ្ធនេះ
សំដៅយកការទឹកដីធំធំអន្លង់ទឹកដីជ្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ក
ជាសមុទ្ធរបស់បុរស កម្លាំងនៃចក្កនោះសម្រេចដោយរូប បុគ្គលណា
គ្របសង្កត់កម្លាំង ដែលសម្រេចដោយរូបនោះបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលនេះគឺជាគតហៅថាព្រាហ្មណ៍ បានធូនឡូសមុទ្ធគឺចក្ក ដែលប្រកប
ដោយលក្ខតិលេស ប្រកបដោយទឹកវល្លិកិលេស ប្រកបដោយសត្វ
សាហាវតិកិលេស ប្រកបដោយអាក្សទឹកតិលេស បានធូនដល់ទៅ
ក្រើយទាយ ឈរនៅលើគោកគឺព្រះនិព្វាន ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ដិក្ខុជាសមុទ្ធរបស់បុរស កម្លាំងនៃសមុទ្ធគឺដិក្ខុនេះ សម្រេចដោយ
រស បុគ្គលណាគ្របសង្កត់កម្លាំង (នៃសមុទ្ធគឺដិក្ខុ) សម្រេចដោយ
រសនោះបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះគឺជាគតហៅថាព្រាហ្មណ៍

លុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយកថវិញ្ញា

សត្តាហំ សាគ្កសំ តិណ្ណោ ចារគតោ ឋលេ តិដ្ឋតិ
 ព្រាហ្មណោ ។ បេ ។ ម ធា ភិក្ខុវេ បុរិសស្ស សឡាត្ថា
 តស្ស ធម្មមយោ វេតោ យោ តំ ធម្មមយំ វេតំ សហតិ
 អយំ វុដ្ឋតិ ភិក្ខុវេ អតវំ មណសមុទ្ធិំ សឡឌី សាវុដ្ឋំ
 សត្តាហំ សាគ្កសំ តិណ្ណោ ចារគតោ ឋលេ តិដ្ឋតិ
 ព្រាហ្មណោ ។ ឥធមវេច ។ បេ ។ សត្តា

(២៨២) យោ ឥមំ សមុទ្ធិំ

សត្តាហំ សាគ្កសំ

សឡឌី ភយំ ទុក្ខំ អត្ថតវំ

សវេទក្ខ វុសិតព្រាហ្មចរិយោ

លោកន្តក្ខ ចារគតោតិ វុដ្ឋតិ ។

លុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយកថវិញ្ញា

ព្រាហ្មច្ឆន្ទិសមុទ្ធិដិវ្ណុ ដែលប្រកបដោយលក ប្រកបដោយទឹកវល់
 ប្រកបដោយសត្វសាហាវ ប្រកបដោយការក្ស័រ ឆ្លងទៅដល់គ្រើយ
 នាយ ហើយឈរនៅលើគោក ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មនោជា
 សមុទ្ធរបស់ម្ចាស់ កម្លាំងនៃសមុទ្ធិមនោនោះ សម្រេចដោយធម្មាម្មណ៍
 បុគ្គលណា គ្របសង្កត់នូវកម្លាំង (នៃសមុទ្ធិមនោ) សម្រេចដោយ
 ធម្មាម្មណ៍នោះបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះ ភយិតភយោវាថា
 ព្រាហ្មណ៍ បានឆ្លងនូវសមុទ្ធិមនោ ដែលប្រកបដោយលក ប្រកប
 ដោយទឹកវល់ ប្រកបដោយសត្វសាហាវ ប្រកបដោយការក្ស័រ ឆ្លង
 ដល់គ្រើយ ហើយឈរនៅលើគោក ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់សួរ
 នេះចប់ហើយ ។ បេ ។

(២៨២) បុគ្គលណាបានឆ្លងសមុទ្ធិដែលប្រកបដោយសត្វ
 សាហាវ ប្រកបដោយការក្ស័រ ប្រកបដោយលក ប្រកប
 ដោយទឹកវល់ ដែលឆ្លងបានដោយកម្រនេះបាន បុគ្គលនេះ
 ភយិតភយោវាថា អ្នកប្រកបដោយការចេះត្រូវទេ បាន
 ព្រហ្មចរិយៈនៅច្រើនហើយ ដល់នូវទីបំផុតនៃលោក ដល់
 នូវគ្រើយគឺព្រះនិព្វាន ។

[២៨៥] សមុទ្រោ សមុទ្រានិ កិក្ខុវេ អស្សុតក
 បុត្តដ្ឋោ កាសតិ ។ ធម្មោ កិក្ខុវេ អរិយស្ស វិទិយ
 សមុទ្រោ ។ មហា ឃសោ កិក្ខុវេ ទុណកណសិ មហា
 ទុណកណ្ណោ ។ សង្ខំ កិក្ខុវេ ទត្តុវិញ្ញយ្យា រូបា
 ភត្តា កត្តា មនាពា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា
 រជជីយា អយំ វុត្តតិ កិក្ខុវេ អរិយស្ស វិទិយ ស-
 មុទ្រោ ឃត្តាយំ សនេវកោ លោកោ សមារកោ ស-
 ត្រាហ្មកោ សស្សមណត្រាហ្មណី មជា សនេវមទុស្សា
 យេកុយ្យេន សមុទ្រា កត្តា កុលកជាតា កុល-
 កុណិកជាតា មុញ្ញបព្វជក្ខតា អនាយំ ទុត្តតិ វិទិពា-
 តិ សំសារំ ធានីវត្តន្តំ ។ មេ ។ សង្ខំ កិក្ខុវេ ជីវ្ហ-
 វិញ្ញយ្យា រសា ។ មេ ។ សង្ខំ កិក្ខុវេ មនោវិញ្ញយ្យា
 ទត្តុ ភត្តា កត្តា មនាពា បិយរូបា កាម្មបសញ្ញិតា

[២៨៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុត្តដ្ឋោជាអ្នកមិនចេះដឹង រមែង
 ពោលថា សមុទ្ធ សមុទ្ធ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមុទ្ធនុ៎ះ មិនមែន
 ជាសមុទ្ធក្នុងវិន័យរបស់ព្រះអរិយៈទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមុទ្ធនុ៎ះ
 សំដៅយកពាក្យទាំងនឹងអន្លង់ទឹកដីជ្រៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូប
 ដែលត្រូវដឹងដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មាន
 សភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួររីករាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះគឺជាគណហៅថាសមុទ្ធក្នុងវិន័យនៃព្រះអរិយៈ សត្វលោកនេះ ព្រមទាំង
 លោក មារលោក ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
 ពល្លកសត្វ ព្រមទាំងទៅកាន់មនុស្សដ៏សេស ច្រើនលិចចុះក្នុងសមុទ្ធ
 នេះ ទឹក កែវ សុគស្មាញ ផុតជាស្ទើរយូរនិងស្ទើរដំណេក
 ទទ្រាយ មិនកន្លងផុតទូរអបាយ ទុក្ខតិ វិនិច្ឆាត សង្សារ បាទឡើយ
 ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រសដែលត្រូវដឹងដោយជីវ្ហ ។ មេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ មនោវិញ្ញយ្យាដែលត្រូវដឹងដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទី
 ត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយានវគ្គ

រជ្ជិយា អយំ វុត្តតិ កិក្ខុវេ អវិយស្ស វិទិយេ សមុទ្ទោ
ឯត្តាយំ សនេវតោ លោកោ សមាវតោ សព្វេហ្មតោ
សស្សមណ្ឌព្រាហ្មណំ ធម៌ា សនេវមទុស្សា យេកុ-
យេ្យន សមុទ្ទា កត្តា កុលកជាតា កុលកុណ្ឌិក-
ជាតា មុញ្ញបទ្ធពត្តតា អពាយំ វុត្តតិ វិទិតានំ សំសារិ
បាតិវត្តន្តិតំ ។

[២៨៦] យស្ស ភតោ ច នោសោ ច
អវិជ្ជា ច វិរាជិតា
សោ ឥមំ សមុទ្ទំ សត្តហំ
សវត្តសំ សុខម្ព័កយំ
សុទុត្តំ អត្តតិ ។
សង្កាតិតោ^(១) មត្តជយោ
ចិរ្ចបដិ បហាសិ ទុក្ខំ^(២)
អបុណ្ណិកយ អត្តន្តិតោ
សោ ម បមាណមេតិ^(៣)
អមោហយំ មត្តកជន្តិ ព្រមីតិ ។

១ ១. សង្កាតិកោ; ២. បហាយ ទុក្ខំ ។ ៣. សោ ឥ បុតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយានវគ្គ

ន្ទរាជិកាយ ខាលកិកុំបាំងឡាយ នេតថាគតហោថាសមុទ្ធកុដវិស័យ
របស់ព្រះអរិយៈ ឯសត្វលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ពពួកសត្វ ព្រមទាំង
ទេវតានិងមនុស្សផ្សេងៗ ច្រើនតែលិចចុះក្នុងសមុទ្ធនេះ ទទឹក វិករ
ស្មុគស្មាញ ដូចជាស្មៅយាបូងនិងស្មៅដំណេកទទ្បាយ មិនកខ្វល់ខ្វា
អបាយ វុត្តតិ វិនិបាត សន្សំវា បានឡើយ ។

[២៨៦] បុគ្គលណា មានគនៈចោសៈនិងអវិជ្ជាប្រាស
ចេញហើយ បុគ្គលនោះ បានចូលទៅសមុទ្ធនេះ ដែលប្រកប
ដោយសត្វសាហាវ ប្រកបដោយអាត្ម័ជិត ប្រកបដោយ
លក ប្រកបដោយភ័យ ដែលមិនងាយនឹងចូលបាន បុគ្គល
ណាកខ្វល់ខ្វាត្រឡឹងជាប់ចំពាក់ លរបង់ខ្លូមច្នៃ មិនមាន
ទេមធំ បំផ្លាញខ្លួនសេចក្តីទុក្ខ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ព្រះ
និព្វាន គឺថាគតពាលថាបុគ្គលនោះ សម្រេចប្រយោជន៍
មិនមកកាន់ភពថ្មីទៀត ជាអ្នកញ្ចាំងមច្ចុរាជទ្បាវត្ថុន៍ ។

[២៨៧] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ វាឡិសិកោ អាមិ-
 សភតិ ធនិសិ ភិក្ខុវេ ឧទករហនេ បត្តិយេយ្យ ភ-
 មេនំ អញ្ញតរេ អាមិសចក្កុ មច្ឆោ តិលយ្យ ឃិ ហិ
 សោ ភិក្ខុវេ មច្ឆោ តិលធនិសោ^(១) ធនិសិកស្ស អ-
 ឈយំ អាបច្ឆោ ឡសនំ អាបច្ឆោ យថាកាមករណិយោ
 ធនិសិកស្ស ។ ឃិមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ឈមេ ធនិសោ
 លាកស្មី អឈយាយ សត្តានំ វជាយ^(២) ចាណំ ។
 កតមេ ធ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ ចក្កុវិញ្ញយ្យា រូចា វជ្ជា
 កត្តា មនាថា បិយ្យថា កាម្មបសញ្ញិតា វជជិយា
 តញ្ញោ ភិក្ខុ អភិទន្ធតិ អភិវនតិ អន្លោសាយ តិដ្ឋតំ ។
 អយំ វុទ្ធតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិលធនិសោ មារស្ស
 អឈយំ អាបច្ឆោ ឡសនំ អាបច្ឆោ យថាកាមករ-
 ណិយោ ថាបិមតោ ។ មេវ សន្តិ ភិក្ខុវេ ជិញ្ញវិញ្ញ-
 យ្យា វសា ។ មេ ។ សន្តិ ភិក្ខុវេ មច្ឆោវិញ្ញយ្យា ធន្យា

១ លើធនិសោ ។ ២ វ ព្រមពយ ធនិសិ ។

(២៨៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចព្រានសទ្ធិចរបានសទ្ធិចរដែល
 ជាប់ដោយទុយោក្នុងអន្លង់ទឹកដ៏ជ្រៅ ត្រឹមយើងញុយ កំលេបទុយ
 នោះទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ ត្រីដែលលេចសទ្ធិច-
 នោះ ដល់ទូរសេចក្តីមិនចម្រើន ដល់ទូរសេចក្តីវិនាស ក្នុងកណ្តាប់ដៃនៃ
 ព្រានសទ្ធិ គួរព្រានសទ្ធិធ្វើតាមសេចក្តីប្រាថ្នា យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ សទ្ធិចរទាំងឡាយនេះច្រប្រាំគ្រប់ទៅ ដើម្បីធ្វើកសត្វឱ្យវិនាស
 ដើម្បីសម្លាប់កសត្វក្នុងលោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សទ្ធិចរទាំង ៦ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានបូជាដែលត្រូវ
 ដឹងដោយចក្ក ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាព
 គួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយតាម គួរជាទីគោរព ប្រសិនបើភិក្ខុត្រេកអរ
 សរសើរ បិតានៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះប្រពន្ធនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគឺជាគតិយោ អ្នកលេបសទ្ធិចររបស់វា ដល់ទូរ
 សេចក្តីមិនចម្រើន ដល់ទូរសេចក្តីវិនាស គួរវាមានចិត្តបាបធ្វើតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេដែលត្រូវដឹងដោយជិញ្ញ
 ។ មេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានធម្មាម្មណីដែលត្រូវដឹងដោយមនោ

ឥត្តា កត្តា មធាថា មិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា
 តញ្ចេ ភិក្ខុ អភិទទ្ទតិ អភិវទតិ អដ្ឋោសាយ តិដ្ឋតិ ។
 អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ តិលទឡិសោ មារស្ស
 អធមំ អាថន្នោ ឡសនំ អាថន្នោ យថាកាមករណីយោ
 ជាថិមតោ ។

[២៥៨] សន្និ ភិក្ខុវេ ចត្តវិញ្ញយ្យា រុទា ឥត្តា
 កត្តា មធាថា មិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា
 តញ្ចេ ភិក្ខុ ន អភិទទ្ទតិ ន អភិវទតិ ន អដ្ឋោសាយ
 តិដ្ឋតិ ។ អយំ វុត្តតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ន តិលទឡិសោ
 មារស្ស អភេនិ ទឡិសំ បរិភេនិ ទឡិសំ ន អធមំ
 អាថន្នោ ន ឡសនំ អាថន្នោ ន យថាកាមករណីយោ
 ជាថិមតោ ។ បេ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ ធិត្តវិញ្ញយ្យា រសា
 ។ បេ ។ សន្និ ភិក្ខុវេ មធាវិញ្ញយ្យា ធម្មា ឥត្តា
 កត្តា មធាថា មិយរុទា កាម្មបសញ្ញិតា រជជីយា

ត្ថុជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់
 ប្រកបដោយកាម ត្ថុជាទីរីករាយ បើភិក្ខុត្រេកអរ សរសើរ បិតនៅ
 ដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះធម្មារម្មណ៍នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះ គេដកតម្រើង អ្នកលេបសន្ទុចរបស់មារ ដល់ខ្យល់សេចក្តី
 មិនចម្រើន ដល់ខ្យល់សេចក្តីវិនាស ត្រូវមានចិត្តបារម្ភតាមសេចក្តី
 ប្រាថ្នាបាន ។

[២៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានសេដ្ឋលក្ខណ៍ដឹងដោយចក្ខុ
 ត្ថុជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រ-
 កបដោយកាម ត្ថុជាទីរីករាយ បើភិក្ខុមិនត្រេកអរ មិនសរសើរ មិនបិត
 នៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ ចំពោះរូបនោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនេះគេដកតម្រើង មិនលេបសន្ទុចទេ បានកាប់បំបាក់សន្ទុច កាប់
 សន្ទុចរបស់មារ មិនដល់ខ្យល់សេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់ខ្យល់សេចក្តីវិនាស
 មារមានចិត្តបារម្ភតាមសេចក្តីប្រាថ្នាបាន ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មានសេដ្ឋលក្ខណ៍ដឹងដោយដិត ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានធម្មារម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ ត្ថុជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជា
 ទីគាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ត្ថុជាទីរីករាយ

សមុទ្រវិញ្ញាណិយោ

តញ្ច ភិក្ខុ ធន អភិទទ្ធាតិ ធន អភិវធាតិ ធន អដ្ឋោ ហាយ
 តំដ្ឋតិ ។ អយំ វុទ្ធាតិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធន ភិលតទ្ធិសោ
 មារស្ស អគេនិ តទ្ធិសំ បរិភេនិ តទ្ធិសំ ធន អធមំ
 អាបដ្ឋោ ធន ត្យសនំ អាបដ្ឋោ ធន យថាកាមករណិ-
 យោ ហិបិមតោតិ ។

[២៨៧] យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វា
 ភិក្ខុនិយោ វា តត្តុវិញ្ញាយ្យសុ រូមេសុ យោ វាតោ សោ
 អត្ថំ យោ នោសោ សោ អត្ថំ យោ មោហោ សោ អត្ថំ
 យោ វាតោ សោ អប្បហិដោ យោ នោសោ សោ អប្ប-
 ហិដោ យោ មោហោ សោ អប្បហិដោ តស្ស បរិក្កា
 ចេថិ តត្តុវិញ្ញាយ្យ រូតា តត្តុស្ស អាចាដិ អាភទ្ធិត្ថិ បរិ-
 យោ ធម៌យោ ធម៌ស្ស ភិក្ខុំ ។ តោ បធន វាតោ អចិមត្តានំ ។ តំ

សមុទ្រវិញ្ញាណិ ៣

បើភិក្ខុ មិនក្រែកអារ មិនសរសើរ មិនបិទទៅដោយសេចក្តីចូលចិត្តមាំ
 ចំពោះធម្មាម្បាលនោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះគេជាគត
 ហៅថាអ្នកមិនលេបសន្ទុច បានកាច់បំបាក់សន្ទុច បានផ្តាច់សន្ទុចរបស់
 ខាង មិនដល់នូវសេចក្តីមិនចម្រើន មិនដល់នូវសេចក្តីវិនាស មារមាន
 ចិត្តបាប មិនគួរធ្វើការសេចក្តីប្រាថ្នាបានឡើយ ។

[២៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ទោះបីជាភិក្ខុភ្នំ
 ភិក្ខុភ្នំ មានភក្ត្រ (គម្រោក) ទោសៈ (សេចក្តីប្រមូស) មោហៈ (សេចក្តី
 វង្វែង) ក្នុងរូបដែលត្រូវដឹងដោយចក្ខុ ភក្ត្រ ទោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះ
 មិនបានលះបង់ចោលទេ ប្រសិនបើរូបដែលត្រូវដឹងដោយចក្ខុ ជារូបមាន
 ប្រមាណតិច មកកាន់គន្លងចក្ខុ របស់បុគ្គលនោះ គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់
 បុគ្គលនោះ ។ ក៏នឹងបាច់ពាលទៅថ្ងៃ ដល់រូបដ៏ក្រវិលនឹង ។ សេចក្តីនោះ

សុត្តន្តបិដកេ សំយក្កនិកាយស្ស សុប្បាយគនវត្តោ

តិស្ស ហេតុ ។ យោ ភិក្ខុវេ ឧតោ សោ អត្ថិ យោ
 នោសោ សោ អត្ថិ យោ មោហោ សោ អត្ថិ យោ ឧតោ
 សោ អប្បហិទោ យោ នោសោ សោ អប្បហិទោ យោ
 មោហោ សោ អប្បហិទោ ។ បេ ។ យស្ស កស្សចិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស ឯ ភិក្ខុវិយា ឯ មនោវិញ្ញយ្យសុ
 ធម្មេស្ស យោ ឧតោ សោ អត្ថិ យោ នោសោ សោ អត្ថិ
 យោ មោហោ សោ អត្ថិ យោ ឧតោ សោ អប្បហិទោ
 យោ នោសោ សោ អប្បហិទោ យោ មោហោ សោ
 អប្បហិទោ កស្ស បរិភ្លា ចេបិ មនោវិញ្ញយ្យ ធម្មា
 មនស្ស អាណាដិ អាភព្វន្តិ បរិយាទិយន្តោស្ស ចិត្តិ ។
 កោ បទ ឯនោ អនិមត្តាទិ ។ តិ តិស្ស ហេតុ ។ យោ
 ភិក្ខុវេ ឧតោ សោ អត្ថិ យោ នោសោ សោ អត្ថិ យោ
 មោហោ សោ អត្ថិ យោ ឧតោ សោ អប្បហិទោ យោ
 នោសោ សោ អប្បហិទោ យោ មោហោ សោ
 អប្បហិទោ ។

សុត្តន្តបិដកេ សំយក្កនិកាយ សុប្បាយគនវត្តោ

ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះឧតោ ចោសៈ មោហៈ
 នៅមាន ឧតោ ចោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់ពេល
 ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ នោះបីជាភិក្ខុភិ ភិក្ខុភិ
 មានឧតោ ចោសៈ មោហៈ គង់ធម្មាម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ
 ឧតោ ចោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់ពេល ប្រសិនបើ
 ធម្មាម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ ជាធម្មាម្មណ៍មានប្រមាណតិច មក
 កាន់គន្លងមនោរបស់បុគ្គលនោះ គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ។ កិ
 មិនបាច់ពេលទៅថ្វី ដល់ធម្មាម្មណ៍ដ៏ក្រលែង ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះឧតោ ចោសៈ មោហៈ នៅមាន
 ឧតោ ចោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់ពេល ។

សម្បទា គតិយោ

(២៧០) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទិវុក្ខោ អស្សាត្ថា វ
 វិគ្រោធា វ មិលត្តុ(១) វ ឧទុម្ពរោ វ ធិហារោ តុ-
 ណោ កោមារតោ តមេធំ បុរិសោ តិល្លាយ កុដារិយា
 យតោ យតោ កំទ្កេយ្យ(២) អាតច្ឆេយ្យ ទិវន្តិ ។ ឃី
 កន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ យំ ហិ កន្តិ ទិវំ តំ
 អត្តិ ។ ឃីវេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សិ ភិក្ខុស្ស
 វ ភិក្ខុនិយា វ ចក្កុវិញ្ញេយ្យសុ រូបេសុ យោ
 វតោ សោ អត្តិ យោ ធាសោ សោ អត្តិ យោ
 មោហោ សោ អត្តិ យោ វតោ សោ អប្បហិទោ
 យោ ធាសោ សោ អប្បហិទោ យោ មោហោ សោ
 អប្បហិទោ តស្ស បរិក្ខា ចេបិ ចក្កុវិញ្ញេយ្យា រូបា
 ចក្កុស្ស អាណាបិ អាតច្ឆន្តិ បរិយាធិយន្តេស្ស ចិត្តិ ។
 កោ បទ វនោ អធិមត្តានិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។
 យោ ភិក្ខុវេ វតោ សោ អត្តិ យោ ធាសោ

• ១. ម. មិលត្តោ ។ ២. អកំទ្កេយ្យ ។

សម្បទា ទី ៣

(២៧០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដើមឈើមានជ័រដូចទឹកដោះ
 គឺ ដើមកោងបាយក្តី ដើមជ្រៃក្តី ដើមលៀបក្តី ដើមល្វាភ្នំ ដែល
 ទៅសាវ្វិក្ខុច ។ នៅឡើយ បុរសយកពូលដំបូកមកបោះដើមឈើនោះ
 ត្រង់ណា ។ ក៏ដោយ ជ័រដូចទឹកដោះ មុខជាចេញមក (ដែរឬ) ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះឯង ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះជ័រដូចទឹកដោះនោះ
 មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទ្តិះ មានទមរមយ្យដូចបុគ្គល
 ណាមួយ បោះបំផ្លាភិក្ខុភ្នំ ភិក្ខុភ្នំ មានពតៈ ពោសៈ មោហៈ
 ក្នុងរូបដែលត្រូវដឹងដោយចក្ក ពតៈ ពោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះមិន
 បានលះបង់ពាលទេ ប្រសិនបើរូបដែលត្រូវដឹងដោយចក្ក ជាប្រធាន
 ប្រមាណគឺ មកតាន់តម្កន់ចក្ករបស់បុគ្គលនោះ វេទន៍គ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់បុគ្គលនោះ ។ ទំនំបាច់ពាលទៅថ្វី ផលរូបដ៏ក្រៃលែង ។ ដំ-
 ណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពតៈ ពោសៈ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនទវគ្គ

សោ អន្តិ យោ មោហោ សោ អន្តិ យោ វគោ សោ
 អប្បហំនោ យោ នោសោ សោ អប្បហំនោ យោ
 មោហោ សោ អប្បហំនោ ។ បេ ។ យស្ស កុស្កនិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ដំណុំញោយ្យេសុ
 វសេសុ យោ វគោ សោ អន្តិ ។ បេ ។ យស្ស កុស្កនិ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា មនោវិញោយ្យេសុ
 ធម្មេសុ យោ វគោ សោ អន្តិ យោ នោសោ សោ
 អន្តិ យោ មោហោ សោ អន្តិ យោ វគោ សោ
 អប្បហំនោ យោ នោសោ សោ អប្បហំនោ យោ
 មោហោ សោ អប្បហំនោ កុស្ក បរិក្កា ចេចិ ម-
 ចោវិញោយ្យា ធម្មា មនស្ស អាណាមិ អាគច្ឆន្តិ បរិយា-
 នីយន្តេស្ស ចិន្តិ ។ កោ បទ វានោ អនិមត្តានិ ។
 នំ កុស្ក ហេតុ ។ យោ វគោ សោ អន្តិ យោ
 នោសោ សោ អន្តិ យោ មោហោ សោ អន្តិ យោ
 វគោ សោ អប្បហំនោ យោ នោសោ សោ អប្បហំ-
 នោ យោ មោហោ សោ អប្បហំនោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនទវគ្គ

ហោហ នៅមាន ភកៈ ហោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់
 ចោល ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ពោះបីជាភិក្ខុ
 ភិក្ខុនីក្តី មានភកៈក្នុងសេវដែលត្រូវដឹងដោយដំណូ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលណាមួយ ពោះបីជាភិក្ខុភិក្ខុនីក្តី មានភកៈ ហោសៈ
 មោហៈ ក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ ភកៈ ហោសៈ មោហៈ
 បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់ចោលទេ ប្រសិនបើធម្មាម្មណ៍ ដែលត្រូវដឹង
 ដោយមនោ ជាធម្មាម្មណ៍មានប្រមាណតិច មកកាន់តម្រូវនៃមនោរបស់
 បុគ្គលនោះ រមែងត្របស្កត់ចិត្ត របស់បុគ្គលនោះ ។ នឹងបាច់ពោល
 ទៅបី ផលធម្មាម្មណ៍ដ៏ក្រៃលែង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ព្រោះភកៈ ហោសៈ មោហៈ នៅមាន ភកៈ ហោសៈ មោហៈ
 បុគ្គលនោះមិនបានលះបង់ចោល ។

សមុទ្រវិញ្ញាណយោ

[២៧០] យស្ស កស្សនិ កិក្ខុវេ កិក្ខុស្ស វ
 កិក្ខុនិយា វ ចក្កុវិញ្ញាយេសុ រូបេសុ យោ វគោ
 សោ នន្តិ យោ ឆោសោ សោ នន្តិ យោ មោហោ សោ
 នន្តិ យោ វគោ សោ មហីនោ យោ ឆោសោ សោ
 មហីនោ យោ មោហោ សោ មហីនោ តស្ស អនិមត្តា
 ទេមិ ចក្កុវិញ្ញាយ្យា រូបា ចក្កុស្ស អាចារិ កា-
 កច្ឆន្តិ ទេវស្ស ចិន្តិ បរិយាដិយន្តិ ។ កោ បទ វគោ
 មរិត្តានិ ។ តំ កិក្ខុស្ស ហេតុ ។ យោ កិក្ខុវេ វគោ
 សោ នន្តិ យោ ឆោសោ សោ នន្តិ យោ មោហោ
 សោ នន្តិ យោ វគោ សោ មហីនោ យោ ឆោសោ សោ
 មហីនោ យោ មោហោ សោ មហីនោ ។ បេ ។ យស្ស
 កស្សនិ កិក្ខុវេ កិក្ខុស្ស វ កិក្ខុនិយា វ ដិក្ខុ-
 វិញ្ញាយេសុ រសេសុ ។ បេ ។ មនោវិញ្ញាយេសុ ធម្មេសុ
 យោ វគោ សោ នន្តិ យោ ឆោសោ សោ នន្តិ យោ
 មោហោ សោ នន្តិ យោ វគោ សោ មហីនោ យោ
 ឆោសោ សោ មហីនោ យោ មោហោ សោ មហីនោ

សមុទ្រវិញ្ញាណ ៣

[២៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ទោះបីជាភិក្ខុ
 ភិក្ខុនិក្ខិ មិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ក្នុងរូបវិស័យត្រូវដឹងដោយចក្កុ
 រាគៈ ទោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ប្រសិនបើរូបវិស័យត្រូវ
 ដឹងដោយចក្កុ ជាមុនមានប្រមាណក្រែលធី មកកាន់គំនិតបក្សរបស់បុគ្គល
 នោះ ក៏មិនគ្របសង្កត់បិក្ខុរបស់បុគ្គលនោះបានឡើយ ។ នឹងបាច់ពោល
 ទៅរូបវិស័យរូបមានប្រមាណតិច ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះរាគៈ ទោសៈ មោហៈ មិនមាន រាគៈ ទោសៈ មោហៈ
 បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណា
 ទោះបីជាភិក្ខុនិក្ខិ ភិក្ខុនិក្ខិ មិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ក្នុងរូបវិស័យត្រូវ
 ដឹងដោយដិក្ខុ ។ បេ ។ មិនមានរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ក្នុងធម្មាម្មណ៍
 វិស័យត្រូវដឹងដោយមោហា រាគៈ ទោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុខយននវគ្គោ

តស្ស អធិមត្តា ធម៌ មាតាវិញ្ញយ្យា ធម្មា មនស្ស
អាចាមិ អាតច្ឆន្តិ ទេវស្ស ចិត្តិ បរិយាទិយន្តិ ។ កោ
បទ វាទោ បរិត្តានិ ។ តិ តិស្ស ហេតុ ។ យោ ភិក្ខុ-
វេ វតោ សោ នត្ថិ យោ ធាសោ សោ នត្ថិ យោ មោ-
ហោ សោ នត្ថិ យោ វតោ សោ បហំនោ យោ ធា-
សោ សោ បហំនោ យោ មោហោ សោ បហំនោ ។

[២៧២] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ទិវុត្តោ អស្សត្តោ

វា ធិក្រោចោ វា មិលក្កុ វា ឧទុម្ពោ វា សុត្តោ
កោឡាចោ តេវេស្សកោ តមេទំ បុរិសោ តិណ្ហាយ
កុដារិយា យតោ យតោ ភិទ្ទេយ្យ អាតាធិយ្យ ទិវន្តិ ។
នោ ហេតិ កន្តេ ។ តិ តិស្ស ហេតុ ។ យំ ហិ
កន្តេ ទិវំ តិ នត្ថិតិ ។ វិវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ យស្ស
កុស្សចិ ភិក្ខុស្ស វា ភិក្ខុនិយា វា ធម្មាវិញ្ញយ្យេស្ស
រូបេសុ យោ វតោ សោ នត្ថិ យោ ធាសោ សោ
នត្ថិ យោ មោហោ សោ នត្ថិ យោ វតោ សោ
បហំនោ យោ ធាសោ សោ បហំនោ យោ មោហោ
សោ បហំនោ តស្ស អធិមត្តា ធម៌ មាតាវិញ្ញយ្យា រូបា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយននវគ្គោ

ប្រសិទេប្រិយម្មណំ ដែលត្រូវដឹងដោយមនោ មានប្រមាណច្រើន មក
កាន់កូននៃមនោរបស់បុគ្គលនោះ ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
បានឡើយ ។ ដឹងបាច់ពោលទៅច្រើនលំដាប់ម្មណំមានប្រមាណតិច ។
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះឯង ទោសៈ
មោហៈ មិនមាន ឯង ទោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ។

[២៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដើមឈើមានដំរីដូចទឹកដោះ

ក៏ដើមពោធិ៍បាយក្តី ដើមជ្រូក្តី ដើមលៀបក្តី ដើមល្វាភ្នំ ដែលស្នូត
ជាឈើគុក កន្លងមួយដាច់ហើយ បុរសយកពូជដើមគុកចោះដើមឈើ
នោះត្រង់ណា ។ ក៏ដោយ ដំរីដូចទឹកដោះចេញមកបានបួន ។ ដំរីដូចទឹក
ដោះមិនចេញទេ ព្រះអង្គ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះរបស់ដែលជាដំរីដូចទឹកដោះមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ សេចក្តីខ្ញុំ មានទម្រង់យូរដូចបុគ្គលណាមួយ ពោះបីជាភិក្ខុ
ក្តី ភិក្ខុទ័ក្តី មិនមានឯង ទោសៈ មោហៈ ក្នុងប្រិយដែលត្រូវដឹងដោយចក្ក
ឯង ទោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ប្រសិទេប្រិយដែលត្រូវ

សមុទ្រញោ គតិយោ

ចក្កុស្ស អាចារិ អាគន្ធន្តិ យេស្ស ចិត្តំ បរិយាទិ-
 យន្តិ ។ តោ បទ វាទោ បរិក្កាមំ ។ តំ កិស្ស
 មោតុ ។ យោ វាតោ សោ នត្ថិ យោ ទោសោ សោ
 នត្ថិ យោ មោហោ សោ នត្ថិ យោ វាតោ សោ
 បហំនោ យោ ទោសោ សោ បហំនោ យោ មោ-
 ហោ សោ បហំនោ ។ បេ ។ យស្ស កស្សចិ កិក្កុវេ
 កិក្កុស្ស វា កិក្កុវិយោ វា ជិញ្ញវិញ្ញយេសុ វសេសុ
 ។ បេ ។ យស្ស កស្សចិ កិក្កុវេ កិក្កុស្ស វា កិក្កុវិយោ
 វា មចោវិញ្ញយេសុ ធម្មសុ យោ វាតោ សោ នត្ថិ
 យោ ទោសោ សោ នត្ថិ យោ មោហោ សោ នត្ថិ
 យោ វាតោ សោ បហំនោ យោ ទោសោ សោ បហំ-
 នោ យោ មោហោ សោ បហំនោ តស្ស អធិមត្តា
 ចេមិ មចោវិញ្ញយេ ធម្មា មទស្ស អាចារិ អាគន្ធន្តិ

សមុទ្រញោ ទី ៣

វិនិដោយចក្កុមានប្រមាណប្រើន មកកាន់គន្ធនៃចក្កុរបស់បុគ្គលនោះ ក៏
 មិនគ្របសន្តត់ចក្កុរបស់បុគ្គលនោះបានឡើយ ។ ខឹងបាច់ពោលទៅថ្វី
 ដល់រូបមានប្រមាណតិច ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះភក្ត្រ
 ពោសៈ មោហៈ មិនមាន ភក្ត្រ ពោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះ
 បង់ហើយ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ ពោះបីដាក់ភិក្ខុ
 ក្តី ភិក្ខុទីក្តី មិនមានភក្ត្រ ពោសៈ មោហៈ ក្នុងសេវែលត្រូវដឹងដោយ
 ដំបូង ។ បេ ។ បុគ្គលណាមួយ ពោះបីដាក់ភិក្ខុក្តី ភិក្ខុមីក្តី មិនមានភក្ត្រ
 ពោសៈ មោហៈ ក្នុងធម្មាម្មណីវែលត្រូវដឹងដោយមនោ ភក្ត្រ ពោសៈ
 មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ប្រសិនបើធម្មាម្មណីវែលត្រូវដឹង
 ដោយមនោមានប្រមាណប្រើន មកកាន់គន្ធនៃមនោរបស់បុគ្គលនោះ

យោស្ស ចិន្តំ មរិយាជិយន្តិ ។ កោ មន វាទោ មរិត្តា-
មំ ។ តំ ភិស្ស មោតុ ។ យោ ភិក្ខុវេ វាកោ សោ
ធម្មំ យោ ទោសោ សោ ធម្មំ យោ មោហោ សោ
ធម្មំ យោ វាកោ សោ មហិទោ យោ ទោសោ សោ
មហិទោ យោ មោហោ សោ មហិទោតិ ។

[២៧៣] ឯតំ សមយំ អាយស្មា ច សារីបុត្តោ
អាយស្មា ច មហាកោដ្ឋិកោ តាកណសិយំ វិហារន្តិ
ដសិមតទេ មិគទាយេ ។ អថទោ អាយស្មា មហាកោ-
ដ្ឋិកោ សាយស្ត្រសមយំ មជ្ជិសស្វាទា វុដ្ឋិកោ យេ-
នាយស្មា សារីបុត្តោ តេទុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អា-
យស្មា វា សារីបុត្តោ សន្តិ សម្មោទិ សម្មោទិយំ កថិ
សារណិយំ វិភិសារត្វា ឯកមន្តិ ចិសិទិ ។ ឯកមន្តិ
ចិសិទ្ធោ ទោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ អាយស្មន្តិ សា-
រីបុត្តំ ឯកទេវិទេ តំ ទុ ទោ អកុសោ សារីបុត្ត ចក្កុ វុចា-
ចំ សញ្ញាជនំ វុចា ចក្កុស្ស សញ្ញាជនំ ។ ថេ ។ ជិព្វ
វសាដំ សញ្ញាជនំ វសា ជិព្វយ សញ្ញាជនំ ។ ថេ ។ ម-
នោ ធម្មាចំ សញ្ញាជនំ ធម្មា មនស្ស សំយោជនន្តិ ។

កមិនគ្របសន្តិកមិនគ្របសបុគ្គលនោះបានឡើយ ។ ទី៣ បាច់ពាលទៅថ្ងៃ
ដល់ធម្មាម្បណ៍មានប្រមាណតិច ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះពតៈ ពោសៈ មោហៈ មិនមាន វាមៈ
ពោសៈ មោហៈ បុគ្គលនោះលះបង់ហើយ ។

[២៧៣] សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ដ៏ឆ្លុះមហា-
កោដ្ឋិកៈមានអាយុ គង់នៅក្នុងវិប្រាសិបកនមិគទាយវិនិ ទៀបក្រុងកា-
រណសី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈមានអាយុ ចេញចាកផល-
សមាបត្តិ ក្នុងសាយស្ត្រសម័យ បានចូលទៅក្រសែសារីបុត្តមានអាយុ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរករាយជាមួយដ៏ព្រះសារីបុត្តមាន
អាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយដ៏ពាក្យគួរព្រួយហើយ ទើបអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះមហាកោដ្ឋិកៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ
ហើយ ទើបសួរព្រះសារីបុត្តមានអាយុដូច្នោះថា ម្នាលអារុសាសារីបុត្ត
ចក្កុជាសំយោជនៈរបស់វេ ឬជាសំយោជនៈរបស់ចក្កុ ។ ថេ ។ ជិព្វជា
សំយោជនៈរបស់វេ វេជាសំយោជនៈរបស់ជិព្វ ។ ថេ ។ មនោជា
សំយោជនៈរបស់ធម្មាម្បណ៍ ធម្មាម្បណ៍ជាសំយោជនៈរបស់មនោ ។

១ ខោ អាវុសោ កោដ្ឋិក ចត្តុ រូបាដំ សញ្ញាជំ
 ១ រូបា ចត្តុស្ស សញ្ញាជំ យញ្ច តត្ត តតុកយំ
 បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ ចន្ទរតោ តំ តត្ត សញ្ញាជំ ។ ១
 ដិក្ខុ រសាដំ សញ្ញាជំ ១ រសា ដិក្ខុយ សញ្ញាជំ
 យញ្ច តត្ត តតុកយំ បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ ចន្ទរតោ តំ
 តត្ត សញ្ញាជំ ។ បេ ។ ១ មលោ ធម្មាដំ សញ្ញាជំ
 ១ ធម្មា មលស្ស សញ្ញាជំ យញ្ច តត្ត តតុកយំ
 បដិទ្ធ ឧប្បជ្ជតិ ចន្ទរតោ តំ តត្ត សញ្ញាជំ ។

[២៧២] សេយ្យថាបិ អាវុសោ កោដ្ឋិក ច តលិ-
 តន្តោ ឱនាតោ ច តលិតន្តោ វិកេន ធាមេន វា
 យោត្តេន វា សំយុត្តា អស្ស យោ ទុ ខោ វរិ វិទេយ្យ
 កោដ្ឋិក តលិតន្តោ ឱនាតស្ស តលិតន្តស្ស សញ្ញាជំ
 ឱនាតោ តលិតន្តោ កោដ្ឋិកស្ស តលិតន្តស្ស សញ្ញា-
 ជំ ធម្មិ សម្មា ទុ ខោ សោ វិទេមាលោ វិទេយ្យតិ ។ លោ
 ហេតំ អាវុសោ ១ ខោ អាវុសោ កោដ្ឋិក តលិតន្តោ
 ឱនាតស្ស តលិតន្តស្ស សញ្ញាជំ ១ ចិ ឱនាតោ តលិ-

ម្ហលអាវុសោកោដ្ឋិកៈ ចត្តុមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់រូបទេ ប្រតិមិន
 មែនជាសំយោជនៈរបស់ចត្តុដែរ ទ្វេកតណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 កាស្រ័យរបស់ចំណិតនោះ ទ្វេកតនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។ ដិក្ខុ
 មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់សេទេ រសកមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ដិក្ខុ
 ដែរ ទ្វេកតណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យរបស់ចំណិតនោះ
 ទ្វេកតនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។ បេ ។ មលាមិនមែនជាសំយោ-
 ជនៈរបស់ធម្មាម្ហលទេ ធម្មាម្ហលកមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់មលា
 ដែរ ទ្វេកតណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យរបស់ចំណិតនោះ
 ទ្វេកតនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។

[២៧២] ម្ហលអាវុសោ ដូចគោរៀងនិងគោស គេទិដ្ឋដោយខ្សែ
 ពាមមួយក្តី ខ្សែមួយក្តី បើមានអ្នកណាខំយាយយ៉ាងនេះថា គោរៀង
 ជាសំយោជនៈរបស់គោស គោសជាសំយោជនៈរបស់គោរៀងដូច្នោះ កើ
 រក្សានោះ ឈ្មោះថាខំយាយត្រូវដែរឬដូចម្តេច ។ មិនត្រូវទេ អាវុសោ
 ម្ហលអាវុសោ គោរៀងមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់គោសទេ គោសកមិន

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយសូ សុទ្ធកថាវគ្គ

ពន្លោ កាឡស្ស កសិកុស្ស សញ្ញាជំនំ យេន ច
 ខោ ភេ ឃតេន ធារេន វា យោគ្គន វា សំយុត្តា តំ
 ភក្ក សញ្ញាជំនំ ។ ឃរេវ ខោ អាវុសោ ធន កុ
 រុទាជំ សញ្ញាជំនំ ធន រុទា កុស្ស សញ្ញាជំនំ
 យក្ខ ភក្ក ភក្កយំ បដិក្ខ ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរោ តំ ភក្ក
 សញ្ញាជំនំ ។ បេ ធន ជិក្ខ រសាជំ សញ្ញាជំនំ ។ បេ ។
 ធន មេចា ធន ជំនំ សញ្ញាជំនំ ធន ធន មនស្ស សញ្ញា-
 ជំនំ យក្ខ ភក្ក ភក្កយំ បដិក្ខ ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរោ
 តំ ភក្ក សញ្ញាជំនំ ។

(២៧៥) កុស្ស វា អាវុសោ រុទាជំ សញ្ញាជំនំ
 អភវិស្ស រុទា វា កុស្ស សញ្ញាជំនំ ធនិជំ ព្រហ្ម-
 ចរិយវសោ មញ្ញាយេន សម្មាទុក្កក្កយាយ យស្មា ច
 ខោ អាវុសោ ធន កុស្ស រុទាជំ សញ្ញាជំនំ ធន រុទា
 កុស្ស សញ្ញាជំនំ យក្ខ ភក្ក ភក្កយំ បដិក្ខ ឧប្ប-
 ជ្ជតិ ធន្តរោ តំ ភក្ក សញ្ញាជំនំ ភស្មា ព្រហ្មចរិ-

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សុទ្ធកថាវគ្គ

មែនជាសំយោជនៈរបស់គាត់ខ្លាំង គោតាំងពីនោះ គេទំមាដោយខ្សែ
 កម្រិត ឬខ្សែបម្រុងណា ខ្សែតាមទិសខ្សែបនោះ ជាសំយោជនៈរបស់
 គោតាំងពីនោះ ។ ម្ចាស់អាវុសោ សេចក្តីខ្លះ មានទម្រង់យូរដូច ចក្ក
 មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ខ្លួនទេ ប្រតិមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ចក្ក
 ដែរ ធន្តរកណា កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ ធន្តរក
 នោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។ បេ ។ ជិក្ខមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់
 សេវ ។ បេ ។ មនោមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ធម្មាម្មណ៍ទេ ធម្មាម្ម-
 ណ៍ក៏មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់មនោដែរ ធន្តរកណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ ធន្តរកនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។

(២៧៥) ម្ចាស់អាវុសោ បើចក្កជាសំយោជនៈរបស់ខ្លួន ឬ
 ប្រជាសំយោជនៈរបស់ចក្កហើយ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីឱ្យអស់
 ទុក្ខដោយប្រពៃ មិនប្រាកដឡើយ ម្ចាស់អាវុសោ ចក្កមិនមែនជាសំ-
 យោជនៈរបស់ខ្លួនទេ ប្រតិមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ចក្កដែរ ធន្តរក
 ណា ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ ធន្តរកនោះ
 ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ហេតុណា ហេតុនោះ ការប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ

យកសោ ចញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខក្កយាយ ។ បេ ។ ដំក្ល
 ក អាវុសា រសាធំ សញ្ញាជំនំ អភវិស្ស រសា ក
 ដំក្លយ សញ្ញាជំនំ ឈៃនំ ព្រហ្មចរិយវសោ ចញ្ញា-
 យេថ(១) សម្មាទុក្ខក្កយាយ យស្មា ច ទោ អាវុសា
 ឧ ដំក្ល រសាធំ សញ្ញាជំនំ ឧ រសា ដំក្លយ សញ្ញា-
 ជំនំ យក្ខ គុក្ខ គុក្ខយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ ធន្តរ-
 ភោ តំ គុក្ខ សញ្ញាជំនំ គស្មា ព្រហ្មចរិយវសោ
 ចញ្ញាយតិ សម្មាទុក្ខក្កយាយ ។ បេ ។ មោ ក
 អាវុសា ធម្មាធំ សញ្ញាជំនំ អភវិស្ស ធម្មា ក មេស្ស
 សញ្ញាជំនំ ឈៃនំ ព្រហ្មចរិយវសោ ចញ្ញាយេថ
 សម្មាទុក្ខក្កយាយ យស្មា ច ទោ អាវុសា ឧ មោ
 ធម្មាធំ សញ្ញាជំនំ ឧ ធម្មា មេស្ស សញ្ញាជំនំ
 យក្ខ គុក្ខ គុក្ខយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ឈតិ ធន្តរភោ តំ
 គុក្ខ សញ្ញាជំនំ គស្មា ព្រហ្មចរិយវសោ ចញ្ញាយតិ
 សម្មាទុក្ខក្កយាយ ។ ឥមិនាបេតំ អាវុសា បរិយា-
 យេន វេទិត្យំ ។ យថា ឧ ចក្ក រុទាធំ សិយោជំនំ

១ ម. សព្វាស្ស ចញ្ញាយតិ ។

ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយច្រៀត ទើបមានប្រាកដ ។ បេ ។ បើដំក្លជា
 សំយោជនៈរបស់ស ឬរស ជាសំយោជនៈរបស់ដំក្លហើយ ការ
 ប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយច្រៀត មិនប្រាកដឡើយ
 ម្ចាស់អាវុសា ដំក្លមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់សទេ រសក៏មិនមែនជា
 សំយោជនៈរបស់ដំក្លដែរ ធន្តរភណ ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យ
 របស់តាំងពីរនោះ ធន្តរភនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ហេតុណា
 ហេតុនោះ បានជាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយច្រៀត
 មានប្រាកដមែន ។ បេ ។ ម្ចាស់អាវុសា បើមានជាសំយោជនៈរបស់
 ធម្មាម្មណ៍ ឬធម្មាម្មណ៍ជាសំយោជនៈរបស់មោហេយ ការប្រព្រឹត្តិ
 ព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខដោយច្រៀត មិនប្រាកដឡើយ ម្ចាស់
 អាវុសា មានមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ធម្មាម្មណ៍ទេ ធម្មាម្មណ៍
 ក៏មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់មោហេយ ធន្តរភណ ដែលកើតឡើង
 ព្រោះកាស្រ័យរបស់តាំងពីរនោះ ធន្តរភនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ
 ហេតុណា ហេតុនោះ បានជាប្រព្រឹត្តិព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីឲ្យអស់ទុក្ខ
 ដោយច្រៀត មានប្រាកដមែន ។ ម្ចាស់អាវុសា ដំណើរខ្លះ អ្នកត្រូវ
 យល់តាមបរិយាយនេះ ។ ដូចជាចក្ខុមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់រូបទេ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

១ រូបា ចក្កុស្ស្ហ សញ្ញាជនំ យត្វ ភក្ក ភន្តុកយំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរកោ ភិ ភក្ក សញ្ញាជនំ ។ បេ ។
 ២ ជីវ្ហ រសាទំ សញ្ញាជនំ ។ បេ ។ ១ មយោ ធម្មាទំ
 សញ្ញាជនំ ១ ធម្មា មទស្ស សញ្ញាជនំ យត្វ
 ភក្ក ភន្តុកយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរកោ ភិ ភក្ក
 សញ្ញាជនំ ។

[២៧៦] សិរិជ្ជតិ ខោ អាវុសោ ភកវកោ ចក្កុ បស្ស្ហ-

ភិ ភកវ ចក្កុយ រូបំ ធន្តរកោ ភកវកោ ធម្មិ សុវិមុត្ត-
 ចិត្តោ ភកវ ។ សិរិជ្ជតិ ខោ អាវុសោ ភកវកោ សោភំ
 សុណាភិ ភកវ សោភេធម សុទ្ធិ ធន្តរកោ ភកវកោ ធម្មិ

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

ប្រតិមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ចក្កុវិជ្ជា នន្តកណា ដែលកើតឡើង
 ព្រោះអាស្រ័យរបស់ចំណីពីរនោះ នន្តកនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ
 ។ បេ ។ ដីក្រមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់សទេ ។ បេ ។ មនោមិនមែន
 ជាសំយោជនៈរបស់ធម្មាម្មណ៍ទេ ធម្មាម្មណ៍ក៏មិនមែនជាសំយោជនៈ
 របស់មនោវិជ្ជា នន្តកណា ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យរបស់ចំណី
 ពីរនោះ នន្តកនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។

[២៧៦] ខ្នាលអាវុសោ ព្រះចក្កុរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន

ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទតមើលរូបដោយព្រះចក្កុវិជ្ជា តែនន្តករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមាន
 ព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ ។ ខ្នាលអាវុសោ ព្រះស្រាគរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏មាន ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់សំឡើង
 ដោយព្រះស្រាគវិជ្ជា តែនន្តករបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ

សមុទ្រវិញ ភតិយោ

សុរិមុត្តចិត្តោ ភគវា ។ សិរិជ្ជតិ ទោ អារុសោ ភគ.
 វតោ យាជំ យាយតិ ភគវា យា. ១១១, កន្ធិ ធន្តរា-
 តោ ភគវតោ ធន្តិ សុរិមុត្តចិត្តោ ភគវា ។ សិរិជ្ជតិ
 ទោ អារុសោ ភគវតោ ជិញ្ញៈ សាយតិ ភគវា ជិញ្ញយ
 រសំ ធន្តរាតោ ភគវតោ ធន្តិ សុរិមុត្តចិត្តោ ភគវា ។
 សិរិជ្ជតិ ទោ អារុសោ ភគវតោ កាយោ ផុសតិ
 ភគវា កាយេ ១ ដោជ្ជតិ ធន្តរាតោ ភគវតោ ធន្តិ
 សុរិមុត្តចិត្តោ ភគវា ។ សិរិជ្ជតិ ទោ អារុសោ ភគវតោ
 មហោ វិជាយតិ ភគវា មហោ ធន្តិ ធន្តរាតោ ភគវតោ
 ធន្តិ សុរិមុត្តចិត្តោ ភគវា ។ វិមិទា ទោ វតិ អារុសោ

សមុទ្រវិញ ទី ៣

ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ ។
 ម្ចាស់អារុសោ ព្រះឃានរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ហិតក្នុងដោយព្រះឃានដែរ តែធន្តរាគរបស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ មិនមានទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យ
 ផុតស្រឡះហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ព្រះជិញ្ញរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 ក៏មាន ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់លិទ្ធករដោយព្រះជិញ្ញដែរ តែធន្តរាគ
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គមាន
 ព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ព្រះកាយរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ក៏មាន ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់បិទពាល់ខ្លះដោយព្រះ
 ម្មណ៍ដោយព្រះកាយដែរ តែធន្តរាគរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ
 ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ ។
 ម្ចាស់អារុសោ ព្រះមនោរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ក៏មាន ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ក៏ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ខ្លះម្មណ៍ដោយព្រះមនោដែរ តែធន្តរាគ
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនមានទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ
 មានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះហើយ ។ ម្ចាស់អារុសោ ហេតុខ្លះ អ្នក

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយស្ស សទ្ធកាយនិកាយ

បរិយាយេន វេទិតតំ ។ យថា ន ចក្កុ រុតាមំ សញ្ញា-
 ជំនំ ន រុតា ចក្កុស្ស សញ្ញាជំនំ យញ្ច តត្ថ តទុកយំ
 បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ នន្តរកោ តំ តត្ថ សញ្ញាជំនំ ។ ន
 សោតំ ។ ន យាមំ ។ ន ជិក្ខុ រសាមំ សញ្ញាជំនំ ន
 រសា ជិក្ខុយ សញ្ញាជំនំ យញ្ច តត្ថ តទុកយំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ នន្តរកោ តំ តត្ថ សញ្ញាជំនំ ។ ន កាយោ ។
 ន មតោ នម្បាជំ សញ្ញាជំនំ ន ធម្មា មនស្ស សញ្ញា-
 ជំនំ យញ្ច តត្ថ តទុកយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ នន្តរកោ
 តំ តត្ថ សញ្ញាជំនំ ។

[២៧៧] ឯកំ សមយំ អាយស្មា ន អាណេត្តា អាយ-
 ស្មា ន កាមក្ខ កោសម្ពុយំ វិហារន្តំ យោសិតារាមេ ។
 អុថេតោ អាយស្មា កាមក្ខ សាយណ្ណសមយំ បដិ-
 សល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អាណេត្តា តេនុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិត្តា អាយស្មតា អាណេនុន សន្តិ សម្មាទិ
 សម្មាទជំយំ កថំ សារណីយំ វិវិសារត្តា ឯកមន្តិ
 ជំសិទិ ។ ឯកមន្តិ ជំសិទ្ធា តោ អាយស្មា កាមក្ខ

សុត្តន្តបិដក សំយត្តនិកាយ សទ្ធកាយនិកាយ

ក្រវយលំភាមបរិយាយនេះចុះ ។ ដូចយ៉ាង ចក្កុមិនមែនជាសំយោជនៈ
 របស់ច្រូ ប្រតិមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ចក្កុដែរ នន្តរកណា ដែល
 កើតឡើង ព្រោះកាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ នន្តរកនោះ ឈ្មោះថា
 សំយោជនៈ ។ សោតៈមិនមែន ។ យានៈមិនមែន ។ ជិក្ខុមិនមែនជា
 សំយោជនៈរបស់រស រសក៏មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ជិក្ខុដែរ នន្ត-
 រកណា ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ នន្តរកនោះ
 រឿបឈ្មោះថាសំយោជនៈ ។ កាយមិនមែន ។ មនោមិនមែនជា
 សំយោជនៈរបស់ធម្មារម្មណ៍ ធម្មារម្មណ៍ក៏មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់
 មនោដែរ នន្តរកណា ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ
 នន្តរកនោះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ។

[២៧៧] សម័យមួយ ព្រះអាទន្ទមានអាយុ និងព្រះកាមក្ខមាន
 អាយុតង់នៅក្នុងរយាសិតារាម ទៀបក្រុងកោសម្ពុ ។ គ្រានោះ ព្រះកា-
 មក្ខមានអាយុ ចេញចាកផលសមាបត្តិក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅរក
 ព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយ
 នឹងព្រះអាទន្ទមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែល
 គួរព្រួយហើយ រឿបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះកាមក្ខមានអាយុ

សមុទ្រព្រៃ ពត៌យោ

អាយស្មន្តិ អាណន្តិ ឯតទរោច កី ធុ អាវុសោ អាណន្ត
 តក្ក រូបាជំ សញ្ញាជំ រូបា តក្កស្ស សញ្ញាជំ
 ។ បេ ។ ជីក្ក រសាជំ សញ្ញាជំ រសា ជីក្កយ សញ្ញា-
 ជំ ។ បេ ។ មនោ ធម្មាជំ សញ្ញាជំ ធម្មា មនស្ស
 សញ្ញាជំ ។ ធុ ។ ខា អាវុសោ កាមកុ តក្ក រូបាជំ
 សញ្ញាជំ ធុ រូបា តក្កស្ស សញ្ញាជំ យញ្ច តក្ក
 តទុកយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរតោ តំ តក្ក សញ្ញា-
 ជំ ។ បេ ។ ធុ ជីក្ក រសាជំ សញ្ញាជំ ធុ រសា
 ជីក្កយ សញ្ញាជំ ។ បេ ។ ធុ មនោ ធម្មាជំ សញ្ញា-
 ជំ មនស្ស សញ្ញាជំ យញ្ច តក្ក តទុកយំ បដិច្ច
 ឧប្បជ្ជតិ ធន្តរតោ តំ តក្ក សញ្ញាជំ ។ សេយ្យជាបិ
 អាវុសោ កាធូរោ ច ពលិពង្ខោ ឱនាតោ ច ពលិពង្ខោ
 ឯកេន ធាមេន វិ យោត្តេន វិ សិយុត្តា អស្សុយោ
 ធុ ខោ ឯវិ វាយ្យ កាធូរោ ពលិពង្ខោ ឱនា-
 តស្ស ពលិពង្ខស្ស សញ្ញាជំ ឱនាតោ ពលិពង្ខោ

សមុទ្រ ទី ៣

ក្រិយក្កនិជំសមត្ថរោយ បានស្សព្រះភានន្តមានអាយុដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ អាណន្ត ចក្កជាសំយោជនៈរបស់រូប រូបជាសំយោជនៈរបស់តក្ក
 ឬដូចម្តេច ។ បេ ។ ជីក្កជាសំយោជនៈរបស់រសា រសាជាសំយោជនៈ
 របស់ជីក្ក ។ បេ ។ មនោជាសំយោជនៈរបស់ធម្មារម្មណ៍ ធម្មារម្មណ៍
 ជាសំយោជនៈរបស់មនោឬដូចម្តេច ។ ព្រះភានន្តគបថា ម្ចាស់អាវុសោ
 កាមកុ ចក្កមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់រូបទេ រូបក៏មិនមែនជាសំយោជ-
 នៈរបស់តក្កដែរ ធន្តរតណា ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រីយរបស់តាំង
 ពីរនោះ ធន្តរតនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។ បេ ។ ជីក្កមិនមែនជា
 សំយោជនៈរបស់រសាទេ រសាក៏មិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ជីក្កដែរ ។ បេ ។
 មនោមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ធម្មារម្មណ៍ទេ ធម្មារម្មណ៍ក៏មិនមែនជា
 សំយោជនៈរបស់មនោដែរ ធន្តរតណា ដែលកើតឡើងព្រោះកាស្រីយ
 របស់តាំងពីរនោះ ធន្តរតនោះ ឈ្មោះជាសំយោជនៈ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ដូច គោឡៅនិរតាស ដែលគេទីមដោយវិទ្យុតាមមួយ ឬវិទ្យុបរមួយ
 បើមានអ្នកណាខំយាយថា គោឡៅជាសំយោជនៈរបស់តាស តាស

កាឡិស្ស តលិវត្តស្ស សញ្ញាជន្និ សម្មា នុ ខោ
 សោ វទមាធា វទេយ្យតិ ។ ខោ ហេតិ អាវុសោ ឧ
 ខោ អាវុសោ កាឡោ តលិវត្តោ ឱនាតស្ស តលិវត្ត-
 ស្ស សញ្ញាជន្និ ឧបិ ឱនាតោ តលិវត្តោ កាឡិស្ស
 តលិវត្តស្ស សញ្ញាជន្និ យេន ច ខោ តេ ឯកេន
 ធាមេន វំ យោត្តេន វំ សំយុត្តា តំ តត្ថ សញ្ញាជន្និ ។
 ឯវមេវ ខោ អាវុសោ ឧ ចត្តុ រូបាចំ សញ្ញាជន្និ
 ឧ រូបា ចត្តុស្ស សញ្ញាជន្និ ។ បេ ។ ឧ ជិក្ខុ ។ បេ ។
 ឧ មាធា ។ បេ ។ យញ្ច តត្ថ តទុកយំ បដិក្ខុ ឧប្បជ្ឈតិ
 រទ្ធកតោ តំ តត្ថ សញ្ញាជន្និ ។

(២៧៨) ឯកំ សមយំ អាយស្មា ច អាធាន្តោ អា-
 យស្មា ច ឧទាយំ កោសម្ព័យំ វិហារន្តិ យោសិតាក-
 ម្ម ។ អថខោ អាយស្មា ឧទាយំ សាយល្លាសមយំ បដិ-
 សល្លាចា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា អាធាន្តោ តេចុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា អាធាន្តេន សន្និ សម្មាធិ
 សម្មាធិយំ កតំ សារាណិយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តិ
 ចិសិធិ ។ ឯកមន្តិ ចិសិធា ខោ អាយស្មា ឧទាយំ

ជាសំយោជនៈរបស់គោរៅ កើតឡើងយោងនោះ ឈ្មោះថាវិហារយក្រៅ
 ដែរឬទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ មិនត្រូវទេ ម្ចាស់អាវុសោ គោរៅមិន
 មែនជាសំយោជនៈរបស់គោរៅទេ គោរៅមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់
 គោរៅដែរ គោតាំងនោះសុទ្ធតែគេទំមង្រងយក្រៅតាមមួយ ឬខ្សែបមួយ
 ខ្សែតាមទិវិខ្សែបរនោះ ជាសំយោជនៈរបស់គោតាំងពីរនោះ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ សេចក្តីនេះ មានរបមេយ្យដូចចក្ខុមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់
 រូបទេ ច្រកមិនមែនជាសំយោជនៈរបស់ចក្ខុដែរ ។ បេ ។ ដីពួកមិនមែន
 ។ បេ ។ មនោគមិនមែន ។ បេ ។ នេត្តកណា ដែលកើតឡើង ព្រោះ
 កស្រ័យរបស់ទាំងពីរនោះ នេត្តកនោះ ឈ្មោះថាសំយោជនៈ ។

(២៧៨) សម័យមួយ ព្រះគោនុមានអាយុនិងព្រះទោយិមាន
 អាយុ គង់នៅក្នុងយោសិតាកម ទៀចក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះឯង
 ព្រះទោយិមានអាយុ ចេញចាកផលសមាបក្តិ ក្នុងសាយល្លាសម័យ ក៏
 ចូលទៅក្រុងគោនុមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានធ្វើសេចក្តី
 រីករាយ ជាមួយនឹងព្រះគោនុមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ
 នឹងពាក្យដែលត្រូវរីករាយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះទោយិ

សមុទ្រញោ តតិយោ

កាយស្ម័ន្តំ អាណន្តំ ឯតទរោច យថេវ ទុ ទោ អាវុសោ
 អាណន្តំ អយំ កាយោ កកវតា អាណកបរិយាយេន
 អក្កានោ វិវេដោ បកាសិតោ ឥតិចាយំ កាយោ
 អនត្តាតិ ។ សក្កា ឯវមេវំ វិញ្ញាណម្បិដំ អាតិក្ខតិ
 ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវិតិ វិកដិតិ ឧត្តាដិកាតិ
 ឥតិបិដិ វិញ្ញាណំ អនត្តា ។ យថេវ ទោ អាវុសោ
 ឧទាយំ អយំ កាយោ កកវតា អាណកបរិយាយេន
 អក្កានោ វិវេដោ បកាសិតោ ឥតិចាយំ កាយោ
 អនត្តាតិ ។ សក្កា ឯវមេវំ វិញ្ញាណម្បិដំ អាតិក្ខតិ
 ទេសេតិ បញ្ញាបេតិ បដ្ឋបេតិ វិវិតិ វិកដិតិ ឧត្តាដិកាតិ
 ឥតិបិដិ វិញ្ញាណំ អនត្តាតិ ។

សមុទ្រញោ ទី ៣

មានកាយ អន្តិយក្ខន្ធដ៏សមគួរហើយ ទើបនិយាយនឹងព្រះអាទុទាន
 កាយដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោអាទុទាន កាយនេះ ព្រះមានព្រះភាគតែង
 សំដែង បើក ប្រកាសថា កាយនេះជាអនត្តា ដោយអនេកបរិយាយ
 យ៉ាងណា ។ ព្រះមានព្រះភាគអាចដើម្បីប្រាប់ សំដែង តែងតាំង
 ផ្ទួចផ្ទើម បើក វិកញ្ញក ធ្វើឱ្យនិយម ទូរវិញ្ញាណនេះថា វិញ្ញាណ
 នេះ ជាអនត្តាដូច្នោះ យ៉ាងនោះបានដែរឬ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាយ
 កាយនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សំដែង បើក ប្រកាសថា កាយនេះ
 ជាអនត្តាដូច្នោះ ដោយអនេកបរិយាយ យ៉ាងណា ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគអាចប្រាប់ សំដែង តែងតាំង ផ្ទួចផ្ទើម បើក វិកញ្ញក ធ្វើឱ្យ
 និយម ទូរវិញ្ញាណនេះថា វិញ្ញាណនេះជាអនត្តាដូច្នោះ យ៉ាងនោះបាន ។

[២៧៧] ចតុត្តារា អាវុសោ បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 ចតុត្តារាណាមិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ យោ អាវុសោ
 យោតុ យោ ច បច្ចុយោ ចតុត្តារាណាស្ស ឧបាទាយ
 ។សោ ច វោតុ ។សោ ច បច្ចុយោ សត្វេន សត្វំ
 សត្វតា សត្វំ អបរិសេសា ឱវុជ្ឈយ្យ អបិ ធុ ទោ
 ចតុត្តារាណំ បញ្ញាយេជាតិ ។ យោ វោតិ អាវុសោ
 ឥមិបាបិ ទោ ឯតំ អាវុសោ បរិយាយេន កកវតា
 អក្កាតំ វិដិ បកាសិតំ ឥតិបិដិ វិញ្ញាណំ អនត្តា-
 តិ ។ បេ ។ ឱវុត្តារាសោ បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ
 ឱវុត្តារាណាមិ ។ ឯវមាវុសោតិ ។ យោ វាវុសោ យោតុ
 យោ ច បច្ចុយោ ឱវុត្តារាណាស្ស ឧបាទាយ ។សោ
 ច វោតុ ។សោ ច បច្ចុយោ សត្វេន សត្វំ សត្វតា
 សត្វំ អបរិសេសា ឱវុជ្ឈយ្យ អបិ ធុ ទោ ឱវុត្តារាណំ
 បញ្ញាយេជាតិ ។ យោ វោតិ អាវុសោ ឥមិបាបិ
 ទោ ឯតំ អាវុសោ បរិយាយេន កកវតា អក្កាតំ
 វិដិ បកាសិតំ ឥតិបិដិ វិញ្ញាណំ អនត្តាតិ ។ បេ ។

[២៧៧] ម្ចាស់អាវុសោកានន្ទ ចតុត្តារាណាភិក្ខុវ្យាជិ ព្រោះ
 កស្រីយចកុនិវ្រុច្ច ។ ម្ចាស់អាវុសោទោយិ យ៉ាងនេះមែនហើយ ។
 ម្ចាស់អាវុសោកានន្ទ ហេតុណា បច្ច័យណា ដែលទាំឱ្យចតុត្តារា
 ភិក្ខុវ្យាជិ ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ ទីនិរលត់ទៅឥតមានសេសសល់
 ដោយការតាំងតួង ដោយប្រការតាំងតួង ចតុត្តារាណាទីនិវ្រុច្ច
 ហ្នំ ។ ម្ចាស់អាវុសោទោយិ ចតុត្តារាណាមិ មិនប្រាកដទេ ម្ចាស់អាវុ-
 សោ ទោយិ ហេតុនេះ ព្រះមានព្រះភាគបាទគ្រាស់ បាទបើក បាទប្រ-
 កាសហើយ ដោយបរិយាយនេះថា វិញ្ញាណនេះជាអនត្តាម្ល៉េះ ។ បេ ។
 ម្ចាស់អាវុសោកានន្ទ ឱវុត្តារាណាភិក្ខុវ្យាជិ ព្រោះកស្រីយឱវុត្តារាណា
 មិ ។ ម្ចាស់អាវុសោទោយិ យ៉ាងនេះមែនហើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 កានន្ទ ហេតុណា បច្ច័យណា ដែលទាំឱ្យឱវុត្តារាណាភិក្ខុវ្យាជិ ហេតុ
 នោះ បច្ច័យនោះ ទីនិរលត់ទៅឥតមានសេសសល់ ដោយការតាំង-
 តួង ដោយប្រការតាំងតួង ឱវុត្តារាណាទីនិវ្រុច្ចហ្នំ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោទោយិ ឱវុត្តារាណាមិ មិនប្រាកដទេ ម្ចាស់អាវុសោទោយិ
 ឱវុត្តារាណាមិ ព្រះមានព្រះភាគបាទគ្រាស់ បាទបើក បាទប្រកាស
 ហើយដោយបរិយាយនេះថា វិញ្ញាណនេះ ជាអនត្តាម្ល៉េះ ។ បេ ។

មនោស្ស័យោ បដិច្ច ធម្មេ ច ទុច្ចរដ្ឋតិ មនោវិញ្ញាណន្តិ ។ ឯវេទានុសោតិ ។ យោ ចានុសោ ហេតុ យោ ច បទ្ទយោ មនោវិញ្ញាណស្ស ទុណាយ យោ ច ហេតុ យោ ច បទ្ទយោ សទ្ទោន សត្វំ សត្វជា សត្វំ អបរិសេសា និរុដ្ឋយ្យ អបិ ទុ ទោ មនោវិញ្ញាណំ បញ្ញាយេតាតិ ។ យោ ហេតុំ អានុសោ កមិចាបិ ទោ ឯវេទានុសោ បរិយាយេន កកវតា អក្កានំ វិដិ បកាសិតំ កតិបិដិ វិញ្ញាណំ មនត្តាតិ ។

[៣០០] ។ សយ្យថាបិ អានុសោ បុរិសោ សារត្តិកោ សារកវេសិ សារបរិយេសនិ ធាមាថោ តិណ្ហំ កុដារិ អាតាយ វចំ បរិសេយ្យ យោ តត្ត បស្សេយ្យ មហន្តិ កណលិក្ខន្ធិ ទុដ្ឋំ ឈិ អក្កកុដកយាតំ^(១) តមេចំ អូលេ ជំទ្កេយ្យ មូលេ ជំត្វា អក្កេ ជំទ្កេយ្យ អក្កេ ធរត្វា បក្កវដ្ឋិ វិដិក្ខុដ្ឋេយ្យ^(២) យោ តត្ត បេត្តម្យំ ធានិក្ខេយ្យ កុវតា សារិ ។ ឯវេទេវ ទោ អានុសោ តិក្កុ ធសុ ដស្សយតទេសុ ធរត្តានិ ធម អក្កធម៌យំ សមទុបស្សតិ

១ ក្កុចិ ហេដ្ឋិក, ខ. ខ. វេក អក្កកុដារិ ។ ២ អក្កកុដាតំ ។ ៣ វិដិក្ខុដ្ឋេយ្យ ។

មូលអានុសោភានន្ត មនោវិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះកម្រស្រយមនានិង ធម្មាម្មណ៍^១ ។ មូលអានុសោទទាយិ យ៉ាងនេះវិមទេហ័យ ។ មូល អានុសោភានន្ត ហេតុណា បច្ច័យណា ដែលនាំឲ្យមនោវិញ្ញាណកើត ឡើង ហេតុនោះ បច្ច័យនោះ នឹងលេចទៅឥតមានសេសសល់ ដោយ អាការពាំងពួង ដោយប្រការពាំងពួង មនោវិញ្ញាណនឹងប្រាកដថ្មប្លា^២ ។ មូលអានុសោទទាយិ មនោវិញ្ញាណខ្លះ មិនប្រាកដទេ មូលអានុសោ ទទាយិ មនោវិញ្ញាណខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគបានគ្រាស់ បានបើក បាន ប្រកាស ដោយបរិយាយនេះថា វិញ្ញាណនេះ ជាអនត្តដូច្នោះ ។

[៣០០] មូលអានុសោទទាយិ ដូចជាបុរសអ្នកត្រូវការខ្លឹមឈើ ស្វែងរកខ្លឹមឈើ គ្រាច់ទៅរកខ្លឹមឈើ កាន់ដីដីដីមុត ចូលទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះឃើញដើមចេក ធំ ត្រង់ ខ្លី មិនទាន់មានចណ្តូលស្នូក ទៅក្នុង ព្រៃនោះ ក៏កាត់យកដើមចេកនោះត្រង់គល់ លុះកាត់រួចហើយ ទើបកាត់ ចុង លុះកាត់ចុងរួចហើយ ក៏បកស្រទេប សូម្បីតែស្រាយ ក៏បុរសនោះ រកមិនបានក្នុងដើមចេកនោះផង នឹងបានខ្លឹមមកពីណា មានទេបហាយ៉ាង ណាមិញ ។ មូលអានុសោទទាយិ មានទេបមេយ្យដូចក៏មិនពិចារណា ឃើញខ្លួន មិនពិចារណា ឃើញវត្ថុជាបេសវ័ន្ត ក្នុងដស្សយតនេះពាំង ៦

សោ ឃិវំ សមទុបស្សន្តោ ន ភិក្ខុំ លោកេ ឧបាទិ-
 យតិ អនុបាទិយំ ន បរិកស្សតិ អបរិកស្សំ បច្ឆត្តាញ្ញា
 បរិច្ឆាយតិ ទំណា ជាតិ វុសំ ក្រហ្មចរិយំ កតំ
 កាណិយំ ជាបរិ ឥត្តត្តាយាតិ បជាបាតីតិ ។

[៣០០] អាទិត្តបរិយាយំ វោ ភិក្ខុវេ ធម្មបរិយា-
 យំ នេសស្សាមិ តំ សុណាម ។ ភក្ខេមោ ច ភិក្ខុវេ
 អាទិត្តបរិយាយោ ធម្មបរិយាយោ ។ វិ ភិក្ខុវេ តត្តា-
 យ អយោសលាកាយ អាទិត្តាយ សម្មជ្ឈលិតាយ
 សញ្ញាតិក្ខតាយ ធម្មត្រ្រិយំ សម្មលិមដំ ន ត្រេវ ធម្ម-
 វិញ្ញាយ្យសុ វុបេសុ អនុត្យញ្ញនសោ និមិត្តត្តាយោ ។
 វិមិត្តស្សានុកធិតំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ វិដ្ឋមាទំ
 តិដ្ឋេយ្យ អនុត្យញ្ញនស្សានុកធិតំ វា តស្មី ចេ សមយេ
 កាលំ ករេយ្យ ។ វា នមេតំ វិដ្ឋតំ យំ ដ្ឋង្គិ តតិដិ
 អញ្ញតរិ តតិ កច្ឆេយ្យ វិរយំ វា វិញ្ញាណយោជិ វា ។

កាលបើភិក្ខុនោះ ធំចារណាឃើញយ៉ាងនេះ ក៏លែងប្រកាន់របស់រូបិក
 ក្នុងគុណោក កាលបើលែងប្រកាន់ រមែងមិនគត់ស្អុត កាលបើមិន
 គត់ស្អុត រមែងរលត់កិលេសដោយពិត ដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញនៅចេហើយ សោឡសតិច្ចអាត្មាអញបានធ្វើរួច
 ហើយ មគ្គភាវនាភិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត មិន
 មានឡើយ ។

[៣០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គន្លងសំដែង ឡូធម្មបរិ-
 យាយឈ្មោះអាទិត្តបរិយាយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្តាប់
 ធម្មបរិយាយនោះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះធម្មបរិយាយឈ្មោះអា-
 ទិត្តបរិយាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុន្តិយវិសេសបុគ្គល
 អាល ដោយបន្ទះដែកដ៏ក្តៅដែលភ្លើងកំពុងរនះ រុំរោចន៍សន្លោសនៅ
 ប្រសើរជាង ការកាន់យកនិមិត្តដោយអនុត្យញ្ញនៈ ក្នុងរូបវិសេសបុគ្គល
 គប្បីដឹងដោយចក្ខុ មិនប្រសើរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ
 ដែលផ្តេកផ្តួលទៅកោសចក្ខុក្រែកអាក្នុងនិមិត្ត ឬ ផ្តេកផ្តួលទៅកោសចក្ខុ
 ក្រែកអាក្នុងអនុត្យញ្ញនៈ ហើយតាំងនៅ បើបុគ្គលនោះធ្វើមរណកាលក្នុង
 សម័យនោះ ។ បណ្តាគតិទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីទៅកាន់គតិណាមួយ
 គឺទរក ឬ កំណើតតិច្ចាន ដោយហេតុណា ហេតុនោះ រមែងមាន ។

ឥមំ ទោហំ ភិក្ខុវេ អាធិណំ ធិស្វា ឃិវំ វនាមិ ។ វិ ភិក្ខុ-
 វេ តិណ្ណោន អាយាសន្តំតា អាធិត្តេន សម្មវដ្តលំភេន
 សញ្ញាភិក្ខុភេន សោតិទ្រិយំ សម្មាលិមដ្ឋំ ន ភ្លេវ
 សោតវិញ្ញាយេសុ សន្ទេសុ អនុត្យញ្ញនសោ ធិមិត្តត្តា-
 ហោ ។ ធិមិត្តស្សាននកធិតំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ តិដ្ឋមាធិ
 តិដ្ឋយ្យ អនុត្យញ្ញនស្សាននកធិតំ វា តស្មី ចេ សមយេ
 កាលំ កេវេយ្យ ។ ហិទមេតំ វិជ្ជតិ យំ ទ្ធិទ្ធិ កតិធិ
 អញ្ញាតំ កតិ កច្ឆេយ្យ ធិវយំ វា តិវច្ឆានយោធិ វា ។
 ឥមំ ទោហំ ភិក្ខុវេ អាធិណំ ធិស្វា ឃិវំ វនាមិ ។
 វិ ភិក្ខុវេ តិណ្ណោន នទច្ឆេននេន អាធិត្តេន សម្មវដ្ត-
 លំភេន សញ្ញាភិក្ខុភេន យាធិទ្រិយំ សម្មាលិមដ្ឋំ
 ន ភ្លេវ យានវិញ្ញាយេសុ កន្ទេសុ អនុត្យញ្ញនសោ
 ធិមិត្តត្តាហោ ។ ធិមិត្តស្សាននកធិតំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ

ហេលភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតយើញ្ញាទោសនេះឯង បានជាពោលយ៉ាង
 នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សោតិទ្រិយដែលបុគ្គលទ្វារ ដោយកិច្ចា
 វេទន៍មុត ដែលភ្នឹងកំពុងនេះទើរពេទ័សទោសនៅ ប្រសើរជាង ការ
 កាន់យកនិមិត្តដោយអនុត្យញ្ញនៈ ក្នុងសំឡេងដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយ
 សោតៈ មិនប្រសើរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលផ្អែក
 ផ្អូលទៅកសេចក្តីត្រេកអរចំពោះនិមិត្ត ឬផ្អែកផ្អូលទៅកសេចក្តីត្រេកអរ
 ចំពោះអនុត្យញ្ញនៈហើយបិតទៅ បើបុគ្គលធ្វើមរណកាលក្នុងសម័យនោះ
 ទៅ ។ បណ្តាគតិទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីទៅកាន់គតិណាមួយ និទរក
 ប្តូរកំណើតវិញ្ញាណ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ វេទន៍មាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺជាគតយើញ្ញាទោសនេះឯង បានជាពោលយ៉ាងនេះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យាទិទ្រិយដែលបុគ្គលខ្លះ ដោយក្រចកវេទន៍មុត
 ដែលភ្នឹងកំពុងនេះទើរពេទ័សទោសនៅ ប្រសើរជាង ការកាន់យកនិមិត្ត
 ដោយអនុត្យញ្ញនៈ ក្នុងកូនទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយយានៈ
 មិនប្រសើរទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលផ្អែកផ្អូលទៅក

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយគនវគ្គោ

និដ្ឋមាទំ និដ្ឋេយ្យ អនុត្យញ្ញទស្សានកងតំ វា ភស្មី ទេ
 សមយេ កាលំ ករយេ ។ មុខមេតំ វិជ្ជតំ យំ វិជ្ជន្តំ
 ភតិទំ អញ្ញតំ ភតិ កច្ឆេយ្យ ឯវយំ វា តិវច្ឆានេ
 យោជំ វា ។ ឥមំ ទោហំ ភិក្ខុវេ អាជីវេ ទិស្វា ឋវិ
 វទាមិ ។ វិ ភិក្ខុវេ តិណ្ណាន ទុរេន អាទិក្កេន សម្មជ្ជ-
 លិកេន សញ្ញាតិក្កេន ជ្ជិវ្រិយំ សម្មលិមជ្ជំ ទ គ្រូ
 ជំព្រិញ្ញេយ្យេសុ រសេសុ អនុត្យញ្ញទសោ ធម៌ត្តត្តា-
 ហោ ។ ធម៌ត្តស្សានកងតំ វា ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណំ និដ្ឋមាទំ
 និដ្ឋេយ្យ អនុត្យញ្ញទស្សានកងតំ វា ភស្មី ទេ សមយេ
 កាលំ ករយេ ។ មុខមេតំ វិជ្ជតំ យំ វិជ្ជន្តំ ភតិទំ
 អញ្ញតំ ភតិ កច្ឆេយ្យ ឯវយំ វា តិវច្ឆានេយោជំ វា ។ ឥមំ
 ទោហំ ភិក្ខុវេ អាជីវេ ទិស្វា ឋវិ វទាមិ ។ វិ ភិក្ខុវេ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយគនវគ្គ

សេចក្តីត្រេកអរចំពោះធម៌ត្ត ឬផ្នែកផ្តល់ទៅករសេចក្តីត្រេកអរចំពោះអនុ-
 ត្យញ្ញទៈ ហើយតាំងនៅ បើបុគ្គលនោះធ្វើមរណកាលក្នុងសម័យនោះ ។
 បណ្តាគតិទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីទៅកាន់គតិណាមួយ គឺនរកឬកំណើត
 ភិក្ខុន ដោយហេតុណា ហេតុនេះ វេមនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គថាគតយើងទៅសរទេឯង បានជាពោលយ៉ាងនេះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ដ្បិទ្រិយដែលបុគ្គលគាត់ ដោយកំបិតការដ៏មុតដែល
 ភ្លើងកំពុងនេះផ្សំពេចសេន្ទាសានៅ ប្រសើរជាង ការកាន់យកធម៌ត្ត
 ដោយអនុត្យញ្ញទៈ ក្នុងរសដែលបុគ្គលគប្បីជីវិតដោយដ៏ត្ត មិនប្រសើរ
 ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណដែលផ្តុកផ្តល់ទៅករសេចក្តីត្រេក
 អរក្នុងធម៌ត្ត ឬផ្នែកផ្តល់ទៅករសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអនុត្យញ្ញទៈ ហើយ
 បិតនៅ បើបុគ្គលនោះធ្វើមរណកាលក្នុងសម័យនោះទៅ ។ បណ្តាគតិ
 ទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីទៅកាន់គតិណាមួយ គឺនរកឬកំណើតភិក្ខុន
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ វេមនិទាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គថាគត
 យើងទៅសរទេឯង បានជាពោលយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

តិច្ឆាយ សន្តិយា អាទិត្តាយ សម្បជ្ឈលីកាយ
 សញ្ញាតិក្ខតាយ កាយទ្រិយំ សម្បលំមជ្ជំ ឯ ត្រូវ
 កាយវិញ្ញាយ្យសុ ដោដ្ឋត្រេសុ អនុត្យញ្ញទសោ ឯមិត្ត-
 ត្តារហា ។ ឯមិត្តស្សាននកធិតំ វា កិត្តុវេ វិញ្ញាណំ តិច្ឆ-
 មាណំ តិច្ឆយ្យ អនុត្យញ្ញទស្សាននកធិតំ វា តស្មី រេ
 សមយេ កាលំ ករេយ្យ ។ ថា ធម៌តំ វិជ្ជតិ យំ វុទ្ធិ
 តតិធំ អញ្ញាតំ តតិ ករេយ្យ ធម៌យំ វា តិច្ឆាលយោដិ
 វា ។ ឥមំ ទោហំ កិត្តុវេ អាទិធមំ ធិស្សា ឋិវំ វធាមិ ។
 វំ កិត្តុវេ សោត្តំ សោត្តំ ទោ មទាហំ កិត្តុវេ វុទ្ធិ(១)
 ធីវិតាធិ វធាមិ អដលំ ធីវិតាធិ វធាមិ មោធូហំ ធីវិតាធិ
 វធាមិ ឯ ត្រូវ តថាវុបេ វិតក្ខេ វិតក្ខេយ្យ យថាវុបាធិ
 វិតក្ខោធិ វសង្កតោ សង្កំ កិទ្ធកយ្យ ។ ឥមំ ទោហំ
 កិត្តុវេ វុទ្ធិ ធីវិតាធិ អាទិធមំ ធិស្សា ឋិវំ វធាមិ ។

១ ១. វិញ្ញាណធម៌ វិញ្ញាណធម៌

កាយទ្រិយំដែលបុគ្គលនេះ ដោយគំរូគំរូមុត ដែលកើតកំពុងនេះនេះ-
 ពេចន៍សន្តោសនៅ ប្រសើរជាង ការកាន់យកនិមិត្តដោយអនុត្យញ្ញទៈ
 ក្នុងដោដ្ឋត្រេដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយកាយ មិនប្រសើរទេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណ ដែលផ្គុំផ្គុំលទៅករសេចក្តីត្រេកអរចំពោះ
 និមិត្ត ឬផ្គុំផ្គុំលទៅករសេចក្តីត្រេកអរចំពោះអនុត្យញ្ញទៈ ហើយបើក
 នៅ ប្រសិនបើបុគ្គលនោះធ្វើមរណកាលក្នុងសម័យនោះទៅ ។ បណ្តា
 គតិទាំងពីរ បុគ្គលនោះគប្បីទៅកាន់គតិណាមួយ គឺមកប្តូរករណីគតិច្ឆាន
 ដោយហេតុណា ហេតុនេះ វាមិនមាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គថា-
 នតឃើញពោសនេះឯង បានជាពោលយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលដេកលក់ប្រសើរជាង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះគថា-
 នតពោលការដេកលក់ ថាជាពោសរបស់មនុស្សដែលរស់នៅ គថានត
 ពោលការដេកលក់ ថាមិនមែនជាផលរបស់មនុស្សដែលរស់នៅ គថានត
 ពោលការដេកលក់ ថាជាសេចក្តីវិនិច្ឆ័យរបស់មនុស្សដែលរស់នៅ បុគ្គល
 លុះក្នុងអំណាចវិតក្កៈមានសកាតយ៉ាងណាហើយ បើបែកសង្ស័យ បុគ្គល
 គ្រិះរិះក្នុងវិតក្កៈមានសកាតយ៉ាងនោះ មិនប្រសើរទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ គថានតឃើញពោសនេះឯង ថាជាពោសរបស់បុគ្គលដែលរស់
 នៅ បានជាពោលយ៉ាងនេះ ។

[៣០២] ភក្ខុ ភិក្ខុវេ សុត្តវា អរិយស្សារកោ
 ឥតិ បដិបក្ខិក្ខតិ វិដ្ឋុត្តុ តាវ ភត្តាយ អយោ-
 សលាភាយ អាទិភ្នាយ សម្មជ្ឈលិតាយ សុញ្ញាតិ-
 ក្ខតាយ ចក្កុទ្រិយំ សម្មលិមដ្ឋិ ហត្ថាហំ ឥនមេវ
 មនសិករោមិ ឥតិ ចក្កំ អនិច្ចំ រូបា អនិច្ចា
 ចក្កុវិញ្ញាណំ អនិច្ចំ ចក្កុសម្មស្សោ អនិច្ចា យម្បិ-
 ទំ ចក្កុសម្មស្សច្ចយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំនំ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា ភម្បិ អនិច្ចំ ។
 វិដ្ឋុត្តុ តាវ វិណ្ណោន អយោសង្កតោ អាទិភ្នោន សម្ម-
 ជ្ឈលិតោន សុញ្ញាតិក្ខតោន សោតិទ្រិយំ សម្មលិ-
 មដ្ឋិ ហត្ថាហំ ឥនមេវ មនសិករោមិ ឥតិ សោតិ
 អនិច្ចំ សទ្ធា អនិច្ចា សោតវិញ្ញាណំ អនិច្ចំ សោត-
 សម្មស្សោ អនិច្ចា យម្បិទំ សោតសម្មស្សច្ចយោ
 ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំនំ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អនុក្ខមសុខំ វា

[៣០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងរឿងទាំងនោះ អរិយ-

សាវ័កអ្នកនេះដឹង ពិចារណាយើងដូច្នោះថា ចក្កុទ្រិយំដែលបុគ្គលអាស-
 នាយបន្ទះដែកដីក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះរងរោចន៍សុទ្ធាសុទ្ធា លើកទុក
 ដោយឡែកសិនចុះ ។ បើដូច្នោះ អញធ្វើទុកក្នុងចិត្តខ្ញុំហេតុនេះ ដូច្នោះ
 ថា ចក្កុមិនទៀង រូបមិនទៀង ចក្កុវិញ្ញាណមិនទៀង ចក្កុសម្ពុស្សមិន
 ទៀង វេទនាណា ជាសុទ្ធក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុទ្ធក្តី ដែលកើត
 ទៀង ព្រោះចក្កុសម្ពុស្សជាបច្ច័យ វេទនានោះ ក៏មិនទៀង ។ សោ-
 តិទ្រិយំដែលបុគ្គលខ្លា ដោយកម្លាំងដែកដីមុត ដែលភ្លើងកំពុងឆេះរង
 រោចន៍សុទ្ធាសុទ្ធា លើកទុកដោយឡែកសិនចុះ បើដូច្នោះ អញធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តខ្ញុំហេតុនេះដូច្នោះថា សោតមិនទៀង សទ្ធាមិនទៀង សោ-
 តវិញ្ញាណមិនទៀង សោតសម្ពុស្សមិនទៀង វេទនាណា ជាសុទ្ធក្តី
 ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុទ្ធក្តី ដែលកើតទៀង ព្រោះសោតសម្ពុស្ស

តម្បី អធិត្ថំ ។ តិដ្ឋតុ តាវ តិណ្ណោន ធនុច្ឆេទធន
 អាទិភ្នេន សម្បជ្ឈលិភេន សញ្ញាតិក្ខេន យានិទ្រ្តិ-
 យំ សម្បលិមដ្ឋិ ហត្ថាហំ ឥនមេវ មនសិករោមិ
 ឥតិ យាចំ អធិត្ថំ កត្វា អធិត្ថា យានវិញ្ញាណំ
 អធិត្ថំ យានសម្មស្សោ អធិត្ថោ យម្បំនំ យាន-
 សម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតំ ។ បេ ។ តម្បី
 អធិត្ថំ ។ តិដ្ឋតុ តាវ តិណ្ណោន ឧវេន អាទិភ្នេន
 សម្បជ្ឈលិភេន សញ្ញាតិក្ខេន ជ្ឈិទ្រ្តិយំ សម្បលិ-
 មដ្ឋិ ហត្ថាហំ ឥនមេវ មនសិករោមិ ឥតិ ជិត្ត
 អធិត្ថា វសា អធិត្ថា ជិត្តវិញ្ញាណំ អធិត្ថំ ជិត្តសម្មស្សោ
 អធិត្ថោ យម្បំនំ ជិត្តសម្មស្សប្បត្តយា ឧប្បជ្ឈតិ
 ។ បេ ។ តម្បី អធិត្ថំ ។ តិដ្ឋតុ តាវ តិណ្ណាយ
 សន្តិយា អាទិភ្នាយ សម្បជ្ឈលិភាយ សញ្ញាតិក្ខ-
 ភាយ កាយទ្រ្តិយំ សម្បលិមដ្ឋិ ហត្ថាហំ ឥនមេវ
 មនសិករោមិ ឥតិ កាយោ អធិត្ថោ ដោដ្ឋត្វា អ-
 ធិត្ថា កាយវិញ្ញាណំ អធិត្ថំ កាយសម្មស្សោ អធិត្ថោ

ជាច្រើន វេទនាទោះមិនទៀង ។ យានិទ្រ្តិយដែលបុគ្គលខ្លះ ដោយ
 ក្រចកដែកដីមុក ដែលភ្លើងកំពុងឆេះរុនរោចនសន្ទានសន្ទៅ លើកទុក
 ដោយឡែកសិនចុះ បើដូច្នោះ អញ្ញាធ្វើទុកក្នុងចិត្តទូរហេតុនេះ ដូច្នោះ
 ថា យានមិនទៀង កន្លះមិនទៀង យានវិញ្ញាណមិនទៀង យាន-
 សម្មស្សមិនទៀង វេទនាណា ដែលកើតឡើង ព្រោះយានសម្មស្សជា
 ច្រើន ។ បេ ។ វេទនាទោះមិនទៀង ។ ជ្ឈិទ្រ្តិយដែលបុគ្គលខ្លះ
 ដោយកាំបិតការដីមុក ដែលភ្លើងកំពុងឆេះរុនរោចនសន្ទានសន្ទៅ លើក
 ទុកដោយឡែកសិនចុះ បើដូច្នោះ អញ្ញាធ្វើទុកក្នុងចិត្តទូរហេតុនេះដូច្នោះថា
 ជិត្តមិនទៀង សេមិនទៀង ជិត្តវិញ្ញាណមិនទៀង ជិត្តសម្មស្សមិនទៀង
 វេទនាណា ដែលកើតឡើង ព្រោះជិត្តសម្មស្សជាច្រើន ។ បេ ។ វេទនា
 ទោះ មិនទៀង ។ កាយទ្រ្តិយដែលបុគ្គលចាត់ ដោយលំពែងដីមុក
 ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ រុនរោចនសន្ទានសន្ទៅ លើកទុកដោយឡែកសិន
 ចុះ បើដូច្នោះ អញ្ញាធ្វើទុកក្នុងចិត្តទូរហេតុនេះ ដូច្នោះថា កាយមិនទៀង
 ដោយដ្ឋានម្តងមិនទៀង កាយវិញ្ញាណមិនទៀង កាយសម្មស្សមិនទៀង

យម្បិដំ កាយសម្មស្សប្បច្ចយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ
 ។ បេ ។ តម្បិ អធិទ្ធិ ។ តិដ្ឋតុ តាវ សោត្តំ ហត្ថាហិ
 ឥនាមវ មធសិកាធមិ ឥតិ មហោ អធិត្ថោ ធម្មា
 អធិត្ថោ មហោវិញ្ញាណំ អធិទ្ធិ មហោសម្មស្សោ អធិត្ថោ
 យម្បិដំ មហោសម្មស្សប្បច្ចយោ ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ
 វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា តម្បិ អធិទ្ធិ ។ ឃិវិ បស្សំ
 ភិក្ខុវេ សុតវា អរិយស្សវិកោ ធម្មស្មិបិ ធិត្ថិទ្ធិតិ វេ
 សុបិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ធម្មវិញ្ញាណោបិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ធម្មសម្មស្ស-
 បិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ។ បេ ។ យម្បិដំ មហោសម្មស្សប្បច្ចយោ
 ឧប្បជ្ឈតិ វេទយំតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
 តស្មិបិ ធិត្ថិទ្ធិតិ ធិត្ថិទ្ធិ វេជ្ឈតិ វិភា វិមុត្តតិ ។ វិមុត្តស្មិ
 វិមុត្តមិកិ ញ្ញាណំ ហោតិ ។ ទិណា ជាតិ វុសិកិ ទ្រាហ្ម-
 វេយំ កតំ ករណីយំ បាបំ ឥត្តត្តាយាតិ បជាបាតិ ។
 អយំ ទោ ភិក្ខុវេ អាធិត្តបរិយាយោ ធម្មបរិយាយោតិ ។

វេទនាណា ដែលកើតឡើង ព្រោះកាយសម្មស្សជាប់ច្រើន ។ បេ ។
 វេទនាទោះ ក៏មិនទៀង ។ ការដេកលក់លើកទុកសិនចុះ ។ បើដូច្នោះ
 អញ្ញាច្នៃទុកក្នុងចិត្តទូរហេតុនេះ ដូច្នោះជា មនោមិនទៀង ធម្មាម្មណ៍
 មិនទៀង មនោវិញ្ញាណមិនទៀង មនោសម្មស្សមិនទៀង វេទនាណា
 ជាសុខក្តី ជាទុក្ខក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោ-
 សម្មស្សជាប់ច្រើន វេទនាទោះ ក៏មិនទៀង ។ ម្ចាស់ក៏កុំចាំឯងឡាយ
 កាលបើអរិយសាវ័កអ្នកចេះដឹង ឃើញយ៉ាងនេះ វេទនាឡើយណាយ
 នឹងចក្ខុផង ឡើយណាយនឹងប្រផង ឡើយណាយនឹងចក្ខុវិញ្ញាណផង
 ឡើយណាយនឹងចក្ខុសម្មស្សផង ។ បេ ។ វេទនាណា ជាសុខក្តី ជាទុក្ខ
 ក្តី មិនទុក្ខមិនសុខក្តី ដែលកើតឡើង ព្រោះមនោសម្មស្សជាប់ច្រើន
 ក៏ឡើយណាយនឹងវេទនាទោះ កាលបើឡើយណាយ វេទនាប្រាសចាក
 កម្រេក ព្រោះតែប្រាសចាកកម្រេក ទើបចិត្តរួចស្រឡះ ។ កាលបើចិត្ត
 ច្រស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា ចិត្តរួចស្រឡះហើយ ។ ដឹង
 ច្បាស់ថា ព្រហ្មចរិយៈគាត្មាអញនៅរួចហើយ សោឡសតិច្ចគាត្មាអញ
 ធ្វើរួចហើយ មត្តការតាមច្បាប់ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសតិច្ចនេះទៀត
 មិនមានឡើយ ។ ម្ចាស់ក៏កុំចាំឯងឡាយ នេះជាធម្មបរិយាយ ឈ្មោះ
 អាទិត្តបរិយាយ ។

[៣០៣] ហត្ថសុ ភិក្ខុវេ សតិ អាណាធនិក្ខេបដំ
 បញ្ញាយតិ ហត្ថសុ សតិ អភិក្កមប្បដិវ្ហោ បញ្ញា-
 យតិ ហត្ថសុ សតិ សម្មិញ្ញាធម្មសារណំ បញ្ញាយតិ
 កុដ្ឋស្មី សតិ ជ័យន្ទាបិហាសា បញ្ញាយតិ ។ ឯវមេវ
 វោ ភិក្ខុវេ ធម្មស្មីបិ សតិ ធម្មសម្មស្សប្បន្ទយា
 ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។ ឬ ។ ជិញ្ញេយ សតិ ជិញ្ញ-
 សម្មស្សប្បន្ទយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ សុខទុក្ខំ ។ ឬ ។
 មទស្មី សតិ មហោសម្មស្សប្បន្ទយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតំ
 សុខទុក្ខំ ។ ឬ ។

[៣០៤] ហត្ថសុ ភិក្ខុវេ អសតិ អាណាធនិក្ខេ-
 បដំ ឧ បញ្ញាយតិ ហត្ថសុ អសតិ អភិក្កមប្ប-

[៣០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដំនើរមាន ការកាន់និងការ
 ដាក់ចុះ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើដំនើរមាន ការឈានទៅមុខនិងឈាន
 ថយក្រោយ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើសន្ទាក់ទាំងឡាយមាន ការបត់
 ចូលនិងលាចេញ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើពោះមាន សេចក្តីស្រែកឃ្លាន
 ក៏មិនប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតយ៉ាងនេះឯង កាលបើ
 ចក្ខុមាន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខជាខាងក្នុង ក៏កើតឡើងព្រោះចក្ខុសម្តីស្សជា
 បច្ច័យ ។ ឬ ។ កាលបើជីវ្ហមាន សេចក្តីសុខនិងទុក្ខជាខាងក្នុង ក៏កើត
 ឡើងព្រោះជីវ្ហសម្តីស្សជាបច្ច័យ ។ ឬ ។ កាលបើមាតាមាន សេចក្តីសុខ
 និងទុក្ខជាខាងក្នុង ក៏កើតឡើងព្រោះមាតាសម្តីស្សជាបច្ច័យ ។ ឬ ។

[៣០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមិនមានដៃ ការកាន់
 យកនិងការដាក់ចុះ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើមិនមានជើង ការឈាន

ជីក្កោមោ ធិ បញ្ញាយតិ បទ្វេសុ អសតិ សម្មិក្ខាធម្ម-
 សារណំ ធិ បញ្ញាយតិ ក្យុដ្ឋិស្មី អសតិ ជិយត្ថាបិថា-
 សា ធិ បញ្ញាយតិ ។ ឃវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ ចក្កុស្មី អ-
 សតិ ចក្កុសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ
 ។ ឃេវ ជីវ្ហយ អសតិ ជីវ្ហសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ
 អជ្ឈតិ សុខទុក្ខំ ។ ឃេវ មទស្មី អសតិ មទោ-
 សម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខត្ថំ ។

[៣០៥] ហេតុសុ ភិក្ខុវេ សតិ អាណាធិក្ខេបដិ
 ហោតិ ថានេសុ សតិ អភិក្កមម្បជីក្កោមោ ហោតិ
 បទ្វេសុ សតិ សម្មិក្ខាធម្មសារណំ ហោតិ ក្យុដ្ឋិស្មី
 សតិ ជិយត្ថាបិថាសា ហោតិ ។ ឃវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ
 ចក្កុស្មី សតិ ចក្កុសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ
 សុខទុក្ខំ ។ ឃេវ ជីវ្ហយ សតិ ។ ឃេវ មទស្មី សតិ
 មទោសម្មស្សប្បព្វយា ឧប្បជ្ជតិ អជ្ឈតិ សុខទុក្ខត្ថំ^(១) ។

១ ម. សុខ ទុក្ខំ ។ ឃេវ ហេតុសុ ។

ទេវមុខនិវឌ្ឍានថយក្រោយ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើមិនមានសទ្ធាកំ
 ការេកំចូលនិវឌ្ឍានចេញ ក៏មិនប្រាកដ កាលបើមិនមានពោះ សេចក្តី
 ស្រែកហ្វាន ក៏មិនប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពិតយ៉ាងនេះឯង
 កាលបើចក្កុមិនមាន សេចក្តីសុខទុក្ខជាខាងក្នុងក៏មិនកើតឡើង ព្រោះ
 ចក្កុសម្មីស្សជាបច្ច័យ ។ ឃេវ កាលបើជីវ្ហុមិនមាន សេចក្តីសុខទុក្ខជា
 ខាងក្នុងក៏មិនកើតឡើង ព្រោះជីវ្ហុសម្មីស្សជាបច្ច័យ ។ ឃេវ កាលបើ
 មទោមិនមាន សេចក្តីសុខទុក្ខជាខាងក្នុងក៏មិនកើតឡើង ព្រោះមទោ-
 សម្មីស្សជាបច្ច័យ ។

[៣០៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើមានដៃ ការកាន់និង
 ការដាក់ចុះក៏មាន កាលបើមានជើង ការឈានទៅមុខនិងឈានថយ
 ក្រោយក៏មាន កាលបើមានសទ្ធាកំ ការេកំចូលនិវឌ្ឍានចេញក៏មាន
 កាលបើមានពោះ សេចក្តីស្រែកហ្វានក៏មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពិតយ៉ាងនេះឯង កាលបើចក្កុមាន សេចក្តីសុខទុក្ខជាខាងក្នុងក៏កើត
 ឡើង ព្រោះចក្កុសម្មីស្សជាបច្ច័យ ។ ឃេវ កាលបើជីវ្ហុមាន ។ ឃេវ ។
 កាលបើមទោមាន សេចក្តីសុខទុក្ខជាខាងក្នុងក៏កើតឡើង ព្រោះមទោ-
 សម្មីស្សជាបច្ច័យ ។

សមុទ្រព្រា តតិយោ

[៣០៦] ហត្ថេសុ ភិក្ខុវេ អសតិ អាណាធនិក្ខេយនិ
ន ហោតិ ចានេសុ អសតិ អភិក្កមប្បជីក្កមោ ន
ហោតិ ចព្វេសុ អសតិ សម្មិញ្ញធម្បសារណំ ន ហោតិ
កុដ្ឋិស្មី អសតិ ជិយញ្ញាបិចាសា ន ហោតិ ។ ឯវេវេ
ចោ ភិក្ខុវេ ចក្កុស្មី អសតិ ចក្កុសម្មស្សប្បទ្ធា
នុប្បជ្ជតិ អដ្ឋង្គិ សុទនុក្ខំ ។ យេ ។ ជីវ្ហសម្មស្សប្បទ្ធា
។ យេ ។ មនស្មី អសតិ មហោសម្មស្សប្បទ្ធា នុប្បជ្ជតិ
អដ្ឋង្គិ សុទនុក្ខំ ។

សមុទ្រព្រា តតិយោ ។

តស្សទ្ធានំ

ទ្វេ សមុទ្ធា ពាន្យិសិកោ
ទិវុក្កេន កោដ្ឋិកោ
កាមក្ខ ទុណយិ ចេវ
អាទិក្កេន ច អដ្ឋមិ
ហត្ថពានបញ្ចា^(១) ចេវ
វត្តោ ភេន បវុត្តិភិ ។

១ ឧ. ម. ហត្ថពានបញ្ចា ទុវុ ព្រា ភេន បវុត្តិភិ ។

សមុទ្រព្រ ទី ៣

[៣០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុព្រាឡាយ កាលបើមិនមានដៃ ការកាន់ខ័ន
ការដាក់ចុះក៏មិនមាន កាលបើមិនមានដើង ការឈរទៅមុខនិងឈាន
បរយក្រោយក៏មិនមាន កាលបើមិនមានសន្ទាក់ ការបត់ចូលនិងលាចេញ
ក៏មិនមាន កាលបើមិនមានពោះ សេចក្តីស្រេកឃ្លានក៏មិនមាន ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុព្រាឡាយ ពិភយ៉ាងនេះឯង កាលបើចក្កមិនមាន សេចក្តីសុខទុក្ខ
ជាខាងក្នុង ក៏មិនកើតឡើង ព្រោះចក្កសម្ព័ន្ធស្រដាប់ច្រើន ។ យេ ។ ព្រោះ
ចិក្ខុសម្ព័ន្ធស្រដាប់ច្រើន ។ យេ ។ កាលបើមនោមិនមាន សេចក្តីសុខទុក្ខ
ជាខាងក្នុងក៏មិនកើតឡើង ព្រោះមនោសម្ព័ន្ធស្រដាប់ច្រើន ។

ចប់ សមុទ្រព្រ ទី ៣ ។

ទុក្ខានុវិញ្ញាណសមុទ្រព្រា

ព្រះអង្គសំដែងប្រៀបពីសមុទ្រ ២ រឿង រឿងព្រានសន្ទូច ១
ប្រៀបរបាយដើមឈើមានដីដូចទឹកដោះ ១ រឿងព្រះមហា-
កោដ្ឋិកៈ ១ រឿងព្រះកាមក្ខ ១ រឿងព្រះទោយិ ១ អាទិក្ក-
បរិយាយជាតប្រប់ប្រាប់ ១ ទ្រង់សំដែងពីដៃដើងនិងសន្ទាក់
២ រឿង ហត្ថដូច្នោះ ទើបហៅថាវត្ថុ ។

អាស៊ីសវត្ត

[៣០៧] ឃុំខ្មែរ សុតិ ។ ឃុំកំ សមយំ ភក្កវា សា-
រត្តិយំ វិហារតិ ជេតវេទ ។ អថទោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ
សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ចត្តារោ អាស៊ីសា ឧត្តតេជា
យោវិសា ។ អថ បុរិសោ អាតន្តេយ្យ ជីវតុកាមោ
អថវតុកាមោ សុខកាមោ ធុត្តប្បដិក្ខុលោ តមេនំ ឃុំ
វេទយ្យំ សមេ តេ អន្តោ បុរិស ចត្តារោ អាស៊ីសា
ឧត្តតេជា យោវិសា កាលេន កាលំ ឧត្តារេតត្វា
កាលេន កាលំ នហារេតត្វា កាលេន កាលំ កោ-
ដេតត្វា កាលេន កាលំ បរិសេតត្វា ។ យទា ច ។ ខ
តេ អន្តោ បុរិស សមេសំ ចត្តិដ្ឋំ អាស៊ីសាដំ ឧត្តតេ-
ជាដំ យោវិសាដំ អញ្ញតរោ វា អញ្ញតរោ វា តុប្បិស្សតិ
តតោ ភ្នំ អន្តោ បុរិស មរណំ វា ធិកត្តសិ មរណាមត្តំ វា
ធុត្តំ យំ តេ អន្តោ បុរិស ករណីយំ ភិ តរោហិតំ ។

អាស៊ីសវត្ត

[៣០៧] ឃុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគគង់ទៅក្នុងវត្តជេតវេទ ទៀបក្រុងសាវត្តិ ។ ព្រះនោះឯង ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ដូចជាអាស៊ីសា ៤ ពួក មានគេជះដីខ្វែង មានពិសដ៏ពន្លឺត ។ កាល
ណោះ មានបុរសចង់រស់ មិនចង់ស្លាប់ ប្រាថ្នាសុខ ភ្លើងទុក្ខ ដើរមក
ក្នុងជនដទៃប្បវិនិយាយនឹងបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន
អាស៊ីសា ទាំង ៤ ពួកនេះ មានគេជះដីខ្វែង មានពិសដ៏ពន្លឺត អ្នក
ត្រូវឲ្យប្រោកឡើងតាមកាលដ៏គួរ ត្រូវឲ្យភ្លឺតទឹកតាមកាលដ៏គួរ ត្រូវឲ្យ
បរិភោគតាមកាលដ៏គួរ ត្រូវឲ្យចូលទៅដេកតាមកាលដ៏គួរ ។ ម្ចាស់បុរស
ដ៏ចម្រើន បណ្តាអាស៊ីសាទាំង ៤ ពួក មានគេជះដីខ្វែង មានពិសដ៏
ពន្លឺតទាំងនេះ អាស៊ីសាណាក៏ដោយ ។ នឹងនឹងដល់អ្នក ក្នុងកាលណា
ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ក្នុងកាលណោះ អ្នកនឹងដល់ខ្សឹមស្លាប់ ឬ
ដល់ទុក្ខស្លឹមនឹងស្លាប់ ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ក៏ចូលទៅដល់អ្នកត្រូវធ្វើ
ចូរអ្នកធ្វើកិច្ចនោះចុះ ។

អសីវសាស្ត្រ ចតុត្ថោ

[៣០៥] អថ(១) សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ភីតោ ចតុដ្ឋិ
 អាសីវិសាធំ ឧត្តតេជាធំ យោវិសាធំ យេន វា តេន វា
 បលាយេថ តមេធំ ឃីវី វេយ្យំ វេមេ តេ អម្ពោ បុរិស
 បញ្ច វេណា បច្ចុត្តិកា បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុតាប្បា
 យត្រូវធំ បស្សៈស្សាម តត្រូវ ជីវិតា វេវេបស្សាមាតិ
 យំ តេ អម្ពោ បុរិស តារណីយំ ភី តារោយិតិ ។

[៣០៧] អថ(១) សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ភីតោ ចតុដ្ឋិ
 អាសីវិសាធំ ឧត្តតេជាធំ យោវិសាធំ ភីតោ បញ្ចុដ្ឋិ វេណា
 ធំ បច្ចុត្តិកាធំ យេន វា តេន វា បលាយេថ តមេធំ
 ឃីវី វេយ្យំ អយត្ត អម្ពោ បុរិស ចន្ទោ អន្តរចរោ វេណា
 ឧត្តត្តាសិកោ បិដ្ឋិតោ បិដ្ឋិតោ អនុតាប្បា យត្រូវ-
 ធំ បស្សៈស្សាម តត្រូវ(១) សិកោ ចានេស្សាមិតិ យំ តេ
 អម្ពោ បុរិស តារណីយំ ភី តារោយិតិ ។

១ ម. តត្រូវ ពេ សិកោ

អសីវសាស្ត្រ ជី ៤

[៣០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះនោះឯង បុរសនោះមាន
 សេចក្តីភិតភ័យនឹងអាសីវិតាទាំង ៤ ពួក ដែលមានគេជះដីខ្លាំង មាន
 ពិសដ៏ពន្លឹក ហើយកំរិតៅតាមទិសផ្តេសផ្តាស ពួកជនដទៃគប្បីនិយាយ
 នឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន នេះជាពេជ្រយាតទាំង ៥
 ជាសត្រូវដេញតាមពិខាន់ក្រោយខ្លួន ។ អ្នក ដោយគិតគ្នាថា យើងទាំង-
 ឡាយឃើញបុរសនោះ ក្នុងវិណា នឹងផ្តាច់ដីវិក ក្នុងទីនោះឯង ម្នាល
 បុរសដ៏ចម្រើន គិច្ចណាដែលអ្នកស្រូវធ្វើ ចូរអ្នកធ្វើគិច្ចនោះចុះ ។

[៣០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង បុរសនោះមាន
 សេចក្តីភិតភ័យនឹងអាសីវិតាទាំង ៤ ពួក ដែលមានគេជះដីខ្លាំង មាន
 ពិសដ៏ពន្លឹក មានសេចក្តីភិតភ័យនឹងពេជ្រយាតទាំង ៥ ជាសត្រូវ ហើយ
 កំរិតៅតាមទិសផ្តេសផ្តាស ពួកជនដទៃគប្បីនិយាយនឹងបុរសនោះ យ៉ាង
 នេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន នេះជាពេជ្រយាត អ្នកចាំស្តាប់ខាងក្នុងជា
 គម្រប់ៗ មានជាវិទ្យុដ៏ ដេញតាមពិខាន់ក្រោយខ្លួន ។ អ្នក ដោយគិត
 ថា អញឃើញបុរសនោះក្នុងវិណា នឹងគាត់ក្បាលក្នុងវិទ្យុនោះឯង ម្នាល
 បុរសដ៏ចម្រើន គិច្ចណាដែលអ្នកស្រូវធ្វើ ចូរអ្នកធ្វើគិច្ចនោះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក សម្មន្តនិកាយស្ស សទ្ធកថាវគ្គ

[៣០០] អថខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ភីតោ ចតុដ្ឋិ
 អាសិវិសាខំ ឧត្តតេជានំ យោវិសាខំ ភីតោ បញ្ចដ្ឋិ វជ-
 កានំ បព្វត្ថកានំ ភីតោ ធម្មស្ស អន្តរចរស្ស វជកស្ស
 ឧត្តត្តាសិកស្ស យេន វា តេន វា បលាយេថ សោ
 បស្សេយ្យ សុញ្ញំ កាមំ យញ្ញនេវ យិ បរិសេយ្យ វិត្តកំ-
 យេវ បរិសេយ្យ តុញ្ញកំយេវ បរិសេយ្យ សុញ្ញកំយេវ
 បរិសេយ្យ យញ្ញនេវ កាជនំ បរិសេយ្យ វិត្តកំយេវ
 បរិសេយ្យ តុញ្ញកំយេវ បរិសេយ្យ សុញ្ញកំយេវ
 បរិសេយ្យ ។ តេមនំ ឯវិ វជយ្យំ វជានំ អម្ពោ
 បុរិស វសី សុញ្ញកាមិ ចោរា កាមយាតា បរិសន្តិ-
 យំ ភេ អម្ពោ បុរិស ករណីយំ ភី ករោហិតំ ។

[៣០១] អថខោ សោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ភីតោ
 ចតុដ្ឋិ អាសិវិសាខំ ឧត្តតេជានំ យោវិសាខំ ភី-
 តោ បញ្ចដ្ឋិ វជកានំ បព្វត្ថកានំ ភីតោ ធម្ម-
 ស្ស អន្តរចរស្ស វជកស្ស ឧត្តត្តាសិកស្ស ភីតោ
 ចោរនំ កាមយាតានំ យេន វា តេន វា បលា-
 យេថ សោ បស្សេយ្យ មហដ្ឋំ ឧទកស្តិកំ ឱវមំ ឯវិ

សុត្តន្តបិដក សម្មន្តនិកាយ សទ្ធកថាវគ្គ

[៣០០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ បុរសនោះមាន
 សេចក្តីភិតភ័យនឹងអាសិវិសាខំទាំង ៤ ពួក ដែលមានគេដង្ហែង មាន
 ពិសដ៏ពន្លឹក មានសេចក្តីភិតភ័យនឹងពេជ្យយាតទាំង ៤ ជាសម្រុក មាន
 សេចក្តីភិតភ័យនឹងពេជ្យយាតអ្នកចាំស្តាប់ខាងក្នុងជាគម្រប់ ៦ ដែលមាន
 ការងារឡើង ហើយក៏រត់ទៅតាមទីផ្តេសត្តាស បុរសនោះឃើញស្រុកដី
 ស្ងាត់ ក៏ចូលទៅកេដ្ឋនណមួយ ផ្ទះនោះគឺទេស្តាត ស្ងាត់សូន្យស្តង់
 លូកវាកេកាជនណមួយ តាជននោះគឺទេស្តាត លើនិសោរសូន្យ
 ដែរ ។ ពួកជនដទៃតប្បិទិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស
 ដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ពួកចោរ ចាប់សម្លាប់អ្នកស្រុក តែងចូលមកកេ
 ស្រុកស្ងាត់នេះ ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ក៏ចូលក្នុងអ្នកធ្វើ ចូរអ្នកធ្វើ
 កិច្ចនោះចុះ ។

[៣០១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង បុរសនោះមាន
 សេចក្តីភិតភ័យនឹងអាសិវិសាខំទាំង ៤ ពួក ដែលមានគេដង្ហែង មានពិស
 ដ៏ពន្លឹក មានសេចក្តីភិតភ័យនឹងពេជ្យយាតទាំង ៤ ជាសម្រុក មានសេច-
 ក្តីភិតភ័យនឹងពេជ្យយាតអ្នកចាំស្តាប់ខាងក្នុងជាគម្រប់ ៦ ដែលមានដៅ
 ការឡើង មានសេចក្តីភិតភ័យនឹងពួកចោរជាអ្នកសម្លាប់អ្នកស្រុក ហើយក៏
 រត់ទៅតាមទីផ្តេសត្តាស បុរសនោះឃើញអន្តរចរនឹងទឹកដីធំ មានគ្រឿងខាង

អាសវិសេត្តោ ចតុត្តោ

សាសន្តិ សប្បជីកយំ ចារិមំ តិរិ ទេមំ អប្បជីកយំ
ឧត្តស្ស ចារិ សញ្ញាណំ ឧត្តរសេតុ វា អចារិ ចារិ
កមតាយ ។

[៣១២] អថេចា គិក្ខុវេ តស្ស បុរិសស្ស ឯក-
មស្ស អយំ ចោ មហា ឧទតណ្ណោ វេ ឧរិមំ តិរិ
សាសន្តិ សប្បជីកយំ ចារិមំ តិរិ ទេមំ អប្បជីកយំ
ឧត្តស្ស ចារិ សញ្ញាណំ ឧត្តរសេតុ វា អចារិ ចារិ
កមតាយ យទ្ធិដាហំ តិណកដ្ឋសាទាបលាសំ សង្ក-
ឌ្យត្វា កុលំ តទ្ធិត្វា តំ កុលំ ធិស្សយ ហត្ថេ-
ហំ ច ចារេហំ ច វាយមមាដោ សោត្តិចា ចារិ
កធម្មយ្យន្តិ ។ អថេចា សោ គិក្ខុវេ បុរិសោ តិណ-
កដ្ឋសាទាបលាសំ សង្កឌ្យត្វា កុលំ តទ្ធិត្វា តំ កុលំ
ធិស្សយ ហត្ថេហំ ច ចារេហំ ច វាយមមាដោ
សោត្តិចា ចារិ កធម្មយ្យ តិណ្ណា ចារិកតោ ថលេ
តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោ ។

អាសវិសេត្ត ទី ៤

កាយ ប្រកថោយសេចក្តីរឿស ប្រកថោយភ័យចំពោះមុខ មាន
ត្រើយខាងនាយជីក្សម ឥតមានភ័យចំពោះមុខ ទូក ក្បួន ស្តានតូច
ដើម្បីឆ្លងអំពីត្រើយកាយទៅត្រើយខាងនាយ ក៏មិនមានសោះ ។

[៣១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង បុរសនោះមាន
សេចក្តីព្រះវិញ្ញាណនេះថា នេះឯងហើយជាអនុវិចិត្តដ៏ធំ មានត្រើយខាង
កាយ ប្រកថោយសេចក្តីរឿស ប្រកថោយភ័យចំពោះមុខ មាន
ត្រើយខាងនាយជីក្សម ឥតមានភ័យចំពោះមុខ ទូក ក្បួន ស្តានតូច
ដើម្បីឆ្លងអំពីត្រើយខាងកាយទៅត្រើយខាងនាយ ក៏មិនមាន បើដូច្នោះ
មានតែកត្តាអញ្ញប្រមូលស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ ស្លឹកឈើ ចង
ជាក្បួន កស្រ័យក្បួននោះហើយ អុំដោយវិជនិទិជីនីទាំងឡាយ ទើប
ដល់ទៅត្រើយដោយស្មស្តីបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង
បុរសនោះប្រមូលស្មៅ កំណាត់ឈើ មែកឈើ ស្លឹកឈើ មកចង
ជាក្បួន កស្រ័យក្បួននោះហើយ អុំដោយវិជនិទិជីនីទាំងឡាយ ទើប
ដល់ទៅត្រើយ ដោយស្មស្តី បានឈ្លោះថាជាព្រាហ្មណ៍ឆ្លងដល់ត្រើយ
ហើយបិកនៅលើគោក ។

[៣០៣] ឧបមា ទោ ម្យាយំ ភិក្ខុវេ កេតា អន្តស្ស
 វិញ្ញាបនាយ អយញ្ចេត្ត អន្តោ ធន្តារោ អាសិវិសា ឧត្ត-
 តេជំ យោវិសាតិ ទោ ភិក្ខុវេ ចតុន្នេតិ មហាក្កតានិ
 អជិវចំ មវវិជានុយា អាថោនានុយា តេជានានុយា
 វាយោនានុយា ។ មញ្ច វជកា មច្ឆតិកាតិ ទោ ភិក្ខុវេ
 មញ្ចន្នេតិ ឧបាទានក្កុទ្ធានិ អជិវចំ ។ សេយ្យមីទំ ។
 វុច្ឆនាទានក្កុទ្ធស្ស វេទ្ធពានានក្កុទ្ធស្ស សញ្ញា-
 នានក្កុទ្ធស្ស សង្ការុទានានក្កុទ្ធស្ស វិញ្ញាណុទានា-
 នក្កុទ្ធស្ស ។ ធម្មោ អន្តរចរោ វជកោ ឧត្តិក្កាសិ-
 កោតិ ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មិកស្សេតិ អជិវចំ ។ សុញ្ញកា-
 មោតិ ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មេតិ^(១) អជ្ឈតិកានិ អាយតនានិ
 អជិវចំ ។

១ ខ. ធម្មិកានំ ។

[៣១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថាគតធ្វើសេចក្តីឧបមាខេះ
 ដើម្បីបញ្ជាក់នូវសេចក្តីអធិប្បាយ ឯសេចក្តីអធិប្បាយ ក្នុងសេចក្តីឧបមា
 ខ្លះដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា អាសិវិស ៤ ពួក ដែលមាន
 ភេជវដ្តាំង មានពិសដ៏ទន្ធិក្នុង ជាឈ្មោះខែមហាក្កត្រូវទាំង ៤ គឺមវិ-
 នានុ អាបោនានុ តេជានានុ វាយោនានុ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពាក្យថា ពេជ្ជយានទាំង ៨ ជាសម្រុកខ្លះ ជាឈ្មោះខែ
 ឧបាទានក្កុទ្ធទាំង ៨ ។ គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺវុច្ឆនាទានក្កុទ្ធ ១ វេទ្ធពានានក្កុទ្ធ ១
 សញ្ញាទានក្កុទ្ធ ១ សង្ការុទានានក្កុទ្ធ ១ វិញ្ញាណុទានក្កុទ្ធ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ពេជ្ជយានអ្នកបំភ្លាក់ទាំងក្នុងជាគម្រប
 ៦ ដែលមានជាវិទ្យុទ្ធិខ្លះ ជាឈ្មោះខែទន្ធិកត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពាក្យថា ស្រុកស្លាកខ្លះ ជាឈ្មោះខែអាយតនៈទាំងក្នុង ៦ ។

[៣០៤] ចក្រតោ ទេវេ ធិ ភិក្ខុវេ ចណ្ឌិតោ ព្យាតោ
 មេធាវី ឧបបរិក្ខតិ វិក្កកំយេវ ទាយតិ កុដ្ឋកំយេវ ទាយតិ
 សុញ្ញកំយេវ ទាយតិ ។ រោគតោ ទេវេ ធិ ភិក្ខុវេ
 ចណ្ឌិតោ ព្យាតោ មេធាវី ឧបបរិក្ខតិ វិក្កកំយេវ ទាយតិ
 កុដ្ឋកំយេវ ទាយតិ សុញ្ញកំយេវ ទាយតិ ។ យោធាតោ
 ទេវេ ធិ ភិក្ខុវេ ចណ្ឌិតោ ព្យាតោ មេធាវី ឧបបរិក្ខតិ
 វិក្កកំយេវ ទាយតិ កុដ្ឋកំយេវ ទាយតិ សុញ្ញកំយេវ
 ទាយតិ ។ ជិវ្ហតោ ទេវេ ធិ ភិក្ខុវេ ។ កាយតោ ព្យាតោ
 ធិ ភិក្ខុវេ ។ មនោតោ ទេវេ ធិ ភិក្ខុវេ ចណ្ឌិតោ ទេវេ
 មេធាវី ឧបបរិក្ខតិ វិក្កកំយេវ ទាយតិ កុដ្ឋកំយេវ
 ទាយតិ សុញ្ញកំយេវ ទាយតិ ។ ចោរោ ភាមយា-
 ភាតិ ទោ ភិក្ខុវេ ធម្មតិ ពាហិរាធិ អាយតនាធិ
 អធិវេធិ ។ ចក្កិ ភិក្ខុវេ ហត្ថតិ មហាបាមហាបេសុ
 រូបេសុ ។ រោគតំ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ យាធិ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។

[៣០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលជាបណ្ឌិតរាងវែវមាន
 ប្រាជ្ញា កំណត់នូវនាមរូបនោះ ថាជាចក្ក ចក្កនោះប្រាកដជាបេសំទេ
 ប្រាកដជាបេសំលីងធើ ប្រាកដជាបេសំសូន្យសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បើបុគ្គលជាបណ្ឌិតរាងវែវមានប្រាជ្ញា កំណត់នូវនាមរូបនោះ
 ថាជារោគៈ រោគនោះ ប្រាកដជាបេសំទេ ប្រាកដជាបេសំលីង
 ធើ ប្រាកដជាបេសំសូន្យសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គល
 ជាបណ្ឌិតរាងវែវមានប្រាជ្ញា កំណត់នូវនាមរូបនោះ ថាជាយាមៈ យាមៈ
 នោះ ប្រាកដជាបេសំទេ ប្រាកដជាបេសំលីងធើ ប្រាកដជាបេសំ
 សូន្យសោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលកំណត់នូវនាមរូបនោះ
 ថាជាជិវ្ហ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលកំណត់នូវនាមរូបនោះ
 ថាជាកាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលជាបណ្ឌិតរាងវែវមាន
 ប្រាជ្ញា កំណត់នូវនាមរូបនោះ ថាជាមនោ មនោនោះ ប្រាកដជាបេសំ
 ទេ ប្រាកដជាបេសំលីងធើ ប្រាកដជាបេសំសូន្យសោះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ពួកចោរអ្នកសម្លាប់អ្នកស្រុកនុ៎ះ ជាឈ្មោះ
 នៃអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្កវម្មន៍ចៀតចៀន
 ចំពោះរូបទាំងឡាយ ជាទីតាប់ចិត្តនិងមិនជាទីតាប់ចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រោគៈ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យាមៈ ។ បេ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយនវគ្គោ

ដំក្កំ ភិក្ខុវេ ហញ្ញតិ បដាចាមជាថេសុ វសេសុ ។ កា-
 យោ ភិក្ខុវេ ។ បេ ។ មនោ ភិក្ខុវេ ហញ្ញតិ មជាចា-
 មជាថេសុ ធម្មេសុ ។ មហាឧទកក្កណ្ណេភិ ទោ ភិក្ខុវេ
 ចនុទ្ទតិ ឱយាជំ អជំវចំ កាមោយស្ស ករោយស្ស
 ជិដ្ឋោយស្ស អវិដ្ឋោយស្ស ។ ឱវមំ ភិក្ខុ សាសន្តិ
 សប្បជិកយន្តំ ទោ ភិក្ខុវេ សញ្ញាយស្សេតំ អជំវចំ ។
 ចាវមំ ភិក្ខុ ទេមំ អប្បជិកយន្តំ ទោ ភិក្ខុវេ និព្វានស្សេតំ
 អជំវចំ ។ កុល្យន្តំ ទោ ភិក្ខុវេ អវយស្សេតំ អដ្ឋន្តិ-
 កស្ស មត្តស្ស អជំវចំ ។ សេយ្យចំ ។ សម្មាទិដ្ឋិ
 ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ហត្ថហិ ច ចានេហិ ច ភិ-
 យមមាណេតិ ទោ ភិក្ខុវេ វិយាអ្កស្សេតំ អជំវចំ ។
 តិណ្ណា ចារកតោ ថេល ភិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោតិ ទោ
 ភិក្ខុវេ អវហតោ ឯតំ អជំវចន្តំ ។ បេ ។ មំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយនវគ្គោ

ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជាដំក្កំ ដំក្កំវេ មនិវេ ភិក្ខុវេ ទិចំ ពោះសេពំ ពុទ្ធជា ជាវិគាបំ
 ចិត្តនិមិត្តជាវិគាបំចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា កាយ ។ បេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុពុទ្ធជា មហោវេ មនិវេ ភិក្ខុវេ ទិចំ ពោះធម្មាម្មណំ ជាវិគាបំចិត្ត
 និមិត្តជាវិគាបំចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ពាក្យថា អន្តរំ វិគាបំចិត្ត
 ជាឈ្មោះនៃឧបាយៈ ពំ ៤ គឺ កាមោយៈ ១ ករោយៈ ១ ទិដ្ឋោយៈ ១
 អវិដ្ឋោយៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ពាក្យថា ក្រើយកាយប្រកប
 ដោយសេចក្តីរន្សៃ ប្រកបដោយក៏យចំ ពោះមុខចំ ជាឈ្មោះនៃ
 សក្កាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ពាក្យថា ក្រើយនាយជីវក្សម អត
 មានក៏យចំ ពោះមុខចំ ជាឈ្មោះនៃព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា
 ពាក្យថា ក្សន្តចំ ជាឈ្មោះនៃមគ្គមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ។ គឺអ្វីចំ ។
 គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ពាក្យ
 ថា អុំដោយដៃនិងជើងពុទ្ធជាចំ ជាឈ្មោះនៃការប្រាព្វសេចក្តី
 ព្យាយាម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ពាក្យថា ព្រាហ្មណ៍ឆ្លងដល់ក្រើយ
 វិគាបំ លើសោកចំ ជាឈ្មោះនៃព្រះអរហន្ត ។ ចប់ស្តុត ទី ១ ។

[៣១៥] ភីហិ ភីត្តុវេ ធម្មេហិ សមន្តានតោ ភីត្តុ
 ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខសោមនស្សតរុណា វិហារតិ យោធិ
 ចស្ស អាវត្តា ហោតិ អាសវាធិ ទយាយ ។ កតាមហិ
 ភីហិ ។ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្តារេ ហោតិ កោជេន មគ្គក្ខ
 ជាតិយិ អនុយុត្តោ ។ កថេវ ភីត្តុវេ ភីត្តុ ឥន្ទ្រិយេ-
 សុ កុត្តន្តារេ ហោតិ ។ ឥន ភីត្តុវេ ចក្កុយា រូបិ ធិស្ស
 ន ធិមិត្តតាហិ ហោតិ បាទុក្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិកា-
 ណមេធិ ចក្កុន្ទ្រិយិ អសិវុតិ វិហារន្តិ អភិជ្ឈាទោមនស្សា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវ-
 រាយ បដិបដ្ឋតិ រក្ខតិ ចក្កុន្ទ្រិយិ ចក្កុន្ទ្រិយេ សិវំ អា-
 បដ្ឋតិ ។ សោតេន សន្តិ សុត្វា ។ យោនេន កុត្តិ យា-
 យិត្វា ។ ធិត្តយ រសំ សាយិត្វា ។ កាយេន ដោជ្ជតិ
 ដុសិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន ធិមិត្តតាហិ
 ហោតិ បាទុក្យញ្ញនត្តាហិ យត្វាធិកាណមេធិ មន្តិ-
 យិ អសិវុតិ វិហារន្តិ អភិជ្ឈាទោមនស្សា ចាបកា
 អកុសលា ធម្មា អន្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវរាយ បដិ-
 បដ្ឋតិ រក្ខតិ មន្តិ-ន្ទ្រិយិ មន្តិ-ន្ទ្រិយេ សិវំ អាបដ្ឋតិ ។

[៣១៥] ម្ចាស់ភីត្តុទាំងឡាយ ភីត្តុប្រកបដោយធម៌ ៧ ជា
 អ្នកប្រើដោយសុខនិរោមនស្ស សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងចតុប្ប្មន្ទ្រ
 មួយទៀត ភីត្តុនោះប្រារព្ធហោតុដើម្បីសេចក្តីអស់ទៅ ខែអវយវៈទាំង-
 ឡាយ ។ ធម៌ ៧ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺភីត្តុអ្នកមានទារក្សក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង-
 ឡាយ ១ ដឹងប្រមាណក្នុងគោដន ១ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការភាពរក្សា ១ ។
 ម្ចាស់ភីត្តុទាំងឡាយ ចុះភីត្តុមានទារក្សហើយក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភីត្តុទាំងឡាយ ភីត្តុក្នុងសាសនានេះ ឃើញប្រដោយ
 ចក្កុ មិនប្រកាន់មិត្ត មិនប្រកាន់អនុក្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈាទិន្និទោមនស្ស
 ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់ទូរ្យបុគ្គលដែលមិនសង្រួមមន្តិ-
 ន្ទ្រិយនោះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្កុន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួម
 ចក្កុន្ទ្រិយនោះ ក្សេមក្សាន្តិយនោះ ដល់ទូរ្យការសង្រួមក្នុងចក្កុន្ទ្រិយនោះ ។
 ត្រូវសំឡេងដោយគ្រឿង ។ ចុះក្នុងដោយច្រមុះ ។ ដក្សាបសេដោយ
 អណ្តាត ។ ពាល់ត្រូវដោយដួងដោយកាយ ។ ដឹងច្បាស់ទូរ្យធម៌ដោយ
 ចិត្ត មិនប្រកាន់មិត្ត មិនប្រកាន់អនុក្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈាទិន្និទោមនស្សជា
 អកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីគ្របសង្កត់ទូរ្យបុគ្គលដែលមិនសង្រួមមន្តិ-
 ន្ទ្រិយនោះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមន្តិ-ន្ទ្រិយណា ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួម
 មន្តិ-ន្ទ្រិយនោះ ក្សេមក្សាន្តិយនោះ ដល់ទូរ្យការសង្រួមក្នុងមន្តិ-ន្ទ្រិយនោះ ។

សេយ្យជាមី ភិក្ខុវេ សុភ្នំមិយំ ហត្ថុស្តហាមថេ អាជញ្ញាវ
 ថោ យុត្តោ អស្សជ្ជិតោ ឱទតបតោនោ(១) ភមេនំ ធន្តោ
 យោក្កចរិយោ(២) អស្សនម្មសារថេ អភិវហិត្វា វាមេន
 ហត្ថេន វស្មិយោ ភហេត្វា ធន្តិណោន ហត្ថេន មតោនំ
 ភហេត្វា យេនិច្ឆកំ យេនិច្ឆកំ សារយ្យាបិ បទ្ហាសា-
 រយ្យាបិ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ភមេសំ ធន្តិ
 ឥន្ទ្រិយានំ អាត្មាយ សិក្ខុតិ សញ្ញមាយ សិក្ខុតិ
 ធមាយ សិក្ខុតិ ឧបសមាយ សិក្ខុតិ ។ ឯវំ ទោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឥន្ទ្រិយេសុ តុត្តដ្ឋារោ ហោតិ ។

[៣១៦] តតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កោជលេ មត្តញ្ញ
 ហោតិ ។ ឥន ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បដិសង្កា យោនិសោ អាហារិ
 អាហារេតិ មេវ នវាយ ន មនាយ ន មណ្ឌនាយ ន
 វិក្ខុសនាយ យាវនេវ ឥមស្ស កាយស្ស វេតិយា យាប-
 នាយ វិហិត្វបរតិយា ព្រញ្ញចរិយានុក្កហាយ ឥតិ បុក-
 ណាញ វេននំ បដិហង្កាមិ នវញ វេននំ ន ឧប្បនេស្សាមិ

១ ១. អស្ស ឧទសតពោរោ ។ ម. វត្តវេរោរោ ។ ២ យោតាចរិយោនំ យុត្តកោ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាថេរីមួយដោយសេវកាជាទេយ្យដែលបុគ្គលទឹម
 ហើយ មានសេវក្សានៅ មានជន្មញ្ញដ្ឋន៍ឡើងហើយ ក្នុងផ្នែកបែក
 ជា ២ មានផែនដីដីស្មើ អាចារ្យបញ្ញិតដីបិទប្រសប់ ជាសារថីអ្នកបញ្ញិត
 សេវ ឡើងដំរើនោះ ដៃឆ្វេងកាន់ខ្សែបា ដៃស្តាំកាន់ជន្មញ្ញ បរាទ
 បរមកាន់ខ្សែដែលខ្លួនប្រាថ្នាហើយ ។ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុសិក្សាដើម្បីរក្សា សិក្សាដើម្បីសង្រួម សិក្សាដើម្បីទូន្មាន សិក្សា
 ដើម្បីស្រប់រម្ងាប់ឥន្ទ្រិយទាំង ៦ នេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុមានទាររក្សាហើយក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នកជំនឿប្រមាណក្នុងកោដន
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
 ដោយទុក្ខយប្រាថ្នាហើយ នាវកាហារដើម្បីលេងកំទេ ដើម្បីសេចក្តី
 ស្រវឹងកំទេ ដើម្បីប្រដាប់តាក់តែងកំទេ ដើម្បីស្អិតស្អាងកំទេ កំណត់
 រុកដើម្បីតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញ៉ាំងដីវិកឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 បំបាត់បង់នូវសេចក្តីសំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយៈថា ភាគ
 អញ កំបាត់បង់នូវវេទនាចាស់ផង ទើបមិនញ៉ាំងវេទនាថ្មីឱ្យកើតឡើងផង

អានិវេស្ត្ត ចតុត្តោ

យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវដ្ឋតា ច ជាសុវិហារោ
 ហតិ ។ សេយ្យដាមិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ វណ្ណំ អាសិម្បយ្យ
 យារទេវ សេវនត្ថាយ(១) សេយ្យដា វា ច ម អក្ខំ អត្ត-
 ញ្ញយ្យ យារទេវ ការស្ស ធិន្តរណត្ថាយ ។ ឯវមេវ ខោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ បដិសង្កា យោធិសោ អាហារំ អាហារេតិ
 ទេវ នវាយ ឧ មនាយ ឧ មណ្ឌនាយ ឧ វិក្ខុសនាយ
 យារទេវ ឥមស្ស កាយស្ស វិភិយា យាបនាយ
 វិហឹសុបរតិយា ព្រហ្មចរិយា ធុត្តហាយ ឥតិ បុរណត្ថ
 វេនំ បដិហង្គមិ ធរត្ថា វេនំ ឧ ឧប្បាទេស្សាមិ
 យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវដ្ឋតា ច ជាសុវិហារោ
 ហតិ ។ ឯវខោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ កោជទេ មត្តញ្ញ ហោតិ ។

១. លេខក្រោយ ។ ខ. លេខក្រោយ ។

អានិវេស្ត្ត ទី ២

ភិយាប្រព្រឹត្តិទៅនៃវិយាបថព័ន្ធ ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានរបាសក្តី ភិយា
 នៅសប្បាយក្តី នឹងមានផលអត្តាអញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ ដូចជា
 បុរសលាបសម្បុរភ្លាយ ប្រយោជន៍តែនឹងធ្វើសេវនកិច្ចប៉ុណ្ណោះ ឬក៏ដូច
 បុរសលាបក្តៅទេ ប្រយោជន៍តែនឹងដឹកនាំការប៉ុណ្ណោះ យ៉ាងណា
 មិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ ភិក្ខុពិចារណាដោយទុបាយព្រាជ្ញាហើយ
 ទើបនាមកហាវ ដើម្បីលេងកិទេ ដើម្បីសេចក្តីស្រវឹងកិទេ ដើម្បី
 ប្រដាប់តាក់តែងកិទេ ដើម្បីស្តិតស្តង់កិទេ គ្រាន់តែកំណត់ដើម្បីតាំងនៅ
 នៃកាយនេះ ដើម្បីញ៉ាំងវិវិកឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកំចាត់បង្ខំនូវសេចក្តី
 បៀតបៀន ដើម្បីអនុគ្រោះផលព្រហ្មចរិយៈថា អត្តាអញកំចាត់បង្ខំនូវ
 វេទនាពាសផង នឹងញ៉ាំងវេទនាប្តីមិនឱ្យកើតឡើងផង ភិយាប្រព្រឹត្តិ
 ទៅនៃវិយាបថព័ន្ធ ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានរបាសក្តី ភិយានៅសប្បាយ
 ក្តី នឹងមានផលអត្តាអញ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធខ្យាយ
 ភិក្ខុអកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន យ៉ាងនេះឯង ។

[៣១៧] កាថក្ក ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជាភិក្ខុយំ អនុ-
 យុត្តោ ហោតិ ។ នំធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធិវសី ចង្ក្រមេន
 វិសដ្ឋាយ អារាណីយេហិ ធម្មេហិ ចិន្តិំ បរិសោធនតិ
 រត្តិយា បវេមំ យាមំ ចង្ក្រមេន វិសដ្ឋាយ អារាណីយេ-
 ហិ ធម្មេហិ ចិន្តិំ បរិសោធនតិ រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ
 នក្ខំណោន បស្សេន សីហសេយ្យំ កម្មេតិ ចានេន
 ចានំ អត្តាបាយ សតោ សម្បជានោ ឧដ្ឋានសត្តិ
 មនសិ កវិត្តា រត្តិយា មជ្ឈិមំ យាមំ បច្ចុដ្ឋាយ ចង្ក្រមេន
 វិសដ្ឋាយ អារាណីយេហិ ធម្មេហិ ចិន្តិំ បរិសោធនតិ ។
 ឃិរំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ជាភិក្ខុយមនុយុត្តោ ហោតិ ។
 នមេហិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធិហិ ធម្មេហិ សមដ្ឋាកតោ ភិក្ខុ
 ធិដ្ឋវ ធម្មេ សុខសោមនស្សតហុលោ វិហារតិ យោធិ
 ចស្ស អារទ្ធា ហោតិ អាសវាធិ ទយាយាតិ ។ ទុតិយំ ។

[៣១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុង
 ការគ្រាត់ទ្វេក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ជម្រះចិត្តចាកធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ទាំងឡាយ ដោយការច្រៀមនិងការ
 អង្គុយក្នុងវេលាថ្ងៃ ជម្រះចិត្តចាកធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ទាំងឡាយ ដោយ
 ការច្រៀមនិងការអង្គុយអស់បឋមយាមវៃនាគ្រិ សម្រេចសីហសេយ្យស
 ដោយចំហៀងទាំងស្តាំ កម្រិតជើងដោយជើង ជាអ្នកមានស្មារតី មាន
 សេចក្តីជឿនខ្លួន ធ្វើទូរដ្ឋានសញ្ញា (កំណត់ពេលក្រោក) ទុកក្នុងចិត្ត
 អស់មជ្ឈិមយាមវៃនាគ្រិ ក្រោកឡើងក្នុងបឋមយាមវៃនាគ្រិ ជម្រះចិត្ត
 ចាកធម៌ជាគ្រឿងកំណត់ទាំងឡាយ ដោយការច្រៀមនិងការអង្គុយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការគ្រាត់ទ្វេក យ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៣ នេះឯង ជា
 អ្នកច្រើនដោយសុខនិងសោមនស្ស សម្រេចសម្រាន្តនៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ
 មួយទៀត ភិក្ខុនោះប្រាណូហេតុដើម្បីអស់ទៅនៃកាសវៈទាំងឡាយ ។
 ចប់សូត្រ ៧២ ។

[៣១៥] ភិក្ខុវេ កុម្មោ កក្កោ ហោ សា-
 យណ្ណសមយំ អនុធនីតិវេ ភោចរបសុតោ អហោសិ ។
 សិគាលោមិ ទោ ភិក្ខុវេ សាយណ្ណសមយំ អនុធនីតិវេ
 ភោចរបសុតោ អហោសិ ។ អនុសា ទោ ភិក្ខុវេ កុម្មោ
 កក្កោ សិគាលំ ទ្វារតា ។ ភោចរបសុតំ ធិស្វាធន
 សោណ្ឌិមញ្ចមាធិ អង្គាធិ សកេ កលាមេ សមោធន-
 ហិត្វា អប្បេស្សុត្តោ តុណ្ណិក្ខតោ សង្កសាយតិ ។
 សិគាលោមិ ទោ ភិក្ខុវេ អនុស កុម្មំ កក្កបំ ទ្វារតា
 ។ ភោចរបសុតំ ធិស្វាធន យេធកុម្មោ កក្កោ ភោចរប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កុម្មំ កក្កបំ បព្វបដ្ឋិតោ អហោ-
 សិ ។ យនាយំ កុម្មោ កក្កោ សោណ្ឌិមញ្ចមាធិ
 អង្គាធិ អញ្ញតំ វ អញ្ញតំ វ អង្គំ អតិធិញ្ញា មស្សតិ
 តត្តោ ច វិ កហិត្វា ឧទ្ធាសិត្វា ទាធិស្សមីតិ ។

[៣១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា រឿងប្រាប់មានមកថា មានអណ្តើក
 សន្តិសម្តេច ខ្យល់ខ្លាញ់កេចណីតាមរន្ធស្នើស្នើ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ឯសត្វចកក៏ខ្យល់ខ្លាញ់កេចណីតាមរន្ធស្នើស្នើ ក្នុង
 សាយណ្ណសម័យដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា អណ្តើកសន្តិសម្តេចបានឃើញ
 ចកខ្យល់ខ្លាញ់កេចណីអតិចត្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏ពន្លឺបន្ទូលអវយវៈ
 ពុទ្ធជាមានក្បាលជាគម្រប់ ៥ ចូលក្នុងស្នូករបស់ខ្លួន មានសេចក្តីខ្យល់
 ខ្លាញ់ចេញ ស្ងៀមសម្ងំនៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពុទ្ធជា ឯចកបានឃើញ
 អណ្តើកសន្តិសម្តេចខ្យល់ខ្លាញ់កេចណីអតិចត្វាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូល
 ទៅក្នុងអណ្តើកសន្តិសម្តេច លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ឈរនៅក្នុងទីចំពោះមុខ
 អណ្តើកសន្តិសម្តេច ។ ចកនោះគិតថា កាលណាអណ្តើកសន្តិសម្តេចនេះស្ងៀម
 អវយវៈពុទ្ធជាមានក្បាលជាគម្រប់ ៥ អវយវៈណា ។ ទេញមកក៏ដោយ
 អញ្ជើងទាំងពួងអវយវៈនោះ មកស្តុកក្នុងទីនេះឯង ក្នុងកាលណោះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកវវិញ្ញា

យេនា ទោ ភិក្ខុវេ កុម្មោ កក្កោ គក្កោ សោ ល្លិបញ្ចមាធិ
 អង្គិធិ អញ្ញាវរំ វា អញ្ញាវរំ វា អង្គិ អភិធិដ្ឋាមិ ។
 អថ សិកាលោ កុម្មុញ្ញា ធិត្ថិជ្ជ បញ្ញាមិ ឱតារំ អលក-
 មាដោ ។ ឋវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ កុម្មោ មា វោ ចាធិមា
 សតតំ សមិតំ បត្តបដ្ឋិតោ អប្បវ ធាមាហំ ឥមេសំ
 ចក្កុតោ វា ឱតារំ លកេយ្យំ ។ បេ ។ ជិញ្ញតោ វា ឱតារំ
 លកេយ្យំ ។ បេ ។ មទតោ វា ឱតារំ លកេយ្យន្តិ ។
 គស្មាតិហ ភិក្ខុវេ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្ទាវា វិហរថ ចក្កុតា
 រូមិ ធិស្វា មា ធិមិត្តត្តាហិ ជា អហវត្ត មា អនុត្ស-
 ញ្ញនត្តាហិ ជា យត្តាធិការណមេធំ ចក្កុត្រិយេ អសិ-
 វុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈុនោមទស្សា មាបកា អកុសលា
 ចន្ទា អន្តាស្សវេយ្យំ តស្ស សិវាយ បដិបដ្ឋថ វត្តថ
 ចក្កុត្រិយំ ចក្កុត្រិយេ សិវំ អាបដ្ឋថ ។ សោភេទ
 សន្និ សុត្តា ។ យានេន កន្ធិ យាយិត្តា ។ ជិញ្ញ-
 យ វសំ សាយិត្តា ។ កាយេន ជាដ្ឋត្ថំ ធុសិត្តា ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកវវិញ្ញា

ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ស្សយ កាលណាអរណ្តិកសន្តិសំលៀវអវយវៈចាំនិទ្ស្សយ
 មានក្បាលជាគម្រប់ៗអវយវៈណា ។ ចេញមក ។ ត្រាវនារប្រកមិនបានទូរ
 គោស កំលាចក្កុតោចេញអំពីអរណ្តិកសន្តិសំលៀវ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិ-
 ទ្ស្សយ មានចិត្តចុប ដែលអ្នកចាំនិទ្ស្សយបណ្តាយឲ្យទើបឡើងបាន
 រឿយ ។ ហើយ វេមិធិតិកថា ធ្វើអ្នក អញ្ជើងបានចន្លោះអំពីក្រែករបស់
 ភិក្ខុចាំនិទ្ស្សយនេត្តិ ។ បេ ។ គប្បីបានចន្លោះអំពីអណ្តាតក្តី ។ បេ ។
 គប្បីបានចន្លោះអំពីចិត្តក្តី ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ស្សយ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អ្នកចាំនិទ្ស្សយត្រូវមានទ្វារក្បែកក្នុងសង្រឹមចាំនិទ្ស្សយ ឃើញ
 រូបដោយចក្កុ កុំប្រកាន់យកនិមិត្ត កុំប្រកាន់យកអនុត្សញ្ញនៈ អភិជ្ឈនិធិ
 ពោមទស្ស ជាអកុសលចម្រើនលាមក គប្បីត្របសន្តិក៏ទូរចក្កុលដែលមិន
 សង្រឹមចក្កុនិយន្តិះ ព្រោះហេតុមិនសង្រឹមចក្កុនិយណា អ្នកចាំនិទ្ស្សយ
 ចូរច្រតិបត្តិដើម្បីសង្រឹមចក្កុនិយនោះ រក្សាចក្កុនិយនោះ ផល់ទូរការ
 សង្រឹមក្នុងចក្កុនិយ ។ ពូសំឡើងដោយត្រចៀក ។ ធុត្តិទដោយ
 ច្រមុះ ។ ផញ្ចាបសដោយអណ្តាត ។ ពាល់ត្រូវដោយដួងដោយកាយ ។

មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មា វិចិក្កត្តាហិ យោ អហុវត្ថ
 មា អនុត្យញ្ញនត្តាហិ យោ យត្វានិកាណាមេទំ មច្ចេទ្រិយំ
 អសំវតំ វិហារំ អភិជ្ឈា យោ មចស្សា ចាបតា អកុស-
 លា ធម្មា អទ្ធាស្សវយ្យំ តស្ស សិវិកាយ បដិបដ្ឋដ
 កត្វថ មច្ចេទ្រិយំ មច្ចេទ្រិយេ សិវិ អាបដ្ឋដ ។ យតោ
 តុម្ពេ កិក្ការំ ឥទ្រិយេស្ម កុត្តន្ទារា វិហារិស្សដៈ ។ អថ
 តុម្ពេហិមិ មារោ ចាបិមា ធិត្វិជ្ជ មក្កមិស្សតិ ធិតារិ
 អលកមា យោ ។ កុម្មត្តារិ សិគាលោតិ ។

[៣១៧] កុម្មត្តារិ អត្ថានំ សរោត កតាលេ សមោ-
 ធិហំ កិក្កុ មារោវិកត្តោ អធិស្សតោ អញ្ញមហេដយា-
 យោ^(១) បរិចិទ្ធាតោ ធិ ឧបវទេយ្យ កត្តិកិ ។ តតិយំ ។

[៣២០] ឯតំ សមយំ កកវា អជ្ឈយំ^(២) វិហារតិ
 កត្តិយ ធិធិយា តិវេ ។ អនុសា យោ កកវា មហត្ថំ
 យាត្តុត្ថំ កត្តិយ ធិធិយា តិវេ សោតេធិ វុយ្តនាធិ

១ ឧ. អញ្ញចោធិមា ។ ២ ឧ. កេសគិយំ ។

ដីនិច្ចាសំ ឡូចមិ ដោយចិត្ត កុប្រកាន់យតនិមិត្ត កុប្រកាន់យកអនុត្យញ្ញនៈ
 អភិជ្ឈានិ ពោមនស្ស ជាអកុសលចមិដីលាមក គប្បីគ្របសន្តិកំ ឡូចបុគ្គល
 ដែលមិនសង្រួមមន្ត្រិយនោះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមមន្ត្រិយណា អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរ្យតិចត្តិដើម្បីសង្រួមមន្ត្រិយនោះ ក្សេមន្ត្រិយនោះ
 ដល់ទូរការសង្រួមក្នុងមន្ត្រិយនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណា
 អ្នកទាំងឡាយ មានគ្រោះក្សោហើយក្នុងមន្ត្រិយទាំងឡាយ សម្រេចសម្រាន្ត
 នៅ ។ កាលនោះ មានចិត្តបាប កាលបើមិនបានឧកាសខឹងលាភ
 ចិត្តគេចេញអំពីអ្នកទាំងឡាយទៅ ។ ដូចជាចេតកលាភចិត្តគេចេញ
 អំពីអណ្តើកដូច្នោះដែរ ។

[៣១៧] កិក្កុមិនកាស្រ័យឡូមារោវិកត្តុៈ មិនបៀតបៀនបុគ្គល
 ដទៃ បរិចិទ្ធាហើយ មិនគំរាមរៀលបុគ្គលណាមួយឡើយ ដូចជា
 អណ្តើកសន្តិលំលីបទូរអយវៈ ទាំងឡាយចូលក្នុងស្នូករបស់ខ្លួន ។ ចប់
 សូត្រ ទី ៣ ។

[៣២០] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅជិតរាជ្ជ
 ទរទ្រង់ ទៀបត្រង់អរជ្ជយៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានធាត
 ឃើញកំណត់លើដីធំ កំពុងអណ្តើកតាមវិទ្យុទឹក ក្នុងរទ្រទ្រង់

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយតនវគ្គ

ធិស្សន ភិក្ខុ អាមន្តេសិ បស្សថ ខោ តុម្ព ភិក្ខុវេ អម្ព
 មហន្តិ ធារុត្តន្តិ កង្កាយ នធិយា សោតេន វុយ្យមា-
 នន្តិ ។ ឃី កន្តេ ។ សទេ ខោ ភិក្ខុវេ ធារុត្តន្តោ ន
 ធុរមំ ភិរំ ឧបកច្ឆតិ ន ហិរមំ ភិរំ ឧបកច្ឆតិ ន មជ្ឈេ
 សីសីធិស្សតិ ន ថលេ ឧស្សនិស្សតិ ន មនុស្សត្តាហោ
 កាហិយតិ^(១) ន អមនុស្សត្តាហោ កាហិយតិ ន អាវដ្ឋ-
 ត្តាហោ កាហិយតិ ន អន្តោព្វតិ ភិស្សតិ ។ ឃី ហិ
 សោ ភិក្ខុវេ ធារុត្តន្តោ សមុទ្ធជិដ្ឋោ ភិស្សតិ សមុទ្ធ-
 ខោណោ សមុទ្ធបញ្ញាហេ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ សមុទ្ធ-
 ជិដ្ឋោ ភិក្ខុវេ កង្កាយ នធិយា សោតោ សមុទ្ធខោណោ
 សមុទ្ធបញ្ញាហេ ។ ឃីវេវ ខោ ភិក្ខុវេ សទេ តុម្ពមិ ន
 ធុរមំ ភិរំ ឧបកច្ឆតិ ន ហិរមំ ភិរំ ឧបកច្ឆតិ ន មជ្ឈេ
 សីសីធិស្សតិ ន ថលេ ឧស្សនិស្សតិ ន មនុស្សត្តា-
 ហោ កាហិយតិ^(២) ន អមនុស្សត្តាហោ កាហិយតិ
 ន អាវដ្ឋត្តាហោ កាហិយតិ ន អន្តោព្វតិ ភិស្សតិ ។

១ ភិស្សតិ ។ ២ វ. ហេតុវច ។ ម. កាហេតុវច ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយតនវគ្គ

លុះខកហើយទ្រង់គ្រាសនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយឃើញកំណត់ឈើ៦ណោះ កំពុងសណ្តែកតាមខ្សែទឹកខ្សែ
 ភង្គីវដេរេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើ
 កំណត់ឈើមិនសណ្តែកមកកាន់ត្រើយកាយ មិនទៅកាន់ត្រើយនាយ
 មិនលិចចុះក្នុងកណ្តាល មិនរសាត់ឡើងលើសោត មិនមានមនុស្ស
 ចាប់យក មិនមានអនុស្សចាប់យក មិនមានទឹកលក់ក្នុងយក និងមិន
 ស្អុយខាងក្នុងទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ កំណត់
 ឈើនោះនឹងរសាត់ទៅកសមុទ្រ ទៅទៅកសមុទ្រ ឆ្ពោះទៅកសមុទ្រ ។
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាខ្សែទឹក
 ខ្សែភង្គី ហូរទៅកសមុទ្រ ទៅទៅកសមុទ្រ ឆ្ពោះទៅកសមុទ្រ
 យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនឡើង
 កាន់ត្រើយខាងកាយ មិនទ្រង់ទៅកាន់ត្រើយខាងនាយ មិនលិចចុះក្រុង
 កណ្តាល មិនរសាត់ឡើងលើសោត មិនមានមនុស្សចាប់យក មិនមាន
 អនុស្សចាប់យក មិនមានទឹកលក់ក្នុងយក និងមិនស្អុយខាងក្នុងទេ ។

អាសវិសាញេ ចតុញោ

ឃីវំ គុដ្ឋេ ភិក្ខុវេ ធិត្វានធិត្វា ភវិស្សថ ធិត្វានចោណា
ធិត្វានបញ្ញា ។ តំ កំស្សហេតុ ។ ធិត្វានធិត្វា ភិក្ខុវេ
សម្មាធិដ្ឋិ ធិត្វានចោណា ធិត្វានបញ្ញាភតិ ។

[៣២០] ឃីវំ គុដ្ឋេ អញ្ញាតរោ ភិក្ខុ កតវន្តំ ឯតន-
វ្រេច កំ ទុ ខោ កន្ត ឡិមំ តិវំ កំ ហិមំ តិវំ កោ
មជ្ឈេ ។ សិធិតោ កោ ថលេ ទុស្សាណោ កោ មទុ-
ស្សត្តាហោ កោ អមទុស្សត្តាហោ កោ អាវុត្តត្តាហោ
កោ អន្តោប្បតិកាវេតិ ។ ឡិមំ តិវន្តំ ខោ ភិក្ខុ ធន្នតំ
អជ្ឈត្តិកាធិ អាយតនាធិ អធិវចនំ ។ ហិមំ តិវន្តំ ខោ
ភិក្ខុ ធន្នតំ ពាហិកធិ អាយតនាធិ អធិវចនំ ។ មជ្ឈេ
សិសិធិតោតិ(*) ខោ ភិក្ខុ ធន្និកស្សេតិ អធិវចនំ ។
ថលេ ទុស្សាណេតិ ខោ ភិក្ខុ អស្មិមាធស្សេតិ អធិវច-
នំ ។ កតហោ ច ភិក្ខុ មទុស្សត្តាហោ ។ វេច ភិក្ខុ
តិហិហិ សិសដ្ឋោ វិហារតិ សហនន្តិ សហសោកិ

* សិសិកោតិ ។

អាសវិសាញេ ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ នឹងទទេទៅក
ព្រះធិត្វាន រេទៅកព្រះធិត្វាន ភិក្ខុទៅកព្រះធិត្វាន ។ ដំណើរ
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាសម្មាធិដ្ឋិភតិ
ទទេទៅកព្រះធិត្វាន រេទៅកព្រះធិត្វាន ភិក្ខុទៅកព្រះធិត្វាន យ៉ាង
នោះឯង ។

[៣២១] កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូប
បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើម អ្វី
ជាត្រើយអាយ អ្វីជាត្រើយនាយ អ្វីដែលលិចចុះក្នុងកណ្តាល អ្វីដែល
សោត់ទៅលើគោក អ្វីជាមនុស្សចាប់យក អ្វីជាមនុស្សចាប់យក អ្វីជា
ទឹកវល់កូចយក អ្វីជាសភាពស្អុយក្នុង ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យថា ត្រើយអាយ
នេះជាឈ្មោះវែងអាយតនៈខាងក្នុង ៦ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យថា ត្រើយនាយនេះ
ជាឈ្មោះវែងអាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យថា លិចចុះក្នុង
កណ្តាល នេះជាឈ្មោះវែងទិវត ។ ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យថា សោត់ទៅលើ
គោក នេះជាឈ្មោះវែងអស្មិមានៈ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះមនុស្សចាប់យក តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ទៅច្រឡកច្រឡំដោយភ្នកគ្រ-
ហស្ថ មានសេចក្តីរីករាយជាមួយគ្នា មានសេចក្តីសោយសោកជាមួយគ្នា

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយនវវគ្គោ

សុខិតេសុ សុខិតោ ទុក្ខិតេសុ ទុក្ខិតោ ទុប្បន្នេសុ
 ភិក្ខុករណីយេសុ អត្តោហោ យោគី^(១) អាចជ្ជតិ ។ អយំ
 វុច្ចតិ ភិក្ខុ មនុស្សត្តារោ ។ កតោ ច ភិក្ខុ អម-
 នុស្សត្តារោ ។ ឥធិ ភិក្ខុ ឯកោត្តោ អញ្ញតរំ ទេវទិកាយំ
 បណិទាយ ព្រហ្មចរិយំ ចរតិ ឥមំនាហំ សីលេន វា
 វតេន វា ឥវេន វា ព្រហ្មចរិយេន វា ទេវេ វា ភវិស្សមិ
 ទេវញ្ញតោ វតិ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ អមនុស្សត្តារោ ។
 អាវុត្តារោតិ ទោ ភិក្ខុ បញ្ចន្តតំ កាមតុណាមំ អ-
 និវចនំ ។ កតោ ច ភិក្ខុ អន្តោប្បតិការោ ។ ឥធិ
 ភិក្ខុ ឯកោត្តោ ទុស្សីលោ ហោតិ មាបទម្មោ អសុចិ
 សង្កស្សរសមាចារោ បដិជ្ជន្តកម្មត្តោ អស្សមណោ
 សំមណប្បដិញ្ញោ អព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារីប្បដិញ្ញោ អន្តោ-
 ប្បតិ អវស្សតោ កសម្ពុតតោ ។ អយំ វុច្ចតិ ភិក្ខុ
 អន្តោប្បតិការោតិ ។

១ ១ ឆ. អត្តោ ទេសុយាតំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយនវវគ្គោ

កាលបើភិក្ខុគ្រហស្ថបាទសុខ កំបាទសេចក្តីសុខ កាលបើភិក្ខុគ្រហស្ថ
 បាទទុក្ខ កំបាទសេចក្តីទុក្ខ កាលបើភិក្ខុដែលត្រូវធ្វើកើតឡើង ក៏ចំប្រឹង
 ប្រឹងធ្វើដោយខ្លួនឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះហៅថា មនុស្សចាប់យក ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះអមនុស្សចាប់យក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ភិក្ខុពួកខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ដើម្បីប្រាថ្នាទៅកើតក្នុងពួក
 ទេវតាណាមួយថា អាត្មាអញ សូមបានជាទេវតា ឬ ជាទេវតាណាមួយ
 ដោយសីលឬដោយវត្ថុ ដោយគបៈឬដោយព្រហ្មចរិយធម៌ទេ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ នេះហៅថា អមនុស្សចាប់យក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ពាក្យថា ទឹករលំ
 ក្នុងយក នេះជាឈ្មោះនៃកាមតុណា ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះបុគ្គលមានសភាព
 ស្អុយខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ភិក្ខុពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ
 ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានធម៌ដ៏លាមក មិនស្អាត មានមាយាទៅដែលបុគ្គល
 ដទៃគប្បីជឿស មានអំពើចំបាំងទុក មិនមែនជាសមណៈ ប្តេជ្ញាថា
 ជាសមណៈ មិនមែនជាព្រហ្មចារី ប្តេជ្ញាថាជាព្រហ្មចារី ស្អុយខាងក្នុង
 មានចិត្តទំនឹកដោយរក្សាៈ មានសេចក្តីស្មោះត្រង់ ដោយតិលេស ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះហៅថា បុគ្គលមានសភាពជាអ្នកស្អុយខាងក្នុង ។

អសិរិសាញ បុត្រញា

[៣២២] តេជ ទោ បទ សមយេជ ទន្ទោ
 តោចាលតោ កកវតោ អវិទ្ធារ វិគោ ហោតិ ។
 អថទោ ទន្ទោ តោចាលតោ កកវង្គំ ឯតទរោជ
 អហំ ទោ កន្ត ទ ឱវិមំ តិវិ ឧបកញ្ជាមិ ទ ចា-
 វិមំ តិវិ ឧបកញ្ជាមិ ទ មន្ស្ស សំសិទិស្សាមិ ទ
 ជលេ ឱសិទិស្សាមិ(១) ទ(២) មនុស្សត្តាហោ តាហិយ-
 តិ ទ អមនុស្សត្តាហោ តាហិយតិ ទ អវដ្ឋត្តា-
 ហោ តាហិយតិ ទ អន្តោត្តិ កវិស្សាមិ សាទុ ល-
 កេយ្យហំ កន្ត កកវតោ សង្កតោ បត្តិជ្ជំ លកេយ្យិ
 ឧបសម្បទង្គំ ។ តេជហំ ត្វិ ទទ្ធសាមិកាទំ កាវេ
 វិយ្យោទេហិតិ ។ កមិស្សង្គំ កន្ត តាវេ វដ្ឋកិទ្ធិ
 វិយោតិ ។ វិយ្យោទេហរ(៣) ត្វិ ទទ្ធសាមិកាទំ
 កាវេតិ ។ អថទោ ទន្ទោ តោចាលតោ សាមិកា-
 ទំ កាវេ វិយ្យោទេត្វា យេទ កកវំ កេទុបសង្កតិ

១ ឧ. ម. ឧស្សវិស្សាមិ ។ ២ ម មនុស្សត្តាហោ ។ ៣ វិយ្យោទេហេតិ អង្គិហិយំ
 វិស្សតិ ។

អសិរិសាញ ទី ៤

[៣២២] សម័យនោះឯង ទន្ធគោបាល (នាយគោបាលឈ្មោះ
 ទន្ធឃៈ) ប៉ុន្តែនៅក្នុងជីវិតព្រះមានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ទន្ធគោបាល
 បានគ្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គមិនឡើងមកកាន់ត្រើយអាយ មិនទូន្មានទៅកាន់ត្រើយនាយ មិន
 លិចចុះត្រង់កណ្តាល មិនសោត់ទៅលើតោក មិនមានមនុស្សចាប់យក
 មិនមានអមនុស្សចាប់យក មិនមានទឹកវល់ក្នុងយក និងមិនស្អុយខាងក្នុង
 ទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គគប្បីបានបញ្ចេញ
 បានឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្ចាស់ទន្ធឃៈ បើ
 ដូច្នោះ ចូរអ្នកប្រគល់គោទាំងឡាយឲ្យដល់ម្ចាស់តើញចុះ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន មេត្តាទាំងឡាយដែលជាប់ចំពាក់ដោយកូនគោ និងទៅ
 តាម (កូនគោ) ។ ម្ចាស់ទន្ធឃៈ ឃើញចុះ ចូរអ្នកប្រគល់គោឲ្យម្ចាស់តើ
 ចុះ ។ លំដាប់នោះ ទន្ធគោបាលប្រគល់គោទាំងឡាយឲ្យដល់ម្ចាស់ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយកថាខណ្ឌ

ឧបសម្ព័ន្ធគ្នា កកវន្តិ ឯតទកេច ធិយ្យតា កន្តេ សា-
 មីកាជំ តាភេ លកេយ្យហិ កន្តេ កកវតោ សន្តិ-
 កោ បទ្ធជំ លកេយ្យំ ឧបសម្មនន្តិ ។ អលត្ថ ទោ
 ទន្តោ តោហាលតោ កកវតោ សន្តិកោ បទ្ធជំ អ-
 លត្ថ ឧបសម្មនន្តិ ។ អចិរ្យបសម្មន្តោ ច បទាយស្មា
 ទន្តោ ឯកោ វុបកន្តោ ។ ថេ ។ អញ្ញាតកេ ច បទាយ-
 យស្មា ទន្តោ អរហតំ អហោសិភិ ។ ទត្ថន្តិ ។

[៣២៣] ឯកំ សមយំ កកវា កិម្មិលាយំ វិហារិ
 កង្កាយ ទទិយា ភិវេ ។ អនុសា ទោ កកវា មហន្តិ
 នារុត្តន្តិ កង្កាយ ទទិយា សោតេន វុយ្យមាទិ ទិស្វាច
 ភិក្ខុ អាមន្តេសំ បស្សេវ នោ តុម្ពេ ភិក្ខុវេ អម្ពំ ម-
 ហំន្តិ នារុត្តន្តិ កង្កាយ ទទិយា សោតេន វុយ្យមាទន្តិ ។
 ឯវិ កន្តេ ។ ថេ ។ ឯវិ វុត្តោ អាយស្មា កិម្មិលោ កកវន្តិ
 ឯតទកេច កិម្មិទោ កន្តេ ឱវិមិ ភិវិ ។ ថេ ។ កត-
 មោ ច កិម្មិល អន្តោម្មតិកាភេ ។ វេច កិម្មិល កិក្ក

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយកថាខណ្ឌ

កិច្ចលវេតាលំព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលវេជលំហើយ បានក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តោតាំង-
 ឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រគល់ឱ្យម្ចាស់ទេហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវបានបុព្វដ្ឋា បានទបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះ
 ភាគ ។ ទទួរតោបាលក៏បានបុព្វដ្ឋា បានទបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះ
 មានព្រះភាគ ។ លុះព្រះទន្ធិមានអាយុ បានទបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន
 ជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទៀសចេញវេ ។ ថេ ។ ចណ្ណាព្រះអរហន្តតាំងឡាយ
 ព្រះទន្ធិមានអាយុ ជាព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។ ចប់សូត្រ ៦ ។

[៣២៣] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅជិតនេត្តរ
 ទន្លេគង្គិ ទៀបត្រង់កិម្មិលា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទោយិញ្ញកំ-
 ណាតំឈើដ៏ធំ កពុនិអវណ្ណតតាមវិទ្យុទិកទន្លេគង្គិ លុះទតហើយទ្រង់
 ត្រាស់ទីកិក្កតាំងឡាយថា ម្ចាស់កិក្កតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយឃើញ
 កំណាតំឈើដ៏ធំណោះ កពុនិអវណ្ណតតាមវិទ្យុទិកទន្លេគង្គិដែរឬ ។ ព្រះ
 កណ្ណា ព្រះអង្គ ។ ថេ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ
 ហើយ ព្រះកិម្មិលមានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីជាត្រើយអាយ ។ ថេ ។ ម្ចាស់កិម្មិលៈ
 ចុះបុគ្គលមានសភាពស្អុយខាងក្នុង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិម្មិលៈ ភិក្កក្នុង
 ។ ។ ។

អាសិវរាត្រា បណ្ឌិត

អញ្ញាតិ សុត្តិបិដ្ឋំ រាមត្ថំ អាមរោ ហោតិ យថាវា-
យ រាមត្ថិយា ន វុត្តាជំ បញ្ញាយតិ អយំ វុត្តតិ កិម្មិ-
ល អាម្ពោប្បតិការោតិ ។ បញ្ចមំ ។

[៣២៤] ឯកំ សមយំ ភគវា សន្តោសុ វិហារតិ
កាមិលវត្តស្មី វិគ្រាជារាមេ ។ គេ ២ ខោ ២ ០ សមយេ ០
កាមិលវត្តកសិដំ សក្យាដំ ធីរិ សណ្ឋាតារិ អធិរការិកំ
ហោតិ អនុញ្ញាវុត្តិ សមណោ ន ក្រាហ្មណោ ន ក គេ-
០ ០ ៦ មនុស្សក្រុតេន ។ មនខោ កាមិលវត្តក សក្យា
យេន ភគវា គេ ០ ២ សុត្តិមីសុ ឧបសុត្តិមីត្វា ភគវត្ថំ
អភិវនេត្វា ឯកមន្ទិ ឯសិដិសុ ។ ឯកមន្ទិ ឯសិដ្ឋា
ខោ កាមិលវត្តក សក្យា ភគវត្ថំ ឯតនកេដំ ៧ ០ កន្ត
កាមិលវត្តកសិដំ សក្យាដំ ធីរិ សណ្ឋាតារិ អធិរការិ-
កំ(១) អនុញ្ញាវុត្តិ សមណោ ន ក្រាហ្មណោ ន ក គេ ០ ០ ៦
ក មនុស្សក្រុតេន ។ កំ កន្ត ភគវា បឋមំ បរិកុញ្ញតុ

១ ឯនុត្តរ យោតិ បរិ យុត្តរំ ។

អាសិវរាត្រា ២

សាសនានេះ ត្រូវរាមត្ថិជាគ្រឿងសេវាធម៌ណាមួយ មិនបានចេញចាក
រាមត្ថិភាសភាពសមគួរ ម្ចាស់កិម្មិលៈ នេះហៅថា បុគ្គលមានសភាព
ស្អុយខាងក្នុង ។ ចប់សូត្រ ទី ៥ ។

[៣២៤] សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវិគ្រាជារា-
មេ ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ ក្នុងដែនសក្កៈ ។ សម័យនោះឯង ព្រះ
ដំណាក់ប្តី ដែលពួកសក្កៈនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ទើបនឹងធ្វើហើយ
មិនយូរប៉ុន្មាន ដែលសមណៈប្រាហ្មណ៍ ឬមនុស្សណាមួយ មិនខាន
ដែលបានមកសំណាក់អាស្រ័យនៅឡើយ ។ លំដាប់នោះ ពួកសក្កៈ
នៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដីសម-
គួរ ។ លុះពួកសក្កៈនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ អង្គុយក្នុងទីដីសមគួរហើយ
បានក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុង
ទីឯណោះ ព្រះដំណាក់ប្តី ដែលពួកសក្កៈនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ទើប
តែនឹងសន្សំហើយមិនយូរប៉ុន្មាន ដែលសមណៈប្រាហ្មណ៍ ឬមនុស្ស
ណាមួយ មិនខានដែលបានមកសំណាក់អាស្រ័យនៅឡើយ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រើប្រាស់ព្រះដំណាក់នោះជាមុន

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សុខយននវគ្គោ

ភកវតោ បវេទំ បរិគុត្តំ បន្ទា កាបិលវត្តកំ សក្យា
 បរិគុត្តិស្សន្តិ ភទស្ស កាបិលវត្តកំសំដំ សក្យាដំ
 ដំយវត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។ អទិវាសេសិ ភកវ
 តុត្តិការវេទ ។ អថទោ កាបិលវត្តកំ សក្យា ភកវតោ
 អទិវា ដំ វិទិត្តា ឧដ្ឋាយាសនា ភកវត្តំ អទិវាទេត្តា
 បទក្កំណំ កត្តា យេន នវិ សណ្ឋាភារំ ភេទុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមិត្តា សទ្ធសន្តវសន្តតិ សណ្ឋាភារំ សន្តវត្តា
 អាសនាធំ បញ្ញាបេត្តា ឧទកមណិកំ បតិដ្ឋាបេត្តា
 ភេលប្បដិបំ អាណេបេត្តា យេន ភកវ ភេទុបសង្កមីសុ
 ឧបសង្កមិត្តា ភកវត្តំ ឯតទេវតំ សទ្ធសន្តវសន្តតិ កន្ត
 សណ្ឋាភារំ អាសនាធំ បញ្ញាត្តាធំ ឧទកមណិកោ ប-
 តិដ្ឋាបិសោ ភេលប្បដិទោ អាណេបិសោ យស្សនាធំ កន្ត
 ភកវ កាលំ បញ្ញតិភិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុខយននវគ្គ

លុះព្រះមានព្រះភាគ ប្រើប្រាស់ជាមុនហើយ សឹមត្ថកសក្យៈនៅក្នុង
 ក្រុងកបិលព័ស្តុនឹងប្រើប្រាស់ជាខាងក្រោយ ការដែលព្រះអង្គប្រើប្រាស់
 នោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ពួក
 សក្យៈនៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ទទួលឧបន្តរោយកុណ្ឌិភាព ។ លំដាប់នោះ ពួកសក្យៈ
 នៅក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទទួលឧបន្តរោយ ក៏
 ក្រោកអំពីភាសនៈ ថ្វាយចង្កូរព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេស្យណៈហើយចូល
 ទៅកាន់ព្រះដំណាក់ថ្មី លុះចូលទៅដល់ហើយ រៀបចំព្រះដំណាក់ឱ្យ
 សមគួរដល់ទីដែលត្រូវរៀបចំទាំងអស់ ហើយក្រាលភាសនៈ ឱ្យតំកល់
 ក្នុងទឹក អុជប្រថីបប្រថី ហើយចូលទៅតាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះដំណាក់ បានរៀបចំសមគួរដល់ទីដែលត្រូវរៀប
 ចំទាំងអស់ហើយ ភាសនៈបានក្រាលហើយ ក្នុងទឹកបានឱ្យតំកល់ទុក
 ហើយ ប្រថីបប្រថីក៏ឱ្យអុជឡើងហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគសំគាល់ ឱ្យកាលដ៏សមគួរនឹងស្តេចទៅអង្វរនេះ ។

[៣២៩] អដទោ កតវំ ធិវសេត្វា បត្តចិវមាណា-
 យ បទ្ធិ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន ធិវ សណ្ឋាតារិ គេនុប-
 សង្កមំ ឧបសង្កមំត្វា ចារេ បត្តាលត្វា សណ្ឋាតារិ
 បវិសិត្វា មជ្ឈិមំ ធីន្តំ ធិស្សាយ បុត្តាភិមុខោ ធិសិធិ ។
 ភិក្ខុសង្ឃេ ប្រាបិ ខោ ចារេ បត្តាលត្វា សណ្ឋាតារិ
 បវិសិត្វា មជ្ឈិមំ ភិក្ខុ ធិស្សាយ បុត្តាភិមុខោ ធិសិធិ
 កតវំន្តិយេវ បុត្តត្វា ។ កាបិលវត្តវំ បិ សក្យា ចារេ
 បត្តាលត្វា សណ្ឋាតារិ បវិសិត្វា បុត្តមំ ភិក្ខុ ធិស្សាយ
 បត្តាទុខោ ធិសិធិសុ កតវំន្តិយេវ បុត្តត្វា ។ អដទោ
 កតវំ កាបិលវត្តវំ សក្យា តហុនេវ វត្តិ ធីដិយា
 កថាយ សន្តស្សេត្វា សមាណេត្វា សមុត្តេជេត្វា
 សម្បហំសេត្វា ឧយ្យោជេសិ អភិក្កត្តា ខោ តោតម
 វត្តិ យស្សនាធិ កាលំ មញ្ញជាតិ ។ ឋវំ កន្តតិ កាបិ-
 លវត្តវំ សក្យា កតវំតោ បដិស្សត្វា ឧដ្ឋាយាសនា
 កតវំន្តិ អភិវនេត្វា បដិកុំណំ កត្វា បក្កមីសុ ។

[៣២៩] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្សន៍ប្រដាប់
 បាត្រនិងចិវ មួយអង្វើដោយភិក្ខុសង្ឃ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះដំណាក់
 ថ្មី លុះចូលទៅដល់ លាងព្រះបាទទាំងគូហើយ ចូលទៅកាន់ព្រះដំ-
 ណាក់ គង់ផ្អែកនឹងសសរកម្លោង ឈរព្រះក្រែ្តរទៅទិសខាងកើត ។
 ចំណែកខាងភិក្ខុសង្ឃ ក៏លាងបាទទាំងឡាយ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះ
 ដំណាក់ គង់ផ្អែកនឹងដក្ខត្តិខាងលិច ឈរមុខទៅទិសខាងកើតរោម
 រោមព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកសក្យៈនៅក្នុងក្រុងកបិលវត្ត លាងបាទ
 ទាំងឡាយហើយ ស្តេចចូលទៅកាន់ព្រះដំណាក់ គង់ផ្អែកនឹងដក្ខត្តិ
 ខាងកើត ឈរព្រះក្រែ្តរទៅទិសខាងលិច រោមរោមព្រះមានព្រះភាគ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យល់ពួកសក្យៈនៅក្នុងក្រុងកបិល-
 វត្ត ឱ្យយល់ច្បាស់ ឱ្យសមាទាន ឱ្យអាចហាន ឱ្យរីករាយ ដោយ
 ធម្មិកថា អស់ក្រដីច្រើន ហើយទ្រង់ចញ្ជូនទៅដោយព្រះពុទ្ធដីកាថា
 ខ្នាលតោតម ពត្រិភិស្វាណហើយ គួរទាំងឡាយចូរសរសេរស្តុកាលគួរ
 ដែលនឹងទៅឡើងនេះ ។ ពួកសក្យៈនៅក្នុងក្រុងកបិលវត្ត ទទួល
 ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ហើយក្រោកអំពី
 អាសនៈ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សំណាចៀសចេញទៅ ។

[៣២៦] អដទោ កកវា អនិច្ចរក្កន្តស្ម កាថិល-
 វត្តវេស្ម សក្សេស្ម អាយស្មន្តិ មហាមោក្ខល្លានិ អា-
 មន្តសិ វិគតថីនមិទ្ធោ ទោ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុសង្ឃោ
 បដិកតុ តំ មោក្ខល្លាន ភិក្ខុនិ ធម្មិកតា បិដ្ឋិ មេ
 អាតិលាយតិ ភមហំ អាយមិស្សាមិ ។ ឃី កន្តតិ
 ទោ អាយស្មា មហាមោក្ខល្លានោ កកវតោ បច្ចុស្សោ-
 សិ ។ អដទោ កកវា ធកុក្កិណំ សង្ឃាដិ បញ្ញា-
 បេត្តា ធកុក្កិណោ បស្សន ឃីហសេយ្យំ កាប្ប-
 សិ ចានេន ចានិ អទ្ធានាយ សតោ សម្បជានោ
 ឧដ្ឋានសញ្ញំ មនសិ កកិកា តត្រ ទោ អាយ-
 ស្មា មហាមោក្ខល្លានោ ភិក្ខុ អាមន្តសិ អាវុសោ
 ភិក្ខុវេតិ ។ អាវុសោតិ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្ម-
 តោ មហាមោក្ខល្លានស្ស បច្ចុស្សោសិ ។ អាយស្មា
 មហាមោក្ខល្លានោ ឯតនកេច អវស្សុតបរិយាយត្វ
 កេ អាវុសោ នេសេស្សាមិ អវស្សុតបរិយាយត្វ

[៣២៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលបើពួកសក្សៈ
 នៅក្រុងកបិលព័ស្តុ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន បានក្រាស់ហៅព្រះ
 មហាមោក្ខល្លានមានអាយុថា ម្ចាស់មោក្ខល្លាន ភិក្ខុសង្ឃមានសេចក្តី
 ធីតិយភោគកំរៅព្រាសហើយ ម្ចាស់មោក្ខល្លាន អ្នកចូរសំដែងធម្ម-
 កថាដល់ភិក្ខុទាំងឡាយចុះ កថាគរយេន្ទន ហេតុនោះ កថាគន្ធិន
 សម្រាក ។ ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីក
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអន្តិ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ឲ្យក្រាលសង្ឃដីមានជាន់៤ ហើយទ្រង់សម្រេចសីហា-
 សេយ្យស ផ្ទៀងទាត់ស្តាំ គង់ព្រះបាទដោយព្រះបាទ មានព្រះសតិ-
 សម្បជញ្ញៈ ធ្វើឲ្យរង្គេនសញ្ញាទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះ
 មហាមោក្ខល្លានមានអាយុហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានអាយុ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានអាយុ
 ថា ករុណា អាវុសោ ។ ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានអាយុពុទ្ធារោសដូច្នោះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំនឹងសំដែង ឲ្យហេតុវិនិច្ឆ័យទុកដោយ
 កតៈផង ឲ្យហេតុវិនិច្ឆ័យដល់មិនទុកដោយកតៈផង ដល់អ្នកទាំងឡាយ

តំ សុណាម សាទុកំ មនសំ ករោម ភាសិស្សាមិ-
 តំ ។ ឃុំហវុសោតំ ទោ តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ មហា-
 មោក្ខល្លាទស្ស ចតុស្ស្រសិ ។ អាយស្មា មហាមោក្ខ-
 ល្លាទោ ឯតទរោម កមិ អវុសោ អវស្សតោ ហោតិ ។
 ឥហវុសោ ភិក្ខុ ទក្កុទា រូបំ និស្វា មិយរូបេ រូប
 អធិមុត្តតិ អប្បិយរូបេ រូបេ ព្យាបជ្ជតិ អនុបជ្ជិតកា-
 យស្សតិ ច វិហារតិ បរិត្តទេតសោ តព្វ ទោតាវមុត្តិ
 បញ្ញាវមុត្តិ យថាភូតំ ឧប្បជាទាតិ យត្តស្ស តេ ឧប្បញ្ញា
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា ចិរុជ្ឈន្តិ ។ បេ ។
 ជិវ្ហយ រសំ សាយិត្វា ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ មិយ-
 រូបេ ធម្ម អធិមុត្តតិ អប្បិយរូបេ ធម្ម ព្យាបជ្ជតិ អនុ-
 បជ្ជិតកាយស្សតិ ច វិហារតិ បរិត្តទេតសោ តព្វ ទោ-
 តាវមុត្តិ បញ្ញាវមុត្តិ យថាភូតំ ឧប្បជាទាតិ យត្តស្ស
 តេ ឧប្បញ្ញា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 ចិរុជ្ឈន្តិ ។ អយំ វុត្តតាវុសោ ភិក្ខុ អវស្សតោ

អ្នកទាំងឡាយចូលចំណាប់រឿងនោះ ចូរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តឱ្យប្រៀបប៉ុន្តែ
 សំដែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយុជា
 ករុណា អវុសោ ។ ទើបព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយុបានពោល
 ដូច្នោះថា ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចិត្តទំនើកដោយរាគៈ ភើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញ
 ច្រើនយកហើយ ជ្រប់ក្នុងរូបជាច្រើនឡាញ់ ព្យាបាទក្នុងរូបមិនជា
 ច្រើនឡាញ់ មានសតិក្នុងកាយមិនបានទាំងមាំ មានចិត្តស្ងួត
 ស្ងួតក្នុងកុសលធម៌ មួយទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយនោះ ដែលកើត
 ឡើងដល់ភិក្ខុនោះ តែងលេត់ទៅឥតមានសេសសល់ ក្នុងចោកវិមុត្តិ
 នឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឱវុចោកវិមុត្តិនឹងបញ្ញា-
 វិមុត្តិនោះ ។ បេ ។ ជញ្ញាបរិសេដោយអណ្តាត ។ ដឹងច្បាស់ឱវុចមិ
 ដោយចិត្តហើយ ជ្រប់ក្នុងធម៌ដែលជាច្រើនឡាញ់ ព្យាបាទក្នុងធម៌ដែល
 មិនជាច្រើនឡាញ់ មានសតិក្នុងកាយមិនបានទាំងមាំ មានចិត្តស្ងួត
 ស្ងួតក្នុងកុសលធម៌ មួយទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយដែល
 កើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ តែងលេត់ទៅមិនមានសេសសល់ ក្នុងចោក-
 វិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ឱវុចោកវិមុត្តិនឹងបញ្ញា-
 វិមុត្តិនោះ ។ ម្ចាស់អវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ ហៅថាមានចិត្ត

ចក្កុវិញ្ញាយេសុ រូបេសុ ។ បេ ។ អវស្សតោ ជីវ្ហាវិញ្ញាយេសុ រសេសុ ។ បេ ។ អវស្សតោ មនោវិញ្ញាយេសុ ធម្មេសុ ។

[៣២៧] ឃីវិហារី បាវុសោ ភិក្ខុំ ចក្កុតោ ទេមិ ធិ មារោ ឧបសង្កមតិ លកតេវ មារោ(១) ឱតារិ លកតិ មារោ អារម្មណំ ។ បេ ។ ជីវ្ហតោ ទេមិ ធិ មារោ ឧបសង្កមតិ ។ បេ ។ មនតោ ទេមិ ធិ មារោ ឧបសង្កមតិ លកតេវ មារោ ឱតារិ លកតិ មារោ អារម្មណំ ។ សេយ្យដាមិ អាវុសោ ធន្យាតារិ វា តិណាតារិ វា សុត្តកាធន្យសំ(២) តេរោវស្សិកំ បុរិសោ ទេមិ ធិ ធិសាយ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្យក្កាយ ឧបសង្កមេយ្យ លកតេវ អត្ថំ ឱតារិ លកតេវ អត្ថំ អារម្មណំ ។ បដ្ឋមាយ ទេមិ ធិ ធិសាយ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្យក្កាយ ឧបសង្កមេយ្យ ។ បេ ។ ឧត្តរាយ ទេមិ ធិ ធិសាយ ។ ធន្យុណាយ ទេមិ ធិ ធិសាយ ។ ហេដ្ឋិមតោ ទេមិ ធិ ។ ឧបរមតោ ទេមិ ធិ ។ យតោ កុតោ ទេមិ ធិ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្យក្កាយ ឧបសង្កមេយ្យ

១ ម. លហថ មារោ ។ ២ ឧ. សុខ កេឡាបំ ។

វទិកោដោយកតៈក្នុងរូបវិសេសប្បវិធីដោយចក្ក ។ បេ ។ មានចិត្តទទឹកដោយកតៈក្នុងរសវិសេសប្បវិធីដោយអណ្តក ។ បេ ។ មានចិត្តទទឹកដោយកតៈក្នុងមនវិសេសប្បវិធីដោយចិត្ត ។

[៣២៧] ម្នាលអារុសោ ចំណែក ភិក្ខុ ប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះ ដោយចក្ក មានវេទនាបុណ្យធាតុ មានវេទនាបុណ្យធាតុ ។ បេ ។ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះ ដោយអណ្តក ។ បេ ។ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះដោយចិត្ត មានវេទនាបុណ្យធាតុ មានវេទនាបុណ្យធាតុ ។ ម្នាលអារុសោ ចំណែក ដូចផ្ទះប្រក់ដោយបុស្គ ផ្ទះប្រក់ដោយស្មៅ មានលើស្មៅហែង សល់នៅតែកងទ្រទ បើបុរសចូលទៅចូលផ្ទះនោះ ដោយគប់ភ្លើងដីនេះសម្លាក្នុងទិសខាងកើត ភ្លើងក៏នឹងបានឡូឡាស មិនបានឡូអារម្មណ៍ ។ បើបុរសចូលទៅចូលផ្ទះនោះ ដោយគប់ភ្លើងដីនេះសម្លាក្នុងទិសខាងលិច ។ បេ ។ បើចូលផ្ទះនោះក្នុងទិសខាងជើង ។ បើចូលផ្ទះនោះក្នុងទិសខាងត្បូង ។ បើចូលផ្ទះនោះពីខាងក្រោម ។ បើចូលផ្ទះនោះពីខាងលើ ។ កាលបើបុរសចូលទៅចូលផ្ទះនោះ ដោយគប់ភ្លើងដីនេះសម្លាក្នុងទិស

លក្ខណៈ អត្តិ ឱតារី លក្ខណៈ អត្តិ អាវុធិណំ ។
 ឯកោ ខោ អាវុសោ ឯវិវិហារី ភិក្ខុំ ចក្កុតោ ចេ-
 ចិ ទំ មារោ ឧបសង្កមតិ លក្ខណៈ មារោ ឱតារី
 លក្ខណៈ មារោ អាវុធិណំ ។ បេ ។ ជិញ្ញតោ ចេចិ ទំ
 មារោ ឧបសង្កមតិ ។ បេ ។ មនោតោ ចេចិ ទំ មារោ
 ឧបសង្កមតិ លក្ខណៈ មារោ ឱតារី លក្ខណៈ មារោ
 អាវុធិណំ ។

[៣២៨] ឯវិវិហារីញាវុសោ ភិក្ខុំ រូបោ អធិកំសុ
 ធន ភិក្ខុំ រូបេ អធិកោសិ សុទ្ធា ភិក្ខុំ អធិកំសុ
 ធន ភិក្ខុំ សន្តេ អធិកោសិ កត្វា ភិក្ខុំ អធិកំសុ ធន
 ភិក្ខុំ កន្តេ អធិកោសិ វសោ ភិក្ខុំ អធិកំសុ ធន ភិក្ខុំ
 វសេ អធិកោសិ ដោដ្ឋញា ភិក្ខុំ អធិកំសុ ធន ភិក្ខុំ
 ដោដ្ឋញោ អធិកោសិ ធម្មា ភិក្ខុំ អធិកំសុ ធន ភិក្ខុំ
 ធម្មេ អធិកោសិ ។ អយំ វុច្ឆតាវុសោ ភិក្ខុំ រូបោជិក្ខុ-
 តោ សុទ្ធាជិក្ខុតោ កត្វាជិក្ខុតោ វសោជិក្ខុតោ ដោដ្ឋញា-
 ជិក្ខុតោ ធម្មាជិក្ខុតោ អធិកំសុតោ អធិកំសុ(១) ចា-
 បកា អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា មោលោក្ខ-

១១. ឧ បាមា ។

ខាណា ក្នុងកាលណា ភ្នំនីក៏នឹងបាននូវឧត្តមភាព ទើបបាននូវអាម្មណ៍
 អំពីទិសខាងលើនោះ ក្នុងកាលណោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះ ដោយ
 ចក្កុ មានវេទន៍បាននូវចន្លោះ វេទន៍បាននូវអាម្មណ៍ ។ បេ ។ បើមានចូល
 ទៅកេតិកុនោះដោយអណ្តាត ។ បេ ។ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះដោយ
 ចិត្ត មានវេទន៍បាននូវឧត្តមភាព វេទន៍បាននូវអាម្មណ៍ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[៣២៩] ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ រូបទាំងឡាយគ្របសង្កត់
 ភិក្ខុវេទន៍ប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះបាន ភិក្ខុគ្របសង្កត់នូវរូបទាំងឡាយមិនបាន
 សំរេចទាំងឡាយគ្របសង្កត់ភិក្ខុបាន ភិក្ខុគ្របសង្កត់សំរេចទាំងឡាយ
 មិនបាន ភិក្ខុគ្របសង្កត់ភិក្ខុបាន ភិក្ខុគ្របសង្កត់ភិក្ខុមិនបាន សេគ្រប
 សង្កត់ភិក្ខុបាន ភិក្ខុគ្របសង្កត់សេមិនបាន ដោដ្ឋញៈគ្របសង្កត់ភិក្ខុបាន
 ភិក្ខុគ្របសង្កត់ដោដ្ឋញៈមិនបាន ធម្មាម្មណ៍គ្របសង្កត់ភិក្ខុបាន ភិក្ខុគ្រប
 សង្កត់ធម្មាម្មណ៍មិនបាន ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថាភិក្ខុ
 វេទន៍ប្រគ្របសង្កត់ សំរេចគ្របសង្កត់ ភិក្ខុគ្របសង្កត់ សេគ្រប
 សង្កត់ ដោដ្ឋញៈគ្របសង្កត់ ធម្មាម្មណ៍គ្របសង្កត់ ភិក្ខុគ្របសង្កត់
 មិនបាន អកុសលធម៌ដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ប្រកប

វិញ្ញា សឡាយ ធុត្តុវិញ្ញា កាយតិ ជាតិជរាមរណិយា ។

ឃីវិ ខោ អាវុសោ អវស្សុតោ ហោតិ ។

(៣២៧) កថ ញាវុសោ អវស្សុតោ ហោតិ ។ ឥតា-

វុសោ ភិក្ខុ ចក្កុចារ រូបំ ធិស្វា ចិយរូបេ រូបេ ធានិធុត្តុតិ

អប្បិយរូបេ រូបេ ន ឡាបជ្ជតិ ឧបដ្ឋិតកាយស្សតិ ច

វិហរតិ អប្បមាណា ចេតសោ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិ អញ្ញាវិមុត្តិ

យជាត្វតិ ធមជាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បន្ទា ចាបតា

អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា ធិវុជ្ជន្តិ ។ បេ ។ ធិក្កិយ

រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ចិយរូបេ

ធម្មេ ធានិធុត្តុតិ អប្បិយរូបេ ធម្មេ ន ឡាបជ្ជតិ ឧបដ្ឋិ-

ដោយភព្វី ប្រកបដោយសេចក្តីត្រូវលំក្រកយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រ-

កបដោយជាតិជរា មរណៈកាល បាទប្រកបសន្តិភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភាវុ-

សោ ចាំនិឡាយ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថាភិក្ខុមានចិត្តទទឹងដោយពនៈ ។

(៣២៧) ម្នាលភាវុសោ ចាំនិឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នកមានចិត្តមិនទទឹង

ដោយពនៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភាវុសោ ចាំនិឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាស-

នានេះ ឃើញរូបដោយចក្កុហើយ មិនជ្រប់ក្នុងរូបជាវិស្រឡាញ់ មិន

ព្យាបាទក្នុងរូបមិនជាវិស្រឡាញ់ មានសភិក្ខុក្នុងកាយ ចាំនិឡាយ មានចិត្ត

ប្រមាណមិនបាទ មួយវិញ្ញាទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកចាំនិឡាយដែល

កើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ តែងរលត់ទៅវិញ មិនមានសេសសល់ ក្នុងចេ-

តោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏ដឹងច្បាស់តាមពិត ម្តេចតោវិមុត្តិនិងបញ្ញា-

វិមុត្តិនោះ ។ បេ ។ ជញ្ញាបរិសេដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់

ម្តេចធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ មិនជ្រប់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលជាវិស្រ-

ឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងធម្មាម្មណ៍មិនជាវិស្រឡាញ់ មានសភិក្ខុក្នុងកាយ

អាសវិសវញ្ចេ ចកុញ្ចោ

តកាយស្សតិ ធម៌វិហរតិ អប្បមាណា ចេតសោ តត្ថ វេ.
 តោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យជាភូតិ បជាបាតិ យត្ថស្ស ភេ
 ឧប្បដ្ឋា ហាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា និរុដ្ឋ-
 ង្គំ ។ អយំ វុទ្ធតារុសោ ភិក្ខុ អនុវស្សតោ ចក្កុវិញ្ញា-
 យ្យេសុ វូមេសុ ។ មេ ។ អយំ វុទ្ធតារុសោ ភិក្ខុ អនុ-
 វស្សតោ ជិញ្ញាវិញ្ញាយ្យេសុ វសេសុ ។ មេ ។ អនុវស្សតោ
 មហោវិញ្ញាយ្យេសុ ធម្មេសុ ។ វិវិហារី ចារុសោ ភិក្ខុ
 បក្កុតោ ចេបិ នំ មារេ ឧបសង្កមតិ ទេវ លភតិ
 មារេ ឱតារិ ន លភតិ មារេ អារម្មណំ ។ មេ ។ ជិញ្ញា-
 តោ ចេបិ នំ មារេ ឧបសង្កមតិ ។ មេ ។ មរតោ ចេបិ
 នំ មារេ ឧបសង្កមតិ ទេវ លភតិ មារេ ឱតារិ ន លភតិ
 មារេ អារម្មណំ ។ សេយ្យថាបិ អារុសោ គូជាតារសាលិ
 វ តហលមត្តិកាមន្តារិលេចថា(១) បុរុតិមាយ ចេបិ នំ
 និសាយ បុរិសោ អាទិត្តាយ តិណ្ណាយ ឧបសង្កមេយ្យ
 ទេវ លភេថ អត្តិ ឱតារិ ន លភេថ អត្តិ អារម្មណំ
 ។ មេ ។ បដិមាយ ចេបិ នំ ។ ឧត្តរាយ ចេបិ នំ ។

១ ឧ. ប. អប្បវលបតា

អាសវិសវញ្ចេ ទី ៤

តាំងមាំ មានចិត្តប្រមាណមិនបាន មួយវិញ្ញាណ អកុសលធម៌ដ៏លា-
 មកទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ តែងលេចទៅវិញអត់មាន
 សេសសល់ ក្នុងទោតារិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លា
 ទោតារិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ នេះហៅ
 ថា ភិក្ខុមានចិត្តមិនទំនើកដោយពន្លកក្នុងប្រទាំងឡាយដែលតប្បដឹងដោយ
 ចក្ក ។ មេ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុមានចិត្តមិន
 ទំនើកដោយពន្លកក្នុងសេចក្តីទាំងឡាយដែលតប្បដឹងដោយអណ្តាត ។ មេ ។
 មានចិត្តមិនទំនើកដោយពន្លក ក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលតប្បដឹងដោយ
 ចិត្ត ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះ បើ
 មានចូលទៅកេតិកនោះដោយចក្ក មារក៏មិនបានខ្លាចកាស មិនបានខ្លា
 ចក្ក ។ មេ ។ បើមានចូលទៅកេតិកនោះដោយអណ្តាត ។ មេ ។ បើ
 មានចូលទៅកេតិកនោះដោយចិត្ត មារក៏មិនបានខ្លាចកាស មិនបានខ្លា
 ចក្ក ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ដូចជាកូដាតារសាលា (ផ្ទះមាន
 កំពូល) មានដីស្មិតប្របាច់លាបដីក្រាស់ បើបុរសចូលទៅជិតចូលក្នុង
 តារសាលានោះ ដោយគប់ភ្លើងដីឆេះសន្តោ ក្នុងទិសខាងកើត ភ្លើងក៏មិន
 បានខ្លាចកាស មិនបានខ្លាចក្ក ។ មេ ។ បើចូលក្នុងតារសាលានោះ
 ក្នុងទិសខាងលិច ។ បើចូលក្នុងតារសាលានោះ ក្នុងទិសខាងជើង ។

និក្ខិណាយ ធម៌ ទំ ។ ហេដ្ឋិមតោ ធម៌ ទំ ។ ឧបរិ-
 មតោ ធម៌ ទំ យតោ កុតោមិ ធម៌ បុរិសោ អាទិក្ខាយ
 តិណ្ណាយ ឧបសង្កមេយ្យ នេវ លកេថ អក្កំ ឱតារិ ន
 លកេថ អក្កំ អាម្មណំ ។ ឯវមេវ ទោ អាវុសោ ឯវិហារិ
 ភិក្ខុំ ធម្មតោ ធម៌ ទំ មារោ ឧបសង្កមតិ ន លកេថ មារោ
 ឱតារិ ន លកតិ មារោ អាម្មណំ ។ ថេវ ដិក្ខុ-
 តោ(១) ធម៌ ទំ មារោ ឧបសង្កមតិ ន លកេថ មារោ
 ឱតារិ ន លកតិ មារោ អាម្មណំ ។ ឯវិហារិ ចារុសោ
 ភិក្ខុ រុមេ អធិកោសិ ន រថា ភិក្ខុ អធិកិសុ សន្ត
 ភិក្ខុ អធិកោសិ ន សទ្ធា ភិក្ខុ អធិកិសុ កន្លេ ភិក្ខុ
 អធិកោសិ ន កទ្ធា ភិក្ខុ អធិកិសុ រសេ ភិក្ខុ អធិ-
 កោសិ ន រសា ភិក្ខុ អធិកិសុ ដោដ្ឋព្វេ ភិក្ខុ អធិ-
 កោសិ ន ដោដ្ឋព្វា ភិក្ខុ អធិកិសុ ធម្មេ ភិក្ខុ អធិ-
 កោសិ ន ធម្មា ភិក្ខុ អធិកិសុ ។ អយំ វុច្ចតារុសោ

១ មនុស្សបិ បាយា ទំស្សតិ ។

បើចូលក្នុងការសាលានោះ ក្នុងទិសខាងត្បូង ។ បើចូលក្នុងការសា-
 លានោះ អំពីខាងក្រោម ។ បើចូលក្នុងការសាលានោះ អំពីខាងលើ
 បើបុរសចូលទៅជិតចូលដោយគប់ភ្លើងដីនេះសម្លាប់ទិសណា ក្នុងកាល
 ណា ភ្លើងក៏មិនបានឡូវឧកាស មិនបានឡូវការម្នាក់ អំពីទិសខាងលោះ
 ក្នុងកាលណោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុដែល
 ប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះ ដោយចក្ខុ មារក៏មិន
 បានឡូវឧកាស មិនបានឡូវការម្នាក់ ។ ថេវ បើមានចូលទៅកេតិកុនោះ
 ដោយអណ្តក មារក៏មិនបានឡូវឧកាស មិនបានឡូវការម្នាក់ ។ ម្នាល
 ភារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលប្រព្រឹត្តនៅយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី ទើបគ្រប
 សន្តត់រូបទាំងឡាយបាន រូបទាំងឡាយគ្របសន្តត់ភិក្ខុមិនបាន ភិក្ខុគ្រប
 សន្តត់សំឡេងទាំងឡាយបាន សំឡេងទាំងឡាយគ្របសន្តត់ភិក្ខុមិនបាន
 ភិក្ខុគ្របសន្តត់ក្លិនទាំងឡាយបាន ក្លិនទាំងឡាយគ្របសន្តត់ភិក្ខុមិនបាន
 ភិក្ខុគ្របសន្តត់រសេទាំងឡាយបាន រសេទាំងឡាយគ្របសន្តត់ភិក្ខុមិនបាន
 ភិក្ខុគ្របសន្តត់ដេដ្ឋព្វទាំងឡាយបាន ដេដ្ឋព្វទាំងឡាយគ្របសន្តត់ភិក្ខុ
 មិនបាន ភិក្ខុគ្របសន្តត់ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយបាន ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយ
 គ្របសន្តត់ភិក្ខុមិនបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភារុសោទាំងឡាយ

កិក្ខុ រូបាធិក្ខុ សន្តាធិក្ខុ កណ្តាធិក្ខុ រសាធិក្ខុ ដោដ្ឋញាធិក្ខុ
 ធម្មាធិក្ខុ^(១) អធិកោសិ ភេ ពាមកេ អកុសលេ ធម្ម
 សន្តិលេសិកេ ចោណាត្តិកេ សនេ ទុក្ខវិហកេ អា-
 យតិ ជាតិជនថវណិយេ ។ ឃី ទោ អាវុសោ អធិ-
 វស្សុតោ ហោតិ ។ អថទោ កកវ វុដ្ឋហិត្វា អាយស្មន្តិ
 មហាមោក្ខល្លាធិ អាមន្តសិ សាទុ សាទុ ទោ មោក្ខ-
 ល្លាធិ សាទុ ទោ ភិ មោក្ខល្លាធិ កិក្ខុធិ អវស្សុតបរិយា-
 យញ្ច អវស្សុតបរិយាយញ្ច អភាសិ ។ ឥធមរោច
 អាយស្មា មហាមោក្ខល្លាធិ ។ សមទុញ្ញោ សត្តា អ-
 ហោសិ ។ អត្តមធា ភេ កិក្ខុ អាយស្មតោ មហា-
 មោក្ខល្លាធិស្ស ភាសិ អតិធិទុដ្ឋិ^(២) ។ ធម្មំ ។

១ ឧ. ម. អធិវុ អវធិវុតោ ។ ម. ហេតិ ចិ កិលេសេហិ ។ ២ អតិធិទុស្ស ។

នេះហៅថា កិក្ខុអកុស្រសន្តិកំប្រេ ក្របសន្តិកំសំរោជ្ជន្តិ ក្របសន្តិកំភិទ
 ក្របសន្តិកំសេ ក្របសន្តិកំដោដ្ឋញ្ចៈ ក្របសន្តិកំធម្មាម្មណំ ក្របសន្តិកំ
 អកុសលធម៌ដីហមកតាំងនោះ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ប្រ-
 កបដោយកច្ចី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវយ មានទុក្ខជាវិបាក
 ប្រកបដោយជាតិ ជន មរណៈភាព ។ ម្ចាស់អាវុសោតាំងឡាយ កិក្ខុ
 មានចិត្តមិនទឹកដោយរក្ខៈ យ៉ាងនេះឯង ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ក្រោកឡើងហើយ ក្រាស់ហៅព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកា-
 យុមកថា ម្ចាស់មោក្ខល្លាន ប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់មោក្ខល្លាន ប្រពៃ
 ហើយ ដែលអ្នកបានសម្តែងទូរៈហេតុនៃចិត្តដែលទឹកដោយរក្ខៈ និង
 ហេតុនៃចិត្តដែលមិនទឹកដោយរក្ខៈ ដល់កិក្ខុតាំងឡាយ ។ ព្រះមហា-
 មោក្ខល្លានមានកាយបានសម្តែងធម៌នេះហើយ ។ ព្រះសាស្ត្រាទ្រង់សព្វ
 ព្រះហឫទ័យ ។ កិក្ខុតាំងនោះ មានចិត្តត្រេកអររីករាយនឹងភាសិតរបស់
 ព្រះមហាមោក្ខល្លានមានកាយ ។ ចប់សូត្រ ទី ៦ ។

[៣៣០] យតោ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុត្វេសិយេវ
 ទុក្ខទម្ពានំ សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច យថាភូតិ បជា-
 យាតិ ។ អថ(១) បទស្ស កាមា ទិដ្ឋា ហោន្តិ យថាស្ស
 កាមេ បស្សតោ យោ កាមេសុ កាមច្ចន្តោ កាម-
 ស្មេហោ កាមមុដ្ឋា កាមបរិទ្សាហោ សោ យទុសេតិ
 តថា ទោ បទស្ស ចារោ ច វិហារោ ច អនុត្តោ
 ហោតិ ។ យថា ចរន្តិ វិហារន្តិ អភិជ្ឈា យោមទស្សា ចាម-
 កា អកុសសា ទម្ពា យទុស្សវន្តិ(២) ។ កថញ្ច ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ សុត្វេសិយេវ ទុក្ខទម្ពានំ សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច
 យថាភូតិ បជាយាតិ ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ
 ឥតិ រូបស្ស អនុត្តមោ ។ ឥតិ វេទនា ។ បេ ។ ឥតិ
 សញ្ញា ។ ឥតិ សង្ខារ ។ ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញា-
 ណស្ស សមុទយោ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស អនុត្តមោតិ ។
 ឃី ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សុត្វេសិយេវ ទុក្ខទម្ពានំ សមុ-
 ទយញ្ច អនុត្តមញ្ច យថាភូតិ បជាយាតិ ។

១ រថា រោ ។ ២ ម. តាមសន្តិ ។

[៣៣០] ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លាហេតុ
 ជាទីកើតឡើង និងសេចក្តីសូន្យនៃទុក្ខធម៌ចាំនិទ្ធាយចាំនិទ្ធាយ ក្នុងកាល
 ណា ។ កាលណោះ កាមចាំនិទ្ធាយ ឈ្មោះថាភិក្ខុនោះបានឃើញ
 ហើយ កាលបើភិក្ខុនោះឃើញខ្លាហេតុចាំនិទ្ធាយ ដោយភាការណា
 ចំណង់ក្នុងកាម សេចក្តីស្នេហាក្នុងកាម សេចក្តីជ្រប់ក្នុងកាម សេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយដោយកាមណា ក្នុងកាមចាំនិទ្ធាយ ចំណង់ក្នុងកាមជា
 ដើមនោះ ក៏ដកគ្រាំនៅពុំបាន ធម៌ជាគ្រឿងច្រប្រើត្រូវនឹងធម៌ជាគ្រឿងនៅ
 វែមនឹងជាប់តាមភិក្ខុនោះ ដោយភាការនោះ ។ អភិជ្ឈានិងចោមទស្សជា
 អកុសលធម៌ដ៏លាមក វែមនឹងមិនគ្របសង្កត់ភិក្ខុវេជនជាអ្នកច្រប្រើត្រូវ មាន
 ធម៌ជាគ្រឿងនៅដូច្នោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត
 ខ្លាហេតុជាទីកើតឡើងនិងសេចក្តីសាចសូន្យ នៃទុក្ខធម៌ចាំនិទ្ធាយ កើតដូច
 ម្តេច ដឹងច្បាស់ថា រូបដូច្នោះ សេចក្តីកើតឡើងនៃរូបដូច្នោះ សេចក្តី
 សាចសូន្យនៃរូបដូច្នោះ ។ វេទនាដូច្នោះ ។ បេ ។ សញ្ញាដូច្នោះ ។
 សង្ខារចាំនិទ្ធាយដូច្នោះ ។ វិញ្ញាណដូច្នោះ សេចក្តីកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ
 ដូច្នោះ សេចក្តីសាចសូន្យនៃវិញ្ញាណដូច្នោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ
 ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លាហេតុជាទីកើតឡើង និងសេចក្តីសាចសូន្យ
 នៃទុក្ខធម៌ចាំនិទ្ធាយ យ៉ាងនេះឯង ។

អសីវនិទ្ទេ ពុទ្ធភ្ន

[៣៣០] កថត្ត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ កាមា ធិដ្ឋា
 ហោន្តិ យថាស្ស កាមេ បស្សតោ យោ កាមេសុ
 កាមន្តន្តោ កាមេស្មហោ កាមមុត្តា កាមបរិទ្ធករោ
 សោ បាទុសេតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អន្តរកា-
 សុ សាធិកាចារិសា បុណ្ណា អន្តរាទំ វិត្តិកាមិ
 វិត្តុមាមិ ។ អថទោ បុរិសា អាត្មេយ្យ ជីវិត្តកាមោ
 អមរត្តកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បជីក្ខុលោ តមេទំ ទ្វេ
 ពលវន្តោ បុរិសា បាបា ពហាសុ តហេត្វា តំ អន្តរ-
 កាសុំ ឧបកឡេយ្យំ សោ វតិ វមមេវ កាយំ សញ្ញា-
 មេយ្យ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ អញ្ញាលាញិ^(១) ភិក្ខុវេ
 តស្ស បុរិសស្ស ហោតិ វមញ្ញាបិ អន្តរកាសុំ ច
 បស្សមិ តតោចិបាមិ មរណំ វា តត្វាមិ មរណាមត្តំ វា
 ទុក្ខន្តិ ។ វិវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ អន្តរកាសុ-
 បមា កាមា ធិដ្ឋា ហោន្តិ យថាស្ស កាមេ បស្សតោ

១ ១. ញាតិ ។

អសីវនិទ្ទេ ទំ ២

[៣៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុបានឃើញកាមទាំងឡាយ
 តាមទំនងដែលគេឃើញនូវកាមទាំងឡាយ ហើយចំណង់ក្នុងកាម សេច-
 ក្តីស្នូហាក្នុងកាម សេចក្តីជ្រប់ក្នុងកាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយដោយកាម
 ណា ក្នុងកាមទាំងឡាយ ចំណង់ក្នុងកាមជាដើមនោះ មិនដេកគ្រាន់ក្នុង
 សន្តាន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រណ្តៅរើកភ្លើង មាន
 ជម្រៅដងមួយដូចម្តេច ពេញដោយរើកភ្លើង ប្រាសចាកអណ្តាត
 ប្រាសចាកផ្សែង ។ គ្រានោះ បុរសប្រាថ្នារសំ មិនចង់ស្លាប់ ប្រាថ្នា
 សុខ ភ្លើងទុក្ខ ដើមក មានបុរសពីរនាក់មានកម្លាំង ចាប់បុរស
 នោះត្រង់ដើមដៃម្ខាងម្នាក់ ប្រាថ្នាបុរសនោះឲ្យចូលទៅ ក្នុងរណ្តៅរើក
 ភ្លើង បុរសនោះក៏ក្រាញទប់កាយនេះ ដោយអាការៈដូច្នោះ ។ វង់លើរ
 នោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុរសនោះមាន
 កាយលំច្បាស់ថា អាត្មាអញនឹងធ្លាក់ចុះក្នុងរណ្តៅរើកភ្លើងនេះ អាត្មា
 អញនឹងដល់នូវមរណៈ ចូនឹងដល់នូវទុក្ខស្មើមរណៈ ព្រោះការធ្លាក់ចុះ
 នោះជាហេតុ សេចក្តីនេះមានទប់មាយ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មានទប់មេយ្យដូច ភិក្ខុបានឃើញកាមទាំងឡាយ ដែលទុក
 ដូចជារណ្តៅរើកភ្លើង តាមទំនងដែលគេឃើញនូវកាមទាំងឡាយហើយ

យោ កាមេសុ កាមច្ឆន្ទោ កាមស្មេហោ កាមមុត្តា
កាមបរិធិប្បហោ សោ នាទុសេតិ ។

[៣៣២] កតញ្ច ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ បារោ ច
វិហារោ ច អនុតោ ហោតិ យថា ចរុំ វិហារុំ
អភិជ្ឈាធាមនស្ស ចាបកា អកុសលា ទម្មា ចា-
នុស្សវន្តិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ តហុកណ្ណកំ
នាយំ បរិសេយ្យ តស្ស បុរតោបិ កណ្ណកោ បច្ឆតោបិ
កណ្ណកោ ឧត្តរតោបិ តតណ្ណកោ ទក្ខិណតោបិ
កណ្ណកោ ហេដ្ឋិតាបិ កណ្ណកោ ឧបរតោបិ កណ្ណ-
កោ សោ សមតោ ។^(១) អភិក្កមេយ្យ សមតោ វ
បដិក្កមេយ្យ មា មំ កណ្ណកោតិ ។ វរមេវ ចោ
ភិក្ខុវេ យំ លោកេ បិយ្យបិ សាត្រុបិ អយំ វុទ្ធភិ
អរិយស្ស វិទយេ កណ្ណកោតិ ។

១ ១. យកេ ច ។

ចំណង់ក្នុងកាម សេចក្តីស្នេហាក្នុងកាម សេចក្តីជ្រប់ក្នុងកាម សេចក្តី
ក្តៅក្រហាយដោយកាម ណា ក្នុងកាមព័ន្ធច្បាយ ចំណង់ក្នុងកាមជា
ដើមនោះ មិនដេកគ្រប់ក្នុងស្ត្រីទេ យ៉ាងនោះឯង ។

[៣៣២] ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ ចុះភិក្ខុមានការប្រព្រឹត្តិនិវាសន៍ការ
នៅជំងឺខ្លះខ្លួន កាមទំនងដែលគេប្រព្រឹត្តិគេនៅ ហើយអភិជ្ឈានិវាសន៍
នស្សជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក មិនគ្របសង្កត់ តើដូចម្តេច ។ ខ្នាលភិក្ខុ
ព័ន្ធច្បាយ ដូចបុរសចូលទៅកាន់ដង្កែព្រមានបន្ទាចច្រើន បន្ទាចនិមុខ
បុរសនោះក៏មាន បន្ទាចនិក្រោយក៏មាន បន្ទាចនិឆ្វេងក៏មាន បន្ទាចនិ
ស្តាំក៏មាន បន្ទាចនិក្រោមក៏មាន បន្ទាចនិលើក៏មាន បុរសនោះគប្បី
ប្រុងស្មារតីឈានទៅមុខ ប្រុងស្មារតីឈានថយក្រោយ ដោយនិគព
កុំឱ្យបន្ទាចមុខអាត្មាញឡើយ សេចក្តីនេះមានទម្រង់យ៉ាងណាមិញ ។
ខ្នាលភិក្ខុព័ន្ធច្បាយ មានទម្រង់ដូចរូបជាទិស្រឡាញ់ ជាទិក្រុកអរ
ណា ក្នុងកាលនេះ ហៅថា បន្ទាចនិវិនិយមេសំព្រះអរិយៈ ។

អសិវវិញ្ញាណ

(៣៣៣) ឥតិ វិនិច្ឆ័យ អសិវវិញ្ញាណ ច សិវវិញ្ញាណ ច
 វេទិតញ្ញាណ ។ កតញ្ញាណ កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ ហោតិ ។ ឥត
 កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ ចក្កុវេទិតញ្ញាណ រូបំ ជិស្វា ចិយរូបេ រូបេ
 អនិម្មត្តិ អប្បិយរូបេ រូបេ ព្យាបដ្ឋតិ អនុបដ្ឋិតកាយស្សតិ ច
 វិហារតិ បរិក្ខេបតេសោ កញ្ញា វេទិតញ្ញាណមុត្តិ
 បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតិ ឧប្បជាតាតិ យត្ថស្ស តេ
 ឧប្បញ្ញាណ បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 ធិរុដ្ឋង្គិ ។ បេ ។ ជិក្ខុយ រសំ សាយិញ្ញាណ ។ បេ ។ មនសា
 ធម្មិ វិញ្ញាយ ចិយរូបេ ធម្មេ អនិម្មត្តិ អប្បិយរូបេ
 ធម្មេ ព្យាបដ្ឋតិ អនុបដ្ឋិតកាយស្សតិ ច វិហារតិ
 បរិក្ខេបតេសោ កញ្ញា វេទិតញ្ញាណមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតិ
 ឧប្បជាតាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បញ្ញាណ បាបកា អកុ-
 សលា ធម្មា អបរិសេសា ធិរុដ្ឋង្គិ ។ ឯវិ ទោ កិក្ខុវេ
 អសិវវិញ្ញាណ ហោតិ ។

អសិវវិញ្ញាណ ២

(៣៣៣) កាលបើកិក្ខុវេទិតញ្ញាណយ៉ាងនេះហើយ ក្រូសីវិញ្ញាណ
 ខ្លួនសេចក្តីមិនសង្រួម និងសេចក្តីសង្រួម ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ ចុះ
 សេចក្តីមិនសង្រួម តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ
 នេះ ឃើញប្រដោយចក្កុវេទិតញ្ញាណ ជ្រប់ក្នុងរូបជាច្រើនទៀត ព្យាបាទ
 ក្នុងរូបមិនជាច្រើនទៀត មានសតិក្នុងកាយមិនបានតាំងមាំ មានចិត្ត
 ស្លូតស្តើងក្នុងកុសលធម៌ មួយទៀត មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លួនចោរកា-
 រិម្មត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាគុណជាតិទ្រព្យអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ
 ដែលកើតឡើងដល់កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ លេចទៅមិនមានសេសសល់ ។ បេ ។
 ជញ្ញាបរិសេដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់ខ្លួនធម៌ម្តង ដោយចិត្ត
 ហើយជ្រប់នៅក្នុងធម៌ម្តងដែលជាច្រើនទៀត ព្យាបាទក្នុងធម៌ម្តង
 ដែលមិនជាច្រើនទៀត មានសតិក្នុងកាយមិនបានតាំងមាំ មានចិត្តស្លូត
 ស្តើងក្នុងកុសលធម៌ មួយទៀត មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្លួនចោរកា-
 រិម្មត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ នោះ ដែលជាគុណជាតិទ្រព្យអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំង-
 ទ្បាយដែលកើតឡើងដល់កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ លេចទៅមិនមានសេសសល់ ។
 ម្ចាស់កិក្ខុវេទិតញ្ញាណ សេចក្តីមិនសង្រួម យ៉ាងនេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡាយគវេទ្តោ

[៣៣៤] កថត្តរេ ភិក្ខុវេ សំវេហេ ហោតិ ។ ឥធម

ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ធម្មតោ រូបំ ទិស្វា បិយរូបេ រូបេ ជា-
ធម្មត្ថតិ អប្បិយរូបេ រូបេ ធម្មត្ថតិ ឧបដ្ឋិតកា-
យស្សតិ ធម្មវិហារតិ អប្បមាណាចេតសោ ភព្វ ចេតោ-
វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតិ បជាទាតិ យតុស្ស ភេ
ឧប្បដ្ឋា មាមកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
ធម្មដ្ឋាន្តំ ។ បេ ។ ដិក្ខយ រសំ សាយិត្វា ។ បេ ។ មនសា
ធម្មំ វិញ្ញាយ បិយរូបេ ធម្មេ ជាធម្មត្ថតិ អប្បិយរូបេ
ធម្មេ ធម្មត្ថតិ ឧបដ្ឋិតកាយស្សតិ ធម្មវិហារតិ
អប្បមាណាចេតសោ ភព្វ ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ
យថាភូតិ បជាទាតិ យតុស្ស ភេ ឧប្បដ្ឋា មាមកា
អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា ធម្មដ្ឋាន្តំ ។ ឯវំ ទោ
ភិក្ខុវេ សំវេហេ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡាយគវេទ្តោ

[៣៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីសង្រួម តើដូច

ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយចក្ក
មិនជ្រប់រាងក្នុងរូបជាច្រើនឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងរូបមិនជាច្រើនឡាញ់
មានសតិក្នុងកាយតាំងម៉ាំ មានចិត្តប្រមាណមិនបាន មួយវិញ្ញាទៀត
ដឹងច្បាស់រាមពិត ខ្ញុំរថោតាវិមុត្តិធម្មញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាគុណជាតិទាំងឡាយ
អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ លេចរេមិនមាន
សេសសល់ ។ បេ ។ ដញ្ចប់រសដោយអណ្តាត ។ បេ ។ ដឹង
ច្បាស់ខ្ញុំធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្ត មិនជ្រប់រាងក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលជាច្រើន-
ឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលមិនជាច្រើនឡាញ់ មានសតិ
ក្នុងកាយតាំងម៉ាំហើយ មានចិត្តប្រមាណមិនបាន មួយវិញ្ញាទៀត ដឹង
ច្បាស់រាមពិតខ្ញុំរថោតាវិមុត្តិធម្មញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាគុណជាតិទាំងឡាយ
អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ លេចរេមិនមាន
សេសសល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសង្រួម យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣៤] តស្ស ទេ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ឯវិ ចរោតោ
 ឯវិ វិហារោតោ តណាទិ កាហាទិ សតិសម្មោសា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ចាបកា អកុសលា ធម្មា សវសង្កប្បា សញ្ញាជនិ-
 យា ។ ទន្ធា ភិក្ខុវេ សតុប្បនោ អដទោ ទំ ទិប្បមេវ
 បដហតិ វិហារេនតិ ព្យុទ្តិករោតិ អនកាវំ កមេតិ ។
 សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ធិវសិ សទ្កត្តេ អយោក-
 ជាហេ ទ្វេ វំ តិណិ វំ ឧទកដុសិតាទិ ធិចារេយ្យ ។
 ទន្ធា ភិក្ខុវេ ឧទកដុសិតាទិ ធិចារោតោ អដទោ ទំ
 ទិប្បមេវ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ កញ្ជយ្យ ។ ឯវមេវ
 ទោ ភិក្ខុវេ តស្ស ទេ ភិក្ខុនោ ឯវិ ចរោតោ ឯវិ វិហារោតោ
 តណាទិ កាហាទិ សតិសម្មោសា ឧប្បជ្ឈន្តិ ចាបកា
 អកុសលា ធម្មា សវសង្កប្បា សញ្ញាជនិយា ។ ទន្ធា
 ភិក្ខុវេ សតុប្បនោ អដទោ ទំ ទិប្បមេវ បដហតិ វិហា-
 រេនតិ ព្យុទ្តិករោតិ អនកាវំ កមេតិ ។ ឯវិ ទោ ភិក្ខុវេ

[៣៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ
 នៅយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺការគ្រិះរិះដោយសេច-
 ក្តីពួក ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈតែងកើតឡើង ព្រោះភូមិស្មារតី ក្នុង
 ពេលមួយដងមួយកាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសតិ
 ដ៏យឺតយូរ រឺមេតិលៈមេតិ បរទាបន៍ ធ្វើឱ្យវិចារស ដល់នូវការសាប
 សូន្យ យ៉ាងតាមហ័ស ដោយពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចម្តេច
 សម្រក់ចុះនូវដំណក់ទឹកពីរ ឬ បីដំណក់ នៅក្នុងអម្បែងខ្លះដែលក្តៅខ្លាំង
 ក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្រក់ចុះនៃដំណក់ទឹកទាំង-
 ឡាយដ៏យឺតយូរ តែងដល់នូវការអស់ ការសាបសូន្យ យ៉ាងតាមហ័ស
 ដោយពិត យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើភិក្ខុនោះប្រព្រឹត្ត
 យ៉ាងនេះ នៅយ៉ាងនេះ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺការគ្រិះរិះ
 ដោយសេចក្តីពួក ប្រកបដោយសញ្ញាជនៈក៏កើតឡើងព្រោះភូមិស្មារតី
 ក្នុងពេលមួយដងមួយកាល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃ
 សតិដ៏យឺតយូរ ក៏មេតិលៈមេតិ បរទាបន៍ ធ្វើឱ្យវិចារស ដល់នូវការសាប
 សូន្យ យ៉ាងតាមហ័សដោយពិត ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

៤៣០

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សឡយកនវគ្គោ

ភិក្ខុនោ ចារោ ច វិហារោ ច អនុតោ ហោតិ យថា
ចរន្តំ វិហារន្តំ អភិជ្ឈោនោមទស្សា តាបកា អកុសលា
ទម្មា ហានុស្សវន្តិ ។

(៣៣៦) ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ចរន្តំ ឯវំ វិហារន្តំ

ភជាយោ វា ធនមហាមត្តា វា មិត្តា វា អមប្តា វា ញាតិ
វា សាលាហិតា វា ភោគហិ អភិហឿ បវរេយ្យំ
ឯហរត្តោ បុរិស កិរន្ត ឥមេ កាសាវា អនុទយ្ហន្តិ ។
កី មុណ្ណា កថាលមទុចរសិ ។ ឯហិ ហិណាយា-
វន្តិត្តា ភោគេ ច កុញ្ញស្ស បុញ្ញាធំ ច ករោហិតិ ។
សោ ច ភិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ចរន្តោ ឯវំ វិហារន្តោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សឡយកនវគ្គ

ភិក្ខុមានការប្រព្រឹត្តិវិនិច្ឆ័យនៅដំបូង តាមចំនងដែលគេប្រព្រឹត្ត គេ
នៅ ហើយអភិជ្ឈានិច្ចតាមនស្សជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក មិនគ្របសង្កត់
យ៉ាងនេះឯង ។

[៣៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើពួកស្តេចក្តី ពួកមហា-

មាត្រ្យវិនិច្ឆ័យក្តី ពួកមិត្តក្តី ពួកអាមាត្រ្យក្តី ពួកញាតិក្តី ពួកសាលា-
ហិតក្តី បាននាំភោគៈទាំងឡាយ មកបរិភោគចំពោះភិក្ខុនោះ ដែល
ប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ដែលនៅយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យថា ខែបុរសដ៏
ចម្រើន ចូរអ្នកមកកាយ ចុះសំណត់កាសាវៈរបស់អ្នកទាំងនេះ ដុតពេល
អ្នកចូរ ។ ចុះព្រោះអ្វី ក៏អ្នកគោរពគ្រូនិយមដើរកាន់អវិជ្ជា ។
ចូរអ្នកមកកាយ ចូរគ្រឡប់មកជាហិនភេទវិញ ហើយបរិភោគទូរ
ភោគៈទាំងឡាយ ទាំងធ្វើឱ្យបុណ្យទាំងឡាយចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឯភិក្ខុនោះ កាលបើប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ កាលនៅយ៉ាងនេះ

ពោលវិសេស ចតុត្ថ

សិក្ខុំ បព្វក្ខាយ ហិណយាវត្តិស្សត្តិ ទេតិ ហិទិ
 វិទ្ធិតិ ។ សេយ្យជាបិ កិក្កុវេ កត្តា ធនិ ចាតិធនិញ្ញា
 ចាតិធនោណា ចាតិធនបញ្ញា អថ មហាជនកាយោ
 អាគន្ធយ្យ កុត្តាលមិដកំ អាធាយ មយំ ឥមំ កត្តិ
 ធនិ បញ្ញាធិន្តិ ករិស្សាម បញ្ញាចោណិ បញ្ញាបញ្ញាវន្តិ ។
 តំ កំ មញ្ញថ កិក្កុវេ អថ ទុ ទោ សោ មហាជ-
 នកាយោ កត្តិ ធនិ បញ្ញាធិន្តិ ករិយ្យ បញ្ញាចោណិ
 បញ្ញាបញ្ញាវន្តិ ។ ទោ ហេតំ កន្តេ ។ តំ ក្ខិស្ស
 ហេតុ ។ កត្តា កន្តេ ធនិ ចាតិធនិញ្ញា ចាតិធនោ-
 ណា ចាតិធនបញ្ញា សា ន សុកក បញ្ញាធិន្តា កាតុ
 ចំញាចោណា បញ្ញាបញ្ញា ។ យាវទេវ បន សោ
 មហាជនកាយោ កិលមជស្ស វិយាតស្ស កាតិ
 អស្សា ។ ឯវមេវ ទោ កិក្កុវេ កញ្ចេ កិក្កុំ ឯវំ ចរន្តិ
 ឯវំ វិហរន្តិ រាជាទោ វំ រាជមហាមត្តា វំ មត្តា វំ

ពោលវិសេស ទី ២

និរិពោលលាសិក្ខា ហើយត្រូវបំបាត់យ៉ាងណាដែលដំបូងនេះ
 មិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុបំណងឲ្យយ ដូចជាទទួលបានជម្រាលទៅទិសខាង
 កើត ជ្រាលទៅទិសខាងកើត ទោទៅទិសខាងកើត គ្រានោះពពួក
 មហាជនកាន់យកចំបកាប់ទឹកចង្កើដើមក ដោយគិតថា យើងបំណងឲ្យយ
 នឹងទប់ទល់ទឹកនោះឲ្យទឹកហូរជ្រាលទៅទិសខាងលិច ជ្រាលទៅទិស
 ខាងលិច ទោទៅទិសខាងលិចវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុបំណងឲ្យយ អ្នកបំណង-
 ឲ្យយសំខាល់ហេតុនោះដូចម្តេច ពពួកមហាជននោះនឹងទប់ទល់ទឹកឲ្យ
 ទឹកហូរជ្រាលទៅទិសខាងលិច ជ្រាលទៅទិសខាងលិច ទោទៅទិស
 ខាងលិចវិញ បានដោយ ។ កិច្ចនេះមិនមានទេ ព្រះអង្គ ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថាទទួលបានជម្រាលទៅ
 ទិសខាងកើត ជ្រាលទៅទិសខាងកើត ទោទៅទិសខាងកើត ទទួ
 ត្តនោះ បុគ្គលមិននឹងទប់ ឲ្យទឹកហូរជ្រាលទៅទិសខាងលិច
 ជ្រាលទៅទិសខាងលិច ទោទៅទិសខាងលិចបានឡើយ ។ ឯពពួក
 មហាជននោះ ឆប្បបានគំចំណែកវិនិសេចក្តីលំបាកនឹងសេចក្តីឡើយហត់
 ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុបំណងឲ្យយ សេចក្តីនេះមានទម្រង់ដូចម្តេចមិញ
 មានទម្រង់ដូចជា ប្រសិនបើពួកស្តេចក្តី ពួកមហាមាត្យវិនិសេចក្តី

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ សុខយាននិកាយ

អមត្តា វំ ញាតិ វំ សាលាលោភិកា វំ កោតេហិ អភិ.
 ហង្គិ មករយ្យំ ឯហង្គោ បុរិស ភី តេ ឥមេ កា-
 សាវំ អនុនិយ្ហន្តិ ។ ភី មុណ្ណោ កតាលមនុស្សសិ ។
 ឯហិ ហិបាយាវត្តិត្វា កោតេ ច កុញ្ញស្ស បុញ្ញាធិ ច
 ករណេហិ ។ រសា វត ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ឯវំ ចរន្តោ ឯវំ
 វិហារន្តោ សិក្ខុំ បត្តក្កាយ ហិបាយាវត្តិស្សត្តិ ធនំ
 ហិធិ វិជ្ជតិ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ ឯ ហិ តំ ភិក្ខុវេ
 ចិន្តំ ធិយវត្តិ វិវេកធិជ្ជិ វិវេកាហោណំ វិវេកបញ្ញាវិ តត្វា
 ហិបាយាវត្តិស្សត្តិ ធនំ ហិធិ វិជ្ជតិ ។ សុត្តមិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយោគនិកាយ សុខយាននិកាយ

ពួកមិត្ត ពួកកាមាត្យភ័ក្តិ ញាតិភ័ក្តិ ពួកសាលាលោភិក្តិ គប្បីនាំទូរកោតៈ
 ព័ន្ធភ្នយមកបរិណា ចំពោះភិក្ខុនោះ ដែលប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ ដែល
 នៅយ៉ាងនេះ ដោយពាក្យថា ខែបុរសដ៏ចម្រើន ចូរអ្នកមកអោយ ចុះ
 សំពត់កាសាវៈរបស់អ្នកព័ន្ធនេះ ដុតរោលអ្នកចូរទេ ។ ចុះហេតុអ្វី ក៏
 អ្នកការគ្រួសារលើកាន់កម្រៃ ។ ចូរអ្នកមកអោយ ចូរអ្នកត្រឡប់មក
 ជាហិនភេទវិញ ហើយបរិភោគទូរកោតៈព័ន្ធភ្នយ និងធ្វើបុណ្យព័ន្ធ-
 ឡាយចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុព័ន្ធភ្នយ ភិក្ខុនោះកាលបើប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះ
 កាលនៅយ៉ាងនេះ នឹងកាលលាសិក្ខុត្រឡប់ទៅជាហិនភេទវិញ ដំ-
 ណើរដូច្នោះចុះមិនមានទេ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ព័ន្ធភ្នយ ព្រោះចិត្តណាដែលទទេទៅក្រៅវិភេ បែរទៅក្រៅវិភេ រេ
 ទៅក្រៅវិភេ អស់កាលយូរអង្វែងហើយ ចិត្តនោះនឹងត្រឡប់ទៅជា
 ហិនភេទវិញ ដំណើរដូច្នោះមិនមានឡើយ ។ ចប់សូត្រ ចិ ៧ ។

អសីវវង្ខោ ចតុត្តា

[៣៣៧] អថៈខា អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន អញ្ញតរោ
 ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតនរោច
 តិក្ខាវតា ទុ ខោ អាវុ ត្តុយោ នស្សំនិ សុវិសុទ្ធិ
 ហោតិ ។ យតោ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ចន្ទិ ផស្សាយ-
 តនាជំ សមុទយញ្ច អនុត្តមញ្ច យថាភូតំ បដាបាតិ ឯ-
 ត្តាវតា ខោ អាវុសោ ភិក្ខុយោ នស្សំនិ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ-
 តិ ។ អថៈខា សោ ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ តស្ស ភិក្ខុស្ស ប-
 ញ្ញាវេយ្យាករណោន យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមិ
 ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតនរោច តិក្ខាវតា ទុ ខោ អា-
 វុសោ ភិក្ខុយោ នស្សំនិ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ ។ យតោ
 ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ បញ្ចន្ទំ ឧបាទានត្តន្ទានំ សមុទ-
 យញ្ច អនុត្តមញ្ច យថាភូតំ បដាបាតិ ឯត្តាវតា ខោ
 អាវុសោ ភិក្ខុយោ នស្សំនិ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ ។ អ-
 ថខោ សោ ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ តស្ស ភិក្ខុស្ស បញ្ញា-
 វេយ្យាករណោន យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ តេនុបសង្ក-
 មិ ឧបសង្កមិត្វា តំ ភិក្ខុំ ឯតនរោច តិក្ខាវតា ទុ
 ខោ អាវុសោ ភិក្ខុយោ នស្សំនិ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ ។

អសីវវង្ខោ ទី ៤

[៣៣៧] គ្រានោះ ភិក្ខុមួយចូលទៅកេភិក្ខុមួយ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះ
 ការឃើញដំបែស្មុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំហេតុជាទីកើតឡើងនឹងសូន្យទៅ ខែនស្សាយ-
 តនៈទាំង ៦ ក្នុងកាលណា ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងកាលនោះ ការឃើញដំ
 បែស្មុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ក៏កើតមានដោយហេតុនេះឯង ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុ
 នោះមិនពេញចិត្ត ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រស្នារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏បាន
 ចូលទៅកេភិក្ខុមួយទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងភិក្ខុ
 នោះដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះការឃើញដំបែស្មុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ដោយ
 ហេតុដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អាវុសោ ភិក្ខុដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំហេតុជាទី
 កើតឡើង នឹងសាបសូន្យទៅ ខែ១១ បាទានក្នុងទាំង ៥ ក្នុងកាលណា
 ម្ចាស់អាវុសោ ក្នុងកាលនោះ ការឃើញដំបែស្មុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ក៏កើត
 មាន ដោយហេតុនេះឯង ។ គ្រានោះឯង ភិក្ខុនោះមិនពេញចិត្ត
 ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រស្នារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏បានចូលទៅកេភិក្ខុមួយ
 ទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ ចុះការឃើញដំបែស្មុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ដោយហេតុដូចម្តេច ។

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស

យតោ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ ចតុន្នំ មហាក្ខតានិ សមុ-
 ទយេត្ត អន្តរ្ឋមត្តោ យថាក្ខតំ បដាណតិ ឃត្តាវតា
 ខោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិំ ហោតីតិ ។
 អដខោ សោ ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ តស្ស ភិក្ខុស្ស
 បញ្ញាវេយ្យាករណោ យេន អញ្ញតរោ ភិក្ខុ តេនុប-
 សន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា តំ ភិក្ខុ ឯតទរោច កត្តាវតា
 ខោ អាវុសោ ភិក្ខុនោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិំ ហោតីតិ ។
 យតោ ខោ អាវុសោ ភិក្ខុ យំ កត្តា សមុទយេនម្មិ
 សត្វន្នំ ឯរោចម្មន្នំ យថាក្ខតំ បដាណតិ ឃត្តាវតា ខោ
 អាវុសោ ភិក្ខុនោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិំ ហោតីតិ ។

[៣៣៥] អដខោ សោ ភិក្ខុ អសន្តុដ្ឋោ តស្ស
 ភិក្ខុស្ស បញ្ញាវេយ្យាករណោ យេន ភកក តេនុ-
 បសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា ភកកន្នំ អភិកំនេត្តា ឯត-
 មន្នំ ឯសីនិ ។ ឯតមន្នំ ឯសីនោ ខោ សោ ភិក្ខុ
 ភកកន្នំ ឯតទរោច វសាហំ ភន្តេ យេន ញ្ញតរោ ភិក្ខុ
 តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្តា តំ ភិក្ខុ ឯតទរោច

សុត្តន្តបិដក សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធសិកាយស្ស

ម្នាល អាវុសោ ភិក្ខុដ៏ច្បាស់តាមពិត នូវហេតុជាច្រើននឹងសាប-
 សូន្យទៅ នៃមហាក្ខតច្រវាំង ៤ ក្នុងកាលណា ម្នាល អាវុសោ ក្នុងកាល
 នោះ ការឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ក៏កើតមានដោយហេតុនេះឯង ។
 សំដៅនោះឯង 'ភិក្ខុនោះមិនពេញចិត្ត ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រសា-
 របស់ភិក្ខុនោះ ក៏ចូលទៅកេតិកម្មយូរទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ
 បានពោលនឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្នាល អាវុសោ ចុះការឃើញដ៏បរិសុទ្ធ
 ល្អរបស់ភិក្ខុ ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាល អាវុសោ កាលណា ភិក្ខុដ៏
 ច្បាស់តាមពិតថា របស់ណាមួយ មានការកើតឡើងជាធម្មតា របស់
 វាដ៏អស់នោះ លេចនៅវិញជាធម្មតា ម្នាល អាវុសោ កាលនោះ ការ
 ឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ក៏កើតមាន ដោយហេតុនេះឯង ។

[៣៣៨] គ្រានោះឯង ភិក្ខុនោះមិនពេញចិត្តដោយពាក្យដោះ
 ស្រាយប្រសារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ដោយបង្ខំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គចូលទៅ
 កេតិកម្មយូរ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលនឹងភិក្ខុនោះដូច្នោះថា

អសីលវិញ្ញាណកម្ម

កិច្ចាភិក្ខុ ទុ ទោ អារុសោ ភិក្ខុ យោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ
 ហោតិ ។ ឃីវ វុត្តេ កន្តេ សោ ភិក្ខុ មី ឯតទរោច
 យតោ ទោ អារុសោ ភិក្ខុ ធម្មំ ធម្មាយននាមំ
 សមុទយេត្ត អនុផ្តមេត្ត យថាក្ខតំ បជាបាតិ ឯត្តាភិ
 ទោ អារុសោ ភិក្ខុ យោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ ។
 អថ ទោហំ កន្តេ អសន្តេ ភិក្ខុ ភិក្ខុស្ស បញ្ញា-
 វេយ្យាករណោ យេ មញ្ញតោ ភិក្ខុ តទុបសង្កមី
 ទុបសង្កមីតា ភិ ភិក្ខុ ឯតទរោចំ កិច្ចាភិ ទុ ទោ
 អារុសោ ភិក្ខុ យោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ ។ ឃីវ
 វុត្តេ កន្តេ សោ ភិក្ខុ មី ឯតទរោច យតោ ទោ អារុសោ
 ភិក្ខុ បញ្ញុំ ទុបាទានក្ខត្តាមំ ។ បេ ។ ធម្មុំ មហេ-
 ក្ខតាមំ សមុទយេត្ត អនុផ្តមេត្ត យថាក្ខតំ បជាបាតិ
 ។ បេ ។ យំ កិច្ចា សមុទយេធម្មំ សព្វុំ ធម្មោ-
 ធម្មុំ យថាក្ខតំ បជាបាតិ ឯត្តាភិ ទោ អារុសោ

អសីលវិញ្ញាណកម្ម

ម្នាលអារុសោ ចុះការឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ ដោយហេតុដូចម្តេច ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គស្វយាំងនេះហើយ ភិក្ខុនោះ
 បានពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ ភិក្ខុដ៏និច្ចាសភាមិត
 ខ្យល់ហត់ដ៏កើតឡើងនឹងសាបសូន្យទៅ ខែ៤ស្រុកយកខ្លះទាំង ៦ ក្នុង
 កាលណា ម្នាលអារុសោ ក្នុងកាលនោះ ការឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អ
 របស់ភិក្ខុ ក៏កើតមាន ដោយហេតុនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រោះនោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គមិនពេញខិត្ត ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រស្នារបស់
 ភិក្ខុនោះ ក៏ចូលទៅកេតិកមួយទៀត លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 សួរភិក្ខុនោះដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ ចុះការឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អរបស់ភិក្ខុ
 ដោយហេតុដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលខ្ញុំព្រះអង្គ
 ស្វយាំងនេះហើយ ភិក្ខុនោះបានពោលនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា ម្នាល
 អារុសោ ភិក្ខុដ៏និច្ចាសភាមិត ខ្យល់ហត់ដ៏កើតឡើងនឹងសាបសូន្យ
 ទៅ ខែ៤បាទានក្នុងទាំង ៥ ។ បេ ។ ខែ៤មហាក្ខត្តបទាំង ៤ ក្នុងកាល
 ណា ។ បេ ។ ភិក្ខុដ៏និច្ចាសភាមិតថា របស់ណាមួយមានការកើត
 ឡើងជាធម្មតា របស់ទាំងអស់នោះរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ម្នាលអារុសោ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធាយនវគ្គោ

ភិក្ខុយោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ ហោតីតិ ។ អថៈទាហំ កន្ត្ត
អសន្តុដ្ឋោ ភស្ម ភិក្ខុស្ស បញ្ញាវេយ្យាភារណោ យេន
ភគវា តេនុបសន្តមី ។ បេ។ កំត្តាវតា មុ ទោ កន្ត្ត
ភិក្ខុយោ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ ហោតីតិ ។

(៣៣៧) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុ បុរិសស្ស កីសុកោ អ-
និជ្ជបុត្រោ អស្ស ។ សោ យេនញ្ញាភារោ បុរិសោ កីសុ-
កាស្ស ទស្សនំ តេនុបសន្តមេយ្យ ឧបសន្តមិត្វា តំ បុ-
រិសំ ឯវំ វទេយ្យ កំទិសោ កោ បុរិស កីសុកោតិ ។
សោ ឯវំ វទេយ្យ កាឡកោ ទោ អម្ពោ បុរិស
កីសុកោ សេយ្យថាបិ ឈាមទាណ្យតិ ។ តេន ទោ
បន ភិក្ខុ សមយេន តានិសោវស្ស កីសុកោ យថា
ភស្ម បុរិសស្ស ទស្សនំ ។ អថៈទា សោ ភិក្ខុ បុរិសោ
អសន្តុដ្ឋោ ភស្ម បុរិសស្ស បញ្ញាវេយ្យាភារណោ
យេនញ្ញាភារោ បុរិសោ កីសុកាស្ស ទស្សនំ តេនុប-
សន្តមេយ្យ ឧបសន្តមិត្វា តំ បុរិសំ ឯវំ វទេយ្យ កំទិ-
សោ អម្ពោ បុរិស កីសុកោតិ ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធាយនវគ្គោ

ការឃើញដំបូរសុទ្ធស្រូវរបស់ភិក្ខុ ក៏កើតមាន ដោយហេតុនេះឯង ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំដាប់នោះ ឧំព្រះអង្គមិនពេញចិត្តដោយពាក្យ
ដោះស្រាយប្រស្នារបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការឃើញដំបូរសុទ្ធស្រូវរបស់ភិក្ខុ ដោយហេតុ
ដូចម្តេច ។

(៣៣៧) ម្នាលភិក្ខុ ដូចបុរសមិនចាប់ឃើញដើមពារ ។ បុរស
នោះចូលទៅរកបុរសម្នាក់ទៀត ជាអ្នកចាប់ឃើញដើមពារ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ដើមពារ
ដូចម្តេច ។ បុរសនោះប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ដើមពារ
មានសម្បុរនៅដូចជាដង្កត់ដែលភ្លើងរក្សា ។ ម្នាលភិក្ខុ ក៏ក្នុងសម័យនោះ
ឯង ដើមពារប្រាកដដូចនោះមែន គឺដូចជាការឃើញរបស់បុរសនោះ ។
ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះនោះឯង បុរសនោះមិនពេញចិត្តដោយពាក្យដោះស្រាយ
ប្រស្នារបស់បុរសនោះ ក៏ចូលទៅរកបុរសម្នាក់ទៀត ជាអ្នកចាប់ឃើញ
ដើមពារ លុះចូលទៅដល់ហើយ សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាល
បុរសដ៏ចម្រើន ដើមពារប្រាកដដូចជាអ្វី ។ បុរសនោះប្រាប់យ៉ាងនេះថា

អសីលវត្ត បុគ្គល

លោហិតតោ ទោ អម្ពោ បុរិស កីបុតោ សេយ្យនាមិ
 មំសវេសីតិ ។ តេន ទោ បទ ភិក្ខុ សមយេន
 ភានិសោវស្ស កីសុតោ យនាមិ ភស្ស បុរិសស្ស
 ទស្សនំ ។ អថទោ សោ ភិក្ខុ បុរិសោ អសន្តុដ្ឋោ ភស្ស
 បុរិសស្ស បញ្ញាវេយ្យាករណេន យេនញ្ញតរោ បុរិសោ
 កីសុកស្ស ទស្សនី តេនុបសង្កមេយ្យ ឧបសង្កមិត្វា
 តិ បុរិសំ វរិ វទេយ្យ កីនិសោ កោ បុរិស កី-
 សុតោតិ ។ សោ វរិ វទេយ្យ ឱច្ឆរកតោតោ ទោ
 អម្ពោ បុរិស កីសុតោ អាទិណ្ណសិវាដិកោ សេយ្យ-
 នាមិ សិរិសោតិ ។ តេន ទោ បទ ភិក្ខុ សមយេន
 ភានិសោវស្ស កីសុតោ យនាមិ ភស្ស បុរិសស្ស
 ទស្សនំ ។ អថទោ សោ ភិក្ខុ បុរិសោ អសន្តុដ្ឋោ ភស្ស
 បុរិសស្ស បញ្ញាវេយ្យាករណេន យេនញ្ញតរោ បុរិសោ
 កីសុកស្ស ទស្សនី តេនុបសង្កមេយ្យ ឧបសង្កមិត្វា

អសីលវត្ត ទី ២

ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ដើម្បីបានសម្បុក្រាបដូចជាដុំសាច់ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ក៏ក្នុងសម័យនោះឯង ដើម្បីប្រាកដដូច្នោះមែន គឺដូចជា
 ឃើញរបស់បុរសនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ គ្រានោះឯង បុរសនោះមិនពេញ
 ចិត្ត ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រស្នារបស់បុរសនោះ ក៏ចូលទៅរកបុរស
 ម្នាក់ទៀត ជាអ្នកចាប់ឃើញដើម្បី លុះចូលទៅដល់ហើយសួរបុរស
 នោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ដើម្បីប្រាកដដូចជាអ្វី ។ បុរស
 នោះប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន ដើម្បីបានដូចជាសំពត់
 គេព្យួរ មានផ្លូវដូចជាស្រោមដាវ មានមុខដប់ចុះដូចដើមច្រូស ។
 ម្នាលភិក្ខុ ក៏ក្នុងសម័យនោះ ដើម្បីប្រាកដដូច្នោះមែន គឺដូចជា
 ឃើញរបស់បុរសនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ លំដាប់នោះឯង បុរសនោះ
 មិនពេញចិត្ត ដោយពាក្យដោះស្រាយប្រស្នារបស់បុរសនោះ ក៏ចូលទៅ
 រកបុរសម្នាក់ទៀត ជាអ្នកចាប់ឃើញដើម្បី លុះចូលទៅដល់ហើយ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខន្ត

តំ បុរិសំ ឃីវំ វិទេយ្យ ភិទិសោ មោ បុរិស ភីសុកោតិ ។
សោ ឃីវំ វិទេយ្យ តហលបត្តបលាសោ សណ្ណាធាយា
មោ អន្តោ បុរិស ភីសុកោ សេយ្យថាមិ វិគ្រោ-
យោតិ ។ តេធម មោ មធម កិក្ខុ សមយេធម តាទិសោ-
វិស្ស ភីសុកោ យថាមិ តស្ស បុរិសស្ស ទស្សនំ ។
ឃីវមេវ មោ កិក្ខុ យថា យថា មទិមុត្តានំ តេសិ
សប្បវិសានំ ទស្សនំ សុវិសុទ្ធិ ហោតិ តថា តថា មោ
ចេតេហិ(១) សប្បវិសេហិ ព្យាគតំ ។

[៣៤០] សេយ្យថាមិ កិក្ខុ វត្តា បច្ឆន្តិមិ ទករិ
ទទ្ធិ ចាការាសារណំ(២) ទទ្ធារិ តត្រស្ស ទោវិកោ
បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធារិ អត្តាតានំ ធិវមេតា ញាតានំ
បរវសេតា ។ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ អាគត្តា សិយំ ទូត-
យុតិ តំ ទោវិកំ ឃីវំ វិទេយ្យ តត្តោ បុរិស វមស្ស
ទករស្ស សាមីតិ ។ សោ ឃីវំ វិទេយ្យ ឃីសោ កន្ត
មេធា ឃីវំ វិទេយ្យ ឃីសិ ធាតិ ។ អថមោ តំ សិយំ
ទូតយុតិ ទករស្សាមិស្ស យថា តតិ វចនំ វិយ្យាទេត្តា

១ ឧ. ម. ពេហិ ។ ២ ឧ. ម. ទទ្ធារិ វិទ្ធារិ ពេហិ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុទ្ធកថាខន្ត

បានស្សបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ដើមតារាប្រាកដដូច
ជាអ្វី ។ បុរសនោះប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ដើមតារា
ស្លឹកចាស់ទ្រូងដ៏ក្រាស់ មានម្លប់ដ៏ជិតដូចជាដើមជ្រៃ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ក៏ក្នុង
សម័យនោះឯង ដើមតារាប្រាកដដូចនេះមែន គឺដូចជាការឃើញរបស់
បុរសនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីនេះមានទម្រង់ដូចម្តេចមិញ មានទម-
រមេយ្យដូចការឃើញដ៏បរិសុទ្ធល្អរបស់សប្បវេសនានោះ ដែលមានចិត្ត
ច្របូបច្រាយហើយ ដោយអាការណា ។ ពាក្យដែលសប្បវេសនាឯងឮយ
ដ៏ល្អសរសៃ បានព្យាករហើយ ដោយអាការនោះ ។ ។

[៣៤០] ម្ចាស់ភិក្ខុ ដូចជានគរចុងវិជ្ជារបស់ព្រះរាជា មាន
កំរិតនិងគំនិតគួរដ៏តម្លៃ មានទ្វារ ៦ ក្នុងទ្វារទាំងនោះ មាននាយទ្វារ
ចាំបណ្ឌិតល្អសរសៃមានប្រាជ្ញា របស់ព្រះរាជានោះ ជាអ្នកហាមឃាត់ចំ-
ពោះពួកមនុស្សដែលមិនស្គាល់ បើកឲ្យចូលតែពួកមនុស្សដែលស្គាល់ ។
មានរាជទូតពីទៅ មកយ៉ាងហោចណាស់អំពីទិសខាងកើត ហើយនិយាយនឹង
នាយទ្វារនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ម្ចាស់នគរនេះនៅក្នុងទី
ណា ។ នាយទ្វារនោះប្រាប់យ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកដ៏ចម្រើន ម្ចាស់ទុះ
អង្គុយនៅក្រុងកណ្តាលដូចបែកជាបួន ។ គ្រានោះឯង រាជទូតពីទៅ
ដែលមកដល់ភ្នំមាតានោះ បានប្រគល់រាជសាសន៍តាមពិត ដល់ម្ចាស់នគរ

យថាភតមត្តិ^(១) បដិបទ្កេយ្យ ។ បច្ឆិមាយ ទិសាយ
 អាភត្តា សីយំ ទូតយុតំ ។ បេ ។ ឧត្តកយ ទិសាយ
 ឧត្តិណាយ ទិសាយ អាភត្តា សីយំ ទូតយុតំ គិ
 លោភិកំ ឃី វេទយ្យ ភត្តម្ហា^(២) ឬវិស វេស្ស
 ឧត្តក ឧត្តស្សម័តិ ។ សោ ឃី វេទយ្យ ឃសោ កន្ត
 មជ្ឈេ សិដ្ឋាជាក ទិសោន្នាតិ ។ អថទោ តំ សីយំ
 ទូតយុតំ ឧត្តស្សម័ស្ស យថាកូតំ វេទំ ទិយ្យានុត្ត
 យថាភតមត្តិ បដិបទ្កេយ្យ ។ ធមមា ទោ ម្យាយំ
 ភិក្ខុ កតា អត្តស្ស វិញ្ញាបនាយ អយៈព្យតុ អត្តា
 ឧត្តកំ ទោ ភិក្ខុ វេស្សេតិ បាតុម្មហាកូតិកស្ស
 កាយស្ស អធ័វចំ មាតាបតីកស្សម្ហស្ស ទុំធន
 កុម្មាសូបថយស្ស ទិច្ចប្បាធនបរិមន្តនកេធនវន្តិសធន
 ធម្មស្ស ។ ធន្យាភតិ ទោ ភិក្ខុ ធន្នតំ អជ្ឈតិ
 ភាជំ អាយតនាជំ អធ័វចំ ។ លោភិកោតិ ទោ
 ភិក្ខុ សតិយា ឃី អធ័វចំ ។ សីយំ ទូតយុ
 ត្តំ ទោ ភិក្ខុ សមថវិបស្សនាធមតិ អធ័វចំ ។

១ ១, ម. យថាភតមត្តិ ។ ២ ១. ម. វេ ពេ ។

ហើយដើរទៅតាមផ្លូវដែលត្រូវទៅ ។ មានឧទ្ទក្ខតិរោកមយ៉ាងហើស
 អំពីទិសខាងលិចទៀត ។ បេ ។ អំពីទិសខាងជើង មានឧទ្ទក្ខតិរោក
 ទៀតមកយ៉ាងហើសអំពីទិសខាងត្បូង ហើយនិយាយនឹងនាយព្រះនារ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរសដ៏ចម្រើន ម្ចាស់នគរនេះនៅក្នុងវិលា ។ នាយ
 ព្រះនារប្រាប់យ៉ាងនេះថា ចិត្តអ្នកដ៏ចម្រើន ម្ចាស់នគរនេះអង្គុយនៅ
 ត្រង់កណ្តាលផ្លូវបែកជាបួន ។ គ្រានោះឯង ឧទ្ទក្ខតិរោកដែលមក
 យ៉ាងហើសនោះ បានប្រគល់រាជសាសន៍តាមពិភដល់ម្ចាស់នគរ ហើយ
 ក៏ដើរទៅតាមផ្លូវដែលត្រូវទៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សេចក្តីទុបថានេះ គឺជាគត
 ធ្វើដើម្បីបំភ្លឺសេចក្តីអធិប្បាយ ឯសេចក្តីអធិប្បាយក្នុងពាក្យទុបថានោះ
 ដូច្នេះ ម្ចាស់ភិក្ខុ ពាក្យថា នគរនេះ ជាឈ្មោះនាយនេះ ដែលប្រកបដោយ
 មហាក្សត្របំផុត ៤ មានមាតាបិតាជាដៃនៃភិក្ខុ ចម្រើនឡើងដោយបាយ
 និងនំ មានការដុះចាត់គំប្របាប់ បំបាក់ក្នុងកាក្រក់ជាទិច្ចជាធម្មតា ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ពាក្យថា ព្រះបាទ ៦ ម៉ុះ ជាឈ្មោះនៃនាយនេះខាងក្នុង ៦ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ពាក្យថា នាយព្រះនារ ជាឈ្មោះនៃសតិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ពាក្យ
 ថា ឧទ្ទក្ខតិរោកដែលមកហើសនេះ ជាឈ្មោះនៃសម្មចៈនិងវិបស្សនា ។

សុត្តនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិ

ឧបាសម្ពុទ្ធិមីតិ ខោ ភិក្ខុ វិញ្ញាណស្សេតិ អធិវចនំ ។
 មាជ្ឈិមិស្សិមិកាតិ ខោ ភិក្ខុ ចតុន្តតិ មហាភូតាធិ
 អធិវចនំ បរិវាតុយា អាចោជាតុយា គោជាជាតុយា
 កាយោជាតុយា ។ យថាភូតិ វចនន្តិ ខោ ភិក្ខុ ធិញ្ញា-
 នស្សេតិ អធិវចនំ ។ យថាភតមត្តោតិ ខោ ភិក្ខុ
 អរិយស្សេតិ អដ្ឋង្គិកស្ស មក្ខស្ស អធិវចនំ ។ សេយ្យ-
 ជំជំ ។ សម្មាធិដ្ឋិយា ។ បេ ។ សម្មាសមាធិស្សាតិ ។
 អដ្ឋមិ ។

[៣២១] យស្ស កស្សវិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុស្ស វិ
 ភិក្ខុធិយា វិ ចតុវិញ្ញាយេសុ រូបេសុ ឧប្បន្នេយ្យ
 ធម្មោ វិ នតោ វិ គោសោ វិ មោហោ វិ សម្បជ្ជិយំ
 វិ ចេតសោ តតោ ចិន្តិ ធិវាយេយ្យ សកាយោ ចេសោ
 មត្តោ សម្បជ្ជិកាយោ សកណ្តុរោ ច សកហោថា ច
 ឧប្បត្តោ ច កុប្បត្តោ ច ឧហិតិកោ^(១) ច អសម្បវិសេសេ-
 វិតោ ចេសោ មត្តោ ច ចេសោ មត្តោ សម្បវិសេសេវិតោ
 ច ភិ ធិតិ អរហសីតិ ។ តតោ ចិន្តិ ធិវាយេ ចតុ-

១ ភ្នំតំពោលី បាយ (អន្តរា) ។

សុត្តនិកាយ សម្មាសម្ពុទ្ធសិទ្ធិ

ម្នាលភិក្ខុ ពាក្យថា ម្ចាស់នគរ៖ ជាឈ្មោះនៃវិញ្ញាណ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពាក្យថា កណ្តាលផ្លូវចកជា ៤ ខ្លះ ជាឈ្មោះនៃមហាក្សត្រចំនួន ៤ គឺ
 បរិវាតុ ១ អាប្រាជាកុ ១ គោជាជាកុ ១ វាយោជាកុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ពាក្យថា ព្រះរាជសាសន៍តាមពិភខ្លះ ជាឈ្មោះនៃព្រះនិព្វាន ។ ម្នាល
 ភិក្ខុ ពាក្យថា ផ្លូវវេលាក្រវាខ្លះ ជាឈ្មោះនៃមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨
 ដ៏ប្រសើរ ។ ភិអ្នុះ ។ ភិសម្មាធិដ្ឋិ ១ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ១ ។
 ចប័ស្សត្រ វិ ៨ ។

[៣២២] ម្នាលភិក្ខុចំនួនឡាយ នខ្លះក្តី រាគៈក្តី ពោសៈក្តី
 ពោហៈក្តី សេចក្តីចំនួនចំនួនក្តី ក្នុងច្រវែងឡាយដែលគប្បីដឹងច្បាស់
 ដោយចក្ខុ កើតឡើងដល់ភិក្ខុច្រក្តីនិណាមួយ ភិក្ខុច្រក្តីនោះត្រូវហាម
 ឃាត់ចិត្ត ចាកច្រវែងនោះចេញថា ខ្លះជាផ្លូវប្រកបដោយភ័យ ប្រកប
 ដោយភ័យដ៏ពន្លឺក ប្រកបដោយបន្ទា ប្រកបដោយព្រៃស្រុក ជាផ្លូវ
 ខុស ជាផ្លូវក្នុងភ្នំ ជាផ្លូវវេលាក្រវាដោយកម្រ ផ្លូវខ្លះអសប្បវេសិតនៃ
 សេពគប់ ផ្លូវខ្លះសប្បវេសិតនៃសេពគប់ខ អ្នកមិនគួរព្រាមផ្លូវខ្លះ
 ឡើយ ។ ភិក្ខុច្រក្តីហាមឃាត់ចិត្តចាកច្រវែងឡាយដែលគប្បីដឹងដោយ

[៣៤២] សេយ្យជាប់ ភិក្ខុវេ កំដ្ឋិ សម្បជ្ជិ កំដ្ឋា-
 រក្ខោ ច បមត្តោ តោណោ ច កំដ្ឋានោ អនុំ កំដ្ឋិ
 ឡុតវត្តា យាវនត្តិ មនំ អាបជ្ជេយ្យ បមាទំ អា-
 បជ្ជេយ្យ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អស្សតវា បុថុជ្ជេនា
 ទស្ស ជស្សយតទេស្ស អសំវុតតារី បព្វសុ តាមតុ-
 ណោសុ យាវនត្តិ មនំ អាបជ្ជតិ បមាទំ អាបជ្ជតិ ។
 សេយ្យជាប់ ភិក្ខុវេ កំដ្ឋិ សម្បជ្ជិ កំដ្ឋារក្ខោ ច
 អប្បមត្តោ តោណោ ច កំដ្ឋានោ អនុំ កំដ្ឋិ ឡុតវេយ្យ
 តមនំ កំដ្ឋារក្ខោ ធាសាយ សុត្តហិតំ តណ្ហោយ្យ
 ធាសាយ សុត្តហិតំ តហេត្វា ឧបវាយដាយំ សុខិត្តហិ-
 តំ ឯត្តណ្ហោយ្យ ឧបវាយដាយំ សុខិត្តហិតំ ឯត្តហេត្វា
 នណ្ហោន សុតាឡិតំ តាឡេយ្យ នណ្ហោន សុតាឡិតំ
 តាឡេត្វា ឡុសជ្ជេយ្យី ។ ទុតិយម្បិ ខោ ភិក្ខុវេ
 ។ បេ ។ តតិយម្បិ ខោ ភិក្ខុវេ តោណោ កំដ្ឋានោ

[៣៤២] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំទួនកំពុងមានពាស
 ពេញ ឯអ្នករក្សាសំទួនកិច្ចសម្របវាស ចំណែកឯគោធ្លាប់ស៊ីសំទួនកិ
 ចុះទៅកាន់សំទួនឯណោះ ហើយដល់ខ្លះសេចក្តីស្រវឹង ដល់ខ្លះសេចក្តី
 ធ្វេសប្រហែស ស៊ីសំទួនដល់ផ្នែក យ៉ាងណាមិញ ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុថុដ្ឋន្តអ្នកមិនចេះដឹង មិនធ្វើសេចក្តីសង្រួមក្នុងផស្សៈយកទៈ
 ទាំង ៦ ក៏ដល់ខ្លះសេចក្តីស្រវឹង ដល់ខ្លះសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ក្នុង
 តាមគុណទាំង ៥ គ្រាតែស្តាប់ស្តល់ទៅ ក៏យំទំនោរឯង ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដូចជាសំទួនកំពុងមានពាសពេញ ឯអ្នករក្សាសំទួនជាអ្នក
 មិនធ្វេសប្រហែស ចំណែកឯគោធ្លាប់ស៊ីសំទួន ក៏ចុះទៅកាន់សំទួន
 ឯណោះ អ្នករក្សាសំទួនក៏ចាប់ដឹកគោនោះត្រង់ច្រមុះ លុះចាប់ដឹកត្រង់
 ច្រមុះបានហើយ ក៏យកទៅចងក្រៀកក្នុងប្រគាបឈើ លុះចងក្រៀកក្នុង
 ប្រគាបឈើរួចហើយ ក៏យកសំពត់ដោយដៃម្ខាង លុះរយសំពត់ដោយ
 ដៃម្ខាងហើយ ក៏ស្រោយលែងទៅ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស់ពីរជា
 តម្រប់ពីរដងទៀត ។ បេ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោដែលធ្លាប់ស៊ីសំទួន

អន្តិ កិដ្ឋិ ឱតវេយ្យ តមេវិ កំដ្ឋារត្តោ ជាសាយ
 សុត្តហិកំ កណ្តោយ្យ ជាសាយ សុត្តហិកំ កហេត្វា
 ឧបវាយនាយំ សុត្តហិកំ ឱត្តណ្តោយ្យ ឧបវាយនាយំ
 សុត្តហិកំ ឱត្តហេត្វា ឱត្តណ្តោយ្យ សុត្តហិកំ តាឡេយ្យ
 ឱត្តណ្តោយ្យ តាឡេយ្យ ឱសរដ្ឋយ្យ ។ ឃិ ហិ សោ
 កិក្កុវេ តោណោ កិក្កុវេ តាមកតោ ក អញ្ញកតោ
 ក ហិ ធនហុលោ ក អស្ស ឱសដ្ឋតហុលោ ក ឧ តិ
 កិដ្ឋិ ចុន ឱតវេយ្យ តមេវ បុរិមំ ឱត្តសម្មស្សំ សម-
 ទុស្សវត្តោ ។ ឃិ មេវ តោ កិក្កុវេ យតោ កិក្កុវេ
 ធនុ សុ ធនុយតធនុ ឱត្តិ ឧទុដ្ឋិកំ ហោតិ សុទុដ្ឋិកំ
 អដ្ឋត្តមេវ សុទុដ្ឋិកំ សុទុដ្ឋិសិទតិ ឃិ កោធិ ហោតិ ស-
 មាធិយតិ ។

តប្បិច្ឆុនោកាមំសំទ្ធិឯណោះ អ្នកក្សសំទ្ធិ កំចាប់ដីកតាមាងគ្រង
 ច្រមុះ លុះចាប់ដីគ្រងច្រមុះចេញ ក៏យកទៅចងក្រៀមក្នុងប្រតាប
 ឈើ លុះចងក្រៀមក្នុងប្រតាបឈើបានហើយ ក៏វាយសំគង់ដោយដៃចង
 លុះវាយសំគង់ដោយដៃចងហើយ ក៏វាយទៅជាគម្រប់ៗដងទៀត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើធ្វើយ៉ាងនេះ គោរវលទ្ធាចំស៊ីសំទ្ធិនោះ
 ទៅក្នុងស្រុកក្តី ទៅក្នុងវិប្បក្តី ច្រើនដោយការឈរក្តី ច្រើនដោយ
 ការដេកក្តី កាលពួកឃើញខ្លួនសម្តីស្រដៀងដំណើរនោះ ក៏មិនយ៉ាងចុះ
 កាមំសំទ្ធិនោះទៀតឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះមានទេ-
 មាដូចម្តេចមិញ មានទេមេយ្យដូច កាលណាភិក្ខុបានគម្រាមចិត្ត បាន
 គម្រាមល្អហើយ ក្នុងធម្មយាននេះទាំង ៦ ចិត្តនោះក៏តាំងនៅ សម្ងំ
 នៅគោរវក្នុងប៉ុណ្ណោះ មានការម្នាក់ខ្ពស់ឯក តាំងនៅចាប់ខ្លួន ។

[៣៦៣] សេយ្យនាមិ និក្ខេវេ រត្តោ ភិ រាជម-
 ហាមត្ថស្ស ភ វិណាយ សន្តោ អស្សតថុត្តា អស្ស ។
 សោ វិណាយ សទ្ធិ សុណាយ្យ សោ ឃីវ វទេយ្យ
 អន្តក កស្ស ទុ ទោ ឃសោ សន្តោ ឃីវជដិយោ ឃីវ
 កម្មដិយោ ឃីវមទដិយោ ឃីវមុច្ឆដិយោ ឃីវតទ្ធដិយោ-
 តិ ។ តមេធិ ឃីវ វទេយ្យ^(១) ឃសោ ទោ កន្តេ វិណា ទា-
 ម យស្ស ឃសោ សន្តោ ឃីវជដិយោ ឃីវកម្មដិយោ
 ឃីវមទដិយោ ឃីវមុច្ឆដិយោ ឃីវតទ្ធដិយោតិ ។ សោ
 ឃីវ វទេយ្យ កច្ឆដ មេ ភោ តិ វិណិ អាហរជាតិ ។
 តស្ស តិ វិណិ អាហរយ្យិ តមេធិ ឃីវ វទេយ្យិ អយិ
 ទោ សា កន្តេ វិណា យស្ស ឃសោ សន្តោ ឃីវ-
 ជដិយោ ឃីវកម្មដិយោ ឃីវមទដិយោ ឃីវមុច្ឆដិយោ
 ឃីវតទ្ធដិយោតិ ។ សោ ឃីវ វទេយ្យ អលិ មេ ភោ

១ ទ. ម. ឃីវ វទេយ្យ ។

[៣៦៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសំឡេងពិណ្ឌដែលព្រះរាជា
 ឬមហាមាត្រ្យរបស់ព្រះរាជាមិនចាប់បានស្តាប់ ។ ព្រះរាជាឬមហាមាត្រ្យ
 របស់ព្រះរាជានោះគួរសំឡេងពិណ្ឌ គឺស្រ្តីស្នេហ៍យ៉ាងនេះថា អើសំឡេងអ្នក
 ណាខ្លះហ្ន៎ គួរឲ្យមានកម្រេកអ្វីម្ល៉េះ គួរឲ្យចង់ស្តាប់អ្វីម្ល៉េះ គួរឲ្យកាន់កាប់
 ចិត្តអ្វីម្ល៉េះ គួរឲ្យនឹបចិត្តអ្វីម្ល៉េះ គួរឲ្យជក់ចិត្តអ្វីម្ល៉េះ ។ អ្នកផងក៏ក្រាបទូល
 ព្រះរាជាឬមហាមាត្រ្យរបស់ព្រះរាជានោះ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន សំឡេងដែលគួរឲ្យមានកម្រេកយ៉ាងនេះ គួរឲ្យចង់ស្តាប់យ៉ាងនេះ
 គួរឲ្យកាន់កាប់ចិត្តយ៉ាងនេះ គួរឲ្យនឹបចិត្តយ៉ាងនេះ គួរឲ្យជក់ចិត្តយ៉ាង
 នេះ ខ្លះជាសំឡេងពិណ្ឌ ។ ព្រះរាជាឬមហាមាត្រ្យរបស់ព្រះរាជានោះក៏
 បង្គាប់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរទៅដាំ
 យកពិណ្ឌនោះមកឲ្យយើង ។ ត្រូវករដបុរសក៏នាំយកពិណ្ឌនោះមកថ្វាយ
 ដល់ព្រះរាជាឬមហាមាត្រ្យរបស់ព្រះរាជានោះ ហើយក្រាបទូលយ៉ាងនេះ
 ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សំឡេងដែលគួរឲ្យមានកម្រេកយ៉ាងនេះ គួរ
 ឲ្យចង់ស្តាប់យ៉ាងនេះ គួរឲ្យកាន់កាប់ចិត្តយ៉ាងនេះ គួរឲ្យនឹបចិត្តយ៉ាងនេះ
 គួរឲ្យជក់ចិត្តយ៉ាងនេះ ខ្លះជាសំឡេងពិណ្ឌនេះឯង ។ ព្រះរាជាឬមហា-
 មាត្រ្យរបស់ព្រះរាជានោះក្រសើរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន

អាសិវវង្ស ចក្កព្រា

តាយ វិណាយ គមេវ មេ សុំ្ហំ អាហារនាតិ ។ គមេវិ
 ឃីវី វិទេយ្យិ អយិ កោ កន្ត្ត វិណាយ ធម អនេកសម្ពាណ
 មហាសម្ពាណ អនេកហិ សម្ពាណេហិ សមាទ្វា ចរតិ(១)។
 សេយ្យដីទំ ។ គោណិក្ខ បដិក្ខ មក្ខំ ឧណ្ណក្ខ បដិក្ខ
 ឧបនារណោ ច បដិក្ខ តន្តិយោ ច បដិក្ខ កោណិក្ខ
 បដិក្ខ បុរិសស្ស ច តដ្ឋិ វាយាមំ បដិក្ខ ឯកយំ កន្ត
 វិណាយ ធម អនេកសម្ពាណ មហាសម្ពាណ អនេកហិ
 សម្ពាណេហិ ចរតិ ។ សោ តំ វិណាំ ឧសនា វា
 សតនា វា ជាលេយ្យ ឧសនា វា សតនា វា តិ
 ជាលេត្វា សកលិកំ សកលិកំ ករេយ្យ សក-
 លិកំ សកលិកំ ករិត្វា អត្តិទា ឧហេយ្យ អត្តិទា
 ឧហិត្វា មសី ករេយ្យ មសី ករិត្វា មហាវគេន(២)
 វា ឌីដុនេយ្យ ធនិយា វា សិយសោតាយ មហ-
 ហេយ្យ ។ សោ ឃីវី វិទេយ្យ អសតិ កំណយិ កោ

១ ឧ. ម. វិទនំ ។ ២ ឧ. ម. មហាវគេ វា ។

អាសិវវង្ស ទំ ២

យើងមិនត្រូវការនឹងពិណ្ឌនោះទេ អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំយកវត្ថុសំខ្លាំង
 ពិណ្ឌនោះមកឱ្យយើង ។ ពួកវាជម្រុះសម្រាប់ចូលព្រះរាជវត្តមហាមាត្រ
 របស់ព្រះរាជានោះយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឈ្មោះថាពិណ
 នេះ មានអង្គជាអនេក មានអង្គដ៏ចម្រើន ផ្សំដោយអង្គទាំងឡាយជាអនេក
 ទើបដេញបាន ។ អង្គដូច្នោះច្រើន ។ វិស្វយ័ស្ត្រក្នុង អាស្រ័យ
 ទ្រូងផង អាស្រ័យដងផង អាស្រ័យទ្រូងទាំងឡាយផង អាស្រ័យវិទ្យ
 ទាំងឡាយផង អាស្រ័យព័ន្ធក្នុង អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមដ៏សមគួរ
 ដល់ពិណ្ឌនោះ របស់បុរសផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះឯងឈ្មោះ
 ថាពិណ្ឌមានអង្គជាអនេក មានអង្គដ៏ចម្រើន ផ្សំដោយអង្គទាំងឡាយជា
 អនេក ទើបដេញបាន ។ ព្រះរាជវត្តមហាមាត្ររបស់ព្រះរាជានោះ ឱ្យ
 បំបែកពិណ្ឌនោះជា ១០ បំណែកឬ ១០០ បំណែក សុទ្ធជ្រាបបែកពិណ្ឌនោះ
 ជា ១០ បំណែក ឬ ១០០ បំណែកហើយ ឱ្យកុះដាច់ប្រៀក ។ សុទ្ធជា
 ចម្រៀក ។ រួចហើយ ឱ្យកម្ទេចដោយភ្លើង សុទ្ធជាចេដោយភ្លើងរួច
 ហើយ ឱ្យកិនជាខ្ពកធូលី សុទ្ធជាខ្ពកធូលីរួចហើយ ឱ្យរាយទៅតាម
 ឱ្យស្រដីខ្លាំង ឬ បណ្តែតទៅតាមឱ្យស្រដីទុំហើយ ។ ព្រះរាជវត្តមហា-
 មាត្ររបស់ព្រះរាជានោះត្រូវយ៉ាងនេះថា មូលអង្គដ៏ចម្រើន បានទ្រូង

សុត្តន្តបិដក សុយត្តនិកាយ សខ្សយកថា

វិណា ខាម យាមេវ យំ តិវត្ថុ វិណា ខាម ឯកុច យាយី
 ធនោ អតិវេល ម្បត្តោ បណ្ឌិត្យោ តិ(១) ។ ឯកុច ខោ
 តិវត្ថុវេ តិវត្ថុ រូបំ សមទ្កសតិ យាវតា រូបស្ស ភតិ
 វេទនំ សមទ្កសតិ យាវតា វេទនាយ ភតិ សញ្ញា
 សមទ្កសតិ យាវតា សញ្ញាយ ភតិ សង្ខារេ សមទ្ក-
 សតិ យាវតា សង្ខារទំ ភតិ វិញ្ញាណំ សមទ្កសតិ
 យាវតា វិញ្ញាណស្ស ភតិ ។ តស្ស រូបំ សមទ្កសតោ
 យាវតា រូបស្ស ភតិ វេទនំ សមទ្កសតោ ។ មេ ។
 សញ្ញា សង្ខារេ វិញ្ញាណំ សមទ្កសតោ យាវតា វិញ្ញា-
 ណស្ស ភតិ យម្យស្ស តំ ហោតិ អហន្តិ វា មមន្តិ
 វា អស្មីតិ វា តម្យ តស្ស ទ ហោតិ តិ ។ ទវមី ។

១ ម. ធាតុ ចមហានតោ អតិវេលំ បមតោ បល្ល័ង្កិ ភោតិ ។

សុត្តន្តបិដក សុយត្តនិកាយ សខ្សយកថា

ធម្មតា ពិណារនេ ជា របស់ អក្រតណាស ទុក ជា ពិណាណ ទីមួយ គឺ សុទ្ធ
 តែ យ៉ាង នេះ វិជេ ដូច ជា ជំនាន់ ដល់ ទូត ការ ខ្លួន វេលា ទូលំ អំពី គេ ព្រោះ
 តែ ពិណាណ ៖ ។ ម្ចាស់ គិត ទាំង ឡាយ រសេត ក្តី នេះ នានា ទុក ម្តេច ម្តេច មិញ
 មាន ទុក មេ យ្យ ដូច គិត ពិចារណា រូប ព័ ភតិ ទេ រូប ទាំង ប៉ុន្មាន ពិចារណា
 វេទនា ព័ ភតិ ទេ វេទនា ទាំង ប៉ុន្មាន ពិចារណា សញ្ញា ព័ ភតិ ទេ សញ្ញា
 ទាំង ប៉ុន្មាន ពិចារណា សង្ខារ ទាំង ឡាយ ព័ ភតិ ទេ សង្ខារ ទាំង ឡាយ ទាំង
 ប៉ុន្មាន ពិចារណា វិញ្ញាណ ព័ ភតិ ទេ វិញ្ញាណ ទាំង ប៉ុន្មាន ។ កាល គិត
 នោះ ពិចារណា រូប ព័ ភតិ ទេ រូប ទាំង ប៉ុន្មាន ពិចារណា វេទនា ។ មេ ។
 ពិចារណា សញ្ញា សង្ខារ ទាំង ឡាយ វិញ្ញាណ ព័ ភតិ ទេ វិញ្ញាណ ទាំង
 ប៉ុន្មាន ចិត្ត ណា របស់ គិត នោះ ជា អញ ជា របស់ អញ ជា ជា អញ ទី គួរ
 នោះ របស់ គិត នោះ មិន មាន រឿយ ។ ចប់ សូត្រ ទី ៧ ។

[៣៤៤] រោមយ្យតាមិ កិក្ខុវេ វុទ្ធិសោ មុត្តកត្តោ
 មុត្តកត្តោ សោយំ មរិយយ្យ កស្ស កស្សកណ្ណាតា
 ចេមិ តាធម វិជ្ជយ្យំ ។ មរមត្តាធមិ មុត្តកត្តាធមិ វិលា-
 ទេយ្យំ(១) ។ ឯវិ ធមិ សោ កិក្ខុវេ(២) កិយ្យសោ មត្តាយ
 តតោធមិ ធមិ ធម្មំ តោមមស្សំ ចមិ សិវេនយេម ។ ឯវិ-
 មេវ វោ កិក្ខុវេ វេនកត្តោ កិក្ខុ តាមគតោ វា អ-
 ញ្ញតតោ វា លតតិ វត្តាវិ អយញ្ញ សោ(៣) អយញ្ញ
 ឯវិ តាវិ ឯវិ មមាហារា អស្មចិត្តាមកណ្ណោតោតិ តិ
 កណ្ណោតោ(៤)តិ ។

១ ឧ. អរុប្បត្តានំ វិលេខេយ្យំ ។ ២ ឧ. ម. វិទ្យុវេ វុទ្ធិសោ ។ ៣ ឧ. ម. អយញ្ញ
 វោ ។ ៤ ម. តំ អស្មចិត្តាមកណ្ណោតោតិ ។

[៣៤៥] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចបុរសមានខ្នងដំរៅ មានខ្នង
 រោល (ដោយដំរៅ) បើចូលទៅកាន់ព្រៃបន្ទា បន្ទាស្រួចៗ តាំងឡាយ
 មុត្តបាតដើរតាំងឡាយនៃបុរសនោះ ។ ស្លឹកឈើមានបន្ទាតាំងឡាយ
 កំភោសស្រួចនៃរោល (ដោយដំរៅ របស់បុរសនោះ) ។ ម្នាលភិក្ខុ
 តាំងឡាយ កាលបើយំធីនេះ បុរសនោះ ក៏ត្រូវវិនិច្ឆ័យទុក្ខតោមមស្សហ្មស
 ប្រមាណ ព្រោះបន្ទាទាំងស្លឹកឈើនោះជាហេតុ យំធីណាមិញ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ ទៅកាន់ស្រុកភ្នំ ទៅកាន់
 ព្រៃភ្នំ វេទន៍បានខ្ញុំអ្នកកាលបោះថា លោកមានអាយុនេះ ជាអ្នកធ្វើ
 យំធីនេះ ជាអ្នកមានទារយាទយំធីនេះ ថាជាបន្ទាភ្នំស្រុក មិនស្អាត
 ដូច្នោះ (ខ្លះ) ថាជាអ្នកបាត់អ្នកស្រុកនោះដូច្នោះ (ខ្លះ) ក៏យំធីនោះឯង ។

(៣២៥) ឥតិ វិទិន្ទា អសំវិទេ ច សំវិទេ ច វេទិ-
 តន្តោ ។ តតេ កិក្កុវេ អសំវិទេ ហោតិ ។ ឥ ធិ កិក្កុវេ
 កិក្កុ ច ក្កុចា រូបំ ទិស្វា បិយរូបេ រូបេ អធិមុត្តតិ អប្បិ-
 យរូបេ រូបេ ព្យាបជ្ជតិ អនុបជ្ជិតកាយស្សតិ ច វិហារតិ
 បរិត្តចេតសោ តញ្ច ចេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតិ
 ឧប្បជាតាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បញ្ញា ចាបកា អកុសលា
 ធម្មា អបរិសេសា ចិរុជ្ឈន្តិ ។ សោតេ ធន សន្និ សុត្វា ។
 យា ធន គន្ធិ ហោយិត្វា ។ ជិក្ខុយ វសំ សាយិត្វា ។
 កាយេ ធន ជាដ្ឋន្ធិ ធុសិត្វា ។ មធនា ធម្មំ វិញ្ញាយ
 បិយរូបេ ធម្ម អធិមុត្តតិ អប្បិយរូបេ ធម្ម ព្យា-
 បជ្ជតិ អនុបជ្ជិតកាយស្សតិ ច វិហារតិ បរិត្តចេតសោ
 តញ្ច ចេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាក្ខតិ ឧប្បជាតាតិ
 យត្ថស្ស តេ ឧប្បញ្ញា ចាបកា អកុសលា ធម្មា អ-
 បរិសេសា ចិរុជ្ឈន្តិ ។

(៣២៥) កិក្កុលុះដឹងយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវដឹងច្បាស់ ខ្ញុំវិសេចក្តី
 មិនសម្រួលនឹងសម្រួល ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ចុះវិសេចក្តីមិនសម្រួល តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំនិទ្ធាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយ
 ចក្ខុហើយ ជ្រប់ក្នុងរូបជាវិស្រឡាញ់ ព្យាបាទក្នុងរូបមិនជាវិស្រឡាញ់
 មានសភក្តីកាយមិនតាំងមាំ មានចិត្តស្អប់ស្អែងក្នុងកុសលធម៌ មួយវិញ
 ទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកចាំនិទ្ធាយ ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ វេទន
 លេតំទៅ មិនមានសេសសល់ ក្នុងចេតាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏មិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវិចារាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ។ ពួកសំឡេងដោយ
 ត្រចៀក ។ ពុំក្លិនដោយច្រមុះ ។ ដក្ខាបំសេវោយអណ្តាត ។ ពាល់
 ត្រូវដោដ្ឋង្វរដោយកាយ ។ ដឹងច្បាស់ខ្ញុំធម្មារម្មណ៍ដោយចក្ខុហើយ
 ជ្រប់ក្នុងធម្មារម្មណ៍ជាវិស្រឡាញ់ ព្យាបាទក្នុងធម្មារម្មណ៍មិនជាវិស្រ-
 ឡាញ់ មានសភក្តីកាយមិនតាំងមាំ មានចិត្តស្អប់ស្អែងក្នុងកុសលធម៌
 មួយវិញទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកចាំនិទ្ធាយ ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ
 នោះ តែនិលេតំទៅមិនមានសេសសល់ ក្នុងចេតាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ
 ណា ក៏មិនដឹងច្បាស់តាមពិត ខ្ញុំវិចារាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ។

[៣៤៦] សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ធម្មណា-
 កេ កហេត្វា ជាហិសយេ ជាតាតោវេ ទទ្គាយ
 វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ អហំ កហេត្វា ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេ-
 យ្យ សុំសុហំ កហេត្វា ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ
 បត្តំ កហេត្វា ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ កុក្កុវិ
 កហេត្វា ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ សិគាលំ កហេត្វា
 ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ មក្កដំ កហេត្វា ទទ្គាយ
 វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ ទទ្គាយ វជ្ជយា ទទ្ទេយ្យ មជ្ឈិកា មជ្ឈិ
 កាវិកា ឱសៈជ្ជយ្យ ។ អថទោ តេ ភិក្ខុវេ ធម្មណា-
 ណាកា ជាហិសយេ ជាតាតោវេ សកំ សកំ
 តោវេសយំ អាវិញ្ញយ្យំ ។ អហំ អាវិញ្ញយ្យ វច្ឆិ-
 កំ បវេត្តាមីតិ ។ សុំសុហោ អាវិញ្ញយ្យ ឧទកំ
 បវេត្តាមីតិ ។ បត្តំ អាវិញ្ញយ្យ អាណាសំ ទេស្សា-
 មីតិ ។ កុក្កុវេ អាវិញ្ញយ្យ កាមំ បវេត្តាមីតិ ។
 សិគាលោ អាវិញ្ញយ្យ សិវិមីកំ បវេត្តាមីតិ ។
 មក្កដោ អាវិញ្ញយ្យ វជំ បវេត្តាមីតិ ។ យទា ទោ
 តេ ភិក្ខុវេ ធម្មណាណាជ្ឈត្តា^(១) អស្សុ កំលត្តា

១ ឧ. ធម្មណាណាជ្ឈត្តា ។

[៣៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសចាប់យកសត្វ ៦ ពួក
 ដែលមានវិស័យផ្សេង ៗ គ្នា មានតោចរផ្សេង ៗ គ្នា ហើយចង់ដោយ
 ខ្សែដីមាំ គឺចាប់យកតស្រពងដោយខ្សែដីមាំ ចាប់យកក្រពើចងដោយ
 ខ្សែដីមាំ ចាប់យកបក្សីចងដោយខ្សែដីមាំ ចាប់យកត្រពងដោយខ្សែ
 ដីមាំ ចាប់យកចតុតងដោយខ្សែដីមាំ ចាប់យកស្វាចងដោយខ្សែដីមាំ
 លុះចង់ដោយខ្សែដីមាំចេហើយ ក៏ត្រូវប្រុងក្លាប់គ្នាត្រង់កណ្តាលហើយ
 លែងទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង សត្វទាំង ៦ ពួក
 ដែលមានវិស័យផ្សេង ៗ គ្នា មានតោចរផ្សេង ៗ គ្នានោះ ក៏ប្រឹងពាញ
 មករកតោចរនៃវិស័យចប់ខ្លួន ។ ។ សត្វតស្រពងលូនទៅដោយគិត
 ថា អញនឹងចូលទៅកាន់ដំបូក ។ ក្រពើប្រឹងវារទៅដោយគិតថា អញ
 នឹងចុះទៅក្នុងទឹក ។ បក្សីប្រឹងស្តុះទៅដោយគិតថា អញនឹងហើរទៅ
 ដំអាកាស ។ ត្រពងប្រឹងស្តុះទៅដោយគិតថា អញនឹងចូលទៅកាន់ស្រុក ។
 ចតុតងប្រឹងស្តុះទៅដោយគិតថា អញនឹងចូលទៅកាន់ព្រៃខ្នាច ។ ស្វា
 ប្រឹងស្តុះទៅដោយគិតថា អញនឹងចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អត្តភាពនៃសត្វទាំង ៦ ពួកនោះ លំបាកណាស់ ក្នុងកាលណា

អថ យោ ធនសំ ចាលាសា(១) តលវត្ថោ អស្ស កស្ស
 តេ អនុវត្តយ្យំ អនុវិចារយយ្យំ(២) វសំ កន្ទេយ្យំ ។ ឯវ-
 មេវ ចោ ភិក្ខុវេ យស្ស កស្សចិ ភិក្ខុនោ កាយត-
 តាសតិ អភាវិតា អតហលីកតា តំ ចក្កំ អាវិញ្ញតិ
 មនាបិយេសុ រូបេសុ អមនាបិយា រូតា បដិក្ខុលា
 ហោន្តិ ។ ឯវ វិចារិ ភិក្ខុវេ អសិវោ ហោតិ ។
 មនោ អាវិញ្ញតិ មនាបិយេសុ ធម្មេសុ អមនាបិយា ធម្មា
 បដិក្ខុលា ហោន្តិ ។ ឯវ វិចារិ ភិក្ខុវេ អសិវោ ហោតិ ។

[៣៤៧] កថេត្វ ភិក្ខុវេ សិវោ ហោតិ ។ ឥធន
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ ចក្កុយ រូបំ ធិស្វា ចិយរូបេ រូបេ ចា-
 ធិមុត្តតិ អប្បិយរូបេ រូបេ ធន ព្យាបជ្ជតិ ឧបជ្ជិតកា-
 យស្សតិ ធន វិហារតិ អប្បមាលា ធនសោ តព្វ ចេ-
 តោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ យថាភូតិ បជាបាតិ យត្ថស្ស
 តេ ឧប្បញ្ញា បាបកា អកុសលា ធម្មា អបរិសេសា
 ឯវុជ្ឈន្តិ ។ សោតេធន សន្តិ សុត្វា ។ ឯវ វិចារិ យោធន
 តន្តំ យាយិត្វា ។ ឯវ វិចារិ យោធន វសំ សាយិត្វា ។ ឯវ វិចារិ

១ ឧ. ម. ចាលាសំ - ២ ឧ. អនុវិចារយយ្យំ ។

បណ្ណាសត្វតាំងនោះ សត្វណាដែលមានកម្លាំងជាងគេ សត្វតាំងនោះ
 ក៏ប្រព្រឹត្តទៅតាម ដោយទៅតាម លុះក្នុងអំណាចនៃសត្វដែលមានកម្លាំង
 នោះ ក្នុងកាលណោះ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ កាយ-
 តតាសតិ ដែលភិក្ខុណាមួយមិនបានចម្រើន មិនបានធ្វើឲ្យច្រើន ចក្កុ
 ពាញភិក្ខុនោះទៅក្នុងរូបតាំងឡាយដែលជាទីតាប់ចិត្ត រូបតាំងឡាយដែល
 មិនជាទីតាប់ចិត្ត ក៏ជាចេសបដិក្ខុល ។ ឯវ វិចារិ អណ្ណាតកំពាញ ។ កាយ
 ភិក្ខុពាញ ។ ចិត្តកំពាញចូលទៅក្នុងធម្មារម្មណ៍តាំងឡាយដែលជាទីតាប់
 ចិត្ត ធម្មារម្មណ៍តាំងឡាយដែលមិនជាទីតាប់ចិត្ត ក៏ជាចេសបដិក្ខុល ក៏
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ សេចក្តីមិនសង្រួមយ៉ាងនេះឯង ។

[៣៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសេចក្តីសង្រួម តើដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយ
 ចក្កុហើយ មិនជ្រប់ក្នុងរូបជាទីស្រឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងរូបមិនជាទីស្រ-
 ឡាញ់ មានសតិក្នុងកាយតាំងមាំ មានចិត្តប្រមាណមិនបាន មួយទៀត
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកតាំងឡាយដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះ តែងរលត់
 ទៅមិនមានសេសសល់ ក្នុងរចនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិណា ក៏ដឹងច្បាស់
 តាមពិត ទូរចនាវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិនោះ ។ ពួកសំឡេងដោយគ្រឿង
 ។ ឯវ វិចារិ ពុំក្នុងដោយច្រមុះ ។ ឯវ វិចារិ ជញ្ជាបំសេដោយអណ្ណាត ។ ឯវ វិចារិ

កាយេន ដោជ្ជតំ ធុសិត្វា ។ បេ ។ មនសា ធម្មិ
 វិញ្ញាយ បិយរូបេ ធម្មេ ជាធម្មក្ខតិ អប្បិយរូបេ ធម្មេ
 ន ក្យាបជ្ជតិ ឧបជ្ជិតកាយស្សតិ ច វិហរតិ អប្បមា-
 ណទេកសោ ភត្ត ទេតោវម្មត្តិ បញ្ញាវម្មត្តិ យថាភ្នតិ
 បដាបាតិ យត្ថស្ស តេ ឧប្បដ្ឋា បាបកា អកុសលា
 ធម្មា អបរិសេសា ធិរុជ្ជុន្តិ ។

(៣៤៨) រសយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសា ធម្មណាកា
 កហេត្វា ជាតាវិសយេ ជាតាកោចរេ ធន្នាយ រដ្ឋយា
 តាទ្ធយ្យ អហី កហេត្វា ។ បេ ។ សុំសុហរិ កហេត្វា
 ។ បេ ។ កុក្ករិ កហេត្វា ។ សំតាលំ កហេត្វា ។
 មក្កដំ កហេត្វា ធន្នាយ រដ្ឋយា តាទ្ធយ្យ ធន្នាយ
 រដ្ឋយា តទ្ធិត្វា ធន្នេ វិលេ វា ថេម្ពេ វា ឧបធិ-
 តាទ្ធយ្យ ។ អដេខា តេ ភិក្ខុវេ ធម្មណាកា ជា-
 តាវិសយា ជាតាកោចរេ សកំ សកំ តោចរិសយិ
 អាវិញ្ញយ្យិ ។ អហិ អាវិញ្ញយ្យ វម្មិកំ ថវេត្វាមីតិ ។

ពាលក្រ្រវេជាជ្ជត្តោដោយកាយ ។ បេ ។ ដឹងធម្មាម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ
 មិនប្រាប់ក្នុងធម្មាម្មណ៍ដែលជាវិស្រឡាញ់ មិនព្យាបាទក្នុងធម្មាម្មណ៍
 មិនជាវិស្រឡាញ់ មានសក្កក្នុងកាយតាំងមាំ មានចិត្តប្រមាណមិនបាទ
 មួយវិញទៀត អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងដល់ភិក្ខុ
 នោះ តែងរលត់ទៅមិនមានសេសសល់ ក្នុងរោគាវម្មត្តិធិបញ្ញាវម្មត្តិ
 ណា ក៏ដឹងប្បាសភាមពិត នូវរោគាវម្មត្តិធិបញ្ញាវម្មត្តិនោះ ។

(៣៤៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសចាប់យកសត្វ ៦ ពួក
 ដែលមានវិស័យផ្សេង ។ គ្នា មានតោចរផ្សេង ។ គ្នា ចង់ដោយវិទ្ធីដំ
 តិចាប់យកគស់ ។ បេ ។ ចាប់យកក្រពើ ។ បេ ។ ចាប់យកត្រី ។
 ចាប់យកចចក ។ ចាប់យកស្វា ចង់ដោយវិទ្ធីដំ លុះចង់ដោយវិទ្ធី
 ដំពំរួចហើយ ក៏ប្រៀកនឹងបង្ហោល ឬ សសរដំពំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ សំដាប់នោះឯង សត្វទាំង ៦ ពួក ដែលមានវិស័យផ្សេង ។ គ្នា
 មានតោចរផ្សេង ។ គ្នានោះ ក៏ប្រើធាតុទៅកាន់តោចរឯងវិស័យរបស់
 ខ្លួន ។ ។ តសំប្រឹងល្ងូទៅដោយគិតថា អញនឹងចូលទៅកាន់ដំបូក ។

សុំសុមារោ អាវិញ្ញយ្យ ឧទកំ បវេត្តាមីតិ ។ បតិ
 អាវិញ្ញយ្យ អាណាសំ ទេស្សាមីតិ ។ កុត្តិយោ អា-
 វិញ្ញយ្យ តាមំ បវេត្តាមីតិ ។ សិគាលោ អាវិញ្ញយ្យ
 សិវេតិកំ បវេត្តាមីតិ ។ មត្តិយោ អាវិញ្ញយ្យ វជំ ប-
 វេត្តាមីតិ ។ យនា ខោ តេ ភិក្ខុវេ ធម្មណាតាជ្ឈត្តា
 អស្សុ កិលត្តា អដ តមេវ ទីលំ វា ឋម្មិ^(១) វា ឧ-
 បតិដ្ឋេយ្យំ ឧបទិសិទេយ្យំ ឧបទិបដ្ឋេយ្យំ ។ ឯវមេវ
 ខោ ភិក្ខុវេ យស្ស កុស្មបិ ភិក្ខុយោ កាយ-
 ភតាសតិ ភាវិតា ឧហុលីកតា តិ ចក្ក ធាវិញ្ញតិ
 មនាបិយេសុ រូបេសុ អមនាបិយា រូទា ឧ បដិក្ខុ-
 លា ហោន្តិ ។ បេ ។ ជិក្ខុ ធាវិញ្ញតិ ។ បេ ។ មនោ
 ធាវិញ្ញតិ មនាបិយេសុ ធម្មេសុ អមនាបិយា ធម្មា ឧ
 បដិក្ខុលា ហោន្តិ ។ ឯវំ ខោ ភិក្ខុវេ សិវំរោ ហោ-
 តិ ។ ធម្មេ ទីលេ វា ឋម្មេ វាតិ ខោ ភិក្ខុវេ កាយ-
 ភតាសតិយា ឯវំ អនិវចនំ ។ តស្មាតិហា^(២) ភិក្ខុវេ

១. ឧ. ម. វិលាវា ឋម្មេវា ។ ២. ឧ. ម. វិហារិ ។

ក្រពិប្រ័ណិវេរោវោយតិគថា អញ្ញនិទ្ធិចុះទៅក្នុងទឹក ។ បក្សប្រ័ណិសុះ
 ទៅដោយតិគថា អញ្ញនិទ្ធិហើរទៅក្នុងអាកាស ។ ត្រៃប្រ័ណិសុះទៅដោយ
 តិគថា អញ្ញនិទ្ធិចូលទៅកាន់ស្រុក ។ ចចក្សប្រ័ណិសុះទៅដោយតិគថា
 អញ្ញនិទ្ធិចូលទៅកាន់ក្រុងខេត្ត ។ ស្វាប្រ័ណិសុះទៅដោយតិគថា អញ្ញនិទ្ធិ
 ចូលទៅកាន់ព្រៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អត្តភាពនៃសត្វទាំង ៦ ពួក
 នោះសំបុកណាស់ ឈរផ្អែក អង្គុយផ្អែក ដេកផ្អែកនឹងបរិស្ថានបុសសរ
 នោះឯង យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាយភតាសតិដែល
 ភិក្ខុណាមួយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ចក្ខុកិមិនទាញភិក្ខុ
 នោះចូលទៅក្នុងរូបទាំងឡាយដែលជាទីគាប់ចិត្ត រូបទាំងឡាយមិនជាទី
 គាប់ចិត្ត កិមិនមែនជាបេសបដិក្ខុល ។ បេ ។ អណ្តាភមិនបានទាញ
 ។ បេ ។ ចិត្តមិនបានទាញចូលទៅក្នុងធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលជាទីគាប់
 ចិត្ត ធម្មារម្មណ៍ទាំងឡាយមិនជាទីគាប់ចិត្ត កិមិនមែនជាបេសបដិក្ខុល
 កិយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីសង្រួមយ៉ាងនោះឯង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បរិស្ថាន បុសសរដ៏ម៉ោះ ជាឈ្មោះនៃ
 កាយភតាសតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដូច្នោះ ក្នុងសាសនានេះ

ឯវិ សិក្ខិត្តិ កាយភតា យោ សតិ ភារិណ ភរិស្សតិ
នហុប័កតា យាប័កតា វត្តកតា អនុដ្ឋិតា ឯវិភតា
សុសមាទ្ធាតិ ។ ឯវញ្ញិ វេ កិក្ខុវេ សិក្ខិត្តិ ។
ធសមំ ។

(៣៦៧) សេយ្យថាបិ កិក្ខុវេ យវគលាបិ ហ-
ត្ថម្មហាថេ ឯត្តិក្កា អស្ស អថ ធម្មវិសា អាគត្មេយ្យិ
ព្យាកង្កិហត្ថា ភេ យេ(១) យវគលាបិ ធម្មិ ព្យាកង្កិហិ
ហេយេយ្យិ ឯវិ ហិ សា កិក្ខុវេ យវគលាបិ សុមតា
អស្ស ធម្មិ ព្យាកង្កិហិ ហត្ថមាធា អថ សត្តមោ
បុរិសោ អាគត្មេយ្យិ ព្យាកង្កិហត្ថា សោ តិ យវគ-
លាបិ សត្តមាយ ព្យាកង្កិយា ហេយេយ្យ ឯវិ ហិ
សា កិក្ខុវេ យវគលាបិ សុមតតរ អស្ស សត្តមា-
យ ព្យាកង្កិយា ហត្ថមាធា ។ ឯវមេវ ទោ កិក្ខុវេ
អស្សតរ បុដ្ឋដ្ឋេយោ ចក្កស្មិ ហត្ថាតិ មតាធាមតា-

១ ឧ. ឯ យវគលាបិ ។ ឧ. តេ យវគលាបិ ។

អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាយភតាសតិដែលយើងទាំង-
ឡាយបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ធ្វើឲ្យដុះជានាន ធ្វើឲ្យ
ដាច់ទៅ ឲ្យកាំងទៅញឹកញយ សន្សំទុកមិនឲ្យបាត់ ប្រាថ្នាដោយ
ល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។
ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

(៣៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចកណ្តាប់ស្រូវដំណើចទាំង-
ឡាយ ដែលបុគ្គលគេទុកត្រង់ផ្លូវដៃកែដា ៤ លំដាប់នោះ បុរស ៦ នាក់
មានអម្រែកក្នុងដៃដើមក បុរសទាំងនោះឈរកណ្តាប់ស្រូវដំណើចដោយ
ដងកែទាំង ៦ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើកណ្តាប់ស្រូវដំណើចនោះ
ដែលពួកបុរសកំពុងវាយព្រមគ្នា ដោយដងកែទាំង ៦ យ៉ាងនេះ ស្រាប់
តែបុរសជាគម្រប់៧ មានអម្រែកក្នុងដៃដើមក បុរសនោះឈរកណ្តាប់
ស្រូវដំណើចនោះដោយដងកែ ៧ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឯកណ្តាប់ស្រូវ
ដំណើចនោះ កាលបើបុរសវាយដោយដងកែ ៧ យ៉ាងនេះឯង រល្មោះ
ជានយក់ទ្រូចក្រវែល យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គជន
អ្នកមិនបានចេះដឹង តែដល់បុគ្គលដោយសាររូបទាំងឡាយដែលជា ៧ នាបចិក្ក

សុត្តន្តបិដក សំបុត្តនិកាយវិញ្ញាណសម្ភារៈ

មេហិ រូបមិ ។ មេ ។ ជីវ្ហាយ ហិញ្ញាតិ មនាបាមនាមេហិ
 វសេហិ ។ មេ ។ មនស្សិ ហិញ្ញាតិ មនាបាមនាមេហិ
 ចម្មេហិ ។ សចេ សោ ភិក្ខុវេ អស្សុតកំ បុត្តុជ្ជោ
 អាយតិ បុណ្ណកាយ ចេតេតិ ។ ឯវិ ហិ សោ ភិក្ខុវេ
 មោឃបុរិសោ សុហតតរោ ហោតិ ។ សេយ្យជាបិ^(១)
 សា យវកលាបិ សត្តមាយ ឡាកុដ្ឋិយា ហិញ្ញាមា-
 នាតិ ។ ឯកាទសមិ ។

[៣៧០] ភូតបុត្តិ ភិក្ខុវេ ទេវសុវសង្ការោ សម្ម-
 ចន្ទុឡោ អហោសិ ។ អថទោ ភិក្ខុវេ វេចចិត្តិ អសុវិទ្ធោ

១ ១. សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ ។

សុត្តន្តបិដក សំបុត្តនិកាយ សទ្ធករវិញ្ញាណសម្ភារៈ

និទមិទជាទីតាប់ចិត្ត (ដែលមកប៉ះ) នឹងក្អែក ។ មេ ។ តែវិលំបាកដោយ
 សារសទាំងឡាយ ដែលជាទីតាប់ចិត្តនិងមិនជាទីតាប់ចិត្ត (ដែលមក
 ប៉ះ) នឹងអណ្តក់ ។ មេ ។ តែវិលំបាកដោយសារឧទ្ធារម្មណ៍ទាំងឡាយ
 ដែលជាទីតាប់ចិត្តនិងមិនជាទីតាប់ចិត្ត (ដែលមកប៉ះ) នឹងចិត្ត ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុព្វជួនអ្នកមិនចេះដឹងនោះគិតដើម្បីតបច្នៃទៅទៀត ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើយ៉ាងនេះ មោឃបុរិសនោះ ឈ្នះជា
 ជាអ្នកគ្រូការម្មណ៍ចៀតចៀនទាំងក្រៃពេក ។ ដូចជាគណ្តាប់ស្រូវដំ-
 ណើចនោះ ដែលបុរសក៏យាយដងកែកជាគម្រប់ ៧ ដូច្នោះឯង ។
 ចប់សូត្រ ទី ១១ ។

[៣៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងពីព្រេងនាយព្រប់មាត់មក
 ជា សុត្រ្តិមវិនិច្ឆ័យមួយអន្លើដោយទៅតា ជាសុត្រ្តិមប្រទល់កៀតតា
 ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះឯង អសុវិនិច្ឆ័យវេចចិត្ត

អសីវសិទ្ធិ បទបញ្ជា

អសុរោ អាមន្តេសិ សាធ ហរិសា ទេវសុរសង្កាមេ
 សមុបត្យុឡេ អសុរា ជិវេយ្យំ ទេវា បរាជិវេយ្យំ
 យេន ទំ សន្តិ ទេវាទមិទ្ធិ កណ្ឌបញ្ចមេហិ ពទ្ធុទេ-
 ហិ ពទ្ធិត្វា មម សន្តិកេ អាទេយ្យាថ អសុរាបុរិទ្ធិ ។
 សញ្ញាបិ ទោ ភិក្ខុវេ ទេវាទមិទ្ធិ ទេវេ តាវត្តិស
 អាមន្តេសិ សាធ ហរិសា ទេវសុរសង្កាមេ សមុ-
 បត្យុឡេ ទេវា ជិវេយ្យំ អសុរា បរាជិវេយ្យំ^(១) យេន ទំ
 វេបចិត្តិអសុរិទ្ធិ កណ្ឌបញ្ចមេហិ ពទ្ធុទេហិ ពទ្ធិត្វា មម
 សន្តិកេ អាទេយ្យាថ សុទម្មំ ទេវសក្កិ ។ តស្មី ទោ
 បទ ភិក្ខុវេ សង្កាមេ ទេវា ជិវិសុ អសុរា បរាជិ-
 វិសុ ។ មថទោ ភិក្ខុវេ ទេវា តាវត្តិសា វេបចិត្តិអសុរិទ្ធិ
 កណ្ឌបញ្ចមេហិ ពទ្ធុទេហិ ពទ្ធិត្វា សន្តិស្ស ទេវា-
 ទមិទ្ធិស្ស សន្តិកេ អាទេស្មី សុទម្មំ ទេវសក្កិ ។

១ កត្តបិ បេត្តកេ ហរិវិសុ ។

អសីវសិទ្ធិ ទំ ៤

ហៅអសុរាទាំងឡាយមកថា ទៃពួកយើងរាល់គ្នា បើសង្គ្រាមនៃអសុរា
 មួយអន្លើដោយពួកទេវតា ជាសង្គ្រាមប្រទល់កៀកគ្នាហើយ បើពួកអសុរា
 ឈ្នះ ពួកទេវតាពេញ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចង់សក្កទេវរាជជាក់ព្វលនៃ
 ទេវតាទាំងឡាយនោះ ដោយចំណង់ទាំងឡាយមានចំណងកជាគម្រប់ ៥
 ហើយនាំមកកាន់អសុរេវ ក្នុងសំណាក់នៃយើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចំណែកខាងសក្កទេវរាជ ជាក់ព្វលនៃទេវតាទាំងឡាយ ត្រាស់ហៅទេវតា
 ទាំងឡាយជាន់តាវត្តិមកថា ទៃពួកយើងរាល់គ្នា កាលបើសង្គ្រាមនៃ
 អសុរាមួយអន្លើដោយទេវតា មកប្រទល់កៀកគ្នាហើយ បើពួកទេវតាឈ្នះ
 ពួកអសុរាពេញ អ្នកទាំងឡាយត្រូវចង់អសុរិទ្ធិឈ្នះវេបចិត្តិនោះ ដោយ
 ចំណង់មានចំណងកជាគម្រប់ ៥ ហើយនាំមកកាន់ទេវសក្កាឈ្នះសុទម្ម
 ក្នុងសំណាក់នៃយើង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯក្នុងសង្គ្រាមនោះឯង
 ពួកទេវតាឈ្នះ ពួកអសុរាពេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រាវនោះឯង
 ទេវតាហ៊ានតាវត្តិ ចាប់ចង់វេបចិត្តិអសុរិទ្ធិ ដោយចំណង់ទាំងឡាយ
 មានចំណងកជាគម្រប់ ៥ ហើយនាំមកកាន់ទេវសក្កាឈ្នះសុទម្ម ក្នុង
 សំណាក់នៃសក្កទេវរាជ ជាក់ព្វលនៃទេវតាទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុឡាយវគ្គោ

[៣៩០] តត្រ សុទ្ធិ ភិក្ខុវេ វេបចិត្តិ អសុវិន្ទោ
 កណ្ណបញ្ចមេហិ ពទ្ធតេហិ ពាណិ ហោតិ ។ យនា ច ខោ
 ភិក្ខុវេ វេបចិត្តិស្ស អសុវិន្ទស្ស ឃី ហោតិ ធម្មិកា ខោ
 ទេវា អធម្មិកា អសុវ ឥនាទាហិ ទេវបុរិ កញ្ញាមីតិ ។
 អថ កណ្ណបញ្ចមេហិ ពទ្ធតេហិ មុត្តិ អត្តានិ ស-
 មទុបស្សតិ ទិព្វេហិ ច បញ្ចហិ កាមគុណាហិ
 សមប្បតោ សមន្តិកតោ បរិហាយតិ ។ យនា ច ខោ
 ភិក្ខុវេ វេបចិត្តិស្ស អសុវិន្ទស្ស ឃី ហោតិ ធម្មិកា
 ខោ អសុវ អធម្មិកា ទេវា តត្រវិនាទាហិ អសុវបុរិ
 កមិស្សាមីតិ ។ អថ កណ្ណបញ្ចមេហិ ពទ្ធតេហិ ពទ្ធិ
 អត្តានិ សមទុបស្សតិ ទិព្វេហិ ច បញ្ចហិ កាម-
 គុណាហិ បរិហាយតិ ។ ឃី សុខុមំ ខោ ភិក្ខុវេ
 វេបចិត្តិតទ្ធិ តតោ សុខុមតិ ហាពទ្ធិ មញ្ញមាទោ
 ខោ ភិក្ខុវេ ពាណិ ហាស្ស អមញ្ញមាទោ មុត្តោ ចា-
 ចមតោ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សុឡាយវគ្គោ

[៣៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពុទ្ធភ្នក្នុងសង្គ្រាមនោះ វេប-
 ចិត្តិអសុវិន្ទ ជាប់ដោយចំណងទាំងឡាយមានចំណងជាគម្របៗ មែន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលណាវេបចិត្តិអសុវិន្ទមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា ពួកទេវតាប្រកបដោយធម៌មែន ពួកអសុវិន្ទប្រកបដោយធម៌ទេ
 ឥឡូវនេះ អាត្មាអញទៅកាន់បុរិទេវតា ។ ក្នុងកាលនោះ វេបចិត្តិអសុ-
 វិន្ទ ក៏ពិចារណាឃើញ ខ្លវខ្លួនដែលចេញចាកចំណងទាំងឡាយ មាន
 ចំណងជាគម្របៗ ហើយវេបចិត្តិទាន់តែស្របស្រួលស្រព្វ មានគេ
 ចម្រើដោយកាមគុណទាំង៥ ដ៏ដាច់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាល
 ណា វេបចិត្តិអសុវិន្ទ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកអសុវិន្ទប្រកប
 ដោយធម៌មែន ពួកទេវតាមិនប្រកបដោយធម៌ទេ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញ
 នឹងទៅកាន់បុរិទេវតាអសុវិន្ទក៏ពិចារណានោះវិញ ។ កាលនោះ វេបចិត្តិ-
 អសុវិន្ទពិចារណាឃើញ ខ្លវខ្លួនដែលជាប់ដោយចំណងទាំងឡាយ មាន
 ចំណងជាគម្របៗ ទាំងសាបសូន្យចាកកាមគុណទាំងឡាយ ៥ ដ៏ដា-
 ច់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងវេបចិត្តិអសុវិន្ទយ៉ាងនេះឯង ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើបុគ្គលសំគាល់ឃើញ ខ្លវចំណងទាន់សុខុមជាង
 នោះទៅទៀត ថាជាចំណងរបស់មាតិក កាលបើមិនសំគាល់ ទើបផុត
 ចាកមានចិត្តបាបបាទ ។

(៣៥៦) អស្មិកំ កិក្ខុវេ មញ្ញតមេតំ អយមហ.

អស្មិកំ មញ្ញតមេតំ កវិស្សន្តំ មញ្ញតមេតំ ឈ កវិស្សន្តំ

មញ្ញតមេតំ រូបំ កវិស្សន្តំ មញ្ញតមេតំ អរូបំ កវិស្សន្តំ

មញ្ញតមេតំ សញ្ញំ កវិស្សន្តំ មញ្ញតមេតំ អសញ្ញំ ក-

វិស្សន្តំ មញ្ញតមេតំ ទេវសញ្ញំ ឬ មញ្ញំ កវិស្សន្តំ មញ្ញ-

តមេតំ ។ មញ្ញំ កិក្ខុវេ ពោតា មញ្ញំ តណ្ហោ

មញ្ញំ សល្លំ តស្មាភិហ កិក្ខុវេ អមញ្ញហៈ ១១(១) ចេ-

តសា វិហារិស្សន្តំ ។ វិស្សន្តំ វេ កិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។

១ ១. ឧ. អមញ្ញតមេតំ ទេវសញ្ញំ ។

(៣៥៦) ម្ចាស់កិក្ខុវេ មញ្ញតមេតំ អញមាន

សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ គេជាអញមាន សេចក្តីសំគាល់

ដូច្នោះ អញមាន សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន

មិនមាន សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន មិនមាន

សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន មិនមាន មិនមាន

សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ

អញមាន សញ្ញា សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន សញ្ញា

សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ អញមាន សញ្ញា មិនមាន សញ្ញា

កិក្ខុវេ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ម្ចាស់កិក្ខុវេ

សេចក្តីសំគាល់ដូច្នោះ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ម្ចាស់កិក្ខុវេ

ដូច្នោះ ត្រូវដឹងថា អញមាន មិនមាន សេចក្តីសំគាល់ ទៅ

គ្រប់អាយុបថ ។ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ម្ចាស់កិក្ខុវេ ម្ចាស់កិក្ខុវេ

នេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយស្ស សម្មាយគណវគ្គោ

[៣៥៣] អស្ម័តិ ភិក្ខុវេ ឥត្តិមេតំ អយមហ-

មស្ម័តិ ឥត្តិមេតំ ភវិស្សន្តិ ឥត្តិមេតំ ឯ ភវិស្សន្តិ
ឥត្តិមេតំ អរិយំ ភវិស្សន្តិ ឥត្តិមេតំ អរិយំ ភវិស្សន្តិ
ឥត្តិមេតំ សញ្ញំ ភវិស្សន្តិ ឥត្តិមេតំ អសញ្ញំ ភ-
វិស្សន្តិ ឥត្តិមេតំ ខេវសញ្ញិយាសញ្ញំ ភវិស្សន្តិ ឥត្តិមេ-
តំ ។ ឥត្តិមេតំ ភិក្ខុវេ រោគោ ឥត្តិមេតំ កណ្តោ ឥត្តិមេតំ
សន្តិ តស្មាតិហ ភិក្ខុវេ អនិក្ខយមារោទ ចេតសា
វិហរិស្សាមាតិ ។ វិវាញិ រោ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតតំ ។

[៣៥៤] អស្ម័តិ ភិក្ខុវេ ធម្មិមេតំ អយមហ-

មស្ម័តិ ធម្មិមេតំ ភវិស្សន្តិ ។ មេ ។ ឯ ភវិស្សន្តិ ។
អរិយំ ភវិស្សន្តិ ។ អរិយំ ភវិស្សន្តិ ។ សញ្ញំ ភវិស្សន្តិ ។
អសញ្ញំ ភវិស្សន្តិ ។ ខេវសញ្ញិយាសញ្ញំ ភវិស្សន្តិ

សុត្តន្តបិដក សំយុត្តនិកាយ សម្មាយគណវគ្គោ

[៣៥៣] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខ-
អញមាន សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា នេះជាអាក្ខអញ សេចក្តីញាប់ញ័រ
ដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹងមាន សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹង
មិនមាន សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹងមានរូប សេចក្តីញាប់-
ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹងមិនមានរូប សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខ
អញនឹងមានសញ្ញា សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹងមិនមាន
សញ្ញា សេចក្តីញាប់ញ័រដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹងមានសញ្ញាគឺទេ មិន
មានសញ្ញាគឺទេដែរ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីញាប់ញ័រជាភេត
សេចក្តីញាប់ញ័រជាបូស សេចក្តីញាប់ញ័រជាកូសរ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ហេតុដូច្នោះ ត្រូវគិតថា អាក្ខអញនឹងមានចិត្តមិនញាប់ញ័រ
នៅគ្រប់វេយាបថ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះចុះ ។

[៣៥៤] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីអន្ទះអវិទ្ធន៍ដូច្នោះថា អាក្ខ

អញមាន សេចក្តីអន្ទះអវិទ្ធន៍ដូច្នោះថា នេះជាអាក្ខអញ ជាអាក្ខអញនឹង
មាន ។ មេ ។ ជាអាក្ខអញនឹងមិនមាន ។ ជាអាក្ខអញនឹងមានរូប ។
ជាអាក្ខអញនឹងមិនមានរូប ។ ជាអាក្ខអញនឹងមានសញ្ញា ។ ជាអាក្ខ
អញនឹងមិនមានសញ្ញា ។ សេចក្តីអន្ទះអវិទ្ធន៍ដូច្នោះថា អាក្ខអញនឹង

អសីសវត្តោ បព្ពត្តោ

ធម្មតមេតំ ។ ធម្មតំ ភិក្ខុវេ ពោតោ ធម្មតំ គណ្ណោ ធម្មតំ
សស្សំ ភស្មាតិហា ភិក្ខុវេ អធម្មិយមាទេន ចេតសា
វិហាវិស្សាមាតិ ។ ឃវត្តំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។

(៣៨៩) អស្មិតិ ភិក្ខុវេ បបត្តិតមេតំ អយមមា-

ធម្មតិ បបត្តិតមេតំ ភវិស្សន្តិ ។ បេ ។ ន ភវិស្សន្តិ ។
អរុបំ ភវិស្សន្តិ ។ អរុបំ ភវិស្សន្តិ ។ សត្តិ ភវិស្សន្តិ ។
អសត្តិ ភវិស្សន្តិ ។ ទេវសត្តិ ធាសត្តិ ភវិស្សន្តិ បប-
ត្តិតមេតំ ។ បបត្តិតំ ភិក្ខុវេ ពោតោ បបត្តិតំ គណ្ណោ
បបត្តិតំ សស្សំ ភស្មាតិហា ភិក្ខុវេ ធម្មប្បញ្ញេន ចេតសា
វិហាវិស្សាមាតិ ។ ឃវត្តំ វោ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតត្ថំ ។

អសីសវត្តោ ទី ២

មានសញ្ញាភិទេ មិនមានសញ្ញាភិទេវេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
អន្ទះអវិនិច្ឆ័យជាភេត សេចក្តីអន្ទះអវិនិច្ឆ័យជាបូស សេចក្តីអន្ទះអវិនិច្ឆ័យជាភូនសា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ត្រូវគិតថា អាក្ខាអញ្ញនឹង
មានចិត្តមិនអន្ទះអវិនិច្ឆ័យ នៅគ្រប់វិធានបេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
ទាំងឡាយគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

(៣៩៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីយឺតយូរដូច្នោះថា អាក្ខា
អញ្ញមាន សេចក្តីយឺតយូរដូច្នោះថា នេះជាអាក្ខាអញ្ញ ជាអាក្ខាអញ្ញនឹង
មាន ។ បេ ។ ជាអាក្ខាអញ្ញនឹងមិនមាន ។ ជាអាក្ខាអញ្ញនឹងមានរូប ។
ជាអាក្ខាអញ្ញនឹងមិនមានរូប ។ ជាអាក្ខាអញ្ញនឹងមានសញ្ញា ។ ជាអាក្ខា
អញ្ញនឹងមិនមានសញ្ញា ។ សេចក្តីយឺតយូរដូច្នោះថា អាក្ខាអញ្ញនឹងមាន
សញ្ញាភិទេ មិនមានសញ្ញាភិទេវេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តី
យឺតយូរជាភេត សេចក្តីយឺតយូរជាបូស សេចក្តីយឺតយូរជាភូនសា
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដូច្នោះ ត្រូវគិតថា អាក្ខាអញ្ញនឹងមានចិត្ត
មិនយឺតយូរ នៅគ្រប់វិធានបេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
គប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះចុះ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយស្ស សឡាយគណីគោ

[៣៧៦] អស្មិកំ ភិក្ខុវេ មានគតមេតំ អយមហា-

មស្មិកំ មានគតមេតំ ភវិស្សន្តិ មានគតមេតំ ឯ ភវិស្សន្តិ

មានគតមេតំ រូបំ ភវិស្សន្តិ មានគតមេតំ អរូបំ ក-

វិស្សន្តិ មានគតមេតំ សញ្ញំ ភវិស្សន្តិ មានគតមេតំ

អសញ្ញំ ភវិស្សន្តិ មានគតមេតំ ទេវសញ្ញាបាសញ្ញំ ក-

វិស្សន្តិ មានគតមេតំ ។ មានគតមេតំ ភិក្ខុវេ រោគា

មានគតមេតំ កណ្តោ មានគតមេតំ សន្ធិំ តស្មាតិហ

ភិក្ខុវេ ធិហតមាទេឯ ចេតសា វិហរិស្សា មាតិ ។ ឯវញ្ញំ

រោ ភិក្ខុវេ សិក្ខុតទ្ធិន្តិ ។ ទ្វាទសមំ ។

សុត្តន្តបិដក សំយក្កនិកាយ សឡាយគណីគោ

[៣៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគ

អញមាន សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា នេះជាភាគអញ សេចក្តីប្រកាន់

ដូច្នោះថា ភាគអញនឹងមាន សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគអញនឹង

មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគអញនឹងមានរួម សេចក្តីប្រកាន់

ដូច្នោះថា ភាគអញនឹងមិនមានរួម សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគអញ

នឹងមានសញ្ញា សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគអញនឹងមិនមានសញ្ញា

សេចក្តីប្រកាន់ដូច្នោះថា ភាគអញនឹងមានសញ្ញាកំរេ មិនមានសញ្ញា

កំរេដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីប្រកាន់នេះជារោគ សេចក្តី

ប្រកាន់នេះជាបូស សេចក្តីប្រកាន់នេះជាកូនសា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

រោគដូច្នោះ ត្រូវគិតថា ភាគអញនឹងមានចិត្តប្រាសពាក្យសេចក្តីប្រកាន់

នៅគ្រប់វិធានបថ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សា

យ៉ាងនេះចុះ ។ ចប់សូត្រ វិ ១២ ។

អាសវិសវត្តោ ចតុត្ថោ

តស្ស្យទ្ធានំ

អាសវិសេនា វេចា កុម្មោ

ទ្វេតារុក្ខទ្វេន អវស្សុតោ

នុក្ខនម្មា កើសុតា វិណា

ធម្មាណា យវកលា បិគេន(១) បាតិ ។

សឡាយតទេត្ត បណ្ណាសា ធនតំ ។

តស្ស្យទ្ធានំ

នទ្ធិកុយា សម្ពីនយា

សមុទ្ធោ ឧនគេន ច

ធនុប្បណ្ណាសតា វិគេ

ធិបាតេសុ បកាសិតាតិ ។

១ យវកលាប័តិ ។

អាសវិសវត្ត ទី ៤

ទុក្ខាននៃអាសវិសវត្តនោះ គឺ

និយាយអំពីអាសវិស ១ អំពីវេច ១ អំពីអណ្តើក ១ អំពី

កំណាត់លើមាន ២ លើក អំពីភិក្ខុមានចិត្តទុក្ខដោយពតៈ ១

អំពីធម៌ជាទុក្ខ ១ អំពីវេមចារ ១ អំពីពិណ ១ អំពីសត្វ ៦

ពួក ១ អំពីកណ្តាប់ស្រូវដំណើប ១ អំពីសង្រ្គាមទៅតានិវ

អសវ ១ ។

ចប់ បណ្ណាសកៈ ទី ៤ ក្នុងសឡាយតទេត្ត ។

ទុក្ខាននៃបណ្ណាសកៈ ទី ៤ នោះ គឺ

នទ្ធិកុយវត្ត ១ សម្ពីរេយ្យាស ១ សមុទុវត្តពោលអំពីទឹក ១

បណ្ណាសកៈ ទី ៤ នេះ ព្រះមានព្រះកាត សំដែងហើយ

ក្នុងពួកនិបាត ។